ion drăguşanul

povestea aşezărilor moldovene

R

Cluj-Napoca, 2024

Coperţile:

Port răzeşesc din Ropcea – colecţia Dimitrie Dan
Răzeş câmpulungean – colecţia Vasile Ursache

Precuvântare:

Răzeşii Moldovei
sau prima cultură rurală

Dimitrie Cantemir a fost primul cărturar român care a luat în discuţie problema celor două culturi rurale, dar tratarea temei, cu aparenţă de mitologie socială, a trecut voit neobservată, mai ales în secolul de glorificare excesivă a culturii rurale, sub denumirea egalitaristă de cultură ţărănească sau folclor.

Principele cărturar preciza că, în Moldova, ţăranii sunt, de fapt, iobagi aduşi din ţările megieşe, tocmai de asta numiţi „vecini", răsaduri şi altoiri în valahism, fără rădăcini în datină şi în tradiţie. „Moldovenii adevăraţi sunt – afară de boieri, ale căror stări le-am arătat mai sus – fie târgoveţi, fie ţărani. Târgoveţi le zicem acelor ce trăiesc prin cetăţi şi prin târguri; ţărani, acelor care locuiesc prin sate" şi care sunt, în totalitate meşteşugari. „Ţărani moldoveni adevăraţi nu sunt de loc", susţinea Cantemir, iar „cei pe care îi aflăm se trag din ruşi sau din ardeleni sau ungureni, cum avem noi obicei să le zicem. Căci, în veacul cel dintâi după descălecatul Moldovei, Dragoş o împărţise toată între cei ce-au venit cu el, când a

găsit ţara cea nouă pustie de locuitori. Dar fiindcă se părea că nu e cu dreptate ca un boier să muncească la alt boier (pentru că toţi cei ce se trăgeau din sângele lui Roman se socoteau boieri) şi fiindcă neamul deprins cu armele se socotea prea bun pentru ca să fie folosit la lucrarea pământului, atunci urmaşii lui Dragoş au fost nevoiţi să aducă, cu învoirea domnului, oameni din ţările învecinate, unde şerbia ţăranilor era în obicei, şi să-i aşeze pe moşiile lor.

Că lucrul acesta este adevărat, o dovedeşte însuşi numele de ţăran, care, în graiul moldovenesc, se zice „vecin" şi din care se vădeşte că aceia pe care armele moldoveneşti învingătoare i-au silit să muncească pământul au fost, mai întâi, vecini.

Tocmai din această pricină, în Ţara de Sus, cea dintâi unde s-au aşezat Drăgoşeştii, se află multe aşezări ţărăneşti; iar în Ţara de Jos, unde s-au aşezat mai în urmă, nu sunt alţi ţărani decât aceia pe care boierii din acest ţinut i-au cumpărat cu bani din Ţara de Sus şi i-au adus pe moşiile lor sau aceia pe care i-au cumpărat dintre răzeşii care şi-au înstrăinat moşia lor strămoşească, din pricina sărăciei, şi care, asemenea, au fost siliţi, cu strâmbătate, să-şi pună grumazul în jugul şerbiei... Aceia care locuiesc la hotarul Podoliei vorbesc, şi astăzi, leşeşte şi ruseşte…

Toţi, de orice neam ar fi, sunt siliţi să muncească cu sârguinţă pentru stăpânii lor; nu li se hotărăşte dinainte cât să lucreze, ci stă la bunul plac al stăpânului să hotă-

rască câte zile trebuie să fie puşi la muncă. Acesta nu poate să le ia cu sila banii sau dobitoacele...

Ţăranul *plăteşte atâtea* dări, câte *voieşte* domnia să-i pună; la acestea *nu se hotărăşte* nici felul şi nici sorocul de plată. Eu i-aş socoti, *desigur,* pe ţăranii moldoveni că sunt cei mai nenorociţi *ţărani din lume,* dacă *belşugul* pământului şi secerişurile *bogate nu i-ar scoate* din sărăcie aproape fără voia lor.

La muncă sunt foarte leneşi şi trândavi*; ară puţin, sea*mănă puţin şi, totuşi, *culeg* mult. Nu se *îngrijesc să dobândească,* prin muncă, ceea ce ar putea să aibă, ci se *mulţumesc, să adune* în jitniţe numai atât cât le trebuie pentru *hrana lor, vreme* de *un* an sau, cum au ei obiceiul să zică, „până la *pâinea cea nouă”;* de aceea, când vine vreun an neroditor sau *când o năvălire* a vrăjmaşului îi împiedică să secere, sunt în *primejdie* să moară ele foame.

Dacă ţăranul are o vacă sau *două, socoteşte* că are destulă hrană pentru el şi pentru copiii săi, *pentru că* unele vaci dau 40 sau cel mai puţin 24 de măsuri *de lapte* pe zi. Iar dacă vreunul are 20 de stupi de albine, *atunci el poate plăti* lesne, din venitul lor, dările pentru tot anul. *Fără să mai vorbim* că fiecare stup roieşte, dacă vremea e după pofta ţăranului, în fiecare an, alţi şapte; şi este de ajuns ca fiecare stup să dea, când se taie, două sau mai multe măsuri de miere, căci fiecare măsură se vinde cu un taler.

Cei ce locuiesc în munţi au oi, miere şi poame din belşug; cei de la câmpie au grâu, boi şi cai”[1].

Răzeşii Moldovei, majoritatea români, alţii rusini, pătrunşi în nobilimea moldavă prin căsătorii, cărora aveau să li se alăture în conservarea identităţii, de-a lungul vremurilor şi, mai ales, începând cu a doua parte a secolului al XVIII-lea, „ungurienii”, adică emigranţii valahi din Transilvania, cu aceeaşi rădăcină în datină şi tradiţie, concretizau cultura rurală românească, o cultură care este, în fapt, răzeşească (nu întâmplător, în urătură şi în colinde şi oraţii se foloseşte simbolica locuţiune, cum numea Eminescu frazeologismele, „boieri mari”), în vreme ce cultura ţărănească a iobagilor este, în fond, o cultură de tip slavon, influenţată de tradiţia primordială băştinaşă, dar insuficient pentru a şi da expresie nouă acelei culturi sau, eventual, pentru a determina apariţia uneia noi.

Diferenţele dintre cultura răzeşească şi cea iobăgească (ţărănească, înfăptuită de „vecini” rusini şi ardeleni) avea să fie confirmată, de unii cărturari, dar în vremi entuziaste, în care deja se practica egalitarismul păgubos pentru răzeşi, care va începe după 1848-1864, şi tocmai de aceea, specificităţile fie trec neobservate, fie sunt ignorate în mod premeditat:

„Răzeşul se îmbracă în surduc şi poartă pantaloni de materie cumpărată, se încalţă în ciubote sau papuci în formă mai delicată. La grumaz poartă o basma de matasă şi de culoare deschisă, iară pe cap pălării frumoase, cumpărate din târg. Iarna, poartă cojoc şi manta, dară nicio-

[1] CANTEMIR, DIMITRIE, *Descrierea Moldovei*, pp. 199, 200-202

dată suman ţărănesc. Cuşmele răzeşilor sunt mici şi ascuţite; ei sunt cu toţii tunşi, raşi şi cu musteţe răsucite; icicolea, poartă şi barbă, pieptănată cu mare grijă.

Răzeşiţele, cărora li se zic cucoane, se îmbracă în caţaveici de materie întunecată şi blănite cu piei de vulpe, de miel sau căptuşite cu bumbac; rochiile li-s de felurite materii şi colori; în cap au tulpane, testemele, basmale mai totdeauna de culoare neagră.

În casa răzeşului, se află măcar un pat, care-i frumuşel şi bine aşternut; prin cuie, de nu se află dulap de straie, stau acăţate veşmintele de sărbătoare, acoperite cu o pânză albă...

Nunţile, la răzeşi, se încep Sâmbăta, seara, cu jocul nunţii, pe când la ţărani se încep vineri, cu cusutul unei cununi de brebenoc pentru mireasă.

Mireasa răzeşă are, la cununie, în cap, numai o floare de târg ori un văl cu o cununiţă de mirtă, pe când la ţărani mireasa vine cu cununa cea cusută de vineri şi cu multe alte găteli în cap.

La ţărani, amândoi tinerii vin, marţi, după cununie, la rugăciunea deslegării, iar la răzeşi vine, la o săptămână, numai mireasa singură.

Răzeşii se căsătoresc numai între olaltă, şi niciodată nu se amestecă cu ţărani.

La paşti, răzeşii fac ouă împistrite cu tot felul de colori, numindu-le „muncite”, pe când poporul de rând face numai ouă roşe sau roş-alb-galbene.

Pasca, la răzeşi, este făcută cu brânză, cu ouă şi cu stafide, şi ei o duc la sfinţit într-o basma mare, pe când ţăranii duc la sfinţit numai un cozonac mai mare, numit pască, apoi mai multe bucăţi de carne friptă, slănină, unt, brânză proaspătă, usturoi şi altele, toate într-o covăţică sau doniţă nouă, cumpărată anume pentru treaba asta.

Răzeşul duce la biserică jertfă numai colaci rotunzi, iară ţăranii duc pânicele de secară.

Răzeşii se aşează, în biserică, la locul cel de frunte şi mai înainte…

Jocurile şi petrecerile răzeşilor se fac deosebi de ale ţăranilor; ţăranii joacă lângă cârşme, răzeşii în casa unuia dintre ei.

Răzeşii lucră numai la răzeşi şi niciodată la ţărani. Ei se duc, unul la altul, la clacă, la prăşit, la arat, la cărat, şi ţăranii încă merg la lucru la ei”[2].

Anonimizarea răzeşilor şi deposedarea lor de cultura distinctă, în favoarea descendenţilor foştilor iobagi, „vecini” aduşi în principal din ţinuturi slave ale ţărilor megieşe, avea să înceapă, odată cu pierderea „drepturilor lor”, adică din anul 1848, atunci când a fost abrogată legea de recrutare, care „scutea boierimea şi stăpânii de

---

[2] DEŞTEPTAREA, nr. 8/1894, p. 60, 61

pământuri întinse de recrutare”[3] (până atunci, „beneficiile legii de recrutare austriece nu se aplicau asupra răzeşilor, ci numai asupra ţăranului”), iar „mazilii fură înrolaţi în categoria ţăranului”, cu o discriminare, totuşi, împotriva răzeşului, din moment ce „legea absolută de recrutare scuteşte cu totul pe fiul unui ţăran, dacă numără (ţăranul) 60 de ani şi posedă 3 fălci de pământ, de datoria serviciului în armată, numai fiul de răzeş este eschis (exclus – n.n.) de la această binefacere ca un afurisit şi blestemat”.

Problema egalitarismului păgubos al răzeşimii ţărănimea, fostă iobagă, a fost luată în discuţie mai întâi în Bucovina, dar de-abia în 1864 şi doar din perspectiva nedreptei înrolări a răzeşilor, de deputatul Covaciu, în „şedinţa a 9-a, sesiunea III, a dietei bucovinene din 31 martie 1864, pag. 120, şi, apoi, în şedinţa a 18-a, pag. 279 şi 283” (cu stenogramele scrise în limba germană), când „Comitetul s-a consultat serios şi îndelungat asupra acestei întrebări şi s-a încredinţat că, în această privinţă, este necesar un ajutor grabnic, căci comitetul s-a încredinţat, din cercetările făcute mai înainte, că răzeşii şi proprietarii de părţi de moşii sunt puşi, într-adevăr, în urma tuturor străinilor şi veneticilor: căci, pe când Ruteanul, emigrant din Galiţia, şi Germanul, descălecat prin tot locul, reclamă pentru unicul său fiu apărare în contra legii şi o află, într-adevăr, pe când Lipovanul, emigrat din Rusia, bazat pe un privilegiu străin, se retrage de la darea de recruţi, în tot anul, pe când Israelitul, care întrece în

[3] DAN, DIMITRIE, *Documente şi acte privitoare la istoria răzeşilor şi mazililor din Bucovina* (ca şi citatele care urmează), în „Din scrierile lui Dimitrie Dan”, Cernăuţi, 1902, pp. 62-67

agerimea minţii toate naţionalităţile, înţelege a se feri, cu măiestrie, ca un marinar iscusit, de „Scylla şi Charibdis" a oceanului nostru de paragrafe, şi dovedeşte că satisfacerea legii, în toată privinţa, şi totuşi n-a dat nimic, singur Românul, băştinaşul, cu jertfă a ospitalităţii sale, trebuie să poarte toate sarcinile".

Şi astfel, pentru a-şi scăpa feciorul de armată, răzeşul bucovinean avea să compliciteze tacit la deposedarea sa de identitate şi de patrimoniul unei spiritualităţi ancestrale, pe care o păstrase cu sfinţenie, până atunci, devenind, în perspectiva epocii sale şi a epocilor care vor urma, ţăran, până la un apogeu odios al decăderii, cel în care păstrătorul de identitate românească, răzeşul, este considerat, sub numele de „chiabur", răul absolut al satului românesc şi ucrainean. Odată cu asta, tradiţia primordială degenerează până la a deveni fundamentul unei culturi laice, adesea cu intruziuni bisericeşti dibaci infiltrate (colindele creştine, de pildă, sunt opere culte, de inspiraţie melodică rurală, infiltrate în cultura tradiţională prin intermediul preoţilor şi al cantorilor bisericeşti, iniţial sub denumirea de „vifleimuri şi cântece de stea").

Odată cu decăderea răzeşilor, prin includerea lor în ţărănime, deci şi prin pierderea de prestigiu zonal, avea să înceapă, de fapt, şi rutenizarea sau românizarea locuitorilor satelor, răzeşi şi ţărani, din zone distincte ale nordului moldav, o rutenizare sau o românizare impusă nu de politic, ci de realităţile economice (ca argument, se poate folosi şi petiţia pentru învăţământ în limba română a ucrainenilor şi huţulilor din Breaza, „toţi Ruşii, fără deosebire", care susţineau „că au neapărată trebuinţă de"

cunoaşterea limbii române, „căci îs încunjuraţi, din toate părţile, numai de Români şi, încotro se mişcă, numai tot cu ei (Românii) vin în atingere. Oraşul cel mai apropiat îi Câmpulungul şi, acolo, nu poţi nimică începe fără limba română. Pân' la Câmpulung, însă – de Putila nu mai amintim, căci îi mult mai depărtată şi nu mai merge nime la ea, pentru că ne-am prea hrănit de cămătari – avem de trecut prin Fundul-Moldovei şi Pojorâta, tot numai sate curat româneşti. Oamenii noştri îs, mai departe, mai că de-a rândul, lucrători la lemn şi, ca atari, vin încă numai cu Românii în atingere. Şi, în fine, nici în Breaza, chiar când ne-am pune de gând să nu ieşim niciodată din sat, nu putem trăi fără limba română, căci aici au moşii întinse" numai românii câmpulungeni, care „cea mai mare parte din an, petrec ei pe aici şi ai noştri trebuie, ori de vreau, ori de nu vreau, să înveţe româneşte... Nu vă mai temeţi atâta că ne romanizăm, căci nu ne mai romanizează nime, ba, din contră, mulţi dintre români s-au rusificat"[4], datorită vieţii într-o comunitate rurală complexă).

Existenţa celor două culturi rurale distincte, una răzeşească, deci tradiţional românească şi, parţial, ucraineană, şi alta ţărănească, deci de tip slavon şi, parţial ardelenească, justifică relatările contradictorii, contemporane începuturilor Bucovinei istorice, despre realităţile rurale ale acelor vremi.

Cultura răzeşească îşi află şi astăzi reprezentări exponenţiale, care ţin de o încrâncenată tradiţie.

---

[4] PATRIA, Anul III, nr. 366/1899, p. 2

Pe de o parte, în domeniul care ne interesează deocamdată, cel al aşezărilor şi al arhitecturii rurale, existau, în anii 1774-1777, sate cu locuinţele „cel mai adesea răzleţe, iar casele sunt atât de prost clădite şi de mici, încât într-însele nu găseşti, în afara unei odăi mici sau, mai degrabă, a unei afumători, alăturate unui antreu, decât arareori o cameră şi foarte rar alt loc de culcare. De cele mai multe ori, aceste cocioabe sunt neîngrădite şi nu sunt prevăzute nici cu şoproane sau grajduri sau alte clădiri gospodăreşti”[5], deci aşezări ţărăneşti ale iobagilor, cu case „colibe mici şi împrăştiate care pe unde, cele mai adeseori lipsite de grădină şi curte… dar cauza acestui fel de comportament este îndoiala sa dacă va putea păstra, în anul următor, mica sa colibă, care, după spusa lui, nu-l costă nimic, sau va trebui să se mute în altă parte”[6], cu animalele sale, singura lui proprietate, urmând să-şi facă o altă colibă, pe altă moşie, unde atitudinea proprietarului poate fi mai benevolă.

Pe de altă parte, în întreaga Moldovă existau şi „răzeşi, care, pe ici şi acolo, sunt sate întregi… pe teritoriul lor, lat de 5 coţi, ei sunt mai mândri decât aiurea un domn al unei provincii întregi”, dar în casa răzeşului „este simplu, dar foarte curat; patul său e un prichici şi mâncarea sa, mai ales cucuruz, pâine ori mămăligă; dar cu totul uscată nu o mănâncă niciodată; şi cel mai sărac dintre ei are, totdeauna, ceva pe lângă ea: lapte, brânză,

---

[5] SPLENY VON MIHALDY, GABRIEL, *Descrierea districtului Bucovina*, p. 55
[6] BALŞ, VASILE, *Descrierea districtului Bucovina*, p. 345

carne de berbece etc.”[7], casa aceasta simplă fiind, în fond, tradiţionala casă moldovenească, identificată, la o primă vedere, prin acoperişul în patru ape, preluat de la armenii urbani, şi prin prispă (un mult mai economicos şi lenevos pridvor şi verandă armeneşti), dar ea fiind, în fond, un edificiu ritualic, „cort al lui Dumnezeu”, durat pe un sacrificiu mai mult sau mai puţin simbolic (de la o vietate, la umbra unui om).

[7] BUDAI-DELEANU, ION, *Scurte observaţii asupra Bucovinei*, p. 383

RĂCĂCIUNI

(pe Siret, comuna Răcăciuni, Bacău).

1481, octombrie 15: Întărit de Ştefan voievod lui Mihai Buzatu, care primește uric pentru „acest sat, anume La Gura Răcăcinei pe Siret”[8]. Hotarele, din veac.

1644, septembrie 28: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Evloghie, episcop de Roman, care cumpără, cu 100 lei bătuți și un cal bun, de la Toader Moțoc și de la fiul său Ștefan „o bucată de pământ lângă **Faraoani** (comuna Faraoani, Bacău), dinspre **Clejea** (Cleja, Bacău), între ținutul Bacău și ținutul Trotuș, din uricul de cumpărătură pe care l-a avut bunicul lor Cozma fost cămăraș. / Și se începe hotarul acestei bucăți de pământ de la Fântâna Nucului, drept până la Răcăciunii Mari, și de acolo un loc de sat și loc de moară în pârâul Răcăciuni, iar de acolo până la Clejea Mare, iar de acolo până la Clejea Mică, iar de acolo până la deal, la Runcul Boghiului și la Glodul cu Sare, iar de la Glodul cu Sare până la Dealul Dracei, iar de acolo iar la Fântâna Nucului și la Lacul cu Lozii, iar de acolo la **Răcăciuni** (comuna Răcăciuni, Bacău). Atât este hotarul acestei bucăți de pământ”[9].

---

8 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 240, pp. 365-367

9 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 436, p. 415-417

1661: Constantin şi femeia lui Nastasia vând popii Lăzăroe şi lui Iuraşco de **Hilipeşti** (Filipeşti pe Oituz[10], Bacău), pentru 2 ughi (ducaţi ungureşti) „a noastră parte din vadul popii… dinaintea lui Ion Ciomârtan ot **Bogdăneşti**, Goe ot **Răcăciuni**, Gheorghe, fecior lui Iuraşco, şi Ion, feciorul Stanciului ot **Hilipeşti**"[11].

1698, februarie 25: Întărit de Antioh Constantin (Cantemir) voievod fostului comis Ilie Catargiul, feciorul lui Apostol Catargiul, şi jupânesei Safta, fata lui Iordache Ruset mare vistiernic, nepoată de fiică răposatului domn Evstratie Dabija vodă, care primesc ispisoc pentru moşiile „din drese domneşti şi din zapise de cumpărături ce-a cumpărat răposatul domn Dabija vodă, satul întreg **Crainicii** în Polocin, cu vecini, cu locuri de heleşteu, de moară şi de pod în apa Siretului, ce este la ţinutul Putnei, jumătate de sat ce-a fost schimbătură cu Neculai Buhuş logofăt… i-a dat Dabija vodă lui Buhuş, pentru jumătate de cat Crainici, satul **Tămăşeanii** (sau Tămăşoani, raionul Vulcăneşti[12], Moldova) pe Prut, în ţinutul Iaşilor, iar jumătate din satul Crainici, partea din sus, a cumpărat-o de la Gavril, popa Cornilie feciorul popii Hilohie, şi de la seminţia lor fraţii Necula, Vasile şi Loghin, drept 400 lei bătuţi. / Şi satul **Poenariul**, din jos de Crainici, ce se hotărăşte cu Crainici, cu Covrigul şi cu alte bălţi de peşte, cumpărătură Dabijei vodă de la mulţi răzeşi, drept 185 galbeni, cum arată zapisul de la Vasile vodă. / Şi satul

---

[10] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 102

[11] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 7, 8

[12] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 254

Sucmezăul, cu **Rogoazăle**, iar la ţinutul Putnei, cu vecini, cu moară cu heleşteu, ce se hotărăşte cu Măţcani, cumpărat de Dabija vodă de la Irimia Nădabaico cel bătrân şi de la feciorii lui Cozmiţă şi Nastasia, drept 400 lei bătuţi… / şi satul **Măţcanii**, iarăşi în ţinutul Putnei, pe Polocin, cu vecini, cu moară cu heleşteu, care a fost danie de la Gheorghe Ştefan voievod Dabijei vodă pentru 700 taleri ce i-a fost dat Dabija, în boierie, pentru treaba ţării, care sat Măţcani l-a fost cumpărat Iorga postelnic cu jupâneasa sa, fata lui Trufandă, şi după moartea Iorgăi, neavând feciori, fiind Iorga văr primar cu Vasile vodă, a rămas acel sat domnesc şi, domnindu-se, pe urmă, Gheorghe Ştefan vodă, l-a dat danie Dajijei, pentru acei bani, iar mai pe urmă, sculându-se rudele Iorgăi, de-au tras parte, Dabija încă le-a mai dat 500 lei, ca să nu mai aibă treabă cu acel sat Măţcani… / Şi satul **Baloteştii**, la ţinutul Putnei, pe Zăbrăuţ, pentru care a fost dat Dabija vodă 600 de galbeni pentru nevoile oamenilor din Baloteşti, la domnia lui Gheorghe Ştefan, cum arată ispisocul de la Gheorghe Ghica vodă, precum le-a pus zi acelor oameni, să dea acei bani, şi nu i-au mai dat, şi neavând bani la zi, a rămas satul Dabijei vodă. / Şi părţile din **Bodia**, iarăşi la ţinutul Putnei, cu vecini, danie Dabijei de la Gheorghe Ştefan voievod. / Şi satul **Domneştii**, iarăşi în ţinutul Putnei, cu vecini, şi satul **Mihăileştii**, din jos de Domneşti, şi satul **Volovaţii**, din sus de Domneşti, şi satul **Făureştii**, din sus de Volovaţi, ce le-au cumpărat Dabija vodă şi Iordache Ruset vistiernic de la mulţi răzeşi din acele selişti, cum arată zapisele acelor vânzători, şi satul **Dănăeşti**, cumpărătura lui Ilie Catargiul comisul… / Şi jumătate de sat **Bârlădeani**, iarăşi în ţinutul Putnei, cu vad de moară în

Sireţel, cumpărătura Dabijei vodă de la Alexandra, sora Iorgăi, şi de la feciorul ei Toderaşco, drept 350 lei bătuţi. / Şi satul **Răcăciunul**, iarăşi în ţinutul Putnei, cu vecini şi cu vaduri de moară, cumpărat de Dabija vodă de la răposatul Ştefăniţă vodă, feciorul răposatului Vasile (Lupu) vodă, cu locuri de fânaţ în Vlamnic şi cu o poiană ce se cheamă Mărvila, drept 1.000 taleri, care sat a fost al lui Gheorghe Ştefan vodă, şi l-a luat Ştefăniţă vodă, cu alte moşii, pentru 20.000 taleri, ce-a fost dat Vasile vodă să-i ţină Gheorghe Ştefan, pe când era logofăt mare, iar el s-a ridicat cu acei bani, cu ungurii, pe domnia lui Vasile vodă… / Şi iarăşi alt sat întreg, **Lunca mare**, lângă Răcăciuni, la ţinutul Putnei, cumpărat de Dabija vodă şi doamna Dafina de la Anuşca, femeia lui Dănăilă Vitolt, strănepotul lui Bucium ce-a fost vornic mare, şi de la feciorii lor Vasile şi Marica, din jumătate de sat Lunca mare, a patra parte, din partea de jos, drept 150 lei bătuţi, şi iarăşi, din jumătate de sat Lunca mare, partea din jos, a patra patre, cumpărată de Dabuja vodă de la Gligorie şi femeia lui Tudosca, şi de la fraţii lor Gheorghiţă, Băluţă, Nastasia şi Mărica, feciori Artemiei, fetei lui Vitolt, ce-a fost logofăt mare, drept 220 lei, şi iarăşi, din jumătate de sat Lunca mare, din partea de jos, a patra parte, cumpărată de Dabija vodă de la Gavrilaş şi Mărica, feciorii lui Lupaşco Vitolt, ce-au fost făcuţi cu Aviiana, fata lui Ciocârlie, şi de la Ştefanşi Tofana, iarăşi feciorii lui Lupaşco Vitolt, făcuţi cu Nastasia, nepoata Corpăcioae, drept 150 lei bătuţi, şi iarăşi, din jumătate de sat Lunca mare, din partea din jos, a patra parte, cumpărată de Dabija vodă de la Solca, femeia lui Ilie Băicescul ce-a fost pivnicer, şi de la feciorii lor Ansiniţa şi Gavrilaş, drept 220 lei bătuţi, care fac aceste

cumpărături jumătate de sat, drept 740 lei bătuţi, iar jumătate de sat **Lunca mare** a cumpărat-o Dabija vodă de la fraţii Lupaşco şi Ionaşco de **Măneşti**, feciori Acsiniei, nepoţi lui Bucium vornicul, drept 600 lei, care s-au făcut, pentru tot satul Lunca mare, drept 1.340 lei; / aşijderi satul **Stoileşti**, la ţinutul Putnei, pe gârla Putnei din sus, cu vad de moară, ce este de moşie Dabijei vodă şi cumpărătura, ce-a cumpărat un vad de moară de două roate de la Bejan Gheuca mare pitar, drept 40 galbeni, şi 2 pământuri de frunte, cu vad de moară şi cu casă făcute, cu 3 pogoane de vie, cumpărate de Dabija vodă de la Toader Ciohodarul, drept 60 galbeni, şi 4 pământuri în frunte, tot în satul Stoileşti, primite danie de Dabija vodă de laToader Ciohodarul, fecior Sanfirei, nepot lui Vartic vornic, şi un vad de moară, cumpărat de la Tudora, fata lui Dragotă, nepoată lui Oţăl şi Avrămiei, fata lui Puşcă, iar nepoată lui Oţăl; / satul **Oleşeştii**, cu vecini, ce este pe gârla Putnei, din sus, în ţinutul Putnei, cumpărat de Dabija voievod de la Pavăl fost logofăt şi de la alţi răzeşi, cu vad de moară şi cu vii, drept 330 lei bătuţi. / Şi satul **Sascut**, ce-a fost moşie Dabijei vodă şi cumpărătură de la răzeşi… / şi, din 7 bătrâni din satul **Conţăşti**, 5 bătrâni, cumpăraţi de Dabija vodă de la Feona arhimandritul, ce-a fost egumen la Galata şi Caşin, drept 500 lei”[13].

1734, iulie 10: **Hotarnica Fărăoanilor:** „Adică noi, sătenii de Faraoani, bătrânii satului, anume Benke Ianăș, Antal Ianăș, Roca Ghenghel, Giurgiu Bejan, Petrea Ciulei, Mihai Patraș, Andrieș Ștefan și cu tot satul Fărăoani făcut-am mărturia noastră la mâna egumenului de Solca și a tot soborul, precum mărturisim cu sufletele

---

[13] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iaşi 1914, pp. 189-195

noastre cum ne-au spus și nouă părinții noștri și ne-au arătat pe unde bate hotarul mănăstirii Solcăi, unde se hotărăște cu **Clujanu** (Clejani), de unde se începe hotarul, din drumul ce trece peste pădure, spre Cleja, unde se împarte hotarul Solcăi cu al Clejanului, și apoi, în jos, pe sub pădure, pe drumul cel vechi, și se pogoară din podiș, la vale, pe drumul cel vechi, și ia în jos, pe sub deal, și lovește în pădureț, unde este și bourul în pădureț, care se vede astăzi, și din bour lovește în jos, la capul dealului, între hotare, unde au înțepat omul cel tâlhar; și de acolo trece peste pârâu, pe din jos de unde a făcut acum crâșma Clejanu, și lovește în crâșma cea veche, ce a fost de mult între hotare, între hotarul Solcăi și între hotarul lui Toderașcu de Răcăciuni, și de acolo lovește în ulm, unde este și bourul, și de acolo lovește în piatră, și din piatră lovește în Siret, și precum știm din părinții noștri, și am apucat, așa și mărturisim cu sufletele noastre; și pentru credință ne-am pus și degetele”[14].

1774, iunie 26: Satul **Găiştenii** şi **Răcăciune**, ţinutul Putnii, ocolul Răcăciunului, după recensământul lui Rumeanţev[15], avea **toată suma caselor 81**. Scădere rufeturi 24: 9 scutelnici, 3 mazili, 3 preoţi, 9 nevolnici și babe, 1 slugă. Rămân birnici 57. / **Birnici**: Ion Chiriță / Bode, vornic / Neculaiu, vătăman / Gavril Condre / Toader Cârlig / Ștefan Cotială / Simion Grue / Ioniță Grue / Echim Cioroagă / Ion fiul lui Cioroagă / Ștefan fratele lui / Dan Trepăduș / Ioniță Vârlan / Vasile Postolache / Dămian Blaga / Iojic, morar ungur / Ștefan Bene / Ioniță Manciul / Ion Dălban / Manoli Dălban /

---

[14] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iaşi 1892, pp. 221, 222

[15] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 277, 278

Ștefan fratele lui / Ion Andrieș / Apostol, morar / Andrieș Miclăuș / Marin fiul lui Manoli / Alicsandru Dălban / Iordachi Cioroagă / Nica Răcăciunian / Stan Răcăciunian / Grigoraș, grădinar / Vasilache, grădinar / Ion Chifane / Ștefan, pușcaș / Ioniță a Iftincăi / Toader Horofte / Ștefan Bale / Ion Moțoc / Iftenie Bode / Ioniță Chirvasă / Vasile Petre / Neculai Petre / Toader Mane / Toader Moțoc / Ion fiul lui Toader / Toderașco fiul scăfarului / Andrei al lui Ivan / Ion Furdui / Gheorghe, panțăr / Costantin Arhirie / Neculai Cernat / Mihăilă Dălban / Grigoraș Clim / Vasile, crav / Neculai Ciorvă / Vasile Cioroavă / Ion, rusul. // **Rufeturi:** Gherasim Hălmacia, vier spătarului Ion Canta / Mihai Hălmacia, vier, la fel / Sandul Plisnipuiu, vier, la fel / Costantin Hălmacia, vier, la fel / Neculai Cucul, vier, la fel / Ștefan, vier, la fel / Echim Miclăuș, vier, la fel / Ștefan Clipe, vier, la fel / Toma Cioroavă, vier, la fel / Năstasă Cozonac, slugă dumnealui spătarului / Manolachi, muntean, nevolnic / Ursul, nevolnic / Ioniță Bode, dascăl, nevolnic / Mihai Bode, ruptaș de cămară / Lepădatu Bode, ruptaș / Postolache Bode, ruptaș / Popa State / Vasile, monah / Frăsina, săracă / Paraschiva, săracă / Palaghie, baba / Irina, baba / Todosie, baba / Vărvara, baba.

1902: „**Răcăciuni**, comună rurală în jud. Bacău, plasa Bistrița de Jos., situată la limita spre judeţul Putna, în dreapta Siretului. Este alcătuită din 5 cătune: Răcăciuni, reședința, Gâşteni, Teiușul, Satul Nou şi Berindești. Moșia a fost, din vechime, a Domnului Moldovei Gheorghiţă Ștefan, apoi a postelnicului Ion Canta. Satul ce poartă numele acestei comune mai este şi locul originar strămoșesc al Domnului Gheorghiţă Ștefan, și aci s-au întrupat mai multe fapte istorice. Se mărginește, la nord,

cu comuna Răcătăul, de care se desparte prin râul Siretul, și cu comuna Cleja; la sud, cu comuna Parava (judeţul Putna); la est, cu comuna Păncești, şi la vest, cu comunele Fundul Răcăciuni și Gropile. Este parcursă, în direcția de vest şi est de pârâul Răcăciuni și brăzdată de dealurile Delureni şi Teiuşul. / Are o populație de 2.201 suflete; o școală mixtă, înființată, la 1865, în satul Răcăciuni, frecventată de 55 copii şi alta, tot mixtă, în Gâșteni, cu 13 copii; 3 biserici, din care una catolică; 15 cârciumi; 4 mori, 3 de apă și una cu aburi. / Teritoriul comunei are o întindere de 5.023 hectare. Pădurile La Gropi, Fundul Gâşteni, Fundul Răcăciuni etc. ocupă 1.700 hectare şi aparţin la mai mulți proprietari. Viile ocupă 102 hectare. În satul Răcăciuni sunt 5 căldări de fabricat rachiu. Vite: 180 cai, 1.134 vite mari cornute, 337 porci, 1.176 oi şi 80 capre, Stupi de albine sunt 120. / Teritoriul comunei e străbătut de calea naţională București-Roman și de calea ferată care trece pe la stația Răcăciuni, situată la est de satul cu același nume. Distanţele: la Bacău, capitala districtului, 29 km; la Valea Seacă, reședința plăşii, 18 km; la comuna Pănceşti, 8 km; la comuna Fundul Răcăciuni, 11 km; la comuna Cleja, 15 km; la comuna Gropile, 11 km, și la comuna Răcătăul, 8 km. / **Răcăciuni**, sat şi reședința comunei cu același nume, situat pe stânga pârâului Răcăciuni, aproape de confluenţa lui cu Siretul, Are o populaţie de 1.397 suflete; o școală mixtă; 2 biserici, din care una catolică și una ortodoxă, fondată, la 1852, de către defunctul Vasile Sturdza ; 12 cârciumi. Vite: 90 cai, 575 vite mari cornute, 137 porci şi 10 capre. / În acest sat, care se mai numea Rencheșul sau Rencheci, s-a născut Gheorghe sau Gheorghiță Ștefan din familia Ceaureștilor, fiul lui Dumitrașcu sau Dumitru Ștefan (Mi-

ron Costin, Cogălniceanu, *Letopiseţul Moldovei*, tom. I, ediția II, p. 322). La 1653, Gheorghiţă Ștefan s-a așezat în satul Răcăciuni, cu oastea ce o căpătase de la Matei Vodă, ca să alunge din nou de pe tronul Moldovei pe Vasile Lupu, şi aştepta ajutor de la Racoți II din Ardeal. De aici, a trimis Gheorghiţă Ștefan pe Miron Costin, pe la sfârşitul anului 1656, în Țara Muntenească, ca să întrebe pe Constantin Vodă ce răspuns vor da Sultanului, care îi întrebase, prin Aga, anume Urzum Ali-Bei, dacă se vor apuca să meargă amândoi asupra lui Racoți cu oşti, să facă slujba aceasta împărăției, să se curățească de faptele lor şi de amestecături ce avusese cu Racoți. Ştefan şi Constantin Vodă se aliaseră cu Racoți II, care, din îndemnul regelui Carol X Gustav, plecase asupra Poloniei (*Letopiseţul Moldovei*, tom. I)"[16].

RĂCĂMUŞ

(pe Muşata, comuna Berezeni, Vaslui).

1482, august 10: Întărit de Ştefan voievod lui Stan Horjă, care primeşte uric pentru „a lui dreaptă ocină şi moşie, satul anume Horjăşti la Lăpuşna, unde a fost casa lui, din sus de Scorţăşti, şi Fântâna Peperigului întru acelaşi hotar, şi alt sat, la Gura Ocoalelor, şi, peste Prut, sub Obârşie, unde se pogoară gura Gârlii, şi cu loc de prisacă a Horjii celui bătrân de la obârşia pârâului

[16] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 195

Gurşava, şi Strâmbenii la Bujor, şi fântâna lui Muşat"[17]. Hotarul, din veac.

1488, octombrie 8: Întărit de Ştefan (cel Mare) voievod fraţilor Cărhană şi Oană, care cumpără, cu 66 zloţi tătăreşti, de la Filip şi Nichifor, feciorii Horţenii, „dintru al lor drept uric, jumătate de sat, anume **Muşata**, de la fântână, în jos, şi jumătate din tot venitul"[18].

1639, iulie 9: Ionaşcu Buzdugan diaconul, nepotul lui Mărgilat, dăruieşte, „pentru sufletul părinţilor", fraţilor Ionaşcu Timotin, Tudosie, Nechita şi Dumitraşco, părţile lui „din sat din **Răcămuş** (pe Muşata, comuna Berezeni, Vaslui), ce sunt la **Muşata** (comuna Berezeni, Vaslui), în ţinutul Fălciului"[19].

1639, iulie 9: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce Grigori Bălţatu, Irimie Angărici şi răzeşii lor s-au judecat de faţă cu Ionaşco Timotin, cu femeia lui Ioana, şi cu fraţii lui Tudosi, Nechita şi Dumitrache pentru o parte de ocină ce le-a dăruit David, feciorul lui Toader Văcilă din **Răcămuş**, şi altă parte, ce le-a dat-o lor Ionaşco Buzdugan diaconul, nepotul lui Mărgilat, şi vor Grigori Bălţatu, Irimie Angărici şi răzeşii lor să strice casa lui Ionaşco Titici („Titici va să zică Timotin, unde şi-a făcut el casă acum"). / Deci domnia sa le-a făcut lor carte la Dumitraşcu Oţel, ca să le aleagă lor acele părţi de ocină. Şi acela le-a hotărât să stăpânească până unde şi-au făcut casa"[20].

---

[17] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 246, p. 375

[18] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VI, Iassi 1875, p. 182

[19] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 166, p. 177

[20] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 167, pp. 177, 178

1644, februarie 21: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Dumitraşco Oţel din **Oţăleni** (comuna Oţeleni, Iaşi), după ce „s-au pârât de faţă Irimie, Bosie, Coţaca şi alţi răzeşi ai lor cu Timotin şi cu fraţii săi pentru o parte de ocină ce are Timotin danie de la popa Ionaşco Buzdugan din satul **Răcămuş** (lângă Muşata, comuna Berezeni, Vaslui) de pe Muşata. / Deci i-am judecat după legea ţării că, dacă i-a dat acel preot, să-şi aleagă partea lui de-o parte şi din ţarină şi din vatra satului. / Aşijdere, a zis Timotin că are şi moşii acolo, într-acel sat… tu să strângi oameni buni şi să aleagă acea parte de ocină, ce are de la acel preot… şi dacă vor găsi casele lui Timotin şi ale fraţilor săi pe locul Irimiei şi al răzeşilor săi, să-şi mute Timotin şi fraţii lui casa de pe dania lor unde li se va veni”[21].

1680, ianuarie 22: Sava, feciorul lui Tudosie Timotin, vinde vătafului Golăi, ginerele vornicului Agă-rici, „două părţi de ocină din satul **Răcămuşi**, partea lui Toader Văcilă şi partea lui Ionaşcu Buzdugan diaconul, nepot lui Mărţilatu; aceste părţi de ocină le-au fost dăruit ei lui Toader Timotin şi fraţilor săi, pe care au avut şi dres domnesc de la Vasile Lupu vodă”[22].

1681, mai 3: Armenia, fata lui Mătieş din **Popeşti**, cu feciorii ei Crasnău şi Vasile, vând vătafului Golăi „partea din **Răcămuşi** de pe Muşata ce li se va alege”[23].

1699, iunie 12: Carte de judecată de la logofătul Ştefan Roset, „prin care se cuprinde că pot răscumpăra, de va vrea Andronic Agărici, cu neamurile lui, să întoarcă

---

[21] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 245, p. 225

[22] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VI, Iassi 1875, pp. 178, 179

[23] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VI, Iassi 1875, p. 180

banii lui Neculai Cogălniceanu pe jumătate de sat **Răcămuşii**”[24].

1752, februarie 18: Carte domnească de la Constantin Racoviţă voievod, prin care îi împuterniceşte pe Mihălachi Cehan medelnicer şi pe Tacu Frăţilă mazil să facă cercetări, după ce „s-au jeluit Simeon Turbatul şi Sava, feciorii Măriei, nepoţi lui Irimia Angărici, şi Andronic, fiul lui Pavăl Angărici, dimpreună cu alţi fraţi şi răzeşi, zicând că au jumătate de sat din **Răcămuşi**, partea din jos, şi au arătat carte de judecată de la Duca vodă”[25].

1757, februarie 18: Irina, fata Anuşcăi Goliasa, şi Ioana, fata Paraschivei, nepoata Goleesei, vând lui Neculai Cogălniceanu, fost mare căpitan, „două părţi de moşie din satul **Răcămuşii**”[26].

1758, martie 28: Carte de împuternicire, dată de Scarlat Grigorie Ghica voievod lui Vlasie Bărcă, nepotului său Ştefan şi altor răzeşi, „ca să fie volnici a stăpâni a lor dreaptă ocină şi moşie, jumătate sat de pe Muşata”[27].

1759, iulie 17: „Mărturie de judecată de la răposatul Ionochentie, ce a fost episcop de Huşi, şi de la vornicul Gheorghe Beldiman, prin care arată că Andronic Agărici, cu răzeşii săi, n-au dat banii lui Neculai Cogălniceanu, ca să răscumpere părţile de moşie zălogite”[28].

1765, iulie 19: O altă „mărturie de la răposatul Ionochentie şi de la Neculai Uşeru, ce a fost ispravnic de Fălciu, prin care arată că au luat seama între vechilul lui

---

[24] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VI, Iassi 1875, p. 181
[25] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VI, Iassi 1875, pp. 182, 183
[26] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VI, Iassi 1875, p. 181
[27] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VI, Iassi 1875, p. 182
[28] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VI, Iassi 1875, p. 181

Neculai Cogălniceanu şi între un Pascal Bernovec, pentru o parte din moşia **Răcămuşii**”[29].

1804, octombrie 10: Anaforaua întărită de Alexandru Constantin Moruzi „în pricina de judecată între stolnicul Ioniţă Iamandi, fiul postelnicului Teodor Iamandi, şi vistiernicul Iordachi Balş, prin vechilul său Anastasie Scorţescu, pentru nişte părţi din moşia **Răcă-muş** de pe Muşata, ţinutul Fălciului, ce le trage cel dintâi zestrea mamei sale de pe bunul său, spătarul Neculae Cogălniceanu”[30].

RĂCĂTĂU

(Lăpuşna, Moldova).

1545: Hotarnica moşiilor mănăstirii **Căpriana**, întărită prin uric de la Petru (Rareş) voievod: „Se începe hotarul de la Ișnovăț, este piatră dinspre răsărit și alta împotrivă, ce este peste Ișnovăț, dinspre amiazăzi; se hotărăște cu **Mimorănii** și se coboară dincoace, în Valea lui Coste, și se suie drept la deal, înspre răsărit, și este piatră în muchie și purcede înspre miazănoapte, pin vărsătura apei, pin mijlocul poienilor și se hotărăște cu locul **Trușănilor** și este piatră. Până aice a mers tot împreună cu a Mimorănilor hotar, de acolo purcede prin codru, pe vărsături deasupra Trușănilor și pe deasupra **Cojușnii** și pe deasupra **Volosănilor**, tot pe vărsătura

[29] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VI, Iassi 1875, pp. 181, 182
[30] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VI, Iassi 1875, p. 178

apei, și se scoboară drept înspre Bâc, pe o vale ce se numeşte Domnească. / În gura văii acesteia este moviliță și piatră. De acolo, merge drept peste Bâc, în ținutul Orheiului, la movila ce este în gura văii **Găleştilor** și este pus cu piatră. Și de acolo purcede înspre apus, pe zare dealului, cu hotarul Găleştilor, prin fundul văii Căldăroa-săi și loveşte mai sus de gura văii țarinii și în zarea dealului este piatră, și merge pe muchia dealului, până se împreună cu hotarul **Vărzăreştilor**, într-o vâlcică; se coboară drept la vale, în siliștea Vărzăreştilor, prin talpa casei lui Stan Vărzariu s-a pus piatră și mai la vale, fântâna cu budăi de stejar. / Și purcede alăture spre hotarul **Pitușcii**, până la Voloate și se suie drept pin voloate, la deal, este moviliță și piatră. De acolo, purcede pin vărsătura apei drept muchia, alături cu hotarul Pitușcii, pe la țigla cea mare cu dumbravă, unde se hotărăște și se împreună cu hotarul **Păuleştilor**, este piatră, și se coboară drept înspre apus, în Vale Păuleascăi, este moviliță și piatră, și taie curmeziș până în zarea dealului, la ruptură, spre Bâc, unde se împreună cu hotarul **Neșcanilor** și taie drept peste Bâc, în gura Verchii și pe mijlocul văii Verchiei se suie la deal și, în muchie, este piatră, și purcede tot zarea, mai la deal, deasupra **Tuzorii** și pe mijlocul codrului, pe deasupra **Uneaștilor** și pe deasupra **Horodiștii** dinspre Bâc, până în poienile Cunilii și acolo este țiglă mare, goală, fără copaci, și piatră, și coboară drept la vale și trece peste Cunila și se suie la deal, la lacul cu rogozul lui și merge pin mijlocul codrului, și se coboară la Lacul Negru și trece peste valea **Ciorăștilor**, prin poieni, și se suie la deal, pe Valea Noarbei și iese deasupra Ciorăștilor, până deasupra **Răcătăului** și merge pin dumbravă spre Bâcovăț și se împreună cu **Corneştii**,

este piatră în drum, și trece peste Bâcovăț. în ținutul Lăpuşnii, drept la deal și se împreună cu hotarul **Cârsteştilor** și al **Căzăneştilor** și al **Săcărenilor** și merge pe mijlocul codrului, până în Poiana Cârlanilor, și merge pe marginea poienii, dinspre amiazăzi, înspre răsărit, mai jos de fundul Vălcinețului, este piatră într-o costișă, și se suie până în muchia dealului și merge în jos drept prin codru și se apropie de unde se văd marginile **Târnovcii**, din jos, dinspre mănăstire, este piatră în codru, unde am stătut de am arătat marginile poienii, și de la piatră se coboară drept la vale și taie pe valea Târnavcăi mai sus de luncă, în marginile poienii dinspre mănăstire este piatră, și de la piatră se suie drept la deal în mijlocul codrului, piatră și buor domnesc într-un stejar, și ia culmea dealului, în jos, înspre răsărit, între Botna și între Cătarha, deasupra ulmilor, până în fundul Suricii, în poiană este piatră, și purcede pe culme, între Surice și între Cătarha, deasupra **Pojorănilor**, și se împreună cu hotarul Mimorănilor, mai sus dintâi pomenit, într-o moviliță drept acel hotar întâi pomenit și de la moviliță se coboară la vale, peste Cătarha, și se împreună cu hotarul de unde am purces dintâi, în siliște **Zăpenilor** și a **Mimorenilor**”[31].

[31] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 7, pp. 11, 12

RĂCĂUŢI

(pe Trotuş, lângă Oneşti, Bacău).

1774, iunie 15: Satul **Răcăuţii**, ţinutul Bacău, ocolul Trotuşului, avea, după recensământul lui Rumean-ţev[32]**: Toată suma caselor**: 61. Scădere rufeturi, însă 8: 3 popi, 2 diaconi, 3 femei sărace. Rămân birnici 53. / **Birnici:** Tănasă, muntean / Nechita / Lupul, vornic / Radul sin (fiu) Brumă / Ştefan Catana / Toader Brumă / Ion Brumă / Ion Goagă / Ursul Frugură / Paşcu Ioniţă / Tudor / Gheorghi Mariş / Coman Goga / Axenti Goagă / Neculaiu Goagă / Toader Goagă / Gheorghi Bândac / Grigori Brumă / Vasile Helăghii / Gheorghi Goagă / Enache, muntean / Radul, dulgeriul / Ion, dogarul / Ursul, holtei cu mamă / Anghel, văcariu / Ilii Şchiopul / Constandin Ioniţă / Ion Necobaj / Agapii / Ioniţă Zgăvârdeiu / Ianăş, vezeteu / Manole Goagă / Ioniţă, ciobotarul / Toader, dascăl / Stan / Stan, morariu / Radul, mocan / Vasile / Vlad, ungurian / Ion, ungurian / Oance / Ion Margini / Simion Ignat / Gheorgi Margini / Stoica, mocan / Pavăl, olariu / Ghiorgi Şuiul / Ion Helohii / Necola Dahii / Simion Margine / Toma Mititel / Ion Dragul / Ion, mocan. // **Femei sărace:** Gafiţa / Sanda / Ioana. // **Rufeturi:** Popa Grigori / Popa Toader / Popa Ion / Luca, diacon / Iordache, diacon.

---

[32] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 348

1787: Preotul Grigori ot **Răcăuţul**, ţinutul Bacău, fratele lui Acsintie vornic şi nepotul Ştefan zăt (ginere) Ionaşcu dăruiesc preotului Ion ot **Bârsăşti** „o falce de fânaţ în hotarul **Tulnicilor**, din bătrâna Nedele, în Mocar, în vale, ca să pomenească la sfânta biserică"[33].

1902: „**Răcăuţi**, sat în judeţul Bacău, plasa Trotuşul, comuna Onești, situat pe dreapta pârâului Cașinului, mai sus de confluența acestui râu cu pârâiașul Buciumul, la 4 km de satul Oneşti. Are o populație de 350 suflete; o biserică, deservită de 1 preot și 2 cântăreţi; 2 cârciumi. Vite: 18 cai, 246 vite mari cornute şi 86 porci. Teritoriul cătunului purta, în vechime, numele de Malurile"[34].

RĂCHITENI

(comuna Mirceşti, Iaşi).

1632, decembrie 6: Întărit de Alexandru Iliaş voievod lui Dumitraşco Fulger şi jupânesei dumisale Marca, şi surorii ei Safta şi fraţii lor Ionaşcu şi Ştefan Hrincovici, feciori Nastasăi, nepoţii lui Gliga Hrincovici, după un îndelungat şi complicat istoric al moşiei concentrate în jurul iazului **Răchiteni** (comuna Mirceşti, Iaşi), declanşat, prin pâră, de fraţii Andronic, Dumitraşco, Evdochia, Ileana, Dafina şi Irina Sturzea, feciorii lui Badiul, şi de rudenii din neamul lui, fraţii Grigoraş şi

---

[33] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, II, *Vrancea / Ireşti-Câmpuri*, Chişinău 1931, doc. 40, p. 28

[34] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 196

Costache, feciorii Nastasăi, nepoţii lui Gaftonie şi strănepoţi ai fraţilor Toader Bucotco fost mare clucer şi Franţiian Hrincovici, care au mărturisit că „iazul Răchiteni, pe apa Siretului, ce este în ţinutul Sucevei, a fost luat de Barnoschie vodă de la doamna Mărinca, fără voia ei”, apoi, „milostivindu-se Dumnezeu de am venit cu domnie la pământul acestei Moldove, domnia mea (Alexandru Iliaş – n. n.) am fost luat acel sat la mâna noastră, ca să fie domnesc”[35].

1633, martie 2: Întărit de Alexandru Iliaş voievod fraţilor Ştefan şi Ionaşco Hrincovici, cumnaţilor lor Dumitraşco Fulger şi Manole, feciorii Nastasiei, fata Glighii Hrincovici, rubedeniilor lor Andronache, Dumitraşco şi Sturzea şi cumnatului lor Lupul Popescul, şi surorilor lor Odochia, Dafina şi Irina, toţi feciorii Badiului, nepoţi Gaftonii, toţi nepoţi şi strănepoţi lui Frăţiianu şi fratelui său Toader Bucotco clucerul, care primesc urice „pentru un sat anume **Răchiteni** (comuna Mirceşti, Iaşi), pe apa Siretului, cu vad de moară în Siret, ce este în ţinutul Sucevei”, rămas lor după Toader Bucotco, „împreună cu alte două sate, anume **Iugani** (comuna Mirceşti, Iaşi) şi **Tămăşani** (comuna Mirceşti, Iaşi)”; Şi după aceea au venit Drăgan Tăutul logofăt, Borăleanul uricarul, ginerele lui Grigore Udre, cumnatul lor Tudosie, feciorul lui Grigore Udre şi cu tot neamul Udreştilor şi au pârât de faţă pe Ştefan şi Ionaşco Hrincovici, cumnaţilor lor Dumitraşco Fulger şi Manole, feciorii Nastasiei, fata Glighii Hrincovici, rubedeniilor lor Andronache, Dumitraşco şi Sturzea şi cumnatului lor Lupul Popescul, şi surorilor lor Odochia, Dafina şi Irina, toţi feciorii Badi-

---

35 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 255, pp. 320, 321

ului, nepoţi Gaftonii, toţi nepoţi şi strănepoţi lui Frăţiianu şi fratelui său Toader Bucotco clucerul pentru acele trei sate, anume Răchitenii, Iuganii şi Tămăşenii, zicând că Udreştii au fost rudenie cu Hrincovici cel bătrân şi se vine lor parte întru acele sate". Seminţia Hrincovicenilor a „arătat cum că n-au Udeştii nici o treabă într-acele sate, pentru că sunt de baştină acele sate Bratului Hrincovici celui bătrân, iar Udreştii sunt de altă seminţie, precum au arătat înaintea noastră ale lor drepte urice şi dresuri, ce a avut moşul lor Bratul Hrincovici de la bătrânul Ştefan vodă şi de la Bogdan voievod"[36].

1634, martie 10: Întărit de Moise Moghila voievod lui Dumitraşco Fulger şi jupânesei lui Marinca, fata Nastasiei, nepoata lui Gliga Hrincovici, strănepoata lui Franţiian Hrincovici şi a lui Toader Bucotco clucer, care primesc urice pentru „a patra parte din sat din **Tămăşani** (comuna Mirceşti, Iaşi), de lângă Siret, în ţinutul Sucevei… cumpărat de la rudeniile lor Grigoraş şi Costache Borodaci, nepoţi ai lui Gaftonie, strănepoţi ai lui Franţiiaş Hrincovici şi ai lui Toader Bucotco clucer, în preţul de 120 galbeni bani vechi… / jumătate de sat de **Răchiteni** (comuna Mirceşti, Iaşi), iarăşi lângă Siret, cu mori gata în Siret, dreaptă cumpărătură de la rudele lor Andronicu, Dumitraşco, Sturza, Efdochia, Ileana, Dafina şi Irina, feciori ai lui Badiul, nepoţi ai lui Gaftonie, strănepoţi ai lui Frănţiiaş Hrincovici şi ai fratelui său Toader clucerul, Şi acel sat a fost luat de Barnovschi voievod de la mătuşa lor, Marinca, cu mare silă, şi apoi l-a luat Alexandru Vodă, ca să fie acel sat drept domnesc, şi a vrut să îl vândă unor oameni străini. Dar Dumitraşco Fulger şi cu

[36] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 298, pp. 382, 383

jupâneasa lui Marinca, văzând ei precum se pierde acel sat de la mâna lor, fiind a lor dreaptă ocină şi moşie acel sat Răchiteni, de la moşii lor Frănţiian şi Bucotco… s-a sculat Fulger cu mare jalobă… Şi aşa Alexandru voievod a vândut acel sat numitului Dumitru Fulger şi jupânesei lui, în preţul 300 de galbeni, şi, dintru acei bani, a dat Fulger 150 galbeni, ca să fie părtaş la jumătatea satului acelui nepot al lui, Andronic, şi fratelui său Dumitraşcu, şi Sturza şi surorile lor”[37].

1636, aprilie 1: Zapisul marilor boieri, prin care mărturisesc că au venit înaintea lor „Filcea din **Nahoreni** (azi Nagoreani, comuna Gruşiţvi, raionul Chelmenţi, Ucraina), cu feciorii săi Vasile, Marica, Sanfira şi Tudora, şi au vândut… moşia din sat din **Răchiteni** (comuna Mirceşti, Iaşi), din jumătate de sat, a treia parte, şi din jumătate de sat de **Tămăşeni** (lângă Iugani şi Răchiteni, comuna Mirceşti, Iaşi), a treia parte, şi din sat din **Iugani** (comuna Mirceşti, Iaşi), din jumătate de sat a treia parte… lui Dumitraşcu Fulger, drept 150 de galbeni ungureşti”[38].

1656, aprilie 2: Întărite de Gheorghe Ştefan voievod „călugărilor de la Sfânta Mănăstire din Târgul nostru, unde este hramul Trei sfinţi” (Trei Ierarhi), care primesc ispisoc pentru dania şi miluirea ctitorului Vasile Lupu voievod, care „le-a dat lor trei sate, anume **Răchitenii, Tămăşenii** şi **Iuganii**, ca să fie pentru ţinerea şi hrana acelor dascăli”, aduşi de Vasile Lupu de la Kiev, cu sprijinul „părintelui Pătraşcu Moghilă, arhiepiscopul Kie-

[37] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 75, pp. 80, 81

[38] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 384, pp. 431, 432

vului, ca să fie spre învăţătura şi iluminarea minţilor tinerilor pământului nostru”[39].

1774, iunie 26: Satul **Răchitenii**, al mănăstirii Treisfetitelor, ocolul de Mijloc, după recensământul lui Rumeanţev[40], avea **toată suma caselor 57**. Scădere rufeturi 5: 1 popă unguresc, 2 țigani, 2 văduve. Rămân birnici 52. / **Birnici**: Toma Mihai / Mihai Beșcadia / Petre Iuji / Stoica Mărtin / Mărtin Iuji / Toma Ianăș / Toma Mărtin / Iuji Petre / Vasile a popii / Petre Cadar / Gheorghi Mărtin / Pavăn sin (fiu) Stoicul / Gheorghe Petre / Mihai Mihocu / Gheorghi Petre / Ianăș Hupe / Istin Benche / Iacob Andrei / Gheorghe, herghelegiu / Mărtin / Mihai Cheșco / Ianăș, olar / Iftimii, cibotar / Iuji Iacob / Iacob Mărtin / Mărtin fiul lui Gherghel / Petre fiul lui Gherghel / Antal, argat / Pal Mărtin / Antal Petre / Iacob Mihai / Mărtin Iacob / Pal Mihai / Tibo Mărtin / Ianăș Tibo / Mihai Doboș / Antal Părțac / Mihai Doboș / Bigul Mihai / Ianăș Gherchi / Gherghel Doboș / Blaj Ion / Gherghel Ianăș / Ianăș fiul lui Moșniaga / Pal Petre / Gherghel Mihai / Mihai Antal / Ianăș, dascăl / Vasile, hușan / Iacob, hușan / Gherghel Mărtin / Gherghel Chihaia. // **Rufeturi**: Popa Ungurescu / Crăciun, țigan / Pavăl, țigan / Paraschiva, țigancă săracă / Maria, țigancă.

1902: „**Răchiteni**, comună rurală în judeţul Roman, plasa Moldova, spre nord-nord-est de orașul Roman, la 17 km de el şi la 18 km de reşedinţa plășii. Este aşezată pe șesul Siretului și pe malul drept al lui, într-o pozițiune joasă, și e formată din satele: Răchiteni și Ursărești (Iuganii din Vale), cu reşedinţa comunei în satul

---

[39] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VII, Iassi 1886, pp. 6-8

[40] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 277, 278

Răchiteni. Are o populaţie de 925 suflete, compusă numai din unguri; o biserică catolică şi o şcoală mixtă, frecventată de 36 elevi. Este legată cu oraşul Roman prin șosea. / **Răchiteni**, sat în comuna Răchiteni, pe malul drept al râului Siretul. Are o populație de 380 locuitori, compusă numai din unguri. Se face aci bâlci la 13 iunie. Are o biserică catolică şi o școală primară mixtă, frecventată de 36 elevi. Este legat cu orașul Roman prin șosea”[41].

RĂCHITNA

(raionul Noua Suliţă, Ucraina).

1770-1772: Satul **Răchitna**, ţinutul Hotinului, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanţev[42], **toată suma caselor: 63**. Scădere rufeturi 2: 1 popă, 1 dascăl. Rămân birnici 61. / **Birnicii**: Simion, rus / Simeon Bordeianu / Grigore Hiorescu / Toader zet (ginere) lui / Ion Bordeian / Nichifor Comândă / Vasile Blipură /Grigoraș Giosu / Toader Giosu / Mustru Dutca / Toder Chiticari / Dumitru Purcică / Vasile Purcică / Nicolae, ungurian / Pavăl, ungurianul / Dănilă Hrabu / Anton sin (fiu) Pletosu / Mihălaș zet Hrabu / Simeon, rus / Ștefan Dutca / Vasile Dutca / Costia al Floroaei / Ion a Floarei / Alecsa Arapul / Ion, văcariul / Ion zet Floarei / Ignat

41 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 199

42 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 118

Băsărabul / Andrei Băsărabul / Sandul / Dumitraş Ciupica / Costache Halicu / Grigoraș Domnu / Costandin, vornic / Toader, pânzariul / Grigorașco / Ion Pavliciuc / Pintelei / Nichifor Foca / Mihăilă sin Irimia / Andrieș Bușilă / Toader Nechifor / Antin zet Măriuța / Nichita / Nichifor / Ștefan Foca / Toader Volovitnic / Ion Măriuțac / Tănase al Roșcăi / Iacob, rus / Ion Chiticariul / Vasile Bușilă / Lupul, pânzariul / Vasile, pânzariul / Vasile / Vasile Tudorescu / Tănase Nichifor / Dumitru / Dănilă Ivanco / Nicolae Ciupac / Prodan Băsărab / Grigoraș Nerabă. // **Rufeturi**: Popa Agapie / Tudose, dascăl.

1904: „**Răchitna**, sat în judeţul Hotin, volosti Noua Suliţă, aşezat pe râuleţul Răchitna, la hotarul Basarabiei cu Austria. Are 301 case, cu o populaţie de 1.210 suflete de ţărani români şi ruteni; biserică; 620 vite mari, grădini; 4 mori”[43].

RĂCHITOASA

(Răchitişul, sat pe Zeletin, comuna Răchitoasa, Bacău).

1452, decembrie 21: Întărit de Alexandru voievod lui Trişor, fiul lui Şandru de la Iucaş, şi fratelui său Tador, care primesc uric pentru „ocinele lui, satele anume: Oprişeşti pe Zeletin, şi Cârna, şi Răchitiş pe Dobrotvor,

[43] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 173

unde este popa Duma, şi, la Iucaş, unde este casa tatălui său, şi Mărgineni”[44]. Hotare, din veac.

1495, ianuarie 22: Întărit de Ştefan voievod seminţiei lui „Toader Iucaş şi nepotul lui de frate, Farco aprod, şi surorile lui, Dolca şi Măruşca, fiii lui Petru Iucaş, şi vara lor, Anuşca, fiica Stanei, şi vărul lor, Isaiu, fiul lui Oană Muste, şi verii lor, Andreico şi fraţii lui, Ion şi Toader, fiii Ilcăi, şi, de asemenea, vărul lor Giurgiu Vulpe, fiul Maruşcăi, toţi nepoţi ai lui Laslău globnic”, care primesc uric pentru „ocina lor dreaptă, satele care au fost ale bunicului lor Laslău globnic, anume: Lăslăoani pe Cracau, şi Şerbeştii sub Piatra Cracăului, şi Mohorâţii mai jos de gura Pojorâtei, şi, mai jos, Drăgoeşti pe Dobrotvor, şi, pe Zeletin, Petreştii, şi, în acelaşi hotar, satul Plăcintenii, şi Oprişeştii, şi Cârna şi Răchitişul… Însă să le fie acele sate în trei părţi: o parte din acele sate să fie slugilor noastre Toader Iucaş şi nepoţilor lui de frate, Farco aprod, şi surorilor lui Dolca şi Măruşca, fiii lui Petru Iucaş, iar o altă parte din acele sate să fie Anuşcăi, fiica Stanei, singură, iar a treia parte din acele sate să fie lui Isaiu, fiul lui Oană Mustea, şi verilor lui, Andreico şi fraţilor lui, Ion şi Toader, fiii Ilcăi, şi, de asemenea, vărului lor, Giurgiu Vulpe, lor, şi copiilor lor, şi nepoţilor lor, şi strănepoţilor lor, şi răstrănepoţilor lor şi întregului lor neam, cine li se va alege cel mai apropiat, neclintit niciodată, în veci”[45]. Hotarul, din veac.

1634, iunie 27: Porunca dată de Vasile Lupu voievod spătărelului Vasile Zeletin din **Sparta** (lângă

---

[44] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 23, pp. 27-29

[45] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 172, pp. 314-316

Hălăreşti, comuna Iana, Vaslui), după „jeluirea lui Toma din **Răchitoasa** (comuna Răchitoasa, Bacău) pe Băldea de acolo, zicând Toma că i-a pierit un bou pentru dajde Boldei şi nu-i mai plăteşte boul, şi are carte de la Moise vodă”, să meargă şi să reţină „moşia câtă va fi având Boldea în Răchitiş… până va plăti boul”[46].

1636, martie 20: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui postelnic Dumitraşcu Gheuca, în baza unui zapis de mărturie de la marele vornic Savin Prăjescul şi de la marele şetrar Chicoş, „scriind că au venit înaintea lor Bălan Vulpe, cu lui Toader şi Cârstea, fiii Sorei, şi Arimiica, nepoata florii, şi au vândut, „din satul **Rătumpăneşti** (Grecii, lângă Cepeşti, comuna Bogdăniţa, Vaslui), care se numeşte Grecii, trei pământuri în frunte, din partea de sus, şi trei pământuri şi jumătate din partea de jos, iarăşi în frunte… lui Dumitraşco Gheuca, pentru 50 zloţi bătuţi, cumpărătură lui Păcurar de la Vasilca, fiica Măriei, şi de la fratele ei Grozav şi din partea unchiului lor Negrită… / de la Alexa şi Măriica, fiii lui Maftei Căras, nepoţii lui Nicoară… dreapta lor ocină şi dedină din satul **Grădeşti** (comuna Puieşti, Vaslui), pe Tutova, şi din **Strânba** (azi Cetăţuia, comuna Puieşti, Vaslui), pentru 20 zloţi bătuţi/ Şi îi întărim, din ispisoc de cumpărătură de la Alexandru Iliaş voievod, o parte de ocină din satul **Costeşti** (lângă Unţeşti, comuna Bogdăneşti, Vaslui), pe Horăiata, care i-au dat-o Toader şi Cârstea, fiii lui Robul, pentru un cal bun, biciuluit la 50 zloţi. / Şi un loc de prisacă în satul **Răchitoasa** (comuna Răchitoasa, Bacău), pe Zeletin, pe care i l-a dat şi dăruit Varnava, cu fiii lui Miftodie, Andronic şi Ionaşco… unde

---

[46] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 170, pp. 191, 199

vrea el să întemeieze o prisacă, cu cât va arunca împrejur cu securea”[47].

1640, aprilie 19: Bace, fecior Arvasiei, vinde comisului Corui, pentru „2 boi, drept 12 galbeni de aur… dinaintea răzeşilor mei şi a lui Constantin din **Răchitiş** (Răchitoasa, comuna Răchitoasa, Bacău), Micro neguţător din **Bârlad**, Tânjală, Vasile sin (fiu) Tânjală, Veveriţă, Toder sin Tânjală, Gheorghe nepot Bărboe, Pravăţe şi Lionte… a mea parte, a popii lui Corcorisie şi frăţânesău Alexei din **Buneşti** (lângă Buda, comuna Răchitoasa, Bacău), din vatră de sat, pomăt, fâneţe, ţarină, săpături şi cu un loc dinspre **Davideştii** (lângă Buda, comuna Răchitoasa, Bacău), ce se cheamă Bojoeşti”[48].

1640, august 15: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Bechea căpitan, Truşan din **Cucuteni** (lângă Tarniţa, comuna Onceşti, Bacău) şi Constantin din **Răchiteşti** (Răchitoasa, comuna Răchitoasa, Bacău), după ce „s-au pârât de faţă, înaintea domniei mele, **Stănişăştii** (Stănişeşti, azi Ţepoaia, comuna Motoşeni, Bacău), **Ţigăneştii** (comuna Vultureni, Bacău) şi **Dorobiţăştii** (comuna Izvorul Berheciului, Bacău) cu nepoţii lui Şandru din **Oţăleşti** (Oţeleşti, comuna Izvorul Berheciului, Bacău) pentru o poiană ce este pe apa Dobrovăţului… Pentru aceea, voi să mergeţi acolo, să strângeţi oameni buni şi bătrâni şi să socotiţi uricele şi să le alegeţi pe cât le vor spune dresele”[49].

---

[47] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 366, pp. 412-414

[48] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 338, p. 353

[49] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 422, pp. 428, 429

1730, iunie 26: Carte de împuternicire, dată de Grigore Ghica voievod lui Dumitraşco Păviraru „să fie volnic a stăpâni dreapta moşie ce a zis că are la ţinutul Bacăului, anume **Sohodolul, Luncani, Măinceşti, Nadişa, Răchitişul, Sperleşti** şi **Săcătura**, să aibă a-şi lua de a zecea de pe acele părţi de moşie"[50].

1750, martie 12: Carte de împuternicie, dată de Constantin Cehan Racovilă voievod lui Toader sin (fiu) Dumitraşco Păcurar, lui Ştefan sin Ilie Păcurar „şi altor fraţi ai lor, „să vie volnici a ţine şi a stăpâni ale lor drepte moşii ce ziseră că au la ţinutul Bacăului, anume **Sohodolul** şi **Luncanii**, şi **Mărceştii** (pe Siret, lângă Marvila[51], Bacău), şi **Nadişa**, şi **Răchitişul**, şi **Secătura**, şi să aibă a lua de-a zecea de pe acele părţi de moşie"[52].

1774, iunie 26: Satul **Posluşnicii Răchitoasei**, ţinutul Tecuciului, ocolul Zeletinului, după recensământul lui Rumeanţev[53], avea **toată suma caselor 51**. Scădere rufeturi 31: 1 popă, 2 slugi, 2 nevolnici, 26 ţigani. Rămân birnici 20. / **Birnici:** Iftimii / Ştefan, pas / Vasili, rus / Vasili, porcar / Toader Diia / Ion Momâncian / Ioniţă Păduche / Ilii sin (fiu) Rafail / Apostol fiul lui Rafail / Opria, cioban / Vasilie, bejenar / Sandul, bejenar / Simion Păduchi / Toader, sârbul / Ilii Tilibaş / Zornia fiul lui Mania / Ion, herghelegiu / Ion Robul / Vasili, rus, morar. // **Rufeturi:** Popa Gheorghi / Toader Mladia, slugă egumenului / Toader, gălăţean, tij (la fel), slugă

---

[50] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 232, 233
[51] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 157
[52] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 205, 206
[53] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 594, 595

egumenului / Ştefan Săcară, nevolnic / Ioniţă Surdul, nevolnic / Nechifor, ţigan al mănăstirii Răchitoasei / Toader, ţigan, la fel / Grigori, ţigan, la fel / Ştefan, ţigan, la fel / Mihăilă, ţigan, la fel / Gherasim, ţigan, la fel / Ioniţă, porcar, ţigan, la fel / Toader fiul lui Gherasim, ţigan, la fel / Andrei, olar, ţigan, la fel / Ion fiul lui Ioneli, ţigan, la fel / Ioneli, grădinar, ţigan, la fel / Ion, chelar, ţigan, la fel / Ilii Bărbuţă, ţigan, la fel / David Bărbuţă, ţigan, la fel / Toader, olar, ţigan, la fel / In (alt) Andrei, olar, ţigan, la fel / Irimia, olar, ţigan, la fel / Ivan, ţigan, la fel / Ilii Gona, ţigan, la fel / Costantin, ţigan, la fel / Grigoraş, ţigan, la fel / Vasili Duca, ţigan, la fel / Lupu, vizeteu, ţigan, la fel / Vasili, vizeteu, ţigan, la fel / Toader Buruiană, ţigan, la fel / Vasili Murgul, ţigan, la fel.

1902: „**Răchitoasa**, comună rurală în judeţul Tecuci, plasa Zeletinul, compusă din 4 cătune: Bărcana, Fundătura, Gunoaia și Răchitoasa. E situată pe valea Zeletinului, la vest și la 70 km spre nord de capitala judeţului. Are o populație de 446 familii sau 1.605 suflete, locuind în 420 case și 10 bordeie; 2 biserici, una în satul Răchitoasa, mănăstirea, şi cealaltă în satul Gunoaia, deservite de 3 preoţi și 4 cântăreţi; o școală, înfiinţată în 1864 şi frecventată de 62 copii, Vite: 300 boi, 380 vaci, 60 cai şi 1.325 oi. Sunt 220 stupi cu albine. Locuitorii parte sunt împroprietăriți prin legea rurală din 1864, parte vechi răzeși. Teritoriul comunei este de 5.636 hectare și 22 ari, din care 1.013 hectare 63 ari cultivabile. Prin comună trece șoseaua vecinală, ce merge pe valea râului Zeletinul, ducând în comuna Buda, spre Coloneşti. E străbătută, prin centru, de Valea Răchitoasa și udată, în partea de est, de râul Zeletinul, ce curge în direcție nord-sud. Se mărginește, la nord, cu comuna Burdusaci, la est,

cu Valea Zeletinului, judeţul Tutova, şi la nord, cu comunele Stănișeşti şi Crăești. / **Răchitoasa**, sat făcând parte din comuna rurală cu acelaşi nume. E aşezat pe valea cu același nume, între 2 dealuri, și străbătut de pârâul Răchitoasa. Are o populație de 182 familii sau 552 suflete, care locuiesc în 170 case şi 2 bordeie. Spre nord-vest, pe vale, se află mănăstirea Răchitoasa. Aici e reședința comunei și o şcoală, frecventată de 62 copii. Satul are o vechime cam de 200 ani și este înfiinţat de o familie, numită Alexe, venită din Bucovina (în realitate, satul exista în 21 decembrie 1452 – n . n.)”[54].

RĂCIA

(pe Ichel, lângă Belieşti, Orhei, Moldova).

1774, iunie 5: Satul **Răcia**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Ichelului, după recensământul lui Rumeanţev[55], avea **toată suma caselor 31**. Scădere rufeturi 6: 6 scutelnici ai vornicesei Paraschivei, 1 ruptaş, 1 popă, 2 diaconi, 1 călugăr, 3 femei sărace, 2 ţigani. Rămân birnici 15. / **Birnici:** Vartic, vornicul / Costandin Canţăr / Toader fiul lui Toma / Toader, prisăcar / Toader Păsat / Călin Păsat /Postică fiul Vărvarii / Simion Boaghi / Sandul Văsâianu / Tănase Giosanu / Andrii fiul lui Ioniţă / Andrii Barbăroşie / Constandin Barbăroşie / Gavril fiul

[54] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 201
[55] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 439

diaconului / Neculai Săhăidacă / Neculai Măgaru / Postică Măgaru / Ştefan Barbăroşie. // **Rufeturi:** Ion fiul chihaei, scutelnic / Trifan, scutelnic / Maftei fiul Vărvarii, scutelnic / Savin, ţigan / Popa Ioniţă / Diaconul Toader / Diaconul Năstasă / Ioniţă, călugăr / Maria, săracă / Gafiţa, săracă / Nastasia, săracă / Tănasă, ţigan / Mihălache Plăcintă, ruptaş.

1904: „**Răciul** sau **Răcea**, sat în judeţul Orhei, volosti Tuzoara, aşezat într-o vale ce dă, din dreapta, în valea Ichelui. În apropiere de sat se află mănăstirea Răciul, de călugăriţe. Are 180 case, cu o populaţie de 910 suflete de ţărani români; 360 vite mari; biserică; şcoală elementară rusească”[56].

RĂCINŢI

(lângă Culişăuţi, comuna Şebutinţi,
regiunea Cernăuţi, Ucraina).

1631, martie 23: Întărit de Moise Moghila voievod lui Constantin Stârcea, care primeşte ispisoc pentru a lui „danie şi miluire de la Miron Barnovschi voievod, un sat anume **Răcinţii**, pe Nistru, care a fost drept al moşului (bunicului) nostru Balica hatmanul”[57].

1632, octombrie 8: Întărit de Alexandru Iliaş voievod lui Constantin Stârcea, care primeşte ispisoc „pe

---

[56] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 173

[57] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVIII, Iaşi 1892, pp. 397-401

satul **Răcinţii**, de pe Nistru, în ţinutul Hotinului… care acel sat a fost drept al lui Isac Balica hatman”[58].

RĂCIULA

(poiana Răcilă, azi satul Răciula, comuna Răciula, raionul Călăraşi, Moldova),

1635, iunie 23: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului cămăraş Ionaşco, care primeşte uric pentru „a patra parte din satul **Neşcani** (Nişcani, comuna Nişcani, raionul Călăraşi, Moldova), cu poiana care se cheamă **Răcilă** (satul Răciula, comuna Răciula, raionul Călăraşi, Moldova), ce este în dreptul Orheiului, pe Bâc… dreaptă cumpărătură bătrânului Căzacului de la Gheorghiţă, feciorul Diviceanului, de la Ghetilova şi de la Malence, sora lui, drept 120 taleri buni”[59].

RĂCIULEŞTI

(înglobat în Vetrişoara, comuna Vetrişoara, Vaslui).

1583, aprilie 23: Întărit de Petru (Şchiopul) voievod ilişarului Drăghici, lui Ursul, lui Gavrilă şi femeii lui Tudosca, popii Gavril şi lui Anton, care cumpără, cu 500

---

[58] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 225, p. 282

[59] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 142, p. 179

zloţi tătăreşti, de la surorile Odochia şi Greaca, fetele Olencăi / şi de la seminţeniile lor Iliesei, Dochia, Marica şi Licea, fetele Sofroniei, / Ioan Hearlic, Condrea şi Marica, copiii Gaftoanei, / Anton, Văscan, Nastea şi Nicoară, copiii Tudorei, / Tănasă şi Ignat, copiii Stancăi, / Samoil, Alexa, Ionaşco şi Hilip, copiii Parascăi, toţi nepoţi şi strănepoţi Ilcăi şi lui Oană, „a lor dreaptă ocină, **Răciuleşti** pe Prut, în jumătate de sat, partea din sus, din dresele de împărţeală ce le-a avut moaşa (bunica) lor Ilca de la bătrânul Ştefan voievod”[60].

1636, iulie 12: Carte de împuternicire dată de Vasile Lupu voievod egumenului de la mănăstirea Sfântul Sava, „şi pe cine vor trimite ca să fie tare şi puternic a ţine şi a apăra ale lor drepte sate şi miluire, ce au ei de la postelnicul Enachi, anume satele **Răciuleştii** (înglobat în Vetrişoara, comuna Vetrişoara, Vaslui) la ţinutul Fălciului, **Bechenii** (raionul Cahul, Moldova) şi **Budeştii** (raionul Leova, Moldova) la Chigheci, **Furteştii** (comuna Vetrişoara, Vaslui) iar la Fălciu”[61].

1644, aprilie 5: Podoleanca, fata lui Anton, nepoatele ei Maria și Ștefania, fetele Cârstânei, nepoatele lui Anton, vând „moșia din satul **Răciulești** (comuna Vetrișoaia, Vaslui), ce au avut de la părinții lor și de la moșul (bunicul) lor Anton, toată partea lui din ispisoc de la Iancu voievod, ce i-a fost cumpărătură de la Dochia, fata Ilincăi, Ilieș, fratele Todosii, Maria și Ilinca, fetele Sofronii, frații Ion Filip, Condrea și Mărica, feciorii Gaftonii, Anton, Vascan, Naste și Nechil, feciorii Tudu-

[60] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 173, 174

[61] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 457, p. 517

rii, Tănase și Ignat, feciorii Stancăi, Samuil, Alexiia, Ionașcu și Florea, feciorii Părascăi, toți nepoții Marușcăi, strănepoți Ilincăi, și toți strănepoți ai lui Iona vornic, ce-au avut ei de împărțeală din scrisori ce-au avut strămoșul lor Ilii și din uric de la Ștefan vodă cel bătrân, din jumătate de sat Răciulești, ce este pe Prut, și din uric de împărțeală de la moșul lor Marușca de la Ștefan vodă cel tânăr, și din ispisoc de la moșul lor Ona vornicul, aceea au vândut fratelui nostru Ion de **Hoceni** (comuna Hoceni, Vaslui) și femeii lui Anisia, drept 30 lei". / Zapisul de mărturie a fost scris în fața răzeșilor Macarii căpitan, Gavril căpitan, Burlamiz și Vasile Murgoci ot **Gunzar** (Guzarii, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Pătrașcu hotnog și Ștefan Haidău ot **Siminești** (comuna Vetrișoaia, Vaslui), Mihai, Anghel, Tudor și Ilii ot **Răzlogi** (lângă Mușata, comuna Berezeni, Vaslui), Constantin Burlamitu și Dumitrașcu Oțel ot **Oțeleni** (comuna Hoceni, Vaslui), feciorii lui Ionașco, Istahia și Cozma Capotă, Lelea, Dumitrașcu sin (fiu) popii Fenii, popa Simion și feciorul lui Ion ot **Micșenești** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui) și mulți oameni buni"[62].

RĂCLEŞTI

(lângă Jăvreni pe Răut, Orhei, Moldova).

1774, iunie 5: Satul **Răcleştii**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Răutului, după recensământul lui Ru-

[62] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 276, pp. 248, 249

meanţev[63], avea **toată suma caselor 8**. Rămân birnici 8, 6 case pustii. / **Birnici:** Ioniță Platon / Ștefan, cioban / Sandul fiul lui Dămaschin / Grigore Flore / Arteni / Neculiță Popa / Damaschin Naroiu / Dumitrașco Puiul.

RĂCOASA

(pe Şuşiţa, „seliştea lui Delea Albu”, Vrancea).

1443, iunie 20: Întărită de Ştefan voievod lui Vlaşin Creţescul, care primeşte uric pentru „ocina lui, o selişte la Caşin, anume unde a fost casa tatălui său, Stan Creţul, mai sus de Stan Caşin, şi patru poieni în acelaşi hotar, pe care le-a întemeiat tatăl său, ca să-şi întemeieze sate, şi, la Vrancea, seliştea lui Delea Albul… Iar hotarul tuturor acestora să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”[64].

1614, iulie 2: Salomia Măriţăneasa „şi alţi curgători din bătrânul Lata din **Câmpuri**” vând lui Ivaşcu Cârjău şi jupânesei Miaria, fata lui Verdiş, „partea de moşie de pe Şişiţa, la **Câmpuri**, din gura Creminiţului, până în Valea Boului şi Runcu, şi până în muntele Zboinii, precum şi toate părţile din seliştile de jos din **Verdea** şi din **Răcoasa**”[65].

---

[63] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 418

[64] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 238, pp. 337, 338

[65] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 15, p. 9

1685: Paraschiva Doftoroae din **Câmpuri** şi feciorii ei Grigori, Vasile, Maria şi Mărica Sărindoae vând lui Dima fost staroste de Putna „partea ei şi a soţului ei Dorofte din Câmpuri şi pe Cremeneş şi din **Răcoasa**, cu selişte, pometţi, câmp, pădure, apă din Şuşiţa, vaduri de moară, însă şi cu partea Burgăi, ce au avut-o cumpărătură”[66].

1687, martie 10: Mărian, Crăciun, Ştefan, Burgă şi Tudosi Agapi mărturisesc „că au luat de la Dima staroste bani pe şândilă şi Agape sin Cerchea, cumnat lui Dorofte, n-a făcut partea lui şi, fiind chezaş unul pentru altul şi neavând cu ce plăti pentru Agapi, au dat partea lui de moşie, câtă se va alege la **Câmpuri**, pe Şuşiţa şi pe Cremineţ, şi la **Răcoasa**, dinspre dânsul şi dinspre femeia lui, fata lui Stan ce a fost frate cu Dorofte”[67].

1690, decembrie 20: Tudosă Şchiopul sin (fiu) Floarea şi feciorul său Floare vând lui Dima pârcălab „din bătrânul Straoa, din a opta funie din funiile Taucăi, din a treia funie a treia parte, parte de pe mumă-sa Floarea… din **Răcoasa** şi din **Câmpuri**, de peste tot locul”[68].

1690, decembrie 20: Tudosă Şchiopul sin (fiu) Floarea şi feciorul său Floare vând lui Dima pârcălab „din bătrânul Straoa, din a opta funie din funiile Taucăi, din a treia funie a treia parte, parte de pe mumă-sa Floarea… din **Răcoasa** şi din **Câmpuri**, de peste tot locul”[69].

---

[66] Sava, Aurel V, *Documente Putnene,* I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 48, p. 29
[67] Sava, Aurel V, *Documente Putnene,* I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 54, p. 33
[68] Sava, Aurel V, *Documente Putnene,* I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 68, p. 47
[69] Sava, Aurel V, *Documente Putnene,* I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 68, p. 47

1691, noiembrie 8: Enache zăt (ginere) Ioan a Floarei, ce a fost frate lui Tudosii Şchiopul, şi fetele sale Tudosia şi Tudora vând lui Dima pârcălab „partea lor din **Câmpuri**, de la strămoaşa lor Floarea… şi din Câmpuri şi din **Răcoasa**, ce este din bătrânul Taucăi”[70].

1691, decembrie 20: Grigore Burgă, „neavând cu ce plăti nişte dăjdi, s-a îndatorat la un Bolea ţiganul şi apucându-l ţiganul de bani, a dat lui Dima pârcălab partea lui Ioan a Nichitii, ce se trage de pe unchiul său Furdan, a cincea parte ce se vine lui Furdan din **Răcoasa** şi din **Câmpuri**”[71].

1755, decembrie 6: „Zapisul răzeșilor părții **Poenii Pralii**, care ni-am milostivit și am dat-o danie, Sfintei mănăstiri ce a făcut-o Vasile Tutoran, mazil ot târgul Hârlăului… după cum arată, mai jos; și hotarul Poenii se începe din gura pârăului Teiului și merge pe părăul Teiului, spre miazănoapte, asupra Ocnii, în Căiuțul cel mic, și apucă Căiuțul cel mic, spre apusul soarelui, până în obârșiile lui, tot spre soare-apune, și merge peste Ursoi, tot spre soare-apune, alăture cu moșia **Caşinului** mănăstire, pe din jos, până în culme dealului, și apucă culmea dialului, în jos, spre amiazăzi, alăture cu moșie **Câmpurilor**, tot culmea dealului, alăture cu moșia **Răcoasei**, tot spre amiazăzi, până în pleșa dealului mare, unde se hotărește cu moșia **Muncelului**, și de acolo se întoarce spre răsărit și apucă părăul Mesteacănului, alăture cu moșia mănăstirii Bârnovei, drept spre răsărit, până în gura părăului Teiului, și se încheie hotarul mănăstirii

---

[70] Sava, Aurel V, *Documente Putnene,* I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 73, p. 51

[71] Sava, Aurel V, *Documente Putnene,* I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 74, p. 51

ce-i numită mai sus; / și noi, acești răzeși mai jos arătați, care ne-am milostivit și am dat danie sfintei mănăstiri ce-i la Poiana Pralii, pe Căiuțul cel mare, la ținutul Putnei, care ne-am pus, și anume: vornicul Dumitru Făcăoar din satul **Popeni**, Crăstian vornicul de acolo, Mihai de acolo, Nastase Făcăoar, Grigore fratele lui Nastase, Ştefan frate lui, Luca Dărdără, Apostul Dărdară, David frate lor, Petre Hașcu, cu toate neamurile noastre, și cu toți frații noștri răzeși, toţi din **Popeni**, ne-am milostivit și am dat danie sfintei mănăstiri cei numită mai sus, pentru sufletele noastre și ale părinților noștri, și de pe această danie a noastră să aibă a face și uric domnesc mănăstirea… Eu vornicul Dumitru Făcăoar, Crăstian vornicul tot Făcăoar Mihai Făcăoarul răzeș, Nastasă Făcăoarul răzeș, Ştefan Făcăoarul frate lui Nastas răzeș, Grigore frate lor răzeș, Luca Dărdără răzeș, David sin Dărdără răzeș, Petre Hoaș-cu răzeș, Costandin sin Irimi răzeș, Serbi văr lorl, răzeș, Ioniță Buzanoscki răzeș, Pavăl frate lui, răzeș. / Și eu, preotul Alexandru, împreună cu frații mei, ieromonah Feodosie, și cu Stefan frate lui, cum și eu, preot Mihai. cumnat, văzând această danie, ce au dat-o răzeșii noștri, având și noi parte a patru bătrâni, tot într-acest hotar, ne-am milostivit și am dat și noi parte noastră, din gura părăului Teiului, până în gura părăului Mesteacănului”[72].

1774, iunie 26: Satul **Răcoasa**, ţinutul Putnii, ocolul Şuşiţii, după recensământul lui Rumeanţev[73], avea **toată suma caselor 53**. Scădere rufeturi 9: 6 popi şi diaconi, 2 nevolnici, 1 scutelnic. Rămân birnici 44. / **Birnici**: Staico, vornic / Roman, fost vornic / Gheorghe

[72] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XI, Iassi 1889, p. 228-230
[73] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 297

Butuc / Ştefan Butuc / Manoli Uncuş / Necula, vier / Costantin, rotar / Ile zet (ginere) lui Niagul / Arsănie / Istrate Boacă / Ion Boacă / Ioniţă / Adam al lui Butucelu / Ştefan Butuc / Chiriac Bălaur / Ion Cotor / Costantin / Grigore / Ilie Evel / Ion, fluerar / Dragomir, gălăţean / Flore / Sandul fiul lui Acsinte / Petre Cociorvă / Anghel, vrâncean / Toma Ciolan / Ion fiul Petrii / Sandul Guţan / Costantin Gogoiu / Petre Tămaş / Coman al Niagăi / Stoica, dascăl / Stoica, jugar / Dumitru Faraon / Ştefan Borde / Stan fiul lui Stoica / Alicsandru / Lupul frate lui Toader din Câmpuri. // **Rufeturi:** Popa Eni / Popa Coman / Popa Ion / Diaconul Crăciun / Diaconul Crăciun / Diaconul Vasile / Marie, văduvă / Nastasie, văduvă / Mane Vorvince, scutelnic dumnealui banului Iancul Razul.

1902: „**Răcoasa**, comună rurală în judeţul Putna, plasa Zăbrăuţul, situată în fundul văii pârâului Repejoara, având case şi pe malul Șușiţei. Distanţa comunei de reşedința judeţului e de 45 km. E udată de pâraiele: Dracia, Alba, Bălicioasa, Răcoasa, Rânghioaia, Verdea şi Verdea Seacă, afluenţi ai pârâului Șușiţa. Se compune din cătunele: Gogoiul, pe malul Şuşiţei, în sus de pârâul Alba, până în pârâul Dracia; Mărăști, pe deal, din sus de Răcoasa, unde e şi primăria comunei; Verdea, în fundul unei văii. Cătunul Mărăşti a format comună deosebită, până în 1884. / Are o populație de 623 familii sau 2.162 suflete; 1 biserică parohială, cu hramul Sf. Nicolae, și 4 biserici filiale: Sfinţii Voevozi, în cătunul Răcoasa, Sf. Nicolae, în Mărăști, Sf. Voevozi, în Gogoiul, şi Sf. Nicolae, în Verdea; o şcoală mixtă. / Locuitorii posedă: 901 boi, 942 vaci, 238 cai, 2.281 oi, 176 capre şi 563 porci; 138 stupi cu albine. Sunt în comună: 6 comercianţi, 10

rotari, 2 morari, 1 fierar, 1 vărar, 1 brutar; 13 fabrici de rachiu de prune. / **Răcoasa**, cătun în comuna cu același nume, situat pe malul pârâului Repejoara, având câteva case şi pe malul Șușiţei. Are 1 biserică parohială, cu hramul Sf. Nicolae, şi 1 biserică filială, cu hramul Sfinţii Voevozi; 1 şcoală mixtă”[74].

RACOVA

(Lăţcani, Lăscani, contopit cu Racova,
comuna Racova, Bacău).

1500, martie 22: Întărit de Ştefan (cel Mare) voievod, în cadrul unui schimb de sate cu mănăstirea Bistriţa, care mănăstire primeşte „patru sate, tot pe Bistriţa: un sat **Slugani** (lângă Ciumaşi, comuna Bereşti-Bistriţa, Bacău), al doilea sat **Chicoteşti** (lângă Blăgeşti, comuna Blăgeşti, Bacău), al treilea sat **Călieneşti** (lângă Blăgeşti, comuna Blăgeşti, Bacău), al patrulea sat **Lăţcani** (Lăscani, contopit cu Racova, comuna Racova, Bacău), care este în faţa Călieneştilor, sub dumbravă”, voievodul primind „cinci sate: unul pe Cracău, anume **Cauceleşti** (Căciuleşti, comuna Girov, Neamţ), unde au fost juzi Mihail şi Dieniş, între **Grieleşti** (lângă Căciuleşti, comuna Girov, Neamţ) şi între **Lupşa** (lângă Căciuleşti, comuna Girov, Neamţ), altul pe Siret, anume **Gâdinţi** (comuna Sagna, Neamţ), unde a fost curtea lui Negrea, trei pe Bistriţa, mai

[74] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 202

sus de Bacău: **satul lui Birai** (Biräeşti, apoi Gherăieşti, inclus în Bacău), şi **satul lui Vlăscan** (Vlăcsăneşti, inclus în Bacău) şi satul **Manuileşti** (Manoileşti, inclus în Bacău)”[75]. Hotarul, din veac.

1902: „**Racova**, comună rurală în judeţul Bacău, Bistriţa de sus, așezată pe deal şi pe coasta din stânga Bistriţei, la limita de nord a judeţului. E formată din 5 cătune: Leţcana, Racova, Hălmăcioaia, Gura Văii şi Satul Nou. Satul Șurina, fost al acestei comune, s-a alipit pe lângă comuna Gârleni, din dreapta Bistriţei. Se mărginește, la nord, cu comuna Buhuși (judeţul Neamţ); la sud, cu teritoriul comunei Ciumași şi al comunei Gârleni; la est, cu teritoriul comunei Berești, şi la vest, cu comuna Buda. Teritoriul comunei prezintă dealuri, ca acel al Hălmăcioaiei și al Viilor, și este brăzdat de pârâiașele: Leţcana, Racova, Dogarul, Valea Rea, Ilieșul, Runcul şi Glodul, Are o populaţie de 1.731 suflete; 3 biserici, deservite de 3 preoţi şi 3 cântăreţi; o şcoală în satul Racova, reședința comunei, frecventată de 18 copii. Vite: 29 cai, 824 vite mari cornute şi 4.857 oi. După legea rurală din 1864, s-au dat, la 256 locuitori, 694 fălci în țarină. În 1870, s-au dat, la 111 însurăţei, 276,4 fălci în împroprietărire. Moșia Racova este domeniul statului, fostă proprietate a mănăstirii Bistriţa (judeţul Neamţ). Statul mai are vreo 800 hectare. Viile ocupă o întindere de 30,75 hectare. În comună se află pădurea statului Racova-Leţcani. Teritoriul comunei este de 3.509 hectare. Se află în Racova o velniță pentru fabricarea spirtului de cereale. O cale comunală șoseluită începe la Leţcani, trece în jos la Racova şi apoi dă în calea națională Bacău-Piatra.

---

[75] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 256, pp. 458-460

Depărtarea la Bacău, capitala judeţului, este de 20 km, spre Ciumaşi şi spre Bereşti, 7 km; spre Buda, 5 km, spre Gârleni, reşedinţa plăşii, 5 km. De la Leţcani se bifurcă în sus două căi comunale neșoseluite, din care cea din stânga merge în judeţul Neamţ și cea din dreapta în județul Roman. Totalul pământurilor de cultură este de 807,95 hectare. Gara Gârleni, fiind așezată la 5 km de comună, înlesnește mult transportul cerealelor din localitate. / **Racova**, sat în comuna cu nume, situat în valea pârâului Runcul și pe deal. Are o populație de 380 suflete; o biserică, făcută de locuitori, la 1870, deservită de 1 preot și 2 cântăreţi; o şcoală mixtă, care funcţionează de la 1865; 3 cârciumi. Vite: 12 cai, 350 vite mari cornute, 83 porci, 7 capre și 336 oi”[76].

RACOVA

(pe Stemnic, lângă Bălteni, Vaslui).

1774, iulie 5: Satul **Râpa Racovii**, ţinutul Vasluiului, ocolul Stemnicului, după recensământul lui Rumeanţev[77], avea următorii: **Birnici:** Stratul Jijii / David fiul lui Mititelu / Iacob Jijii / Neculai, rusul / Iordachi Pânte / Ichim fiul lui Ilieș / Maftei Jijii / Vasile Ilieș / Ion Chițocu / Ifteni Jijii / Apostol, vornic.

---

[76] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 152

[77] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 230

1902: „**Racova**, sat în partea de nord-vest a comunei Gârceni, plasa Racova, judeţul Vaslui, format din cătunele: Racoviţa Cuzei, Slobozia, Fundul Racovei și Scaunele, așezate toate pe Valea Racovei, pe dreapta și pe stânga Pârâului Racovei, pe o întindere cam de 1.244 hectare, din care 128 hectare pădure și 880 hectare loc de cultură, fânaț, imaș ale proprietății, iar 236 hectare ale locuitorilor, cu 35 hectare vie. Are o populaţie de 120 familii sau 550 suflete; o biserică, făcută la 1804, deservită de 1 preot; o cârciumă. Vite: 33 cai, 255 vite mari cornute, 78 râmători, 36 oi şi 24 capre. Locuitorii posedă: 24 pluguri, 4 căruţe cu cai și 31 care cu boi; 42 stupi cu albine”[78].

RĂDĂCINEŞTI

(comuna Corbiţa, Vrancea).

1632, iulie 15: Zapisul lui Toader de **Bârlad**, care scrie zapisul şi mărturiseşte „cum au venit înaintea noastră popa de **Hărmăneşti** (Ghermăneşti, comuna Banca, Vaslui), Vasile Buţucul şi popa Gligorie de Hărmăneşti, feciorul popii lui Albeş şi Costantin aprod de **Rădăcineşti** (comuna Corbiţa, Vrancea), şi Gheorghe de **Rădeşti** (comuna Bălăbăneşti, Galaţi), Busul şi a Cârstei, fratele popii Buţucului, şi Nechita, fratele popii Buţucăi, şi Dănilă, feciorul lui Ştefan, Gorul, Casin feciorul lui Ştefan şi

[78] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 152

Ion Molofeiu de **Răsipeni** (lângă Vinderei, Vaslui), Grozava, feciorul său şi cu Antonisiia şi au vândut… din sat de **Răsipeni**, de pe Jeravăţ, partea unui bătrân, ce i se vine partea lui Molofteiu… lui Constantin Ciurei din **Dăneşti** (lângă Oancea, Galaţi), drept 55 de zloţi”[79].

1774, iunie 26: Satul **Rădăcineştii**, ţinutul Tecuciului, ocolul Berheciului, după recensământul lui Rumeanţev[80], avea **toată suma caselor 54**. Scădere rufeturi 18: 7 popi şi diaconi, 1 vornic, 1 vătăman, 3 nevolnici, 2 slugi, 4 văduve. Rămân birnici 36. / **Birnici**: Ştefan Năzarii / Costantin Bouroş / Vasile sin (fiul) lui / Vicol fiul lui Costantin Bouroş / Gheorghi Ţâţul / Costantin Ţâţul / Păvălaşcu, muntean / Gheorghi, muntean / Pricopii Nicorescu / Stan, bejenar / Costantin Mânză /Ilii Mânză / Vasili Petria / Apostol Brânză / Neculai, muntean / Ştefan Trifan / Toderaşcu, fiul lui / Toader, stoler / Irimia Trifan / Toader Goguian, holtei cu mamă / Toader Lehăcian / Ştefăniţă Coţac / Enachi Coţac / Costantin Coţac / Ion Coţac / Toma Chipzuiu din Lehacia / Vasili Pavăl / Ion Mitrofan / Costantin Bunghioz / Vasile, fiul lui Costantin Bouroş / Vasili Pricopii / Costantin Lupan, ce a fost birnic la Ciorăşti / Lupul Burzuiu, ce a fost birnic la Ciorăşti / Gavril Nicorescu / Vasili Lungul / Ion Sandul. // **Rufeturi:** Popa Dumitraşcu / Popa Gheorghi / Diaconul Gheorghi Coţac / Iftemi, slugă dumisale spătarului Conachi / Vasilachi, diacon / Ion Dudău, diacon / Vârlan, monah / Popa Samoilă Ţâţul / Ştefana, ţigancă / Maria, babă / Măriuţa, săracă / Ion

---

79 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 158, pp. 201, 202

80 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 584

Ţăţul, nevolnic / Preda, nevolnic / Dănăilă, vătăman / Vasilachi Visul, vornic / Enachi Vârlan, sluga dumisale ceauşului Costache / Aniţa, văduvă / Nicodim, nevolnic.

1902: „**Rădăcineşti**, sat făcând parte din comuna Corbiţa, plasa Zeletinul, judeţul Tecuci, așezat pe partea dreaptă a râului Berheciul, la 800 m de reședința comunei, spre nor-vest. Are o populație de 446 suflete, locuind în 114 case; o biserică, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, făcută de locuitori, în 1772, şi reparată în 1854. Teritoriul satului este de 689 hectare 9 ari. Moșia se numește Pietrosul. Locuitorii sunt răzeși şi stăpânesc 644 hectare; iar familia Plitos, 40 hectare”[81].

RĂDĂEŞTI

(pe Bogdana, lângă Coroeşti, comuna Bogdăniţa, Vaslui).

1665, septembrie 4: „Izvodul de vecini hărăziţi mănăstirii Bârnova, odată cu moşia Rădăeştii şi Pătrăşcanii, de către Dabija vodă: Istratie Lihaci, Ioniţă zet (ginere) Lihaci, Apostol Mutiriţa, Obrejie fratele lui, Apostol Gangur, Ipatie fiul lui Habăş, Grigore Răutul, Rusalin, Bâzarca, Bostaca, Andrieş Croitoru, Grămadă, Pătrăşcanu fiul lui Ursu Habăş, Fanul, Chirică fiul lui Onaca, Ştefan fiul lui Danie, Toader Balmoj şi Vlad Munteanu din **Rădăeşti**”[82].

---

[81] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 203

[82] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 63, p. 105

1687, mai 20: Grigore Răuţul şi femeia lui Mărica vând, drept 7 lei, „a lor dreaptă ocină şi moşie din satul **Rădăeşti**, ce este pe apa Bogdănii, toată partea ce li se va alege”[83].

1690, ianuarie 29: „Zloj vinde unchiului săi Filimon partea ce era cumpărătură de tatăl său de la armaşul Anton, jumătate de bătrân, drept 4 taleri… cât i se va alege partea, jumătate din satul **Rădăeşti** şi din **Cepişti**, cu tot venitul”[84].

1692: Sofronie, Patriarhul Ierusalimului, vinde vistiernicului Gheuca, drept 350 lei, „satul **Rădăeştii**, de la ţinutul Tutovii, de pe apa Bogdănii, danie de la Dabija vodă, neavând mănăstirea nici un folos în acel sat”[85].

1695, iunie 20: Anastasia, văduva lui Duca vodă, face ştire că „partea de ocină şi cu vecinii, ce au fost ai răposatului Dabija vodă şi s-a dat mănăstirii Bârnovii din codrul Iaşilor, anume satul **Rădăeşti**, de la ţinutul Tutovei… cu voia maicii mele, răposata Doamnă Dafina, egumenul mănăstirii a vândut acea parte de ocină, Rădăeşti, cu vecini, lui Vasile Gheuca şi cu acei bani a cumpărat mănăstirea nişte dughene aici, în târgul Iaşi”[86].

1695: Andonie Ţiul sin (fiu) Buhluianu „vinde a sa dreaptă ocină şi moşie din seliştea din **Rădăeşti**, ce

---

[83] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 194, pp. 180, 181
[84] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 195, p. 181
[85] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 196, p. 181
[86] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 197, pp. 181, 182

este pe apa Bogdănii, jupânesei Sâminii visternicesei Gheucăi, partea ce se va alege de pe Andoni Ţiul"[87].

1716, aprilie 20: Simina văduva vistiernicului Gheuca, mărturiseşte cum făcuse zapis la mâna ginerelui ei Ion Pălade mare spătar, „fiind eu datoare unui turc, anume Mehmet, cumnatul lui Huzum Husain din **Bârlad**, pentru nişte miere, mi-a luat turcul 30 de capete de vite şi, neavând eu puteri să le scot, am căzut cu rugăminte la marele spătar şi a luat asupra sa acei bani de la turc până în toamnă, la vremea mierii, şi mi-a scos vitele, de nu s-au prăpădit, şi i-am pus zălog o moşie, satul **Rădăeşti**, ce este pe Bogdana; de voi da mierea sau banii la toamnă turcului, să-mi dea dumnealui zapisul, iar de m-oi scăpa de cuvânt şi n-oi da banii sau mierea în toamnă, să plătească dumnealui turcului şi să fie moşia a dumisale"[88].

1723, februarie 1: Vornicul de gloată Toader Bujoranul şi fiul lui Constantin vând fostului mare spătar Ion Pălade „20 de pământuri în frunte, din satul **Coroeşti**, ce este pe apa Bogdănii, în ţinutul Tutovii, cu loc de casă în selişte, cu vie în deal, cu pomăt şi din heleşteu, care moşie ne este danie de la Angheluşa, jupâneasa lui Vasile Gâlcă vornicul, care şi lor le-a fost danie de la Zevantie, feciorul lui Toader Moloş, nepotul popii Zăgan, moşie ce ne-a fost dată nouă şi unei mănăstioare, ce avusesem mai sus (spre nord) şi, de câtăva vreme, arzând biserica şi nerămânând nici o jarişte şi fiind noi lipsiţi de multe, am vândut-o, aşa cum scriem mai sus. / Aşijderi am vândut

---

[87] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 199, p. 183

[88] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 203, p. 185

dumisale, de la un Alexandru sin (fiu) Constantin Şoitul din **Bicani**, precum am dăruit frăţâne-meu Ion Bujoranul jumătate de bătrân de moşie din satul **Vlădeşti**, tij (la fel) pe Bogdana, mai sus, toată partea tătâne-său Constandin Şoitul. / Aşijderi am mai vândut dumisale de la Ursul sin Ion Bolii şi de la nepoata lui Nastasia, fata frăţâne-său Gligore Bole, partea din **Rădăeşti**, ce a fost vândută tij (la fel) frăţâne-meu Ion Bujoranul, ce se va alege, a frăţâne-său lui Gligori Bolii de pe Viltoteşti (**Vişteleşti**), din apa Bogdănii, dinspre soare răsare, din partea răzăşească; acestea le-am vândut dumisale drept 15 lei şi mi-a dat toţi banii deplin"[89].

1726, ianuarie: Carte de judecată de la Mihai Racoviţă voievod, după ce „s-au pârât de faţă Axinia, femeia lui Ştefan Cornea, cu Ion Blojul aprodul, pentru o vie, ce au jeluit cum că i-a rămas de la soţul ei Corne, într-o dumbravă, unde dete seamă că nu este loc de selişte, ca să şadă oameni acolo; iar Blojul s-a sculat, de vreo 14 ani, şi-a făcut casă şi s-a aşezat acolo, în coastele viei ei şi-i tot mănâncă via cu vacile şi cu mascurii lor, şi-i mănâncă şi oamenii lui via, şi nişte piersici, ce-a avut în vie, încă i-au stricat şi multă pagubă şi stricăciune zise că i-au făcut. Şi Axina Cornoe dete seamă cum că Blojul aprodul nici o treabă acolo n-are; iar Ion Blojul dete seamă cum că este om de moşie de acolo şi este şi seliştе veche. / Deci, domnia mea am judecat: măcar de ar fi având Ion Blojul moşie acolo şi seliştea cea veche nu este acolo, ci este în vatra satului, am judecat ca să aibă a şede Ion Blojul şi fratele său Istrate acolo, în casele lor, până în primăvară, în luna lui aprilie atunci să caute Ion Blojul

---

[89] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 140, pp. 139, 140

şi cu fratele său să iasă din casele lor, să se ridice cu tot ce vor fi având ei, să se ducă, ca să se aşeze în vale, în vatra satului, la seliştea cea veche, iar de acolo să lipsească… / Aşijderi, a jăluit Ion Blojul şi pentru un pogon de loc sterp, ce dete el seamă cum c-a fost pe lângă via Cornii, la **Rădăeşti**, şi-ar fi rămas de la un unchi al lui, şi Ştefan Corne a pus viţă pe acel loc sterp şi a făcut vie şi o ţine de la domnia lui Constantin Cantemir vodă, până acum… Şi am luat seamă că, de atunci, de când el dă seamă că o ţine Corne, sunt 40 ani. / Deci, domnia mea am judecat: de vreme că Ion Blojul nu şi-a mai cătat pentru acel pogon de loc sterp, atunci, într-un an sau doi, să-şi fi ales cu Corne şi, acum, trecând atâţia ani, rămânând la mâna Axiniei Cornoae acea vie, pe acel pogon sterp, făcută de Corne, iarăşi l-am dat rămas pe Ion Blojul aprodul din toată judecata ţării”[90].

1902: „**Rădăeşti**, comună rurală şi sat, în judeţul Tutova, plasa Simila, spre nord de Bârlad, pe pârâul Bogdana. Satul formează comuna Rădăeşti, cu cătunele Cepești, Bârjoveni, Cernaţi şi Hupca, cu o populaţie de 551 locuitori; o şcoală mixtă de băieţi; 2 biserici. Are 13,75 hectare vie şi 9 hectare livezi de pruni. Comerţul se face de 6 persoane”[91].

[90] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 102, pp. 165, 166

[91] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 203

RĂDĂȘENI

(lângă Fălticeni, Suceava).

Povestea acestui sat, care, de la începuturi și până mai adieauri aparținea unor stăpâni, începând cu popa Iuga și terminând cu mănăstirea Slatina, este una pilduitoare. Stăpânii le repetau, mereu și mereu, rădășenenilor că sunt „vecini”, dar ei refuzau cu încrâncenare, generație după generație, să se recunoască iobagi, căci, profitând de un drept feudal, de a lăsa moștenire urmașilor livezile pe care le-au întemeiat, sătenii aceia, care și trăiau după reguli și obiceiuri răzeșești, s-au revendicat necontenit drept răzeși sau moșeni, într-un elan al libertății care, drept consecință, îi și atingea cu aripa ei, ajutându-i să dureze nu doar cel mai frumos sat al Moldovei, ci și cea mai frumoasă și mai demnă de admirație obște rurală din întreaga noastră istorie. La Rădășeni, libertatea a fost asumată prin făptuiri și prin refuzul de a pleca grumazul sub împilările călugărești. Sătenii și-au inventat un domn al lor, nu ca protector, ci ca simbol al capacității omului de a birui vremurile, atunci când el nu se resemnează cu a trăi sub vremi.

1424, februarie 16, Suceava: Alexandru cel Bun întărește lui „acest adevărat popa Iuga” satul Buciumeni, „ca să-i fie uric, cu tot venitul, lui, și copiilor lui, și fratelui său, Nan”, menționând Rădășenii în hotarnică: „Iar hotarul acestui sat să fie începând de la movila care este pe deal, pe drum la vale, până la stejarul cel gros, și de la stejar până la pârâ, și din pârâu la capătul tufișului,

și de la capătul tufișului până în drumul ce merge de la Stan (Fălticeni – n. n.) până la Baia, apoi pe drum, până la pârâul ce merge la **Radeșani**, lângă Stăniga”[92].

1434, aprilie 24, Suceava: Ștefan, fiul lui Alexandru cel Bun, întărește acestui „adevărat rugător al nostru, popa Iuga, printre alte sate, și pe „al patrulea, mai sus de Buciumeni, anume **Radeșani**”[93].

1490, martie 15, Suceava: La Divanul lui Ștefan cel Mare s-a prezentat „Neagșa, fiica lui Hanea” și a vândut lui Isac, vistiernicul, „ocina sa dreaptă, din uricul tatălui ei, Hanea, un sat pe Șumuz, anume Fulticenii, unde a fost Stan Pântece (fratele popii Iuga și al lui Nan, cunoscut și drept „Sluga Stan”, deci drept șeful Divanului domnesc – n. n.)... pentru 200 zloți”. Tot atunci, „Mărușca, fiica lui Mihul logofăt, nepoata popii Iuga, și Dragoș Stănigescu, fiul lui Nan” vindeau, pentru 120 taleri tătărești, aceluiași vistiernic Isac, „un sat, anume Buciumenii, mai jos de **Rădășani**”[94].

1586, august 17: Vornicul de Suceava Albu hotăreşte partea din satul Burhineşti, ţinutul Suceava, proprietatea mănăstirii Slatina, printre martorii „oameni buni şi bătrâni” aflându-se şi „Corce vataman de Lămăşeni”[95].

---

[92] *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 56, p. 82

[93] *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 129, p. 182

[94] *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 71, p. 131

[95] Bălan, Teodor, *Documente bucovinene*, I (1507-1653), Cernăuţi 1933, pp. 95, 96; DGAS Suceava, *Suceava / File de istorie*, Bucureşti 1989, p. 198

1613: „Vasile Boldişor mărturiseşte că Maxin, călugărul, şi-a lăsat partea sa de moşie din Hreaţca nepotului său, Simion, după **mărturia oamenilor buni din Rădăşeni**: Vasile a Mironii, Andreian, alt Vasile şi Gherasim, că Ion şi-a dat partea ginerelui său Soci, iar Vasile Socea vrea să ia din partea lui Simion, dar nu i se cuvine nimic, fiindcă şi-a vândut partea de ocină de la socrul său”[96].

1618, aprilie 15. „Radu Mihnea, domnul Moldovei, în baza dreselor şi ispisoacelor de la Ştefan Tomşa Voievod… întăreşte mănăstirii Solca stăpânirea asupra… **Lămăşanii** şi Stupca, ţinutul Suceava, care au fost domneşti, ascultătoare de ocolul Sucevei”[97].

1624, martie 24, Iași: Radu Vodă întărește „rugătorilor noștri călugări de la sfânta mănăstire Solca dreptele lor ocine ce le-a dat Ștefan Tomșa Voievod”, printre care „două sate, anume Stupca și **Lămășanii**... cu toate veniturile lor, care și acele sate au fost domnești”[98].

1625, aprilie 22, Hârlău: Mărturia prin care „au vrut Crăstiian, logofătul, să pârască pre călugării de la Solca, pentru un sat anume Lămășeni, ce este la ținutul Sucevei, yicând Crăstiian, logofătul, că acel sat este lui dare de la Simion Vodă, cum a arătat și uric, iscălit cu mâna lui Simion Vodă, de dare; și a zis cum i-a fost și de moșie acel sat, cum au arătat dresele de moșie de a avut. Iar părintele Evlovie, episcopul de Rădăuți, și nastoatelul

---

[96] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 164, p. 92

[97] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 196, p. 104

[98] *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 178, p. 237

mănăstirii Solcăi, și cu tot soborul de la sfânta mănăstire Solca, au arătat uric de dare de la Ștefan Vodă, cum a dat acel sat, ce mai sus se scrie, Lămășenii, mănăstirii Solcăi". În cele din urmă, pentru a-și salva satul de lăcomia călugărilor, „le-a dat Crăstiian, logofătul, o sute cincizeci de galbeni buni întru mâinile părintelui Evloghie, episcopul... ca să-i fie lui moșie în veci și feciorilor săi, nerușeiți nici odinioară"[99].

1625, mai 14, Hârlău: Deși Crăstiian își răscumpărase satul Lămășeni, în 22 aprilie, revine în fața Divanului domnesc și obține uricul de stăpânire[100].

1625, iunie 1, Hârlău: Bietul Crăstiian, logofăt, trecut, acum drept Cârstian, vine din nou la domnie, pentru satul lui răscumpărat, iar Radu Vodă a „aflat că-l stăpânesc călugării de la mănăstirea Solca". Se face, deci, o nouă învoială, iar logofătul Cârstian, ca să-și recapete ceea ce-i aparținea de drept și deja răscumpărase, „s-au tocmit dinaintea noastră și dinaintea tuturor boierilor noștri și a dat Cârstian trei sute de galbeni ungurești în mâinile lui chir Evlovie, episcop, și întregului sobor de la mănăstirea Solca"[101].

1635, mai 2, Iași: În fața Divanului lui Vasile Vodă au venit „Tofana, cneaghina lui Constantin uricar, și ginerii ei, Nacul și Strătulat Dobrenchi și Istratie, și fiul ei Savin, și s/au pârât de față, înaintea Noastră, cu Antemiia, cneaghina lui Cârstian logofăt, și cu fiii ei,

---

[99] *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 311, p. 383

[100] *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 328, p. 402

[101] *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 335, p. 408

Ionaşco și Gheorghiță, pentru un sat, anume Lămășenii", cu susținerea, din partea Tofanei, „că acel sat a fost al lui Cârstiian împreună cu Constantin uricar, pentru că au fost frați, și li-l dăduse și-i miluise Simion Moghilă, și le-a făcut și uric, și pentru că le-a fost mai înainte acel sat și moșie". Antemia a susținut că satul aparținea doar lui Cârstiian, care l-a răscumpărat de la călugării solcani cu „banii lui drepți și proprii, și s-a prins să facă la acea sfântă mănăstire un turn și un zid de piatră și patru varnițe" și are câștig de cauză în fața Divanului[102].

1645, ianuarie 13: „În ce chip și-au împărțit feciorii Antimii Cristinesii: Pol sat Rotopănești; Pol sat Băișești; Lămășănii ot Suceavă"[103].

1701, iulie 25: „Constantin Duca, domnul Moldovei, dă carte lui **Nicolai Perjul din Rădăşani**, ţinutul Suceava, să ţină o parte din ocina cu pomi din Rădăşani, ce-a fost a lui Nicoară, pentru nişte boi furaţi şi vânduţi lui Ilie din Bosanci, pentru care a plătit Perjul 20 lei preţul lor şi 15 lei cheltuiala"[104].

1705: 7214 (1705-6). Mărturie de la „Athanasie, egumen ot Slatină, Galerie, stareţ, Gligorie proegumen, Ghidion, clisiarh, de o parte, şi, apoi, „Serafim, egumen ot Homor (scris ruseşte), Selevestru, proegumen, popa Ioan"... Pe a doua foaie: Nicolai Perjul, Pavăl ot Rădăşiani, Iftimie ot Rădăşeni, Găda ot Rădăşiani, Gudanul ot

---

[102] *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 106, p. 145

[103] *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, București 2006, doc. 2, p. 1

[104] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 620, pp. 206 şi 208

Lămăşeni, Tofan ot Lămăşeni, Andronachi şi Hilip ot Lămăşiani”[105].

1737, martie 27: „Grigore al II-lea Ghica, domnul Moldovei, întăreşte ispisocul mănăstirii Slatina pentru satul Rădăşeni şi alte moşii, deoarece scrisorile pe care le-a avut mănăstirea s-au pierdut „la vremile de răscoale” într-o tainiţă a mănăstirii, după cum arată mărturia adusă de călugări de la megieşii locului”[106].

1743, ianuarie 23: „Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte lui Ghedeon, egumenul mănăstirii Slatina, să fie volnic a stăpâni nişte livezi cu pomi făcute pe moşia Rădăşani, ţinutul Suceava, de către vecinii mănăstirii, din care unii au murit fără a lăsa feciori, iar alţii au fugit în alte părţi, pe care caută să le stăpânească unii săteni din Rădăşani, „făcându-se că-s neamuri cu stăpânii acelor livezi”[107].

1743, aprilie 20: „Ştefan Gherghel, postelnic, Constantin Cantacuzino, Vasile Başotă, postelnic, şi alţi hotarnici dau mărturie lui Constantin Mavrocordat Voievod că, după cartea sa, primită prin Ghedeon, egumenul mănăstirii Slatina, pentru alegerea unui loc din hotarul târgului Baia, ce este al moşiei Rădăşeni, ţinutul Suceava, a mănăstirii Slatina, au mers la Rădăşeni, unde, în prezenţa egumenului mănăstirii Slatina, a mazililor din jur, a târgoveţilor din Baia, a bătrânilor din Rădăşeni, vecini de loc, în frunte cu **popa Constantin**, au mărturisit de la

---

[105] Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 106

[106] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 753, p. 251

[107] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 784, p. 260

bătrânii lor, că Ştefan Tomşa Voievod, fiind copil mic şi sărac, a învăţat carte aici şi, primind domnia, a venit la Rădăşeni, a ridicat biserică şi, jeluindu-se oamenii că-i locul strâmt şi n-au unde se hrăni, le-a dat o bucată de loc din hotarul târgului Baia. Iar **Grigore Andron** şi **Gavril Tăpălăghia**, din acelaşi sat, au arătat că a venit în casa părinţilor, când erau copilandri, **Alecsa Oiaga**, om bătrân, băieş de loc, care a mărturisit părinţilor că a apucat stăpânind rădăşenii acea bucată de loc din hotarul lor, şi văzând că târgoveţii din Baia n-au pus nici o pricină, când **popa Constantin şi cei 15 bătrâni din Rădăşeni** au primit asupra lor cartea de blestem, adusă de egumen, au ales acea bucată de loc dinspre hotarul Băii şi, înnoind semnele, au lipit-o de hotarul Rădăşenilor. **Hotare:** Drumul Armanului. **Martori:** Grigori Frătiţa şi Ursachi Davidel mazili, popa Vasile, Ianăş cel Mare, Petrea fratele lui, Ianăş Peşte, vechi târgoveţi din Baia, Vasile al lui Gheorghie, Vasile Tăpalaghia, Strătulat Miron, Gheorghie Pletosul, Grigore al lui Sofronie, Ion al lui Iftimie, Vasile Tănase, Toader Alucăi, Toader al lui Dumitraşco, Gligore Andron, Gligorie Pletosul, Ion Perjul, **vecini de acolo**”[108].

1744, mai 26: „Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte lui Ghedeon, egumenul mănăstirii Slatina, prin care îl împuterniceşte să stăpânească o livadă cu pomi, ce a fost făcută de un muscal, venit din Ţara Leşească, pe moşia Rădăşeni, ţinutul Suceava, a mănăstirii Slatina. Logofătul a citit”[109].

---

108 DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 786, p. 261

109 DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 799, p. 264

1749, iulie 18: „Mai mulţi mazili şi boerănaşi, raportând Domnului despre pricina sătenilor din Rădăşeni cu mănăstirea Slatina, zic: ţăranii… apucase de la strămoşii lor de ştia fieşte carele unde a merge să are şi să cosască şi nu putea altul să-l scoată din pământul cel de arat şi din locul cel de cosit, nici stăpânii lor nu-i scotea, nu-i trebuia unui om acel pământ să-1 are, sau locul cel de coasă, şi-l unui om străin de-l lucra şi el îl dijmuia, nu se mesteca stăpânii la acea dijmă de pe pământul acelui om”[110]. „Ion Perjul şi Gligore Pletosul, epitropii satului Rădăşani, ţinutul Suceava, se jeluiesc la Divan împotriva călugărilor mănăstirii Slatina, spunând că moşia Rădăşani, pe care stau, este a lor de baştină şi ei sunt închinaţi numai cu slujba la mănăstire (ca să aducă pe an câte o podvoadă cu carul şi să facă o zi pe an la coasă). Până acum ei au stăpânit moşia şi au luat dijmă de la oameni străini (liuzii mănăstirii – n. n.), care s-au hrănit pe ea, iar din aul trecut călugării îi obligă să lucreze mai mult”[111]. „Ştefan Gherghel, postelnic, Constantin Ciudin, medelnicer, Toader Bădiliţă, vornic, Neculai Gherghel, medelnicer, Vîrlan Panaiot, pârcălab, Gavril Frătiţa dau mărturie lui Constantin Mavrocordat Voievod că oamenii din satul Rădăşani, ţinutul Suceava, sunt vecini ai mănăstirii Slatina, după cum ştiu de la părinţii lor, care erau zlotaşi. Ei afirmă că n-au auzit, deşi au apucat oameni bătrâni de 100 de ani, că rădăşanii sunt moşeni închinaţi mănăstirii Slatina şi nu sunt vecini. În ceea ce priveşte luarea dijmei de către ţăranii din Rădăşeni de pe hotarul

---

[110] Acad. Rom., *Condica mănăst. Bucov*, p. 263, No. 5, apud Rosetti, Radu, *Pământul, sătenii şi stăpânii*, Tomul I, Bucureşti 1907, p. 213

[111] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 845, pp. 277, 278

lor, de la oameni străini, arată că şi acum ţăranul, care are casă şi loc de arat şi cosit din strămoşi, nu poate fi scos din pământul lui de către stăpâni, şi, de nu-l lucrează, îl poate da unui om străin să-l lucreze în dijmă, fără a se amesteca stăpânii moşiei în acea dijmă"[112].

1749, august 3: „Anaforaua boierilor, în pricina dintre Ion Perjul, fiul lui Nicolae Perjul, cu Gligori Pletosul, fiul lui Vasile Pletosul, epitropii satului Rădăşani, ţinutul Suceava, şi mănăstirea Slatina. Epitropii satului Rădăşani, cu scrisori de la Vasile Voievod şi de la Constantin Duca Voievod., susţin că moşia Rădăşani, pe care locuiesc, este a lor de baştină şi sunt închinaţi numai cu slujba la mănăstire, iar mărturiile mazililor megieşi şi a lui Gligorii, vechilul mănăstirii Slatina, arată că moşia Rădăşani este a mănăstirii, dania lui Alexandru Voievod, ctitorul ei, şi ale lor sunt numai livezile cu pomi, pe care i-au sădit ei, iar tocmeala lucrului n-a fost numai o podvoadă cu carul şi o zi de clacă pe an, ci aduceau şi câte o falce de fân de om la mănăstire şi 2 zile de clacă pe an, la iezături de mori şi altele, dar dijmă n-au luat. Boierii stabilesc părţilor termen de judecată pentru 26 octombrie. Se menţionează scrisori domneşti din perioada 1648-1749"[113].

1749, octombrie 28: „Nicolae Canta, mare clucer, dă mărturie egumenului mănăstirii Slatina, pentru judecata ce o are în faţa Divanului lui Constantin Voievod cu oamenii din Rădăşeni, ţinutul Suceava, în care combate afirmaţia oamenilor din Rădăşeni că nu sunt vecini, iar

---

[112] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 1846, p. 278

[113] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 846, p. 278

moşia nu este a mănăstirii, ci, după mărturia mazililor, oamenii din Rădăşeni să lucreze ca şi până acum mănăstirii boierescul şi să-şi dea adetul din venitul lor"[114].

1750, iunie 11: „Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, la jalba egumenului mănăstirii Slatina pentru moşia Rădăşeni, ţinutul Suceava, care este dreaptă moşie a mănăstirii, cu vecini, pe care o stăpâneşte de mulţi ani şi pentru care a avut judecată la Grigore Voievod şi Constantin Voievod cu oamenii din Rădăşeni şi au mărturii, de la boierii „care au cercat dovedire acestei moşii", şi jeluindu-se faţă şi oamenii de Rădăşeni, care zic că nu sunt vecini, iar moşia pe care locuiesc este a lor, porunceşte lui Costache Razul să cheme părţile şi, după scrisori şi mărturii de credinţă ale oamenilor bătrâni, să cerceteze pricina şi să dea mărturie încredinţată. Totodată îi cere să cerceteze stăpânirea acestei moşii de la Antiohie Voievod şi până la Mihai Voievod şi să înştiinţeze. Iordachi Cantacuzino, mare logofăt"[115].

1752, mai 15: „Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, întăreşte hotărârea dată de Iani, mare stolnic, şi Vasile Buhăescu, fost mare medelnicer, în judecata dintre Partenie, egumenul şi soborul mănăstirii Slatina, cu Gligore Pletosul, Ion al lui Iftimie, Toader Şoldănescul şi Simion, fiul Gădii, vechili din partea tuturor sătenilor din satul Rădăşeni, ţinutul Suceava, prin care dovedesc că moşia Rădăşeni este a mănăstirii Slatina. Călugării au arătat că acest sat este al mănăstirii, dania ctitorului

---

[114] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 848, p. 279

[115] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 854, p. 280

Alexandru Lăpuşneanu Voievod; că moşia a fost sub ascultare, iar oamenii au slujit mănăstirii, numai dresele pe care le-a avut mănăstirea pe moşiile sale s-au pierdut într-o tainiţă „la vremi de răscoale”. Ei au arătat mărturia megieşilor şi ispisocul de la Grigore Voievod, în care scrie că moşia Rădăşeni şi altele sunt ale mănăstirii Slatina. Neavând călugării cu ce dovedi stăpânirea, s-au ridicat oamenii din Rădăşeni „ce-au fost baştină de acest sat” şi-au arătat că moşia Rădăşeni este a lor, că au fost închinaţi numai „lucrul cu slujba lor” la mănăstire, arătând numai nişte cărţi vechi de la răposaţii domni Vasile Voievod, Constantin Duca Voievod, date de volnicie unor săteni ca să stăpânească lazurile şi pometurile şi să dijmuiască, şi nişte mărturii care arată că ei au dijmuit pe acei ce-au lucrat pe acea moşie. Călugării au arătat că n-au luat dijmă de pe moşia Rădăşeni, ci numai slujba de la oameni şi „cu moşia n-au avut ei treabă”. Pe lângă mărturiile unor mazili, în favoarea lor, călugării au mai arătat o carte de la Costache Razul, hatman, în care scrie că au jeluit oamenii din Rădăşeni „că-i scot călugării din tocmeala slujbei ce-au slujit părinţii şi moşii lor” şi s-au aşezat cu slujba ce vor face pe an. Apoi au adus călugării pe Agafton, fost egumen, călugăr vechi, care, primind carte de blestem pe mărturia sa, în prezenţa oamenilor din Rădăşeni, a arătat că moşia Rădăşeni s-a stăpânit de mănăstire, după cum ştie şi de la alţi călugări bătrâni. Vechilii satului Rădăşeni s-au dat rămaşi de judecată, să nu se mai pretindă moşeni în sat, iar călugării mănătirii Slatina să stăpânească în bună pace moşia Rădăşeni”[116].

---

[116] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 875, p. 288

1764, iulie 6: „Grigore al III-lea Ghica, domnul Moldovei, dă carte lui Ghenadie, egumenul mănăstirii Slatina, şi omului său, ce l-ar face epitrop pe moşia Rădăşeni, ţinutul Suceava, să fie volnic a stăpâni a sa ocină şi moşie şi a lua de-a zecea din ţarini cu pâine, fâneţe, grădini cu legume, bălţi cu peşte, livezi cu pomi, prisăci cu stupi (din 50, unul, iar de vor fi mai mulţi sau mai puţini să ia câte o para de stup). Oamenii ce şed cu casa pe acea moşie să dea un leu pe an mănăstirii, ori, nedând bani, să lucreze tot gospodarul câte 12 zile pe an (6 iarna şi 6 vara) „după obicei şi după hotărârea testamentului". Porunceşte ispravnicului de ţinut să pună în vedere gospodarilor de pe moşia Rădăşeni să dea mănăstirii venitul moşiei pe tot anul, să-i împlinească pe cei împotrivitori, ca să nu se facă pagubă mănăstirii. Cu toate că, acum 14 ani, s-a făcut „aşezare" înaintea lui Costache Razul, mare vornic, ca să facă un stog de fân pe an, să ducă o podvoadă de pâine de pe moşie, la mănăstire, într-o zi să cosească cu toţii de clacă, să iezească iazul morii, când se va strica, pe care, de la o vreme, încoace, nu vor s-o respecte, porunceşte să urmeze hotărârea testamentului, iar cei ce vor zice că moşia Rădăşeni este a lor să vie cu drese şi scrisori la judecata Divanului"[117].

1767, decembrie 2: „Iordachi Cantacuzino, spătar, în urma jeluirii lui Methodie, egumenul mănăstirii Slatina împotriva oamenilor de pe moşia Rădăşeni, ţinutul Suceava, care refuză plata adetului moşiei, raportează lui Grigore Callimachi Voievod că, în prezenţa părţilor şi după scrisori a cercetat pricina, constatând că, după ridicarea vecinătăţii „s-au sculat aceşti oameni, ce-au fost de

---

[117] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 1076, p. 357

baştină din Rădăşeni” la domnia lui Constantin Mavrocordat Voievod şi au chemat pe egumen la Divan, în anul 1749 (7257) şi, nehotărându-se judecata, din cauză că sătenii voiau să ia moşia, iar călugării spuneau că sunt vecini, pentru a prezenta părţile dovezi, întâmplându-se „mazilie”, au ieşit la Divan la Constantin Racoviţă Voievod, în anul 1750 (7258), dar neavând dovezi, au fost rânduiţi la Constantin Razul, vornicul rânduit cu slujba la ţinutul Suceava, care, după cercetare, a stabilit că moşia este a mănăstirii Slatina şi le-a făcut aşezare de lucru şi scrisori ambelor părţi. După doi ani, sătenii l-au chemat din nou pe egumen la Constantin Racoviţă Voievod, zicând că moşia este a lor şi, fiind rămaşi, li s-a anulat aşezarea, domnul obligându-i să lucreze după „ponturi”. Oamenii din Rădăşeni s-au ridicat din nou la judecată, în faţa lui Dinul Cantacuzino, ban, şi Constandin Başotă, medelnicer, fiind vechili ispravnici, în 1764 (7272), fără a avea câştig de cauză, iar în domnia lui Grigore Ghica Voievod au fost obligaţi să dea venitul mănăstirii, după hotărârea ponturilor. La o nouă judecată, cerând egumenul venitul moşiei, după aşezare, oamenii din Rădăşeni au scos o hotarnică din 1743 (7251), prin care au cerut să le dea egumenul 36 lei cheltuiala la hotărnicie, din care cauză n-au dat venitul mănăstirii. Călugării, văzând că egumenul de atunci, **fiu de vecin** şi anume **Vasile a lui Gheorghe**, prin acea mărturie hotarnică, dată vecinilor din Rădăşeni, a pus mănăstirea la cheltuială şi supărare cu judecăţile, atâţia ani, n-au permis egumenului să dea moşia în veci, care să fie a lor, din cauză că n-au lucrat şi nici n-au dat venitul mănăstirii după aşezare, ci s-au volnicit şi au pus orândă în sat şi iau venitul moşiei, fără a da nimic mănăstirii. La anaforaua făcută de boieri şi dată

egumenului, prin care li se cerea respectarea ponturilor, oamenii din Rădăşeni au arătat că n-au fost de faţă şi că mănăstirea nu le dă iarbă de coasă pe alte moşii, pe care le vinde mănăstirea cu anul la negustori. Egumenul cere anularea aşezărilor şi respectarea ponturilor ca la alte moşii mănăstireşti sau boiereşti. Iordachi Cantacuzino, în scrisoarea dată domnului, propune ca să se strice toate aşezările şi să se ia scrisorile din mâinile oamenilor din Rădăşeni şi, fiindcă n-au dat venitul moşiei, păgubind mănăstirea, le stabileşte zi de judecată la Divan, în 6 ianuarie anul viitor”[118].

1768, ianuarie 30: „Grigore Callimachi, domnul Moldovei, scrie lui Iordachi Cantacuzino, fost mare spătar, ispravnicul de Suceava, ca, după hotărârea anaforalei ce va prezenta egumenul mănăstirii Slatina, în pricina cu oamenii din Rădăşeni, să ia toate scrisorile din mâna lor şi, rupându-le, să le dea egumenului, să le ia dijma din anul trecut până la un ban, să-i supună ponturilor şi să nu păgubească mănăstirea de venitul moşiei. A citit al treilea logofăt”[119].

1768, iulie 15: „Grigore Callimachi, domnul Moldovei, în urma jeluirii lui Methodie, egumenul mănăstirii Slatina, pentru nişte livezi cu pomi, pe moşia ce are mănăstirea la satul Rădăşeni, la unele, stăpânii ce le-au făcut fiind morţi, fără urmaşi sau fugind pe alte moşii, le-au vândut unor oameni străini, care n-au treabă la moşie, precum şi pentru o livadă cu pomi făcută de un rus, pe care, până acum câţiva ani, a stăpânit-o mănăstirea, iar

---

118 DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 1151, pp. 383, 384

119 DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 1163, p. 387

anul trecut un om din târgul Botoşani a venit, cu carte domnească de la Iaşi, pentru a stăpâni livada, dă carte egumenului mănăstirii Slatina să fie volnic a stăpâni livezile mănăstirii, iar livezile celor ce le-au făcut să le stăpânească ei sau rudele lor, cu obligaţia de a da dijma mănăstirii, „din zece pomi, un pom”. Alţi oameni străini să n-aibă voie a stăpâni livezile celor ce au murit sau au fugit, acestea trecând în stăpânirea mănăstirii. De asemenea, mănăstirea să restituie banii celor străini, care au cumpărat livezi, şi să le ia în stăpânirea ei, iar de nu va prezenta dovadă de rudenie acel om din Botoşani, pentru acel rus, care a murit, livada să treacă în stăpânirea mănăstirii Slatina. A recitit marele logofăt”[120].

1793, mai 28: „Mihai Şuţu, domnul Moldovei, în urma jeluirii lui Chiril, egumenul mănăstirii Slatina, împotriva oamenilor de pe moşia Rădăşeni, ţinutul Suceava, care nu fac zilele de boieresc, nici nu dau adetul moşiei după hotărârea „ponturilor” ce se află în vistierie cu pecete domnească, aducând pagubă mănăstirii, porunceşte lui Grigoraş Sturza, fost mare spătar, ispravnicul ţinutului Suceava, să cerceteze pricina ce are mănăstirea Slatina cu oamenii de pe moşia Rădăşeni, care nu se supun îndatoririlor ce au faţă de mănăstire”[121].

1794, mai 24: „Chiril, arhimandrit şi egumen al mănăstirii Slatina, se plânge domnului de păgubirea şi supărarea ce fac mănăstirii locuitorii din satele Rădăşeni, Mălini şi Găineşti, ţinutul Suceava, în Moldova, care „cu obrăznicie şi puteri” cuprind fânaţurile mănăstirii pentru

[120] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 1180, p. 395

[121] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 1520, p. 498

păşune şi făcutul finului peste trebuinţa lor. Deosebit de acestea, nu vor să lucreze 12 zile de boieresc şi nici să dea câte 2 lei adetul de casă pe an, rămânând mănăstirea lipsită de venitul acestor moşii. Ţin şi turme de oi pe locul mănăstirii, care nu are unde să-şi păşuneze vitele şi nu plătesc nimic, încât au rămas ei stăpâni pe moşiile mănăstirii. Egumenul cere domnului să dea poruncă ca mănăstirea să împartă locul de fânaţ locuitorilor de pe aceste moşii după nevoi şi să-şi păstreze păşune şi finaţ pentru vitele sale. Cei ce fac negustorie să lucreze 12 zile pe an sau să dea 2 lei de casă, iar pentru păşunatul turmelor de oi să plătească mănăstirii. Deoarece mănăstirea este păgubită de locuitorii acestor trei sate, solicită carte domnească către ispravnici, ca să-i oblige pe aceşti locuitori să respecte obligaţiile faţă de mănăstire. A. Donici, medelnicer, în 26 mai 1794, trimite jalba marelui logofăt, ca să facă carte domnească către ispravnici, pentru a „odihni" mănăstirea"[122].

1794, iulie 10: „Oamenii din Rădăşeni, ţinutul Suceava, se plâng domnului că, după jalba dată împotriva egumenului mănăstirii Slatina, s-a trimis carte domnească ispravnicilor de ţinut, ca să vie la Divan după vremea lucrului, că egumenul le-a luat fânul făcut, lăsându-i muritori de foame. Solicită domnului Mihai Şuţu să li se dea fânul luat şi să rămână după aşezarea veche. A. Donici, medelnicer, îi trimite la marele vistier, ca să le facă carte către isprăvnicie pentru cercetarea pricinii"[123].

[122] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 1530, p. 501
[123] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 1532, p. 502

1795, ianuarie 28: „Mihai Suţu, domnul Moldovei, ia cunoştinţă de nemulţumirea locuitorilor de pe moşia Rădăşeni, ţinutul Suceava, faţă de judecata marilor boieri, în pricina cu Chiril, egumenul mănăstirii Slatina, stăpân al moşiei, care, în anaforaua din 9 ianuarie 1795, prezentată domnului, au arătat că jeluitorii, după anaforaua din 30 ianuarie 1768, semnată de Gavril, mitropolitul, şi întărită de Grigore Callimachi Voievod, şi alte dovezi, au fost vecini ai mănăstirii, iar egumenii de atunci mi i-au supărat cu adetul moşiei sau cu dijma şi, ridicându-se acea vecinătate, au fost obligaţi să dea mănăstirii banii caselor şi dijma din toate, după obicei; la care ei s-au împotrivit, numindu-se şi moşeni de Rădăşeni, fiind rămaşi în faţa Divanului şi luându-li-se scrisorile, pricina lor a luat sfârşit, după cum dovedesc scrisorile mănăstirii. Acum din nou jeluitorii arată că, din vechi, au fost „moşeni de Rădăşeni", iar egumenul le-a mărit obligaţiile faţă de mănăstire şi le-a dat mai puţin loc de hrană. La afirmaţia lor, egumenul, cu mărturia ispravnicilor ţinutului Suceava din 20 iulie 1794, a arătat că pe moşia Rădăşeni nu sunt oameni străini, şi mănăstirea nu numai că nu ară şi nu face fân pe acea moşie, ci le-a mai dat şi moşiile mănăstirii Stănileşti, Verejeni şi Poculeni pentru îndestularea hranei lor. Mihai Suţu Voievod, cercetând pricina, în faţa întregului sfat şi constatând că locuitorii moşiei Rădăşeni, care zic că au fost moşeni şi la judecăţile ce-au avut li s-au luat scrisorile, n-au dovezi, iar după scrisorile mănăstirii s-au dovedit că nu sunt moşeni, la care ei au răspuns că nu li se dă suficient loc de hrană şi că egumenul i-ar asupri mai mult peste ponturile domneşti, hotărăşte ca aceşti locuitori să dea mănăstirii venitul din livezi, semănături şi din alte după obicei

şi adetul caselor; egumenul fiind dator a le lăsa loc de hrană după hotărârea anaforalei şi să nu-i asuprească cu nimic peste prevederea ponturilor. Porunceşte să se dea carte ispravnicilor ţinutului Suceava, pentru îndeplinirea hotărârii domneşti, iar Grigore Ventura, fost marc postelnic, epistatul vornicilor de aprozi, să ia scrisorile „pricinuitoare de gâlceavă" de ia jeluitori şi întăreşte anaforaua marilor boieri"[124].

1796, ianuarie 22: „Chiril, arhimandrit şi egumen al mănăstirii Slatina, se plânge lui Alexandru Callimachi Voievod că, după jalba locuitorilor din satul Rădăşeni, moşia mănăstirii Slatina, din 30 august 1795, în care arătau că li s-a luat fânaţul ce-l aveau pe moşia mănăstirii, iar banii rămăşiţă pentru „dijma pomilor" să-i dea în luna septembrie, a primii carte domnească, în care i se poruncea ca să se adreseze ispravnicilor, pentru cercetare, în cazul că locuitorii n-au dreptate, despre care domnul a luat cunoştinţă, solicită să se dea din nou carte către ispravnici, ca să-i oblige pe locuitorii din satul Rădăşeni să plătească mănăstirii rămăşiţa din dijma pomilor şi să-i împlinească zilele de boieresc. Marele paharnic trimite jalba marelui logofăt, pentru a cerceta mărturia ispravnicilor şi a le trimite carte domnească, ca să-i împlinească pe locuitorii din Rădăşeni după „aşezarea ponturilor domneşti"[125].

1798, octombrie 27: „Neculai, mare paharnic, şi Cantacuzino scriu oamenilor din Rădăşeni că egumenul mănăstirii Slatina, ţinutul Suceava, s-a jeluit că, în zapisul

---

[124] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 1538, pp. 503, 504

[125] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 1547, p. 506

pe care l-au trimis pentru îndeplinirea zilelor de boieresc, nu le-a cerut să respecte prevederea din „ponturi” cu privire la băutură ; drept ce revine stăpânului moşiei şi că oamenii din Rădăşeni nu numai că au pus vin în vânzare, ci au tăiat şi cepul la butca de vin a egumenului, cerându-le să respecte îndatoririle faţă de mănăstire, pentru a nu fi pedepsiţi”[126].

1798-1800: „Chiril, egumenul mănăstirii Slatina, ţinutul Suceava, scrie domnului că, după jalba trimisă, zilele trecute, asupra locuitorilor din satele Oprişeni şi Rădăşeni, cărora prin carte domnească li s-a dat *protimisis*, adică în orândă cu anul venitul moşiilor Oprişeni şi Rădăşeni, cu alte cotunuri ce sunt într-un hotar, ca să i se plătească banii pe anul în curs sau să dea moşiile în stăpânirea mănăstirii, şi cerând ispravnicii să se respecte porunca cărţii domneşti, locuitorii satului Oprişeni au renunţat la orânda moşiei, iar satul Rădăşeni a cerut 6 zile amânare, fără a plăti banii. Deoarece, de 15 zile, egumenul aşteaptă pe doi fruntaşi ai satului la Iaşi, pentru judecată, cere hotărârea domnului pentru rezolvarea pricinii”[127].

1847, Veniturile **moșiilor monastirei Slatina**, în 1847: Moșiile **Rădășanii, Oprešenii, Borgheneștii** și **Pocolenii**, ținutul Sucevei, împosesuite dlui Aga Alecu Botez, după contractul ce contenește la 23 Aprilie 1850 și după înalta încuviințare asupra anaforalei Departamen-

126 DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 1562, p. 510

127 DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 1564, p. 510

tului, supt Np. 1.120 pentru adăogirea în bani a prețului productelor ce era dator a da – 70.000 lei[128].

1878, mai, Prefectura judeţului Suceava: „Toate autorităţile sunt rugate a lua măsuri ca să pună mâna pe tinerii: **Ciota Ioan**, din comuna **Lămăşeni**, **Grădinariu Costache**, din comuna **Valea Glodului** şi **Jitariu Costache**, din comuna **Preuteştii Uniţi**, înscrişi pe tablourile de recensământ a recrutaţiei clasei anului curent, la No. 4, 14 şi 4, care sunt dispăruţi din comune, unde nu se ştie, signalmentele lor sunt: 1). **Ciota Ioan**, nu se cunosc signalmentele”[129].

1881: „Tabloul premianţilor de juriul concursului agricol şi industrial din judeţul Suceava, în zile de 14, 15 şi 16 octombrie 1881. / **La 14 octombrie: Toader Gr. Ţevie**, din comuna Rădăşenii, pentru un car lucrat de el însuşi, medalie de bronz şi 20 lei; **Vasile Grumăzescu**, din comuna Rădăşeni, pentru cultura de trifoi şi fasole, medalie de argint; **Toader I. Cârlan**, din comuna Rădăşeni, pentru seminţe de legume şi un voloc, medalie de bronz; **Toader Pavela Onei**, din comuna Rădăşeni, pentru cultura perilor, medalie de bronz; **Petru Ciubotaru**, din comuna Rădăşeni, pentru căpestre de cânepă, 20 lei; **Safta Gr. Lovinescu**, din comuna Rădăşeni, pentru ţesături de in şi cânepă, una vacă; **Casandra Bejanu**, din comuna Rădăşeni, pentru ţesături de in şi cânepă, medalie de bronz şi una vacă; **Irina Grigore Pintilie**, din comuna Rădăşeni, pentru ţesături de cânepă, 30 lei; **Elena Ioan Sofiica**, din comuna Rădăşeni, pentru ţesături de in şi

---

[128] *Analele Parlamentare ale României*, Tomul 15, partea a 2-a Anexe, Iași 1848, pp. 947-949

[129] *Monitorul Oficial*, No. 152, miercuri 12/24 iulie 1878, p. 4098

cânepă, 20 lei; **Ruxandra Th. Ioan Cârlan**, din comuna Rădăşeni, pentru ţesături de in şi cânepă, 20 lei”[130].

1886, iulie: „În ziua de 27 iunie trecut, a căzut o ploaie cu piatră în comuna Rădășeni, plasa Șomuzu-Moldova, județul Suceava. Cu această ocazie, la locul numit „peste Șomuz”, teritoriul comunei Rădășeni, ploaia, fiind cu mare repeziciune, a luat pe femeia Maria Ioan Th. Buhlea, care se afla acolo, cu alți oameni, la prășit, și a dus-o spre iaz, așa că numai cu ajutorul oamenilor a putut fi scăpată de moarte. Numita femeie, însă, rămânând oareșicum zăpăcită din cauza acestei întâmplări, s-a trimis în cura spitalului (Fălticeni – n. n.)”[131].

1887: „Prin îndeplinirea formalităților cerute de lege, comuna Lămăşeni s-a unit cu Rădășeni, sub nnmire de Rădășeni”[132].

1888: „Ioann Pușcașu, din comuna Rădășeni, judetul Suceava, pândar la arendașul moșiei Rădășeni, în ziua de 5 Decembrie curent, a mers la casa de posesie, spre a raporta despre serviciul său. La întoarcere, seara, a voit a trece pe ghiață, peste iazul numit al Călugărului; dar, când a ajuns în apropiere de stuh, unde matca iazului era dezghețată, fiind întuneric, a căzut în apă și s-a înecat. În ziua de 8 Decembrie i s-a găsit cadavrul sub gheață”[133].

1891: „Casieria generală a județului Suceava. Agentul de urmărire și controlor fiscal al circumscriptiei II, județul Suceava, conform art. 12 din legea de urmărire, face cunoscut prin aceasta că, în ziua de 25 Aprilie 1891,

---

[130] *Monitorul Oficial*, No. 196, 2/14 decembrie 1881, pp. 6078-6080

[131] *România Liberă*, Anul X, Nr. 2674, duminică 6/18 iulie 1886, p. 1

[132] *Monitorul Oficial*, Nr. 92, 28 iulie 1887, p. 2219

[133] *Monitorul Oficial*, Nr. 205, 16 decembrie 1888, p. 4724

orele 12 din zi, se va vinde prin licitație, în orașul Fălticeni, din suburbia Iarmarocul Vitelor, averea ce s-a sechestrat, pentru neplata dărilor datorate. Această avere sechestrată este: Două vaci cu vițel, șase vaci sterpe, doi buhai, patru gonitori (juncani), trei gonitoare, trei mânzați bouți, două mânzate vițele, un cal, cinci iepe și două costrușe. Aceste vite sunt sechestrate de la domnii arendași ai moșiei Statului Rădășeni, cu procesele-verbale No. 43 și 53 din 1891; iar vânzarea lor se face sub rezerva ca din prețul ce va rezulta la licitație să se îndestuleze atât Statul, cât și casa creditului agricol a județului Suceava, deoarece sunt amanetate în contul împrumutului de lei 2.800. Prin urmare, aceia care vor voi a concura la licitația acestei averi să se prezinte la locul indicat, în ziua și orele fixate. Se cere concurenților să depună, mai întâi, o garanție de 5 la sută din valoarea averii. / No. 66. 1891, Aprilie 4”[134].

1891: „Prin deciziunea Dlui ministru de finanțe cu No. 8.560 din 31 Mai 1891, se numesc ca debitanți pentru vânzarea tutunurilor, timbrelor, chibriturilor și cărților de joc persoanele următoare: Teodor Grumăzescu, în comuna Rădășeni, plasa Moldova-Șomuz, județul Suceava”[135].

1894: „**Rădăşeni, comună rurală**, situată în partea estică a plasei Moldova de sus şi la 2.500 m de Folticeni. Se mărgineşte, la est, cu comuna Oprişeni, la vest cu comuna Sasca şi Brădăţel, la sud cu comuna Baia, şi la nord cu Bucovina. Are forma unui poligon neregulat, înclinat spre nord-est. Se compune din satele Rădăşeni şi Lămăşeni, cu reşedinţa în satul de la care şi-a luat numele. E populată cu 636 capi de familie, ce numără 2.721

[134] *Monitorul Oficial*, Nr. 13, 16 aprilie 1891, p. 313
[135] *Monitorul Oficial*, Nr. 62, 21 iulie 1891, p. 1540

suflete sau 1.361 bărbaţi şi 1.360 femei, fiind 532 contribuabili. Are 3 biserici, servite de 4 preoţi, 1 diacon şi 9 cântăreţi şi 2 şcoli rurale mixte, cu 2 învăţători. Bugetul comunei pe 1892-1893 are, la venit, 7.903 lei şi, la cheltuieli, 7.563 lei, iar al drumurilor: 1.656 lei venit şi 1.560 cheltuieli. În toată comuna sunt 46 cai, 298 boi, 346 vaci, 1.396 oi şi 230 porci. Altitudinea comunei, de la nivelul mării, variază între 340-350 m. E udată de Şomuzul Mare (6 km), Şipotele (5,735 m), Silіştea (4 km), Lămăşanca şi Brădăţelul. A patra parte din moşia Rădăşeni este proprietatea Statului, iar moşia Lămăşeni e a dlor G. Ciudin şi G. Văsescu, restul e al sătenilor. Întinderea teritorială a comunei e de 2.322 fălci, din care 2.269 cultivabile şi 53 fălci pădure. Împroprietăriţi în 1864 sunt: 33 fruntaşi, 160 pălmaşi şi 316 codaşi, stăpânind 1.821 fălci 58 prăjini; 16 însurăţei cu 32 fălci; iar 131 locuitori au cumpărat tot atâtea loturi mici a câte 5 hectare. Locuri mai însemnate în comună sunt: Cetăţaua, un platou deasupra satului Rădăşeni (spre sud-est), unde se găsesc antichităţi ca unelte de cremene şi vase de lut. / **Rădăşeni, sat** pe moşia şi în comuna cu acelaşi nume. Partea-i sud-vestică poartă numele de Fundoaea. Aşezat într-o adâncă, încunjurată de dealuri mari, deschisă numai spre nord, are aspectul unei păduri de arbori roditori, din care unde şi unde se iveşte câte un creştet de casă sau un fum. Satul nu se poate vedea decât aflându-te deasupra lui, aşa că dealurile din juru-i formează un fel de cetate naturală. Până la 1886, satul Rădăşeni forma singur comună aparte. Numără 344 case, în care trăiesc 417 capi de familie sau 1907 suflete, din care 933 bărbaţi şi 974 femei, fiind 332 contribuabili. Vatra satului ocupă 455 fălci şi 34 prăjini. / Aşezările locuitorilor pot servi de

model tuturor satelor din judeţ. Mat toată moşia e proprietatea locuitorilor, dobândită în virtutea legilor din 1864, 1878 şi 1889, rămânând statului numai 130 fălci, ce se vor vinde în loturi mari. Are o biserică, a cărei temelie a fost pusă de Ştefan Tomşa Vodă, servită de 3 preoţi, un diacon şi 3 cântăreţi şi împroprietărită cu 18 fălci, şi o şcoală rurală mixtă, reînfiinţată în 1858, fiind cea mai veche şcoală din judeţ, cu un învăţător plătit stat. împroprietărită cu 6,5 fălci şi frecventată de 45-50 elevi, din 96 băieţi şi 106 fete, cu etatea de 7-12 ani aflători în sat. / În vechime, a existat în Rădăşeni o şcoală preoţească. Ştefan Tomşa Vodă, care a domnit între 1611-1615 şi 1622-1623, deşi originar din ţinutul Putnei, învăţase carte la şcoala preoţească din Rădăşeni, în ţinutul Sucevei, după cum ne spune un document de pe timpul lui Constantin Mavrocordat, în care mai mulţi omeni bătrâni din satul Rădăşeni mărturisesc, cu prilejul unei hotărnicii, că „apucaseră şi ei, de la bătrânii lor, că, fiind Ştefan Vodă Tomşa copil mic şi sărac, a învăţat carte la şcoala din Rădăşeni şi, miluindu-l Dumnezeu cu domnia, a venit la Rădăşeni şi a făcut aice o biserică, şi, jeluind omenii că li-i locul strâmt şi n-au unde se hrăni, le-a dat şi o bucată de loc din hotarul târgului” (Baia, se înţelege). Această mărturisire a documentului, deşi nu contemporană, este însă întărită de alte împrejurări. Aşa, tradiţia, păstrată până acum în Rădăşeni, atribuie lui Ştefan Tomşa zidirea bisericii ce se află în acel sat. El făgăduise că o va zidi, atunci când, fiind fugărit de Constantin Movilă, căutase scăpare la tătari, adăpostindu-se, după cum spune tradiţia, întâi în Rădăşeni. Când dânsul se urcă în scaunul Moldovei, îşi îndeplini juruinţa făcută în timpul fugii sale. Şi astăzi se pomenesc de ctitori ai bisericii: Ştefan

Voievod şi Elena Doamna, şi se află şi o linguriţă de aur, cu inscripţia slavonă, care pe româneşte sună: „Şi am dat-o pre ea, spre a se ruga pentru noi, în biserica din satul Rădăşenii, unde este hramul „Marele mucenic Mercurie”, Io Ştefan Voievod Tomsovici”. Inscripţia nu poartă nici o dată (linguriţa a fost dusă de călugării din Slatina, care puseră, mai târziu, mâna pe Rădăşeni, la Mănăstirea Neamţului, unde se află şi astăzi. Rădăşenii, însă, îngrijiră a se face una de argint poleit întocmai ca şi cea originală, pe care o păstrează ca un scump odor, o frumoasă dovadă despre trainica iubire a trecutului în acel sat, cel mai frumos din toată Moldova. Se vede, din inscripţia linguriţei, care arată de soţie a lui Ştefan Tomşa pe Elena, că acesta a fost Tomşa al II-lea şi nu I, a cărui soţie, am văzut din „aerul” de la Buneşti, era Axinia. Şi despre şcoala din Rădăşeni s-au păstrat în popor urme de tradiţii, însă mult mai slabe decât despre biserică (A. D. Xenopol, *Istoria Românilor*, vol. III, p. 492). / **Din trecutul satului**. Rădăşenii sunt din obârşie răzeşi. Între documentele care ne amintesc despre acest sat, cel mai vechi cunoscut ni s-a păstrat în archiva din Moscova şi e de la Alexandru cel Bun, deci vechimea satului datează de mai înainte de domnia acestuia. Următoarele documente ne vorbesc despre Rădăşeni: **1).** Documentul prin care Alexandru cel Bun dăruieşte lui Popa Iuga moşia Buciumeni, aflat în păstrarea lui Vasile Diaconu, din Buciumeni (16 februarie 1424[136] – n. n.); **2).** Documentul din 1434, prin care Ştefan, fiul lui Alexandru Vodă, întăreşte din nou stăpânirea lui Popa Iuga asupra satului Buciumeni, de lângă Rădăşeni; **3).** Documentul de la Ilieş şi Ştefan, fii lui Alexandru cel Bun, din 1435, prin care se hotărăşte

[136] *Documente privind Istoria României*, XIV, XV, vol. I, p. 50

iarăşi satul Buciumeni şi o parte din Rădăşeni protoereului Iuga; **4).** Un alt document, din 1439, de la aceiaşi şi cu acelaşi conţinut; **5)**. Mărturia din 1723, Iunie 20, a locuitorilor din Bosancea şi Lămăşeni, de pe timpul lui Mihail Racoviţă, privitoare la judecata răzeşilor din Rădăşeni cu călugării Mănăstirii Slatina, care uzurpaseră moşia şi-i pusese în boieresc; **6).** Anafora către N. Mavrocordat, din 1743, Aprilie 20, în care se zice că Ştefan Tomşa, fiindcă învăţase carte la şcoala din Rădă-şeni, a dăruit acestora o bucată din trupul moşiei târgului Baia; **7).** Anafora de judecată către C. Racoviţă, din 1750, Octombrie 28, prin care se spune că Rădăşenii au fost darabani domneşti şi că, de la a doua domnie a lui Vasile Lupu, au fost închinaţi Mănăstirii Slatina; **8).** Documentul din 7258 (acelaşi an), în care, nedându-se dreptate nici Mănăstirii, nici Rădăşenilor, s-a „făcut aşezare într-acest chip, adică de tot anul ca să se facă câte o falce de fân pe an, să o dea gata şi să ducă şi câte o podvoadă de pâine la monastire şi iarăşi într-o zi să cosească cu toţii o clacă de fân şi acel fân să-l ridice ţiganii Monastirii, şi iarăşi la o moară ce are sfânta Monastire la Borghineşti pe Şomuz, când ar trebui a se iezi, să iasă cu toţii să tocmească"; **9).** Hotărârea boierilor judecători din 1752, Mai 15, prin care se dă drept de stăpânire Mănăstirii Slatina atât „asupra moşiei Rădăşeni, cât şi asupra oamenilor ce s-au aflat şezători acolo, pe acea moşie", spunându-se că fusese dată Monastirii de Alexandru Vodă Lăpuşneanul; iar Rădăşenii susţin că moşia e a lor din bătrâni şi că numai oamenii ar fi fost daţi în slujba Monastirii, nu şi moşia; **10).** Anafora din 1764 către Gr. Al. Ghica, tot în pricina acestei judecăţi; **11).** Idem din 1765, Iunie 3, tot către Gr. Ghica, în care se zice „dreapta moşie a Monastirii"; **12).**

Anafora şi hrisov din 1765, Iunie 3, prin care se porunceşte a se rupe cărţile ce aveau locuitorii din Rădăşeni ca drept de proprietate; **13).** Anafora şi hrisov din 1767, Decembrie 2, şi 1768, Ghenarie 30, de la Gr. Calimach, tot pentru ruperea actelor (vezi *Uricar*, de T. C, vol. X). / În 1803, „Rădăşenii a Monastirii Slatina număra 201 liuzi, plătind 4.212 lei bir anual (mănăstirii, nu visteriei – n. n.), ocupaţi cu lucrul pământului şi poame (*Uricar*, vol. VII, p. 252). / Rădăşenenii, în genere, sunt omeni bine făcuţi, înalţi, pieptoşi, deştepţi, statornici, harnici, foarte tacticoşi şi negustoroşi. Numai rădăşeneanul vine de hac evreului; acesta ne-o dovedeşte şi faptul că în Rădăşeni izraeliţi nu se pripăşesc. Rădăşenenii, în Moldova, sunt ca şi oltenii în Muntenia. Ei sunt plăcuţi şi la vorbă, şi la port, curaţi şi bine îmbrăcaţi. Femeile se întrec cu soţii lor în apucături bune şi rar se întâmplă ca un rădăşan să-şi însoare flăcăul cu o fată din alt sat şi invers. În ograda şi gospodăria rădăşanului domneşte ordinea şi curăţenia; nu tot aşa pe uliţe, care, nefiind şoseluite, sunt foarte mocirloase. / Rădăşenenii pun mai mult preţ pe livezile şi grădinile lor, care aduc obştii peste 20.000 lei, decât pe ţarine. Perele şi merele de Rădăşeni sunt foarte căutate şi, după timp, se vând cu 15-35 franci suta de kilograme. Chiar pe timpul lui Dimitrie Cantemir mersese vestea despre merele de Rădăşeni. Ţăranii ziceau: „Mălaiul, în Ţara de jos, şi merele, în Ţara de sus, nu au coajă” (Cantemir, *Descrierea Moldovei*, p. 85). / Cultura trifoiului s-a introdus în 1881 şi acum mai nu e locuitor care să nu-l semene. Următorul pastel descrie satul, cu împrejurimile sale: „Într-o adâncă vale ce este-mprejurată / Cu dealuri care toate se ţin de laolaltă, / Se vede o pădure ce se întinde jos, / Sub ochiul

ce priveşte ca pe-un covor frunzos. // Pădurea este mare, pădurea este verde, Şi-n lunga depărtare pe zare ea se pierde; / Ai crede că-i un codru sălbatic, neştiut, / De lacoma secure încă nestrăbătut. // Această mult frumoasă pădure seculară / E satul Rădăşenii, sat vechi la noi în ţară; / Se zice că strămoşii ce bine se luptau / Drept ocină pământuri aicea căpătau. // Acolo când românit cu zdravene topoare / Au răzbătut ca nişte oştiri cotropitoare, / Cu urşii cei sălbatici la trântă s-au luat, / Şi-alături cu bârlogul ei case şi-au durat. // Plăcului sat-pădure de sute ani trăieşte; / Bătrânii mai spun încă că astfel se numeşte / El de la rădăcina de meri, de peri, de pruni, / Ce-au răsădit aicea ai ţării buni străbuni. // Vestiţi sunt rădă-şenii, ei fac speculă mare / Cu-a lor poame vestite, şi singuri sunt în stare / Prin sate să mai ţie negoţul ro-mânesc, / Negoţ care prin târguri mai tot e jidovesc. // Aici toamna pe lozniţi, cu stuh acoperite / Ca babele postite stau perjele zbârcite: / Din deal părul văratic şi mărul cel domnesc / Privesc cu nepăsare la cornul ţigă-nesc. // Pe vale iată plopul cu frunzi tremurătoare / Ca nişte aripioare de flutur zburătore; / În rând pe lângă apă stau blondele răchiţi / Ce din bătrâne trunchiuri dau tinere mlădiţi. // Spre Baia iazul Ruscei pe un podiş se-ntinde, / În apa lui mult peşte la sărbători se prinde; / El poartă acest nume de la un sat rusesc, / Din care sat nici urme azi nu se mai găsesc. // Ca nişte pânze albe ce se zbicesc la soare / S-arată pe Glimea nişte albe ogoare; / La sud apare culmea numită Cetăţea, / De unde-n faptul zilei Suceava poţi vedea. / Spre nord e dealul viei, dar via strugurie / Când vine primăvara pe deal nu mai învie; / Acolo azi ciobanii pasc turmele de oi / Şi rădăşanul strânge grămezi de păpuşoi, / Cu veselie curge pârâul

Lămăşanca / Prin ţarină, pe unde prăşeşte rădăşanca; / El reînsufleţeşte sălbatecele flori, / Ce râd printre cosiţe la zi de sărbători. // În Silişte secara la soare înălbeşte, Acest loc Nicoriţa de oameni se numeşte[137]; / Ca mortul ce nu are scrisoare pe mormânt, / Aşa, făr' de tradiţii e şi acest pământ! // Aici multe legende rămas-au din vechime, / Legende glorioase din care o mulţime / Se pierd pe toată ziua, legende ce-ar putea / În faţă cu străinul românul susţinea! // Aicea Domnul Tomşa a învăţat la şcoală, / Şi-a meritat a ţării coroană triumfală; / Ce luminată şcoală era în Rădăşeni / Când ea ne da puternici şi mari Domni moldoveni! // Biserica cea veche, română şi creştină, / La care rădăşanul cucernic se închină / De Tomşa fu zidită pe un sălbatic loc, / Loc unde el s-ascunse de duşmani într-un soc! // Când ţara Bucovinei s-a rupt de România, / Bătrânii spun c-aicea veni isprăvnicia; / Suceava ce, odată, domni pe moldoveni, / Trimis-a al ei scaun în sat la Rădăşeni. // Aici odinioară a înflorit o floare / Sălbatică, frumoasă ca floarea de cicoare, / Ea printre flori trecut-a cum trece un zefir / Şi-n cântece lăsat-a un jalnic suvenir. // Marie, Măriuţă, tu prin călugărie / Ai devenit o dulce şi tristă Melanie, / O blondă poezie pe-al veciniciei prag, / O dragoste ascunsă în haine de şiiag! // Acolo, de miercuri, la hram vine anume / Din Fălticeni şi sate o zgomotoasă lume; / Româncele, românii în horă dănţuiesc / Şi inimile bune aici se îndrăgesc... // Perjenii[138] spre Fundoaia[139] întind a lor tulpină / Bătrână ca şi prunii şi perii din grădină; / Perjenii cred că Domnul, când

[137] Nicoriţa se află spre nord-estul satului, în partea supranumită şi Râtu.
[138] Rădăşenenii sunt porecliţi *perjeni* de dei de prin împrejurimi.
[139] Partea sud-vestică a satului Rădăşeni.

lumea a zidit, / Ei din pământ odată cu perjii au ieşit. // Fundoaea cea bătrână are două bătrâne / Surori ce-s amândouă pe un bordei stăpâne; / În casa părintească venind suferinţi mari, / Sărmanele bătrâne rămas-au fete mari[140]. // Sub merii şi sub perii cu plete umbritoare / Au înmulţit Pletoşii albine strângătoare; / Sunt ageri, sunt puternici şi au pletele mari, / Ca zimbrul de la codri, pletoşii Loghinari[141]. // Pe jumătate satul din vale, pân' pe zare, / E locuit acuma de neamul acel care / Sub Domnul Ştefan Sfântul, luptând la Grumăzeşti, / Au botezat cazacii în ape creştineşti[142]. // Ei sunt ca toţi românii isteţi, voinici şi harnici / Şi ca toţi moldovenii la inimă sunt darnici, / De şoimul ce trăieşte sub bradul muntenesc, / De Toader cel cuminte ei se povăţuiesc![143]"[144].

1894: „Lămășeni, sat pe moşia cu acelaşi nume, din comuna Rădăşeni, la 8.800 m de Folticeni. Partea estică a satului, fiind pe moşia fostului proprietar Cichirdic, poartă numele de Lămăşeni-Cichirdic; iar cea vestică se numește Lămăşeni-Săcară, pentru același rezon. Aşezat pe văile şi delurile Copăcelul, Prodana şi Izvorului, numără 179 case, populate cu 219 capi de familie sau 814 suflete, din care 428 bărbaţi şi 386 femei (2 străini). Are 200 contribuabili. Vatra satului ocupi 84 fălci, 51 prăjini.

---

[140] Nastasia şi Ana Mercore, în vârstă foarte înaintată; iar Maria Mariuţa a fost o bunică a acestora.

[141] Pletoşii, Loghinari şi Grumăzeşti sunt cele mai însemnate familii din sat.

[142] Vezi *Letopiseţele*, Tom. I, p. 162

[143] Toader Grumăzescu a fost, odată, deputat. Autorul acestei poezii nu-mi este cunoscut. Hazardul a făcut să-mi cadă în mână, scrisă fiind pe un petec de hârtie albastră, veche şi sfâşiată.

[144] Ionescu, Serafim, *Dicţionar geografic al Judeţului Suceava*, Bucureşti 1894, pp. 269-275

Locuitorii sunt buni gospodari, dar urăsc şcoala. Moşia e proprietatea domnilor G. Ciudin şi G. Văsescu şi are 522 fălci, 16 prăjini. Împroprietăriţi la 1864 sunt 19 pălmaşi şi 149 codaşi, stăpânind 287 fălci şi 56 prăjini. Are două biserici, una în Lămăşeni-Cichirdic, cu patronul „Sfinții Constantin şi Elena”, zidită de Anastasia Cichirdiceasa, în 1850, servită de un preot și 2 cântăreţi şi împroprietărită cu 8,5 fălci, şi a doua, cu patronul „Sfântul Nicolae”, de lemn, servită de un preot şi doi cântăreţi şi împroprietărită cu 8,5 fălci. Drumurile principale sunt: la Rădăşeni (1 km), la Sasca (6 km) şi la Rotopănești (3 km). Are o şcoală rurală mixtă, cu un învăţător plătit de stat, înfiinţată în 1864, frecventată numai de 19 elevi, din 41 băieţi şi 34 fete cu etatea de şcoală aflători în sat. / Locuitorii din Lămăşeni imită pe cei din Rădăşeni în apucături, având toţi frumoase livezi de pomi roditori, dar tot nu sunt aşa de gospodăroşi şi de întreprinzători ca cei din urmă. Vechimea satului e necunoscută. Se pare însă a avea aceiaşi vechime ca și Rădășenii. Într-o mărturie, dată de locuitorii din Bosancea şi Lămăşeni, egumenului mănăstirii Slatina, în 7231 (1723), Iunie 20, se arată că cei ce întemeiau livezi de pomi pe moşie aveau dreptul să le treacă moştenire copiilor, nepoţilor şi strănepoţilor numai cât timp aceştia locuiau în sat. Fetele măritate în alte sate n-aveau dreptul a moşteni livezile părintești (*Uricar*, de T. C., Vol. X, p. 179). În 1803, „Lămăşeni răzăşești se ocupau cu lucrul pământului, poame şi aveau loc de mijloc, numărau 100 liuzi, plătind bir (mănăstirii, nu și vistieriei – n. n.) 1.490 lei anual. (*Uricar*, VII, p. 252). **Lămăşeni, pădurice** de mesteacăn, împiestriţată cu alte esenţe, pe moşia ca acelaşi nume. Prin această pădurice trecea drumul ce lega Suceava cu Baia. Bătrânii

spun că nu o dată oastea lui Ştefan Vodă şi ale altor Domni şi-au făcut trecerea pe aci. **Lămăşanca**, pârâul ce străbate satul Lămăşeni şi se varsă în pârâul Siliştea (700 m)”[145].

1895: „Elevul Dumitru C. Manoliu, născut la 1878, luna Decembrie, în comuna Rădășeni, plasa Șomuz-Moldova, județul Suceava, pierzându-și certificatul de absolvire a cursului primar-urban, sub No. 83 din 29 Iunie 1892, direcțiunea școlii, după cerere, a liberat numitului duplicatul No. 198 din 3 Septembre 1895. Se publică aceasta, anulându-se certificatul pierdut”[146].

1895: „În ziua de 25 August a. c., în drumul tractuluI Lămășeni, spre șoseaua Cornu-Luncii, pe teritoriul comunei Rădășeni, judetul Suceava, s-a găsit cadavrul unui individ necunoscut, presupus a fi fost un cerșetor. Cazul s-a comunicat de primarul respectiv domnului procuror local”[147].

1899: „Se aduce la cunoștința celor interesați că, în ziua de 9 Decembrie 1899 și următoarele, orele 10 dimineața, se va ține licitațiune publică, conform art. 6, 24 și următoarele din legea înstrăinării bunurilor Statului și răscumpărarea embaticurilor, în localul prefecturii județului Suceava (în Fălticeni – n. n.), pentru vânzarea bunurilor mici arătate mai jos: **Locul cârciumii cu un han**, lung de 13 metri, larg de 8,5 metri, construcție de zid, având două odăi, o sală, un beci boltit pentru 8 vase, învelit cu șindrile, în stare proastă, pe plan lit. b3, de pe mosia Rădășeni, în întindere suprafață totală ca de 1.263

---

[145] Ionescu, Serafim, *Dicționarul geografic al județului Suceava*, Iași 1894, pp. 182, 183

[146] *Monitorul Oficial*, Nr. 132, 14 septembrie 1895, p. 4426

[147] *Monitorul Oficial*, Nr. 127, 7 septembrie 1895, p. 4261

mp, din care ca 527 mp călcați de Gavril Ancuța, în partea dinspre nord, cu 83 mp, de Neculai Ioniță Nechita, în partea dinspre sud, cu 254 mp și de Toader Hogianu, cu 190 mp, în partea dinspre vest; situat în comuna Rădășeni, plasa Șomuz-Moldova, fost pendinte de mănăstirea Slatina; învecinându-se, la nord, cu Gavril Ancuța, la sud cu Neculai Ioniță Nechita, la est cu șoseaua ce trece prin sat și la vest cu Toader Hogianu; arendat, în perioada 1895-1900, cu lei 25 anual; garanția: lei 50. Concurența începe de la suma de lei 700. / **Locul cu o cârciumă de bârne**, învelită cu șindrilă, având două odăi, construcție veche și în stare proastă, de pe moșia Rădășeni, pe plan lit. b8, în întindere suprafață totală ca de 1.253 mp, situat în comuna Oprișeni, plasa Moldova-Somuz, fost pendinte de monastirea Slatina; învecinându-se, la nord și sud, cu două uliți, la est cu șoseaua Folticeni-Suceava și, la vest, cu locurile locuitorilor din Oprișeni; arendat pe perioada 1895-1900 cu lei 29 anual; garanția: lei 60. Concurența începe de la suma de lei 500”[148].

1903: „Lucrând ca judecător de instrucţie, refuzasem a mă duce, cu forţa armată, după cererea aceluiaşi inspector comunal, în comuna Rădăşeni, unde – pretindea el – locuitorii erau în completă stare de revoluţie. Revoluţia care-l persecuta pe inspectorul comunal era zvonul răspândit că locuitorii din Rădăşeni ar avea de gând să-l dezmierde, fiindu-le foarte drag, din nişte pricini ştiute de ei”[149].

---

[148] *Monitorul Oficial*, Nr. 183, 15 noiembrie 1899, p. 6356

[149] Gorovei, Artur, *Cruzimi*, Iaşi, Editura *Viaţa Românească*, 1921, pp. 5-20

1904: „Prin lungul şir al căsuţelor albe, cu cerdace de lemn şi grădini, al stradei Nicoreştilor, prin jugul „tractului“ tricolor, plătit de evrei, spre Rădăşeni, sat vechi şi vestit pentru cultura şi exportul fructelor, pe care-l face în mai mare măsură decât orice alt sat din România. / Luăm şoseaua şi ne înfundăm într-un drum săpat prin lut, care duce tot la vale. Pe acest rău drum trec cară şi căruţe şi săteni sprinteni şi curaţi, în îmbrăcămintea îngrijită şi elegantă a muntelui. Gardurile de nuiele rupte din sălciile ce mărginesc ca o alee, cuprind gospodării foarte întinse cu case solide şi înalte, având câte trei odăii, fereşti ce se deschid uneori, frumoase cerdace de lemn. Lemnul clădit şi lucrat se vede pretutindeni în acest prag al pădurii nesfârşile. Şi biserica e făcută din lemn şi, fiindcă uşa de intrare în naos e puternică şi împodobită cu săpături, locuitorii o atribuie cu mândrie lui Ştefan vodă Tomşa, de la începutul veacului al XVII-hea, în care ei văd un fiu al Rădăşenilor. / Dar bogăţia satului nu vine din lemnul îmbelşugat, ca la Baia, unde se lucrează cofe care merg până la porturile Dunării. Marfa rădăşenenilor sunt poamele, pe care le cumpără misiţii pentru Berlin şi Praga chiar, ceea ce cârmuirea ştie aşa de bine, încât favorizează transportul de fructe, nu de la Folticenii apropiaţi, ci de la depărtaţii Paşcani, ca şi cum ea ar voi să încurajeze specula evreilor. Nicăieri nu stăpânesc mai mândri pomii bătrâni, în frunzişul felurit al cărora se ascund şi se ocrotesc toate, lucruri şi oameni. / Am găsit aici pe un „popa Tanda“ al lui Slavici, în preotul Lovinescu. Ce gospodărie frumoasă, ce livadă cu iarbă înaltă, ce desiş al pomilor dătători de bogăţie! Părintele are albine, şi cai, şi vite, şi fălci de sămănătuiri „la câmp“. În satul ai cărui locuitori se răspândesc în cea mai mare

parte din an, vânzând poame până departe prin târguri şi oraşe, el s-a făcut, fără leafă, în aceeaşi odaie un învăţător, nici tânăr, nici bătrân, se plânge că e prea puţin răsplătit pentru a da o muncă aşa de grea cum e a lui – propovăduitor al cuvântului culturii, *Evanghelia* cea nouă. Înfiruntând vorbele rele şi ameninţătoare, el a dat satului ogoare de trifoi şi de cartofi bucovineni şi arată prin înflorirea casei sale felul cel mai bun de a strînge bogăţia”[150].

1907: „Obiceiurile sătenilor şi Măriuţa din Rădăşeni. Lângă Fălticeni, la o depărtare de vreo 8 kilometri, este frumosul sat Rădăşenii, cu aproape 400 de case de gospodari. Din depărtare, acest sat pare a fi mai mult o pădure, căci se văd dealurile şi văile împodobite cu copaci mari, dar toţi roditori, şi numai unde şi unde se vede câte un acoperemânt şi turnul bisericii, clopotniţa şi primăria. / Casele locuitorilor sunt mult mai bune, în asemănare cu cele din alte sate; la fiece casă se vede gard bun, împrejmuind ograda şi livada, coşare, şuri, bordeie, grajduri pentru vite, perdele pentru oi, aşa că îndată ce se intră în sat, se vede că el e locuit de gospodari, de oameni avuţi, mai în belşug decât prin alte sate. Casele lor sunt curate, bine văpsite, cu fereştile împodobite şi înflorite, ceea ce dovedeşte că femeile sunt bune gospodine; în primăvară, cele dintâi verdeţuri, cele mai bune lucruri de mâncare, femeile rădăşence le duc la târg; lăptăriile, untul făcut de ele sunt cu deosebire căutate de târgoveţi. / Din documente vechi se vede, că Biserica este făcută de Ştefan Tomşa Vodă, pe la anul 1620, şi tot el a zidit o şcoală, pentru ca tinerii, ce voiau să se preuţească, să-şi

---

[150] Iorga, N., *România cum era până la 1918*, vol. II, București 1972, pp. 46, 47

poată învăţa cele bisericeşti în şcoala lui. El adusese chiar un dascăl pisalt grec, Kir Gheorghie, care învăţa pe băieţi psaltichia şi cântările bisericeşti. / Această moşie din vechime, cura şi moşia Bosancea, parte din Boja şi din Sasca, nu a aparţinut decât Domnitorilor moldoveni; multe daruri s-au dat bisericilor de către Domnitori şi mai ales de cătră Domniţele lor, precum de soţia lui Tomşa Vodă, Domniţa Elena, şi de Domniţa Acsinia, soţia lui Ştefan Vodă, fiul. Mulţi, însă, cu mâna lungă, cu putere au luat podoabele acelor biserici, le-au vândut, le-au împrăştiat şi se ştie că din ele sunt şi astăzi la Moscova, podoabe care în alte ţări s-ar fi păstrat cu multă îngrijire, ca lucruri de mare preţ, pentru ţară. / Biserica din Rădăşeni are hramul Sfântului Mercurie, ce şi astăzi se prăznuieşte cu mare ceremonie, Miercuri după Paşti. Se vede, din deosebite hrisoave domneşti, că această moşie a fost răzăşească şi locuită de răzeşi; dar Alexandru Lăpuşneanu Vodă, zidind Biserica şi Mănăstirea Slatina, unde a fost şi îngropat cu toată familia lui, a hotărât ca o parte din venitul moşiei să se dea mănăstirii, pentru întreţinerea cheltuielilor bisericeşti şi hrana a vreo câţiva bătrâni călugări, pe care i-a aşezat acolo. / În urmă, Vodă Racoviţă a dăruit cu totul mănăstirii Slatina ambele moşii Rădăşenii şi Bosancea, iar moşiile Boja şi Sasca le-a hărăzit pe la rudele lui şi la acei ce i-au fost slujbaşi credincioşi şi au ascultat de poruncile, de poveţele în cele ale ocârmuirii lui, până la săvârşirea lui din viaţă. / Moşia Bosancea (partea rămasă în Regat – n. n.), a fost luată de către Vodă Mihai Sturdza, pe la anul 1837, şi în loc, el a dat mănăstirii Slatina, iazul cel mare de lângă Galaţi, care se cheamă Brateşul şi care a devenit proprietatea Statului, după ce s-au luat averile bisericeşti, subt domnia lui

Cuza-Vodă. / Locuitorii din Rădăşeni sunt, în genere, frumoşi, bine făcuţi, nalţi şi totdeauna foarte curaţi; ei nu poartă barbă, căci şi Domnitorii ce au fost stăpâni pe aceste moşii Rădăşenii şi Bosancea nu purtau barbă; femeile sunt mici, nu frumoase, dar cu feţe plăcute; ele au un tip aparte, aşa că acei ce sunt suceveni vechi cunosc îndată, şi după faţă, şi după port, femeia rădăşancă; în ograda şi gospodăria rădăşanului este rânduială şi curăţenie. Femeile rădăşence şi bosâncene mai au o mare calitate: ele sunt foarte cinstite şi bune mume. / Obiceiurile locuitorilor din Rădăşeni sunt, în parte, foarte deosebite de ale altor locuitori; vedem aceasta şi din împrejurarea că evreii niciodată nu au putut a avea pripas şi a se strecura în acest sat. / Rădăşenii au avut totdeauna o mândrie că satele Rădăşenii şi Bosancea nu au aparţinut decât Domnitorilor şi mănăstirii, că nu au fost stăpâniţi de oameni adunaţi din lume, necunoscuţi în vechime. Rareori un rădăşan se îmbată ca să nu ştie ce face. El stă puţin la crâşmă şi atunci pentru vreo consfătuire cu ceilalţi săteni, iar femeia rădăşancă nu pune piciorul pe pragul crâşmei, decât atuncea când trebuie să ducă pe soţul ei acasă, ca să nu se treacă cu beţia. Femeile rădăşence, în zilele de sărbătoare, se adună la şezătoare şi ţin vorbă între ele; fetele se adună între ele după vârstă, şi copiii se joacă în faţa mamelor lor, până la culcatul soarelui, când toate pleacă spre casă. / Mândria lor mai este ca preotul satului să nu aibă a bănui că, duminecile şi sărbătorile, bărbaţii şi femeile nu merg la biserică, şi când un bărbat sau o femeie nu se duce la biserică, trebuie să se îndreptăţească pentru lipsa lor; la caz când un locuitor nu merge, de trei ori de rând, la biserică, fără să arate cazul ce l-a împiedecat a asculta liturghia, el este pus de

bătrânii satului într-un jug, ce este pus la uşa bisericii, ca să-l vază şi ceilalţi locuitori; jugul este de scânduri şi se pune omul cu capul şi mâinile în el. Femeia bărbatului nu poate ieşi, în acel timp, din ograda ei. / Locuitorii nu fumează; rareori când se vede vreunul cu luleaua în gură, şi atuncea după ce iese preotul din biserică, niciodată crâşma nu se deschide decât după ieşirea preotului din biserică. Bărbatul sau femeia trebuie să sărute mâna dreaptă bărbatului sau femeii mai în vârstă, şi cei mai în vârstă sărută pe cei mai tineri pe umărul drept, iar pe femeia sa, pe fruntea acoperită cu ştergar sau testemel. Flăcăii şi fetele din Rădăşeni, dacă nu se însoară între ei, se însoară şi se mărită în Bosancea; cel mult, şi aceasta cu voia preotului şi a fruntaşilor satului, un flăcău poate să ia de soţie o fată de gospodar cunoscut din Baia; un flăcău strein, din alt sat, nu poate lua de soţie o fată din Rădăşeni sau din Bosancea, ca să nu poarte poreclă streină de acea din satele lor. Niciodată un flăcău sau o fată nu pot a se căsători în alte sate, fiind aceasta cu totul oprit de preotul şi de fruntaşii satului. / Ei pretind ca rădăşenenii şi bosăncenii, scoborându-se din familii răzăşeşti, şi aceste moşii neaparţinând decât la domnitorii moldoveni, nu e slobod, nu e frumos pentru neamul lor a se amesteca cu altă lume, decât cu aceea ce se trage din sânul lor (aristocraţia, în aceste două sate, există şi astăzi). / Pe lângă că ogoarele, arăturile, semănăturile lor sunt mai bine lucrate decât pe aiurea, în alte sate, apoi ei se ocupă mult şi cu livezile lor; de aceea de către domnitorii vechi li s-au dat, în trupul moşiei Mălinii, 200 de fălci de pământ, unde ei nu au decât livezi, pomi roditori, meri, peri, zarzări, vişini, perji, pruni etc., pământ ce îl stăpânesc şi azi. / Unde în ţară nu sunt

cunoscute perele de Rădăşeni, ce nu se mănâncă decât de la Crăciun înainte? Ce frumoase şi multe soiuri de meri fac în livezile lor! Toamna, iarna şi primăvara, poloboace mari de mere şi pere se transportau în toată ţara, mulţi din locuitori se duceau, pe când nu era drumul de fier, cu carele lor până la Cernăuţi, şi chiar la Lemberg, cu mere şi pere. / În ziua de Sf. Mercurie, fiind hramul bisericii, locuitorii pregătesc masa, bucate pentru preoţi şi pentru mulţi din musafirii poftiţi la hram. Îmi aduc aminte cum, într-un an, cu două zile mai înainte de serbare, fruntaşii satului: Toader şi Grigorie a Oanei fraţi (Toader a Oanei a fost deputat la divanul ad-hoc şi a fost pentru Unire, ales contra lui Vasile Ichim din Petia, susţinut de separatişti), Toader Grumăzescu, Petrea Mazilu, Lovinariu, Pletoşii, veniră în Fălticeni, cu colaci făcuţi din pere şi mere alese, şi poftiră pe boierii fruntaşi ai ţinutului: Andrei Başotă, fraţii Iancu şi Vasile Cantacuzin (Canta), fraţii Ştefan şi Alecu Forescu, fraţii Iancu şi Alecu Botez Drăguşano, fraţii Matei şi Alecu Milu, fraţii Ianachii şi Matei Gane, N. Cananău, Cantacuzineştii Leon şi Grişa, Costache Mavrichi etc. Mulţi dintre aceştia, tineretul mai ales, primiră poftirea şi merseră la Rădăşeni cu lăutari, banda lui Ghioc din Fălticeni şi cu a lui Ionică Paraschiv din Botoşani, care înadins veniră din Botoşani, spre a cânta la hramul din Rădăşeni, întovărăşit de Nastase Naingiul (fiul lui Ion Angheluţă zis Suceavă din Suceava şi tatăl vestiţilor lăutari „bucureşteni" Ionică Ochi-Albi şi Gheorghe Nastase Ochi-Albi – n. n.), vestitul. / Înaintea crâşmei, era făcut un scrânciob mare, de meşter lucrat, cu 8 scaune, zugrăvite şi cu perdele; toţi tinerii se dădeau în scrânciob, cu fetele frumoase din oraş şi din sate, şi de multe ori ei se aterdiseu, de se suia scaunul pană la cinci

galbeni (60 lei). / Hora de la Rădăşeni se joacă cu totul într-un alt chip, decât prin alte sate; nu se văd în horă decât flăcăi şi fete, care, prinzându-se de mână, abia se mişcă; un pas în stânga şi doi în dreapta este tot jocul lor. Jocurile ce se joacă în alte sate, precum rusasca, mocârcuţa, de brâu, nu se joacă decât de către bărbaţi. Nu e iertat, la Rădăşeni sau la Bosancea, ca un flăcău să ia de talie pe o fată mare şi chiar nici pe o nevastă tânără. Locuitorii din alte sate, femei şi fete, nu se prindeau la horă, decât dacă li se făcea poftire de cătră locuitorii din Rădăşeni, afară de bosânceni, pentru care rădăşenii nu făceau nici o deosebire de ei. Bătrânilor, bărbaţi şi femei, din alte sate, li se ofereau hrana la fruntaşii satului Rădăşeni şi li se opreau laiţe, scaune, bănci de şezut, ca să nu sta în picioare, nici pe iarbă. / Mai este ceva cunoscut, că nici o autoritate încă nu a putut aplica legea prestaţiei în Rădăşeni; găsesc umilitor ca locuitorii să iasă la drum, la şosele, ca ceilalţi locuitori ţinutaşi; de aceea, ei plătesc în bani zilele lor de prestaţie, de multe ori s-a văzut o mare neatârnare a locuitorilor; s-a văzut că Toader Grumăzescu şi-n urmă fiul său, Vasile, băiat deştept, cu cele patru clase gimnaziale, au fost aleşi primari, în contra voinţei subprefectului şi, adeseori, femeile fruntaşe erau prigonite de către dregătorii administrativi, din cauza neatârnării lor. / Nu s-a auzit că vreun rădăşan să fie hoţ sau să facă parte din vreo bandă de hoţi. De la înfiinţarea curţii cu juraţi, încă nici un rădăşan nu fost judecat de curte pentru crimă sau hoţie etc. / Flăcăii şi fetele, după însurătoare, nu mai joacă nici la crâşme, nici în alte case, decât numai la nunţi, după cum învoiau bătrânii satului. / Nu e permis niciunui locuitor a se duce din sat, fără a cunoştinţa pe vornicul satului şi a-i spune unde se duce

anume şi pentru ce scop călătoreşte; acest obicei e şi acuma, locuitorii se adresează la primari. Femeile rădă-şence şi bosâncence nu au voie a urma o îngropare, decât dacă era mortul un neam aproape. / Copii rămaşi orfani, fără părinţi şi nevoiaşi, sunt daţi în îngrijirea rudelor celor mai de aproape. Preotul, Iconomul satului, trebuie să ia în băgare de samă cum copii sunt îngrijiţi. / Din cutiile unde se strâng banii şi din acei ai discului pentru veşminte şi alte podoabe ale bisericii, se face o mică parte şi copiilor orfani şi îngrijitorii trebuie să le cumpere cele neapărat trebuitoare". / Un slujbaş vechi şi credincios al Prea-sfinţitului Mitropolit Gavriil Stamati, şi anume Vasile Comisul, trăgându-se din satul Bosancea, unde avea nea-muri, a venit şi s-a aşezat cu totul, cum se zice cu căţel, cu purcel, în Rădăşeni, cu toate rudele lui, după cum făcuseră mulţi locuitori din Bosancea, care-şi părăsiră satul, după luarea Bucovinei, aşezându-se pe unde au găsit slujbe şi hrana lor; unii din ei erau cântăreţi, dascăli bisericeşti; alţii s-au tocmit chelari, iar unii, care aveau meşteşug, s-au mutat în oraşe, ca stoleri, pietrari, butnari, etc. / Vasile Comisul, slugă de multă încredere a Mitropolitului, care, după cum ştiut este, s-a tras la mănăstirea Slatina, unde s-a şi săvârşit din viaţă, s-a însurat în Rădăşeni, cu o fată foarte frumoasă, a unuia din fruntaşii satului, şi dacă locuitorii din Rădăşeni încu-viinţaseră ca el să ia de soţie o fată din satul lor, este că ştiau ei că el din neam în neam se trage din Bosancea. / Din această căsătorie se născu o fetiţă, ce s-a botezat de către arhimandritul Meletie Istrati, fost arhidiacon al Mitropolitului Veniamin, pe când era în scaun. / Fetiţa a avut nenorocirea a-şi pierde pe muma ei, încă pe când era cu totul copilă, aşa că nici nu a ţinut minte de dânsa, şi

tatăl ei urma a sluji la Slatina, ca comis la grajd şi îngrijitorul ogrădenilor, iar pe copiliţa ce se numea Măriuţa o lăsase în îngrijirea unei bătrâne din Rădăşeni, rudă de aproape a mumei fetiţei. / Trei ani după ce Vasile îşi pierdu soţia, din mâhnire şi supărare, el nu mai avu sănătate şi, cu toată căutarea ce o avea şi îngrijirea ce i se dădea şi de medicul mănăstirii, dl Dr. Ion Diaconovici, el se săvârşi din viaţă şi mormântul lui este şi astăzi bine îngrijit, lângă intrarea bisericii de la Mălini, moşia, pe atunci, tot a mănăstirii Slatina, dar acuma a Domeniilor Coroanei. / Măriuţa avea aproape patru ani, când rămăsese fără mamă, fără tată, în îngrijirea bătrânei; dar şi nenorocita bătrână se îngrijea mai mult de slăbiciunea bătrâneţilor, de boala ei, decât de strănepoata ei, rămasă orfană. Până la vârsta de 10 ani, Măriuţa a stat pe lângă bătrână şi făcea toată treaba în casă, ştiind trebile gospodăriei pe degete. / Nu mult timp după aceea, Sfinţia Sa Părintele Meletie Istrati, numit egumen la mănăstirea Slatinei, a trimis pe sărmana fată la o scoală în Iaşi, sub privegherea şi îngrijirea fratelui său, Neculai Istrati, mai târziu proprietar al moşiei Rotopăneşti, fosta proprietate a lui Aga Alecu Lazu. La vârsta de 16 ani, ea, întorcându-se în Rădăşeni şi nemaigăsind pe făcătorul ei de bine, egumen în Slatina, ce era ales episcop la Eparhia de Huşi, a stat un timp la casa părintească, care, din poruncile date, se găsea în stare bună; a găsit puţină avere, rămasă de la părinţi şi străbuna ei, şi, ajutând pe fetele sărmane şi chiar învăţându-le a ceti şi scrie, rămăsese în sat, iubită de toţi locuitorii satului. / Măriuţa era frumoasă, naltă, cu ochi negri, cu părul galben, ce pica pe spate în valuri bogate, şi mulţi flăcăi fruntaşi ar fi voit să o ia de soţie. Ea însă nu a voit niciodată a se căsători, de frică ca urmaşii ei să nu

rămână orfani, precum rămăsese ea. / Unul din fruntaşii satului, om înzestrat, frumos, de bun neam, mersese chiar la episcopul de Huşi, ca Sfinţia Sa să stăruie pe lângă Măriuţa, spre a-l lua de soţ; însă orice stăruinţă, orice sfătuire a fost zadarnică. / Ajunsă la vârsta de 20 ani, ea se hotărî a se călugări şi, împărţind averea ei pe la fete sărace, a plecat la mănăstirea Văratec şi se călugări, fiind ţinută sub mantie de Maica Epracsia Vârnav-Liteanu, şi slujba bisericească făcută de Prea Înalt Mitropolitul Sofronie Miclescu, dându-i-se numele Melanie. / Pe atunci, stariţă în Văratic era maica Sturdza, sora defunctului Vasile Sturdza, unul din Caimacamii Moldovei, dar această stariţă nu era iubită în mănăstire şi soborul, adunându-se, a scos-o din stăreţie, iar în locul ei s-a ales, cu mare majoritate, maica Eufrosina Lazu; acolo fiind aleasă, din porunca superioarei, stariţa mănăstirii asistând mult timp, răspândi în jurul ei atmosferă de moralitate, de blândeţe şi de bunătate, care totdeauna a avut-o în viaţă. Aceasta este partea cea foarte scurtă a Măriuţei din Rădăşeni, cu sprijinul maicilor Safta Brancovanu, Epracsia Vărnav şi a altor maici, fiice de boieri din Moldova, şi a boierilor Logofătul Petrachi Roset-Bălănescu, cumnat cu maica Lazu, şi a vornicilor Iorgu Vărnav-Liteanu şi Alecu Forescu, care aveau rude în Văratec. / Maica Melanie era foarte iubită de maica Stariţa, care o întrebuinţa la toate trebile gospodăreşti ale mănăstirii; ea fusese chiar numită şi la cănţelaria mănăstirii, căci ştia bine scrie, şi toată corespondenţa cu Mitropolitul, cu autorităţile ţinutului erau făcute de maica Melania. Ea avea şi un glas nu numai puternic, dar şi armonios, aşa că, la zilele mari, la sărbători sau când erau musafiri însemnaţi în mănăstire, ea ţinea strana dreaptă, iar celelalte

cântăreţe rămăseseră a ţinea isonul şi a ceti pe carte de la o strană la alta. / Chiliuţa ei era la Înălţare, adică la biserica din deal a mănăstirii, cu hramul Înălţarea Domnului. Chilia ei trecea printre cele mai curate şi mai împodobite cu flori, cu verdeaţă şi cu pomi roditori; ea trecea totdeauna ca una din cele mai bune gospodine din mănăstire şi dulceaţa făcută de ea, precum erau şi vutcile ei, ce se trimeteau de stariţă pe la rudele ei, ca fără de asemănare de bune. Toţi acei ce au cunoscut pe maica Melania aveau o deosebită dragoste şi un mare respect pentru ea. / Mitropolitul Meletie, ca să pună capăt neorânduielilor ce se făceau la mănăstirea Adam, din ţinutul Tutovei, în înţelegere cu episcopul de Huşi, a trimes la acea mănăstire pe cucernicia sa maica Melania, ca să pună rânduiala în mănăstirea Adam. Spre acea ascultare, ea a trebuit să-şi părăsească chiliuţa, grădinuţa, gospodărioara ei şi să se depărteze de odihna ei, spre a merge In aşa loc depărtat”[151].

1917: „27 iunie / 10 iulie 1917: „Având liberă, după-amiaza, am plecat, pe la ora 4, în tovărăşia domnilor profesori V. Ciurea şi N. Răutu, să facem o plimbare, pe jos, până la vestitul sat, cunoscut sub numele de Rădăşeni, la 2 kilometri spre asfinţit de Fălticeni. Timpul a fost cât să poate de frumos, iar drumul, în urma ploiţei din timpul zilei, curat şi fără praf. Am ieşit din oraş, pe strada care poartă numele satului pe care vrem să-l vizităm, şi, trecând pe dinaintea porţii locuinţei patriarhale a mult cititului nostru scriitor Mihail Sadoveanu, ne-am oprit, câteva clipe, ca să-i admirăm frumoasa grădină ce-i înconjură căsuţa. Grădina are o

[151] Forescu, V. A., *Obiceiurile sătenilor şi Măriuţa din Rădăşeni*, în *Gazeta Transilvaniei*, 9 iunie 1907

întindere cam de două fălci şi este plină de tot felul de pomi roditori şi, într-un colţ, este o parte cultivată cu tot felul de legume: cartofi, fasole, mazăre, morcovi, mărar, pătrunjel, ceapă etc. Aleea de la poartă, care duce până la uşa locuinţei, este mărginită de tei bătrâni, şi pe o parte, şi pe cealaltă, încărcaţi cu floare, care a început să se vestejească. Am avut plăcerea să vedem pe doamna Sadoveanu, femeie mult apreciată şi lăudată pentru spiritul său de gospodărie şi, mai ales, pentru darul ce l-a adus soţului său, dar nepreţuit, care face fericirea acestei familii şi râvna multor familii sterpe: nouă copilaşi, începând de la 14 ani, în jos, toţi bălani, cu ochii albaştri, unii mai drăgălaşi decât alţii. În mijlocul lor şi cu ochii vecinic aţintiţi asupra lor, această vrednică şi bună mamă îşi deapănă firul vieţii, muncind în mulţumire şi fericire, privind cum îi cresc odraslele de frumoase, pe câtă vreme neobositul ei soţ îşi duce viaţa prin lumea mare, prin capitala ţării, acum Iaşiul istoric, Iaşiul Unirii, al îndoitei Uniri, scriind mereu prin ziare şi reviste cuvântul bun al timpului, aşa cum măiastra lui pană ştie să-l aştearnă pe hârtie, dând însufleţire celor moleşiţi şi obosiţi, şi hrană sufletească celor dornici de carte şi de scrisul românesc. / Continuându-ne drumul pe şosea, am trecut pe lângă Şcoala şi Primăria comunei Oprişeni; clădiri frumoase şi potrivite misiunii lor. În drum, am întâlnit un grup mic de oameni, aducând cireşe amare şi vişine, în mai multe coşuleţe, spre vânzare în târg, destinate anumitor negustori evrei, care le cumpără cu 1 leu kilogramul, ca să la vândă cu 4. / După puţin timp, am ajuns pe dealul numit Cetăţuia, în faţa căruia să răsfaţă, pe o costişă, frumosul sat Rădăşeni. De pe Cetăţuia, am avut o privelişte încântătoare. Satul de dinaintea ei este înecat într-o pădure de pomi roditori, aşa

încât abia se zăresc acoperişurile caselor, în jurul cărora nu se află decât numai grădini, curţi aproape deloc: meri, peri, pruni, cireşi şi vişini, dar mai cu seamă meri, meri domneşti, căci merele sunt negoţul şi mijlocul de căpetenie al traiului acestui mare sat, unic în felul lui; mere, pe care le cultivă cu deosebită îngrijire, le adună şi le vând în toată ţara Moldovei, până la Galaţi. În mijlocul satului se înalţă o măreaţă biserică nouă, încă nesfinţită, făcută din zid, în stil bizantin, cu trei turnuri, unul mai mare, pe bolta din mijloc, şi două mai mici, în fată; biserică, care, după cum spune vrednicul ei preot, Miron Teodoriu, costă peste 100.000 de lei! / Din viaţa acestui popor nu se ştie mult, decât că el se compune din oameni muncitori şi cumpătaţi în toate, trăind şi lucrând, tot anul, ca albinele, zgârciţi în felul lor, şi toţi cu dare de mână. O dată, numai, pe an, ştie şi rădăşanul să trăiască, a 4-a zi de Paşti, care se serbează cu evlavie mare, aşa-zisa „Miercuriea" sau, după cum îi mai zice poporul, „Nercorie" (Sfântul Mercurie, patronul bisericilor). Nu mă voi încumetă să descriu această sărbătoare unică, în care tot săteanul mănâncă bine şi mult, şi bea vin din greu, ca să-i ajungă tot anul. Cititorul care doreşte să-şi facă o idee deplină despre aceasta să citească volumul domnului Sadoveanu, „Oameni şi locuri", în care va găsi o icoană credincioasă şi adevărată a acestei sărbători. / De pe Cetăţuia, vederea omului se întinde spre miază-noapte, asupra culmii Glimeia, iar spre miază-zi, peste Horbaza şi Stănije, până ce se opreşte pe vârful Ceahlăului. Mulţumită războiului mondial, în vârtejul căruia am intrat şi noi, dealul Cetăţuia îşi merită numele. Ce fel de cetate o fi fost aci nu se ştie şi nu se văd urme de ziduri; din săpăturile făcute s-au scos cioburi de oale pictate, idoli şi

ciocane de lut ars, un corn de zimbru, corniţe de cerb, un ban roman legionar etc. Acum, însă, bravii noştri soldaţi ai Regimentului 56 de Infanterie, care a dat un mare număr de eroi, chiar de la începutul războiului, au săpat o serie de tranşee sistematice şi după toate indicaţiile militare, care vor povesti viitorului suferinţele neamului nostru, în apriga luptă de întregire. Săparea tranşeelor s-a făcut sub conducerea eroilor: căpitanul Dionisie Zaharescu şi sublocotenentul Alexandru Voinescu, morţi, mai târziu, pe câmpul de luptă. Tot spre nord de Cetăţuia se zăreşte satul Buneşti, sat de graniţă afurisită, peste deal de care se ascunde Suceava lui Ştefan cel Mare şi Sfânt"[152].

1941: „Se publică mai jos lista Nr. 9 de gradele inferioare (trupe) morți pentru Patrie în actualut război, începând de la 22 Iunie 1941, ora 24: **Sandu Constantin**, caporal, ctg. 1933, cu ultimul domiciliu cunoscut în comuna Rădășeni, jud. Baia, mort la 2 iulie 1941"[153].

1945: „Următorii învățători se transfera, pe data de 1 Septemvrie 1945, la școalele primare din județul Baia, arătate în dreptul fiecăruia: **Diaconescu Vasile**, gr. II, de la Pocoleni, Rădpșeni, la Bunești, post I, vechime în învățământ, casă și teren; **Miron Ion**, gr. I, de la Băieșești, Suceava, la Rădășeni băieți, post IV, casă, teren, vechime în învățământ; **Tulbure Vasile**, gr. II, de la Drăceni, la Rădășeni băieți, post V, mamă văduvă; casă, teren"[154].

1947: „Următorii învățători, învățătoare, conducătoare, maestre și maeștri și agronomi, menționați în tablourile alăturate, care fac parte integrantă din prezenta

---

[152] Bianu, I, pp. 146, 147
[153] *Monitorul Oficial*, Nr. 202, 27 august 1941, p. 5048
[154] *Monitorul Oficial*, Nr. 248, 30 octombrie 1945, p. 9578

decizie, se transferă, pe data de 1 Septemvrie 1947, la școlile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Tulbure Vasile**, de la Rădășeni, Baia, la Liteni Corni, Baia, postul lui Vizitiu, singura solicitare; **Ilioaia Constantin**, de la Brusturi-Târzia, Baia, la Rădășeni, Baia, postul lui Tulbure Vasile, cel mai mare în grad”[155].

La Rădășeni a văzut lumina zilei, în 15 mai 1881, prozatorul Nicolae N. Beldiceanu.

RĂDĂUŢI-PRUT

(sat pe Prut, comuna Rădăuţi-Prut, Botoşani).

1437, decembrie 20: Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi marelui boier Mihail de la Dorohoi, care primeşte uric pentru „satele lui şi privilegiul pe care i 1-a dat sfânt răposatul părintele nostru, anume: satul Chindinţi (Cândeşti pe Siret, comuna Mihăileni, Botoşani), şi satul lui Herţea (Herţa, raionul Hliboca, Ucraina), pe Prut, satul Pecialăuţi (raionul Noua Suliţă, Ucraina), la Pecialova, şi satul Ugrinăuţi (Grineacica, comuna Rohatin, raionul Hotin, Ucraina), şi satul la Iaz (Stăuceni, în Vorniceni, Botoşani), şi satul pe Rochitna (Rochitna, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Dragomir al lui Mândrea (Cerlena, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul Coteleu (Cotelău, raionul Noua Suliţă, Ucraina), şi satul Milianăuţi (Mălineşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Şizco (Şişcăuţi, comuna Ringaci,

[155] *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iunie 1947, p. 4910

raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul Dzinăuţi (Dinăuţi, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Malici, lângă Giurgică (Malinţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul de lângă Simca (Sincăuţi, comuna Malinţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Salicee (Şilăuţi, comuna Bocicăuţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Cristinţi (Cristineşti, comuna Mălineşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a şezut Petrişor, la capătul Doljocului (Doljoc, comuna Malineşti, raion Noua Suliţă, Ucraina), şi încă satul, sub Luncuşoară, unde şade Dragomir (Zalucea, comuna Drepcăuţi, raionul Bticeni, Moldova), şi încă satul, în jos de Prut, Itovoeuţi (sat pe Prut, lângă Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi **satul Rădăuţi** (Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Vişneuţi (Işnovăţ, azi Rediu, comuna Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Lipnic, la Nistru (Lipnic la Nistru, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde a fost Cuseară (Bârnova, raionul Donduşani, Moldova, fost Vusareu), şi încă satul unde sunt Caragunicii (Tumaniuca, înglobat în Mereşeuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), încă satul la moara Naslavcei (Naslavcea, raionul Donduşani, Moldova), încă satul lui Pavust (Paustova, comuna Lipnic, Moldova), încă satul de lângă Macsim (Maxim, în Mereşeuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşanu, Moldova), încă satul lui Mirişce (Mereşceuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde este Noguicoi (lângă Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), şi satul unde a fost Cleţină (lângă Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), şi satul Tereşeuţi (Teleuşca, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde este Rospop, în jos la Bineva (Făgădău, comuna Văscăuţi, raionul Floreşti, Moldova), şi satul Cuhareuţi (Cuhureştii

de Sus şi de Jos, raionul Floreşti, Moldova) şi alt sat, Cunicea, sub Bineva (Floreşti, raionul Floreşti, Moldova), şi satul unde este Ţârvici (Ţâra, comuna Ghindeşti, raionul Floreşti, Moldova), încă satul, sub Caragine, unde este Simeon cneaz, la obârşia Dobruşei, încă satul, sub Caragine, Dobruşa, şi satul, sub Caragine, Mordvina, încă satul, mai jos de Mordovina, sub Caragine, pe Dobruşa, unde sunt Fântânile (toate părţi ale comunei Receşti, raionul Rezina, Moldova), încă satul lui Oleşco, sub Caragine (Olişcani, raionul Rezina, Moldova), încă satul, la obârşia Rezinei, unde şade Ţigan (Sămăşcani, raionul Rezina, Moldova)), încă satul, pe Răut, unde este Vadul Pietrei (Lazo, numit şi Piatra, raionul Orhei, Moldova), şi, mai sus de Vadul Pietrei, tot pe Răut, la capătul Stâncii (Stânca, comuna Slobotca, raionul Ohei, Moldova), încă satele, pe Răut, unde este moara, încă satul, la Moiatinul de Jos (toponim), unde este Nichita (Ghermăneşti, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), şi satul unde şed Grabăuţii (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), la capătul de sus al Culişăului, unde a şezut Radul (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), şi încă seliştea unde este iazul, la Cornul Bagului, unde au şezut fiii lui Cosco (Bahu, comuna Seseni, raionul Călăraşi, Moldova), încă seliştea de sub Măiatini, unde şade Rujici, şi, la Moiatinul de Sus, satele ce au fost ale cneaghinei, şi, la Carpeni, satul unde şade Stan, şi, la capătul de sus al Carpenilor, la Başeu, unde şade Matei (Mateieni, comuna Corlăţini, Botoşani), şi, sub Dumbrava înaltă, unde şade Miclouş (Miclăuşeni, comuna Corlăţeni, Botoşani)… Iar hotarul tuturor acestor

sate mai sus scrise să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”[156].

1635, septembrie 18: Zapisul lui Andronic, Dumitraşcu şi Sturza, feciorii Badiului, prin care mărturisesc cum s-au „tocmit cu vărul nostru, cu Gligoraşcu, feciorul Nastasiei, pentru vecini de moşie ce am avut în sat în **Rădăuţi** (Rădăuţi-Prut), de cum ne-au aflat lege să-i dăm moşanii lui, care au fost ai mâne-sa Nastasia, anume Simion Paţuşcu şi feciorul lui Zahara, Crăciun, Tomşa, Fădor, Ionu, Sauca, alt Zahara, alt Fădor şi Ştefan… Iar printr-un heleşteu, pe care l-am făcut noi din pajişte, Băduleştii (neamul lui Badiu), datu-s-a un loc de heleşteu, ca să-şi facă. Iar dacă îl va face, să fie câte jumătate la amândoi”[157].

1638, iulie 14: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod feciorilor Badiului, „ca să fie tari şi puternici a-şi ţine un vad de pod, ce este pe moşia lor, la satul **Rădăuţi pe Prut**: nimeni să nu aibă nici o treabă brudină, fără dânşii, nici pârcălabii de Hotin, nici pârcălăbia de Dorohoi. / Alta, s-au jeluit Băduleştii că a pus pârcălabul feciorii săi să le strângă brodina de pe pod. Drept aceea, voi să întoarceţi tot cât veţi fi luat de la dumnalor şi mai multă jalobă să nu vină la domnia mea”[158].

1640, martie 30: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Dumitraşco Fulger şi cneaghinei lui Marica, fiica

---

[156] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 175, pp. 245-248

[157] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 241, p. 285

[158] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 411, pp. 394, 395

Nastasiei, nepoata Gligăi Hrincovici, şi fraţilor ei Ionaşco Hrincovici şi Safta, nepoţii lor de frate, Andronic şi fraţilor lui, Dumitraşco şi Sturdzea, fiii lui Badiul, nepoţii Gaftonei, şi verilor lor, copiii Nastasiei, nepoţii lui Pătraşco, toţi nepoţi ai lui Frăţiian Hrincovici şi ai fratelui său Bucotco clucer, care primesc uric pentru „tot satul **Vâşnovăţul** (azi Rediu, comuna Rădăuţi-Prut, Botoşani), care este pe Prut, în ţinutul Dorohoi, şi satul **Rădăuţi** (comuna Rădăuţi-Prut, Botoşani), de asemenea pe râul Prut, în acelaşi ţinut, şi jumătate din satul **Cochiujna** (azi Coţuşca, comuna Coţuşca, Botoşani), pe Vilovăţ, de asemenea în acelaşi ţinut… pe care le-a avut bunicul lor Frăţiian Hrincovici, şi **Voroncăuţi** (Vărăncău, comuna Voroncău, judeţul Soroca, Moldova), care este deasupra Nistrului, la Malul Roşu, în ţinutul Soroca, şi jumătate din satul **Păcalouţi** (Păpăuţi, comuna Păpăuţi, judeţul Orhei, Moldova), care este pe Apa Neagră, în ţinutul Orheiului, cu mori pe Apa Neagră, şi a patra parte din satul **Melenteuţi** (lângă Păpăuţi, comuna Păpăuţi, judeţul Orhei, Moldova), pe Apa Neagră, din ţinutul Orheiului, din uric de moştenire pe care l-a avut străbunicul lor Bratu Hrincovici… / Şi de asemenea, întărim a patra parte din satul **Ţinteni** (pe Soloneţ, judeţul Soroca), ce este pe Soloneţ, în ţinutul Soroca, partea Ancăi, fiica Maricăi, nepoata Ţintei, strănepoata lui Avăr cel bătrân, şi altă a patra parte din Ţinteni, partea lui Eremiia, Dumitraşco, Simion şi Axenia, fiii lui Păcurar, nepoţii lui Ţintea, şi altă a patra parte din jumătate de sat, partea lui Baico, Grozava, Bubolea şi Armanca, copiii lui Burnamiz, cumpărătura bunicului lor de la Avăr”[159].

[159] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 325, pp. 326-330

1645, septembrie 1: Savin Urmezău (Hermezeu) şi cu femeia lui Nastasia, fata lui Neculai din **Ghereni** (Ghireni, comuna Coţuşca, Botoşani) vând „fratelui nostru Dumitraşcu din Călineşti (Bucovina), drept 50 de galbeni de aur… din **Crasnileuca** (Crasnaleuca, comuna Coţuşca, Botoşani), de pe Prut, din ţinutul Dorohoiului, din tot satul, din a patra parte, jumătate, iar jumătate a rămas altor fraţi… care ocină a fost cumpărătură socrului meu Neculai din Ghereni de la Mica, fata lui Gheorghe din Cresneleuca… / Şi în tocmeala noastră au fost Ştefan Murguleţ, Dumitraşco Badiul şi Grigoraşco Borodaci din **Rădăuţi** (Rădăuţi-Prut, comuna Rădăuţi-Prut, Botoşani), Dumitraşco feciorul lui Neculai din **Ghereni**, Turcul ce a fost pârcălab şi Platon din Călineşti şi alţi mulţi feciori de boieri”[160].

1646, iulie 12: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Popăscu pârcălabul de Dorohoi, Pătraşco de **Vorbineşti** (Gordineşti, comuna Gordineşti, raionul Edineţ, Moldova) şi lui Gheorghe căpitanul de ţinutul Hotinului, după ce „s-au pârât de faţă Bădiuleştii cu Gligoraş de **Rădăuţi** (comuna Rădăuţi-Prut, Botoşani), pentru satul Rădăuţi şi pentru vecinii de acolo, zicând Gligoraş că nu le-a fost satul împărţit nici de părinţii lor, nici de dânşii, nici vecinii nu le-au fost împărţiţi. Iar acum Bădiuleştii se scoală de-şi iau partea din sus şi pe Gligoraş cu fraţii săi îi împing din jos, şi iau Bădiuleştii şi vecinii toţi, şi cei de moşie, şi cei de strânsură. / Pentru aceea să mergeţi acolo împreună cu Todiraşcu logofătul cel mare, să strângeţi oameni buni şi bătrâni şi să socotiţi cu sufletele voastre şi să le împărţiţi satul în două din tot

[160] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 192, p. 155

locul, şi vecinii iar să îi împărţiţi în două, şi cei de moşie, şi cei de strânsură, de când a făcut Radul vodă slobozenie acolo. Deci jumătate de sat şi jumătate din vecini să ţină Bădiuleştii, iar jumătate să ţină Gligoraş cu fraţii săi”[161].

1646, august 4: Scrisoarea lui Gheorghie căpitanul şi a lui Horbinescu, trimişii lui Vasile Lupu voievod să împartă satul **Rădăuţi** (comuna Rădăuţi-Prut, Botoşani) între feciorii Nastasiei, Gligoraş şi Costache, şi verii lor, feciorii Badiului. / „Deci am strâns oameni buni, pe Vasile Turcul, Cârste Avram şi Sămion ot **Hudeşti** (comuna Hudeşti, Botoşani), Neculai, Vasile şi Maluşu nepotul lui Borodaci ot **Vişnovăţi** (azi Rediu, comuna Rădăuţi-Prut, Botoşani), de am împărţit satul în jumătate. / Deci s-au venit parte lui Gligoraş şi lui Costache, feciorii Nastasiei, pe din jos, până la fântână, în mujlocul satului, şi am pus stâlp deasupra fântânii; aşijderi, din câmp, din ţarină, din fâneţe şi din heleşteie, iar partea de jos, cu tot venitul. Şi am pus stâlpi peste tot locul. / Iar toloaca acestei jumătăţi de sat se începe din pivniţa Cneazului, drept la câmp, pe din jos de râmnicul cel mare, la stâlpul ce este la marginea ţarinii; deci ea merge, din stâlp în stâlp, pe lungul hotarului. Şi de pe partea Bădiuleştilor, din sus, s-a venit feciorilor Nastasiei, s-a venit un râmnic ce se cheamă Vasâleuţi şi un loc de rpdiiac cu păduri şi cu pometţi, ce se cheamă Rubanic. Iar podul să le fie în jumătate, fie pe a cui parte va îmbla. / Iar partea din sus s-a venit Bădiuleştilor: vatra satului, cu câmpul, ţarini cu fâneţe, cu heleşteie, cu locuri de prisăci, cu păduri şi cu tot venitul, şi râmnicul de jos, cel mare, este iar al Bădiuleştilor. Deci

[161] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 439, p. 377

aceasta mărturisim cu această scrisoare a noastră”[162].

1727, mai 20: Maria, văduva stolnicului Dumitraşco Ursachi, şi fiul ei Vasile vând lui Toader Răşcan „din jumătate de sat **Cuzlău**, a treia parte, care a fost de la socrul meu Gheorghe Ursachi vistiernic, cumpărătură de la Costaşco Badiul de **Rădăuţi** (Rădăuţi-Prut)… pentru o datorie a lui Dumitraşco Ursachi”[163].

1774, iunie 22: Satul **Işnoveţ**, ţinutul Dorohoiului, ocolul Prutului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[164]**, toată suma caselor: 11**. Scădere rufeturi, însă 5: 2 argaţi ai lui Dumitraşco Bran comis, 2 greci străini, cumpărători moşiei, 1 jidov. Rămân birnici 6. / **Birnici:** Toader sin (fiu) lui Ion / Ion fiu lui Beşliu / Gheorghie Ciocan / Ştefan / Iftimie nepot Tomii / Todosi, ciubotar. // **Rufeturi** (argaţi): Dumitraşco Zboi, argat la dumisale Dumitraşco Bran, al treilea comis / Toader, pas, tij (la fel). // **Jidovi:** Berco, jidov, // **Greci străini:** Iancul, sârbul, cumpărător moşiei / Tănasii, tovarăş lui.

1902: „**Rădăuţi**, comună rurală în partea de nord-est a plăşii Prutul de Jos, judeţul Dorohoi, formată din satele: Iznovăţul, Rădăuţi şi târguşorul Rădăuți, cu reşedinţa primăriei în târguşorul Rădăuţi. Are o populație de 666 familii şi 3.160 suflete; 2 biserici, cu 4 cântăreți și 3 pălămari; 1 școală mixtă; 976 hectare 76 ari pământ sătesc; 2.821 hectare 44 ari câmp și 20 hectare 50 ari pădure; 7 iazuri și 12 pogoane de vie. Locuitorii posedă:

---

[162] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 460, p. 392

[163] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iaşi 1915, p. 89

[164] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 511

454 vite mari cornute, 1.833 oi, 12 capre, 421 cai, 408 porci; 71 stupi. / **Rădăuți**, târguşor pe moşia cu acelaşi nume, situat pe o ridicătură, în șesul Prutului, nu departe de râu şi cuprinzând o suprafață de 47 hectare 26 ari, cu o populaţie de 1.059 suflete. Așezările locuitorilor, în mare parte, sunt bune. În centrul târgului se află strada principală, cu dughene ținute de evrei, pe o laturе și alta a şoselei. Mahalalele sunt ocupate de creştini, care au case bune, cu livezui și grădini. Biserica, cu şcoalele, se află în satul Rădăuţi. Comunitatea izraelită are aici: 6 sinagogi, 4 belferii și un feredeu. Ocupaţiunile târgoveţilor sunt: comerţul, meseriile, agricultura şi comerţul cu vite. Între meserii se găsesc: ciobotării, croitorii, cojocării, fierării, stolerii etc. Sunt două mori pe apa Prutului. În fiecare săptămână, duminica, e zi de târg. Pe lângă reşedinţa Primăriei, aici se mai află sediul unei companii de dorobanţi, cu o cazarmă, biroul vamal al trecătoarei de la Rădăuţi-Lipcani, în Basarabia; un birou telegrafo-poştal, Aici a fost şi reşedinţa sub-prefecturii și a judecătoriei de ocol, până în anul 1881, când s-a făcut unirea administrației plăşii Prutul de Jos cu a plăşii Başeul. Tot aici se află trecătoare peste râul Prut, la Lipcani, în Basarabia; trecerea călătorilor se face pe un pod umblător, ce aparține proprietarului moşiei. Vatra târgului ocupă o suprafaţă de 47 hectare 26 ari; iar imașul din jurul târgului, 138 hectare 92 ari. Fostul proprietar, marele logofăt şi cavaler Costachi Sandu Sturdza, văzând că, prin înfiinţarea de târgușoare prin localitățile depărtate de orașul Dorohoi, se sporesc veniturile moșiilor şi văzând că neîncetat se sporeşte adunătură de oameni pe lângă ratoșul ce era făcut, în 1772, de părintele său, Sandu Sturdza, la drumul ce vine din jos, de la Ştefăneşti, pe malul

Prutului, în sus, și trece către Lipcani, spre Hotin, a stăruit şi a scos cuvenitul hrisov de la Mihail Grigore Sturdza vodă, pentru recunoaşterea târguşorului, cu zi de târg marţea, în fiecare săptămână. Înmulțindu-se târgoveţii, a format, la 1845, luna mai 14, actul de învoială, legalizat sub No. 182, prin care s-au stabilit drepturile şi îndatoririle dintre ambele părți, hotărându-se și bezmănul. Trecătoarea la Lipcani, peste Prut, a drumului către Hotin atrase încă din vechime acolo adunătură de locuitori şi neguțători; aceasta se dovedeşte nu numai din spuse populare, dar şi de o piatră mormântală din ţintirimul rusesc, ce poartă data de la 1755. Mai ales, după închiderea Prutului, prin luarea Basarabiei, la 1812, şi prin aşezarea autorităţilor administrative aici, târgul spori mai mult în populație. / **Rădăuţi**, sat pe moşia cu acelaşi nume, în comuna Rădăuţi, cu 224 familii sau 1.089 suflete. Proprietatea moșiei e a crezilor defunctului N. V. Pilat, cumpărată de la Iorgu C. Sturdza, fiul defunctului marelui logofăt şi cavaler Costache G. Sturdza. Are o biserică, cu hramul Sf. Nicolae, deservită de 1 preot, 2 cântăreţi și 2 pălămari, mică, de lemn, având o vechime de 200 ani; o şcoală mixtă; o moară de aburi pentru o brăhărie pentru îngrăşatul vitelor; 4 iazuri, din care unul, numit al Sturdzei, de 3 hectare; livadă cu pomi fructiferi și 6 pogoane de vie. Sătenii împroprietăriți au 309 hectare 35 ari pământ, iar proprietarul moșiei, 1.732 hectare 96 ari câmp. Pârâul principal ce curge pe moşie este Negrul, care trece prin satul și târgul Rădăuţi. Spre est, curge râul Prutul. Drumuri principale sunt: calea judeţeană Rădăuţi-Darabani; drumul ducător la Bivol-Mileanca și acel ducător la Miorcani, Mitocul, spre Ştefăneşti, numit din vechime

Calea Hotinului. Hotarele moşiei sunt: Miorcani, Bivolul, Iznovăţul şi Prutul”[165].

RĂDĂUŢI

(Bucovina).

„Ocolul lui Radomir”, menţionat în uricul din **18 noiembrie 1393**, reprezintă mai mult decât un sat, adică o formaţiune prestatală (câmp, ocol), condusă de un „mai mare al pământului” (majores terae, în latină, vlad, în slavă), care formaţiune îşi menţine numele şi după întemeierea statului moldovean. Centrul acelui ocol putea fi Horodnicul de Jos (conducător, în slavă), pe teritoriul căruia exista o mănăstire de maici (de unde şi toponimul Călugăriţa), putea fi şi Volovăţul (biserica din lemn, mutată, ulterior, la Putna, dar şi legenda Uţei, care îl întâmpină pe Dragoş, sprijinind o astfel de ipoteză), putea fi şi Bădeuţii (ocolul de până târziu, sugerând acest lucru), dar putea fi chiar Rădăuţii, localitate care pare să înveşnicească numele lui Radomir şi care, prin statutul ulterior de necropolă domnească, îşi certifică, oarecum, un anume statut privilegiat în Moldova începuturilor administrative. Radomir s-ar putea traduce drept „frumuseţe paşnică” sau „pace frumoasă”, deci „gura de rai” din profundele începuturi lirice ale neamului nostru, ceea ce a şi fost, este şi va fi veşnic ţinutul Rădăuţilor. / Vreme de

[165] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 205, 206

vreo patru veacuri, Rădăuţii n-au avut istorie, localitatea însemnând o mică obşte de iobagi şi de robi, aflată în slujba călugărilor şi a ierarhilor locali, la răscruce de drumuri şi de istorie. „Drumurile rădăuţene văd procesia măreaţă a sfinţirii mănăstirii Putna, dar curând văd şi îngropăciunea marelui Voievod Ştefan cel Mare şi Sfânt, plâns de întreaga naţie românească… Călugării roiesc de la Rădăuţi pe toate drumurile din jur, şi spre Putna, şi spre Suceviţa, şi spre Suceavă, şi spre Arbore, şi spre Bădeuţi, şi spre Solca… Rantiile colbăite şi toiegele de tisă bat drumurile cu sârg spre biserici şi mănăstiri, dar şi spre schituri şi sihăstrii, ascunse în întuneric nepătruns de codru şi-n creier neumblat de munte… Drumuri rădăuţene, drumuri de pelerinagii, drumuri de hram şi drumuri de mănăstiri”[166].

1479: Primul document care vorbeşte explicit despre Rădăuţi, dar nu despre obştea sătească, ci despre dreptul Mitropoliei din Rădăuţi „de jurisdicţiune asupra poporăciunii din satele Rădăuţi şi Coţmani”[167], este cel din 30 august 1479: „La aceasta să n-aibă treabă niciunul din boierii noştri, nici staroştii, nici şoltuzii şi pârgarii din Suceavă, nici şoltuzii şi pârgarii din târgul Siretiului, nici vornicii din aceste două târguri”, Ştefan hotărând „să-i judece rugătoriul nostru chir Ioanichie” şi urmaşii lui în scaunul mitropolitan.

1486: Printr-un alt uric, datat în 13 noiembrie 1486, „Ştefan Vodă întăreşte Episcopiei de Rădăuţi trei sălaşe de Ţigani” (Dimitrie Dan), apoi, în 15 martie 1490, „Ştefan cel Mare întăreşte Episcopiei de Rădăuţi 50 bi-

---

[166] PETRU REZUŞ, în Revista Bucovinei, nr. 11-12/1944, pp. 345-348

[167] Dan, Dimitrie, *Cronica Episcopiei de Rădăuţi*, pp. 140-143

serici, şi anume 44 din ţinutul Sucevei şi 6 din al Cernăuţului, date ei de Alexandru cel Bun[168].

1490: Prin uricul din 15 martie 1490, Ştefan cel Mare întăreşte Episcopiei de Rădăuţi 50 biserici cu preoţi, 44 în ţinutul Sucevei şi 6 în ţinutul Cernăuţului, biserici date ei de Alexandru cel Bun[169].

1639: În 20 aprilie 1639, „Vasile Lupul Vodă, văzând că Episcopia din Rădăuţi, care fusese prădată de tâlhari, n-are cu cine să-şi lucreze locurile, i-a dăruit 30 de vecini”[170]. Dimitrie Cantemir notează scurt despre localitatea care, peste vremi, avea să ajungă la o strălucire vremelnică: „Rădăuţi, un târguşor şi scaun al unui episcop, este şi el aşezat pe râul Suceava şi pe Siret, unde acesta coteşte spre miazăzi”[171]. Călători străini n-au trecut prin Rădăuţi, iar românii, vorba lui Iorgu Toma, în perioada rădăuţeană, au fost atât de patrioţi încât, de-a lungul veacurilor, şi-au tăcut istoria, dar au tăcut… româneşte.

1772: Recensământul lui Rumeanţev[172], din 1772-1773, înregistrează la Rădăuţi, sat cu salvogvardia preînălţatului Graf, fără alte precizări, „180 – toată suma caselor”, însemnând 24 scutelnici ai Episcopiei, 30 ţigani, 7 popi, 4 călugăriţe, 7 babe şi 108 cu salvogvardie. Odată cu săvârşirea „cumplitului rapt”, cum ar zice istoricii ultrapatrioţi, „s-au făcut, ce-i drept, lucruri măreţe la Rădăuţi şi pe toată întinderea fostei averi mănăstireşti. S-au croit drumuri late şi pietruite, sădite tot cu plopi mari

---

[168] Dan, Dimitrie, *Cronica Episcopiei de Rădăuţi*, pp. 143-148
[169] Dan, Dimitrie, *Cronica Episcopiei de Rădăuţi*, pp. 146-152
[170] Dan, Dimitrie, *Cronica Episcopiei de Rădăuţi*, pp. 169-172
[171] *Descrierea Moldovei*, p. 88
[172] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 352

pe de lături, de vedeai bine cum şi ce departe se întinde meleagul cârmuit de oamenii stăpânirei, pusă sub oblăduire ostăşească. Iar dintr-un capăt al şirului de plopi, în celălalt, se ridicau gospodării falnice cu căsoaie, grajduri şi cu hambare de piatră, locuri chibzuite de muncă aprigă de tot soiul".

1774-1778: „Începuturile hergheliei de stat de la Rădăuți", problema înființă unei astfel de instituții s-a pus după încheierea Războiul de șapte ani, când s-a constatat că nu era ușor de a acoperi necesarul anual de cai pentru armată, cei crescuți de țărani și care puteau fi rechiziționați sau cumpărați, fiind pur și simplu inutili. În 1774, fuseseră cumpărați 529 cai de remontă, de la evreul galițian Isaak Hirschl pentru Regimentul de cavalerie Kaiser Joseph II (Regimentul 6, în 1890), plătindu-se 15.000 de florini vienezi, dar două regimente austriece de cavalerie, care staționau în Italia, aveau nevoie de 2.000 de cai, care nu puteau fi procurați lesne de pe piață. Împăratul Joseph II îl însărcinase pe sublocotenentul Cavallar, pe care îl recomandau abilităților sale speciale, precum și cunoștințelor sale despre zonele bogate în cai, dar și el a livrat, în 1774, doar 766, iar în 1775, doar 871 de cai de remontă, necesari regimentelor de cavalerie. Prețul de cumpărare a cailor era relativ mic, în anul 1774, de 56 de florini, iar în 1775, de 55, iar în aceste condiții Cavallar a fost numit căpitan de cavalerie și trimis în Kabarda, ținut de pe versantul nordic al Caucazului, ca să procure armăsari buni, care au fost trimiși, în 1776, în Bucovina pentru a fi încrucișați cu rase de cai mari. În 1776, în Bucovina existau, în hergheliile împărătești, 539 de cai, 132 la Siret, 107 la Cuciurul Mare, 66 la Iurcăuți, 66 la Tereblecea, 64 la

Sadagura, 54 la Volovăţ şi Suceviţa şi 50 la Frătăuţi. / În 1777, pe la mijlocul lunii noiembrie, Cavallar a plecat, de-a lungul văii Siretului, în satele Cerepcăuţi şi Stârcea, unde construit ocoale acoperite şi a adăpostit în ele caii, în părţi aproape egale (în Cerepcăuţi, 229 cai de remontă şi 23 cai de tracţiune, iar în Stârcea 229 cai de remontă şi 22 cai pe povară); de întreţinerea acestor cai se ocupau câte un caporal, un fruntaş, 16 ostaşi şi 16 slujitori; el însuşi şi-a luat locuinţă în oraşul din apropiere, Siret. Spera ca, până în 1778, să obţină calul de cavalerie uşoară. În raportul său din 31 decembrie 1777, Cavallar promitea Comandamentului General câte o livrare anuală, în care includea şi importuri din Rusia şi din Moldova, de câte 1.500 de cai, ceea ce împăratul Joseph II nu a aprobat. / * / În timpul prezenţei sale la Viena, în 1778, Cavallar a lucrat un nou plan de remontă, în care recomanda să se cumpere armăsari de rasă, şi după obţinerea unor rase eficiente, prin încrucişări, să se facă livrări anuale de 1300-1400 cai. Pentru herghliile împărăteşti din Bucovina, el solicita un comandant, trei locotenenţi majorori, trei sergenţi, trei furieri, trei cosaşi, trei fierari, trei potcovari şi 24 slujitori. Aceştia purtau, la început, uniformele regimentelor din care făceau parte. Era necesar şi un buget de urgenţă, în care să se prevadă cheltuielile pentru furajarea cailor şi celelalte cheltuieli, iclusiv pentru procurarea unui număr de cai buni (iepe) din Podolia, Pocuţia şi Bucovina, ceea ce împăratul a încuviinţat prin decret imperial. / În 3 aprilie 1778, cu fondurile necesare la dispoziţie, Cavallar a părăsit Viena. Cum piedicile şi dificultăţile erau multe, inclusiv cele privind subordonarea, Cavallar a solicitat, în 11 iunie, libertate de decizie. Se stabilise, recent, la Coţmam îl

lunile iulie și august 1778 a primit o parte din personalul pe care îl solicitase și în bună parte cele necesare pentru organizarea hergheliilor. De asemenea, au sosit în Bucovina, în ianuarie 1779, și membrii personalului solicitat, adică un comandant, doi călăreți, doi locotenenți majori, doi maieștri, opt fierari, 26 slujitori, 309 de oameni obișnuiți și 40 țărani, deci un total de 384 oameni. Numărul de cai, în acel moment, era de 648 de exemplare, din care 512 de remontă și 136 cai de tracțiune. Suprapunerile de costuri, datorate procurării de cai de remontă din regiuni diferite, nu erau în favoarea comenzii de remontă, căci, în viitor, cheltuielile lui Cavallar ar fi fost mult mai mari, în timp de pace, decât în timpul războiului. / Un alt pericol a amenința echipa de remontă a lui Cavallar din partea administrației Bucovinei, aflată la dispoziția zelului pentru bine a generalului Karl Freiherr v. Enzenberg, care vedea, în aplicarea proiectelor lui Cavallar, nu numai ca o instituție care apasă puternic populația bucoviniană, exprimând, în repetate rânduri, opinia că Bucovina nu are un flux organizat de fânețe și de pășuni, propice dezvoltării unor herghelii împărătești. Cavallar a încercat să contracareze aceste atacuri, atacând utilizarea scăzută a populației în reconstrucție și subliniind importanța imigrației din Galiția. Cu toate acestea, Cavallar nu ar fi avut câștig de cauză, dacă nu i-ar fi venit ajutor din altă parte. Tocmai se dovedise că regimentele din Ungaria și din Transilvania erau incapabile să-și asigure numărul necesar de cai prin cumpărarea lor. Prin urmare, împăratul Iosif al II-lea a aprobat moțiunea Consiliului de Război, privind extinderea a trei dintre hergheliile de remontă existente, la 14 octombrie 1780, în Ungaria și Transilvania (două pentru Ungaria și una în

Transilvania), precum și cea din Galiția, „deocamdată“ achiziție recentă, care „rămâne sub supravegherea căpitanului Cavallar”, dar de îndată ce „nu o vor mai permite circumstanțele în Bucovina, Consiliul de remontă“ va fi mutat în Galiția, sub supravegherea căpitanului Cavallar care „cunoaște deja zonele locale, piețe și alte circumstanțe, de cu mult timp în urmă”. / * / Comandamentul General, în acord cu Cavallar, a propus aprobarea propunerii acestuia pentru creșterea celor 246 cai (în cea mai mare parte, ai Regimentului 2 Garnizoană) și 182 de cai utilitari. Pentru a se adapta caii, a aprobat zidirea unor ocoale, pentru câte 300 de cai, la Băișești, Boian și Frătăuți, și a unui grajd pentru 100 de cai, împreună cu un sediu al comandantului, la Vașcăuți. În 31 octombrie 1781, pentru merite în organizarea hergheliilor împărătești, Cavallar avea să fie înaintat la gradul de maior „cu leafă întreagă”. Proliferarea rapidă a calului, produs în noile herghelii, a făcut ca, în anul 1792, Comandamentul să fie mutat, de la Văscăuți, la Frătăuți (cunoscut și ca Rădăuți), aparținând Fondului Religionar. În 1812, sediul departamentului din Văscăuți s-a mutat cu totul la Rădăuți, iar Cavallar s-a retras din armată „aidoma unui mareșal încărcat de glorie pe câmpul de luptă”. / „Întrucât locuitorii de atunci din Bucovina erau preocupați, în principal, cu creșterea bovinelor, la început au fost recomandate câteva zone ierboase pentru înființarea unor ferme de remontă. Zona Rădăuţilor era deosebit de potrivită pentru acest lucru, motiv pentru care înființarea unei astfel de ferme, pentru înmulţirea cailor, a fost realizată, ulterior, acolo. Astăzi, această fermă este una dintre cele mai înfloritoare,

iar istoria ei poate fi urmărită, din 1774, încoace. Crearea fabricilor de sticlă a fost sugerată și realizată ulterior”[173].

1775: „Odată cu intrarea trupelor austriece în Cernăuţi și cu înființarea unei administrații de stat acolo, s-a stabilit strategia pentru dimensionarea, înfrumusețarea și ajungerea la importanța de astăzi a acestui oraș. Dacă, din punct de vedere al trecutului său, nu se poate compara cu alte orașe mai vechi, precum Suceava, Rădăuţi și Siret, datorită amplasării convenabile pe un mal al Prutului, pe un drum principal, care ducea, de la Iaşi, la Lemberg, precum şi datorită apropierii lui de granița poloneză, Cernăuţii au fost chemaţi să joace un rol în istorie. În secolul al XV-lea, în Cernăuţi exista deja un staroste[174]. / Cu toate acestea, trupele care fuseseră aduse anterior în Bucovina nu erau încă suficiente pentru a proteja țara de toate pericolele iminente. Din acest motiv, aceste trupe au fost consolidate, treptat[175]. Abia pe 24 octombrie Ellrichshausen i-a scris lui Hadik[176] că măsurile militare din țară vor fi finalizate până la 25 din aceeași lună. După ce s-a făcut acest lucru, s-au depus eforturi pentru a înfige pajurile imperiale înainte de plecarea rușilor, deoarece turcii fuseseră deja informați despre marşul din Austria, ceea ce ar putea îngreuna situația. Pajurile se înfigeau deja pe 19 noiembrie[177], fiind un fapt împlinit, în ciuda

---

[173] Werenka, Dr. Daniel, *Bukowinas entstehen und aufblühen* (Apariţia şi înflorirea Bucovinei), în *Archiv für österreichische Geschichte* (Arhive pentru istoria austriacă), Wien, 1892, pp. 98-152.
[174] Se spune că o luptă între moldoveni și polonezi a avut loc lângă Cernăuţi, o luptă în care s-a distins bunicul cărturarului polonez Sarnicius. Beil. XIII.
[175] Beil. XXXIX.
[176] Beil. LIII.
[177] Beil. LXI, LXVII.

faptului că rușii au rămas în Moldova până în ianuarie[178] 1775… / Încartiruirea trupelor în Bucovina a avut o oarecare dificultate. Drept urmare, împăratul Josef al II-lea s-a simțit obligat să emită următoarea rezoluție: „Batalioanele nu ar trebui să fie, la sfârșitul toamnei şi, cu atât mai puțin, iarna încartiruite în colibe, ci găzduite în cele mai apropiate sate. / Unitățile vor primi proviziile, în așa fel încât trupele să nu sufere şi cu atât mai puțin rezidenții, iar ideea încartiruirii, pe timpul iernii, este exclusă, deşi în Bucovina nu există nimic, în afară de câteva sănătoase”[179]. / După cum puteţi constata, împăratul Iosif a avut grijă deosebită de locuitorii Bucovinei. Acest lucru a provocat o mai mare simpatie în rândul populației pentru Austria, decât pentru Rusia, deoarece aceasta din urmă pierduse simpatia în timpul războiului, din cauza tratamentului nemilos. Doar din Moldova, 13.484 de căruţe[180] au fost rechiziţionate de ruși pentru diverse transporturi. Districtul Cernăuți a trebuit să ofere 1.500 de căruţe[181], iar Suceava nu mai puţin de 2.000”[182].

1778: Consignaţiunea emigranţilor transilvăneni, întocmită din ordinul generalului Enzenberg din 27 ianuarie 1778, înregistrează la „Rădăuţi, proprietatea Episcopiei Rădăuţi”, următoarele şase familii: „**Dimitrie Ardelean**, plugar din Rodna, fost grănicer în Regimentul 2

---

[178] Beil. LXXIX.
[179] Vortrag. Wien, den 6 Sept. 1774. Randbemerkung. (Eigenhändig 23/540).
[180] Beil. XLVIII.
[181] Beil. XLIX.
[182] Werenka, Dr. Daniel, *Bukowinas entstehen und aufblühen* (Apariţia şi înflorirea Bucovinei), în *Archiv für österreichische Geschichte* (Arhive pentru istoria austriacă), Wien, 1892, pp. 98-152.

Românesc, sosit la Rădăuţi în anul 1763, împreună cu 2 băieţi şi soţia; **Alexie Ardelean**, plugar din Rodna, fost grănicer în Regimentul 2 Românesc, sosit la Rădăuţi în anul 1748, împreună cu 2 băieţi şi soţia; **Ioachim Unguraşu**, plugar din Rodna, fost grănicer în Regimentul 2 Românesc, sosit la Rădăuţi în anul 1772, împreună cu soţia; **Mihai Moroşan**, plugar din Bârgău, fost supus, sosit la Rădăuţi în anul 1773, împreună cu 3 băieţi, 2 fete şi soşia; **Grigoraş Moroşan**, plugar din Bârgău, sos supus, sosit la Rădăuţi în anul 1773, împreună cu 2 băieţi, 3 fete şi soţia; **Toader Ursu**, pălmaş din Cliciu, fost supus, sosit singur la Rădăuţi, în anul 1763".''

1782, iulie 19 şi 20**:** „Satul episcopesc Rădăuţi se hotărăşte cu următoarele sate: Horodnic, Volovăţ şi Mascatoţe (Balasineşti). / **Hotarul Rădăuţului** începe, la apus, de la **părăul Posina,** la care pârău satul Frătăuţi, proprietatea mănăstirii Putna, se hotărăşte cu Rădăuţul şi Horodnicul. Lângă acest părău s-a rădicat, mai sus, de „Vadu pietros", spre răsărit, o movilă de hotar, care despărţeşte hotarul Horodnicului sau proprietatea mănăstirii Suceviţa de cel al Rădăuţului, şi anume sub un tei ciuntit, pe care, însă, s-a putut vede, ca semn de hotar, o veche prăjină, cu o buleandră aninată de dânsa, din timpul ultimei delimitări. / De la această movilă de hotar, hotarul între Rădăuţi şi Horodnic merge spre miază-zi peste **părăul Băhnianu,** la movila de hotar rădicată nu departe de acest părău şi, de aice, mai departe, în linie dreaptă, până la sfârşitul **pădurii Şalcau,** unde mai înainte să se fi aflat un măr roş, la o altă movilă de hotar, rădicată acolo, şi, de aice, prin nişte mlaştini crescute cu trestie, până la drumul care duce de la Rădăuţi la Vicovul de jos şi, apoi, peste acest drum, până la piatra-hotar care mai înainte a

stat cu mult înainte sub drum, şi abia după învoiala făcută între doi călugări din Rădăuţi şi Suceviţa să fi fost aşezată aice, sus, între drum şi **părăul Valea sacă,** lângă care piatră de hotar iarăşi s-a rădicat o movilă de hotar. / De aice, linia hotarului merge peste părăul Valea sacă şi o peninsulă din nou la cotitura acestui părău şi aşa ajunge şi a treia oară până la o movilă de hotar, rădicată lângă malul acestui părău. / De aice, peste părău şi ceva în sus, la o altă movilă de hotar, de unde s-a ajuns la piatra de hotar, care se afla în capătul de sus al **câmpului Trojan,** peste care iarăşi s-a rădicat o movilă de hotar, şi, de aice, ceva în stânga, la capătul de jos a Trojanului, unde s-au rădicat trei movile de hotar pentru trei hotare: Horodnic, Rădăuţi şi Volovăţ, care aice se întâlnesc. / La aceste trei movile de hotar, Rădăuţul părăseşte hotarul Horodnicului şi merge pe lângă satul Volovăţ, proprietatea mănăstirii Suceviţa, ceva în stânga de la Trojan, în jos, până la **părăul Rodiţa,** apoi peste acest părău şi peste **Făntânele,** la o movilă de hotar, care despărţeşte locurile Rădăuţului şi Volovăţului. De aice, peste **Topliţa,** unde, pe şes, a fost o veche piatră de hotar, deasupra căreia s-a rădicat o movilă de hotar, apoi, în linie dreaptă, mai departe, la piatra de hotar aflătoare pe acest şes, spre miază-zi, lângă **Gârlă,** care aşijderi a fost acoperită cu o movilă de hotar (Această Gârlă este o albie, pe care curge un părău numai după multă ploaie). / De la această movilă de hotar, ceva în dreapta, înspre apa Suceviţei, pe lângă o veche piatră de hotar, care acuma a rămas neacoperită, la o movilă de hotar rădicată la 46 paşi de la această piatră de hotar, lângă drumul care duce de la Horodnic la Suceavă. / La această movilă de hotar, linia hotarului se îndreaptă în stânga şi merge spre răsărit, drept spre dramul care duce

de la Volovăţ la Rădăuţi, unde iarăşi s-a rădicat o movilă de hotar. De aice, cu apa Suceviţei, drept în jos, până la al doilea asemenea drum şi o movilă de hotar rădicată acolo, şi de la această movilă de hotar se află cam 30 stânjini în jos până lângă acelaşi drum o veche piatră de hotar. De aice, pe şes, în linie dreaptă, înainte, la o altă movilă de hotar rădicată, de unde se ajunge la o veche piatră de hotar, aflătoare lângă al treilea drum, care duce de la Suceviţa la Rădăuţi, care a fost acoperită cu o movilă de hotar. / De la această movilă de hotar, mai departe, înainte, până la drumul care duce de la Suceavă la Rădăuţi şi de la acest drum încă cam 116 paşi, la vechea piatră de hotar, acuma acoperită cu o movilă de hotar, de unde se ajunge, peste latele mlaştini, ceva în dreapta, pe lângă două movile de hotar, rădicate una după alta, la cele trei movile de hotar care despărţesc cele trei hotare împreunate, ale Volovăţului, Rădăuţului şi Satului mare. / Aice hotarul Volovăţului rămâne îndărăpt şi Rădăuţul merge alăture cu hotarul Satului mare, proprietatea mănăstirii Sf. Ilie, apoi, în stânga, ceva către apus, prin mlaştini şi trestii în sus, aşa că **Dealul crucii,** care se vede în depărtare, dimpreună cu edificiile remontelor din **Mitoc,** care se văd dincolo de deal, să stea în stânga, apoi în linie dreaptă la **revărsatul lui Frunci,** apoi, alăture, în dreapta, **părăul Posinului,** lângă drumul care duce de la Rădăuţi **la Timuc.** De aice, drept înainte, până la **şesul Plopeului** sau unde a stat un plop vechi, unde s-a rădicat o movilă de hotar, nu departe de şoseaua care duce de la Cernăuţi la Rădăuţi. Aice hotarul Rădăuţului formează cu cel al Satului mare un unghi şi se îndreaptă, pe lângă dânsul, în dreapta, pe şes mai departe, până la o movilă de hotar, rădicată lângă marea mlaştină de dinainte. De aice,

prin mlaştină, drept la cele trei movile, unde s-a rădicat o nouă movilă de hotar. De la această movilă de hotar, spre **părăul Saha,** prin mlaştina formată de scursul Sahei, până la o movilă de hotar aflătoare pe malul părăului Saha. La acest părău, trei hotare se întâlnesc, a Satului mare, a Rădăuţului şi a **prediului Macicatovţe,** proprietatea mănăstirii Putna, şi Rădăuţul aice părăseşte hotarul Satului mare şi se suie, pe lângă Macicatovţe, pe părăul Saha în sus, până acolo unde acest părău Saha iese din părăul Posinului şi, de aici, părăul Posinului formează hotarul natural între Macicatovţe şi Rădăuţi, până la **Vadu pietros,** de unde această delimitare s-a început. / După astfel finita delimitare, cu care atât domnul episcop, cât şi vecinii s-au mulţămit, acest protocol al comisiunii locale s-a subscris. **Actum ut supra.** Paisie, vichil Putnii / Nicolai, vichil ot Rădăuţi / Teodosie, vichil ot Sf. Ilie / Alexandru Ilschi, asesor / Mănăstirea Suceviţa, namisnic, ier. Antinoghen / Harsani, sublocotenent-auditor / I. S. Erggelet, grefier de judecătorie / Ioan Calmuţchi, căpitan, asesor / Pitzelli, căpitan de cavalerie / Aaron, translator / Metzger, colonel”[183].

1788, Hacquet: „Am văzut, într-o zi, la judecătorul din Frătăuţi, de a cărui prietenie mă bucuram şi care îmi dădea mare sprijin în treburile mele, cum duceau un flăcău, care tăiase, cu securea, un cal al vecinului său, numai din răutate şi ca să-şi bată joc. Acest flăcău fusese osândit să primească cincizeci de nuiele „ad posteriora”. Tânărul a ascultat cu linişte această judecată. Când au vrut să-l pună pe bancă, a rezistat cu furie. Cei ce executau pedeapsa s-au mâniat că un asemenea flăcău se împotriveşte; a fost, aşadar, întins pe capră şi a primit o

[183] Dimitrie Dan, *Cronica Episcopiei de Rădăuţi*, pp. 259-262

bătaie aşa de cruntă că, încă de la a douăzeci şi una lovitură, a ţâşnit sângele. Cu toate acestea, flăcăul nu se ruga de nici o îndurare, ci striga ocări contra judecătorului, cât îl ţinea gura. La a patruzecia lovitură, a tăcut şi am crezut că i s-a făcut rău şi că e gata să-şi dea duhul, în timpul pedepsei. M-am rugat pentru el, ca să se înceteze, întrucât, ca medic, îmi dădeam seama că s-ar putea, într-un caz de epilepsie, să şi cadă şi să moară. Au încetat, deci, şi l-au dezlegat îndată, şi am pus să se aducă vin şi apă, pentru a-l înviora. Dar cât am fost de uimit, atunci când flăcăul a sărit plin de furie, şi-a tras iţarii, îndreptând ocări şi batjocuri împotriva executorilor, şi a zburat ca săgeata, de nu-l mai putea ajunge nimeni… / Experienţa confirmă că această naţiune, care este aspră din fire şi din deprindere încă din copilărie, şi rea la suflet, poate răbda mult mai mult ca o alta, mai civilizată. Totuşi, românii din Moldova sunt mult mai buni ca cei din Transilvania şi Banat. / Călugării de la această mănăstire, care nu se puteau purta în felul acesta cu o naţiune numai în parte redusă la semisclavie, cum s-ar purta cu una nomadă, care nu aparţine acestei ţări, anume cu aşa-zişii ţigani, au ajuns să nu aibă ca slugi decât numai oameni din aceia, care, acum, erau şi împământeniţi şi aşezaţi în jurul mănăstirii ca ţărani, după ce împăratul Iosif a oprit orice tiranie a stăpânilor de moşii, în aceste noi posesiuni ale sale… / Mai departe, spre est, se ajunge, după vreo două mile, la oraşul Rădăuţi, râul Suceava rămânând la o milă şi jumătate, pe stânga, şi luându-şi, de acolo, drumul spre răsărit. Această localitate nenorocită – şi nicidecum un orăşel, cum crede Sulzer –, care e alcătuită doar din câteva case şi din catedrala episcopală a ţării, se află pe un şes cam mocirlos. Mica biserică neînsemnată e încon-

jurată de o incintă, în care se cuprinde şi locuinţa episcopului, care, ca şi toate clădirile clerului ortodox, aflate sub semilună, este mizerabilă. / Episcopul, care nu mai locuieşte aici, ci la Cernăuţi, ţine, aici, un slujbaş, cu vreo doi popi, care să administreze totul. La venirea mea, nu am găsit decât vreo câţiva boieri refugiaţi, care trăseseră aici din Moldova, din cauza năvălirilor tătarilor. / În această biserică, nu am găsit nimic vrednic de atenţie; s-ar părea, după cum arată, că ar fi fost părăsită şi că în locul ei se va ridica o altă asemenea catedrală, în capitala provinciei, întrucât cel ce slujea aici şi-a şi mutat reşedinţa acolo”[184].

1802: „**Joseph Baron Cavallar**, fiul maiorului de cavalerie Cavallar, care a fost însărcinat, pe când era locotenent, de Iosif II, cu organizarea hergheliilor imperiale din Bucovina, născut în 8 aprilie 1787, la Văşcăuţi (Waskowetz), în Bucovina, unde se afla sediul Comandamentului General al Hergheliilor Imperiale, până în 1812, când departamentul se mută la Rădăuţi, iar iar Cavallar s-a retras din armată „aidoma unui mareșal încărcat de glorie pe câmpul de luptă”. Joseph Baron Cavallar a absolvit Akademia în 1 martie 1803”[185].

1803: În Rădăuţi, s-au stabilit, în 1803, meseriaşii germani Johann Kufner, Johann Prosser şi Georg Kopp din **Boemia**, Mathias Aimer şi Reimund Aimwr din **Linz**. Împreună cu germanii, au sosit, tot din Boemia, familiile evreieşti Harth, Herzberg, Goldschläger, Gewölb şi Herer.

---

[184] *Călători*, X, II, pp. 816-820

[185] Gatti, Friedrich, *Geschichte der k. k. Ingenieur- und k. k. Genie-Akademie / 1717-1869*, Wien 1901

1807: Prima nuntă evreiască la Rădăuţi s-a desfăşurat în 1807, când s-au căsătorit Iacov Gerbel şi Ester Zähler, amândoi veniţi din Galiţia.

1811: „Bucovina numără, după recensământul din 1811, 3 oraşe (Cernăuţi, Suceava şi Siret), 3 târguri (Vijniţa, Rădăuţi şi Câmpulung), 147 domenii şi, în total, 330 de localităţi, în care se găsesc: 39.096 case, 44.589 de familii, 498 de clerici, 1.289 de nobili, 269 de funcţionari, 621 de orăşeni, meşteşugari şi artizani, 19.050 ţărani şi 418 ţărani săraci. Numărul femeilor este de 110.106. Totalul băştinaşilor este de 226.486 de suflete, din care 3.414 evrei… / Domeniul Rădăuţi se află în administraţia Consiliului de Război Aulic, afectat serviciului hergheliilor, cuprinde 22 de localităţi şi se întinde, de la graniţa Maramureşului, până aproape de oraşul Siret. Târgul Rădăuţi are 278 de case, cu 1.630 locuitori”[186].

1817, jurnalul lui Francisc I: „Rădăuţi, o localitate mare, regulat plasată, cu case separate, înconjurate de grădini. Casele sunt bine construite, parte cu etaj, mai multe din lemn, îngrădite cu gard de nuiele. Ajungem apoi, printr-o uliţă lungă, într-o piaţă mare, înconjurată de case fără etaj, şi, de aici, peste un podeţ, într-un loc îngrădit cu ştachete şi stâlpi de piatră, unde se află clădirile Caal, la mijloc o biserică mare de piatră, biserica „Bogdana” şi un turn de piatră, la dreapta”[187].

1830: În 1830, a fost construită prima sinagogă din Rădăuţi, numită, după numele fondatorul ei, „Eli Gewölb Shul”. Şi tot în 1830, a fost înfiinţată şcoala

---

[186] *Călători,* XIX, I, pp. 779-783

[187] Wiszniowski, Franz, *Radautz die deutscheste Stadt des Buchenlandes,* Wien 1830, p. 17

evreiască pentru copii săraci, de Joine Grabsheid şi de Dawid Gropper.

1845: „Pe la începutul lui Septemvre 1845, am ieşit din casa părinţască îmbii fraţi spre a ni continua învăţătura în şcoala trivială de trei clase din Rădăuţ… / Pe timpurile acelea, Rădăuţul era încă mai de tot românesc; nu ne simţiam, dară, prea înstrăinaţi, petrecând acolo. Pe lângă Jidani, în număr mare ca neguţători, se mai aflau puţini Nemţi şi câţiva Poleci sau ca funcţionari sau ca meseriaşi; negoţul era în mâna Jidanilor şi a Armenilor; numai un singur dughenariu era Neamţ. / Când venia, Vineria, ziua de târg săptămânal, se strângeau de prin împrejur o mulţime de oameni, de împleau ticsit piaţa cea foarte spăţioasă din mijlocul oraşului. Tot negoţul se făcea numai prin intermediul limbii româneşti; chiar în zilele de rând, nu auzeai vorbindu-se decât româneşte. Înşişi străinilor li plăcea a vorbi româneşte, ca să se deprindă mai bine într-un graiu de carele aveau mare trebuinţă pentru îndestularea trebuinţilor zilnice; mai ales Nemţii şi Jidanii făceau aceasta" (I.G. Sbiera).

1851: „O broşură, lucrată de Franz Raffelsberger şi publicată în 1851, la Viena, cuprindea „**Itinerariile sau directorul tuturor rutelor poștale** din k. k. Statele austriece", preciza că „Drumul de poştă de la Siret, la Rădăuţi, lung de o poştă şi jumătate, trecea prin Sf. Onufri, Hadikfalva (Dorneşti), trecând peste râul Suceava"[188].

1860: „Pentru ţăranii noştri, lucrul acesta nu era, să vorbim la drept, tocmai rău, fiindcă, pe lângă pilda cea bună ce o aveau pururea sub ochi, de a-şi îndrepta şi ei vitele şi felul gospodăritului, mai căştigau şi din munca

[188] Raffelsperger, Franz, *Itinerär oder Verzeichniss aller Postrouten in den k. k. österreichischen Staaten*, Wien 1851, pp. 53, 54

cu ziua. Ba trebuie să mărturisim fără încunjur că starea bună a sătenilor învecinaţi cu gospodăriile stăpânirei, cum o găsim, azi, în ţinutul Rădăuţului, şi mai ales bogăţia lor de cai aleşi şi vite cornute de soiu cam se datoreşte acestei împrejurări şi îndemnului viu şi statornic de un veac întreg şi mai bine ce-l avea ţărănimea noastră în faţa ei” (Em. Grigorovitza). / „Când am început să-mi îndreptez întâii mei paşi de copil mic spre grădina bisericii episcopeşti, înconjurată de tot felul de clădiri trufaşe, în care se aflau cănţălariile şi locuinţele diregătorilor împărăteşti de la herghelii, îmi aduc aminte că nimic nu mă bătea atât de mult la ochi ca chipul calului de fer argintit, ce sclipia de sus, de pe şcoala mare de călărie, înfipt pe ascuţitul de oţel al acoperişului. Pe vreme de furtună, vântul întorcea puţin căluţul, cu picioarele ridicate copac, împrejurul ferului, şi zbârnâiala şuerătoare pătrundea până în pridvorul casei unde locuiam. De acolo şi până la piaţa târgului nu erau decât ca la douăzeci de paşi, şi aici s-au iezit amintirile cele mai adânci. / Ce înfăţişare liniştită şi curată avea, pe atunci, această piaţă! Mare şi îndemânatică cum e, în parte şi în ziua de azi, cu troci largi de adăpat de-a lungul fântânilor, ea se întindea de la un capăt la celălalt al târgului. De dughenile şi butcile jidoveşti, ce înghesuesc, acuma, această frumoasă piaţă, cu umbroşii copaci mari, din cari azi nu mai sunt decât vreo doi, nici urmă. Trei dugheni mai de samă dacă se găsiau, şi acestea erau în mânile unor familii evreieşti, aşezate mai de mult în ţară, cum, de pildă, Ruduch, Reichenberg, Elik – încolo numai case de Nemţi bogaţi sau clădiri ale stăpânirei… / Când te uitai, aşa, în zilele de rând, la târgul Rădăuţului, parcă nici nu-ţi venea să crezi că din cele câteva case de burgheri se strecură atâta

mândrie şi putere. Numele vechi şi cinstite ale câtorva familii cu vază multă pe atunci le auzi şi astăzi prin Rădăuţi. Aşa, de pildă, familiile Schlichting, Most, Haas, Schreiner, Willetz, Kirner, Marin (din care provenea celebrul arhitect Adolf Marin – n.r.), toţi oameni ajunşi la stare şi avere prin munca lor neobosită. Bătrânul Marin a fost, timp de douăzeci de ani şi mai bine, burghermaistrul târgului şi câtă cumpănă avea vorba acestui om între ai săi! Şi ce mândri erau aceşti oameni de meseria lor! Că nu se lăsa mai jos fabrica de mucava sau moara de hârtie a lui Eckhart de dubăria lui Schulz, şi nici cuţătarul Feiger de potcovarul Kornelson sau de armurierul Muntz-ger. / Îmi aduc aminte şi eu de o familie de acestea, care-şi avea casele în piaţa mare, lângă spiţărie, casă unde am petrecut des, în anii mei de student. Bătrânul Melner, franzelar de meserie, era unul din oamenii cei mai însemnaţi ai târgului şi rar găseai familie mai primitoare şi binecuvântată cu belşug ca la aceşti oameni... / Românii noştri petreceau şi ei… La casa cea mare şi frumoasă a bogătaşului Larionescu, câteodată şi în grădina bătrânului Buculei, se făcea horă mare. În cerdacul din jurul casei şedeau, aşezaţi la mese întinse, bătrânii şi sfătuiau, îndulcindu-şi necazurile cu vin de Odobeşti, adus de jupânul Barber. Flecăii şi fetele se cinsteau cu rachiu dulce, zis „rozoglio”, sau de cel gălbui, făcut cu coaje de portocale – băuturi cumpărate de la băcanul, jupânul Reichman. Alţii se îndopau cu turtă dulce şi beau must vechiu de pere…” (Em. Grigorovitza).

1864: Prefectul Rădăuţilor, **Michail Pitei**, „cel dintâi care a gândit că e bine să se facă un gimnaziu în Rădăuţi”, a organizat o colectă publică, strângând 48 de mii de florini, pentru clădirea unui gimnaziu; „l-a rugat

pe episcopul Hacman ca lefile profesorilor să se plătească din fondul religionar, dară episcopul nu s-a învoit”. Din 1866, este numit căpitan districtual **Orest Reni de Herşeni,** care continuă demersurile şi, „cu uricul împărătesc din 15 august 1871, se hotărî să se facă în Rădăuţ un gimnaziu inferior de stat şi împărăţia să plătească lefile profesorilor şi să cumpere cele trebuincioase pentru învăţământ”. Primul director a fost poetul **Ernst R. Neubauer**, al doilea **Heinrich Klauser**, urmat de **Gabriel de Mor**”[189].

1868: Viscolul absolutismului ierarhic asupra părintelui Renei. Cunoscând, datorită unei cărţi lucrate în urmă cu mai bine de un deceniu, „Rădăuţi, în mărturiile vremurilor” (2006), câte ceva despre rolul pe care l-au avut nobilii români **Renei de Herşeni** în cauza românismului din ţinutul Rădăuţilor (prefectul Orest Reni de Herşeni, de pildă, „a obţinut uricul împărătesc din 15 august 1871, prin care se hotăra să se facă în Rădăuţi un gimnaziu inferior de stat şi împărăţia să plătească lefile profesorilor”[190], gimnaziu fiind deschis în 1872), nu am putut trece cu vederea peste prigoana ierarhiei bisericeşti împotriva fratelui prefectului Orest Renei de Herşeni, Toma, care conducea, de aproape două decenii, protopopiatul din Rădăuţi. Ştiu bine povestea zvârcolită şi adesea dezgustătoare a ierarhiei bisericeşti bucovinene, care, încercând să îl blocheze pe Silvestru Morariu, îl călca în picioare şi pe preotul boier Toma Renei de Herşeni, aşa că o încredinţez celor care vor să o cunoască,

---

[189] Morariu, Constantin, *Pedagogia română în Bucovina / 1774-1889*, în *Revista Politică*, nr. 7 din 1 aprilie 1890, pp. 12-16, nr. 8 din 15 aprilie 1890, pp. 9-14
[190] *Deşteptarea,* Nr. 16 din 15/27 august 1893, p. 123

aşa cum a fost mărturisită în anul 1868: // „Valea Sucevei, faur 1868. Afaceri bisericeşti. Cu finea anului 1865, murind protopresbiterul Rădăuţilor Nicolae Dracinschi, rămaseră actele diregătoriei protopresbiteiale în o dezordine nemaipomenită. Nou denumitul administrator, prot. George Constantinovici, trecând, după cinci luni, în statutul monahic, rămaseră agendele protopresbiteriei mai că în starea de înainte, căci, spre a readuce ordine în afacerile bisericeşti şi şcolare, se cerea nu luni, ci ani întregi. Cu toate acestea, devenind, în luna lui iunie 1866, parohul de la Burla, Toma Renei de Herşeni, administrator prot. Rădăuţilor şi punând mâna pe aratrul (plugul – n. n.) protopresbiteral, fără de a mai căuta îndărăt şi a cruţa osteneala, într-un an de zile aduse în curs regulat toate afacerile interne şi externe ale scaunului protopresbiteriei. / Toate erau bune, toate erau demne de recunoştinţă şi de laudă; una, însă, numai una era, prin care căzu în dizgraţia Excelenţei Sale, părintele episcop, şi asta încă se puse în competenţa parohiei Rădăuţi, împreună cu un nepot al Excelenţei Sale. Cutezarea aceasta a părintelui Renei nu rămase nesesizată, deoarece tocmai actului respectiv dădu părintele episcop ansa de a întreba, cam în luna lui iulie 1868, din Viena, despre destituirea părintelui Renei din diregătoria protopopiei şi reviziunea unui act disciplinar, asupra căruia s-a decis înainte de două decenii. Auzind despre aceasta, preoţimea ţinutului se uimi şi dete o petiţiune către părintele episcop şi venerabilul consistoriu, pe care o aducem la cunoştinţa publică. // „Excelenţa Voastră! Cu bucurie vie şi mulţămire deosebită am salutat concluzia prea vrednicului Consistoriu, binecuvântat de Excelenţa Voastră, de a da în seamă protopresbiteria Rădăuţilor mult meritatului

şi vrednicului paroh din Burla, dl Toma Renei de Herşeni, unui bărbat care, prin duioşia inimii sale, prin purtarea sa cea de tot lăudabilă ca preot şi învăţător al poporului, prin caracterul său cel nobil şi ferm, prin stricteţea sa în purtarea trebilor parohiale şi-a câştigat – trăind în ţinutul acesta acu 18 ani – stima generală şi respectul fiecăruia, într-un grad ca acela încât ne-a fost şi ne este totdeauna un model viu al unui păstor de suflete desăvârşit. Şi foarte fericiţi suntem acu, de a avea aşa unu conducător, care, prin tactul şi zelul său mai presus de toată lauda, prin energia şi acurateţea sa cea exemplară întru purtarea trebilor protopresbitereşti, prin devotamentul său pentru şcolile ţinutale şi dezvoltarea culturii poporului, a adus protoprebiteria Rădăuţilor şi şcolile la aşa o înflorire, încât pot servi de oglindă tuturor protopresbiteriilor din dieceză. / Mult, deci, dară, ba foarte mult ne-am întristat, auzind, în timpul cel mai nou, cum că se voieşte a lua protopresbiteria Rădăuţilor din mâinile prea cucerniciei sale, prea demnului administrator prot. Toma Renei de Herşeni, şi a o încredinţa altuia. Cu cea mai mare supunere şi umilinţă cutezăm, aşadar, a ne ruga ca să binevoiţi, Excelenţa Voastră, nu numai a lăsa şi mai departe protopresbiteria Rădăuţilor în mâinile numitului preot Toma Renei, ci şi a-l întări definitiv în acel post, pe care îl ocupa cu vrednicia şi lauda de comună. / Rădăuţi, în august 1867. // Parohii: Vasilie Ciupercovici, Ion Gribovschi, Ştefan Isopescul, Grigore Popescul, Mihail Nedelco, **Dimitrie Dann**, Teodoru Usatiuc, Vasile Zurcan, Nicolae Zibacinschi, George Bilaşevschi, Titu Turtureanu, Ananie Iacubovici, Samuil Piotrovschi”[191].

---

191 *Albina*, Nr. 11, Anul III, Viena, duminică 28 ianuarie / 9 februarie 1868, pp. 2, 3

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Rădăuţi – **Rădăuţi** (Târg cu tribunal districtual) cu Vadu Vlădichii, Andreasfalva cu Mitoca, Bădeuţi, Bilca, Burla, Frătăuţii Vechi, Frătăuţii Noi, Fűrstenthal, Horodnicul de Sus, Horodnicul de Jos, Karlsberg, Marginea, Milişăuţii de Sus, Putna (cu mănăstirea), Satulmare, Straja, Suceviţa, Vicovu de Sus cu Bivolăria, Vicovu de Jos, Voitinel, Volovăţ, Seletin cu Frasin, Tomnatic, Rusca, Paltin, Plosca Camerale, Ulma, Ropoţel, Nisipitu, Bistriţa cu Cârlibaba, Izvor cu Iaroviţa, Sărata, Moldova, Şipot Camerale. / **Solca** (judecătorie raională), Arbore cu Bodnăreni, Bălăceana, Botoşana, Clit cu Lichtenberg, Iaslovăţ, Cajvana, Comăneşti, Ludihumora, Pârteştii de Sus cu Soloneţul Nou sau Slovac, Cacica, Pârteştii de Jos, Poieni”[192].

1880: În 1880, Rădăuţii aveau 11.162 locuitori, din care 3.452 erau evrei.

1887: Volumul 13, nota 120, pagina CLXXXV (Cimitirul din Călineşti (Kalinestie), Tumulii de la Horodnik). „Conservatorul Klauser a raportat, de la Rădăuți, Comisiei Centrale, că a găsit, cu ocazia unei săpături, un schelet, îngropat într-un cimitir vechi din Călineşti. Urnele funerare sunt dispuse în linii drepte și la intervale regulate. Mormântul a fost dezgropat în prezența Conservatorului, la o adâncime de aproximativ 7 picioare, dar nu a fost găsit decât cenușă de la dezin-

---

[192] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich,* Wien 1869. pp. 158-161

tegrarea oaselor. În Horodnik, s-au găsit cinci tumuli, similari cu cei de la Hliboka“[193].

1887: Sâmbătă, 9 iulie 1887, la Rădăuţi sosi Prinţul de Coroană Rudolf. „La intrarea Alteţei Sale în Rădăuţi, îl întâmpină, lângă arcul triumfal, primarul oraşului, cu câteva cuvinte bine rostite. Alteţa Sa îi mulţumi scurt şi porni mai departe spre cvartirul Său, care se afla în curtea de lângă stabilimentele pentru hergheliile împărăteşti. Aici, Alteţei Sale i s-au prezentat corpul ofiţerilor, preuţimea, deputaţiunile diferitelor comune şi şcoli. Alteţa Sa vizită, apoi, gimnaziul, unde un şcolar îl bineventă cu o cuvântare, apoi se duse la spital. La 12 şi ½ ore, se dădu un dejun, la care erau invitate 17 persoane. / La 2 şi ½ ore d. a., Alteţa a Imperială se porni la Mănăstirea Suceviţa. La ieşirea din Rădăuţi şi pe toată calea până la Suceviţa, erau construite arcuri de triumf, pe lângă care aşteptau preuţimea şi poporul, şi salutau cu strigăte de „Să trăiască!” pe Alteţa Sa Imperială… / După o oră, se întoarse Alteţa Sa iarăşi spre Rădăuţi, unde se opri la grădina publică, în care erau aranjate grupe de jucăuşi din feliuritele naţionalităţi ce locuiesc în districtul Rădăuţilor. La fiecare grupă, Alteţa Sa Imperială se opri şi vorbi cu poporenii adunaţi, a căror bucurie era şi mai mare, văzând că Alteţa Sa le vorbeşte în limba lor. / Din grădină, intră Alteţa Sa Imperială în societatea de tir şi înscrise Înaltul Său nume în albumul societăţii. Aici a fost întâmpinat de dl învăţător de Bilca, G. Brăilean, îmbrăcat în costum naţional, cu pâine şi o bucată de sare cristal. Pe

---

[193] Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893,*Czernowitz 1893, pp. 45-71

sare erau gravate cuvintele: „Bine ai venit!”. Alteţa Sa Imperială a binevoit prea graţios a răspunde în limba română: „Mulţumesc, mulţumesc!”, apoi a luat sarea în mână şi, punând altă mână pe pâine, a poruncit să i-o ducă la trăsură; sarea a ţinut-o în mână până târziu. / Pentru săracii Rădăuţilor, Alteţa Sa Imperială oferi suma de 300 florini”[194].

1888: „Trecui la Rădăuţi. Aci, cel dintâi lucru ce-mi atrase privirile fu piaţa colosală din centrul târgului, cum nu avusem încă ocazia de a vedea o altă asemenea prin toate oraşele în care mă oprisem; apoi, frumoasa clădire a gimnaziului cezaro-regesc, o havră cu două turnuri înalte, vite de tot soiul multe şi hotelieri puţini, dar jupuitori la culme. Mai important lucru, în acest târg, e iarmarocul, ce se face în fiecare vineri şi la care se adună nenumăraţi negustori şi producători, atât de vite, cât şi de producte câmpeneşti ori casnice. Poporaţiunea ţărănească e în majoritate română; puţini ruteni şi ungureni; cea târgoveaţă e jidovească. Printre cei mai de frunte din Rădăuţi, am avut ocazia a face cunoştinţă cu domnii Elie Cărăuş[195], şi părintele Kelariu, ambii profesori, bărbaţi foarte merituoşi şi instruiţi, care reprezintă acolo elementul românesc”[196].

1888: În anul 1888, de la poşta din Rădăuţi au fost delapidate mii de florini, iar suspecţii de fraudă, administratorul Alfred Srkal şi asistenţii R. Renelt şi N. Slusa-

---

[194] REVISTA POLITICĂ, Anul II, nr. 5, 15 iulie 1887, p. 8

[195] Ginerele lui Simion Florea Marian – n. n.

[196] *Familia*, Nr. 26, Anul XXIV, Oradea-Mare 26 iunie / 8 iulie 1888, pp. 296, 297

riuk, se aflau deja încarceraţi la Tribunalul din Suceava[197].

1889: Primul oraş din ţinuturi româneşti care l-a sărbătorit pe Eminescu, în mod public, pe 15 decembrie 1889, în instituţia gimnazială pe care şi-o întemeiase cu eforturi obşteşti, beneficiază de mărturisiri duioase din partea pleiadei de cărturari pe care i-a oferit Bucovinei, precum şi de cele ale intelectualilor din Regat, porniţi pe „drumuri rădăuţene" în căutarea rădăcinilor străvechi.

1889: „În 1889 și 1893, cunoscuta Companie pe acţiuni din industria lemnului **Leopold von Popper** a construit două fierăstraie cu aburi în Marginea (Suceviţa, Fürstenthal) și Bivolărie, nu departe de Rădăuţi. Compania foloseşte motoare cu aburi, care furnizează, împreună, 200 de cai putere, și șase cai putere pentru sistemul de iluminat electric şi pentru primul sistem menționat (Suceviţa, Fürstenthal). Sistemul este un prototip și desigur că sunt disponibile instalaţiile pentru sediile oficiale, casele muncitorilor etc. / Lemnul brut care a fost prelucrat era de aproximativ 60.000 de metri cubi pe an; din această materie primă au fost produse aproximativ 32.000 de metri cubi de mărfuri tăiate. / Mărfurile tăiate, care sunt clasificate în trei clase, au dus la: aproximativ 40 la sută bunuri nesortate; aproximativ 45 la sută așa-numit lemn de foc și aproximativ 15 la sută materiale din a III-a clasă. / Materialul de tăiere este trimis aproape exclusiv în Rusia, Turcia, Italia și Italia prin Odessa și Galaţi, în Franța și în multe alte țări; în ultimii ani, cantități destul de semnificative din acest produs tăiat au plecat și în Germania. Pe lângă gaterele menţionate mai sus, com-

[197] REVISTA POLITICĂ, Anul III, nr. 20, 1 noiembrie 1888, p. 11

pania **Leopold von Popper** are și unități mari în Galiţia”[198].

1890: „În 12 ianuarie 1890, stil nou, s-a constituit, în Rădăuţi, Societatea poporală română „Ştefan cel Mare”, având un scop literar, naţional şi social, precum şi sprijinirea membrilor în caz de nevoie… Localul îl are în hotelul dl. Anton Balan din loc”[199].

1891: Volumul 17, nota 160, pagina 178 (**Conservarea monumentelor din Bucovina**). „Profesorul conservator Romstorfer a înaintat deja Comisiei Centrale un raport foarte important, privind necesitatea conservării multor monumente importante din Bucovina. În același timp, el a atras atenția asupra bisericilor mănăstirești din Putna, Suceviţa, Dragomirna, asupra bisericilor mai vechi ale parohiilor și ale filialelor din Horecea, Toporăuţi, Siret (2), Mănăstirişte, Suceava (4) Ilişeşti, Pătrăuţi, Sf. Ilie, Rădăuţi, Suceviţa, Solca, Comareşti, Arbore, Volovăţ, Milişăuţii de Sus, Satulmare, Mănăstirea Humorului, Voroneţ, Vatra Moldoviţa etc., în afară de numeroasele biserici din lemn. La biserica din Mănăstirea Humor, mortarul piedestalului, care are o înălțime de aproximativ un metru, a căzut parțial, cu excepția peretelui inferior, care poartă încă picturi splendide. Pe cei aproximativ 30 cm lățime, pietre de profil pietonal sunt desfăcute sau chiar aruncate, îmbinările fiind mai ales fără mortar. Trotuarul din jurul bisericii s-a scufundat atât de adânc, încât nu numai că nu mai servește scopului, dar a devenit de-a dreptul dăunător construcției. Când s-au desființat mănăstirile, această biserică a devenit bise-

[198] Engel, Alexander von, *Österreichs Holz-Industrie und Holdzhandel*, I Theil, Wien 1907, pp. 196-202

[199] REVISTA POLITICĂ, Anul V, nr. 5, 1 martie 1890, p. 12

rică parohială, iar iconostasul de acolo este de remarcat“[200].

1891: O listă de subscripţie pentru zidirea bisericii orientale din Cacica, întocmită, în iunie 1891, de „archipresbiter staurofor din Rădăuţi Ioan Mândrilă”, menţionează, printre familiile târgului, şi pe Mihai MEDVIGHIU, Constantin HÂNCU, Artemi HÂNCU, Georgi HOLBEA, Panaite TOFANEL, Teodor BULIGA, Petru COLIBABA, Aftim LARIONESCU, Petru TUMURUG, Artemi POPESCU, Alexandru HORTOPAN, Ioan MIHAIUC, Aftanasi VLONGA, Gavril NEGRU, Simion HÂNCU, Simion HALUS, Tofan BEJAN, Alexandru HALUS, Georgi SCÂNTEUŢĂ, Elena BODNARIU, Ilie SPODARIU, Maria a lui Vasile POPESCU, Artemi BEJAN, Georgi MARCU, Niculai SCÂNTEI, Elena SCÂNTEI, Constantin MOROŞAN, Constantin BEJAN, Toader CURELARIU, Giorgi BEJAN, Artemi SIMOTA şi Balaşa BEJAN[201].

1901: Însoţirea românească ce păstrare şi credit în sistem Raiffeisen s-a înfiinţat în anul 1901, cu 108 părtaşi, sub direcţiunea preotului Ipolit Tarnavschi şi cu sprijinul bogatului gospodar Antim Larionescu.

1903: „Liga țăranilor români din Bucovina împotriva alcoolului. Din pricina numărului enorm de birturi, ţinute, peste tot, de evrei, alcoolismul face în Bucovina ravagii înfricoşătoare. Dar, de câtva timp, datorită eforturilor inteligente ale excelentului cler ortodox din aceas-

---

[200] Romstorfer, Carl A*, Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*,Czernowitz 1893, pp. 45-71

[201] GAZETA BUCOVIEI, Nr. 14, Duminică 16/28 iunie 1891, p. 4

tă provincie, există o mișcare semnificativă împotriva alcoolului. Această mișcare este peste tot considerabilă printre românii din districtele Rădăuți, Suceava, Gura Humorului și Câmpulung. / Țăranii s-au formal, în fața preoților, să nu mai bea băuturi spirtoase și n-au mai băut. În unele locuri, îngroapă solemn țuica, împreună cu preoții. În Vatra Dornei, alcoolul are chiar un mormânt foarte drăguț, pe care toți vizitatorii băilor din această localitate au putut să-l vadă (A Dorna Watra l'alcool possède même un très-joli tombeau que tous les visiteurs de bains de cette localité ont pu voir)”[202].

1904: „Rădăuţii se deapănă întâiu în felul Câmpulungului, cu un şir de căsuţe ce se iveşte în marea vale înverzit. Trenul străbate aleia lungă, care pleacă de la halta Plopilor şi poartă numele impunător de „Calea Domnilor”, Herrenhasse… Cu căsuţele lui urâte şi neregulat aruncate, cu stradele prăfoase şi pline de paiele de azi şi cele de mai deunăzi, cu piaţa sa centrală, pe care chifteşte murdăria în timpurile de ploaie pentru a fi spulberată, apoi, de vânturi, Rădăuţii dau cu adevărat icoana unui târg galiţian, unde Ruteni nenorociţi vin să se îmbete, Dumineca şi sărbătoarea, la Evrei mârşavi. / Dar şi noi, ceştia de cari se ţine ţărănimea săracă din aceste părţi de loc, avem Domnii noştri. Ei au făcut în acest sat, odinioară, o mănăstire de lemn pentru înmormântarea creştinească a rămăşiţelor lor, şi din această mănăstioară a răsărit, apoi, o mare biserică de piatră, o episcopie a fost înfiinţată lângă această biserică, pentru ca Vlădica, împreună cu păstorirea părţii de sus a ţării, să aibă grijă gropniţii Voevozilor"”(Nicolae Iorga). „În Rădăuţi, afară de Episcopia veche, cu mormintele primilor noştri

[202] Verax, *La Roumanie et les juifs*, Bucarest 1903, p. 350

voevozi, Bogdan, Laţcu, Petru, Ştefan etc., nu vezi altceva decât viaţă nouă, unde românii se luptă cu străinii. În Rădăuţi, românii stăpânesc mahalalele, iar jidovii centrul” (Gh. Ghibănescu).

1906: „Petrecere în Rădăuţ. „Giumălăul”, societatea cantorilor români din Bucovina, în Câmpulung, aranjează o petrecere în stil mare, împreunată cu teatru, declamări şi dans, marţi, în 26 decembrie 1906 (a doua zi de Crăciun), în Rădăuţi, sala de tir, începutul la 7 ore, seara. Intrarea: 1 coroană de persoană. Jumătate din venitul acestei petreceri e menit pentru Internatul de băieţi români din Rădăuţi”[203].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Rădăuţi**, oraş foarte vechi şi, până la 1781, reşedinţă episcopală, care, de atunci, s-a strămutat la Cernăuţi; se află situat în mijlocul fertilei văi a Sucevei, pe pârâul Fântânel şi între Temnic (Topliţa) şi Suceviţa; formează o aşezare în masă de săteni. Oraşul s-a ridicat graţie aşezării în el a episcopiei Bucovinei şi înfiinţării, în apropiere, a mănăstirii Putna. Vechiul târg, la centru, este stăpânit aproape exclusiv de evrei. Oraşul, împreună cu satul de primprejur, are o suprafaţă de 27,62 kmp. Numără peste 13.000 locuitori, din care cei de la periferia rurală a Rădăuţului sunt români gr. or., iar cei din centrul oraşului sunt germani, evrei şi puţini maghiari şi armeni, cu ceva români. Rădăuţul este sediul unei prefecturi (capitanat), al unei judecătorii de ocol, perceptorie, având un liceu real şi o herghelie împărătească, care posedă moşii de agricultură şi cu prăsilă de vite, ce se întind până aproape de hotarul Ungariei (numele generic al Tran-

---

[203] *Apărarea Naţională*, Nr. 25, Anul I, Cernăuţi, duminică 30 decembrie stil nou 1906, p. 3

silvaniei, şi pe atunci – n. n.). Aci se întâlnesc două şosele principale şi trece şi linia ferată locală Hadicfalva-Brodina. Administraţia hergheliilor, cu direcţia moşiilor odinioară episcopeşti, sunt în seama statului austriac. Afară de liceu şi de şcoala agronomică inferioară, Rădăuţul mai are două şcoli populare, de câte 6 clase, două de câte 4 clase, o casă de economie, precum şi o societate de lectură românească, un spital mare, şi celelalte oficii ale unui centru districtual. În Rădăuţ se află cea mai veche fabrică de hârtie şi o fabrică de chibrituri. Cultul este îngrijit de o biserică gr. or., cu hramul „Sfântul Nicolae”, care a fost odată catedrală episcopală. Populaţiunea germană se ocupa, până nu de mult, cu industria fabricării trăsurilor de tot felul, pe o scară foarte întinsă, iar cea românească practică, de asemenea, tot felul de industrii casnice. Astăzi, toată această industrie este în descreştere şi înlocuită de câteva fabrici. Fabrica cea mai veche a Bucovinei pentru facerea hârtiei, care se aflase într-o vreme aci, a încetat şi ea, pe urma negoţului evreiesc, bazat pe import meschin. Oraşul face însă acum comerţ întins cu productele câmpului şi a animalelor domestice, ce se aduc la zilele de târg, foarte frecventate. De asemenea şi prăsila excelentă de cai, propagată de herghelia statului, contribuie la dezvoltarea acestei localităţi importante. Fabrici mai însemnate sunt cea de bere, cea de tăbăcărie, una de spirt, de pielărie şi de cărămizi. În oraş se găseşte şi o cazarmă model pentru armata teritorială. **Rădăuţi, mănăstire**, astăzi biserică parohială în oraşul districtual cu acelaşi nume, a fost re-întemeiată odată cu înfiinţarea episcopiei de aci, de către Alexandru cel Bun, la anul 1402, căci se vede dintr-un epitaf, aflător în interiorul bisericii, că pe acelaşi loc stătuse deja, înainte vreme, un

schit, căruia îi dăruise nepoata lui Lazco Voievod, pe la sfârşitul veacului al 14-a moşia, Coţman. În momentul ocupării Bucovinei de către austrieci, episcopia Rădăuţului cuprindea mai mult de jumătate din vechiul ţinut al Sucevei, deci trecea şi peste hotarul Bucovinei actuale, precum şi ţinuturile Rădăuţului şi al Cernăuţului. Eparhia a fost păstorită, de la întemeiere şi până la ocupaţiunea austriacă, de 42 de episcopi. Ultimul, Dositei Cherescul, a cedat stăruinţelor guvernului austriac şi, desfăcându-se de domeniile episcopiei sale, în schimbul unei salarizări fixe de 6.000 florini pe an, s-a strămutat la Cernăuţi, unde s-a şi stabilit noua reşedinţa a eparhiei bucovinene, care s-a transformat, în urmă, în mitropolie, adăugându-i-se şi eparhia Dalmaţiei. Biserica episcopală este interesantă prin clădirea sa originală şi reprezintă o bazilică veche, fără turnuri şi fără bolta în mijloc. În interiorul ei se află şase morminte ctitoriceşti, cu pietrele şi epitafele bine conservate, din care se poate vedea că aci au fost pristăviţi Bogdan (1370), Lazco (1374), Roman (1392), Ştefan I (1398), Bogdan II (1452) şi nepoata amintită mai sus. Pridvorul bisericii a fost făcut mai târziu, şi anume de Alexandru Lăpuşneanu. Episcopia, cu chinovia ei, poseda, pe lângă moşia Rădăuţi, astăzi domeniu special al statului austriac, cu vestita herghelie de cai, încă moşiile Coţman, Laşchiuca, Suhoverha, Clivodin, Davideşti, Cliveşti, Gavrileşti, apoi o crâşmă în târgul Sucevei şi o grădină în târgul Cernăuţului, loc pe care a fost clădită, în urmă, biserică Sfânta Parascheva"[204].

1912: **Meetingul românilor Bucovineni**: „Pe timpul voievodului Alexandru cel Bun, era o episcopie

---

[204] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 177, 178

românească la Rădăuţi, care a fost ridicată, mai pe urmă, la rangul de mitropolie, tot subt acest voievod. Daniile lui Alexandru cel Bun şi ale urmaşilor săi şi, îndeosebi, cele ale lui Ștefan cel Mare, formează fondul religionar, întemeiat de împăratul Iosif al II-lea în 1783. Când a venit Bucovina la Austria, li s-a făgăduit locuitorilor, prin document împărătesc şi prin manifeste solemne, că întotdeauna Casa de Austria va păstra status-ul în Bucovina. Pe timpul guvernatorului militar, generalul Enzenberg, ţara şi poporul nostru s-au bucurat de ocrotire şi de multe binefaceri şi nu s-a ştirbit caracterul românesc („moldovenesc") al ţării, al bisericii şi al celorlalte aşezăminte culturale. Abia mai târziu, înrădăcinându-se rusnecii la noi în ţară, au început a cere drepturi ce nu leau avut şi nici li se cuvin vreodată. Astăzi nu sunt mulţămiţi numai cu ce le-am dat noi, din milă creştinească, ci râvnesc să pună mâna cu puterea şi pe cârma bisericii româneşti. În aceste clipe de grea cumpănă, e datoria fiecărui român bun să-şi pună pavăza cea mai puternică, biserica neamului nostru"[205].

1914, decembrie 18: „La reîntoarcerea de pe frontal din est, Arhiducele a vizitat oraşul Rădăuţi. Era ziua de vineri, zi de târg. Intima piaţă din centrul Rădăuţilor era plină de o mare de lume. Arhiducele, fermecat de această privelişte grandioasa, Şi-a schimbat, la moment, programul şi a pornit, cu automobilul, încet prin mijlocul mulţimii, admirând zdravenele chipuri şi pitorescul costum al mândrului popor care străjuieşte mormântul sfânt al Marelui Voivod Ştefan. Mulţimea, cum a prins de veste că frumosul chip de ofiţer este însuşi Moştenitorul tro-

---

[205] *Românul*, Nr. 65, Anul II, Arad, marți 20 martie (2 aprilie) 1912, pp. 4, 5

nului şi nepotul Împăratului, a izbucnit în entuziaste urări, făcând o grandioasă manifestare patriotică. Arhiducele, adânc mişcat de aceste ovaţiuni, care erau cu atât mai înălţătoare, cu cât erau spontane şi nepregătite, a mulţămit cu inimă înduioşată, şi în ochii lui se vedea strălucind o lacrimă de bucurie. Alteţa Sa a vizitat, apoi, biserica vechii episcopii a Rădăuţilor, unde sunt aşezate mormintele Voievozilor care au descălecat în Ţara Moldovei. În urmă, Arhiducele a primit în audienţă autorităţile şi diferitele corporaţiuni ale districtului şi a trecut în revistă trupele concentrate în Rădăuţi”[206]. „În Rădăuţi, primirea ce s-a făcut arhiducelui moştenitor a fost atât de călduroasă încât arhiducele a fost mişcat până la lacrimi”[207].

1914: Printre evreii rădăuţeni de vază ai anului 1914 se numărau Nathan Harth, Moise Maidanek, judecătorul Friedrich Rachmuth, dr. Leon Luttinger, Nuchem Herschleifer, Samuel Resch, Aron Stein, Moise Beer-Mik, Salomon Weissler, dr. Josef Bierer, dr. Leon Hellmann, dr. Kalman Weber, Moise Kranzdorf, Chaim Mechel, Avraam Rothberg, Berl Lehrer, Jakob Peretz, Samuel Salzberg, Feiwel Dolberg, Kaman Menczer, Uscher Singer, dr. David Harth, Leiser Kirmayer şi Chaim Kupferberg.

1915: „Preotul român Bodnărescu se afla pe drum, în călătorie spre Rădăuţi. Ruşii opresc sania, se azvârl ca fiarele sălbatice asupra vizitiului şi-l somează pe preot să le dea punga. După ce şi-au însuşit tot ce a avut părintele, i-au adresat mai multe înjurături ruseşti şi

---

[206] *Gazeta Transilvaniei*, Nr. 279, Anul LXXVII, Braşov, vineri 19 decembrie (1 ianuarie) 1914, p. 1

[207] *Libertatea*, Nr. 76, Anul XIII, Orăştie, luni 15/27 decembrie 1914, p. 4

l-au tras jos din sanie, lăsându-l în mijlocul drumului. Sania şi caii au râmat ca „contribuţie de război” în mâinile ruşilor”[208].

1915: „În după-amiaza zilei de 1 ianuarie 1915, după două lupte, în 31 decembrie, la Storojineţ şi la Rădăuţi, „primele patrule ruseşti şi-au făcut intrarea în Suceava, venind din direcţia Hatna şi luând drumul spre satele Costâna şi Mihoveni. În urma patrulelor, trupele ruseşti au cantonat în pădurea Costâna”, iar sucevenii şi iţcănenii s-au refugiat în Burdujeni”[209]. „Ruşii au ocupat Siretul, care era apărat de vreo 200 de miliţieni, pe când poporul credea că, acolo, era concentrată o armată de 20.000 de soldaţi, şi au bombardat Rădăuţii, de pe înălţimile de la Frătăuţul Nou (Vulea) şi de pe Dealul Crucii (între Hadikfalva, adică Dorneşti, şi Rădăuţi). Înaintarea ruşilor s-a făcut aşa de repede şi pe neaşteptate, încât aproape toate autorităţile au fost surprinse. Elevii şcolilor primare şi secundare erau în sălile de curs, când cazacii şi-au făcut apariţia în oraş. / Punând stăpânire pe oraş, cazacii, în primul moment, s-au dedat la prădăciuni, de pe urma cărora au avut de suferit câteva persoane. Prădăciunile au fost curmate pe loc şi liniştea restabilită. / De Crăciun, cazacii au organizat o petrecere, în casele lui Fuchs (Leo Fuchs, inginer constructor, pe atunci primar al Sucevei, care fugise în Burdujeni – n.n.), la care au participat şi câţiva funcţionari din Burdujeni, pe care curiozitatea îi adusese la Suceava. S-a toastat pentru ţar şi rege şi s-au tras focuri de puşcă în tavan, aşa că tot tavanul a rămas găurit. / După ce s-a aşezat o mică garnizoană, cu un comandant, care e un căpitan, grosul

[208] *Unirea*, Nr. 66, Anul XXV, Blaj, sâmbătă 3 iulie 1915, pp. 2, 3
[209] *Adevărul,* 27, nr. 9980 din 22 decembrie 1914, p. 2

armatei s-a îndreptat spre munţi, peste Marginea, Solca. Numai prin Rădăuţi au trecut, în primele zile ale ocupaţiei, 20.000 soldaţi şi vreo 40 tunuri. / Trupele care operaseră în regiunea Siretului şi o parte din cele de la Rădăuţi s-au îndreptat, apoi, spre Suceava. Trupele austriece trebuiau să le reziste pe o linie de apărare, care se întindea de la satul Grăniceşti, peste localitatea numită Brahoaia, spre Mitocul Rădăuţului. Pe această linie, care închidea drumul de la Siret şi de la Rădăuţi, erau aruncate tranşee. Dar împotrivirea a fost scurtă: trupele austriece s-au retras spre Iţcani, unde un grup de 40 de oameni primi ordin, de la colonelul Fischer, să se opună; rezistenţă inutilă. / Retragerea acestor trupe spre Suceava, între ei şi legionarii români, şi halul în care se aflau au provocat mila şi compătimirea tuturor celor care i-au văzut. / Ruşii, ajungând la Hatna (Dărmăneşti – n.n.), n-au continuat drumul spre Iţcani, ci au trecut apa Sucevei, la Rădăuţi, unde au surprins un tren austriac, care, în cea mai mare linişte, îşi urma calea spre munţi”[210]. / „Urmăriţi îndeaproape de austrieci, ruşii au mai avut de sângerat pe pământul Bucovinei, şi 26 ianuarie (8 februarie nou – n.n.), după orele 11, când au avut loc încăierări, „pe străzile oraşului Rădăuţi, între o avangardă austriacă de vreo sută de soldaţi, care au făcut o recunoaştere, şi o sută cincizeci de cazaci, care erau în retragere şi mai întârziaseră în Rădăuţi. Au căzut morţi mulţi din ambele părţi, fiind răniţi, cu această ocazie, şi doisprezece trecători”. / Simultan cu încăierarea de la Rădăuţi, „avangărzile austro-ungare au intrat, în entuziasmul indescriptibil al populaţiei, în Suceava. La două, după-amiază, a sosit grosul trupelor, care au fost primite cu ovaţii de populaţia

[210] *Adevărul*, 28, nr. 9994, 8 ianuarie 1915, p. 3

civilă. Soldaţii au fost îmbrăţişaţi pe stradă. Ruşii s-au retras cu totul spre Cernăuţi. Oraşele Câmpulung, Gura Humorului şi Suceava sunt, iar, cu totul în posesia trupelor austro-ungare. / Călătorii sosiţi, după-amiază, din Cernăuţi comunică că guvernatorul rus al Bucovinei, Evreinow, a părăsit, împreună cu întregul său stat major şi cu întreaga garnizoană, Cernăuţii, îndreptându-se spre Novoseliţa"[211]. / Între timp, adică în 10 iunie, „a fost promovat, în aula Universităţii din Viena, dl Calistrat Şotropa, profesor la Liceul din Rădăuţi, în doctor în filosofie", iar „Directorul Căilor Ferate Române, dl Cottescu, a vestit Centrala (băncilor săteşti – n.n.) că trenuri special încărcate cu porumb vor intra în gara Burdujeni, în răstimpurile hotărâte, iar Preşedintele Ţării, contele Meran, a pus la dispoziţia Centralei, zilnic, 10 vagoane, pentru îngrijirea transportului". Contrabanda guvernului Ionel Brăteanu continua cu folos, iar deputatul George Sârbu, slujitor al altarului, de profesie, se năpustea cu cădelniţa austriacismului asupra refugiaţilor bucovineni din România, care, în fond, duceau o politică naţională unionistă. După război, nu cei care au sângerat pentru Întregirea Neamului aveau să se bucure de onoruri, ci antiunionistul George Sârbu, căruia i se va da pe mână Fondul Religionar. Dovadă că niciodată nu e bine să mori pentru patrie, ci doar să te foloseşti de ea pentru a trăi ca în rai.

1915: Sub stăpânirea rusească, în Rădăuţi. „În oraşul Rădăuţi parcă nici n-ar fi fost ruşii. Nu se vede nici o urmă de devastare. Străzile largi,curate, sunt împodobite cu aceleaşi edificii frumoase, întregi. Faptul acesta, după cum m-am informat e a se mulţămi bărbaţilor din

---

[211] *Pester Lloyd,* apud *Adevărul*, 28, nr. 10015, 29 ianuarie 1915, p. 3

fruntea oraşului. Tactul acestora a cruţat întregi viaţa şi bunurile rădăuţenilor. Despre dominaţia rusească din Rădăuţi îmi povesteşte, pe scurt, primarul. dl Dr. Hirtz. / „Abia în 29 decembrie, povesteşte primarul, am aflat că trupete noastre bat în retragere. În 30 decembrie, se puteau auzi deja bubuiturile de tun. Tumultul înfricoşător se apropia tot mai mult. Pe la amiază se auzeau bine şi pocnetele de puşti. Pe la ora 1, după-amiază, primesc ştirea că ruşii, care se apropiau, împuşcând mereu, au şi intrat în suburbiile de la periferie. Peste un sfert de ceas, o sotnie de cazaci era pe piaţa de dinaintea primăriei. Plec spre ofiţerul sotniei, care îmi şi grăieşte îndată: „Tu eşti primar?”. / „Da”. / „Priveşte, pe partea asta intră acolonelul în oraş; ai face mai bine să mergi să-l întâmpini”. / La aceasta eu, continuă primarul, am trimis un călăreţ, cu steag alb, înaintea colonelului, pe urmă am plecat îndată, cu trăsura, ca să-l întâmpin şi eu. Pe colonel l-am aflat în fruntea unei trupe mai mari. I-am spus că-i predau oraşul cu intenţiuni paşnice şi l-am rugat să cruţe viaţa şi avutul locuitorilor, luându-i sub scutul său. / „De ce vii aşa târziu?”, mă întrebă colonelul, pe un ton mai mult binevoitor, decât ameninţător. / „Cum înţelegeţi aceasta, domnule colonel?”, îi replicai eu. / „Doar ai putut auzi şi tu”, răspunde colonelul, bubuitul tunurilor în apropierea oraşului. / „N-am ştiut, domnule colonel, că semnalul acela îmi suna mie; ar fi fost mai bine dacă aţi fi trimis un parlamentar”. / „Toate bune, continuă colonelul. Comandantul şef, generalul Leontiew, intră pe cealaltă parte în oraş. Şi acum ieşi-i repede întru întâmpinare!”. / Când am ajuns în oraş, istoriseşte mai departe primarul, piaţa uriaşă de dinaintea primăriei era plină de tunuri, de care de tren şi de miliţie. Acolo l-am aflat şi pe general, în

care am văzut îndată un om cu intenţii deosebit de bune. După ce i-am predat şi lui oraşul, a urmat, între noi următorul dialog: / „Unde să-mi aşez oamenii?”, întrebă generalul. / „Câţi sunt?”. / „Patru mii”. / „Mă voi îngriji eu de încartiruirea lor, de vreme ce în Rădăuţi avem o cazarmă spaţioasă”. / „Avem, apoi, şi o mie de cai”. / „Lucrul e în regulă”. / „Vă veţi îngriji şi de provederea noastră cu hrană?”, întrebă mai departe generalul. / „Mă voi îngriji”. / „Bine, zise generalul. Acum să-mi arătaţi o cafenea. Peste o jumătate de oră să veniţi şi dumneavoastră acolo”. / În cafenea, apoi, mă întreabă generalul: / „Unde e, acum, armata dumneavoastră?”. / „Nu ştiu. A părăsit oraşul”. / „În Rădăuţi nu sunt soldaţi?”. / „Nu”. / „Şi cetăţenii?”... / „Pentru aceia iau garanţă...”. / „Aveţi grijă, zise colonelul, noi plătim totul cu bani gata, dar dacă cineva ar cuteza să atenteze la viaţa soldaţilor mei, pe acela voi porunci imediat să-l spânzure, iar oraşul îl vom bombarda”. / Generalul a plecat, apoi, din oraş, unde se reîntorcea numai din când în când. Comandant militar al Rădăuţilor a fost numit un colonel, care nu era nici pe departe aşa de complezent ca generalul. Dacă primarul i se plângea în contra vreunui soldat, care făcea abuzuri, colonelul se răstea la dânsul, strigându-i pe un ton brutal: / „Du lügst, Krieg ist Krieg!” (Minţi! Războiul e război şi gata!). / Primarul s-a plâns, apoi, generalului, din cauza grobianităţilor colonelului. Generalul a şi făcut îndată dreptate. L-a trimes pe colonel la front, numind în locu-i alt comandant. / Primarul se îngrijea energic ca să nu li se facă neajunsuri locuitorilor. Pe de o parte, trebuia să caute să împăciuiască întruna armata invadatoare, iar pe de alta trebuia să-i domolească pe cetăţenii păgubiţi, punându-le mereu în vedere să-şi suporte soarta grea în linişte. Căci

n-a trecut furtuna rusească nici peste Rădăuţi, fără jafuri, furturi, pustiiri de mobile etc. / „De ce s-au refugiat locuitorii dinaintea noastră?”, întreabă, într-un rând, noul comandant. / „Pentru că s-au temut că vor fi jefuiţi şi duşi în Rusia ca ostateci”. / Colonelul începu să râdă: / „Doar nu vom umplea întreaga Rusia de ostateci. Apoi noi ne luptăm doară cu soldaţii, şi nu cu civili”. / De altminteri, colonelul i-a poruncit primarului ca să pună să se spargă toate uşile prăvăliilor încuiate ale celor refugiaţi. Să se vândă apoi toate mărfurile din ele, iar banii să se dea săracilor. Primarul însă n-a executat porunca colonelului-comandant. / În jurul oraşului, în districtul lipovean, locuiesc maloruşii. Aceştia sunt oameni cu stare şi, de aceea, guvernul n-a acordat ajutor familiilor celor mobilizaţi dintre ei. Comandantul rusesc îl întreabă pe primar că de ce femeile maloruşilor nu capătă ajutor? Primarul, fără nici o vorbă, trimite fiecărei femei din acest district câte 5 coroane. / De altcum, fiecare locuitor din cele două sate din districtul lipovean a fost expediat în Ungaria. Păcatul, pe care l-ar săvârşi: trădarea de patrie. / În fine, în 5 februarie, se răspândi ştirea că ruşii se retrag. Şi, într-adevăr, nu peste mult începură a roi pe toate străzile care duceau din Rădăuţi. Armata rusească părăsea oraşul cu o grabă febrilă. / Nu mult după aceea, însă, spre marea noastră surprindere, locul armatei din Rusia europeană îl luară turcomanii din Asia. Ofiţerii acestora erau însă toţi polonezi. Căci aristocraţia poloneză, din ură faţă de ruşi, îşi face miliţia la regimentele asiatice, numai ca să nu servească la un loc cu ruşii. / Turcomanii s-au purtat, de altcum, destul de bine. Numai în căutarea femeilor îl făceau şi pe dracul în patru… / Au plecat, apoi, şi tur-

comanii. Se răspândise ştirea că trupele noastre se apropie cu iuţeală de fulger”[212].

1915: Corpul didactic al Gimnaziului româno-german i. r. din Rădăuţi organizase, pentru 18 august, ora 11, „serbarea patriotică „Ţintuirea Buzduganului”, în sala festivă a Casei Germane, din incidentul zilei natale a prea Înălţatului nostru Împărat Francisc I”. Cuvântul de deschidere a fost ţinut de directorul gimnaziului, Leonida Bodnarescul, elevul Ilie Păscariu a recitat poezia „În spital”, de George Coşbuc, iar corul gimnazial, dirijat de Tiron, a cântat „Pe-al nostru steag”, de Ciprian Porumbescu, şi „Wacht au der Donau”, iar elevii Traian de Volcinschi şi Traian Cârstean au recitat „Im Feldspital zu Verona”, de Hermann von Gilm, şi, respectiv, „Ura, ura, Austria!”, de Vasile cav. de Kalmuţchi.

1915: S-a născut, la Rădăuţi, în 15 februarie 1857, din rădăcini horodnicene, primind numele de botez Emanuil. Era fiul învăţătorului Vasile Zub, care, din motive rămase necunoscute şi care nici nu prea contează, şi-a schimbat numele din Zub în Grigorovici. A urmat studii universitare la Cernăuţi, unde l-a cunoscut pe Ciprian Porumbescu, iar în 1879, când deja stăpâneşte şapte limbi (germană, ucraineană, polonă, rusă, cehă, franceză şi engleză), pleacă într-o lungă călătorie, prin Transilvania, spre Italia, la întoarcere stabilindu-se în Regatul României, unde va şi primi cetăţenia de român, dar abia în 1893. S-a stabilit la Iaşi, după o scurtă perioadă păşcăneană, ca angajat al companiei polone care construise şi administra calea ferată Iaşi-Burdujeni, companie care patrona şi şcoala profesională din Paşcani. / La Iaşi, Grigorovitza l-a

---

212 *Gazeta Transilvaniei*, Nr. 45, Anul LXXVIII, Braşov, vineri 27 februarie (12 martie) 1915, p. 3

cunoscut pe Eminescu, cu care n-a putut lega o prietenie durabilă, datorită firilor deosebite, dar din opera căruia va traduce în limba germană, şi îşi continuă studiile universitare, munca şi studiul însemnând două dintre reperele importante ale vieţii sale. / „Ambiţios, Grigorovitza nu se mulţumeşte numai cu elogioasele certificate de absolvire a cursurilor universităţilor din Cernăuţi şi din Iaşi, şi-şi susţine, la Berna, în Elveţia, examenul de bacalaureat clasic, pe care-l absolvă la 30 iulie 1891... Universităţilor din Cernăuţi, Iaşi, Berna şi Bucureşti, Grigorovitza ţine să le-o adauge şi pe cea din Berlin. Obţinând funcţia de interpret la legaţia română, frecventează, aici, pe cheltuială proprie, în perioada aprilie 1898 – martie 1901, timp de şase semestre, mai ales cursurile de filologie germană veche şi modernă... Erich Schmidt va fi acela care îl va sprijini şi în pregătirea tezei de doctorat (al doilea doctorat), pe care-l va susţine la 20 martie 1901, „având treniul academic“, cu lucrarea „Die Quellen von Cl. Brentanos „Grundung der Stadt Prag“. Este primul român care obţine titlul de doctor în filologie germană“[213]. / Aflat la Berlin, Grigorovitza, „compatriotul nostru atât de rodnic pe terenul ştiinţific-literar“, a publicat, pe lângă „o serie de scrieri germaniste“, şi un prim volum „de traduceri germane metrice din poeziile poetului român Mihai Eminescu“, acele „admirabile traduceri din Eminescu“ fiind „scoase (şi) în a doua ediţie la Berlin“, peste un deceniu, când, în paralel, „dl Grigorovitza ne aduce şi o serie de publicaţiuni noi şi interesante, în special prin faptul că se ocupă de o ramură necultivată încă aci, în ţară (în Regatul României – n.r.), şi anume de filologia germană“. / Activitatea publicistică, literară şi ştiinţifică

[213] Teodorescu, pp. 20-22

susţinută de Grigorovitza în Germania l-a obligat pe L. Bachelin, bibliotecarul regal al României, să susţină, în „L'Independence romaine" şi în „Noua Revistă Română", că „n-a fost nicidecum zadarnică stăruinţa cu care persista statul român şi Augustul ei Suveran de a trimite tineri talentaţi în străinătate pentru a se perfecţiona în diferite ramuri de ştiinţă şi artă, căci iată-ne înzestraţi azi cu specialişti de toate ramurile învăţământului superior, încât încetul ne putem încerca prin zborul propriu a produce ceea ce eram deprinşi a lua, până ieri, alaltăieri, de la străini. În această categorie de rezultate îmbucurătoare trebuie să socotim şi aceste scrieri recente ale dlui Grigorovitza. Şi dânsul s-a exilat, timp de mai mulţi ani, în străinătate, pentru a se perfecţiona în studiul limbilor germanice, mergând – ce-i drept, fără bursă, ci mai mult pe cheltuiala sa proprie – la Berlin, unde a obţinut, precum se ştie, ca prim Român, titlul de doctor în filologia germanică". / Ne-a încredinţat „Huţanii Carpaţilor" (1902), „Chipuri şi graiuri din Bucovina" (1905), „De la hotare, istorii moldoveneşti" (1905), Poveşti răzleţe" (1907), „Schitul Cerebucului, povestire din trecutul Moldovii" (1908), „Dicţionarul geografic al Bucovinei" (1908), „Piatra muierii" (1909), „Negru Vodă" (1909), „Cum a fost odată" (1911), „Amintiri şi schiţe" (1912), scrieri filologice, dicţionare germane şi ruseşti şi două traduceri a operei lui Eminescu în germană. / Despre moartea lui Em. Grigorovitza scrie, preluând un material din „Universul" din 23 decembrie 1915, şi gazeta suceveană „Viaţa Nouă" (IV, nr. 170-171, p. 4): // „Cunoscutul literat şi profesor de limba germană pe la diferite şcoli secundare şi superioare şi-a pus capăt zilelor, ieri, la bodega „Mircea", din Bulevardul Acade-

miei, în următoarele împrejurări: / Pe la oarele 5 d. a., când nu erau decât câţiva consumatori în prăvălie, a întrat Grigorovitza, foarte preocupat, s-a îndreptat spre masa din fund, unde era mai întunerec, şi a cerut chelnărului două hârtii şi două plicuri de scrisori. În prada unei agitaţiuni neobişnuite, Grigorovitza, după ce a scris scrie-sorile, profitând de un moment, când nu se afla nimeni în apropierea sa, decât un chelner, întors cu spatele, a scos din buzunar un revolver, şi-a vârât ţeava în gură şi a tras. / Chelnărul s-a întors înspăimântat, crezând că s-a tras în el. În acel moment, a văzut pe Grigorovitza căzând jos, de pe scaun, şi rostogolindu-se, apoi, cu faţa în sus. Capul, plin de sânge, îi era zdrobit. Glonţul pătrunsese prin gură şi ieşise, făcând o rană groaznică, prin creştetul capului. Moartea i-a fost aproape fulgerătoare. / Cel dintâi a sosit la locul nenorocirii fiul defunctului. După ce s-a mai liniştit, întrebat dacă ştie ceva asupra cauzelor sinuciderii, a declarat că actul acesta a fost o surpriză dureroasă, dar că ştie că, în ultimul timp, tatăl său se afla în încurcături financiare. / Grigorovitza era bucovinean; originar din Strojineţ (din Rădăuţi, născut în 15.02.1857, mort la Bucureşti, în 06.12.1915 – n.n.). / După terminarea Şcolii normale din Cernăuţi (în realitate, Universitatea – n.n.), s-a dedicat carierei de institutor; însă dorul de carte şi de dezvoltare, împerecheat cu o energie de fier şi cu o minte ageră, l-au îndemnat, în scurtă vreme, să-şi părăsească ţara, spre a-şi continua studiile, pe la universităţile din afară. // Despre petrecerea şi activitatea sa în România, scrie „Viitorul”: / Când Em. Grigorovitza a părăsit Bu-covina, a venit întâi la Iaşi, unde s-a stabilit şi unde a fost profesor la „Şcoala fiilor de militari”, actualmente „Lice-ul militar”. De la Iaşi, Grigrovitza a trecut profesor la

Bucureşti, unde a rămas tot timpul. / În afară de lucrările sale literare şi istorice, în mare parte consacrate vieţii şi mediului românesc din Bucovina, nu trebuie să uităm că Grigorovitza, care a predat limba rusă Regelui Ferdinand, este autorul celor două mari dicţionare româno-rus şi ruso-român, care, la 1901, au fost tipărite pe seama ministerului de instrucţie. / In afară de acestea, Grigorovitza a mai scris o serie de amintiri, impresii, schiţe, novele, pe care le-a întrunit în volumele: „Chipuri şi graiuri din Bucovina" şi „De la hotare", câteva povestiri istorice, ca „Schitul Cerebucului" şi „Piatra Muierii", mai toate consacrate Bucovinei. / Dragostea lui Grigorovitza pentru acest ţinut românesc, în care s-a născut, apare din aceste scrieri, ca şi din monografia Bucovinei, cuprinsă în volumul „Cum a fost odată", în care descrie capitala Bucovinei, târgul Rădăuţului, şi văile Siretului şi ale Prutului. Cu frumoase însuşiri stilistice şi cu darul de observator isteţ, Grigorovitza a scris aceasta monografie în aşa fel, că ea are şi o valoare literară de netăgăduit. / Descriind Cernăuţul vechi, în care a copilărit, Grigorovitza povesteşte unele reminiscenţe de pe vremea marelui dascăl bucovinean Aron Pumnul, care, între elevi, a avut şi pe M. Eminescu. / Defunctul Grigorovitza a cunoscut personal şi pe genialul nostru poet, despre care povesteşte, în „Cum a fost odată", următoarele: // „Tot aşa mi-a fost dat să-l văd pe neuitatul Eminescu, ca şcolar, la Cernăuţi, şi îmi pare cu atât mai rău de asta, fiindcă el singur a fost acela care mi-a povestit în urmă – când ne împrietenisem, la Iaşi – multe şi mărunte din viaţa lui de gimnaziast, prin anii 1863/64. Câte întâmplări hazlii nu am aflat de la bietul Mihai! / Mai ales, anul 1864, când, cu venirea trupei Fany Tardini la Cernăuţi, care înnebunise pe băieţii

noştri, a fost un val-vârtej întreg de năzdrăvănii. Că a luat şi Eminescu lumea în cap şi a plecat din Cernăuţi, nu se ştie când şi cum. Avusese el profesor pe neuitatul Neubauer, pe acela care mi-a aprins mie, ca şi lui, dragostea pătimaşă pentru scrierile lui Schiller. / Eminescu ştia spune bucăţi întregi de ale acestui poet, pe de rost, şi, când a văzut, la Iaşi că tradusesem în nemţeşte „Stejarul din Borzeşti", al lui N. Gane, era nebun de bucurie! / Au urmat, apoi, traducerile câtorva din poeziile proprii ale lui Mihai, care ne-au legat prieteni pe vecie şi – cu durere o spun – îl făceam, uneori, să se întreacă cu firea, încât înţelesesem, în urmă, că, în dosul acestor înduioşări, se ascundea şi suferinţa"[214].

1916: În intenţia declarată, de a petrece anul nou pe stil vechi în Cernăuţi, ruşii avansau pas cu pas, ignorând parcă urgia „de gloanţe şi mitralii", trase asupra lor. Austriecii îşi întăriseră forţele, cu trupe venite din Serbia şi încercau să reziste, ca de obicei, pe aliniamentul pădurii Rarancea. Populaţia civilă a Cernăuţilor primise ordin să evacueze oraşul şi, în vreme ce autorităţile militare s-au repoziţionat la Vatra Dornei, mulţimile pribegeau spre Hliboca, Siret şi Rădăuţi[215]. Cea mai sângeroasă zi pare să fi fost cea de 11 ianuarie, când, încă din zori, „de la Boian, în sus, se desfăşoară între beligeranţi lupte gigantice, lupte de exterminare, ale căror rezultate sunt dezastruoase". Austriecii înconjuraseră Cernăuţii cu tranşee, fortificaţii „şi centuri de garduri construite din sârmă electrică" (toate concepute de colonelul Daniil Pop, ro-

[214] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 170-171 din 26 decembrie n. 1915, p. 4
[215] *Adevărul*, 28, nr. 10345, 29 decembrie 1915, pp. 2, 3

mân din Apuseni, dar revendicat şi de unguri pentru pricepere), prin care ruşii nu puteau răzbate[216].

1914-1918: Jertfa de sânge pentru Bucovina a fost depusă de „Fruntaşul **Toader Ciuc**, Rădăuţi, Regimentul 22, rănit; Infanteristul **Vasile Marinceac**, Rădăuţi, Regimentul 22, mort; Corporalul **Artemie Nichiforiuc**, Rădăuţi, Regimentul 22, mort”[217]; „Infanteristul **Dumitru Hâncu**, Rădăuţi, Regimentul 22 Infanterie, rănit; Infanteristul **Pentelei Palţei**, Rădăuţi, Regimentul 22, rănit”[218]; „Infanteristul **Petru Simota**, Rădăuţi, Regimentul 22, rănit; Infanteristul **Vasile Sucevan**, Rădăuţi, Regimentul 22, rănit; Rezervistul **Ion Tofanel**, Rădăuţi, Regimentul 22, mort; Infanteristul **Vicor Tudosa**, Rădăuţi, Regimentul 22, rănit; Infanteristul **Ion Zolinschi**, Rădăuţi, Regimentul 22, rănit”[219]; „Infanteristul **Gavril Postolachi**, Rădăuţi, Regimentul 80, rănit”[220]; „Infanteristul **Constantin Halus**, Rădăuţi, Regimentul 22, prizonier”[221]; „Sergentul **George Colibaba**, Rădăuţi, Regimentul 22, rănit; Infanteristul **Simion Dornean**, Rădăuţi, Regimentul 22, rănit”[222]; „La propunerea doamnei **Elisaveta Creţu**, din **Rădăuţi**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morţii bărbatului ei, **Nicolai a lui Tanasi Creţu**. Doamna Elisaveta Creţu

---

[216] *Adevărul*, 28, nr. 10347, 31 decembrie 1915, p. 4
[217] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 157 – Supliment, din 8 iulie n. 1915
[218] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 158 – Supliment, din 25 iulie n. 1915
[219] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 159 – Supliment, din 6 august n. 1915
[220] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 165 din 31 octombrie n. 1915, p. 2 - Supliment
[221] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 175 din 5 martie n. 1916, p. 4
[222] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 182, 4 iunie n. 1916, p. 8

susţine că soţul ei, Nicolai a lui Tanasi Creţu, a murit"[223]; „**Karl Straub**, din **Rădăuţi**, a participat la război şi ar fi murit ca prizonier în Italia, în anul 1919, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Antonia Straub, procedura pentru declararea morţii celui dispărut"[224]; „**Petre a lui Nicolai Klecok**, din **Rădăuţi**, a participat la război şi ar fi murit, în anul 1919, într-un spital în Rusia, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Amalia a lui Petre Klecok, procedura pentru declararea morţii celui dispărut; **Samson Rotar**, din **Rădăuţi**, a participat la război şi ar fi picat, în anul 1915/1916, în Carpaţi, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea fratelui său, Isidor Rotar, procedura pentru declararea morţii celui dispărut"[225]; „**Dumitru a lui Todor Hâncu**, din **Rădăuţi**, a participat la război şi ar fi picat, în anul 1914, pe frontul rusesc, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Ana a lui Dumitru Hâncu, procedura pentru declararea morţii celui dispărut"[226].

1919, septembrie 10: Decretul de confirmare a autorităţilor judecătoreşti. Începând cu 1 septembrie 1919, se confirmă „la autorităţile judecătoreşti din Buco-

---

[223] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 21, Cernăuţi în 19 Aprilie nou 1919, pp. 6. 7

[224] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 19, Cernăuţi, 1 iulie nou 1921, pp. 244-254

[225] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 3, Cernăuţi 3 februarie nou 1921, pp. 28-33

[226] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 1, Cernăuţi 13 ianuarie nou 1921, pp. 6-10

vina, următoarele persoane[227]: **La judecătoria Rădăuţi:** / **Hilsenrad Simeon**, judecător de district cu rangul VIII; / **Kessler Karl Herman**, judecător de district cu rangul VIII; / **Antschl Heinrich**, judecător de district cu rangul VIII; / **Paul Adalbert**, judecător de district cu rangul VIII; / **Rachut Friedrich**, judecător de district cu rangul VIII; / **Strominger Solomon**, judecător de district cu rangul VIII; **Hopp Waldemar**, judecător de district cu rangul VIII; / **Markewicz Anton**, judecător cu rangul IX; **Tepperberg Bernard Oton Enric**, judecător cu rangul IX. // Numiri, începând de la 1 septembrie 1919: **Dr. Cercavski-Ielita Eutimie**, judecător la judecătoria Rădăuţi, judecător de district cu rangul VIII.

1919: „Firm. 29/19/Gen. II 39. În registrul însoţirilor, s-au introdus, la 7 august, privitor la însoţirea „Însoţire de păstrare şi credit pentru **Rădăuţi**", următoarele schimbări: directorul Auftemi Larionescu, vicedirectorul Christofor Macovei şi membru în direcţiune George Bejan şterşi; directorul George Popadiuc, vicedirectorul Teodor Simionovici şi membrii în direcţiune Vasile a lui Grigori Rotar şi Victor Halus introduşi / Tribunalul Suceava, secţia II / în 7 august 1919"[228]. / „În registrul însoţirilor s-au introdus, la 7 August 1919, privitor la însoţirea „Însoţirea de economie şi credit pentru locuitorii germani din oraşul **Rădăuţi**" (Spar-und Darlehenskassenverein für die deutschen Einwohner der Stadt Rădăuţi), următoarele schimbări: membrii în direcţiune Iosef Kirlus, Rudolf Wilke şi Mathias Bocz sterşi; mem-

---

[227] *Monitorul Bucovinei*, Anul 1919, Cernăuţi, în 10 Septembrie nou, Fascicula 63, pp. 1-4

[228] *Monitorul Bucovinei*, Anul 1919, Cernăuţi, în 30 Septembrie nou, Fascicula 68, pp. 5 şi următoarele

brii în direcţiune Rudolf Seibel, Heinrich Emmovicz şi Johann Jakob şi vice-directorul Martin Anderl introduşi”[229].

1919: Comisiunea agrară de ocol Rădăuţi: Preşedinte: **Anton Şesan**, consilier de tribunal şi şef al ocolului judecătoresc Rădăuţi; / Locţiitor: **Constantin Nastasi**, consilier de tribunal Rădăuţi; / Reprezentant al Administraţiei: **Ilie Maceiovschi**, consilier superior de administraţie, Rădăuţi; / Locţiitor: **Ilie Stoleriu**, comisar, Rădăuţi; / Reprezentant al Băncii regionale: **Chiriac Cârstean**, învăţător superior Frătăuţii vechi; / Locţiitor: **Vasile Mironovici**, paroh, Burla; / Expert agricol: **Vasile Strătescu**, consilier agricol, Rădăuţi; / Locţiitor: **Aurelian Voronca**, director al Şcolii agronomice Rădăuţi; / Reprezentant al proprietarilor expropriaţi: **Valerian Mironovici**, consilier silvic Voivodeasa; / Locţiitor: **Aurel Isopescu**, maestru silvic, Vicovul de sus; / Inginer hotarnic: **Emil Herold**, inginer civil, Rădăuţi; / Locţiitor: **Carol Hlavin**, inginer hotarnic civil, Rădăuţi; / Reprezentanţi ai ţăranilor: **Eugen Sucevan**, agricultor, Rădăuţi; **Petrea Corfus**, agricultor, Frătăuţii vechi; / Locţiitori: **Petrea Pitic**, agricultor Straja; **Simon Popescul**, agricultor, Rădăuţi[230].

1919: Din deciziunea ministerială nr. 1593/1919, semnată, în numele lui Ion Nistor, de Iorgu Toma, erau numiţi în „Comisiunea de apel pentru evaluarea taxei de

---

229 *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 68, Cernăuţi 30 septembrie nou 1919, p. 5

230 *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

cărşmărit”[231] pe anul în curs, se pot afla numele celor mai vestiţi cârciumari ai Bucovinei. În districtul Rădăuţilor, cel mai vrednic ţinut de straşnici băutori, la care caută cu admiraţie chiar şi Europa zilei de astăzi, cârciumarii se aflau sub aurele luminoase ale liderilor cu nume, precum **Heinrich Voise** şi **Benjamin Klein**, negociatori de preţuri flexibile fiind Carol Neunteufel, comisarul gărzii financiare Ştefan Jamnicki, Hermann Krassler, administratorul de percepţie Hugo Rezniczek şi profesorul Mihai Vicol.

1920: „**Deciziunea de expropriere Nr. 421/2**. Deciziunea comisiunii agrare de ocol Rădăuţi, cu care s-a decis exproprierea corpului dominical fasc. Nr.299, **Rădăuţi**, din registrele fonciare pentru moşiile bucovinene, în suprafaţă de 250 ha 53 a 79 mp, proprietatea Fondului bisericesc ort. or., în folosul „Fondului de pământ bucovinean”, a devenit definitivă”[232].

1922: „Având în vedere concursurile publicate, cererile prezentate şi propunerile făcute de revizorate, Consiliul şcolar al ţării a făcut, în şedinţa din 27 Martie 1922, sub preşedinţia domnului Director general delegat al învăţământului din Bucovina, următoarele numiri, pe ziua de 1 Aprilie 1922 – **b)**. în calitate de învăţători definitivi şi învăţătoare definitive: **Eugenia Cazacu** şi **Eleonora Vlad** la Rădăuţi – şcoala de fete, str. Dr. I. Flondor; **Claudia Nastasi**, învăţătoare definitivă în Rădăuţi, se transferă în circumscripţia oraşului Cernăuţi”[233].

---

[231] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 69, Cernăuţi, în 3 octombrie nou 1919, pp. 1-3

[232] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi, 21 iulie nou 1921, pp. 68, 69

[233] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 8, Cernăuţi 21 aprilie 1922, p. 41

1924: „Din depărtare, vechiul sat al lui Radomir, Rădăuţii de astăzi – în primele timpuri, poate vreo reşedinţă domnească – se întinde ca o apă pătată, întinsă, scânteietoare. În liniştea şesului Sucevei, drept şi neted până la munţi, care conturează pe orizont dungi vinete, oraşul adaugă o culoare plăcută monotoniei ogoarelor şi câmpiilor verzi, printre care foesc ca fluturii muncitorii, ţărani şi ţărance în cămăşi albe şi bonde cu flori negre. Clădirile nu par mari, vreo două-trei coşuri de fabrică, cam tot atâtea turnuri de biserică şi, încolo, lanţul de acoperişuri, aci mai strâns, aci mai răsfirat, cu tablă spălăcită sau cu ţiglă roşie ca ardeiul. Clădirea cea mai mare, mai maiestuoasă, mai trufaşă, e sinagoga" (Aurel I. Gheorghiu). „Rădăuţii sunt un oraş de „domni şi de opincari", fiecare cu bucuriile şi îndeletnicirile lor" (Dragoş Vicol). „Duminică, 12 Octombrie 1924, în oraşul Rădăuţi are loc sfinţirea noii Case Naţionale şi deschiderea, în mod solemn, a noului târg. La aceste serbări participă dl ministru I. Nistor"[234].

1927: „Duminica trecuta, s-a întrunit la Rădăuţi (Bucovina) congresul extraordinar al Partidului Naţional Ţărănesc din acest judeţ, la care au participat, pe lângă numeroşi delegaţi de la sate, preşedintele partidului naţional ţărănesc din Bucovina şi Hotin, dl prof. Sauciuc Săveanu şi deputatul de Rădăuţi Pompiliu Ioaniţescu. Acest din urmă şi-a ţinut, cu acest prilej, darea de seamă a activităţii sale parlamentare, făcând şi un lung expozeu a situaţiei politice interne, în legătură cu recentele evenimente"[235].

---

[234] CALENDARUL *Glasul Bucovinei*, Cernăuţi 1925, p. 171

[235] *Gazeta Transilvaniei*, Nr. 91, Anul XC-lea, Braşov, duminică 4 septembrie 1927, p. 2

1927: „Duminică, 23 Octombrie 1927, s-a săvârşit sfinţirea solemnă a fundamentului Catedralei din Rădăuţi, în prezenţa IPSS Mitropolitul Bucovinei Nectarie şi a domnului ministru al lucrărilor publice Ion I. Nistor”[236]. Economia rădăuţeană a fost puternic impulsionată de evrei, fabrica de bere fiind făcută de Salomon Rudich, fabrica de băuturi spirtoase de Leon Rudich, o făbricuţă de nasturi, de fraţii Kern, făbricuţele de cherestea fiind ale evreilor Plank, Samuel Harth, Schapira şi Katz, Birkenfeld. Evreul rădăuţean Friedrich Fisher construise o fabrică de sticlă şi de ciment la Putna, iar Samuel Goldschläger şi copiii făcuse o fabrică de lumânări şi de săpun în Rădăuţi. O fabrică de încălţăminte aparţinea lui Joel Schurberg, Berl Drach avea un atelier de pielărie, în vreme ce atelierele de pălării aparţineau lui David Weber şi lui Mendel Harnik & Mathias Mayer. Printre micii industriaşi rădăuţeni se mai numărau şi evreii Nathan Korn, Mendel, Eisik Pressner, Chaim Mechel, Hermann Feiger, fraţii Schüller. Jacob Rosenblatt avea o mică uzină metalurgică, iar inginerii Kinsbrunner şi Fleminger, o fabrică de baterii, aflată la concurenţă cu fabrica de baterie „Vega” a firmei Nahman Guttman & Berl Josler.

1930, iulie 10: „Un grup de 300 ţărani din Bosancea au rupt cordonul principal, lovind pe locotenentul de jandarmi. Acesta a fost începutul. Imediat, masele de săteni au invadat oraşul, provocând o panică nespusă. Erau până la 3-4 mii de oameni, care au năvălit în piaţă şi în străzile principale, aşteptând pe colonelul Niculcea, ca să deschidă întrunirea. Când au aflat că acesta nu va veni, căci este arestat, oamenii s-au dus la prefectură şi au sfărâmat uşile, pentru a pătrunde înăun-

---

[236] CALENDARUL *Glasul Bucovinei*, Cernăuţi 1928, p. 139

tru. Dar Niculcea fusese arestat la Rădăuţi şi transportat la Cernăuţi, astfel că ţăranii au rămas dezamăgiţi. La prefectură se aflau domnii Pihal, subinspector de siguranţă din Cernăuţi, Tudoraş, prefectul judeţului Suceava, şi procurorul. Dar n-au putut linişti pe ţărani… / Dl secretar general al directoratului din Cernăuţi va pleca, astăzi, la Rădăuţi, pentru acelaşi scop; Mai multe detaşamente de jandarmi, sub conducea domnului colonel Bendescu, vor pleca la Suceava şi la Rădăuţi, pentru a sta la dispoziţia autorităţilor; De asemenea, s-a intervenit la ministerul armatei pentru a trimite orice număr de trupe necesare menţinerii ordinii”[237].

1935: „Bucovina a fost, în săptămâna dintre 6 şi 13 octombrie 1935, ţinta privirilor ţării noastre întregi. Plaiurile călcate de vitejii noştri voievozi moldoveni şi pământul acoperit cu atâta urme ale gloriosului nostru trecut au servit, anul acesta, ca loc de examen (e vorba despre manevrele militare – n. n.) pentru cei chemaţi să apere hotarele României întregite. **Urmaşul marelui Ştefan, M.S. Regele Carol al II-lea**, a supravegheat punerea la încercare a vredniciei colaboratorilor din plăieşi pe înseşi vechile lor ţinuturi. Bucovina a trăit o săptămână de supremă înălţare sufletească, de totală reîntinerire a sângelui vechi moldovean, sub privirile stăpânului de azi al neamului, care a patronat puternica încordare a puterilor ei, într-o rară complexitate de manifestări: militare, economice, culturale şi religioase... / Duminică, 13 Octombrie 1935, a avut loc la Rădăuţi defilarea trupelor care au participat la manevre, iar după amiază Serbarea de la Putna, unde, din dărnicia regală, s-a refăcut mormântul lui Ştefan, s-a dezvelit din nou mo-

[237] *Adevărul*, anul 43, nr. 14276, sâmbătă 12 iulie 1930, p. 4

numentul, ridicat de Cercul studenţesc „Arboroasa”, lui Mihai Eminescu şi s-a sfinţit clopotul „Buga”, **copia celui vechi**, care, fiind puţin deteriorat, a fost trecut la muzeu... / Cu ocazia vizitei sale în Bucovina, M.S. Regele a mai vizitat o expoziţie zootehnică, organizată la Rădăuţi, precum şi, tot aici, muzeul etnografic, datorat doamnei şi domnului **Ioneţ.** Pentru meritele cu adevărat mari ale acestor doi demni români, M.S. Regele i-a decorat *proprio motu*”[238].

1941: Dintr-un „Tablou de cărţile de capacitate eliberate de Oficiul Rădăuţi, anulate de minister prin decizia Nr. 66.017 din 1940”[239], aflu, fără surprindere, dar vai de alţii, că evreii, nemţii, polonii, maghiarii, rutenii şi slovacii n-au fost cumpliţi exploatatori, cu cârciuma şi cămăta, ai Neamului Românesc din Bucovina, ci, în marea lor majoritate, truditori de fiecare zi, alături de meseriaşii români, elitele acestor etnii fiind reprezentate de meseriaşi. E adevărat, existau şi politicieni, şi bogătaşi, şi funcţionari, şi dascăli, dar eu am o slăbiciune aparte pentru meseriaşii Bucovinei, pe care îi consider un fel de eroi civilizatori, pentru că au dat consistenţă unui anumit specific moştenirilor materiale de care suntem atât de mândri astăzi. Iată-i pe aceşti „eroi necunoscuţi” ai progresului bucovinean de zi cu zi interbelic, aşa cum îi înfăţişează glacialele evidenţe oficiale (interesantă este şi denumirea străzilor oraşului, în perioada interbelică): **Straub Carl**, electrician, domiciliat în Rădăuţi, str. Florian; **Fedor Ilie**, cizmar, domiciliat în Rădăuţi; **Simionovici Gheorghe**, cizmar, domiciliat în Rădăuţi; **Rusu Constantin**, cizmar, domiciliat în Rădăuţi, str. Colibaba

---

[238] *Gazeta Bucovinenilor*, nr. 22 din 25 octombrie 1935, pp. 1, 2
[239] *Monitorul Oficial*, Nr. 58, 10 martie 1941, pp. 1197-1208

Nr. 20; **Pauliner Leopold**, cizmar, domiciliat în Rădăuţi, str. Sf. Treime Nr. 17; **Tofanel Gheorghe**, cizmar, domiciliat în Rădăuţi, str. Lungă, Nr. 23; **Sindilaru Mihai**, cizmar, domiciliat în Rădăuţi, Strada Regina Maria; **Turteltaub Lotty**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Volutarilor Nr. 43; **Schauer Nathan**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 65; **Grümberg Roza**, croitor, domiciliată în Rădăuţi, str. Ştefan cel Mare Nr. 22; Kohlrus Peter, măcelar, domiciliat în **Rădăuţi**, strada Larionescu Nr. 26; **Dan Anton**, măcelar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu; **Mişcofschi Vladislav**, măcelar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 233; **Hipscher Iosef**, măcelar, domiciliat în Rădăuţi, str. Ibscher Nr. 10; **Göetel Rudolf**, măcelar, domiciliat în Rădăuţi, str. I. G. Duca Nr. 24; **Ischer Iosif**, măcelar, domiciliat în Rădăuţi, strada Eminescu Nr. 10; **Mick Frantz**, măcelar, domiciliat în Rădăuţi, strada Iuliu Maniu Nr. 201; **Hasenkopf Rudolf**, măcelar, domiciliat în Rădăuţi; **Rauchbach Leib**, măcelar, domiciliat în Rădăuţi, strada Iuliu Maniu Nr. 40; **Schlauch Jacob** anterior **Mend**, măcelar, domiciliat în Rădăuţi, la Şcoala de băieţi Nr. 15; **Paşcanu Iulian**, fotograf, domiciliat în Rădăuţi, Strada Regina Maria Nr. 81; **Pelveţchi Paul Franc**, fotograf, domiciliat în Rădăuţi, Strada Regele Ferdinand Nr. 84; **Malic R. Popovici**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Rozelor Nr. 17; **Baraniţchi Irma**, croitor, domiciliată în Rădăuţi, strada S. Frantz Beil Nr. 2; **Goldschirsch David L.**, croitor, domiciliat în Rădăuţi; **Schauer Isidor**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu; **Hanus Valentin**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, Strada Ştefan cel Mare; **Berariu Maria**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuţi; **Beer Rosa Rosner**, croitoreasă, domiciliată în Rădă-

uţi, str. Bodnarescu; **Wiezel Iosef Meier**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Topliţei Nr. 13; **Hoffman Ludovic**, cărămidar, domiciliat în Rădăuţi, str. Caramidar Nr. 6; **Hoffmann Herman**, cărămidar, domiciliat în Rădăuţi, str. Brâncov Nr. 30; **Nichitiuc Haralambie**, strungar, domiciliat în Rădăuţi, Strada Regina Maria Nr. 24; **Stadniciuc Iulius**, cărămidar, domiciliat în Rădăuţi, str. Cărămidari Nr. 11; **Gulievici Ladislau**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Florina Nr. 1; **Schaje Beer Gelber**, brutar, domiciliat în Rădăuţi, Strada Regina Maria Nr. 3; **Ellner Adolf,** chelner, domiciliat în Rădăuţi, Piaţa Unirii Nr. 15; **Pihovici Iosef**, chelner, domiciliat în Rădăuţi, Strada Iancu Nr. 33; **Ettinger Ernest**, frânghier, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 150; **Niederhofer Sami**, chelner, domiciliat în Rădăuţi, Strada Ştefan cel Mare Nr. 17; **Lehrer Fritz**, chelner, domiciliat în Rădăuţi, Strada Regele Carol Nr. 15; **Guttman Solomon**, geamgiu, domiciliat în Rădăuţi, str. Adolf Mar. Nr. 37; **Guttmann Samuel**, geamgiu, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 51; **Stadniciuc Isidor**, tăietor de lemne, domiciliat în Rădăuţi, str. Iancu Flondor Nr. 19; **Wagner Erna**, coafeză domiciliată în Rădăuţi, str. Regele Ferdinand Nr. 50; **Presner Isidor**, sifonar, domiciliat în Rădăuţi, str. Ştefan cel Mare Nr. 76; **Efenberger Elisabeta**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuţi, str. Eminescu Nr. 206; **Iftode Traian**, frizer, domiciliat în Rădăuţi, str. Şcoala Nouă Nr. 21; **Feigel Matilda**, coafeză, domiciliată în Rădăuţi, str. Brâncoveanu Nr. 6; **Katz Pinkas**, instalator apă, domiciliat în Rădăuţi, str. Volovăţ Nr. 18. Idem electrician instalaţii. Idem mecanic pentru calorifere; **Edelstein Herman**, tăbăcar, domiciliat în Rădăuţi; **Engester Adolf**, cărămidar, domiciliat în Rădă-

uţi, str. Ştefan cel Mare Nr. 1.033; **Marţincu Petre**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, Nr. 657; **Bauer Josef**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Clopotelor Nr. 6; **Bubinschi Anton**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, Obor Nr. 710; **Eichner Spigel Tob**, brutar, domiciliat în Rădăuţi, str. Zeizel Nr. 611; **Rüpel Agata**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuţi, str. Fagilor Nr. 15; **Winter Iohan**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, Strada Îngustă Nr. 8; **Pojar Petru**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Popadiuc Nr. 20; **Hanus Johann**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 183; **Guttmann Iosef**, frizer, domiciliat în **Rădăuţi**, str. Norocului Nr. 886; **Pânzaru Teodor**, brutar, domiciliat în **Rădăuţi**, str. Iuliu Maniu Nr. 377; **Hanus Tomas**, brutar, domiciliat în Rădăuţi, str. Berestie Nr. 689; **Hodenec Ştefan**, brutar, domiciliat în Rădăuţi, str. Vladimirescu Nr. 35; **Mateiciuc Lazăr**, brutar, domiciliat în Rădăuţi, str. Gradinii Nr. 16; **Turzo Cazimir**, rotar, domiciliat în Rădăuţi, str. Ştefan cel Mare Nr. 19; **Augustin Heinrich**, brutar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 20; **Beier Iosif**, frizer, domiciliat în Rădăuţi, str. Spital Nr. 5; **Wald Loty**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Bodnărescu Nr. 10; **David Kaler**, brutar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 86; **Reicher Josef David**, cojocar, domiciliat în Rădăuţi, str. Regina Maria Nr. 38; **Kriksmann Roza Oberl**, modistă, domiciliată în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 1.563; **Reiczer Rachel**, corsetieră, domiciliată în Rădăuţi, str. Apel Nr. 2; **Goldhirsch Baruc M.**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, Nr. 1.564; **Bernstein Abraham**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Hanului Nr. 13; **Goldstein Silvia**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuţi, str. Iancu Flondor Nr. 27; **Berger Michel**, brutar, domiciliat în Rădăuţi, str. Topliţa Nr. 5;

Weibgarten Helene, croitoreasă, domiciliată în Rădăuţi, str. Tirului Nr. 11; **Rosenstraus Hersch**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Sf. Maria Nr. 12; **Otto Calina**, fotograf, domiciliat în Rădăuţi, str. Ştefan cel Mare Nr. 130; **Postolache Petru**, dulgher, domiciliat în Rădăuţi, str. Papetăriei Nr. 26; **Schlauch Frantz**, dulgher, domiciliat în Rădăuţi, str. Pitel Nr. 5; **Heise Carol**, dulgher, domiciliat în Rădăuţi, str. Fagilor Nr. 11; **Mevis Ferdinand**, dulgher, domiciliat în Rădăuţi, str. Réné Nr. 10; **Calancea Gheorghe**, dulgher, domiciliat în Rădăuţi, str. Bujor Nr. 13; **Mercher Mikel**, dogar, domiciliat în Rădăuţi, str. Agronom Nr. 24; **Pauliuc Friederich**, dogar, domiciliat în Rădăuţi, Strada Lungă, Nr. 77; **Kriekel Carl**, dulgher, domiciliat în Rădăuţi, str. Salcâmilor; **Brezina Iosef**, dogar, domiciliat în Rădăuţi, str. Sf. Treime Nr. 16; **Elenbogen Hune**, calapodar, domiciliat în Rădăuţi, str. Fagilor Nr. 3; **Liman Leon**, dulgher, domiciliat în Rădăuţi, str. Bejan Nr. 20; **Simonta Ambros**, cizmar, domiciliat în Rădăuţi, str. Luiza Nr. 1; **Ungureanu Dumitru**, rotar, domiciliat în Rădăuţi, str. Forestierilor Nr. 6; **Ianiţchi Valerian**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi, str. Bogdan V. Nr. 5; **Hanus Josef**, fierar, domiciliat în Rădăuţi, str. Norocului Nr. 70; **Donisan Dumitru**, fierar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu; **Krasler Iosif**, fierar, domiciliat în Rădăuţi, str. Sf. Treime Nr. 16; **Sel Alexandru**, fierar, domiciliat în Rădăuţi, str. Voluntarilor Nr. 8; **Wasserman Eva**, coafeză, domiciliată în Rădăuţi, str. Noroc Nr. 24; **Blietzer Bein**, cojocar, domiciliat în Rădăuţi; **Theil Mihail**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi; **Friedman Isak**, rafinir, domiciliat în Rădăuţi, str. Topliţa Nr. 1; **Flaman Lotter Hugo**, ţesător, domiciliat în Rădăuţi, str. Col. Georgescu Nr. 18; **Wagner Israel**,

croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 34; **Stenzler Haschel**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Băii Nr. 642; **Reiss Mihail**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Macului Nr. 5; **Armenpristen Ştefan**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iacob Nr. 12; **Schechter Clara**, croitor, domiciliată în Rădăuţi, str. Iancu Flondor Nr. 44; **Honner David**, brutar, domiciliat în Rădăuţi; **Vogel Hermann**, brutar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 106; **Vlad Gheorghe**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Pitei Nr. 30; **Florea Petru**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Macului Nr. 2; **Klezok Emil**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi; **Katz Iosef**, morar, domiciliat în Rădăuţi, str. Regina Maria Nr. 142; **Olier Iosef**, morar, domiciliat în Rădăuţi, str. I. G. Duca; **Melzheimer Frantz A.**, măcelar, domiciliat în Rădăuţi, str. Topliţei Nr. 27; **Lang David Leib**, blănar, domiciliat în Rădăuţi, str. Voluntarilor Nr. 47; **Mehedin Filip**, cizmar, domiciliat în Rădăuţi, str. Pipernia; **Ciobotaru Gavril**, măţar, domiciliat în Rădăuţi; **Niederhofer Moses**, nichelar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iancu Nistor Nr. 50; **Coneczney Carl**, ceasornicar, domiciliat în Rădăuţi, str. Ştefan cel Mare Nr. 6; **Krieger Emil**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Sf. Treime Nr. 25; **Gaschler Herminius**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Adolf M. Nr. 19; **Verhun Eugen**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Bejan Nr. 33**; Reicher Carol**, cojocar, domiciliat în Rădăuţi, str. I. Creangă Nr. 24; **Bejenar Anna**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuţi, str. Nistor Nr. 48; **Entner Iosef**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 55; **Hilinger Valentin**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Dacia Nr. 25; **Winkler Emil**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Bejan Nr. 21; **Cleckzoc Josef**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Renei Nr. 106; **Ludvig**

Adolf, tâmplar domiciliat în Rădăuţi, str. Crucii Nr. 20; **Hilinger Oscar**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Şaguna Nr. 30; **Stadniciuc Anton**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Lăutarilor Nr. 6; **Hoffmann Clement**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Crucii Nr. 9; **Brilinschi Rudolf**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Liceului; **Pacicovschi Ioan**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Voevod Mihai Nr. 31; **Pavlovschi Eduard**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Regele Ferdinand Nr. 80; **Blaho Iosef**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Rotari Nr. 1; **Melnicihi Iosef**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Réné Nr. 19; **Koch Frantz**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Perticari; **Lausmann August**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Sf. Treime Nr. 19; **Trufin Ioan**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Ştefan cel Mare; **Stahorschi Wilhelm**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 194; **Hilinger Eduard**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Sf. Ioan Nr. 8; **Scriptnic Iosef**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Abator Nr. 38; **Nuveiler Emil**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Coşbuc Nr. 11; **Geber Ambrosie**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Măcelari Nr. 24; **Meierhifer Otto Wilibald**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Sf. Ioan Nr. 14; **Gaschler Thomas**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Ad. Marin Nr. 24; **Keczek Petre**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Şc. Nouă Nr. 33; **Etenhoffer Norbert**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Crucii Nr. 2; **Meierhofer Iosef**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Lăutari Nr. 4; **Hanus Rudolf,** tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Sf. Maria Nr. 37; **Pol Iosef**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Sf. Treime Nr. 66; **Mihalic Otto**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Şaguna Nr. 32; **Croner Io-**

hann, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Şcoala Nouă Nr. 1; **Pacovschi Robert**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Laterală Nr. 1; **Gross Gustav**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Voevodul Mihai Nr. 20; **Roslavec Leopold**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Clopot Nr. 10; **Etenhofer Wilhelm**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Sf. Ioan Nr. 14; **Hillinger Martin**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Parohiei Nr. 8; **Lupaşcu Martin**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Maria-Theresia Nr. 8; **Zoglauer Neumann**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Laterală. Nr. 1; **Traci Ioan**, cojocar, domiciliat în Rădăuţi, str. Sf. Nicolai Nr. 5; **Geller Siegfried**, cojocar, domiciliat în Rădăuţi, str. Sf. Plaia Nr. 9; **Gustav Moses**, blănar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 154; **Reichbach Samuel**, blănar, domiciliat în Rădăuţi; **Reicher Michel**, cojocar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 104; **Reicher Muniş**, cojocar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 104; **Dnistraniu Iosef**, cojocar, domiciliat în Rădăuţi, str. Sf. Treime Nr. 26; **Klinger Adolf**, cojocar şi blănar, domiciliat în Rădăuţi, str. Vasile Bod Nr. 19; **Hendel Itzig**, cojocar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 95; **Postelnic Leon**, fotograf, domiciliat în Rădăuţi, str. Ştefan cel Mare Nr. 13; **Kriekel Iosef**, zidar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 157; **Wasserman Loty**, brutar, domiciliat în Rădăuţi, str. Topliţa Nr. 5; **Bacher Veniamin**, perier, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu; **Smatnic Iacob**, cizmar. domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 35; **Töner Otto**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Tirului; **Neumann Thomas**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Abator Nr. 27; **Engel Bernard**, boiangiu, domiciliat în Rădăuţi, str. Iancu Nistor Nr. 12; **Amariţa Teodor**, cizmar, domiciliat în Rădăuţi, str. Re-

gele Ferdinand Nr. 63; **Galan Ioan**, cărămidar, domiciliat în Rădăuţi, str. Ştefan cel Mare Nr. 120; **Berger Rudbin**, cizmar, domiciliat în Rădăuţi, str. Topliţei Nr. 5; **Şloim Solomon**, tinichigiu, domiciliat în Rădăuţi, str. Vânătorilor Nr. 3; **Abramov Filip**, mecanic, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu; **Velnicer Leon**, tapiţer, domiciliat în Rădăuţi, str. Lăutar Nr. 3; **Dascălu Nandor**, zugrav, domiciliat în Rădăuţi, str. Coşarilor Nr. 20; **Maidanschi Iosef**, tăbăcar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iazului Nr. 19; **Sudmans Leib r. Lauf**, tăbăcar, domiciliat în Rădăuţi, str. Vînătorilor Nr. 22; **Schefer Rafael**, perier, domiciliat în Rădăuţi, str. Regina Maria Nr. 152; **Goian Anton**, tăbăcar, domiciliat în Rădăuţi, str. Sf. Maria Nr. 57; **Fischer Sloim**, tinichigiu, domiciliat în Rădăuţi, str. Zeizel Nr. 4; **Mironiuc Eugeniu**, tăbăcar, domiciliat în Rădăuţi; **Sindelar Gheorghe**, hornar, domiciliat în Rădăuţi, str. Rotarilor Nr. 19; **Vilhelm Haas**, brutar, domiciliat în Rădăuţi; **Kupferschmidt Israel**, perier, domiciliat în Rădăuţi, str. Regina Maria Nr. 70; **Abraham Abaparola**, tinichigiu, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr 9; **Dulberg Berl**, tinichigiu, domiciliat în Rădăuţi, str. Piaţa Unirii; **Baruch David**, tapiter, domiciliat în Rădăuţi, str. Vasile Bodnarescu Nr. 11; **Stumer Nuchem**, ceasornicar, domiciliat în Rădăuţi, Piata Unirii; **Rieczer Strul**, tinichigiu, domiciliat în Rădăuţi, str. Regina Maria Nr. 29; **Pancraţiu Andrei**, dulgher, domiciliat în Rădăuţi, str. Ad. Merin; **Schultz Iosef**, dulgher, domiciliat în Rădăuţi, str. Sf. Treime Nr. 51; **Dvorjac Wentzel**, dulgher, domiciliat în Rădăuţi, str. Pitei Nr. 13; **Kronenfeld Mendel**, coafeză, domiciliată în Rădăuţi, str. Sleger Nr. 1; **Kohlrus Iohann**, caretaş, domiciliat în Rădăuţi, str. Voluntari Nr. 8; **Vlodinger Morteo Nathaniel**, croitor, domiciliat

în Rădăuţi, str. Iancu V. Nr. 8; **Hartinger Carol**, bărbier, domiciliat în Rădăuţi, str. Norocului Nr. 29; **Iagelo Rudolf**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Gh. Tofan Nr. 31; **Sontag Sali**, brutar, domiciliat în Rădăuţi, str. Putnei Nr. 60; **Crasler Robert**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi, str. Sf. Maria Nr. 45; **Steimetz Meier**, mezelar, domiciliat în Rădăuţi, str. Ştefan cel Mare Nr. 3; **Socol Norbert**, tăbăcar, domiciliat în Rădăuţi, str. Regele Ferdinand Nr. 100; **Glasar Abraham**, blănar, domiciliat în **Rădăuţi**, str. Norocului Nr. 62; **Hlinger Rudolf**, cizmar, domiciliat în Rădăuţi, str. Apel Nr. 30; **Dohl Margareta**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuţi, str. Regina Maria Nr. 29; **Twers Wilhelm**, olar, domiciliat în Rădăuţi, str. Şcoalei Nr. 30; **Donişan Ilie Ţugui**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Popadiuc Nr. 28; **Laufer Moses**, măcelar, domiciliat în Rădăuţi, str. Larionescu Nr. 10; **Altdorf Manfred**, morar, domiciliat în Rădăuţi, str. I. G. Duca Nr. 28; **Höhrer Michel**, zugrav, domiciliat în Rădăuţi, str. Apel Nr. 5; **Trufin Alexandru**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Sf. Ion Nr. 26; **Schindler Carol**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Mitropolit Şaguna Nr. 40; **Drasinover Iosef**, strungar, domiciliat în Rădăuţi, str. Regina Maria Nr. 29; **Gruber Josef Moses**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, Piaţa Unirii; **Kern Aron**, măturar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iancu Nistor Nr. 22; **Kern Berl**, năsturar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iancu Nistor Nr. 22; **Kern Hetţ Itzig**, năsturar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iancu Nistor Nr. 22; **Seibel Carol**, şelar, domiciliat în Rădăuţi, str. Larionescu Nr. 3; **Drach Hersch**, tăbăcar, domiciliat în Rădăuţi, str. Adolf Marin; **Schpighel Josef**, şelar, domiciliat în Rădăuţi, str. Putnei Nr. 40; **Reiner Emil**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi, str. Larion Nr. 51;

Baruch David, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Bodnarescu Nr. 11; **Vininger Israel**, strungar, domiciliat în Rădăuţi, str. Şcolii Nr. 8; **Serafim Michel**, frizer, domiciliat în Rădăuţi, str. Sf. Maria Nr. 23; **Veonga Constantin**, dulgher, domiciliat în Rădăuţi, str. Tolocii Nr. 16; **Laufer Josef**, cârnăţar, domiciliat în Rădăuţi, str. Putnei Nr. 18; **Kurtzveil Frantz**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi, str. Putnei Nr. 103; **Stanovschi Wilhelm**, tocilar, domiciliat în Rădăuţi, str. Băilor Nr. 11; **Hanus Frantz**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Oborului; **Schlauch Iosef**, frizer, domiciliat în Rădăuţi, str. Brâncoveanu Nr. 6; **Goldschleger Sali**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Oborului Nr. 4; **Schulberg Ioil**, brutar, domiciliat în Rădăuţi, str. Regele Carol Nr. 30; **Elemberg Iosef**, sifonar, domiciliat în Rădăuţi, str. Putnei Nr. 173; **Ofenberger Leib**, frizer, domiciliat în Rădăuţi, str. Braunstein Nr. 37; **Schpeidel Valter**, bărbier, domiciliat în Rădăuţi, str. Regele Ferdinand Nr. 81; **Polacec Iosef**, bărbier, domiciliat în Rădăuţi; **Rosner Hersch**, bărbier, domiciliat în Rădăuţi, str. Putila; **Rosenfeld Solomon**, bărbier, domiciliat în Rădăuţi, str. Regina Maria; **Feigel Maria**, coafeză, domiciliată în Rădăuţi, str. Ştefan cel Mare Nr. 5; **Weber Carol**, bărbier, domiciliat în Rădăuţi, str. Sf. Maria Nr. 28; **Heidtner Sofia**, coafeză, domiciliat în Rădăuţi, str. Norocului Nr. 7; **Mendrigia Edith**, coafeză, domiciliat în Rădăuţi, str. Topliţei Nr. 8; **Vininger Vica**, coafeză, domiciliată în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 27; **Kronenfeld Zili**, coafeză, domiciliat în Rădăuţi, str. Slagăr Nr. 1; **Pincasovici Elena**, coafeză, domiciliată în Rădăuţi, str. Regele Ferdinand Nr. 19; **Nepovada Ioan**, bărbier, domiciliat în Rădăuţi, str. Regele Ferdinand Nr. 19; **Buculei Emilian**, bărbier, domiciliat

în Rădăuţi, str. Petru Rareş Nr. 9; **Stetz Ernest**, bărbier, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu; **Gottesmann Emanuel**, bărbier, domiciliat în Rădăuţi, str. Iancu Flondor Nr. 33; **Baumgarten Otto**, bărbier, domiciliat în Rădăuţi, str. Iancu Nr. 70; **Vaţlavec Iosef**, bărbier, domiciliat în Rădăuţi, str. Norocului Nr. 76; **Crasler Rudolf**, bărbier, domiciliat în Rădăuţi, str. Sf. Maria Nr. 22; **Herşcovici Aron**, bărbier, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 1; **Văcăreanu Adrian**, bărbier, domiciliat în Rădăuţi, str. Oborului; **Brandel Reghina**, coafez, domiciliată în Rădăuţi; **Hilda David**, coafeză, domiciliată în Rădăuţi, str. Regele Carol; **Axelrad Ana**, manichiuristă, domiciliată în Rădăuţi, str. Fierari Nr. 4; **Zitere Elias**, bărbier, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 18; **Haman Norbert**, bărbier, domiciliat în Rădăuţi, str. Regina Maria; **Etenhofer Artur**, bărbier, domiciliat în Rădăuţi, str. Scipilor Nr. 18; **Helman Sami**, bărbier, domiciliat în Rădăuţi, Piaţa Unirii; **Roşca Dumitru**, bărbier, domiciliat în Rădăuţi, str. Voluntarilor Nr. 29; **Nadler Israel**, bărbier, domiciliat în Rădăuţi, str. Apel Nr. 22; **Budic Frimie**, coafeză, domiciliată în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu; **Groper Isac**, bărbier, domiciliat în Rădăuţi, str. Fundul Splaiului; **Botez Valerian**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Florian Nr. 7; **Clieger Clara**, cosmetică, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 18; **Drojde Petre**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Turcească Nr. 3; **Drojde Vasile**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Turcească Nr. 3; **Buchwald David**, pălărier, domiciliat în Rădăuţi, str. Topliţei Nr. 20; **Pojar Dumitru**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Liliacului Nr. 2; **Irmiciuc Ion**, vopsitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Crucii Nr. 5; **Halpern Schaie**, brutar, domiciliat în Rădăuţi, str. Regina Maria

Nr. 8; **Krasler Norbert**, brutar, domiciliat în Rădăuţi, str. Rotari Nr. 14; **Hurjui Elena**, croitoreasă domiciliat în Rădăuţi, str. Ştefan cel Mare Nr. 93; **Gavrilescu Olimpia**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuţi, str. 9 Noemvrie; **Postelnicu Suzia**, rufăreasă, domiciliată în Rădăuţi, str. Caragiale; **Horbaci Sulem**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 62; **Postelnicu Suzia**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuţi; **Sternschus Erna**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuţi, str. Topliţa Nr. 1; **Schauer Bernhardt**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 65; **Ropdanovici Elena**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuţi, str. Iancu Nistor; **Haitner Isac**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Bodnărescu Nr. 5; **Stenţel Osias**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Ştefan cel Mare Nr. 80; **Grumed Leon**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Regele Carol II; **Samueli Flora Paula**, croitoreasă, domiciliat în Rădăuţi, str. Ştefan cel Mare Nr. 65; **Weiner Maximilian**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Rotari Nr. 34; **Sternschus Etka**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuţi, str. Ştefan cel Mare Nr. 41; **Stupcan Hermina Wilhelmine**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuţi; **Hirsch Bina**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuţi, str. Larionescu Nr. 14; **Schachter Frida**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuţi, str. Regina Maria Nr. 112; **Kohl Ana**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuţi, str. Ştefan cel Mare Nr. 18; **Astaloh L. Arnold**, umbrelar, domiciliat în Rădăuţi, str. Măcelarilor Nr. 6; **Heisman Etti**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuţi, str. Topliţei Nr. 11; **Wurmbrand Iulius**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Ştefan cel Mare Nr. 2; **Vlodinger Saie**, croitor, domiciliat în Rădăuţi; **Or1eţchi Vladimir**, cârnăţar, domiciliat în Rădăuţi, str. Sergent Ignat Nr. 14; **Olenici Petrea**, măcelar, domiciliat în Rădăuţi; **Pirucă**

Arcadie, cârnăţar, domiciliat în Rădăuţi, str. Forestier Nr. 3; **Clipan Eugeniu**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Tirului Nr. 8; **Anker Iuda**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Anului Nr. 14; **Brecker Regina**, corsetieră, domiciliată în Rădăuţi, str. Sf. Treime Nr. 29; **Stupan Olga**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuţi, str. Larionescu Nr. 33; **Gottesmann Gerda**, modistă, domiciliată în Rădăuţi, str. Iancu Flondor Nr. 33; **Schüber Hilda**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuţi, str. Topliţei Nr. 22; **Schtenzler David**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Băii Nr. 5; **Guttman Fani**, corsetieră, domiciliată în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 39; **Sadinger Eti**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 25; **Modianu Loty**, corsetieră, domiciliată în Rădăuţi, str. Ştefan cel Mare; **Cleinici Petru**, măcelar, domiciliat în Rădăuţi, str. Abatorului; **Preser Friederich**, măcelar, domiciliat în Rădăuţi, str. 9 Noemvrie Nr. 40; **Prelipcean Sava**, cizmar, domiciliat în Rădăuţi, str. Pitei Nr. 26; **Weinisch Iohans**, cizmar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 10; **Sepco Mihai**, cizmar, domiciliat în Rădăuţi, str. Mândrilă Nr. 2; **Morar Vasile**, cizmar, domiciliat în Rădăuţi, str. Sf. Maria Nr. 28; **Hoffmann Emil**, mecanic, domiciliat în Rădăuţi, str. Ştefan cel Mare Nr. 69; **Poleac Emil**, cizmar, domiciliat în Rădăuţi; **Carni Siegfried**, frizer, domiciliat în Rădăuţi, str. Voevodul Mihai Nr. 25; **Tvers Carol**, frizer, domiciliat în Rădăuţi; **Wilhelm Iosef**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Grigore Ghika Vodă Nr. 26; **Tvers Ludovic**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Voluntarilor Nr. 12; **Poll August**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Regina Maria Nr. 69; **Stadler Pius**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iancu Nistor Nr. 88; **Plosciac Frantz**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str.

Voevodul Mihai Nr. 22; **Ferentz Iacob**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Regina Maria; **Kolhrus Otto**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi; **Cuneci Iosef**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Bejan Nr. 10; **Volanschi Cazimir**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iancu Nistor Nr, 37; **Pitaru Aurel**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Splaiul Topliţei Nr. 3; **Rotaru Ioan**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Bejan Nr. 38; **Zimmermann Max**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Bujor Nr. 5; **Weinsch Leon**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Şcoala Nouă Nr. 5; **Antochi Dionisie**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi; **Cojocaru Vasile**, tăbăcar, domiciliat în Rădăuţi; **Plach Victor**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi; **Ştefureac Mihai**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi, str. Vânătorilor Nr. 19; **Kohl Iosef**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi, Strada Mare Nr. 108; **Cucerka Titus**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi, str. Bogdan Vodă Nr. 74; **Dumitru Costea**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi, str. Pulberăriei Nr. 23; **Prelici Victor**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi, str. Cuza Vodă Nr. 6; **Engster Otto**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi, str. Obor; **Schwartz Tobias**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi, str. Cronicarilor; **Hilinger Josef**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi, str. Mitropolitul Şaguna Nr. 28; **Kremer Mendel**, electrician, domiciliat în Rădăuţi, str. Băii Nr. 4; **Engster Hubert**, mecanic, domiciliat în Rădăuţi; **Poţcaliţchi Josef**, mecanic, domiciliat în Rădăuţi, str. Norocului; **Kriekel Sigmund**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi, str. Poienilor Nr. 8; **Bardo Mihai**, bărbier, domiciliat în Rădăuţi, str. Iosefinei Nr. 2; **Caroliuc Teodor**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi, str. Tolocii Nr. 6; **Kohl Andreas**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi, str. Iancu Nistor Nr. 92; **Cuneţchi Gheorghe**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi;

Sefco Petru, cizmar, domiciliat în Rădăuţi, str. Berthelot; **Fedoriac Dumitru**, cizmar, domiciliat în Rădăuţi, str. Pulberăriei; **Holinger Mendel**, richtuitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Voluntarilor Nr. 51; **Sindilar Rudolf**, cizmar, domiciliat în Rădăuţi, str. Bogdan Vodă; **Murin Petre**, cizmar, domiciliat în Rădăuţi, str. Sf. Apostoli Nr. 53; **Stahorschi Eduard**, bărbier, domiciliat în Rădăuţi, str. Parohiei Nr. 14; **Vasile Caprea**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi, str. Plugarilor Nr. 10; **Hansler Iosef**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi; **Rusu Mihai**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi, str. Colibaba Nr. 20; **Hoffmann Frantz**, măcelar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 38; **Titron Ion**, morar, domiciliat în Rădăuţii Noi; **Vild Leopold**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi, Strada Şerpuită Nr. 11; **Navroţchi Carol**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 103; **Leiser Nathan**, mecanic, domiciliat în Rădăuţi, str. Adolf Marin; **Reh Norbert**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Fagilor, Nr. 12; **Schleim Sali**, coafeză, domiciliată în Rădăuţi, str. Hanului Nr. 8; **Pacheit Emil**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi; **Trufin Grigore**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi, str. Pitei; **Harand Leon**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. l63; **Rezuş Gheorghe**, mecanic, domiciliat în Rădăuţi, str. Bejan; **Titron Ferdinand**, lăcătuş, domiciliat în Rădăuţi, str. Iancu Flondor Nr. 10; **Danca Ioan**, mecanic, domiciliat în Rădăuţi, str. Eminescu Nr. 54; **Neumann Heinrich**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Voevodul Mihai Nr. 16; **Merliug Samuel**, morar, domiciliat în Rădăuţi, str. Bodnărescu Nr. 28; **Koch Iacob**, morar, domiciliat în Rădăuţi, str. Oborului; **Gronichievici Iosef**, morar, domiciliat în Rădăuţi, str. Morilor Nr. 2; **Buler Solomon Leib**, morar, domiciliat în Rădăuţi;

Lauchman Sali Hil, modistă, domiciliată în Rădăuţi, str. Florilor Nr. 1; **Viemer Herman**, dogar, domiciliat în Rădăuţi, str. Ştefan cel Mare Nr. 46; **Costea Teodor**, dulgher, domiciliat în Rădăuţi, str. Bereştei Nr. 3; **Moroşan Petru**, dogar, domiciliat în Rădăuţi, str. Şcoala Nouă Nr. 8; **Ududec Vasile**, dulgher, domiciliat în Rădăuţi, str. Jalcău Nr. 15; **Horvath Ştefan**, fierar, domiciliat în Rădăuţi, str. Pulberăriei Nr. 20; **Nastase Velnicer**, fierar, domiciliat în Rădăuţi, str. Braunstein Nr. 44; **Harand Ştefan**, fierar, domiciliat în Rădăuţi; **Ivanov Naum**, măcelar, domiciliat în Rădăuţi, str. Coşarilor Nr. 3; **Hünig Eric**, măcelar, domiciliat în Rădăuţi, str. Vânătorilor Nr. 34; **Straub Oscar**, măcelar, domiciliat în Rădăuţi, str. Larionescu; **Bauer Herbert**, bărbier, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu; **Glass Reinhold**, rotar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 193; **Trömel Josef**, rotar, domiciliat în Rădăuţi, str. Braunstein Nr. 46; **Topola Pamfil**, rotar, domiciliat în Rădăuţi, str. Voluntarilor Nr. 8; **Vlonga Epaminonda**, rotar, domiciliat în Rădăuţi, str. Bejan Nr. 24; **Postelnic Teodor**, morar, domiciliat în Rădăuţi, str. Dr. Vasile Bodnărescu; **Efroim Gruber**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi; **Gheorghe Sindilaru**, cizmar, domiciliat în Rădăuţi, str. Serpentină Nr. 5; **Rikzer Israel Guecer**, tinichigiu, domiciliat în Rădăuţi, str. Toplіţei Nr. 10; **Stern Heim**, tinichigiu, domiciliat în Rădăuţi, str. Voluntarilor Nr. 49; **Schmidt Frantz**, frânghier, domiciliat în Rădăuţi, str. Regina Maria Nr. 124; **Marciuc Gheorghe**, cojocar, domiciliat în Rădăuţi, str. Trei Ierarhi Nr. 5; **Veinschau Moses**, brutar, domiciliat în Rădăuţi, str. Topliţei Nr. 18; **Glaser Victor**, brutar, domiciliat în Rădăuţi, str. Adolfinei Nr. 19; **Heiner Leib**, cizmar, domiciliat în Rădăuţi, str. Renei Nr.

2; **Heisman Feidiş**, croitor, domiciliat în Rădăuţi, str. Topliţei Nr. 11; **Otocar Iosef Haas**, cizmar, domiciliat în Rădăuţi, str. Adolf Marin Nr. 20; **Buvai Eugen**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi; **Glater Max**, fotograf, domiciliat în Rădăuţi, str. Ferdinand Nr. 63; **Cerneţchi Emilian**, tipograf, domiciliat în Rădăuţi, Strada Îngustă Nr. 7; **Vlonga Dumitru**, fierar, domiciliat în Rădăuţi, str. Tolocei Nr. 24; **Tiger Berciu**, cojocar, domiciliat în Rădăuţi, str. Topliţei Nr. 12; **Murin Cristofor**, cojocar, domiciliat în Rădăuţi, str. Sf. Apostoli Nr. 2; **Siegebert Heidt**, blănar, domiciliat în Rădăuţi, str. Caragiale; **Harand Emil**, fierar, domiciliat în Rădăuţi, str. Vânătorului; **Volph Lipa**, cojocar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 104; **Brucher Moriţ**, cojocar, domiciliat în Rădăuţi, str. Vânătorilor Nr. 28; **Rauhmach Sapsel**, cojocar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 20; **Ursuleac Ştefan**, cojocar, domiciliat în Rădăuţi, str. Trei Ierarhi Nr. 9; **Solomon Leib Rauchbach**, cojocar, domiciliat în Rădăuţi; **Carol Frantz**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Pitei Nr. 17; **Kohn Froim**, tapiţer, domiciliat în Rădăuţi; **Schaller Maximilian**, frânghier, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu Nr. 169; **Staub Herman**, fierar, domiciliat în Rădăuţi, str. Voevodul Mihai Nr. 9; **Apel Martan Stup**, perier, domiciliat în Rădăuţi, str. Pitarilor Nr. 1; **David Michel**, şelar, domiciliat în Rădăuţi, str. Regele Ferdinand; **Schacher Isac**, cojocar, domiciliat în Rădăuţi, str. Regele Carol Nr. 58; **Neumaier Otto**, tâmplar, domiciliat în Rădăuţi, str. Iuliu Maniu.

1941: „Tablou de condamnaţii care au beneficiat de suspendarea executării pedepselor, conform decretului-lege Nr. 1.132/941, Monitorul Oficial Nr. 94 din

1941[240] –**Tribunalul Suceava** (Penitenciarul Suceava): **Calanciu Teodor**, muncitor, cu ultimul domiciliu în oraşul Rădăuţi, născut în oraşul Rădăuţi, condamnat de Trib. Mil. C. IV Armată, pentru rebeliune, la 2 ani închisoare corecţională, 1 an interdicţie, conform art. 259, 260, 58 şi 59 c. p., combinat cu 1. d. Nr. 856 din 1938; **Trufin Gheorghe**, agricultor, cu ultimul domiciliu în oraşul Rădăuţi, născut în oraşul Rădăuţi, condamnat de Trib. Mil. C. IV Armată, pentru rebeliune, la 5 ani închisoare corecţională, 2 ani interdicţie, conform art. 258, 259 şi 260 c. p.; **Prelipceanu Dumitru**, funcţionar particular, cu ultimul domiciliu în Rădăuţi, Strada Regele Ferdinand Nr. 240, născut în comuna **Horodnicul de Sus**, jud. Rădăuţi, condamnat de Trib. Mil. C. IV Arm., pentru rebeliune, la 2 ani închisoare corecţională, conform art. 259, 260 c. p., combinat cu I. d. Nr. 856 din 1938". **Tribunalul Iaşi**[241]: **Negru Pricopie**, agricultor, cu ultimul domiciliu în **Rădăuţi**, str. Nistor Nr. 86, născut în Rădăuţi, condamnat de Tribunalul Militar al Corpului IV Armată, pentru rebeliune, la un an închisoare corecţională, conform art. 258 şi 261 din codul penal; **Chira Constantin**, agricultor, cu ultimul domiciliu în **Rădăuţi**, născut în comuna **Straja**, jud. Rădăuţi, condamnat de Tribunalul Militar al Corpului IV Armată, pentru rebeliune, la 6 luni închisoare corecţională, conform art. 261, combinat cu art. 258 din codul penal.

1941: „Prin decizia ministerială Nr. 25.020 din 22 Mai 1941[242]… următorii salariaţi evrei, din întreprinderile arătate în dreptul fiecăruia, vor fi concediaţi, pe data

[240] *Monitorul Oficial*, Nr. 122, 26 mai 1941, pp. 2856-2860
[241] *Monitorul Oficial*, Nr. 115, 17 mai 1941, pp. 2684-1686
[242] *Monitorul Oficial*, Nr. 122, 26 mai 1941, p. 2850

prezentării înlocuitorilor, în conformitate cu decretul-lege Nr. 3.825 din 1940, pentru românizarea personalului din întreprinderi: Rozemnann Herman, Berăria „S. Rudnic” **Rădăuţi**. / Glaubach Carol, Berăria „S. Rudnic” **Rădăuţi**. / Weissbrot Iacob, Berăria „S. Rudnic” **Rădăuţi**. / Auslender Wötan, Berăria „S. Rudnic” **Rădăuţi**. / Deutsch Lotti, Berăria „S. Rudnic” **Rădăuţi**. / Katz Ickter, Berăria „Rudisch” **Rădăuţi**. / Stern Solomon, Berăria „Rudisch” **Rădăuţi**. / Schödel Moses, Berăria „Rudisch” **Rădăuţi**. / Feld Moses, Berăria „Rudisch” **Rădăuţi**. / Kurtzberg Melek, Berăria „Rudisch” **Rădăuţi**. / Edinger Mayer, Berăria „Rudisch” **Rădăuţi**. / Grümberg Avram, Berăria „Rudisch” **Rădăuţi**. / Uscher Abraham, Fabrica de baterii „Vega” **Rădăuţi**. / Werpoller Laura, Fabrica de baterii „Vega” **Rădăuţi**. / Wenger Solomon, Fabrica de baterii „Vega” **Rădăuţi**. / Niderhofer Mozes, Fabrica de baterii „Vega” **Rădăuţi**. / Wohl Phöbus, Fabrica de baterii „Vega” **Rădăuţi**. / Hörer Iacob, Fabrica de baterii „Vega” **Rădăuţi**. / Wankert Rebeca, Fabrica de baterii „Vega” **Rădăuţi**.

1941: La începutul lunii octombrie a anului 1941, toţi evreii rădăuţeni au fost somaţi să părăsească oraşul în termen de două zile pe 9 şi 10 octombrie, cu bagaje minime, ei primind, totuşi, aprobarea de la prefectură să ia cu ei valize mari, datorită intervenţiei delegaţiei Comunităţii Evreieşti, formată din preşedintele Eisik Pressner şi din David Wassermann. Îmbarcaţi în vagoane de vite, evreii rădăuţeni au fost deportaţi în Transnistria, la Jurin şi la Moghilev.

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului şcolar regional Suceava, înre-

gistrat sub Nr. 264.182 din 1947[243], următorii învăţători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la şcolile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Ungureanu Zenovia**, de la Siret, băieţi, la Rădăuţi, băieţi; **Şorodoc Pantelimon**, de la Vicovu de Sus, Centru, la Rădăuţi, băieţi". „**Tudose George**, de la Vicovul de Jos, Centru, la **Rădăuţi**, Şc. pr. mixtă, p. XI, cel mai mare grad; **Spânu Ilie**, de la Vicovul de Jos, Remezău, la **Rădăuţi**, Şc. nr. 1 mixtî, p. XII, cel mai vechi în grad, copii şcolari, teren; **Bondor Sultana**, de la Marginea Nr. 2, la **Rădăuţi**, Şc. nr. 2 mixtă, XII, aproape de soţ, învăţător.; **Iuraşoc Vera**, de la Dorneşti, la **Rădăuţi**, Şc. fete nr. 2, p. XI, aproape de soţ, învăţător; **Filip Clemansa**, de la Făget, Severin, la **Rădăuţi**, Şc. fete nr. 2, p. VIII, aproape de soţ, învăţător; **Ţurcanu Anca**, de la Hurjueni, la Rădăuţi, p. X, Şc. băieţi"[244].

1948: „Tablou de întreprinderile naţionalizate trecute în administrarea comunelor, potrivit dispoziţiunilor art. 1, aliniatul penultim, din legea N. 119 din 1948, şi pentru care urmează să se ia deciziuni în cauză de către Preşedinţia Consiliului de Miniştri: Brutăria fostă proprietate a lui **Flasenberg Iosif Moze** din oraşul Rădăuţi"[245].

---

[243] *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657
[244] *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iunie 1947, p. 4911
[245] *Monitorul Oficial*, Nr. 229, 2 octombrie 1948, p. 7968

RĂDEANA

(comuna Ştefan cel Mare, inclusă în Oneşti, Bacău).

1502, martie 10: Întărit de Ştefan voievod, în cadrul unui schimb de sate între Ştefan cel Mare, care dă „satul Rădeni, care este între Dragomirna de la Pârâul Sec şi între Bogdana, unde a fost Miclăuş Faur”, şi primeşte, de la cneaghina Marga, nepoata Antalaloasei, „satul anume Pleşeşti pe Catlovea”[246] stolnicul Toader Toc. Hotarul, din veac.

1628, aprilie 2: Întărit de Miron Barnovschi voievod marelui logofăt Dumitraşco Ştefan, care primeşte uric pentru „a lui dreaptă ocină şi baştină, din uricul ce-l are moaşa (bunica – n. n.) lui, Martha, nepoata Atoleasăi, din bătrânul şi bunul Ştefan voievod, un sat **Rădenii** (ulterior, Rădeana), între Dragomiri de la **Valea Sacă**, la Bogdana, unde a şezut Miclăuş Faur; care acest sat a fost schimbătură Margăi, nepoata Atoleasăi, cu bătrânul Ştefan vodă pentru satul **Pleşăştii** pe Carazlov”[247].

1662, iulie 1: Întărit de Ştefan (Lupu) voievod lui Gheorghe Căpitanu, care primeşte danie şi miluire domnească „moşia **Rădeni**¸ care moşie se ştie că este în zăvoiul Trotuşului… şi care a fost a lui Gheorghe Ştefan voievod, care, fiind pus de răposat tatăl meu Vasile vodă logofăt mare, pe vremea aceea i-au fost daţi pe mână,

---

[246] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 269, p. 484

[247] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 332, p. 453

pentru paza ţării, 40.000 taleri, pentru ca să întâmpine cu acei bani, la nevoi ţara şi la greutăţi ce ar veni pe ţară, iar Gheorghe Ştefan s-a ispitit cu acea sumă de bani, de a mers la generalul de nemţi şi, cu mijloace multe, de acolo a lucrat de a scos şi pe tatăl meu din Domnie, punându-se el Domn; iar dacă Dumnezeu a vrut de am luat Domnia ţării acesteia, am luat, pentru acea sumă de bani, moşiile toate şi blăni de sobol ale lui Gheorghe Ştefan, şi tot nu s-a făcut nici jumătate din acei bani, şi din moşiile lui miluim şi pe căpitanul Gheorghe cu satul **Rădina** la Trotuş"[248].

1682, iulie 1: Catrina, văduva lui Constantin Gru-escu Banu, dă nepotului ei Vasile Ciaur hatman, care-i împrumutase 700 lei, pe când pribegea prin Muntenia, în contul datoriei neplătite, „moşia **Rădiana**, de la ţinutul Bacăului"[249].

1694, septembrie 12: Întărit de Constantin Duca voievod hatmanului Vasile Ciaur, care primeşte ispiscoc pentru „moşia **Rădiana**, ce are la Bacău, precum a arătat şi drese multe pe acea moşie"[250].

1712, ianuarie 9: Ispisoc de la Mihail Racoviţă voievod, după ce „pe ascuns apucându-se Ciaurul, în vremea noastră, în ţara Moldovei, a mers în ţara Ungurească (Ardeal) de a invitat pe un căpitan Frenţă, de a ieşit cu el în Moldova cu oşti şi au prădat părţile din jos ale Moldovei de averi şi lucruri, împreună cu Ciaur; prădat-au şi pe sora noastră Maria stolniceasa de straie, sculuri multe şi blănuri scumpe, lăsând-o goală şi desculţă la vreme de iarnă, de s-a împrumutat cu un cojoc şi cu încălţăminte,

---

[248] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XI, Iassi 1889, pp. 210-211
[249] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XI, Iassi 1889, pp. 215, 216
[250] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XI, Iassi 1889, p. 217

de a fugit pe jos, pe acea vreme de frig, din casa ei, ca să scape cu viaţă de Ciaur. / Asupra cărui căpitan Frenţă trimis-a puternicul împărat oşti, de l-au înfrânt cu totul, şi aşa ţara şi-a aflat odihna şi liniştea; iar pentru păgubirile ce le-a făcut Ciaurul vecinilor şi surorii noastre, socotit-am, cu sfatul ţării, de am dat din averea Ciaurului şi surorii noastre, Mariei stolnicesei, de ce pagubă i-a făcut Ciaur, din moşiile şi ţiganii Ciaurului, moşia **Rădiana** şi **Păşcanii**, de la ţinutul Bacăului"[251].

1725, noiembrie 30: Porunca dată de Mihail Racoviţă voievod serdarului Neculai Cite şi pitarului Gheorghe să meargă „la satul **Valea Sacă** şi la **Rădiana**, ce sunt la ţinutul Bacăului, care aceste sate au fost ale Ceaurului şi pentru jacul de a făcut el surorii noastre Maria solniceaaa, i-am fost dat aceste moşii dumisale, şi dumneaei le-a dat zestre ginerelui Iordache Ruset spătar, şi să-l hotărâţi, ca să se facă întăritură"[252].

1774, iunie 15: Satul **Rădiana**, ţinutul Bacău, ocolul Trotuşului, satul banului Neculai Roset, cu salvogvardie din anul 1772, aprilie 14, supt numărul 827, avea, după recensământul lui Rumeanţev[253]**: Toată suma caselor**: 34. Scădere rufeturi, însă 34: 3 popi, 3 slugi ruptaşi, 4 ţigani, 24 cu salvogvardie. / **Birnici:** Ion Andronic / Grigoraş, butnar / Stoica / Toader Covrig / Vasile, butnar / Ursache sin (fiu) Zaharia / Vasile Bătrânul / Cârste, bărbieriul / Dumitru, bejenar / Vasile Foti / Gligori, vătăman / Ion, plugar / Ion, văcariul / Gavril Bejan / Ion Bubuţă / Ion Crâstian / Ion, ungurian /

---

[251] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XI, Iassi 1889, pp. 220-222
[252] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XI, Iassi 1889, p. 222
[253] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 350

Costandin, grădinar / Apostol fiul lui Savin / Filip, ungurian / Ion, morar / Ursachi fiul Păscălinii / Cârste, bărbier / Ilie, slugă. // **Rufeturi:** Popa Dumitraşcu / Popa Andoni / Popa Gligoraş / Ilii, căpitan / Miron Lepădat / Costandin Andronic / Măteiu, ţigan / Stan, ţigan / Voicul, ţigan / Preda, ţigan.

1902: „**Rădeana**, sat în judeţul Bacău, plasa Trotuşul, comuna Bogdana, situat pe pârâul Rădeana, la 4 km de satul Bogdana (școală). Are o populație de 370 suflete; o biserică, clădită, la 1628, de marele logofăt Dumitrașcu Ştefan şi soţia sa, cneghina Zenica, deservită de 1 preot și un cântăreț; 3 cârciumi. Vite: 14 cai, 219 vite mari cornute și 50 porci. Aci sunt cariere de piatră şi 2 mori de apă”[254].

RĂDENI

(sat pe Tutova, contopit cu Popeşti,
comuna Dragomireşti, Vaslui).

1458, octombrie 26: Întărit de Ştefan voievod lui Neagu şi Tatul, care, înţelegându-se cu verii lor, Mălin şi Vişa şi ginerele lor Ivaşco Vitoltescu, toţi nepoţi ai lui Stan Poiană, primesc uric pentru „aceste sate, Ruşi de la Iezer, şi Redeni pe Tutova”[255]. Hotarul, din veacul veacului.

---

[254] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 206

[255] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 77, pp. 111, 112

1626, martie 15: Întărit de Miron Barnovschi lui Grigori Sas, după judecata cu feciorii lui Berheci, care primeşte uric „pentru părţile lui din **Rădeni** şi din **Tuleşti**"[256].

1627, aprilie 15: „Zapisul lui Grigore Sas, nepot lui Petre Berheci, strănepot lui Ilie Poiană, prin care vinde lui Foce uricarul şi lui popa Grigore din **Rădeni** partea sa din **Tuleşti** şi partea vărului său Ciomârtan, fecior lui Scântei, care s-au ales 21 pământuri, arătând deosebit că au vândut şi partea unchiului lor Berheci, 5 pământuri şi o săpătură lângă hotarul Banului şi că au vândut popii Grigore, deosebit, din râpa Tuleştilor, pe unde curge apa satului, în jos, 8 pământuri şi jumătate şi 4 pământuri în obârşia Tuleştilor şi locul şes, cât au, din balta lui Berheci, până în Tutova"[257].

1627, mai 25: Întărit de Miron Barnovschi voievod preotului Grigore din **Rădeni**, care primeşte uric pentru „13 pol pământuri din **Tuleşti**, cumpărate de la Grigore Sas, nepot de fiu lui Petrea Berheci, care a vândut şi partea neamului său, a lui Ciomârtan, fiul lui Schintei. Şi că partea lor pe şes, între balta Berheciului, de la baltă, până la pârâul Tutovei, şi că dintr-acele 13 pol pământuri, sunt 8 pol, de la pârâul Tuleştii în jos, către hotarul satului Rădenii. Şi iarăşi cu partea lor din balta Berheciului şi din tot locul, pe unde va cădea parte unchiului său Petre Berheci… Osebit i se mai întăresc 6

---

[256] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 23, p. 32

[257] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 181, p. 237

pământuri, cumpărătură de la Chelsiian, după ispisoacele de întăritură de la Gaşpar şi Ştefan voievod”[258].

1628, ianuarie 20: Zapisul marilor boieri prin care mărturisesc că au venit înaintea lor Petrea Iaeţ, feciorul Acsiniei din Rădeni, şi cu seminţiile lor Mărica, Gafta, Ştefan, Ionaşco şi Vasilie, feciorii lui Dănilă, fratele Acsiniei din Rădeni, „de-au vândut partea lor de ocină din sat din **Rădeni**, dintr-a patra parte a patra, partea Acsiniei şi-a lui Dănilă, cu feciorii lor, ce se cheamă partea Carâmbeştilor, lui Ionaşco Jora, vornicul de gloată, drept 45 taleri de argint”[259].

1633, august 9: Zapisul Todoscăi, fata Măricăi, nepoata Cârstocei, în mare mărturiseşte că a dăruit „o moşie din sat din **Botoi** (comuna Dragomireşti, Vaslui), cu vatra de sat şi cu vad de moară şi cu loc de prisacă… vornicului Cehan… / Aşijderea, am dăruit şi partea ce se va alege din sat de **Vindere** (Vinderei, în Tuleşti, comuna Dragomireşti, Vaslui), iarăşi vornicului Cehan… / Şi s-au prilejit popa Cârstea şi Neculai Vrabie şi căpitanul Dărdăr ot **Rădeni** (comuna Dragomireşti, Vaslui), Grozav de **Călimăneşti** (comuna Puieşti, Vaslui), Dobre de **Popeşti** (comuna Dragomireşti, Vaslui), Gavril şi Zaharia ot **Tuleşti** (comuna Dragomireşti, Vaslui), Enache ot **Găneşti** (la obârşia Tutovei, Bacău), Constantin Vrabie ot **Cârsteşti** (Cristeşti, comuna Puieşti, Vaslui), ca să-i fie dumisale de credinţe”[260].

---

[258] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 216, p. 302

[259] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 302, p. 413

[260] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 341, pp. 434

1634, septembrie 21: Zapisul postelnicesei Nastasia Vrăbioae, în care mărturiseşte că „şi-a întors Chirila din **Popeşti** (comuna Dragomireşti, Vaslui), din sat din **Botoiu** (Botoi, comuna Dragomireşti, Vaslui), partea Ilei, feciorul lui Lazor, nepotul lui Ciobănească, care parte a foct cumpărată de soţul meu, Ilie Vrabie, şi mi-a dat 14 lei bani gata. Şi-n tocmeala noastră s-au prilejit… Drăgăilă şi Enachi din **Găneşti** (la obârşia Tutovei, Bacău), Cozma şi Toader Grecul ot **Simeni** (Semenea, comuna Dragomireşti, Vaslui), Ştefan Bârsan şi Blaga ot **Tuleşti** (comuna Dragomireşti, Vaslui) şi popa Gligorii ot **Rădeni** (contopit cu Popeşti, comuna Dragomireşti, Vaslui), să aibă a-şi face dres”[261].

1638, iunie 24: Ispisoc de întăritură, dat de Vasile Lupu voievod popii Grigore din **Rădeni** (comuna Dragomireşti, Vaslui), „pe ale lui drepte ocini şi cumpărături, şase pământuri în seliştea **Tuleştii** (comuna Dragomireşti, Vaslui), cumpărătură de la Chelsiia, fata Sălenii, şi pe partea lui, jumătate din partea lui Crastaveţ şi a lui Trifan din sălăştea **Crastaveţilor** (lângă Tuleşti, comuna Dragomireşti, Vaslui), cu loc de prisacă, cu pomăt, ce-i este cumpărătură de la Toader, feciorul lui Trifan Crastaveţ, şi 30 de pământuri jumătate, cu parte neamului Ciomânrtan, din seliştea **Tuleştii**, şi cu poiana lui Berheci, cumpărate de la Grigore Sasul, nepot lui Berheci, şi a treia parte din seliştea **Botoiu** (lângă Tuleşti, comuna Dragomireşti, Vaslui), răscumpărate acele de sus de la Anastasia, jupâ-

---

[261] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 261, p. 292

neasa postelnicului Vraghie, şi pe o parte din acea selişte, cumpărată de la Procop şi de la fratele lui Toader"[262].

1639, noiembrie 8: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „s-au pârât de faţă, înaintea domniei mele, Aniţa, fata Vrăbioaei postelnicească, cu verii ei Constantin şi Safta, feciorii lui Ionaşco Vrabie, pentru a patra parte de sat **Rădeni**, ce-a fost vândută de mama Aniţei, de Nastasia Vrăbioae, lui Ionaşco Vrabie. / Drept aceea, domnia mea i-am judecat ca să ţină feciorii lui Ionaşco Vrabie pe câţi bani au dat, 30 de taleri, ce face, din a patra parte de sat, jumătate. / Iar de nişte cai, ce-a pârât Aniţa, şi de un cecmăn şi nişte hamuri de bulgariu, ce-a zis că le-a luat Ionaşco Vrabie, i-am judecat să fi întrebat ei cu Ionaşco până a fost viu, iar pe copii să-i lase în pace"[263].

1902: „**Rădeni**, sat în judeţul Tutova, plasa Tutova, comuna Tuleşti"[264].

RĂDENI

(lângă Vădeni, comuna Murgeni, Vaslui).

1497, martie 20: Întărit de Ştefan voievod lui Mihul medelnicer, care cumpără, cu 200 zloţi tătăreşti, de la fraţii Sima şi Muşa şi de la nepotul lor de frate Buda şi

---

[262] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 385, pp. 373, 374

[263] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 264, pp. 265, 266

[264] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 207

de la vărul lui Avram, şi de la nepoata Stana, toţi nepoţii lui Creţul de la Ialan, „dreapta lor ocină, un sat la gura Ialanului, anume Rădenii şi cu iezerul ce este la gura Ialanului”[265]. Hotarul, din veac.

1623, mai 1: Mărturia Nedelei, fata Chirilii, care a vândut parte ei „de ocină din sat din **Ciurăni** (sat lângă Epureni, Vaslui) şi din **Comăneşti** (comuna Comăneşti, Vaslui), dintr-un bătrân a patra parte… lui Dumitraşco Buţii şi lui Gheorghie, drept 2 boi de negoţ, preţuiţi drept 50 de lei… Şi am vândut-o dinainte lui Ionaşco ot tam, şi dinaintea lui Ichim ot **Boziiani** (Neamţ), şi a lui Afteniia ot tam, şi Gligorie Boiştian ot **Rădeni** (Rădeana, lângă Vădeni, Vaslui), şi dinaintea lui Rămăşcani şi dinainte a mulţi oameni buni şi bătrâni”[266].

1623, mai 1: Mărturia lui Vasilie, Iordachiia, Ioniia şi Tudora, care au vândut, cu 80 lei turceşti, lui Dumitraşco Buţii şi feciorilor lui, a lor „ocină din sat din **Ciorăni** (sat lângă Epureni, Vaslui) şi din **Comăneşti** (comuna Comăneşti, Vaslui): dintr-un bătrân şi jumătate”[267]. Martori: Hilip, vătavul de **Sipeni** (sat contopit cu Blăgeşti, Vaslui), Vasiiu de acolo, Vidraşcu diaconul de acolo, Pătraşco de **Blăgeşti**, Pătru de Ciorăni, Ionaşco de acolo, Căpăţână de **Buziiani** (pe Bârlăzel, Boziani, Neamţ) şi Boiştian de **Rădeni** (Rădeana, lângă Vădeni, Vaslui).

---

[265] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 227, pp. 403-405
[266] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 65, p. 101
[267] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 66, p. 102

RĂDENI

(lângă Buznea şi Târgu Frumos, Iaşi).

1632, septembrie 21: Porunca lui Alexandru Iliaş voievod, dată lui Alexa din **Popeşti** (comuna Popeşti, în Cârligătură, Iaşi) şi lui Todoran şi Savul din **Cosiţeni** (comuna Podu Iloaiei, Iaşi), după ce s-au jeluit vornicul Ionaşco Jorea şi popa Gligorie din **Iaşi** că au „ocină în sat, în **Rădeni** (lângă Buznea şi Târgu Frumos, Iaşi)… iar fraţii Dănilă şi Vasile, şi Mihăilă Unbraru şi alţi răzeşi, care au ocină acolo, nu le lasă părţile ce le-au avut şi cosesc în toţi anii şi împresoară partea de ocină ce li se vine acolo, şi ei au ocină cât şi dânşii… voi să strângeţi oameni buni, megieşi, de să socotiţi şi să alegeţi toate părţile, pe 4 bătrâni, şi cine ce a cumpărat, să le faceţi cărţi de la voi şi de la oameni buni”[268].

1682, martie 3: Fraţii Alecsa şi Samson dau zapis vărului lor Ion Liahul din **Rădeni** „precum, când au fost acei în Ţara Muntenească, cu noi, a avut Ion Liahul 21 chile de mei şi 9 chile de orz… Deci au venit, astă-toamnă, ca să-şi vândă pâinea. Deci noi am vândut-o, precum a fost preţul, 30 lei, şi cu banii ne-am plătit nevoile noastre aici şi am făcut ce am ştiut cu banii. Acum, dacă a venit feciorul la bani ori pâine, n-am avut nici bani, nici pâine. Şi-i dăm lui Ion Liahul moşia de la

---

[268] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 219, pp. 277, 278

Rădeni şi de la **Podobiţi**, a patra parte, toată"[269].

1682, aprilie 4: Ion Liahul, fecior Roşcăi, luând bani de ca Dumitraşco, pârcălabul de Târgu Frumos, zălogeşte cu „partea sa de moşie de **Podobiţi**"[270].

1683, noiembrie 22: Vasile de **Rădeni** şi fraţii săi Istrati, Gavril, Gaftona şi Tudosca, feciori Ilenei, fetei lui Băsărab, nepoţi Măricăi şi Titienii, vând, drept 15 lei, pârcălabului Dumitraşco, „toată partea lor de moşie şi a mătuşii lor Titiana, care le e cumpărătură de la mătuşa Titiana, şi partea Măricăi, care a rămas la mâna lor, părţi care se fac din sat de **Podobiţi**, ţinutul Cârligăturii… dinaintea lui Dumitrachi de Pleşeşti, Toader de Podobiţi şi Vasile călăraşul de Podobiţi"[271].

1774, mai 26: Satul **Rădenii**, ţinutul Cârligăturii, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanţev[272]**: Toată suma caselor: 65**. Scădere rufeturi, însă 28: 2 popi, 1 dascăl, 1 panţir, 1 uşerel, 2 sămeni hătmăneşti, 1 cioclu, 4 slugi, 9 sărace, 7 ţigani. Rămân birnici 37. / **Birnici**: Georgii, vornicu / Mihai, puşcaş / Toader Acsinte / Ioniţă Obrijan / Ştefan / Sandul, pas / Vasâle, plugar / Vârlan Crucianu / Ştefan, puşcaş /Constandin, bârsan / Vasâlachi, tălpălar / Constandin Hâra / Grigori Răuţă / Ioniţă, cioban / Dumitru / Nistor / Grigorii / Pavăl / Grigorii, cioban / Gavril, grădinariu / Simeon, purcar / Mihălache, chelar / Ifrosii, teslar / Ştefan, teslar / Ioniţă Gagia / Apostol sin (fiu) Lupu, la codru / Constandin Lazor / Pintilii sin Lupul / Georgii / Ştefan Obrijanu /Ion,

---

[269] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 20

[270] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 20

[271] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 21

[272] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 469

văcar / Gavril, argat / Ioniţă, bejenar ot (din) Hoisăşti / Stan, văcar / Ioniţă, pas a dumisale hatmanului Razu. // **Rufeturi**: Popa Ion / Popa Mihalache / Dumitru, dascăl / Vasâli, panţer /Dumitrache, uşerel / Moisei, săman hătmănesc / Ioniţă, cioclu / Vasâli Lungul, săman hătmănesc / Ursache, vătaf, slugă / Ursache, slugă / Ioniţă, slugă dumisale postelnicului Arghirii / Vasâle, slugă / Aniţa, babă săracă / Nastasia, tij (la fel) / Maria, săracă / Irina, săracă / Acsinia, săracă / Maria, vădană / Ion Tudor, ţigan / Tudoroai, ţigancă / Toader, vizitiu, ţigan / Ursul, ţigan / Vasâle, ţigan / Dinul, ţigan / Georgii, bucătar, ţigan / Gafiţa, săracă / Catrina, săracă / Maria, săracă.

RĂDENII VECHI

(pe Dealul Înalt, raionul Ungheni, Moldova).

1439, mai 10: Întărit de Ştefan voievod mănăstirii Probota, primeşte uric pentru un „o prisacă la Botne, anume prisaca de la Visoca, ca să-şi aşeze albinele la această prisacă şi oameni din satele lor şi de la aceştia să-şi ia ei deseatina la acea mănăstire”[273].

1443, noiembrie 29: Întărit, drept Rădăuţi, pricut al Ripicenilor, de Ştefan voievod mănăstirii Probota, care primeşte uric pentru satele „pe Pobrata, trei sate, anume Neagomireşti, şi Iurceşti, şi Bodeşti, şi moara, şi, pe Prut,

---

[273] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 195, pp. 275, 276

anume Grabăuţi, şi Ciuleneşti, şi Bereşti, şi, pe Botne, Râpcinţi şi cu moară pe Teliţa, şi prisaca Visoca, şi Creucani, şi Rădăuţi, şi Balan, şi unde este Şandru, şi, pe Bahlui, sub Hârlău, unde este Mihailo şi cu moară… Iar hotarul acestor sate să fie după hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac"[274].

1446, februarie 22: Întărit de Ştefan voievod mănăstirii Probota, care primeşte uric pentru „satele anume: Repciciani şi cu toate pricuturile, anume: unde este vătăman David, şi Rădăuţi, şi Bălan, şi Rusoneag şi Dobrocin, şi două mori pe Teliţa şi prisaca de la Visoca. Toate acestea mai sus scrise să fie mănăstirii noastre uric, cu tot venitul, neclintit niciodată, în veci. Iar hotarul acestor sate să fie de la drumul mare care merge de la Gotovţa drept la deal, unde este cioplej pe copac, şi de acolo la Dealul Înalt, mai jos de pârâu, la stâlp şi la stejarii cu ciopleje, iar de acolo la vale pe deal, iar de la capătul dealului, de-a curmezişul peste pârâu, la deal, la movila mică şi la stâlp, iar de acolo la cinci movile şi la stâlp, iar de acolo, de-a curmezişul, la movila mică, mai jos de drum, la stâlp, iar de acolo, de-a curmezişul, la movila mare din câmp, la stâlp, iar de la movilă, în sus pe deal, la două movile, una mică, la stâlp, iar de acolo, de-a curmezişul peste câmp şi peste Valea Mare şi pe deal, la o movilă mare, la stâlp. Aceasta este la marginea de sus a hotarului; iar de acolo se întoarce, de-a curmezişul peste vale, pe lângă moviliţe, de-a curmezişul, la un tei care este împreună cu un plop şi la stâlp, iar de acolo la doi plopi cu ciopleje şi la Unghi, mai jos de prisaca lui Sidor, la pădure; iar de acolo se întoarce, de-a curmezişul prin

---

[274] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 243, pp. 345, 346

pădure, drept la obârşia Teliţei, la stâlp şi la un stejar cu cioplej, unde iese drumul de la mori afară din pădure, iar de acolo, la vale pe Teliţa, la gura Molovateţului, iar la ea două mori; şi de la obârşia Teliţei, şi de la stâlp şi de la stejar, de-a curmezişul prin pădure, la drum, şi pe drum şi pe deal la vale la un cioplej pe copac, la drumul mare care vine de la Gotovţa. Iar acesta este tot hotarul acestor mai sus scrise sate şi mori”[275].

1904: „**Rădeni**, sat mare în judeţul Bălţi, aşezat pe un deal înalt. Face parte din volosti Ungheni. Are 211 case, cu o populaţie de 2.524 suflete; o biserică, cu hramul Sf. Nicolae; şcoală elementară rusească; 490 vite mari cornute, 79 cai, 300 oi. Ţăranii posedă pământ 2.005 deseatini. Mănăstirea Sf. Mormânt are 1.912 deseatini pământ la câmp şi 1.705 deseatini cu pădure. Sunt vii şi grădini cu pomi”[276].

RĂDENI

(comuna Păstrăveni, Neamţ).

1623, aprilie 2: Întărit de Ştefan Tomşa lui Lupul Prăjescu, care primeşte uric pentru dreptele lui ocini şi dedine: „satul anume Hălăştiani, cu iazuri” (comuna Heleştieni, Iaşi); „Buşcătenii, cu iazurile şi cu morile, în acelaşi ţinut” (Buţcăteni, lângă Heleştieni, Iaşi); „o selişte, anume Şopârlenii şi cu iazul mare şi cu iazul de pescuit

[275] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 264, pp. 372-374

[276] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 173

peşte” (în comuna Heleştieni, Iaşi); „satul anume Onicenii şi cu bălţile de peşte şi cu loc de râmnice în acelaşi ţinut” (inclus în Hărmăneşti, Iaşi); „un sat anume Rângăleşti, cu iazurile, ce este în ţinutul Iaşi” (Ringhileşti, Botoşani); „jumătate din satul anume Boriseni pe Prut, şi cu bălţile de peşte şi cu loc de moară pe Prut” (ţinutul Iaşi); „**un sat, anume Rădeni, pe Pârâul Alb, şi cu loc de moară şi de stupină pe acel pârâu, ce este în ţinutul Neamţ**” (comuna Păstrăveni, Neamţ); „două sate, anume Ciutca şi Dubăvăţul, ce sunt în ţinutul Cernăuţi (Dubăuţi, raionul Coţmani, Ucraina)”[277].

1638, martie 16: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Larion de **Răteşti**, care primeşte urice pentru „o parte din satul **Răteşti**, cumpărată de la Lupul Răspon aprod, pentru 80 taleri de argint, iar Lupu ca cumpărat-o de la Iuraşco, Simion, Sava şi sora lor Iona, fiii lui Ionaşco, nepoţii lui Tâmpa… / ocina din acelaşi sat Răteşti, pe care el a răscumpărat-o de la Ştefan Boul şi de la fraţii lui, fiii lui Boul vistiernic, partea popii Ionaşco şi a fraţilor lui, fiii popii Ioachim, nepoţii lui Tâmpa vătav, strănepoţii lui lui, Micul, pentru 60 de galbeni ungureşti. / Şi alte părţi de ocină, pe care le cumpărase Boul vistiernic de la Tudora, Erina şi Nechifor, şi de la nepoţii lor Sava şi Grozava, fiii lui Ionaşco Ganea, toţi fiii Sofroniei, strănepoţii lui Coste Dragoş, a treia parte din jumătatea de jos a satului Răteşti, cu loc de moară pe Topoliţă, pentru 300 de taleri bătuţi. / Şi altă parte din acelaşi sat Răteşti, din ţinutul Neamţ, pe Topoliţă, partea lui Haruţul, cumărătură lui Boul vistiernic tot de la Haruţ, dată la schim, şi le-a dat Larion diacon o parte de ocină din

[277] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 46, pp. 64-67

Ungheni¸ce îi este cumpărătură de la cneaghina Păscălina Stroicioaie şi de la fiul ei Stroici, pentru partea lui Haruţul din Răteşti. / Şi de asemenea o altă parte, pe care a cumpărat-o de la nepotul lui, popa Ionaşco, fiul popii Ioachim, pentru 24 de taleri de argint. / Şi o parte de ocină din satul **Rădeni**, cumpărată de la fraţii lui, Gherase, fiul lui Tâmpa vătav, şi Nicoară Bechea, fiul Pântoaiei, pentru 10 galbeni ungureşti. / Şi o parte de ocină din satul **Unguraşi**, în ţinutul Neamţ, cumpărată de la Luca, Anton şi Oghiţa, fiii Erinei, şi de la Sava şi Grozava, fiii lui Ionaşco, şi de la Toader, fiul Tudorei, nepoţii Sofroniei. / Şi de la Andreica vătav, fiul lui Lupul, toată partea, pentru 30 taleri de argint. Şi de asemenea, altă parte din acelaşi sat Unguraşi, răscumpărată de la Ion Popăscul din Urecheni, pentru 60 taleri de taleri număraţi”[278].

1639, aprilie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod diacului Toader, care cumpărase, cu 300 lei tătăreşti, de la nepoţii lui Male, „a treia parte de sus din satul **Staneslăveşti** (Stănislăveşti, comuna Păstrăveni, Neamţ), din ţinutul Neamţului… tij (la fel) a tria parte, cu 20 galbeni. Tij o parte de sat din **Potlogi** (Potlogeni, comuna Ţibucani, Neamţ), a Bucurului, apoi jupâneasa Bucurului a vândut cu 60 de galbeni tij lui Toader diac. Tij o parte din **Rădini** (Rădeni, comuna Păstrăveni, Neamţ), tij o parte din **Porceşti** (comuna Moldoveni, Neamţ), pentru 60 de taleri, tij altă parte, tij din Rădini”[279].

---

[278] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 278, pp. 267-271

[279] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 88, p. 86

1645, septembrie 13: Drăguica, soţia lui Teodor Burduja dăruieşte, „la moartea mea”, lui Ionaşco Hociung, „din satul **Ledeni** (comuna Războieni, Neamţ), partea mea, care fuse aleasă din tot locul, adică din 10 pământuri, 3, deoarece s-a întâmplat să mor în casa dumisale; şi dumnealui să mă îngrijească în privinţa tuturor acelora ce sunt de trebuinţă… să dea pentru mine doi sărindari pentru liturghii, o vacă, 5 saci cu făină, 30 vedre de mied, 4 ocale de ceară de lumânări şi să-mi citească 2 Evanghelii şi slujba de înmormântare. / Iar la facerea zapisului am chemat pe Ursul vornic de poartă, preotul Nicolae din **Războieni** (comuna Războieni, Neamţ), preotul Grigore de la **Redeni** (Rădeni, comuna Păstrăveni, Neamţ), Gheorghiţă Mireuţă, Stratul Mireuţă şi pe alţi oameni buni”[280].

1774, iunie: Satul **Rădenii**, ţinutul Neamţului, ocolul de Sus, după recensământul lui Rumeanţev[281], aveau **toată suma caselor 35**. Scădere rufeturi 13: 2 popi, 4 ţigani, 2 văduve, 5 case pustii. Rămân birnici 22. / **Birnici**: Ion Pânte / Ion, pas / Cozma, crâşmar / Ilii Vlaico / Toma, moldovan / Toader, plugar / Ioniţă, puşcaş / Toader, pas / Crâstia Blaga / Blaga, rotar / Vasile, pas / Ioniţă, ciobotar / Ilii, plugar / Ştefan Humă / Dumitru, plugar / Dămian, ungurian / Irimie, herghelegiu / Grigore, cioban / Irimie, bărbier / Gheorghe, vornic / Vasile, plugar / Costantin, slugă. // **Rufeturi:** Popa Sandul / Diaconul Tănasă / Nastasia, văduvă / Maria, tij (la fel) /

---

280 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 205, p. 162

281 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 17

Niagu, ţigan / Grigore, ţigan / Ioniţă, ţigan / Lupu, ţigan. // **5 case pustii**.

1902: „**Rădeni**, cătun în judeţul Neamţ, plasa de Sus-Mijlocul, comuna Păstrăveni”[282].

RĂDENI

(Rădeni, ca şi Milcineşti, contopit cu Popeşti, comuna Popeşti, Iaşi).

1499, noiembrie 20: Întărit de Ştefan voievod mănăstirii Voroneţ, căreia îi dăruieşte cumpărăturile sale: „un sat la Cârligătură, anume **Milcineştii**, unde a fost Milcin Ştefan”, cumpărat, cu 230 zloţi tătăreşti, de la Drăguş Carâmb şi de la verii lui, popa Luca Plotun, Ion şi Fedea, şi de la nepoţii Nistor Gagea şi Vasca, fiii bătrânului Gagea, toţi nepoţi lui Petru Bertea; „o falce de vie pe dealul Hârlăului”, cumpărată, cu 65 zloţi, de la Nastea, cneaghina panului Iuga vistier, care o cumpărase de la „Agâta, femeia lui Carvac Leurinţ din Hârlău… Şi de asemenea, am dat şi am întărit acelei sfinte mănăstiri a noastre o falce de vie şi trei fertale pe dealul Hârlăului”, cumpărată, cu 25 de zloţi ungureşti roşii, de la „Giurcău măcelarul, fiul lui Chiş Laslău din Hârlău”[283]. Hotarul, din veac.

---

282 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 207

283 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 244, pp. 433-436

1623, decembrie 6: Întărit de Radul voievod diacului Ghiorghie din **Tătăreni** (comuna Popeşti, Iaşi), care, în baza unui zapis de mărturie „de la Lupul Dârlău pitar, şi de la Ion din **Obrejani** (comuna Popeşti, Iaşi), şi de la Onofrie, şi de la Mihăilă din **Moimeşti** (Moineşti, mai sus de Iaşi), şi de la Ionaşco, şi de la Vlăgea din Tătărani, şi de la Vasile Plop, diac din târgul **Iaşi**", cumpărase, de la Toader Borvină din **Mohorâţi** (lângă Obrejani, comuna Popeşti, Iaşi), cu 2 de taleri buni şi doi stupi buni, „un loc de prisacă în hotarul **Popeştilor** (sat în Cârligătură, comuna Popeşti, Iaşi), cu prisacă şi casă gata, împrejur cât aruncă un om cu securea"[284].

1632, septembrie 21: Porunca lui Alexandru Iliaş voievod, dată lui Alexa din **Popeşti** (comuna Popeşti, în Cârligătură, Iaşi) şi lui Todoran şi Savul din **Cosiţeni** (comuna Podu Iloaiei, Iaşi), după ce s-au jeluit vornicul Ionaşco Jorea şi popa Gligorie din **Iaşi** că au „ocină în sat, în **Rădeni** (lângă Buznea şi Târgu Frumos, Iaşi)… iar fraţii Dănilă şi Vasile, şi Mihăilă Unbraru şi alţi răzeşi, care au ocină acolo, nu le lasă părţile ce le-au avut şi cosesc în toţi anii şi împresoară partea de ocină ce li se vine acolo, şi ei au ocină cât şi dânşii… voi să strângeţi oameni buni, megieşi, de să socotiţi şi să alegeţi toate părţile, pe 4 bătrâni, şi cine ce a cumpărat, să le faceţi cărţi de la voi şi de la oameni buni"[285].

1634, octombrie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului vornic Ionaşco Jorea, în urma judecăţii cu pârâşii Cobăleanu, petrea şi Crăciun don **Rădeni**, popa Gligorie,

---

[284] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 140, pp. 187, 188

[285] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 219, pp. 277, 278

Savul şi toţi verii lor, Toader Gagea, Mihăilă Umbrar, Nacul şi toţi verii lor, şi Gavril Romănescu şi toţi verii lui, „pentru o selişte, anume **Milceştii** (corect, Milcineşti), care este în ţinutul Cârligăturii. Şi aşa au spus înaintea noastră, că au vândut acea selişte bunicii şi străbunicii lor, Drăguş Cărâmbu şi verii lui, popa Larion Plotun, şi fratele lui Ion, şi sora lor Feda, şi nepoţii lor Nistor Gagea şi sora lor Vasca, fiii lui Gagea cel bătrân, toţi nepoţi lui Petru Bertea, şi au vândut-o lui Ştefan voievod cel Bătrân, care a miluit sfânta mănăstire numită Voroneţ… Şi au stăpânit ei acea selişte 130 de ani. Iar după aceea… ei au schimbat acea selişte cu Ionaşco Jorea fost vornic. Ei au spus că le-a dat bani, şi mai mult se cuvine lor să cumpere acea selişte decât lui Jorea vornic, deoarece le-a fost moştenire. Iar Ionaşco Jorea a spus că nu a cumpărat acea selişte pe bani, ci a schimbat-o pentru o altă selişte, anume Muşenţii, ocina lui dreaptă, şi le-a mai dat încă 100 de lei bătuţi”[286].

RĂDENI

(comuna Frumuşica, Botoşani).

1617, martie 20: Cartea lui Ştefan Tomşa voievod, în care confirmă că „Gheorghe Zmăul are ocini şi moşii în satul **Rădeni**, din a şasea parte, jumătate, partea din

[286] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 269, pp. 300-302

sus, dinspre Rădeni şi stâlpul Răduţiului, în stejar şi în dreptul locului la Jijia, în unghiul ce mare, la grădini"[287].

1636, martie 8: Zapisul marilor boieri, în care mărturisesc că a făcut tocmeală Bălan postelnicul cu călugării de la mănăstirea Bârnova „şi au schimbat jumătate de sat **Forăşti**, în gura Miletinului, cu o selişte, anume **Rădenii**, supt Margine, mai sus de Hârlău, în ţinutul Hârlăului… cumpărătură de la feciorii lui Precop Cărăiman", Bălan plătind şi „50 de galbeni, pentru acea selişte, anume Rădenii"[288].

1636, aprilie 6: Întărit de Vasile Lupu voievod Balan Haţimirschi postelnic, care primeşte ispisoc de întărire „pe seliştea **Rădenilor** (comuna Frumuşica, Botoşani), de sub **Crăeşti** (comuna Frumuşica, Botoşani), din ţinutul Hârlăului, pe care a luat-o, în schimb, de la părinţii sfintei monastiri Bârnova"[289].

1902: „**Rădeni**, comună rurală în partea de sud a plăşii Coșula, judeţul Botoșani. Se întinde pe dealul Holmul, care e o continuare a dealului Țencușa, pe Dealul Viei, pe valea Bahluiul şi pe valea Pârâului Vlădenilor. Se compune din satele: Boscoteni, Bahluiul, Rădeni, Şendreni, Schitul Baluș și Vlădeni, având o întindere de 2.434 hectare şi o populaţie de 407 familii sau 1.282 suflete. Pământul, aproape pe jumătate acoperit cu păduri, e de natură pietroasă și calcaroasă, iar parte, pământ negru, se cultivă. Distribuţia pământului, după culturi, e:

---

287 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, p. 82

288 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 348, pp. 388, 389

289 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 393, p. 451

arătură 1.973 hectare, fâneţe 255 hectare, imaş 715 hectare. Pădurea, care ocupă partea de sud şi sud-vest a comunei, are o întindere de 1.144 hectare și e compusă mai mult din fag, carpen şi stejar. Are şi plantațiuni de vie. / Are două biserici, deservite de 1 preot și 2 cântăreţi; o şcoală mixtă, frecventată de 116 elevi; 6 iazuri, conținând pește; 5 mori de apă şi 1 moară de vânt. Sunt aci 6 comercianţi și 30 meseriași. Vite: 74 cai, 565 boi și vaci, 135 porci şi 361 oi. Prin partea de est a comunei trece calea națională Botoșani-Hârlău. / **Rădeni**, sat în centrul comunei Rădeni, pe coasta de est a dealului Holmul. Moșia are o întindere de 1.287 hectare și e formată din 2 trupuri: Boscoteni și Rădeni, din care vreo 600 hectare de pădure. Pe teritoriul acestei moșii sunt satele Bahluiul și Boscoteni. În Rădeni sunt vii renumite prin calitatea vinului. Are o populaţie de 330 suflete; 1 biserică, construită din piatră, foarte veche, deservită de 1 preot şi 2 cântăreţi; 1 școală mixtă, condusă de un învăţător şi frecventată de 116 elevi; 5 mori de apă pe Bahlui, în pădure, şi 1 moară de vânt; 2 cârciumi. Vite: 269 vite cornute, 83 cai, 205 oi, 40 porci”[290].

RĂDENI

(pe Ichil, Orhei, Moldova).

1652, mai 15: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce Gavril, fecior lui Busna, Andrei

[290] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 206, 207

fecior lui Gurduman, Apostol fecior lui Sofronii, nepoţii lui Gavril Covrig, s-au pârât de faţă cu Toma Cantacuzino, marele vornic al Ţării de Sus, „pentru două părţi din satul **Corotcenii**, ce-i pe Molovatiţ, şi pentru un iaz cu moară şi alt iaz. Jumătate, ce sunt în ţinutul Orheiului, care părţi au fost vândut Bosna medelnicer lui Dumitraşco Chiriţă postelnic, şi a arătat Toma Devca pentru una, la **Rădeni**, de la Simion Moghila voievod, cumpărată de la strămoşul lor Bosna medelnice, iar Gavril, fecior lui Bosna, Adrian, nepot lui Bosna şi Apostol, fecior lui Sofronii, au arătat o mărturie de la Mariia, domniţa lui Dimitrie postelnic, cum că a cumpărat Bosna medelnicer acele două părţi din satul ce-i pe Nolovateţ, cu moară, cu iaz şi un alt iaz, jumătate, ce sunt în ţinutul Orheiului, şi cu cugetul nostru am judecat după pravilele pământului şi aşa găsind cu cale, cum să aibă a stăpâni ei, Gavril Bosna, Andrei fecior lui Gurduman, Apostol fecior lui Sofronii, cu cele două părţi din satul Corotcenii, ce-i pe Molovatiţ, cu iaz şi moară, şi alt iaz, jumătate, partea dinspre apus, şi i-am pud fherie 20 taleri în visteria noastră”[291].

1675, mai 3: Costanda, femeia lui Vasile Gotcă, fata Mihalcii, vinde lui Gheorghe, drept 15 lei bătuţi, partea ei „din sat din **Rădeni**, din partea lui Păcurar a mea aleasă parte… ce este pe Ichil, de ţinutul Orheiului… dinaintea lui Chiriac din **Rădeni**, Andrei Jule şi Apostol sin (fiu) Danul din **Zamciocii**, Bălan frate lui Chiriac şi Pavăl Sorăci ot **Chişinău**… şi eu, Andonie diac ot Chişinău am scris şi Ştefan”[292].

---

[291] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 89, pp. 97, 98
[292] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 103, p. 129

1698, septembrie 16: Ioana, fata lui Dămian, nepoata Popii de Rădeni, vinde lui Agapie Panaşu şi fraţilor săi Tacul, Andrei şi Iordache, pentru 40 lei, „având eu un fecior la robie şi neavând cu ce plăti… moşia ce am de pe moşul (bunicul) Popa din sat din **Rădeni**, ce este pe apa Ichelului, a treia parte de sat, care umblă satul în trei bătrâni… cu tot venitul din câmp şi din vatra satului, cu vad de moară în iazul cel nou din jos, cu loc de prisacă în Teşova… dinaintea răzeşilor Huţul, Vasilachi Popăscul şi Vasile Talpă”[293].

1699, noiembrie 13: Zapisul fraţilor Vasile şi Aniţa, feciorii lui Ştefan, fratele Popăscului de **Mileşti**, nepoţii lui Milic de **Rădeni**, în care mărturisesc precum „am căzut eu la o nevoie, de am luat o groapă de pâine a unor călugări de la **Horodişte**, împreună cu Gavril şi cu Vasile din Horodişte; apoi călugării, fiind păgubaşi, s-au apucat de sat, să le plătească pâinea, iar satul s-a pus în spinarea mea, zicând că sunt eu vinovat, dar eu întâi am tăgăduit şi am pus şi doi oameni de au jurat pentru mine precum sunt un om drept. Iar când a fost mai pe urmă, soţii mei au spus drept că au luat ei pâinea şi-mpreună cu mine. / Deci, dumnealui Darie Donici serdar, fiind socotitor aici, la margine, ne-a adus pe toţi de faţă, să dăm seama. Deci noi ne-am învoit cu soţii mei şi am dat eu, pentru gloaba mea şi pentru gloaba celor doi soţi, şi pentru limbă strâmbă ce-au jurat rău acei doi oameni, pentru mine partea mea şi a surorii mele Aniţa, feciorii lui Ştefan de Mileşti, serdarului Darie acea ocină ce avea din bătrânul Milii din sat de Rădeni din bătrânul Milic… dinaintea preotului Samuil şi Toader Frunză de **Steţcani**,

[293] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 120, pp. 144, 145

Maftei Deacul, Enache Deacul şi Darie Moga de **Peresăcina**, Gavril Bobeică de **Horodişte** şi alţi mulţi oameni buni"[294].

1705, ianuarie 13: Zapisul lui Ioan Dudei, Luchian sin (fiu) Văscan, Andronache sin Văscan, Pangrati sin Gheorghe din **Horodişte**, prin care mărturisesc „precum am avut pâră, înaintea logofătului cel mare Antioh (Jora) cu rudele noastre Vasile Popăscul şi cu Vasile Talpă pentru nişte părţi de moşie din **Rădeni** ot Orhei, de pe Ichil, care le-a vândut Vasile Popăscul şi cu Vasile Talpă lui Darie Donici clucer, tot bătrânul Milic din satul Rădeni, în care bătrân a fost şi partea noastră dimpreună cu a lor, căci am fost dintr-un moş. / Deci, aflând că ne-a vândut şi părţile noastre, a dat judeţul să ne ţinem moşia, iar Donici să-şi ia pe vânzător de grumază, să-i plătească bani. Pe urmă, ne-am învoit cu toate rudele noastre şi am lăsat să-şi ţină Donici clucer ce-a cumpărat pe deplin, iar pentru părţile noastre să ne dea Vasile Popăscul şi Vasile Talpă alte părţi ale lor din satul **Mileşti de sub Codru**, din ţinutul Iaşilor"[295].

1744, ianuarie 4: Porunca dată de Ioan Nicolae voievod marelui serdar Dimitrachi, fostului mare medelnicer Toader Carp şi fostului mare jitnicer Vasilachi Măzărachi să stâlpească moşia fostului mare ban Andrei Ruset de la **Rădeni** „şi, precum veţi hotărî şi veţi stâlpi cu pietre acea moşie a banului să daţi şi mărturie în sem-

---

[294] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 121, pp. 145, 146

[295] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 122, pp. 147

ne”[296].

1759, iunie 1: Gheorghiţă Scobiciu, Ioniţă Păucă, Iuraşcu, Gheorghe, nepotuul lui Iuraşcu, Ion Muntian, Ştefan Cârligu, Sandul Guţul, Ştefan Bâtcă, Vasile Cârligu şi Ioniţă Crăciun zet (ginere) lui Păucă, împreună cu toţi fraţii şi nepoţii lor, toţi nepoţi şi strănepoţi lui Păcurariu de **Redeni**, vând fostului mare stolnic Vasile Costachi, drept 25 lei, „moşia ce avem în Redeni, pe apa Ichiului, în ţinutul Orheiului, din bătrânul Păcurariu patru părţi, ce mai rămăsese nevândute”[297].

1765, iunie 3: Carte de împuternicire, dată de Grigore Alexandru Ghica voievod marelui logofăt Manolachi Canta, marelui vornic Ioniţă Pălade, marelui vornic Enachi Costandachi şi hatmanului Vasile Razu să judece jaloba „Catrinei, jupâneasa Lupului Donici, împotriva lui Sirghie pentru pricina ce au pentru moşia **Rădeni** şi altă moşie, ce sunt la ţinutul Orheiului, şi după cum veţi afla cu dreptate, în frica lui Dumnezeu, să-i judecaţi”[298].

1774, iunie 5: Satul **Rădenii**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Culii, după recensământul lui Rumeanţev[299], avea **toată suma caselor 17**. Scădere rufeturi 6: 3 volintiri, 2 popi, 1 femeie săracă. Rămân birnici 11. / **Birnici:** Vasile / Filip / Grigoraş Gerdan / Ştefan, văcar / Savin Dăimanu / Dumitru Noroce / Grigoraş, cojocar / Tudosii Gerdan / Dumitraşco Mustaţă / Moisăi / Ioniţă Gerdan. //

---

[296] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 160, p. 188, 189
[297] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 233, p. 240
[298] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 181, p. 212
[299] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 404

Rufeturi: Ion fiul lui Mihăilă, volintir / Ioniţă Noroce, volintir / Gheorghi, croitor, volintir / Popa Constadin / Popa Ion / Marie, măziliţă săracă.

1784, mai 29: Fostul mare agă Grigore Ipsilant, serdar de Orhei şi fostul mare ban Datie Donici cercetează, din porunca lui Alexandru Constantin voievod, pricina lui Ion Carp, care s-a plâns „că moşia **Rădeni**, din acel ţinut Orhei, unde este cu toată aşezarea, cum şi **Borzăştii**, cu scrisori şi hotarnică, pe care le stăpâneşte, dar răzeşii ce se află cu şederea la moşia **Roşcanii** cu nedreptate i-ar fi împresurând o bucată de loc, trecând peste pietrele hotare. Şi deosebit în moşia ce se cheamă **Căpinigiul**, tot de la acel ţinut, care se împarte în 3 bătrâni, 2 bătrâni ar fi ai dumisale şi i-ar fi şi stăpânit până în trecutul an, când răzeşii, ce se află şezători la **Răce** ar fi mers la moşia Căpinigiul şi, în tăria lor, fără de nici o judecată, ar fi luat tot venitul şi dijma pe acei doi bătrâni, zicând că-i moşia lor. / Pentru care… să chemaţi de faţă pe acei oameni, cu scrisori dovezi ce vor fi având, atât pe cei din Roşcani, ce i-ar fi împresurând moşia din Rădeni şi Borzeşti, cât şi pe dei din Răce, ce se fac stăpânitori pe acei 2 bătrâni din Căpinegiul, şi să faceţi cu amănuntul cercetare”[300].

[300] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 274, pp. 304, 305

RĂDEŞTI

(pe Covurlui, comuna Bălăbăneşti, Galaţi).

1494, ianuarie 18: Întărit de Ştefan voievod lui Toader Lazin, care cumpărase, de la fiicele lui Stoica Dieniş, nepoatele lui Dieniş spătarul, „dreaptă ocină şi moştenire, satul Rădeştii, în fundul Covurluiului Săc”[301]. Hotarul, din veac.

1495, ianuarie 12: Menţionat de Ştefan voievod, când întăreşte moşia fraţilor Focşa, Berehoiu şi Bantăş, care primesc uric pentru, „un loc pustiu la fundul Covurluiului cu apă, între Rădeşti şi între Voineşti, ca să-şi facă lor selişti de sat… Şi hotarele acelui loc de pustii este din vârful piscului Surăi şi merge în sus pe culmea piscului, pin dumbravă, şi dă printr-un lac, ce este în margine codrului, şi tot în sus culme prin codru şi dă prin alt lac, ce este în codru, şi tot în sus până în culmea Jăravăţului, unde se desparte ţinutul Covurluiului de ţinutul Tutovii, şi de acolo purcede spre răsărit, tot pin codru, culme dealului, pe unde se prăvăle apa şi dă printr-o poieniţă şi tot spre răsărit cam la deal, până în culme dealului. Şi de acolo purcede spre amiază-zi, pe culmea dealului în jos, pin codru, şi iese în marginea codrului, în dreptul unei vâlcele şi tot în jos, pe vâlcea şi pin dumbravă, până în dreptul poienii Purcariului, în marginea din jos, în vale Bănesii are hotar, şi de acolo drept la apus prin poiană,

[301] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 141, pp. 269, 270

unde sunt şi nişte chişteli, şi tot spre apus peste două văi, până în vârful piscului Surăi”[302]. Satul se va numi **Pupezeni**[303].

1508, martie 2: Întărit de Bogdan voievod spătarului Clanău (Câlnău) şi jupânesei Dragna, care au cumpărat, cu 300 de zloţi tătăreşti, de la fraţii Mihul şi Ion şi de la rudenia lor Iliana, nepoţii lui Gârbovăţ, „satele de pe Bârlad **Ruşii**, şi mai din jos **Buciumii** şi mai din sus **Bârgăoanii**; şi acele trei sate le-a cumpărat unchiul lor, Radu Gârbovăţ stolnicul, de la Grăpina, fata lui Toader Rusul, din dresuri ce a avut tatăl ei Toader Rusul de la strămoşul nostru Alexandru voievod. / Aşijderi, un sat pe Bilahoi, anume **Rădeştii**, cumpărat de la Marina, fata Dumii Isaescul, nepoată lui Ştibor celui bătrân şi Zoiţei, jupânesei Fătului Iacobăscul, drept 90 zloţi tătăreşti. / Încă alt sat, în Gura Strajnicului, anume **Radosloveştii**, pe care l-a cumpărat răposatul părintele domniei mele, Ştefan vodă, de la Sângur şi sora lui Stanca, feciorii Anuşcăi, nepoţi lui Ivan Frenciuc, drept 32 zloţi tătăreşti, şi a miluit pe al nostru creincios Clanău spătarul şi pe nepoata sa, şi nouă rudenie, Dragna, şi le-a dat lor acel sat Radosloveştii”[304].

1546, mai 13: Întărit de Petru (Rareş) lui Danciul, Hătălmaş, Stana şi Mogoşa, feciorii lui Toader Lazin (Lăzăscu), care primesc ispisoc pentru „satul **Rădeştii**, în fundul Covurluiului sec, cumpărătură ce-a avut tatăl lor

---

[302] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 159, pp. 294, 295

[303] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 8, pp. 13-15

[304] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 9, pp. 16-18

Toader Lăzăscul, de la tatăl domniei mele, Ştefan voievod”[305].

1632, iulie 15: Zapisul lui Toader de **Bârlad**, care scrie zapisul şi mărturiseşte „cum au venit înaintea noastră popa de **Hărmăneşti** (Ghermăneşti, comuna Banca, Vaslui), Vasile Buţucul şi popa Gligorie de Hărmăneşti, feciorul popii lui Albeş şi Costantin aprod de **Rădăcineşti** (comuna Corbiţa, Vrancea), şi Gheorghe de **Rădeşti** (comuna Bălăbăneşti, Galaţi), Busul şi a Cârstei, fratele popii Buţucului, şi Nechita, fratele popii Buţucăi, şi Dănilă, feciorul lui Ştefan, Gorul, Casin feciorul lui Ştefan şi Ion Molofeiu de **Răsipeni** (lângă Vinderei, Vaslui), Grozava, feciorul său şi cu Antonisiia şi au vândut… din sat de **Răsipeni**, de pe Jeravăţ, partea unui bătrân, ce i se vine partea lui Molofteiu… lui Constantin Ciurei din **Dăneşti** (lângă Oancea, Galaţi), drept 55 de zloţi”[306].

1632, noiembrie 20: Ion Carapotona şoltuzul, cu 12 pârgari, preotul Ştefan cel domnesc, Maftei Roşca, Neculai cupeţ şi Dinga din târgul **Bârlad**, şi Maxim şi Dumitru de **Călineşti** şi Zahariuţul diacul de **Miceşti** mărturisesc „cum a venit Dochia, fata lui Ursul pitarul, şi feciorii ei Balan, Ştefan, Mogâldea şi cu surorile lor din **Rădeşti** şi au vândut toată partea lor de la satul **Dracsini**, cu loc de moară în apa Studineţului, lui Apostol, neguţătorul de Bârlad, şi feciorului său Constantin, pentru 12 galbeni de aur”[307].

---

[305] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 13, pp. 25-27

[306] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 158, pp. 201, 202

[307] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 36, pp. 66, 67

1774, iunie 5: Satul **Rădeştii**, ţinutul Covurluiului, ocolul Mijlociu, avea, după recensământul lui Rumean-ţev[308]**. Birnici:** Neculai Arion, vornic / Gligore brat ego (fratele lui) / Iacomi Nica / Iordachi Porumbul / Gheorghe Porumbul / Arion Acsintii / Toader Negară / Costandin Porumbul / Ioniţă Uşurel / Lupul Boza / Gavril Costachel / Costandin Boza / Toader Hurduc / Ioniţă Pătraşco / Vasileche, cibotaru / Pricopie Nica / Iacob Boza / Manolache Boza. // **Rufeturi:** Popa Istrate / Popa Ion / Diaconul Sandul / Diaconul Ion / Diaconul Ion din schitul Crucian / Andronache Porumbul, scutelnic al comisului Fotache / Lupul, grădinar, scutelnic al comisului Fotache / Manolache al lui Grama, scutelnic al comisului Fotache / Iosip, scutelnic al paharnicului Iancului / Gheorghe, marangoz, cu cartea măriei sale feldmareşalului de apă-rare din let 1771, numărul 1752 / Ion Negru, scutelnic al schitului Crucian / Manolache Negru, tij (la fel) / Gheorghe fiul lui Papaistrate, dascăl; ultimii 3 scutelnici sunt cu cartea dumisale postelnicului Arghirie de la departamentul rânduielilor de apărare.

1785, aprilie 7: Porunca dată de Alexandru Ioan Mavrocordat pârcălabilor de Galaţi Constantin Greceanu şi Neculai Angeri, „ca să cerceteze cele jeluite de Constantin Vârgoloci… asupra răzeşilor din **Rădeşti**, care, nefiind el şezător acolo, n-ar fi vrut să-i dea venitul de pe partea lui; şi, punându-şi vechil, după zisa lor, şi strângând vechilul dijma, răzeşii s-ar fi sculat în tăria lor şi ar fi luat dijma din mâna vechilului şi ar fi treierat-o

[308] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 102

ei”[309].

1902: „**Rădeşti**, comună rurală şi sat în judeţul Tutova, plasa Corodul, spre sud-est de Bârlad, la marginea județului. Are o populație de 1.414 locuitori; o biserică şi o şcoală mixtă. Satul formează comuna Rădești cu cătunul Oanca. Locuitorii cultivă via pe o suprafaţă de 137,5 hectare, din care 24,5 nelucrătoare, și lucrează rotăria și căruţăria ordinară. Comerţul se face de 19 persoane. Prin marginea de vest a comunei trece şoseaua judeţeană Bârlad-Galaţi”[310].

RĂDEŞTI

(în braniştea Bohotin, Iaşi).

1624, martie 27: Întărit de Radul Mihnea voievod marelui vornic Necoară, care primeşte uric pentru „satul **Măgura** (ţinutul Dorohoi, Botoşani) din ţinutul Dorohoi, care acest sat a fost al nostru drept domnesc, ascultător de ocolul Dorohoi”; „satul **Trifăuţii** (comuna Vasilcău, judeţul Soroca, Moldova) din ocolul Soroca”; /„satul **Şirăuţii** (regiunea Cernăuţi, Ucraina) din ţinut Hotin, pe malul Prutului, şi două fălci de vie în Dealul Porcului, de sub pădure la **Cotnari**, care acest sat şi aceste vii sunt danie cneaghinei lui, Todosia, de la Cârstina pârcălăboaia, pentru multă avere pe care a dat-o ea pentru Lozinschi, când l-a scos de la tătari”; / „a patra parte din tot satul

---

[309] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 134, pp. 218, 219

[310] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 208

Huhurezi (lângă Limbenii Vechi, judeţul Bălţi, Moldova), pe care şi l-a cumpărat de la Căzaca, cneaghina lui Trifan postelnic"; / satul **Rădeştii** (în braniştea Bohotin, Iaşi), în ţinutul Iaşi, pe Prut, cu vad de moară la Prut, pe care l-a cumpărat de la Ionaşco Stroici, fiul lui Lupul Stroici logofăt, pentru 300 de ughi galbeni"; „altă parte din satul Huhurezii, din împărţeala acestei părţi în trei părţi, pe care şi le-a cumpărat de la Simbotin, nepotul lui Luca, şi de la Ionaşco, nepotul Andreicăi, şi Ionaşco, şi Buzdugan, toţi nepoţii şi strănepoţii lui Luca, pentru 200 de talei bătuţi"; / „altă jumătate dintr-un bătrân din acelaşi sat, pe care şi-a cumpărat-o de la Agafia, pentru 10 taleri"; / „toată partea lui Mihăilă din **Cajva** (azi Cajba, raionul Glodeni, Moldova) din ţinutul Iaşi, pe care şi-a cumpărat-o de la Gheorghie şi fraţii lui Gligorie şi Pătraşco, fiii lui Toader, nepoţii lui Mihăilă"; / „miluire de la Ştefan Tomşa voievod, satul **Giulinţii** (sat inclus în Miorcani, Botoşani) în ţinutul Dorohoi, pe râul Prut, care acest sat a fost al lui Gheorghie, pârcălab de Hotin, şi s-a luat ca domnesc, pentru că n-a rămas nimeni dintr-însul"; „satul **Năvârneţii** (comuna Năvârneţii, judeţul Bălţi, Moldova), iarăşi îi este danie de la Ştefan Tomşa voievod"[311].

1774, iunie: Satul **Rădeştii** şi **Picioroganii**, ţinutul Hârlăului, ocolul Bahluiului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[312]**, toată suma caselor: 47**. Scădere rufeturi 38: 2 popi, 30 scutelnici ai dumisale banului, 6 ţigani. Rămân birnici 9. / **Birnici:** Iftimii Hodoroabă / Neculai

---

[311] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 187, pp. 259-262

[312] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 235

Ghemiş / Toader Baltă / Nichifor sin (fiu) Chirilii / Dumitru, sobariu / Tudor Soloman / Dumitraşcu / Toader Marai / Ursachi, murar. // **Rufeturi:** Popa Petre / Popa Ion / Mihai, argat dumisale banului Grigori Balş / Ursachi, tij (la fel) / Martin, scutar, la fel / Ştefan, plugar, la fel / Petre, herghelegiu, la fel / Grigori Mândru, vier, la fel / Tănasă, brat (frate) lui, la fel / Grigori Creţu, vier, la fel / Mitre, vier, la fel / Ioniţă, vier, la fel / Ion, vier, la fel / Toma, păscar (pescar), la fel / Ostahi, la fel / Sandu Moşniaga, la fel / Ion, ciubotar, la fel / Vasilachi, plugar, la fel / Ion, chelar, la fel / Vasili Moldovan, la fel / Irimie fratele lui, la fel / Gheorghe, slugă, la fel / Ursachi Hopu, la fel / Ilie, blănar, la fel / Radu, plugar, la fel / Dumitraşcu fratele lui Mihai, la fel / Toader, slugă, la fel / Pătraşcu, rotar, la fel / Andrii fiul Chirilii, la fel / Costandin Neculce, la fel / Miron, slugă, la fel /Gheorghi Ţăruş, la fel. // **Ţiganii:** Ioniţă Coroi / Pascal / Vasili fiul lui Pancu / Ion, scripcariu / Ion, herariu / Ion, bucătariu.

RĂDEŞTI

(comuna Trifeşti, Iaşi).

1640, martie 4: Dănăilă şi femeia lui Ana, fata Damaschinei, nepoata lui Hlăbaşco, vinde lui Gavril Pascal, drept 36 galbeni, „moşia din sat de **Rădeşti** (comuna Trifeşti, Iaşi), toată partea noastră, tot ce avem de pe Bâbâlea şi alt bătrân”[313].

---

[313] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 275, p. 273

RĂDIUL

(lângă Bârsăneşti, comuna Gura Văii, Bacău).

1633, septembrie 12: Întărit de Moise Moghila voievod vornicului de gloată Neniul, căruia i-a „dăruit un sat, anume **Rădiul** (lângă Bârsăneşti, Bacău), în ţinutul Trotuşului, ocolul târgului, pentru cea de credinţă slujbă a lui şi pentru că a dat patru cai pentru trebuinţa noastră şi a ţării”[314].

1635, martie 25: Întărit de Vasile Lupu voievod vornicului Neaniul, care primeşte urice pentru „jumătate din a treia parte din satul **Tomeşti** (comuna Popeşti, Iaşi), care este în ţinutul Cârligăturii, şi o prisacă a lui Petrea, cu grădină şi cu prisacă, pe care a cumpărat-o de la Nechifor armăşel” şi de la fraţii lui; / „iarăşi, din acelaşi sat, jumătate din a treia parte de sat, jumătate din partea lui Isaico, partea lui Dumitru şi a surorii lui Marica, vândută pentru 180 taleri de argint”; / „jumătate din a treia parte a satului Tomeşti, o jumătate de parte din partea lui Ihnat”, cumpărată de la Gheorghe Caşul, pentru 25 taleri de argint; / „din jumătate din a treia parte a satului Tomeşti, a patra parte din partea lui Isaico şi jumătate din a treia parte de sat”, cumpărate, cu 180 taleri de argint, de la Gavril Romănescul şi Antimiia, fiii Măricăi Româneascăi, Vasile, Gligorcea, Nastasia şi Anghelina, fiii lui Ionaşco din Tomeşti, nepoţii Marcăi

---

[314] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 393, p. 495

Româneascăi, Pavel, Dumbravă, Uliana şi Nastasia, fiii Todosiei, nepoţii Româneascăi, care cumpărase de la Ionaşco şi Pătraşco, fiii lui Ihnat, nepotul popii Lupul; / tot cu 180 de taleri, „de la Grigore Goian, fiul Ilenei, nepotul lui Liciul, şi de la sora lui Agahia şi nepoata lui Nastasia, fiica Maricăi, şi de la Vasile şi Antemia, fiii lui Liciul, şi Toader, fiul Annei, şi sora lui Nastasia Trifăneasa, de asemenea nepoţii lui Liciul, şi de la Toader, Gafta, Bălac şi Candachia, fiii lui Agahie, şi Nicoară, Mădăliţa şi Maria, fiii lui Ionaşco Liciul, toţi nepoţi şi strănepoţi lui Liciul cel bătrân; / cu 40 taleri de argint, „de la Toader şi Nastasia, fiii Annei, din jumătate din a treia parte din satul Tomeşti, o jumătate de parte, partea lui Turlui", care „le-a fost cumpărătură mătuşii lor Ilinca Petrea de la Antimia, soţia lui Turcu, iar lor le-a fost cumpărătură de la Anghelina, fiica Tomascăi, nepoata lui Turlui; / de la Dănilă şi Fume, fiii Sorcăi, nepoţii lui Turlui, cu 12 taleri, „din jumătate din a treia parte de sat, a patra parte, partea lui Turlui"; / pentru 8 taleri, de la Marica preoteasa, fiica Axiniei, nepoata lui Herteş, strănepoate lui Turlui, „din jumătate din a treia parte, a patra parte, din partea lui Turlui"; / pentru 8 taleri, de la Sava, fiul Agahiei, nepotul lui Herteş, strănepotul lui Turlui, „partea iarăşi a lui Turlui"; / pentru 8 taleri, de la Ionaşco, Miron căpitan, Iacob şi Arvasia, fiii Varvarei, nepoţii lui Mihail, strănepoţii lui Turlui, „toată partea lor ce se va alege din acel sat"; / pentru 8 taleri, de la Ionaşco Popăscul şi de la soţia lui Măria, fiica Sofiicăi, nepoata lui Anton, strănepoata lui Herteş, „partea lui Turlui"; / de la Anton, nepotul lui Herteş, „jumătate din a treia parte; / pentru 70 de taleri de argint, de la Nastasia, soţia lui Gheorghe Caşul, şi fiicele lor Chelsia, Marica şi Dumitra, şi de la

fiul ei Scridon, nepoţii Maricăi, strănepoţii lui Iasaico, „din jumătate din a treia parte de sat, din a patra parte, a cincea parte, din partea lui Isaico". / „Şi de asemenea întărim lui Neaniul vornic un sat, anume **Şireuţi** (sau Şărăuţi, azi Şirivţi, comuna Şirivţi, Ucraina),care acest sat a fost drept domnesc, ascultător de târgul Hotin, de la Alexandru Iliaş voievod danie şi miluire". / „Şi întru aceea, alt sat, **Rediul** (comuna Gura Văii, Bacău), care a fost drept domnesc, ascultător de ocolul Târgului Trotuş, danie şi miluire de la Moise Moghila voievod"[315].

1635, martie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod pârcălabului de Hotin Pătraţco Ciogolea, care primeşte ispisoc pentru **Hudeştii Mari**, care este în ţinutul Dorohoiului, pe Başeu, **Rediul**, care este în ţinutul Trotuşului, **Măteuţii**, care este în ţinutul Sorocii, deasupra Nistrului, **Scubenţii**, la Hârlău, **Costeştii** sub Cozance, pe Jijia, în ţinutul Hârlău, nişte vii de la **Cotnari**, „pe hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac"[316].

1635, noiembrie 15: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după pâra vornicului Neniul împotriva întregului sat „**Bârsăneştii** (comuna Bârsăneşti, Bacău), pentru seliştea **Pleşăştii** (lângă Caraclău, comuna Bârsăneşti, Bacău), ce s-a chemat şi **Beneştii**, de pe un Benia, care este de hotarul satului său **Rădiul** (comuna Gura Văii, Bacău), şi s-a mutat mai jos de drumul cel mare, în capul hotarului. Şi Bârsăneştii nu au avut treabă cu acea selişte şi cu acel hotar, cum a arătat Neniul vornic mărturie de la Bejan, ce a fost paharnic, Pătraşcu, Solo-

---

315 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 69, pp. 80-85

316 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 78, pp. 99-103

mon şi Condre şoltuzul, cu 12 pârgari de **târg de Trotuş** şi cu peceţile lor. Deci făcurăm carte ca să ţină Neniul vornic acea selişte cu pace. Dar Bârsăneştii tot nu i-au dat pace”[317].

RĂDIURILE

(pe Jijia, între Răuseni şi Drăgăneşti, Botoşani).

1774, iunie: Satul **Rădiurile**, ţinutul Hârlăului, ocolul Jijiei, avea, după recensământul lui Rumeanţev[318], **toată suma caselor: 10**. Scădere rufeturi 10: 6 scutelnici stolnicului, 4 ţigani. / **Rufeturi:** Vasili Spânu, scutelnic la stolnicul Buzne / Ioniţă, muntean, la fel / Andrei Raţă, la fel / Ion, blănar, la fel / Petre, la fel / Toma, la fel. // **Ţiganii ot tam:** Grigore Gărgăună / Ion, ţigan / Ursu, ţigan / Vasili, ţigan.

RADOMIREŞTI

(comuna Letea Veche, Bacău).

Întărit, în februarie 1623, de Ştefan Tomşa mănăstirii Solca, care cumpără, cu 300 de galbeni ungureşti (ughi), de la Lazor, Anca şi Floriţa, fiii lui Anghel „satul

---

[317] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 269, p. 309

[318] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 247

Radomireşti, ce este în ţinutul Neamţ, ce a fost ascultător de ocolul târgului Bacău, cu bălţile de peşte"[319].

1902: „**Radomireşti de Jos** sau Alcazi, sat cu 38 locuitori, în judeţul Bacău, plasa Bistriţa de jos, comuna Letea, situat pe dreapta Siretului, la 2 km de reședința comunei. Locuitorii posedă: 5 cai, 41 vite mari cornute şi 8 porci. / **Radomireşti de Sus** sau Doctorul, sat în comuna Letea, situat pe dreapta râului Siretul, la 3,5 km de satul Letea. Are o populaţie de 93 locuitori și o cârciumă. Locuitorii posedă: 24 cai, 162 vite mari cornute și 67 porci"[320].

RADOSLOVEŞTI

(la Gura Strajnicului, Galaţi?)

1508, martie 2: Întărit de Bogdan voievod spătarului Clanău (Câlnău) şi jupânesei Dragna, care au cumpărat, cu 300 de zloţi tătăreşti, de la fraţii Mihul şi Ion şi de la rudenia lor Iliana, nepoţii lui Gârbovăţ, „satele de pe Bârlad **Ruşii**, şi mai din jos **Buciumii** şi mai din sus **Bârgăoanii**; şi acele trei sate le-a cumpărat unchiul lor, Radu Gârbovăţ stolnicul, de la Grăpina, fata lui Toader Rusul, din dresuri ce a avut tatăl ei Toader Rusul de la strămoşul nostru Alexandru voievod. / Aşijderi, un sat pe Bilahoi, anume **Rădeştii**, cumpărat de la Marina, fata Dumii Isaescul, nepoată lui Ştibor celui

---

319 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 13, pp. 12-14

320 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 157

bătrân şi Zoiţei, jupânesei Fătului Iacobăscul, drept 90 zloţi tătăreşti. / Încă alt sat, în Gura Strajnicului, anume **Radosloveştii**, pe care l-a cumpărat răposatul părintele domniei mele, Ştefan vodă, de la Sângur şi sora lui Stanca, feciorii Anuşcăi, nepoţi lui Ivan Frenciuc, drept 32 zloţi tătăreşti, şi a miluit pe al nostru creincios Clanău spătarul şi pe nepoata sa, şi nouă rudenie, Dragna, şi le-a dat lor acel sat Radosloveştii”[321].

RADOTEŞTI

(comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui).

Întărit, în **26 noiembrie 1499**, de Ştefan voievod, mănăstirii Dobrovăţ, danie domnească, Ştefan cel Mare primind, la schimb, de la Crâstina, fiica lui Voislav şi de la nepoata ei de soră Nastasia, fiica Anuşcăi, nepoatele lui Ivan Damianovici, „trei sate pe Dobrovăţ, anul anume **Ruşii** (Dobrovăţ-Ruşii, contopit cu comuna Dobrovăţ, Iaşi), unde a fost curtea lui Stan al lui Popa, alt sat **Călugărenii** (comuna Dobrovăţ, Iaşi), unde a fost Giurgiu Călugărul, al treilea sat **Dumeştii** (Dumasca, comuna Tăcuta, Iaşi), unde a fost Dadul, care sate au căzut în partea lor, din satele bunicului lor Ivan Damianovici – Vodă oferind „patru sate în schimb pentru acele sate: două sunt pe Bujor, unul **Dumbrăveni** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), unde a fost Belici, altul **Radoteşti** (co-

[321] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 9, pp. 16-18

muna Dimitrie Cantemir, Vaslui), unde a fost Borta… căci schimbase acele două sate bunicul nostru Alexandru voievod cu mănăstirea Bistriţa”, care dăduse „trei sate pe Bistriţa, mai sus de Bacău, anume **Birăeştii** (Gherăieşti, înglobat în Bacău), unde a fost Birai, şi **Vlăcsăneşti** (înglobat în Bacău) şi **Manoileşti** (Manuileşti, înglobat în Bacău)”, „al treilea sat li l-am dat pe Berheci, anume **Davideştii** (nelocalizat, Bacău), unde a fost David”, cumpărat cu 240 zloţi de la Gheorghe, fiul lui Negrilă ploscar… „al patrulea sat li l-am dat pe Hovrăleata, anume **Neagomireşti** (lângă Orgoieşti, comuna Bogdăneşti, Vaslui), mai jos de **Orgoieşti** (comuna Bogdăneşti, Vaslui)”**,** cumpărat cu 150 zloţi de la Filip, Tudoran şi sora lor, fiii lui Mircea, nepoţii lui Micul Orgoae”[322]. Hotarul, din veac.

RĂDUEŞTI

(pe Stemnic, în Rediu Galian, comuna Codăeşti, Vaslui).

1522, iunie 24: Întărit de Ştefan (cel Tânăr) voievod lui Dragotă şi vărului său Neagului, care cumpără, cu 200 zloţi tătăreşti, de la nepoata lor Drăgae (Dragna, mai jos), fata lui Toader, „din uric de cumpărătură de la bunul domniei mele Ştefan voievod, a patra parte de sat din

[322] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 247, p. 444-446

Răduești pe Stebnic și a patra oarte și din moară, partea de jos"[323].

1630, iunie 27: Simion șoltuzul de **Bârlad**, cu 12 pârgari și Ursul vântul cupeț, Ionașco Dinga și Microv cărturisesc cum „a venit Neculai, ginerele lui Simion portarul, și s-a jeluit cu multe mărturii, anume cu Efrim de **Zmeiani**, Bălan, Radul, Toma și popa Dragoșe din **Greci**, Vasile Prăpalea de **Răduești** și mulți oameni buni, mărturisind cum dresele de cumpărătură, ce a avut socrul său Simion portarul, din satul **Greci**, din partea de sus, partea lui, trei pământuri în frunte, din deal în deal, până unde se împreunează cu alte hotare – aceste drese au pierit când au fost tătarii la **Trestiana**, de s-au bătut cu Nicoară hatmanul și-au pierit Soica Armașul, Erimiia Potlogeanul și mulți ca dânșii, atunci au lovit pe Smila și l-au prădat, de i-au luat toate ce-a avut și i-au luat acele drese. / Deci noi i-am făcut această scrisoare, ca să-i fie de credință, până-și va face și ispisoc domnesc, ca să se știe"[324].

1630, septembrie 22: Moise Moghilă voievod întărește lui Bejan, armășelul din **Bicani**, în baza unui zapis de mărturie de la popa Grigorie din **Răduești**, Vartic, Ilie și Maftei de **Mânzați**, Vasile Cojniță de **Bârlad**, și de la Stanciul, dascălul din **Pătrășcani**, „o prisacă de stupi din Gura Gruiului, de către fund", cum-

[323] Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. I, Iași 1906, pp. 157-160

[324] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 114, pp. 125, 126

părată de la fraţii Die şi Macrina, feciorii lui Constantin de Mânzaţi, „drept 6 taleri de argint"[325].

1639, aprilie 29: Scrisoarea vornicului de gloată Neaniul, de „aicea, la sat la **Greci** (înglobat în Cepeşti, comuna Bogdăniţa, Vaslui) şi la **Cernaţi** (înglobat în Cepeşti, comuna Bogdăniţa, Vaslui) pe Bogdana, pentru pâra ce-au avut vornicul Dumitraşco cu Ionaşco Bâtcovici de Greci şi cu răzeşii lui, pentru o bucată de pământ şi pentru nişte stâlpi ce au fost stricaţi şi i-a mutat pârcălăboaia de Hotin din hotarul Grecilor în sus, în hotarul Cernaţilor, în zilele lui Constantin vodă… / Şi semnele încă s-au aflat, ale Cernaţilor, în costişa dinspre apus, până în capetele pământurilor ce vin în sus şi în jos, până în hotarul Grecilor, iar la deal până în culmea dealului, unde este stâlp; de aici, peste vale, spre răsărit, din hotar la deal, într-un stâlp ce-i în culmea dealului, pe unde vin pământurile iar în sus şi în jos şi se suie hotarul la deal, prin capetele pământurilor, prin Vâlceaua Cornei, unde este stâlp, şi se suie la deal pe Vâlceaua Cornei, prin viezuni, şi merge printre Lacurile Gemene şi se coboară la Fântâna lui Bordas; de acolo, în sus, pe marginea poienii, în cap gavnul dinspre costişă, până în movila găunoasă, de acolo în sus, până ce se întâlneşte cu **Rădceşti** (Rădueşti, azi Rediu Galian, comuna Codăeşti, Vaslui)"[326].

1662, septembrie 4: Mărica, cu feciorul ei Gheorghe Cazan, vând lui Pătraşco Mihoci şi femeii lui Safta, pentru 30 lei bătuţi, „partea noastră de ocină din

---

325 Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 142, pp. 142, 143

326 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 121, p. 135

satul **Rădueşti**, din jumătate de sat, a treia parte din partea de sus… dinaintea lui Dumitraşco Grecul, Toader Ciurlan din **Albeşti**, popa Ghiorghi ot **Vaslui**, Tudora, fetele lui Gavril şi Aniţa Gherasimoae”[327].

1673, februarie 1: Cumnaţii Tudosie Dubău logofăt şi Gheorghe Albotă căpitan, „ce-o ţine pe soră-mea Tofana, nepoata lui Dragotă vornicul”, dăruiesc mănăstirii Dobrovăţului, „să fie pomană moşilor noştri… din jumătate de sat **Rădueştii**, ce sunt pe Stemnic, în ţinutul Vasluiului, două părţi… iar o a treia parte, ce rămâne din acea jumătate de sat, au vândut-o nişte rude ale noastre, fără ştirea noastră, deci şi aceea suntem să întoarcem Mihoceştilor 30 lei, şi să fie la un loc cu cele două părţi”[328].

1697, august 6: Mărturie de la Dionisie călugărul pt **Rădueşti**, Toader călugărul, Galerie călugărul, Toma şi Apostol Vrabie ot **Albeşti** şi Ariton ot **Petreşti** „pentru jumătate de sat **Rădueşti**, care este pe Stemnic, la ţinutul Vasluiului; noi aşa ştim cu sufletele noastre, cum acea moşie este dreaptă a lui Mihoci, şi Mihoci n-a vândut, nici n-a dat nimănui, nici Mihăcioe, care a murit aici, între noi… şi feciorii popii se acolisesc fără ispravă de nepoţii lui Mihoci”[329].

1902: „**Rădueşti**, sat în partea de nord a comunei Chetrești, plasa Stemnicul, judeţul Vaslui, situat pe valea formată din prelungirea dealurilor Viei, Boldei și Cioata, pe o su prafață de 340 hectare şi cu o populație de 57

---

[327] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iaşi 1895, pp. 250, 251
[328] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 196, 197
[329] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, p. 52

familii sau 186 suflete. Are o biserică de lemn, făcută, la 1818, de Iordache Cuza, fost proprietar. Locuitorii posedă: 85 vite mari cornute, 6 cai, 60 oi, 35 râmători și 10 stupi cu albine”[330].

RĂDULEŞTI

(comuna Vânători, Vrancea).

1580, septembrie 5: Întărit de Iancul (Sasul) voievod preotului Ilie, feciorul popii Gliga, rudeniilor lor Ilie şi Mărica, feciorii Duşcinei, Frăsinei şi fraţilor ei, feciorii popii Voina, rudeniei lor Toader, care, după călugărie, se numeşte Teofan, şi fraţilor lor, feciorii Maruşcinii, care primesc ispisoc pentru „părţile ce-au avut părinţii lor de la Alexandru vodă, un loc din pustie de la **Cetăţuie**, la mănăstire, împotriva **Răduleştilor**, pe de ceea parte de Siret”[331].

1633, martie 30: Întărit de Alexandru Iliaş voievod lui Nica cupeţ din **Focşani**, care cumpărase, de la Marghita, soacra lui Bulai, „o parte de moşie ot **Holturele** (toponim la Mărceşti), din satul **Mierceşti** (sau Mirceşti, numit înainte Grozeşti, azi Mărceşti, comuna Vânători, Vrancea), a treia parte dintr-un bătrân, cât se va alege partea ei… drept doi pol galbeni, înaintea multor oameni buni şi megieşi din primprejur, anume Pepele,

---

330 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 210

331 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 138, 139

Stoian, Buzinca şi fiii săi Cozma şi Todosie, Iachim zet (ginerele lui) Bosianu, Constandin Mal or **Răduleşti** (comuna Vânători, Vrancea), Mihăilă ot **Bodeşti** (comuna Vrâncioaia, Vrancea), Lazor şi Constandin ot **Bârlădeni** (ţinutul Putna, Vrancea), Canţir şi Bole ot **Focşani**, Dumbravă vătaf ot **Floreşti** (contopit cu Câmpineanca, parte a oraşului Focşani) fiul lui Sanhiraci şi alţi oameni buni. / Şi ne-a mai arătat alt zapis de mărturie de la Neculai, Lefter Micnici, Crocovel staroste şi Ciohodar hotnog de la **Focşani**, scriind şi mărturisind precum au venit Stan şi Lupe, fiii Armancăi, nepotul lor Stan, fiul lui Stanislav şi Stepan, fiul Tudoscăi şi au vândut… cât se va alege din satul **Mirceşti** şi din partea Holturelului… Nicăi cupeţul din Focşeni, drept 40 taleri bani buni"[332].

1774, iunie 26: Satul **Răduleşti**, ţinutul Putnii, ocolul Milcovului de Jos, după recensământul lui Rumeanţev[333], avea **toată suma caselor 19**. Scădere rufeturi 19: 19 scutelnici. / **Rufeturi**: Petre al lui Stănoae, vier Visternicesei Catargioae / Pavel, morar, vier la fel / Tănase Buda, vier la fel / Ursul, crav, vier la fel / Ștefan Zgârâian, vier la fel / Sandul Cârnaț, vier la fel / Radul Știrbăț, vier la fel / Ion, muntean, vier la fel / Nechita fratele lui, vier la fel / Petre fratele lui, vier la fel / Neculai, vier la fel / Stan fratele lui, vier la fel / Neculai fratele lui, vier la fel / Lupul Cotecă, vier la fel / Gheorghiță, muntean, vier la fel / Toma Buda, vier la fel / Voine frate lui Petre, vier la fel / Brabul, morar, vier din Vadu Turcului, vier la fel / Simion Ciuhuș, vier la fel.

---

332 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 322, pp. 415, 416

333 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 333

1902: „**Răduleşti**, cătun în judeţul Putna, comuna Mircești, plasa Biliești, situat la estul Mirceştilor şi pe malul Putnei, lângă balta lui Tudor şi balta Cotul Roibului. Are o populațiune de 536 suflete, care locuiesc în 127 case; 1 biserică filială, cu hramul Sfinţii Voevozi”[334].

RĂDULEŢILE

(în Cârligătura, lângă Podu Iloaiei, Iaşi).

1774, mai 26: Satul **Răduleţile**, ţinutul Cârligăturii, ocolul de Jos, avea, după recensământul lui Rumeanţev[335]**: Toată suma caselor: 15**. Scădere rufeturi, însă 1: 1 căpitan de vânători. Rămân birnici 14. / **Birnici** (tij ai dumisale): Ignat sin (fiu) Gafton / Iftimii, rotar / Nistor, vânătoriu / Toader brat (frate) Nistor / Vasâle, pas / Ioniţă brat lui / Ilie / Ioniţă / Văşăscu / Ifrim / Acsănti / Nichita, cioban / Georgii sin (fiu) Spătar / Ion, brat (frate) Nichitii /Nichita, vânătoriu. // **Rufeturi** (tij ai dumisale): Ioniţă, căpitan de vânători.

---

[334] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 210

[335] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 477

RĂFLOAIA

(lângă Tecuci, Galaţi).

1774, iunie: Satul **Răfloaia**, ţinutul Tecuciului, ocolul Privalului, după recensământul lui Rumeanţev[336], avea **toată suma caselor 19**. Scădere rufeturi 2: 1 vornic, 1 vătăman. Rămân birnici 17. / **Birnici**: Mihăilă Mâţă / Ilii Chiosa / Ursul Panhilii / Simion, morariul / Dima Onică / Costandin Belibou / Ştefan Coman / Vasile Corpaciu / Necula Enachi / Ştefan Broască / Sava Nica / Pavăl Nica / Ştefan Dănăilă / Gligoraş Vlădan / Toader, cioban / Strătulat Muscă / Marcu Vlădian. // **Rufeturi**: Trifan Ţâplica, vornic / Dinul, vătăman.

RĂICENI

(ţinutul Fălciului, Vaslui).

1641, aprilie 21: Întărit de Vasile Lupu voievod logofătului Racoviţă Cehan şi soţiei sale Tofana, care primesc ispisoace pentru „satul **Bălăsineştii**, ce-i în ţinutul Hotinului, cu iazuri şi moară în apa Viliei, cumpărătură de la Tudori fost pârcălab, pentru 19 ughi galbeni (ducaţi ungureşti de aur), căci le-a fost lor moşie

---

[336] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 537

de la mătuşa lor Cristina pârcălăboaie; / partea lor din satul **Soleşti**, ce-i în ţinutul Vasluiului; / a treia parte din satul **Moiceştii**, ce-i pe apa Vasluiului, în acelaşi ţinut, cumpărătură de la Vasile Nădăbaico din Soleşti, drept 20 ughi galbeni; / ce i se va alege partea Loghinei şi a lui Visarion Bogza călugăr, fiii lui Bogza logofătul, din satul **Vilneşti**, din acelaşi ţinut, cumpărată cu 25 ughi galbeni; / partea Tudorei şi Căzacei, fetele Dochiei, din satul **Fereştii**, tot în acelaşi ţinut, cumpărată cu 10 ughi galbeni; / altă parte, câtă i se va alege Antemiei, din satul **Făstăci**, din partea din jos, din acelaşi ţinut, cumpărată de la Ştefan Cizman, fiul Antemiei, drept 10 ughi; / şi un iaz din satul Făstăci, din partea de sus, cu loc de prisacă, cumpărat de la Gavrilaş, fiul lui Miron, drept 25 taleri de argint; / satul **Stănileşti**, ce-i pe Prut, în ţinutul Fălciului, care a fost domnesc şi a dat şi a miluit Ştefan voievod pe unchiul său Cehan vornic, iar după moartea lui Ionaşco Cehan vornic, domnia mea luat-am acel sat; şi după aceea am dat şi am miluit pe boiarinul domniei mele, iar el mi-a dat doi cai buni; / satul **Cărstănici**, ce este în acelaşi ţinut al Fălciului, şi satul **Stoineşti** la Prut, în acelaşi ţinut, şi satul **Bărboşii**, ce-i pe apa Moisiia, în acelaşi ţinut, şi încă satul **Siliştenii**, din acelaşi ţinut, cumpăritura tatălui său Petre Cehan de la fiii Silişteanului din Bârlad, şi iarăşi o parte de ocină din satul **Răicenii**, cumpărătura părintelui său Petre Cehan; / şi iarăşi îi întărim un bătrân, cât i se va alege, din satul **Răspopi**, din acelaşi ţinut al Fălciului, şi iarăşi un bătrân din satul **Pogăneşti**, ce-i în ţinutul Lăpuşnei, din acelaşi uric, care acele două părţi din Răspopi şi din Pogăneşti a fost dat Răcoviţă Cehan 50 ughi galbeni, în mâinile lui Ureche vornic pentru Barna, fiul Urâtei, şi pentru Balan, şi a plătit capul lor de la

moarte, şi n-a avut cu ce plăti dinspre Toader Cehan fost sulger, şi a dat cele părţi de ocină sin satele Răspopi şi Pogăneşti pentru cei bani şi pentru cel cal; / şi iarăşi le întărim ale lor drete moşii, ce a avut tatăl lor Pătraşco fost logofăt de la Constantin voievod, satul **Storeştii** şi **Şendreni**, cu loc de heleşteu în apa satului, ce-s în ţinutul Hârlăului"[337].

RĂIDĂCEŞTI

(lângă Turtureşti, comuna Girov, Neamţ).

Întărit, în **15 septembrie 1462**, de Ştefan voievod, „mănăstirii noastre de la Piatra lui Crăciun (Piatra Neamţ), unde este hramul Adormirea preasfintei născătoare de Dumnezeu şi pururi fecioară Maria", care primeşte uric pentru „anume satele şi morile: moara cea mare care este pe Bistriţa (Bistriţa, comuna Viişoara, Neamţ) şi în Zdvijinţii (Zvijinţi, Arca sau Doamna, parte din Piatra Neamţ), de la Doamna şi Soboleşti (sat lângă Săvineşti, Neamţ), şi Faurii (înglobat în Zăneşti, Neamţ), şi Vascăuţi (lângă Săvineşti, Neamţ), şi Braşeuţi (Brăşăuţi, comuna Dumbrava Roşie, Neamţ), şi Bulgari (partea a municipiului Piatra Neamţ), şi Mărăţei (în Piatra Neamţ), şi Dărmăneştii pe Chivejdi (în Piatra Neamţ), şi Oprişani (Cuejdiu, comuna Gârcina, Neamţ), de asemenea pe Chivejdi, **şi Răidăceştii** (lângă Turtureşti,

[337] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 281-288

comuna Girov, Neamţ), şi Tortoreştii (numit şi Tătăraşi, azi Turtureşti, comuna Girov (neamţ), două părţi – o parte pe care ei au cumpărat-o de la Cozma, fiul lui Băloş, pentru 75 de zloţi tătăreşti –, şi Căuceleştii pe Cracău şi cu moară (Căciuleşti, comuna Girov, Neamţ), şi Mândreştii pe Orbic (lângă Goşmani, comuna Români, Neamţ), şi satul lui Şerbu Răspop (Beşicani, comuna Săuceşti, Bacău), şi Stăuciani, amândouă cuturile şi cu moară şi cu iaz (Săuceşti, Bacău), şi morile de la Bacău, pe care ei le-au întemeiat din pustiu, şi prisaca de la Fundu, dincolo de Siret (Siretu, comuna Letea Veche, Bacău), unde a întemeiat Martie, şi via de la sare, la Bacău, în Dealul Sării, şi Vâlsăneştii, mai sus de Bacău, şi cu dârsta (partea de sus a Bacăului), şi Lucăceştii pe Tazlăul Sărat (parte a oraşului Moineşti, Bacău), şi satul anume Heciani, şi cu morile, pe Siret, pe care l-a dat lor pan Hodco Ştibor din uricul său, pentru sufletul său, şi mănăstirea unde este hramul Sfântul Bogoslov, şi mănăstirea de la Bahlui, şi cu moara, şi mănăstirea de la Bohotin, şi cu moara, şi prisaca Cozia, de la Bohotin, şi Botna, pe Nistru, şi cu prisaca şi cu Iezerul Alb şi cu toate gârlele, care din veac ascultă de Botna, şi moara de la gura Chivejdiului, sub Piatra lui Crăciun, şi prisaca de la Itchil, şi poiana de sub Ceahlău, şi poienile de la Chivejdi”[338]. Hotarele, din veac.

[338] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 107, pp. 151-154

RÂNGHILEŞTI

(Ranghileşti, comuna Santa Mare, Botoşani).

1623, aprilie 2: Întărit de Ştefan Tomşa lui Lupul Prăjescu, care primeşte uric pentru dreptele lui ocini şi dedine: „satul anume Hălăştiani, cu iazuri" (comuna Heleştieni, Iaşi); „Buşcătenii, cu iazurile şi cu morile, în acelaşi ţinut" (Buţcăteni, lângă Heleştieni, Iaşi); „o selişte, anume Şopârlenii şi cu iazul mare şi cu iazul de pescuit peşte" (în comuna Heleştieni, Iaşi); „satul anume Onicenii şi cu bălţile de peşte şi cu loc de râmnice în acelaşi ţinut" (inclus în Hărmăneşti, Iaşi); „**un sat anume Rângăleşti, cu iazurile, ce este în ţinutul Iaşi**" (Ringhileşti, Botoşani); „jumătate din satul anume Boriseni pe Prut, şi cu bălţile de peşte şi cu loc de moară pe Prut" (ţinutul Iaşi); „un sat, anume Rădeni, pe Pârâul Alb, şi cu loc de moară şi de stupină pe acel pârâu, ce este în ţinutul Neamţ" (comuna Păstrăveni, Neamţ); „două sate, anume Ciutca şi Dubăvăţul, ce sunt în ţinutul Cernăuţi (Dubăuţi, raionul Coţmani, Ucraina)"[339].

1636, martie 29: Scrisoarea marelui logofăt Gavrilaş Mătiaş, care, din poruncă domnească, a cercetat pricina de hotar dintre Onciul Iuraşcovici cu Măriuţa şoltuzoae, la satul **Bisericani** (comuna Cuhneşti, raionul Glodeni, Moldova), punând stâlpi, după mărturia megieşilor Dumitru Ponici ot **Rugăşeşti** (Rogojeşti, comuna

---

[339] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 46, pp. 64-67

Mihăileni, Botoşani), Pahulcea bătrânul, Gheorghie şi Ignat din **Tomeşti** (comuna Bolotina, raionul Glodeni, Moldova), Ambros vătămanul din **Cajva** (Cajba, comuna Hâjdieni, raionul Glodeni, Moldova), Toader Dohatco diacul, Gavrilcea Polschii şi Gliguţa din **Giuleşti** (înglobat în Cuhneşti, raionul Glodeni, Moldova), Chiceră din **Dărmăneşti** (comuna Răuseni, Botoşani), Dumitru din **Ranghileşti** (Rânghileşti, comuna Santa Mare, Botoşani) „şi alţi oameni buni"[340].

1902: „**Rânghileşti**, comună rurală în partea de sud-est a plășii Stefâneşti, judeţul Botoșani. Se întinde pe dealuri ce se prelungesc de ambele părți ale pârâului Corogea, până în râurile Prutul și Jijia. E formată din satele: Boroseni, Călărași, Ciornoha, Durneștii Mitropoliei, Odaia Rânghileşti, Berza, Ilişeni, Rânghilești şi Santa Maria. Teritoriul comunei este format din dealuri înalte, podișuri întinse şi văi înguste, Suprafaţa comunei este de 9.766 hectare, din care 4.636 hectare ale proprietarilor, 3.700 hectare ale locuitorilor și 1.430 hectare ale statului, cu o populaţie de 729 familii sau 3.407 suflete. / Are 3 biserici, deservite de 3 preoți și 6 cântăreţi; 3 şcoli mixte, conduse de 3 învăţători şi frecventate de 150 băieţi și 20 fete; 6 cârciumi; 21 comercianți şi 26 meseriași. Locuitorii posedă: 2.081 boi și vaci, 633 cai, 6.161 oi, 955 porci, 164 capre, 2 bivoli și 458 stupi cu albine. În comună sunt 13 iazuri, 2 mori de apă la iazuri și 1 moară cu aburi. / **Rânghileşti**, sat, situat pe o coastă de deal și împrejurul unui iaz, pe o vale care se deschide spre valea Corogea și a Prutului, în partea de vest a comunei Rânghilești, plasa Ştefăneşti. Moșia are o întindere de 3.245

[340] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 381, p. 429

hectare și o populaţie de 147 familii sau 664 suflete, din care 216 contribuabili. Pe moşie sunt satele Rânghilești, Odaia Rânghilești și Ilișeni. Agricultura se face aici sistematic. Moşia, care poate servi de model, e înzestrată cu 8 iazuri bine îngrijite, cu 2 mori de apă și 1 de aburi, la Ilișeni, care produce mari cantităţi de făină de grâu pentru comerţ; iar pe moșie şi în satele Odaia Rânghilești și Ilişeni sunt construite magazii, șuri, șoproane, grajduri, ateliere de fierărie, rotărie şi lemnărie, pentru exploatațiunea agricolă. Pe vârful dealului Ciornohal se află o pădure de stejar, de 115 hectare. Aici este reședința primăriei comunei Rânghilești. Are o şcoală mixtă, condusă de un învățător și frecventată de 36 elevi; 1 biserică de zid, în centrul satului, deservită de 1 preot şi 2 cântăreți. Vite: 740 vite mari cornute, 236 cai, 2.770 oi, 50 capre, 10 bivoli și 890 mascuri. Stupi cu albine 192"[341].

RÂNGOIA

(lângă Armăşeni, Vaslui).

1774, iulie 5: Satul **Rângoaia**, ţinutul Vasluiului, ocolul Fundului, după recensământul lui Rumeanţev[342], avea următorii: **Copii în casă:** Vasile Brânzei. // **Seimeni hătmăneşti:** Miron Staneș / Ioniță Onul / Lazor sin (fiul) lui Sandul / Ioniță a Cărpoaei. // **Călărași:** Pintelei Cotinici. // **Birnici:** Apostol Ursachi.

---

341 *Lahovari, George Ioan, Marele Dicţionar Geografic al României, volumul V, Bucureşti 1902,* p. 249

342 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 237

1902: „**Rângoaia**, pârâu, izvorăşte din partea de nord a comunei Dumeşti, plasa Fundurile, judeţul Vaslui, udă comuna şi, în mijlocul satului Dumeştii Mari, se varsă în râul Bârladul. Valea sa este formată din prelungirea dealului Rângoaia”[343].

RÂNZEŞTI

(sat pe Elan şi pe Prut, Vaslui).

1623, februarie 14: Întărit de Ştefan Tomşa voievod „rugătorilor noştri călugări de la sfânta mănăstire numită Sfântul Nicolae, din ţarina târgului Iaşilor, în dauna cneaghinei lui Mihalcea Meleştan şi a copiilor ei, satul **Rânzeştii pe Prut**, ce este în ţinutul Fălciu… şi cu bălţi de peşte, anume Rătundul, şi Cârligul, şi Cârligăţelul, şi Valicul, şi Hârceata, şi de acolo în gârla Vrabiei, până la plopul cel mare, în malul Prutului, şi de acolo, înainte la câmp, la Pârâul Maceşului, şi de la Maceş drept până la Pârâul Mihălcei şi pe pârâu în sus, unde se întâlneşte cu hotarul Elanului” fiind confiscat satul Rânzeşti de la postelnicul Meleştan de Aron voievod „pentru hiclenie, când s-a ridicat Lobodă hatmanul, cu multe oşti de cazaci, asupra sceptrului cinstitului împărat (sultanul – n. n.) şi asupra lui Aron voievod şi mult rău au făcut şi au călcat ci război Ţara noastră a Moldovei. Pentru această vină s-a luat satul acela. Şi alta, şi mai înainte, până la Petru voievod, încă a fost satul acela drept domnesc şi ascultător de

[343] *Lahovari, George Ioan, Marele Dicţionar Geografic al României, volumul V, Bucureşti 1902,* p. 249

ocolul târgului Bârlad. Şi Meleştean postelnic nu a avut copii din trupul său”[344].

1662: Porunca dată de Divan slujitorilor domneşti de Fălciu „să lase în pace bucatele satului **Rânzeşti**, fiind ale mănăstirii lui Aron vodă din ţarina Iaşilor”[345].

1663, aprilie 9: Întărit de Evstratie Dabija voievod mănăstirii lui Ion vodă din ţarina Iaşilor, care primeşte ispisoc pentru „un sat, anume **Rânzeştii** pe Prut, în ţinutul Fălciului, cu toate bălţile sale şi cu jumătate din **Hărceata** (Hereşti pe Moldova, în hotar cu Cârsteşti şi Miroslăveşti[346], Iaşi), în semne, şi alt sat, anume **Avereştii** pe Cracău, în ţinutul Neamţului, cu mori pe Cracău… satul **Selicicănii**, cu loc de moară în apa Başăului, în ţinutul Dorohoiului, ce a fost supus ocolului târgului Ştefăneşti… / Şi tij (ls fel) dăm mănăstirii satul **Nicoreştii** pe Cracău, în ţinutul Neamţului, cu mori în Cracău… a treia parte din satul **Ochinteştii** din ţinutul Sorocii, danie de la Nastasia Oproae, şi un sat anume **Ştorov** şi cu loc de mori pe Cracău, ce-i în ţinutul Neamţului, care a fost drept domnesc, supus ocolului târgului Petrei… şi aşijderi satul **Pârliţii** în ţinutul Sorocii, danie de la Lepndari vameşul, cu limbă de moarte… 510 stânjeni din satul **Mierăeştii**, care vine în ţinutul Tecuciului, pe apa Bârladului, şi altă parte din acelaşi sat Mierăeştii, câtă se va alege lui Macarie, fiul lui Neagul, pe care au cumpărat-o monahii drept doi boi şi un cal, preţuit drept 14 galbeni

---

344 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 16, pp. 15-19

345 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, p. 169

346 Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p.120

ungureşti… tij (la fel) jumătate din satul **Coropceni**, pe gârla Scumpăi, ce este în ţinutul Iaşului, miluire de la Ionaşco Coropcă şi de la Tărauca… jumătate de sat **Fetioneştii** şi jumătate de sat **Coţmăneştii**, cu vad de moară în Jijia, ce-i mai jos de Stânca, în ţinutul Iaşului, aproape de hotarul Posadnicilor… şi loc de 14 dughene în târgul Iaşii, cu loc de pivniţă în uliţa nouă”[347].

1902: „**Rânzăşti**, comună rurală şi sat în judeţul Tutova, plasa Târgul, spre est de Bârlad, pe malul râului Prutul. Satul formează comuna cu același nume, cu cătunul Golia. Are o populaţie de 515 locuitori, 135 case și o biserică. Teritoriul comunei este mlăștinos. Se scoate din bălți mult pește și stuh. Se cultivă via pe o suprafață de 1.725 hectare. Comerţul se face de 10 persoane. Pe teritoriul comunei sunt pichete pentru paza fruntariilor”[348].

RÂPELE

(pe Trotuş, Bacău).

1774, iunie 15: Satul **Râpile**, ţinutul Bacău, ocolul Trotuşului, moşia bănesei Safta Ruset, avea, după recensământul lui Rumeanţev[349]**: Toată suma caselor**: 42. Scădere rufeturi, însă 12: 3 popi, 4 diaconi, 5 femei

[347] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 180-188
[348] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 249
[349] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 354

sărace. Rămân birnici 30. / **Birnici:** Ion Crucian / Ion Iladi / Ion Băltaga / Ion Țarină / Costandin Sfârlugă / Gheorghi Băltaga / Neculaiu Verdeș / Anton Pahonce / Mihăilă Pașcu / Gheorghi Butucilă / Dănăilă Butucilă / Vasile Drăgoiu / Floare / Constandin, cioclu / Timofteiu Pașcu / Toma Donava / Tomiță, strugar / Dumitrașcu Hârhoe / Enachi Hârhoe / Vasile Pahonce / Vasile Plete / Antohi Pahonce / Mihălachi Butucel / Ioniță Pahonce / Ștefan Pahonce / Gligori, volintir / Savin Plete / Ion Hârjoe / Neculaiu Dohie. // **Femei sărace:** Catrina / Iovana / Varvara / Anghelușa / Aritona. // **Rufeturi:** Popa Istrate / Popa Ioniță / Popa Andreiu / Diaconul Grigore / Diaconul Iordache / Diaconul Gheorghi / Diaconul Năstasă.

1902: „**Râpile**, comună rurală în judeţul Băcău, plasa Tazlăul de jos, așezată în valea Trotușului, E alcătuită din 7 cătune: Borzeşti Clăcași, Borzeşti Răzeşi sau Crucea de Piatră, de-a dreapta Trotușului; Slobozia Mielului, în stânga Tazlăului Mare, aproape de confluenţa lui cu Trotușul; Râpile, reședința, în stânga Trotuşului; Pătrăşcani, Motocești şi Păltinata, pe pârâul Păltinata. În Condica Liuzilor, găsim Borzeşti şi Râpile răzășești, iar în statistica din 1874, numai 5 cătune, iar Păltinata şi Motocești lipsesc (Motoceşti erau alipiţi la comuna Gropile). Se mărginește, la nord, cu comuna Brătila; la est, cu comuna Gropile; la sud, cu comuna Bogdana, şi la vest, cu comuna Oneşti. Este udată de râul Trotușul, care se împreună aci cu Tazlăul Mare şi se încarcă cu pârâul Păltinata, pe stânga. Dealul Benei şi culmea Ciortolomului sunt ridicăturile mai însemnate de aci. Are o populaţie de 762 familii sau 2.774 suflete; o şcoală mixtă, frecventată de 46 elevi; 6 biserici, 2 în Râpile (una în

Râpile de Sus şi alta în Râpile de Jos) şi câte una în Borzești Clăcași, Borzești Răzeși, Pătrășcani şi Slobozia Mielului, deservite de 3 preoţi şi 9 cântăreţi; 9 cârciumi. / După legea rurală din 1864, s-au împroprietărit 251 locuitori cu 816 fălci şi 40 prăjini pământ în țarină. Teritoriul comunei are o întindere de 4.735 hectare. Pădurile Pătrășcani, Slobozia, Răzeşi Râpile, ocupă peste 1.000 hectare. Proprietari mari sunt: Dumitru Paraschiv, cu 611 hectare pământ productiv; Alex. D. Paraschiv, cu 335 hectare; G. E. Bogdan; casa defunctului D. A. Hepites. Pământurile mai sunt împărţite între foştii clăcași şi vechi răzeşi. Viile sunt pe o întindere de 186,25 hectare. Totalul pământurilor de cultură este de 2.532,04 hectare. Vite: 67 cai, 1.404 vite mari cornute, 394 porci, 211 capre şi 1.375 oi. Comuna este străbătută de calea vecinală Râpile-Gropile-Răcăciuni şi de linia ferată Adjud-Târgul Ocna. Distanţele: la Bucău, capitala districtului, 55 km; la Târgul Ocna, 18 km; la comuna Gropile, 8 km; la comuna Oneşti, 7 km; la comuna Bogdana, 12 km; la comuna Brătila, 15 km și la comuna Târgul Valea Rea, reşedinţa plăşii, 24 km. / **Râpile**, sat compus din secţiile: Ripile de Sus şi Râpile d Jos, reşedinţa comunei Râpile, situat pe stânga Trotușului, aproape de confluența Tazlăului Mare. Este format din trei alte sate, care în vechime erau separate: Bălăceni, Răuani şi Murceni. Are o populaţie de 320 familii sau 1.144 suflete; 2 biserici, una în Râpile de Sus, deservită de 1 preot şi 2 cântăreți, clădită la 1790, şi a doua în secția Râpile de Jos, cu 1 cântăreț; 1 școală mixtă, frecventată de 36 copii; 3 cârciumi. Vite: 15 cai, 545 vite mari cornute, 190 porci și 25 capre”[350].

[350] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*,

RĂPEZEŞTI

(inclus în Igeşti, Vaslui).

1648, mai 26: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod „lui Pătraşco Boldescul din **Răpezeşti** (inclus în Igeşti[351], Vaslui), spre aceea ca să fie tare şi puternic a căta şi a cerca pe al său vecin, anume Vasile, unde-l va afla în ţara domnie mele, ca să-l aibă a lua de grumaz, cu tot ce va avea el"[352].

RĂPŞENI

(comuna Viişoara, Vaslui).

1637, octombrie 25: Ion şi Onofrei, feciorii Frâncului, nepoţii lui Frunteş Isac din sat din **Belciug**, de pe apa Bârladului, din ţinutul Fălciului vând partea lor „de ocină din sat din **Stolniceni** (comuna Viişoara, Vaslui), **Belciug** (comuna Viişoara, Vaslui), **Dănceşti** (comuna Viişoara, Vaslui) din ţinutul Fălciului, şi din **Sârbi** (comuna Banca, Vaslui), şi din **Ciorăşti** (comuna Ciorăşti, raionul Nisporeni, Moldova), de pe apa Bârla-

volumul V, Bucureşti 1902, pp. 250, 251

[351] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 210

[352] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. III, Iaşi 1907, pp. 74, 75

dului… lui Ionaşco, nepotul hatmanului Nicoară. Şi în această tocmeală am fost eu, Andreica stolnicelul din **Şerbăcani** (Şărbăcani, comuna Viişoara, Vaslui), Vasile Focea şi Simion Tăpălagă din **Răpşeni** (comuna Viişoara, Vaslui), Lepădat feciorul lui Pătrăşcan, Hămsea călăraş şi Costin botaru"[353].

RARANCEA

(lângă Cernăuţi, Bucovina, Ucraina).

Pământul sfânt al Rarancei este un imens mausoleu, care adăposteşti sfielnic şi pios români, ucraineni, poloni, ruşi, evrei, germani, turci, tătari şi alţi oameni pe care interesele pripăşiţilor mondiali ai istoriei i-au mânat într-acolo, unde le era ursit necunoscutul şi veşnic tainicul mormânt. La Rarancea, fiecare fir de iarbă e o lumânare aprinsă de bunul Dumnezeu pentru a veghea ţărâna trupurilor din care sufletele au fost smulse de ghiulele, de gloanţe, de săbii şi săgeţi, de mereu implacabila cruzime şi spaimă a fiinţei umane. Rarancea, câmp roditor din megieşia Cernăuţilor, ocrotit prin veacuri de o necuprinsă pădure, şi-a făcut târziu semnalată prezenţa în istorie.

1775: În 10 ianuarie 1757, Constantin Cehan Racoviţă Vodă întărea mănăstirii Slatina moşia Rărence. Stăpânirea călugărească anonimizează, scufundă dincolo

---

[353] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 208, pp. 191, 192

de lumina memoriei şi de zvârcolirile istoriei orice aşezare omenească a robilor „lui Dumnezeu”.

1772: Recensământul lui Rumeanţev[354], din 1772-1773, înregistrează la Rărinţa, moşia lui mănăstirii Slatina, „71 – toată suma caselor”, însemnând 1 popă, Mihail, 1 diacon, Grigoraş, 1 dascăl, Grigoraş, 1 jidov, Herşcul, 2 barani, Ştefan SCÂNTEI şi Vasile sin SCÂNTEI, 3 văduve, Vasilca păscăriţa, Nastasia BURISOAI şi Catrina, 12 case pustii şi 50 birnici, adică: Alecsa vornic, Ursul CARCIA, Macsin NEGURĂ, Iacob sin ANGHELUŢII, Georgii ungurian, Simion, Ion ŢUBULIAC, Mihalachi petecar, Chirilă, Acsintii CÂRNAŢ, Vasile cojocar, Grigoraş CÂRNAŢ, Simion CÂRNAŢ, Costin CÂRNAŢ, Ştefan SULHACU, Ştefan CÂRNAŢ, Grigoraş CORNEŢ, Ion HOLBUL, Grigoraş cioban, Neculaiu LUNGUL, Tănasii, Prodan, Neculaiu nepot LUNGUL, LUNGUL pivariol, Toader sin LUNGUL, Ion sin LUNGUL, POSTOLACHI dulgher, Mihail rus, Mihaiu COCÂRLĂ, Vasile sin CAŞUL, Gavril strugar, Ion SANDOVEIU, Sandul MORĂRAŞ, POSTOLACHI, Ştefan sin MORĂRAŞ, Grigoraş NICA, Grigoraş CHIRONDA, Alecsa, Neculai CHIRONDA, Grigoraş, Nicolaiu rus, Roman RUSNAK, Neculaiu cojocar, Ioniţă croitor, Petre croitor, Iacob olar, Ivan ciobotar, Vasile cojocar, Alecsa morar şi Andrei rus.

1775: Satul de pe malul drept al Hucăului, mai jos de Toporăuţi, Rarancea sau Rărence, cum este menţionat în unele documente, ba chiar Rărinţa, în recensământul lui von Spleny, din 1775, când Rarancea avea 2 popi, 66 ţărani şi 1 baran (controlor fiscal – n. n.).

---

[354] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 398

1786: Biserica Adormirii Maicii Domnului din Rarancea, construită între anii 1786-1787, restaurată în 1886, avea, în 1843, 2.161 enoriaşi, păstoriţi de parohii Simeon NICHITOVICI şi Ioan MITROFANOVICI. În 1876, biserica avea 3.287 enoriaşi, se afla sub patronatul lui Mihail STURDZA şi era slujită de parohul Theodor TARNAVSCHI. În 1907, paroh era acelaşi Teodor TARNAVSCHI, născut în 1825, preot din 1851, paroh din 1860, preot cooperator fiind Ilarion PRELICI, născut în 1872 la Breaza, preot din 1898, iar cantor, din 1876, Ştefan PAULOVICI, născut în 1839.

1788, mai 30: A doua scrisoare a prințului de Coburg, din 21 mai, conține detalii destul de ample despre asediul asupra Hotinului. Aflăm de acolo că, pe 8 mai, acest general şi-a instalat tabăra lângă Rarance, cu toate trupele din subordine; că, pe 10 mai, a înaintat până la Sarochin (Saracin – n. n.), iar pe 11, împotriva lui Ruckzim, în următoarea ordine: batalionul de infanterie Venzel-Colloredo şi două divizii ale Cavaleriei-ușoare din Lowenehr s-au întâlnit la Corpul din Armată din pădurea Bucovinei, în timp ce maiorul Quietowski, cu divizia de husari Burco, cu 2 companii de infanterie Pellegrini, cu 2 tunuri și cu 112 archebuzieri, avansau, de la tabăra din Rohatim, de-a lungul malului drept al Nistrului, prin lunci, pentru a acoperi flancul stâng al armatei. Pe cealaltă parte, generalul-maior Jordis și-a îndreptat marșul, pe malul stâng al Nistrului, cu 4 companii de Pellegrini și 2 divizii de infanterie ale lui Barco, pentru a putea sprijini pe maiorul Quietowski, dacă ar fi fost necesar. Domnul Karaiczay, împreună cu locotenent-colonelul Lovenehr, pentru a acoperi aripa dreaptă a armatei, a trecut Prutul, pe lângă Molinza, cu Batalionul

de infanterie Kauniz și 2 divizii de Cavalerie-ușoară ale lui Lowenehr, și a avansat, prin Raia, către Sankoviss (Săncăuţi – n. n.), dincolo de aliniamentul aripii drepte. Întrucât Corpul pe care îl comandase însuși Prințul de Coburg trebuia să fie așezat pe înălțimile lui Ruckzim (Rucşin – n. n.), trupele care făceau parte din avangardă s-au întâlnit cu o mare parte din garnizoana Hotinului; dar un batalion de infanterie și o divizie de cavalerie, avansând să-i sprijine pe ai noștri, au pus tunurile pe inamic, care s-a retras în dezordine; acesta a fost urmărit, până la zidurile Hotinului, asupra căruia s-au mai tras câteva focuri de tun, care au incendiat mai multe locuri din cetate. Turcii uciși au rămas în piață,printre răniții lor; duşmanii au făcut un prizonier. Noi am avut pierderi, în această acţiune, 6 ucişi și 26 de răniți. / Prințul de Coburg, neştiind cât de aproape este tabăra de inamic, s-a retras, seara, dincoace de Ruckzim (Rucşin – n. n.). Pe 12 mai, totul a fost liniștit; dar pe 13 mai, un corp turc, format din 1.000 de infanteriști și 2.000 de cavaleriști, cu tunuri, a atacat trupele locotenent-colonelului Karaiczay, aflate în apropiere de Dolinany. Acest atac a fost și mai fatal pentru inamic, care a fost obligat să se retragă cu pierderi considerabile. Suntem siguri de cel puțin 200 dintre ei, că ai noștri i-au văzut căzând, în timp ce noi avem doar 3 bărbați răniți. Nu s-a întâmplat nimic pe 14 şi pe 15 mai; dar pe 16 mai, ai noștri au început, pe la amiază, o canonadă aprigă împotriva amplasamentelor bateriilor inamice apropiere de lână Braha. Succesul acestei canonade nu este îndoielnic, deoarece a distrus o baterie inamică, a ucis mulți oameni, a deteriorat și a ars multe case. Focul lor ne-a ucis un singur și a rănit alţi doi. / Se spune că Poarta l-a numit pe Prințul Maurojeni

(Mavrogheni – n. n.) Hospodar al Moldovei, în locul Prinţului Ypsilanti, care avansează spre Iaşi cu o oaste de 40.000 de bărbaţi. Alexandru Moruzzi l-a înlocuit pe Hospodarul Valahiei”[355].

1788: Contele Feodor Karacsay de Valyesaka, participant, în 1788-1791, la asediul Hotinului şi la marile bătălii de pe teritoriul Moldovei, bun cunoscător al fiecărei regiuni moldoveneşti, face, adeseori, abstracţie de noul statut imperial al Bucovinei, în favoarea unei anumite identităţi moldave, imposibil de anulat. Moldovenii, inclusiv cei din Bucovina, „sunt oameni frumoşi, zvelţi, voinici şi scunzi, totul la moldoveni arată aptitudini intelectuale încă nefolosite”, iar preoţii lor formează „încă o pătură de oameni cu totul neluminaţi, grosolani şi imorali; chiar şi în Bucovina, din timpul lui Iosif al II-lea, s-a înfiinţat pentru ei o şcoală specială de preoţi”. / Şi, tot aşa, în acelaşi „timbru” moldovenesc, sunt tratate şi căile de comunicaţie, Karacsay considerând că „drumurile cele mai importante ale Moldovei sunt: / 1). De la Cernăuţi şi partea austriacă a Moldovei, la cetatea Hotin, 5 mile. / De la Cernăuţi, peste Sadagura, la satul Rarancea. De aici, duc două drumuri la satul Şirăuţi (în raiaua Hotinului), unde se împreună din nou; unul duce prin Răchitna şi Săncăuţi, altul prin Toporăuţi (încă tot în Bucovina) şi următoarele localităţi din raia: Colincăuţi, Grozinţi, Şilăuţi, Mălinţi, Clişcăuţi şi Zaroşeni. De la Şirăuţi, duce acest drum, prin Necăbăuţi, pe la creasta unui deal, la Hotin; primul este mai scurt, dar mai rău”[356].

---

[355] *Journal politique de Bruxelles,* No 15, 31 mai 1788, pp. 104-106
[356] *Călători,* XIX, I, pp. 779-783

1860: Din 1860, funcţiona la Rarancea o şcoală cu 6 clase şi o şcoală secundară, cu 3 clase[357].

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Cernăuţi – **adagura** (târg, cu tribunalul raional): Bila sau Bilka, Boian, Buda, Cernauca, Dobronăuţi, Gogolina sau Stroieştii de Sus, Cotul Ostriţa, Lehucenii Teutului, Lenţeşti Camerale, Lenţeşti Privat, Mahala Biała, Novoseliţa sau Stroieştii de Jos, **Rarancea, Slobozia Rarancei**, Rohozna, Şerăuţii de Sus, Şerăuţii de Jos sau Slobudka, Şubraneţ, Toporăuţ, Vaslăuţ, Zadobriuwka, Jucica Veche, Jucica Nouă”[358].

1888: În 1888, comuna Rarancea a trecut în grup la legea greco-catolică, nemulţumiţi fiind sătenii de tradiţia păstoritului local greco-ortodox[359]. Ceea ce, de fapt, v-am spus la început.

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Rarancea**, comună rurală, districtul Cernăuţi, aşezată pe pârâul Hucău, afluent al Prutului, între comuna Toporăuţi şi Mahala. Suprafaţa: 39,66 kmp; populaţia: 4.275 locuitori ruteni, în majoritate gr. or., restul gr. cat; se găsesc apoi ceva izraeliţi, poloni şi puţini români. Este străbătută de drumul districtual Jucika Veche – Toporăuţi; prin drumuri de ţară comunică cu Jucika Nouă şi cu drumul principal Sadagora-Dobrovăţ. Are o şcoală, cu 4 clase

---

[357] SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 16, 1876 p. 26, 1907 p. 56

[358] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich*, Wien 1869. pp. 158-161

[359] REVISTA POLITICĂ, Anul III, nr. 6, 1 aprilie 1888, p. 9

(deci, 120 de şcolari – n. n.) şi o biserică parohială, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”, de care ţin 5 enorii, şi anume: Rarancea, Cruhliţa, Bălan, Vipceanca şi Cărnaz. La 1776, aparţinea mănăstirii Slatina. La 1739, au fost bătuţi aci turcii de către ruşi. Înainte vreme, această comună îşi avea sediul lângă hotarul ţării, în apropierea comunei ruseşti Răchitna, de unde locuitorii, spre a fi mai feriţi de invaziunile turceşti, de pe vremea ocupaţiei Hotinului, s-au retras spre pădure şi s-au aşezat pe teritoriul pe care se află şi azi aceasta comună. Populaţia a fost, pe vremuri, românească, probă despre aceasta este că, până la 1851, se făcea slujba, în biserica satului, în limba română. Populaţia se ocupă cu agricultura şi cu creşterea de vite. Comuna posedă 2.808 hectare pământ arabil, 344 hectare fânaţuri, 23 hectare grădini, 98 hectare imaşuri, 281 hectare păduri şi 83 hectare heleşteie. Se găsesc 326 cai, 1.224 vite cornute, 241 oi, 717 porci şi 135 stupi de albine. **Rarancea, moşie**, cu administraţie particulară, districtul Cernăuţi. Suprafaţa: 11,13 kmp; populaţia: 53 locuitori izraeliţi şi ruteni gr. or. şi gr. cat., români numai 4. **Rarancea-Slobozia**, comună rurală, districtul Cernăuţi, aşezată pe partea dreaptă a pârâului Răchita, care formează hotarul între Bucovina şi Basarabia, spre est de Boian. Suprafaţa: 11,26 kmp: populaţia: 1.170 locuitori ruteni, de religie gr. or. Prin drumuri de ţară e legată cu comuna Rarancea şi Boian, precum şi cu drumul principal Noua Suliţă – Cernăuţi – Sadagora. Are o şcoală populară, cu o clasă, şi o biserică parohială, cu hramul „Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavril”. La 1776 era cătun, pendinte de comuna Rarancea, şi a fost întemeiat de ţărani scutelnici. În această localitate se află o fântână, despre care poporul crede că a fost făcută de turci.

Populaţia se ocupă cu agricultura şi cu creşterea de vite. Comuna posedă 850 hectare arătură, 132 hectare fânaţuri, 61 hectare grădini, 831 hectare imaşuri, 3 hectare pădure. Se găsesc 167 cai, 372 vite cornute, 332 oi, 290 porci şi 29 stupi de albine”[360].

1901, dialectologul Gustav Weigand: „Vineri, dimineață, a venit noul meu vizitiu, datorat bunătăţii domnului Berariu, un rutean din Franzthal, pe care am fost nevoit să-l accept, în locul fostului meu vizitiu român, care nu ştia să vorbească rusa, atât de necesară în preconizata călătorie prin Basarabia. După amiază, am coborât pe drumul abrupt, până la podul de peste Prut, și apoi am urmat drumul care duce spre Rusia. Am petrecut noaptea, împreună cu protopopul Simiginovici din Mahala, în, Rarancea, care se află la 8 km mai la nord şi este aproape în întregime slav, iar Boianul[361], făcut cunoscut prin poezia lui Eminescu, se află mai la sud și are, de asemenea, o populație mixtă. În dimineața următoare am parcurs cei 24 de km, până la Novoseliţa, fără oprire”[362].

1916: Colecta pentru cei amputaţi şi orfanii celor căzuţi în luptă l-a avut printre donatori pe genistul, din Arbeiter Abtig I/41, **Mihailă Ilie**, din Rarance, cu 2 coroane”[363].

1914: „În 23 august, ruşii au cantonat lângă Rarancea, bătălia fiind angajată în 29 august, când ruşii au atacat, în patru coloane, pe sectorul cuprins între Prut şi Nistru.

---

[360] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 175, 176

[361] În Boian, a cântat Nicolai Toma (*Maică, măiculiţa mea*).

[362] Weigand, op. cit., pp. 7-17.

[363] *Românul,* Nr. 25, Anul VI, joi 17/4 februarie 1916, p. 5

În presa română din Ardeal, se scria, despre această primă fază a războiului, cu extaz patriotic, ca despre o strălucită victorie („Românii din Cernăuţi au făcut o minune nemaipomenită în analele luptelor. Numai cu foştii grăniceri de la al II-lea regiment îi mai poţi asemăna, în luptele lui Napoleon. Au bătut o divizie de ruşi, armată regulată. Ai noştri nu au fost decât Regimentul 41 de la Cernăuţi, armată regulată, şi o brigadă de glotaşi. Vă salut Dr. C. Schotl"[364]), apoi se relatează, preluându-se un articol bucovinean, scris în acelaşi ton, şi despre „Lupta de la Cernăuţi"… / Printre atâtea noutăţi, aduse de pe câmpul luptă, soldaţii mai aduc, sub baionetă, din când în când, câte doi, trei şi câte opt indivizi, aduşi de la Rarancea. Aceştia sunt vânzătorii, care au dat moscalilor, pentru vreo câteva ruble, denumirile şi puterea ostaşilor noştri. N-are sufletul nostru destul dispreţ pentru fapta lor. Din toate câte le are războiul, mai crud în sine sunt vânzătorii de patrie. În Rarancea, s-au aflat destui, iar pedeapsa lor cea mai mică e spânzurătoarea . Oare ştiu cei legaţi în lanţuri, cu feţele dogorâte, încotro îi duce? La judecată scurtă şi, de acolo, la spânzurătoare. Păcat că nu-i pedeapsă mai aspră decât aceasta... / Şi aşa trecură cele 3 zile de zbucium, de parcă totul s-ar fi întâmplat într-un ceas. Norocul, care însoţeşte armatele noastre de la graniţa Bosniei şi cea a Galiţiei, nu a lipsit nici la graniţa Bucovinei. Moscalii, car e se îngrămădiră cu putere uriaşă, ca să treacă în Cernăuţi, nu-şi ajunseră ţinta. Vreo opt sute din ei numai avură acest noroc – cei luaţi prinsoare"[365]. // „Trupele noastre, între

---

[364] *Românul,* IV, nr.181 din 20 august / 2 septembrie 1914

[365] *Foaia Poporului* – Cernăuţi, apud *Românul,* IV, nr. 182 din 21 august / 3 septembrie 1914

care şi regimente cu flăcăi de ai noştri, şi toţi bărbaţii miliţieni (Landsturm) le-au dat ruşilor, duminică, în 23 august, pe teritoriul de lângă Boian, Rarancea, Mahala, Toporăuţi şi Noua Suliţă o cumplită bătaie. Ruşii erau în număr de 20.000, aproape de două ori mai numeroşi decât ai noştri, dar vrednicia şi vitejia soldaţilor noştri a înfrânt numărul cel mare de ruşi, care au pierdut 800 de prinşi, mai mulţi ofiţeri superiori, 500 de puşti, 100.000 de gloanţe, patru mitraliere, trei care de muniţii şi o mulţime de alte armamente. Dacă între locuitorii din Rarancea nu s-ar fi găsit trădători ticăloşi, desigur că trupele noastre ar fi făcut prizonieri pe toţi cei 20.000 de ruşi. Pe partea ruşilor, sunt o mulţime de morţi şi răniţi; aceştia din urmă au fost aduşi, în mare parte, la Cernăuţi. La câteva zile după această strălucită victorie a românilor noştri, trupele noastre, aflau că s-au zărit nişte ruşi fugari ascunşi, prin păpuşoaie, unde frigeau cartofi şi păpuşoi. Entuziasmul populaţiei din Cernăuţi era de nedescris, la vederea prinşilor, mai ales că cernăuţenii au stat pe dealuri, cu ocheanele la această luptă, dată în ţarina Boianului şi a Mahalalei. De Boian ne leagă şi amintirea altei victorii româneşti, cea a lui Constantin Cantemir asupra regelui polonez Ioan Sobieski, care a fost înfrânt pe acelaşi loc, unde s-a dat, zilele trecute, lupta între ruşi şi trupele noastre”[366]. // „Preotul Dimitrie Ţopa, din Corneşti, a fost arestat, scuipat în faţă şi lovit cu bastoane… pentru că a vorbit cu foştii săi parohieni, din satul Rarancea. / Preotul Gheorghe Prelici, din Toporăuţi (original, din Breaza – n.n.), a fost arestat, batjocorit şi dus în fiare prin mijlocul Cernăuţilor, pentru că a plecat la drum, în direcţia în care erau soldaţii ruşi. / Preotul Ioan Bucevschi, din Budeni, a

[366] *Românul,* IV, nr. 183 din 22 august / 4 septembrie 1914

fost arestat şi batjocorit, legat şi chinuit, pentru că s-a refugiat, la el, o cumnată a sa, soţia unui preot arestat, a lui Ilarion Prelici din Rarancea. / Preotul Ilarion Prelici, din Rarancea, este arestat şi, se spune, şi executat de mult, pentru că ruşii au împuşcat în soldaţii austrieci (în mare majoritate români bucovineni – n.n.) din turnul bisericii de acolo"[367]. // În Bucovina, apăsa dureros sărăcia, iar în 11 decembrie 1914, după ce-i bătuseră pe imperiali la Rarancea, ruşii re-ocupau Cernăuţii. „De aici, ruşii au înaintat pe teritoriul cuprins între râurile Prut, Ceremuş şi Siret, concentrându-se, în mase considerabile, pe malul Prutului, la Zalaucea, în drept cu oraşul Sniatin, şi pe malul Siretului, la Berhomet şi Hliboca. Repetatele lor încercări de a înainta, de-a lungul poalelor Carpaţilor, în direcţia Seletin, spre a câştiga trecătorile peste Carpaţi, în Ungaria, au fost respinse, într-un şir de lupte sângeroase, în care au pierdut numeroşi prizonieri şi însemnat material de război"[368].

1915: „Înfrângerea ruşilor în Bucovina. Burdujeni. Un funcţionar austriac de la oficiul poştei din Hliboca a adus ştirea, la Suceava, că, după lupta crâncenă, ce s-a dat în ziua de 9 martie. st. n. între austro-ungari şi ruşi, în pădurea Rarancea, din Bucovina, austro-ungarii, primind puternice ajutoare, au reuşit, printr-un asalt viguros de baionetă, să bată pe adversar, luându-i 4.000 prizonieri, 6 mitraliere şi o bogată pradă de material de război. / Restul a fugit în dezordine, lăsând pe câmpul de luptă armele şi muniţiile, bucuroşi că au scăpat cu viaţa. / Situaţia în Bucovina e tot favorabilă austro-ungarilor. Dezmint categoric ştirea, dată de „Universul",

[367] Nicolae Iorga, *Memorii*, I, Editura *Ramuri*, Craiova, 1928, p. 354
[368] *Viaţa Nouă*, III, nr. 151, 20 dec. n. 1914, p. 4

că populaţia din Cernăuţi continuă să părăsească, cu trenuri, oraşul, refugiindu-se în Ungaria, de frica unei noi invazii ruseşti, care e iminentă, după cum afirmă „Universul”. Dimpotrivă, în sânul populaţiei din Bucovina domneşte linişte şi ea aşteaptă cu încredere în noi victorii a austro-ungarilor. / Ruşii suferă pierderi mari în Bucovina. Bucureşti. Ziarele din Bucureşti primesc, din Burdujeni: În zilele din urmă, s-au dat, lângă pădurea Rarancea, lupte disperate între trupele austro-ungare şi cele ruseşti. Trupele austro-ungare i-au împresurat pe ruşi, făcând mai multe mii de prizonieri şi au capturat 6 mitraliere şi mult material de război. Între Ţureni şi Noua Suliţă s-au dat, de asemenea, lupte mari, în cari Ruşii au fost respinşi”[369]. // „Ne despărţim cu amărăciune de anul 1915. El va rămâne, pentru toate vremile, săpat cu slove de sânge în istoria patriei şi în cartea neamului nostru, căci el a îndurerat inima noastră de jale după acei care au pornit, cu miile şi zecile de mii, pe câmpul de luptă sângeroasă, unde au murit moarte de viteaz, lăsându-şi viaţa drept jertfă pentru apărarea patriei şi a moşiei strămoşeşti”[370].

1916: „În intenţia declarată, de a petrece anul nou pe stil vechi în Cernăuţi, ruşii avansau pas cu pas, ignorând parcă urgia „de gloanţe şi mitralii”, trase asupra lor. Austriecii îşi întăriseră forţele, cu trupe venite din Serbia şi încercau să reziste, ca de obicei, pe aliniamentul pădurii Rarancea. Populaţia civilă a Cernăuţilor primise ordin să evacueze oraşul şi, în vreme ce autorităţile militare s-au repoziţionat la Vatra Dornei, mulţimile pri-

---

369 *Românul*, V, nr. 53, sâmbătă 7/20 martie 1915, pp. 3, 4

370 *Viaţă Nouă*, IV, nr. 172 din 14 ianuarie n. 1915, p. 4

begeau spre Hliboca, Siret şi Rădăuţi[371]. Cea mai sângeroasă zi pare să fi fost cea de 11 ianuarie, când, încă din zori, „de la Boian, în sus, se desfăşoară între beligeranţi lupte gigantice, lupte de exterminare, ale căror rezultate sunt dezastruoase”. Austriecii înconjuraseră Cernăuţii cu tranşee, fortificaţii „şi centuri de garduri construite din sârmă electrică” (toate concepute de colonelul Daniil Pop, român din Apuseni, dar revendicat şi de unguri pentru pricepere), prin care ruşii nu puteau răzbate[372]. // Între timp, la graniţele Bucovinei, contrabanda era, ca de obicei, în floare. Autorităţile sucevene luaseră măsuri ferme „contra îndrăzneţilor contrabandişti, care, înşelând guvernul austriac şi sub motivul că le trebuie aur pentru importul cerealelor, îl speculau, vânzându-l în România, realizând, astfel, averi enorme”. Şi în Bucovina, specula era la fel de mare, dar autorităţile luau măsuri riguroase, prevăzând, prin ordonanţe, preţurile maxime admise, în cazul unor transporturi de produse, precum cel din 13/26 ianuarie 1916, sosit din Ungaria, odată cu trupele de infanterie, de artilerie şi materialele de război, care soseau cu trenurile din ce în ce mai dese, semn că iarăşi urma o confruntare decisivă cu ruşii. Pe de altă parte, comercianţii bucovineni, care importau cereale prin vama Mihăileni, vorbeau de lupte grele, care se dădeau pe aliniamentul Rarancea-Toporăuţi. Comunicatul oficial rusesc, însă, menţiona doar luptele de „la nord de Boian” [373]. Numai că, din pricina înzăpezirilor, confruntările armate aveau să fie întrerupte, vreme de săptămâni, cu excepţia schimburilor de focuri între patrule, care se mai

---

[371] *Adevărul*, 28, nr. 10345, 29 decembrie 1915, pp. 2, 3
[372] *Adevărul*, 28, nr. 10347, 31 decembrie 1915, p. 4
[373] *Adevărul*, 28, nr. 10362, 16 ianuarie 1916, p. 2, 4

întâlneau, uneori, între Boian şi Rarancea. Abia spre sfârşitul lunii mai, războiul avea să se dezlănţuie, iarăşi, cu adevărat, puternica ofensivă rusă spulberând rezistenţa austriacă pe toate fronturile. / În Bucovina, ruşii ocupaseră Toporăuţii şi Rarancea, încă din 10 iunie 1916, iar în ziua următoare, se îndreptau spre Mahala şi Cernăuţi. De la Boian, tunuri grele japoneze, de 329 mm, coordonate de ofiţeri japonezi şi francezi, bombardau Cernăuţii, iar populaţia Bucovinei o apuca, în grabă, pe calea pribegiei. În timpul ofensivei ruseşti, flancul stâng al armatelor generalului Keller a pătruns pe teritoriul românesc, distrugând Mamorniţa şi ucigându-l pe grănicerul Nicolae Luxandra”[374].

1914-1918: La Rarancea, apărând Bucovina, mulţi ostaşi din întregul cuprins al provinciei, inclusiv din Rarancea, şi-au aflat sfârşitul: „Infanteristul **Vasile Babiuc**, Rarancea, Regimentul 22, rănit”[375]; „**Martin a lui Martin Gerber**, născut la 1881, în **Roşa** a fost înrolat, cu prilejul mobilizării generale, în Regimentul 41 Infanterie şi a plecat la război. La 23 August, a luat parte la lupta de lângă Rarancea, unde să fi murit, după cum confirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Elisavetei Gerber, procedura pentru adeverirea morţii celui dispărut / Tribunalul Cernăuţi, Secţia VIII, la 11 Iunie 1919; **Mihail Tocar a lui Teodor**, născut în **Camena**, la 1914, cu ocazia mobilizării generale, a fost înrolat (Regimentul 41) şi, la 23 August, în lupta de la Rarancea, grav rănit. La 24 August 1914 să fi murit într-un spital ambulant din Cernăuţi, după cum confirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la

[374] *Adevărul*, 29, nr. 10497, 1 iunie 1916, p. 3
[375] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 175 din 5 martie n. 1916, p. 4

cererea Catrinei Tocar, procedura pentru declararea morţii celui dispărut / Tribunalul Cernăuţi, Secţia VIII, la 16 Iunie 1919"[376]; „**George Palahniuc a lui Ioan**, născut în 1877, în Chiseleu, şi-a început, în anul 1914, serviciul militar la Regimentul 41 şi a plecat în câmp. În luna decembrie 1914, sta la Rarancea, de unde a venit şi ştirea cea din urmă. Acolo să fi murit la 19 ianuarie 1915, după cum confirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se întrumează, la cererea Vasilenei Palahniuc, născută Andrieţ, procedura pentru adeverirea morţii celui dispărut; **Ilie Harasim Lukianu**, din **Rarancea**, născut în anul 1890, a mers, în anul 1915, cu Regimentul de Ţintaşi Nr. 22, compania 9, în foc contra Rusiei. După cum afirmă martorii, el să fi căzut, în 10 septembrie 1915, la Poczaje (Polonia Rusască). Fiind deci probabil că a murit, se îndrumează, la cererea soţiei, Sandală Harasym, născută Bileka, procedura pentru adeverirea morţii celui dispărut"[377]; „**Adam Gerber**, născut în anul 1875, în **Cernăuţi**, a fost mobilizat, în august 1914, ca caporal la Regimentul nr. 22 de Miliţieni şi a mers cu regimentul în câmp. În 23 august 1914, să fi picat, după cum afirmă martorii, în lupta de la Rarancea. Presupunându-se deci că va fi aflat moartea, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Josefina Gerber, procedura pentru adeverirea morţii celui dispărut"[378]; „La propunerea doamnei **Nastasia Tironiec**, din **Seletin**, se dispune procedura în scopul de a

---

[376] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 60, Cernăuţi, în 30 August nou 1919, pp. 5 şi 6

[377] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 35, Cernăuţi în 3 Iunie nou 1919, p. 4

[378] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 36, Cernăuţi în 6 Iunie nou 1919, p. 7

aduce dovezi asupra morţii bărbatului ei, **Grigori Tironiec**. Doamna Nastasia Tironiec susţine că soţul ei, Grigori Tironiec, a căzut mort, în luna mai 1915, în lupta de la Rarance”[379]; „La propunerea doamnei **Ileana a lui Grigori Puha**, din **Frătăuţii Noi**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morţii bărbatului ei, **Grigori Puha**. Doamna Ileana Puha susţine că soţul ei, Grigori Puha, a picat mort, la 26 decembrie 1915, în lupta de la Rarance”[380]; „La propunerea domnului **Irimie Varvaroi**, din **Berchişeşti**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morţii lui **Ioan a lui Costan Varvaroi**. Domnul Irimie Varvaroi susţine că Ioan Varvaroi a căzut, în anul 1914, la Rarancea”[381]; „La propunerea doamnei **Catarina Lavric**, din **Costişa**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morţii bărbatului ei, **Dumitru a lui Gheorghe Lavric**. Doamna Catarina Lavric susţine că soţul ei, Dumitru a lui Gheorghe Lavric, a murit la Rarancea”[382]; „**Israel (Srul) Weisselberger**, născut în 1875, în **Ostriţa,** a fost înrolat, cu ocazia mobilizării generale, la Regimentul 22 şi a plecat cu dânsul în câmp. Deja în august, a luat parte la luptele de la Rarancea. Acolo ar fi picat, la 23 august 1914, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se dispune, la cererea soţiei sale, Fany Weisselberger, procedura pentru stabilirea morţii celui dis-

---

[379] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi în 13 Martie nou 1919, p. 7
[380] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 17, Cernăuţi în 20 Martie nou 1919, pp. 4-6
[381] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 19, Cernăuţi în 5 Aprilie nou 1919, p. 4
[382] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 21, Cernăuţi în 19 Aprilie nou 1919, pp. 6. 7

părut”[383]; „**Manoli Brendzan a lui Ilie**, născut în 1886, în **Rarance**, a fost înrolat, în 1914, cu ocazia mobilizării generale, la oaste, şi a plecat în campanie. De atunci lipseşte orice ştire despre dânsul. În luna octombrie 1914, l-au văzut consăteni de-ai lui, care de asemenea se aflau în campanie. Presupunându-se probabilitatea decesului în mod legal, se dispune, la cererea soţiei sale, Vaselina Brendzan, procedura pentru stabilirea morţii celui dispărut”[384]; „**Israel (Srul) Weisselberger**, născut în 1875, în **Ostriţa**, a fost înrolat, cu ocazia mobilizării generale, la Regimentul 22 Infanterie şi a plecat cu dânsul în câmp. Deja în august a luat parte la luptele de la Rarancea. Acolo ar fi picat, la 23 august 1914, după cum afirmă martorii. Fiind deci probabil decesul, se dispune, la cererea soţiei sale, Fanny Weisselberger, procedura pentru stabilirea morţii celui dispărut”[385]; „**Ioan a lui Grigori Struţi**, din **Răuseni**, a participat la război şi ar fi căzut într-o luptă lângă Rarance, în anul 1916, după cum afirmă martorii. Fiind deci probabilă prezumţiunea legală a morţii, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Magdalina a lui Ioan Struţi, procedura pentru declararea morţii celui dispărut; **Nicolai a lui Ştefan Mostiuc**, născut în **Slobozia Rarancei**, la 10 noiembrie 1891, a fost înrolat, cu ocazia mobilizării generale, în Regimentul nr. 41 de Infanterie şi a plecat, cu acest regiment, pe frontul rusesc. De atunci lipseşte orice ştire despre dânsul. Fiind deci

---

[383] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 80, Cernăuţi în 7 Noemvrie nou 1919, pp. 3-12

[384] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 87, Cernăuţi în 11 Decemvrie nou 1919, pp. 6-8

[385] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 80, Cernăuţi în 7 Noemvrie nou 1919, pp. 3-12

decesul probabil, se îndrumează, la cererea Domnicei Mostiuc, procedura pentru declararea morţii celui dispărut; **Emanuil a lui Gheorghe Scîntei**, născut în **Rarancea**, la 19 august 1879, a fost înrolat, în primăvara anului 1915, în armata austriacă şi a plecat, după două luni, la frontul rusesc, în Galiţia, unde a luat parte la luptele contra ruşilor. De atunci lipseşte orice informaţie despre dânsul. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Vasilca Scîntei, procedura pentru declararea morţii celui dispărut; **Georgi a lui Nicolai Scântei**, născut în **Rarancea**, la 23 aprilie 1889, a plecat la război şi e dispărut de la finea lunii august 1914, luând parte la lupta de la Zaleşcichi. De atunci şi până în prezent n-a sosit nici o ştire despre dânsul. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Sandei Scântei, procedura pentru declararea morţii celui dispărut; **Ioan a lui Teodor Burdeniuc**, născut în **Rarancea**, la 12 februarie 1890, ar fi picat în primăvara 1915, în munţii Carpaţilor, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Maria Burdeniuc, procedura pentru declararea morţii celui dispărut; **Ilie a lui George Cuşniriuc**, născut la **Rarancea**, la 14 august 1872, ar fi murit la Gmünd, la finea lui ianuarie 1915, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Vasilkei Cuşniriuc, născută Ungurean, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[386]; „**Trifan Păcurar**, din **Şcheia**, a participat la război şi ar fi căzut într-o luptă lângă Rarance, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Eufrosina

---

386 *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 18, Cernăuţi, 15 iunie nou 1921, pp. 232-240

Păcurar, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[387]; „**Nicolai a lui Maxim Mamaligă**, născut în **Revna**, la 13 decembrie 1887, a plecat, la 1 august 1914, la război, luptând, în toamna anului 1914, la Rarancea. De atunci e dispărut, lipsind, până în prezent, orice ştire despre el. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Irinei Mamaligă, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[388]; „**Onufrei a lui Macovei Rotar**, născut în **Poieni**, la 4 iulie 1883, a fost angajat, în anul 1916, la lucrările de tranşee de lângă Cernauca-Rarancea. De atunci şi până azi nu e nici o ştire despre el. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Evei a lui Onufrei Rotar, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[389]; „**Petru a lui Dimitrie Sainciuc**, născut în 24 iunie 1875, greco-ortodox, agricultor, fost cu domiciliul în **Buda**, a fost înrolat, cu ocazia mobilizării generale, în Regimentul No. 24 Infanterie şi a plecat la luptă. În august 1914, a luat parte la luptele de la Rarance. Acolo ar fi fost greu rănit şi ar fi murit, în 23 august 1914, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Iftima Sainciuc, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[390]; „**Vichenti Smereczinski**, născut la 9 octombrie 1887, în **Zwiniace**, ar fi murit, în august 1914, în Rarancea, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se

---

[387] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 13, Cernăuţi 15 aprilie nou 1921, pp. 157-161
[388] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 11, Cernăuţi 30 martie nou 1921, pp. 128-133
[389] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 5, Cernăuţi 12 februaie nou 1921, pp. 51-53
[390] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 4, Cernăuţi 10 februarie nou 1921, pp. 38-49

îndrumează, la cererea Agrapinei Smereczinski, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[391].

1919: Din **Comisiunea agrară de ocol Sadagura** făceau parte şi „Locţiitor: **Vladimir Nicorovici**, preot, Rarancea”, şi reprezentantul ţăranilor, „**Vasile Lupu**, agricultor, Rarancea”[392].

1921: „**Deciziune de expropriere No. 118/21**. Deciziunea comisiunii agrare de ocol Sadagura, cu care s-a decis renunţarea la exproprierea corpului rustical fasc. No. 726 din registrele fonciare pentru comuna cadastrală **Rarancea**, proprietatea dlui Eduard Kazimierz Winiarski, în folosul „Fondului de pământ bucovinean”, a devenit definitivă”[393]. „**Deciziune de expropriere No. 203/21**. Deciziunea comisiunii agrare de ocol Sadagura, cu care s-a decis exproprierea corpului dominical 181, **Rarancea**, din registrele fonciare pentru moşiile bucovinene şi corpul rustical fasc. No. 2257 şi 1123, precum şi corpul dominical fasc. No. 494, **Rarancea**, şi corpul rustical fasc. No. 2266 şi No. 986 din registrele fonciare pentru comuna cadastrală **Rarancea**, în suprafaţă de 470 ha 96 a 13 mp, proprietatea dlui Dr. Kajetan baron Stefanovici şi a dnei Theresia Stefanovici, în folosul „Fondului de pământ bucovinean”, a devenit definitivă”[394].

---

391 *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 1, Cernăuţi 13 ianuarie nou 1921, pp. 6-10

392 *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

393 *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi, 21 iulie nou 1921, pp. 68, 69

394 *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 7, Cernăuţi 1 martie nou 1921, p. 69

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943[395], următorii învăţători şi învăţătoare: **Negraru Felicia**, comuna **Rarancea**, jud. Cernăuţi, media 7,12”.

RĂSÂPENI

(lângă Pleşca, comuna suburbană Meria,
oraşul Bereşti, Galaţi).

1640, iulie 6: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Condrea de **Andreeşeni** (comuna Zăbriceni, judeţul Edineţ, Moldova), după ce „s-a jeluit Constantin de **Puţichioaia** (azi Viile, comuna Fârţăneşti, Vaslui) pe nişte răzeşi ai săi din satul **Răsâpeni** (lângă Pleşca, comuna suburbană Meria, oraşul Bereşti, Galaţi), zicând că a cumpărat el acolo o parte de ocină din tot locul, dar răzeşii lui au hotărât şi i-au dat de şi-a făcut case pe vatra cea din sat, unde a fost moşia lor, şi ei au luat locul lui cel de vatră de sat, unde a fost cumpărat Constantin… / Pentru aceea, tu să le faci lege cu dreptul, să-şi mute ei casele pe locul unde li s-a cuvenit”[396].

395 *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552
396 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 386, p. 395

RĂSIPENI

(lângă Vinderei sau Băcani, Vaslui).

1632, iulie 15: Zapisul lui Toader de **Bârlad**, care scrie zapisul şi mărturiseşte „cum au venit înaintea noastră popa de **Hărmăneşti** (Ghermăneşti, comuna Banca, Vaslui), Vasile Buţucul şi popa Gligorie de Hărmăneşti, feciorul popii lui Albeş şi Costantin aprod de **Rădăcineşti** (comuna Corbiţa, Vrancea), şi Gheorghe de **Rădeşti** (comuna Bălăbăneşti, Galaţi), Busul şi a Cârstei, fratele popii Buţucului, şi Nechita, fratele popii Buţucăi, şi Dănilă, feciorul lui Ştefan, Gorul, Casin feciorul lui Ştefan şi Ion Molofeiu de **Răsipeni** (lângă Vinderei, Vaslui), Grozava, feciorul său şi cu Antonisiia şi au vândut… din sat de **Răsipeni**, de pe Jeravăţ, partea unui bătrân, ce i se vine partea lui Molofteiu… lui Constantin Ciurei din **Dăneşti** (lângă Oancea, Galaţi), drept 55 de zloţi”[397].

1643, februarie 1: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Constantin Ciurea, care cumpără, cu 55 zloţi bătuţi, de la Ion Molofeiu din Răsipeni şi de la fiii săi Grozava, Toma şi Antosiia, „cât au avut ei parte, un bătrân, care vine în partea lui Ion Molovei, din satul **Răsipeni** (lângă Ciocani, Vaslui), care este în ţinutul Bârlad”[398].

---

[397] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 158, pp. 201, 202

[398] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 21, pp. 24, 25

RĂSPOPENI

(comuna Răspopeni, judeţul Orhei, Moldova).

1640, aprilie 22: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Ştefan Cărcos, care primeşte danie de la Nasta, fata Drăgălinii Văscăniasă, nepoata Milii din satul Răspopeni, partea ei „din **Răspopeni** (comuna Răspopeni, judeţul Orhei, Mioldova), ce-i în ţinutul Sorocii, pe apa Răutului, cu vad de moară în Răut… de la Fântâna lui Micodan, partea de jos, la deal, până în drumul ţarinii, pe din sus de Vârtop până în vârful dealului, până la hotarul Curiecii şi întocmai cu plopii văi, pe din sus de Fântâna Pagului, până la hotarul Urdăşăii, şi stuhul, şi Plosca, până la Fântâna lui Micodan; aceea i-a dat şi dăruit lui Ştefan Cărcos, pentru iertarea păcatelor ei”[399].

1904: „**Răspopeni**, sat vechi românesc în judeţul Orhei, volosti Samaşcani, aşezat în valea Dobruşei. Are 263 case, cu o populaţie de 1.878 suflete de ţărani români; biserică; şcoală elementară de băieţi şi fete; 417 vite mari, 113 cai. Sunt grădini cu pomi. Ţăranii se ocupă şi cu uscarea prunelor”[400].

---

[399] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 345, p. 362

[400] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 174

RĂSPOPENI

(ţinutul Soroca, raionul Rezina, Moldova).

1570: Întărit de Bogdan (Lăpuşneanu) voievod Ciorcei, fata lui Toader Fierăi, jupâneasa lui Danciul postelnic, care primeşte ispisoace pentru „ale ei drepte ocini şi cumpărături ale tatălui ei Toader Ferăi… un loc în pustietate pe Botna cea mare, pe de ceea parte de Botna, pe din jos de Batog, în gura văii Colonului, ce se numeşte la Giurge Grecul, partea cea din mijloc, cu heleştee şi cu moi pe Botna, cumpărată de la Dumitru, drept 250 zloţi tătăreşti. Aşjderi, din o a treia parte, o jumătate din partea cea de pe Udrina, partea cea din jos, cu parte din heleşteu şi din moară, cumpărată de la Giurge Grecul, fratele lui Dumitru, drept 150 zloţi tătăreşti. / Şi iarăşi i-am întărit o selişte sub Carahecul lui Mavrodin, pe Dobruşa, în ţinutul Sorocii, anume **Chipialca** (lângă Soroca, raionul Rezina, Moldova), la fântâna Niţăi, între **Dobruşa** (sub Caraghine, ţinutul Soroca, raionul Rezina, Moldova) şi între **Răspopeni** (ţinutul Soroca, raionul Rezina, Moldova), cumpărată de la Elisafta, nepoata dumisale, drept 360 zloţi tătăreşti, din drese ce a avut străbunul ei Mihail Dorohonstchi… / un loc din pustietate, pe Ciuluc, unde cade Urâta în Ciuluc, pe amândouă părţile Ciulucului, ce se numeşte acel los după satul **Urâtei**… / două locuri în pustietate, din sus de acel loc, pe acelaşi Ciuluc, în gura Cohanei, unde se numeşte **Curcubete**, ce sunt pe amândouă părţile Ciulucului… / şi iarăşi alt loc, unde se numeşte **seliştea lui Ivaşco**, până unde loveşte în drum…

/ un loc din pustietate, în ţinutul Sorocii, din sus de movila Hecii, de ceea parte de Urâta, şi satele **Zăvădinele** (Zăvadini, pe Răut, în Alexandreni, raionul Lazovsk, Moldova)… un loc în pustietate după **satul lui Ursul**, ce se numeşte acum **la Giurge**”[401].

RĂSPOPI

(lângă Drăguşeni, comuna Drăguşeni, Galaţi).

1491, octombrie 16: Întărit de Ştefan voievod, fraţilor Neagoe Orbescul şi Calin, nepoţilor lor de frate Diadco şi Vlad, surorii lor Neagoslava, fiii lui Vlad Orbescul, „ocina lor dreaptă, satele anume: Răspopi şi Ilieştii pe Soholului, şi Căţeleşti pe Covurlui”[402]. Hotarul, din veac.

1632: Grigore Buţurca din satul **Crămeteşti** şi cu baba lui Cozmina, nepoata Troscăi, strănepoata lui Vasile Orbăscul din satul **Răspopi**, se dau „pe mâna nepotului meu Sava, feciorul Oancăi din **Oncani**, şi femeii sale Ioana, nepoata Orbăscului şi fata Zahariei din Crămeteşti, să ne grijească cu toate slujbele câte trebuie mortului ţi cu paminte cât or socoti cu sufletele lor… şi le-am dat părţile noastre de moşie din satul Răspopi, cu Cucuta, a patra parte din bătrânul Orbăscul şi-a lui Gligore Răul, ce am ales cu bătrânii noştri din Oncani, şi cu Neniuga,

---

[401] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iaşi 1914, pp. 41-43

[402] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 101, pp. 201, 202

Vasile Baiul şi Mihăilă Soare, şi din partea babei mele le-am dat a treia parte din satul Crămeteşti şi din Răcăileşti, şi cu trei săpături de 90 de paşi, şi cu râmnicul ce am făcut noi dinantea casei, şi cu jumătate loc cu pometi în satul Răcăileşti, ce am ales cu bătrânii noştri, cu Boncul, cu Zaharia, cu Popăscul şi cu Ivul"[403].

1637, octombrie 15: Simion şi Istratie, feciorii lui Toader Podolean din **Răspopi** (lângă Drăguşeni, comuna Drăguşeni, Galaţi), vând unchiului lor Sava diacul, feciorul Oancăi din **Oncani** (comuna Corni, Galaţi), „drept doi boi biciuluiţi drept 22 taleri, şi drept două vaci cu viţei, drept 19 taleri, şi 4 galbeni gata… toată partea noastră din sat din Răspopi, din bătrânul lui Gligore Răului, a moşului nostru, jumătate de bătrân… Şi această tocmeală s-a făcut dinaintea Bangăi, Mihăilă Soare şi Gligorie Neniugăi din **Oncani**, Căzacului vătămanul din **Chicoşea** (comuna Corni, Galaţi), Popăscului din **Cărmeteşti** (comuna Corni, Galaţi) şi dinaintea a mulţi megieşi, să se ştie"[404].

1638, octombrie 15: Simion, Istratie şi Arsinia, feciorii lui Toader Podolian din Răspopi, nepoţii lui Zatic căpitanul, vând „unchiului nostru, Savei diacul, feciorul Oancăi din **Oncani**, drept 22 taleri bani buni şi două vaci cu viţei, drept 19 taleri… toată partea noastră din satul **Răspopi** din bătrânul Gligore Răul… dinaintea Bugăi, Mihăilă Soare şi Neniuga din Oncani"[405].

1639, iulie 17: Întărit Vasile Lupu voievod lui Gabăr, fost pârcălab, cneaghinei lui Arsenia şi fratelui ei

---

[403] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 179
[404] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 199, p. 182
[405] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 180

Constantin, fiii lui Prebici fost logofăt, care primesc ispisoc de întăritură pentru „a treia parte de sat din **Oncani** (comuna Corni, Galaţi), cumpărat de Prebici de la Onca, fiul Mărinei, strănepotul lui Onca Teleagă, pentru 1.000 de aspri, doi boi şi o iapă. / Şi, de asemenea, altă parte din satul **Răspopi** (comuna Drăguşeni, Galaţi), partea lui Prebici… a treia parte de sat din **Ilieşti** (comuna Drăguşeni, Galaţi), cumpărată de Prebici de la Neacşa şi Solomia, fiicele lui Vlad pârcălab, şi de la nepoata lor de soră Grozava, fiica Abghelinei, şi de la verele lor Sandală şi Drăguţa, fiicele Mariţei, toţi nepoţii lui Vlad pârcălab, pentru 150 zloţi tătăreşti. / Şi de asemenea o prisacă, ce este la **Fântâna Turcului** (Fântâna lui Onca, satul Oncani, comuna Corni, Galaţi), cumpărată de Prebici Eremia, fiul lui Radul, nepotul lui Ion Micăonim, şi de la fraţii Eremia vătah, Ileana şi Spiridon, fiii lui Nicoară Zupco, toţi nepoţi lui Eremia Zupco, pentru 95 zloţi tătăreşti. / Şi de asemenea, a patra parte din satul **Brăeşti** (lângă Bursuceni, comuna Bălăbăneşti, Galaţi), cu loc de grădini de varză şi cu vie, cu două curături, una spre răsărit, alta spre apus, care a fost dată lui Prebici de Maruşca, pentru sufletul ei; iar după moartea ei a pomenit-o. / Şi de asemenea, o vie şi o casă din satul Brăeşti, pe care le-a cumpărat Prebici de la Nicoară, fiul Maruşcăi, pentru 150 zloţi tătăreşti. / Şi de asemenea, nişte vii de la **Nicoreşti** (comuna Nicoreşti, Galaţi), cumpărate de Prebici de la Tâlhar şi femeia sa Anghelina, pentru 150 zloţi tătăreşti, şi o vie de la **Bivolari** (comuna Cavadineşti, Galaţi), care este danie lui Prebici, zestre de la socrul său Ciurcan, şi i-a fost cumpărătură lui Ciurcan de la Vărvara şi Mărena, fiicele lui Danciul, pentru 150 zloţi tătăreşti. / Şi de asemenea, nişte vii şi case în **Oncani**, pe care le-a cum-

părat fratele său Onca, pentru 250 zloţi tătăreşti… / Şi de asemenea, alte părţi de ocini din satul **Hulubeşti** (sau Holubeşti, comuna Tudor Vladimirescu, Galaţi), cumpărătura lui Prebici de la Grozav şi Mihol, fiii Magdei, nepoţii lui Orbescul, pentru 60 zloţi tătăreşti… şi altă parte, cumpărată de la Grozav, iar lui i-a fost cumpărătură de la Neaga, fiica lui Drăgan Orbăscul, din Holubeşti, pentrz 60 zloţi tătăreşti… şi altă parte din acelaşi sat Holubeşti, cumpărată de la Sima, fiul Măriiţei, fiica lui Ţigancea Osrbăscul, pentru un cal bun, 12 boi şi patru vaci vu viţei”[406].

1642, iulie 7: Măricuţa, fata lui Ţuţurman, nepoata Bălţatului, strănepoata lui Călin, fratele lui Neagoe Orbăscul, femeia Focei uricarul vinde seminţiei sale Dumbravă, fratele lui Mihul, pentru doi boi, drept 14 ughi, „moşia din bătrânul Călin, fratele lui Neagoe Orbăscul, a treia parte de loc, partea mea din **Răspopi** cu loc de casă, de livadă, de grădină şi de la câmp, şi aşijderi din **Ileşti**, iar pe atâta parte… dinaintea iuzbaşei Savin de **Crăeşti**, Mihăilă de **Uncani**, Constantin sin Baico şi Spicul de **Găgeşti** şi alţi oameni buni”[407].

1675, martie 3: Fraţii Dănăilă, Dumitraşco, Iosip şi Gheorghiţă dăruiesc Mănăstirii lui Adam din Codrii Gheanghii a lor „moşie de la **Răspopi**, jumătate de bătrân, partea mamei noastre Sora… cu tot venitul din Cucuta şi de la Hărăţ”[408].

---

406 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 178, pp. 189-191

407 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, pp. 180, 181

408 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, pp. 181, 182

1707, noiembrie 20: Întărit de Mihai Racoviţă voievod fostului mare vistiernic Ilie Catargiul, care primeşte ispisoc pentru părţile lui din satele **Şerbăneşti** şi **Topileni**, în baza unui zapis de la Lupaşco, fecior lui Sălăvăstru de **Başcani**, femeia lui Todosia, fata lui Constantin de **Hănţăşti**, şi de la feciorii lor, de la Dumitraşco Balaci, feciorul lui Bălan de Başcani şi femeia lui Maria, fata lui Eftemie de Başcani, cu feciorii lor, de la Pascal din **Ploscuţiani** şi femeia lui Catrina, de la Vasile Hardalupa, Femeia lui Varvara şi feciorii lor Iosup şi Nicula. De la Dumitraşco Candia, fecior lui Şeptelici de **Poiana**, Ioniţă Ţăpăluş, fecior lui Dumitraşco Ţăpăluş de **Dănăeşti**, care i-au vândut… moşia din satul **Şărbăneşti**, ce este în ţinutul Putnei, pe apa Trotuşului, care sat este alături cu satul dumisale **Topileanii**, însă fără partea Ghindei, cât este în capul hotarului de sus, drept 100 lei bătuţi, însă având şi Miera, ispravnicul Lupului Bogdan hatmanul parte în acel sat, dimpreună cu frate-său Lupaşco, feciorul lui Sălăvăstru, a vândut frate-său şi partea Mierăi, zicând că s-au învoit a-i da lui într-alte locuri pe unde mai au moşii… / şi alt zapis, ce-a cumpărat din satul **Topileani**, un bătrân care se cheamă bătrânul Zmeachei, şi acel bătrân este a treia parte de sat, căci acel sat îmblă pe 3 bătrâni… / şi alt zapis, de la Pavăl Proţap, fecior Irimiei Proţap, şi de la femeia lui Dochiţa, fata lui Şeptilici, şi de la feciorii lor, care i-au vândut un bătrân ce au avut la Topiliani, ce se hotărăsc cu satul dumisale **Domneşti**, unde dă Trotuşul în Siret, care se cheamă acel bătrân Drăghici… / şi alt zapis, de la Ion, fecior lui Mierăuţ Scănteai, şi de la femeia lui Ioana, fata lui Maxin Cotcodaci, şi de la Tanasie, fecior lui Maxin Corcodaci de **Rujineşti**, şi de la femeia lui Nastasia, nepoata

Cozmei lui Ţihte, care i-au vândut un bătrân din satul Topileani, ce le-a fost lor moşie din moşi şi părinţi, au vândut şi ei al treilea bătrân, care s-au făcut satul… / şi alt zapis, ce-a cumpărat de la răzeşii din **Răspopi**, tot la ţinutul Putnei, un zapis de la Ioana, femeia lui Ionaşcă Veaveriţ, de la feciorii ei Gligoraş şi Toader, care i-au vândut, din hotarul Răspopilor, ce-a fost cumpărat Ionaşco Veaveriţ din partea de jos, 7 pământuri, de la Chiul, şi 6 pământuri de la Iliana Bobjiloai, iar din partea de jos, şi 6 pământuri de la Necuţa, iar din hotarul de jos, care fac 18 pământuri, şi 9 pământuri de la Toader Căluţanul, 6 pământuri de la femeia lui Ioana, care sunt acele 9 pământuri de la Papareţ, din sus de hotarul Răspopilor, şi 3 pământuri de la Simion Caul, iar de la Papareţ din sus, şi 3 pământuri de la Gligoraşco Diacăş, tot dintr-acel hotar din sus al Răspopilor, drept 40 lei bătuţi… / şi alt zapis, de la Necula, cu femeia lui Aniţa şi cu feciorii lor, de la Vasile, Rusanda şi Salonca, feciorii lui Gheorghe Zavul, Măriia, cu feciorii ei Condrachi, Cărstea şi Ioneş, de la Groze, fata lui Negoiţ Zavul, şi Partenie, cu femeia lui Savina, nepoată de fată lui Tudosie Zavul, care i-au vândut 7 pământuri şi un răzor în satul **Răspopi**, care acea moşie le-a fost lor cumpărătură de la Grozava şi Mărica, şi de la Irimia, fata lui Urmoş, nepoata lui Anghel cel mare… şi tot într-acel zapis, 4 pământuri şi un răzor în satul Răspopi, cumpărate de la Marica, fata lui Hoidac, nepoata lui Nistor… / Mai arătat-a vistiernicul Ilie Catargiul un zapis de la popa Neculai şi de la feciorii lui Pârvul, Manolache şi fata lui Safta din târgul Adjud, care i-au vândut a patra parte din **Papareţ**, ce este pe apa Trotuşului, din jod de **târgul Adjud**, ce i-a fost lui de la moşii (bunicii) lui Ghidioan şi Creţul, de la Pahiia şi

Armanca, preum arată uricul de la Pătru voievod… Aşijderi, tot într-acel zapis, i-au mai vândut popa Neculai, cu feciorii lui, un bătrân în Papareţ, care este din jos de hotarul Creţului, alături de partea lui Crăciun, ce i-a fost de la părintele lui, Vasile de Adjud, cumpărătură de la nepoţii lui Crăciun din Papareţ… / Şi alt zapis, de la Vasile Haret, ginerele lui Gligorie Stavăr, şi de la femeia lui Iliana, care i-au vândut un loc de crâşmă, de casă, de pivniţă, de grajd, care loc este pe locul Stăvăraşilor, unde este Alxa Măreaiu, drept 10 lei bătuţi… / Mai arătatu-ne-a vistiernicul trei zapise, ce-a cumpărat în **Şendreşti** pe Polocini, iar în ţinutul Putnei, un zapis de la Gavril, ginerele Ştefanii Cărcioae, fata lui Toader Volovatul din Şendreşti, şi de la feciorii lor Enachi, Ursul şi Dochia, care i-au vândut un bătrân de moşie din Şendreşti… / Şi alt zapis, de la Alecsandru Posmag de **Sascut**, fecior lui Dumitraşco Miaună de **Lieşti**, de pe Polocini, de la femeia lui Ioana, fata lui Vasile, şi de la feciorii lor Ion, Vasile, Iliana, Paraschiva şi Tofana, care i-au vândut jumătate de bătrân din satul Şendeşti pe Polocini, din bătrânul Toader Gârneţ, drept 35 lei bătuţi…. Şi alt zapis, de la Ion Tocilă, fecior Petrei Tocilă, şi de la femeia lui Todosica, fata lui Tofan Volovatul, care i-au vândut, în satul Şăndreşti, jumătate de bătrăn din bătrânul Toader Gârneţ"[409].

[409] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iaşi 1914, pp. 201-204

RĂSPOPI

(lângă Gara Crasna, Vaslui).

1593, iunie 24: Gligore Răul de Răspopi, fiind „rămas dator de nişte miere Cozmei din **Condreşti**, cu 12 poloboace de miere… am dat parte de ocina mea din **Răspopi** Zberei din **Gioseni**, pentru că mi-a plătit datoria… şi mi-a dat un cal drept 15 taleri pentru partea mea de ocină din Răspopi şi din **Hărăţi**”[410].

1623, iunie 18: Menţionat de Ştefan Tomşa voievod, după judecarea pârei între „Gligor din satul Răspopi pe Dumitru de acolo şi pe Mirca de acolo şi de alţi săteni pentru îndreptări şi pentru cislă, ci spunând Gligor asupra lui Mirca şi asupra lui Dumitru că el a avut nişte oameni în satul lor scrişi de la îndreptări, iar Mirca şi Dumitru au spus că nu au fost oameni scrişi la cislă şi îndreptări. Şi am dat lege lui Mirca şi Dumitru şi au jurat, cu oameni buni, şi s-au îndreptat şi şi-au pus ferâie înaintea noastră. / Şi de aici înainte să nu mai pârască Gligor pe Mirca şi pe Dumitru pentru această pâră, niciodată în veci, înaintea acestei cărţi a domniei mele. Şi Gligor să plătească cisla cum va avea bucate şi cum va fi scris de îndreptări. Aşa să ştiţi şi mai mult jalobă să nu vină înaintea noastră. Altfel să nu faceţi, să-i apucaţi, să-i lăsaţi foarte în pace de cislă ”[411].

---

410 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 110

411 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 84, p. 124

1626, ianuarie 9: Întărit de Radul voievod lui Bosiiuc şi cneaghinei Antimia, în baza unui zapis de mărturie semnat de Căzan şi Neniuţa din **Buneşti** (sat în Fălciu, Vaslui), Toader Beghiul, diac din **Cioruşeni** (lângă Buneşti, Vaslui), Ştefan, diac din **Armăşeni** (sat în Fălciu, Vaslui), Nechifor Ţogoe şi Bosanciu din **Răspopi** (lângă Crasna, Vaslui), „o parte de ocină de sat din **Căbeceşti** (Căbiceşti, lângă Buneşti, Vaslui), din care se va alege partea unui bătrân, de la Nastasia, fiica lui Vasilie… pentru 25 taleri bătuţi. / Şi de asemenea a cumpărat o parte de ocină din satul **Roşiori** (în Fălciu, Vaslui)", de la fraţii Rusul, Ionaşco şi Sofronia, fiii Nastei, pentru 20 taleri bani buni. / Şi de asemenea a cumpărat „patru părţi din **Tălpigeni** (în Fălciu, Vaslui)"[412].

1641, aprilie 21: Întărit de Vasile Lupu voievod logofătului Racoviţă Cehan şi soţiei sale Tofana, care primesc ispisoace pentru „satul **Bălăsineştii**, ce-i în ţinutul Hotinului, cu iazuri şi moară în apa Viliei, cumpărătură de la Tudori fost pârcălab, pentru 19 ughi galbeni (ducaţi ungureşti de aur), căci le-a fost lor moşie de la mătuşa lor Cristina pârcălăboaie; / partea lor din satul **Soleşti**, ce-i în ţinutul Vasluiului; / a treia parte din satul **Moiceştii**, ce-i pe apa Vasluiului, în acelaşi ţinut, cumpărătură de la Vasile Nădăbaico din Soleşti, drept 20 ughi galbeni; / ce i se va alege partea Loghinei şi a lui Visarion Bogza călugăr, fiii lui Bogza logofătul, din satul **Vilneşti**, din acelaşi ţinut, cumpărată cu 25 ughi galbeni; / partea Tudorei şi Căzacei, fetele Dochiei, din satul **Fereştii**, tot în acelaşi ţinut, cumpărată cu 10 ughi galbeni; / altă parte, câtă i se va alege Antemiei, din satul

[412] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 1, pp. 3-5

Făstăci, din partea din jos, din acelaşi ţinut, cumpărată de la Ştefan Cizman, fiul Antemiei, drept 10 ughi; / şi un iaz din satul Făstăci, din partea de sus, cu loc de prisacă, cumpărat de la Gavrilaş, fiul lui Miron, drept 25 taleri de argint; / satul **Stănileşti**, ce-i pe Prut, în ţinutul Fălciului, care a fost domnesc şi a dat şi a miluit Ştefan voievod pe unchiul său Cehan vornic, iar după moartea lui Ionaşco Cehan vornic, domnia mea luat-am acel sat; şi după aceea am dat şi am miluit pe boiarinul domniei mele, iar el mi-a dat doi cai buni; / satul **Cărstănici**, ce este în acelaşi ţinut al Fălciului, şi satul **Stoineşti** la Prut, în acelaşi ţinut, şi satul **Bărboşii**, ce-i pe apa Moisiia, în acelaşi ţinut, şi încă satul **Siliştenii**, din acelaşi ţinut, cumpăritura tatălui său Petre Cehan de la fiii Silişteanului din Bârlad, şi iarăşi o parte de ocină din satul **Răicenii**, cumpărătura părintelui său Petre Cehan; / şi iarăşi îi întărim un bătrân, cât i se va alege, din satul **Răspopi**, din acelaşi ţinut al Fălciului, şi iarăşi un bătrân din satul **Pogăneşti**, ce-i în ţinutul Lăpuşnei, din acelaşi uric, care acele două părţi din Răspopi şi din Pogăneşti a fost dat Răcoviţă Cehan 50 ughi galbeni, în mâinile lui Ureche vornic pentru Barna, fiul Urâtei, şi pentru Balan, şi a plătit capul lor de la moarte, şi n-a avut cu ce plăti dinspre Toader Cehan fost sulger, şi a dat cele părţi de ocină sin satele Răspopi şi Pogăneşti pentru cei bani şi pentru cel cal; / şi iarăşi le întărim ale lor drete moşii, ce a avut tatăl lor Pătraşco fost logofăt de la Constantin voievod, satul **Storeştii** şi **Şendreni**, cu loc de heleşteu în apa satului, ce-s în ţinutul Hârlăului"[413].

[413] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 281-288

RĂSPOPI

(lângă Tălpigeni, comuna Boteşti, Vaslui).

1637, noiembrie 28: Întărit de Vasile Lupu voievod căpitanului Bosiiuc şi cneaghinei sale Antimiia, fiica lui Mândru fost armaş, nepoata lui Burnar vornic, care primesc urice pentru „jumătate din satul **Salcea** (lângă Leuşeni, raionul Hânceşti, Moldova), jumătate din satul **Solotfenii** (Vrăbieni, lângă Leuşeni, raionul Hânceşti, Moldova), care se numeşte acum **Vrăbienii**, ce sunt în ţinutul Lăpuşna, pe râul Nârnova, lângă Pietrosul, unde se varsă Bolota în Prut, unde a fost Obrăjie… **Călimăneşti** (comuna Călimăneşti, raionul Nisporeni, Moldova), tot pe Nărnova, **Colacul** (în Cioara, comuna Cioara, raionul Hânceşti, Moldova) pe Prut, ce este în hotarul **Ciorăştilor** (comuna Ciorăşti, raionul Nisporeni, Moldova)… / Şi de asemenea, dreptele lor ocini şi cumpărături din jumătate din satul **Brădiceşti** (comuna Dolheşti, Iaşi), din partea de sus, cumpărătură de la vărul său Ion, nepotul lui Bunescul, pentru 35 de taleri de argint, ce este în ţinutul Fălciu… / Şi de asemenea, după un zapis de mărturie de la Gherghe fost armaş, Ţogoe din **Răspopi** (lângă Tălpigeni, comuna Boteşti, Vaslui), Ion şi Cociorvă din **Brădiceşti**, scriind că au venit înaintea lor Măciusca şi Măriuca, fiicele Saftei, nepoatele lui Neagul, şi au vândut toate părţile lor din satul **Chiriceşti** (Chirceşti, comuna Micleşti, Vaslui) şi cât se va alege din **Brădiceşti**… / Şi de asemenea, a venit în faţa acelor oameni buni Mărica, fiica lui Stancu, nepoata lui Ion Bunescul, şi a vândut

părţile ei de moştenire din acest sat **Brădiceşti**, pentru 15 taleri de argint… / Şi de asemenea, au venit înaintea domniei mele Drăghici, fiul lui Ion Bunescu, şi Ionaşcu, fiul lui Săc…, nepotul lui Bunescul, şi au vândut toate părţile lor din satul Brădiceştim ce este în ţinutul Vaslui”[414].

1645, iulie 5: Scrisoare de mărturie a popii Fene din **Căbiceşti** (lângă Buneşti, Vaslui), care a participat, alături de oameni buni, la alegerea unor „părţi de ocină ce-a cumpărat Strătulat aga din satul **Brădiceşti** (comuna Dolheşti, Iaşi), pe drese ce-a avut jupâneasa lui Strătulat ce a fost agă de cumpărătură, pe cât îi scrie în drese de către Mărdarie şi de către alţi răzeşi ai lui. / Deci în vatra satului şi în ţarină au fost hotărât de Neniul vornicul şi de logofătul Racoviţă şi stâlpit cu pietre, iar noi n-am mai ruşiit acea hotărâtură… Deci noi dăm de ştire măriei tale: Chirilă de **Răspopi** (comuna Boteşti, Vaslui), Stratul, Ionaşco Aleuş, Trifan sin (fiu) Şoropul şi Oniţă brat (frate) Trifan de **Brădiceşti**, Gligorie Gureşan ot **Teoşti** (comuna Tătărăni, Vaslui), Flore, Gligorie şi Darie Buciumaş ot **Căbiceşti** şi mulţi oameni buni”[415].

---

[414] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 217, pp. 197-199

[415] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 125, pp. 101, 102

RĂSTIENI

(sau Răstiani, Iaşi).

1585, aprilie 23: Întărit de Petru (Şchiopul) voievod lui Gheorghe, care cumpără de la cneaghina Veveriţoae, cu 110 zloţi tătăreşti, „toată partea câtă i se va alege din satul **Răstienii**”[416].

RÂŞCA

(lângă Bogdăneşti, Suceava).

Pârâul Bogdăneşti, numit, după 1510, pe greceşte „Râcica” sau „Râcicani”, intră în istorie odată cu schitul construit de Bogdan-Vlad voievod, fiul lui Ştefan cel Mare, deşi e posibil ca schitul să fi fost durat de proprietarul Bogdăneşti, Bgdan, fiul lui Herman din Voitin, de la care Ştefan cel Mare cumpărase Voitinul. Oricum, odată cu apariţia mănăstirii Râşca, proprietară a întregii moşii a Bogdăneştilor, istoria obştească nu mai beneficiază decât arareori de măturisiri, chiar dacă satul numit Cotul Râşcăi insinuează o istorie românească, înfrumuseţată de legende, când ştiu este că în cătunul cu pricina au fost înghesuite 100 de familii de ţigani, toate cu statut de robi… ai lui Dumnezeu. Românii din Bogdăneşti sau

[416] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 186, 187

împăcat ca fraţii cu ţiganii din Râşca, iar mărturiile despre multe căsătorii mixte, prin care românul sau românca deveneau robi ai călugărilor, confirmă acest lucru.

1510: Mănăstirea Râşca a fost ridicată pe teritoriul Bogdăneştilor de Sus (partea lui Bogdan Herman), începând din 1510, până în 6 iunie 1512, de către Bogdan-Vlad (Bogdan cel Orb), apoi reconstruită şi înzestrată cu 100 familii de ţigani, cu care s-a constituit satul Râşca pe aceeaşi vatră a Bogdăneştilor de Sus, de către Alexandru şi Bogdan Lăpuşneanu (cf. M. D. Matei, E.I. Emandi, op. cit, p.44).

1628, ianuarie 7**:** Miron Barnovschi întăreşte hotarul mănăstirii Neamţ şi împuterniceşte călugării să-l apere, în pricinile cu mănăstirile Secu şi Râşca[417].

1632, aprilie 28: Alexandru Iliaş împuterniceşte pe călugării de la mănăstirea Neamţ să-şi apere „hotarul sfintei mănăstiri de pe către Secul şi pe de către Râşca”[418].

1635, ianuarie 24: Vasile Lupu voievod întăreşte, printre altele, lui Eonăşcuţă Prăjescul, şi un sat cumpărat de la „sfânta mănăstire Râşca”, preocupată, în acele vremuri, mai mult cu negustoria cu sate şi credincioşi, decât cu cele dumnezeieşti. Sunt multe astfel de mărturii, dar nu constituie tema acestui material, aşa că, în sursele pe care le voi mai afla, voi căuta date doar despre satul Râşca şi obştenii săi, care nu aveau o poveste cu mult diferită de a celor din celelalte sate mănăstireşti. „Şi întru aceasta, de asemenea dăm şi întărim boierului nostru,

---

[417] AŞSP, *Documente Romaniae Historica. A. Moldova,* vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 284, p. 385

[418] AŞSP, *Documente Romaniae Historica. A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 315, p. 354

Eonăşcuţă postelnic, dreapta lui ocină şi cumpărătură, un sat, anume Vlădenii, care este în ţinutul Roman, şi cu vad de moară în Siret şi cu loc de arat şi de fânaţ, care, acest sat, Vlădenii, el şi l-a cumpărat de la călugării de la sfânta mănăstire de la Râcica, de la Agafton egumen, şi de la Stahie ermonah, şi Gligoraş, şi Ghidion, şi Precopie, şi de la Visarion, şi de la Vărlan şi de la tot soborul de la această sfântă mănăstire mai sus scrisă, Rîcica, pentru două sute şi cincizeci de ughi, bani buni, iar călugărilor le-a fost acest sat, Vlădenii, de schimb de la Gavril logofătul, din ispisoc de schimb de la Iancul voievod. Şi au dat călugării lui Gavril logofăt, pentru satul Vlădeni, un sat, anume Balcăuţi, care este în ţinutul Hotin, cu loc de iaz şi de moară, şi încă i-au mai dat lui Gavril logofăt, pe lângă satul Vlădeni, o sută de zloţi tătăreşti. Iar lui Gavril logofăt i-a fost acest sat, Vlădenii, drept de cumpărătură de la Iftimiia, cneaghina lui Herţea, fiica Nastasiei, nepoata Drăghinei, cneaghina lui Cozma Şerpe postelnic, şi de la fiul ei, Lupul, nepotul lui Hărman, din privilegiul pe care ei l-au avut de la Bogdan voievod cel Bătrân şi din privilegiu de cumpărătură de la Ştefan voievod cel Bătrân"[419].

1798, aprilie 22: Ispravnicul de ţinut porunceşte o cercetare, la presiunea călugărilor, iar ţăranii liberi din Bogdăneşti dădeau zapis la mâna egumenului de la Râşca, recunoscându-şi „greşeala" de a fi reclamat isprăvniciei de Suceava pe vornicul satului, Ioan Solcanu, „pârându-l la cinstitul ispravnic fără de nici un cuvânt de

[419] AŞSP, *Documente Romaniae Historica. A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974

dreptate”, şi se angajau că, în viitor, nu se vor mai „rădica cu răzvrătiri asupra vornicului”[420].

1858, iulie 19: „Între sub iscăliţii fraţi, Arhiereul Iosif Efhaition, egumen mănăstirii Râşca, şi dumnealui Teodor Râşcanu, urmând alcătuire prin contract din 15 Mart 1857, prin care cel dintâi a subimposăsuit (arendat – n. n.) celui din urmă moşia din cumpărătoare numită **Bogdăneştii şi cotuna Râşcăi**, pe termen de cinci ani, şi care a avut lucrare din întregul an trecut şi până astăzi, din împrejurarea că eu, egumenul, venindu-mi lămurire că, pentru mai buna înlesnire mănăstirii, trebuie să ţin moşia pe socoteala mea, am vroit a desface contractul pentru care am întins reclamaţie către departamentul cultelor şi preasfinţitului mitropolit, din care motiv a ajuns pricina la ocârmuitorul sfat spre ai da dezlegare. Dar excelenţele lor, domnul ministru dinăuntru, logofăt Alecu Balş, şi domnul ministru al cultului şi a instrucţiei publice, prinţul Demetrie Cantacuzino, îndemnaţi de umanele simţiri, spre a nu lăsa mai departe a se întărta prigoniri prin judecată între noi fraţii, ne-au propus paşnica învoire, la care nobile deşteptări, atât din partea domnilor miniştri, cât şi a marelui vornic Iordachi Pruncul şi fratele nostru, postelnicul Alecu Râşcanu, ce şi dumnealor să găseau în mijloc, ne-am plecat cu bucurie, lăsându-ne cu încredere ca să hotărască dumnealor principiile ce vor găsi cu cale de împăciuire între noi, în privirea lor având dumnealor toate clauzele cuprinse în contract, precum şi împrejurările supuse de amândouă părţile, au găsit cu cale ca posesorul Toader Râşcanu să se tragă de la posesie, lăsând moşia sus zisă întru deplina stăpânire a egumenului, cu înzestrarea aflătoare pe ea;

[420] Mihordea, op. cit., p.79

împotriva cărei concesii, egumenul să dea fratelui său 4.000, adică patru mii galbeni beneficiu, şi, osebit, să-i despăgubească de toate cheltuielile făcute cu privire către contract, să-i plătească datoriile, câte vor fi pe la locuitori rămăşiţe din anul trecui, să-i întoarcă banii cât socoteala ar descoperi că a dat mai mult peste câştiurile anului trecut, atât din bani, cât şi în producte, plătind egumenul toate sarcinile, odată cu retragerea posesorului şi fiindcă la desfacerea socotelilor au chibzuit venerabilii boieri a asista şi fratele nostru, dumnealui postelnicul Alecu Râşcanu, noi am primit toate acestea cu îndatorire a urma întocmai, pentru care iscălim întru acest pe scurt înscris dublu în fiinţa onorabililor feţe mai sus arătate. / **Adaus de mâna lui Toader Râşcanu**: „Să adaoge că în cât priveşte socotelile de cheltuieli şi datorii lăsam pe fratele nostru, postelnicul Râşcanu, ca să intre în lămurirea lor şi cu chipul limpezirii de dumnealui, noi ii vom primi fără împotrivire. /1858, Iulie 19 / I. Episcop Efhaitou, T. Râşcanu, Alecu Balş log. martur, I. Pruncul vornic martur, Prinţ Demitrii A. Kautacuzin martur"[421].

1885: „Tabel de moșiile Statului de mai jos, ce se scot în licitație la centrele București și Iași, în ziua de 18 Aprilie 1885, pentru arendarea lor pe un nou period de 10 ani, 1886 până la 1896. / Bogdănești, pendinte de Râșca, arenda actuală cu accesorii, lei 23.800; garanția provizorie ce trebuie depusă, lei 5.950. / **Condițiune specială**. Arendarea acestei moșii se face fără 30 fălci pământ din poarta **monastirii Râșca** și fără ceairul vitelor monastirii, dimpreună cu grădinile și livezile ei, 1ivezi1e cu pomăt dimprejurul monastirii, și 5 grădini ale monahilor Neonil,

[421] Ghibănescu, Gh., *Surete şi Izvoade*, Volumul X, Iaşi 1929, pp. 489, 490

Ermogheu, Teofilact, Gherasim și Serafim, grădinile care au fost îngrădite de monastire, ceairul vitelor și al cailor, hambarul cu grajdul lui, grajdul, șura, văcăria, ocolul boilor cu ograda lor și iazul din ceairul vitelor, iazul de lângă monastire, oleinița și piva de pisat sămânță ce se posedă azi de monastire și care se lasă și în viitor la dispozițiunea sa”[422].

1892: „Pădurile ce sunt a se licita la Iaşi, în localul prefecturii judeţului – Judeţul Suceava: **Bogdăneşti-Râşca**, seria I, Cantonul Râşca Mare, de la pârâul Afinişului, de pe proprietatea Bogdăneşti-Râşca, a se extrage, în 4 ani, un număr de 8.420 arbori, din care 5.611 răşinoşi şi 2.809 foioşi, din patru cupoane cu No. 1, 2, 3 şi 4, toate în întindere aproximativă de 127 hectare şi 3.834 m. p.; garanţia provizorie este de lei 3.000. / **Bogdăneşti-Râşca**, seria I, Cantonul Valea Colibei de la pârâul Arinului, de pe proprietatea Bogdăneşti-Râşca, a se extrage în patru ani un număr de 14.174 arbori, din care 12.943 răşinoşi şi 1.231 foioşi, din patru cupoane, cu No. 1, 2, 3 si 4, toate în întindere aproximativă de 277 hectare şi 6.110 m. p.; garanţia provizorie este de lei 5.700”[423].

1894: „**Râşca**, sat, numit şi **Cotul Râşcăi**, pe moşia Bogdăneşti. Aşezat pe ambele ţărmuri ale pârâului Râşca, numără 297 case, în care trăiesc 361 capi de familie sau 1.165 suflete, din care 589 bărbaţi şi 576 femei (11 izraeliţi), fiind 258 contribuabili. Vatra satului ocupă 150 fălci, iar locuitorii au bunişore aşezări, câţiva sunt chiar buni gospodari. Împroprietăriţi în 1864 sunt 22 fruntaşi, 47 pălmaşi şi 138 codaşi, stăpânind 754 fălci.

[422] *Monitorul Oficial*, nr. 1, 2 aprilie 1885, p. 23
[423] *Monitorul Oficial*, Nr. 224, 14 ianuarie 1892, p. 6012

Are o biserică de lemn, servită de un preot şi 2 cântăreţi, şi o şcoală rurală mixtă, înfiinţată în 1876, cu un învăţător plătit de stat, frecventată de 45 şcolari. Drumuri principale sunt la Bogdăneşti (1 km), la Monastirea Râşca (1.500 m) şi la Slătioara (12 km). Satul Râşca a fost întemeiat de robii Monastirii Râşca"[424].

1894: „**Râşca, mănăstire de călugări** în comuna Bogdăneşti. Aşezată pe malul drept al pârâului cu acelaşi nume, sub poalele munţilor, într-o poziţie foarte frumoasă. Este zidită în stilul Mănăstirii Probota şi zugrăvită, şi pe dinafară, cu tablouri din „Istoria vechiului şi noului testament". Pe zidul bisericii (în partea de sud), sunt două inscripţii. Deasupra uşii Arhondaricului mare, se citeşte: „La 1540 s-a zidit biserica Râşca, în a doua domnie a lui Petru Rareş voievod, şi opt odăi. La 1766, Calistru, Egumen Monastirii, a adăugat 4 odăi; iar la 1839, în zilele prea sfântului Mitropolit Kirie Veniamin Costache, Isaia, Arhimandritul, Egumen Monastirii, a înnoit odăile lui Petru Rareş voievod şi ale lui Calistru egumen şi a făcut deasupra lor 12 odăi şi 2 trapeze, cu beciul lor de dedesubt, subt un acoperământ, cu osârdia şi cu toată cheltuiala sa, gătindu-se la 1840, Iulie 20 de zile". Iar deasupra intrării Arhondaricului mic se zice: „Întru slava sfintei Treimi s-au făcut aceste 12 chilii din întreg pământ, cu temelie de piatră şi cu păreţii de cărămidă, şi cu pivniţa boltita dedesubt, în zilele prea sfântului Mitropolit Veniamin Costache, cu drept banii mei, de mine smeritul Isaia Arhimandrit, întru lauda Ierarhului Nicolae, patronul meu, că slujind eu sfintei Mitropoii 26 ani, în slujba dicheiei, m-a tras a fi sluga sa şi egumen acestei

---

[424] Ionescu, Serafim, *Dicţionar geografic al Judeţului Suceava*, Bucureşti 1894, pp. 281, 282

Monastiri, spre vecinica mea pomenire am făcut acestea, la anul 1830”. Înăuntru, la trapez, pe peretele de deasupra mesei, este un tablou, reprezentând familia lui Petru Rareş, compusă din Elena Doamna, Ştefan şi Petru voievozi, ţinând biserica sprijinită de ei, de sfântul Ierarh Nicolae şi de fiii Luxandra şi Constantin. Sub tablou stă scris: „Aceste cadre după cum se văd s-au scris şi s-au făcut cu cheltuiala sfinţiei sale ... Kir-Kirie Arhimandrit şi proin egumen sfintei Monastiri Râşcăi. Anul 1807”. Alte inscripţii nu mai sunt. Asemenea nu sunt nici odăjdii sau odoare de vreo însemnătate oarecare. În curtea Monastirii este o cişmea cu apă limpede şi bună. Mai sunt două livezi mari, cu pomi roditori, şi o grădină de legume, o florărie îngrijită, ce înconjură monastirea şi un iaz. În privinţa îngrijirii şi curăţeniei, Monastirea Râşca, cu tot ce ţine de dânsa, poate servi de model altor Monastiri. Pretutindeni ordinea, în acest sfânt locaş, totul inspiră respect. Şi acesta se datoreşte în mare parte actualului arhimandrit şi egumen Gherman Diaconovici. / Bugetul Monastirii este următorul: / **Personalul**: Un superior, plătit pe lună cu 100 lei, pe an 1200 lei; 2 preoţi a 33,33 lei pe lună, 66.67, pe an 800 lei; 1 diacon, pe lună cu 33,30 lei, pe an 400 lei; 1 cântăreţ I-ul, pe lună cu 45 lei, pe an 540 lei; 1 cântăreţ al II-lea, pe lună cu 33,33 lei, pe an 400 lei; 1paracliser, plătit pe lună cu 16,66 lei, pe an 200 lei. Diurna unui servitor, pe lună 9 lei, pe an 108 lei. Totalul cheltuielilor pe an este de 3.648 lei. / **Material**: Cheltuielile bisericii pe an, lei 220; Cheltuielile hramului pe an, lei 100; Îmbrăcămintea a 9 monahi pe an, lei 450; Nutrimentul lor şi a unui servitor, pe an lei 1.350; Iluminatul, pe an lei 27; Oaspeţi, pe an lei 500. Total, pe an, lei 2.647. / Totalul general al cheltuielilor anuale este

de lei 6.295. / Afară de acestea, Monastirea mai are ca avere o livadă de o falce şi 40 prăjini, 30 de fălci teren de cultură, 1 prisacă cu 20 stupi, 12 boi, 10 vaci cu viţei, 1 buhai şi 5 cai. / **Din trecutul Monastirii**. Adevărata dată a înfiinţării acestei Monastiri nu este cea de 1540, ce se vede deasupra Arhondaricului mare. Grigore Ureche, în *Letopiseţ*, I, pagina 210, scrie: „Iară într-acest an 7066 (1558), Septembrie, pristâvitu-s-a Macarie, Episcopul de Roman, ziditorul si începătorul Mănăstirii Râşcăi, care a fost la scaunul Romanului 27 ani, şi cu cinste l-au îngropat în Monastirea sa Râşca". Deci, nu Petru Rareş, ci Episcopul Macarie este adevăratul ziditor şi începător al Monastirii Râşca. Aceasta ne-o confirmă şi neuitatul Episcop Melchisedec (*Cronica Romanului*, I, p. 193) şi Pumnu (*Mănăstirile din Bucovina*, p. 89). Deşi tot în *Letopiseţe* citim: „După întoarcerea din Ungaria (1532), face Petru Vodă Monastirea Râşca" (I, p. 205), se vede însă că Petru Vodă a restaurat sau a terminat definitiv ceea ce Episcopul Macarie începuse. / La 1569, Anastase I, Episcop Romanului, hărăzeşte acestei monastiri satul Bârleşti (Melchisedec, *Cron. Rom.*, I, p. 195). Afară de Bârleşti, Mănăstirea Râşca mai stăpânea următoarele moşii: Bogdăneşti, Râşca, Boroaia, Hărmăneşti, Zamostea, Graşi şi viile din dealul Neicueni şi de la Cruce, din judeţul Putna. Iar moşiile Teţcani şi Sabaoani mi s-a spus că s-au ţinut numai în arendă de foştii superiori ai monastirii. / La 1821, Arhimandritul Isaia şi dichiu al Mitropoliei se afla Egumen la Râşca, înlocuind pe Arhimandritul Grigorie Crupenschi, care cumpărase, pe preţul de 15.000 lei, Monastirea Râşca, „cu contractul acel întărit cu sfânta pecete a Mitropoliei şi subscris cu însăşi iscălitura Prea-osfinţiei voastre (Mitropolitului), făcut pe

12 ani şi păzit numai 2 ani" (*Istoria Mitropoliei Moldovei şi Sucevei*, pp. 165, 198 şi 199). În acelaşi an (1821), Monastirea Râşca fu prădată, fără nici un motiv, de rămăşiţele eteriştilor (Xenopol, V, p. 499). „Monastirea Râşca. Duminică s-au prădat de 40 de turci, numai zidul a rămas, pe călugări i-au legat şi i-au bătut şi i-au prădat; astăzi am văzut pe uliţe straiele frate meu Vasile, ce-l am vătaf acolo, şi straiele vătafului Pavel, şi rochiile nevestei, poruncă au dat nimeni să nu cumpere de la turci, le vezi cu ochii şi taci" (Scrisoarea Arhimandritului Isaia din 1821, către Paharnic, în *Istoria Mitropoliei Moldovei şi Sucevei*, p. 131.). / În 1826, Arhimandritul Isaia, Egumenul Monastirii Râşca, se judecă eu oamenii pronumiţi „bogdaprosti" pentru moşia Popeşti, din obârşia pârâului Vaslui" (*Uricarul*, de T. Codrescu, vol. VI, p. 230"[425].

1894: „**Pomii Robului**, localitate în satul Râşca. Tradiţia spune că pe locul unde se află satul era o pădure mare. Primii descălecători ai satului Râşca fiind robiţi de tătari, nu s-au întors din ei decât doi, şi au pus temelia satului. Astăzi nu mai găsim aci decât doi meri dulci"[426].

1899: S-a înfiinţat şcoala din Râşca.

1899: „Se publică spre cunoştinţa generală că, în ziua de 18 Noiembrie 1899, orele 11 a. m., se va ţine, în localul primăriei comunelor respective de care depinde fiecare din bunurile notate mai jos, licitaţiune publică orală pentru arendarea terenurilor de arătură, de fâneţe şi a golurilor de munte pentru păşune, încorporate pădurilor prin perimetrarea lor, cu ocaziunea vinderii de veci a moşiilor respective: / 391. Locurile de arătură, şi anume :

425 Ibidem, pp. 282-285

426 Ibidem, p. 251

Poiana pe Deal la Vărăreni (1 hectar, 7.000 m. p.), a lui N. G. Butnariu (1 hectar), la ocolul în Suhat (1 hectar), la ocolul nou în Suhat (3.500 m. p.), faţa Suhatului (7.000 m. p.) Vasile Curcă (4.000 m. p.), a lui Gheorghe Boboc (1 hectar), la Adăpători,(5 hectare, 7.200 m. p.), a lui Damian (1 hectar, 8.000 m. p.), a lui Barbă-Neagră (7.500 m. p.), Coada Văcăraşului (1 hectar, 6.000 m. p.), Gura Băţului (9.000 m. p.), Cotul Clipa (2.000 m. p.), Prisosul din capul locului a lui Theodor a lui Eftimie (2.000 m. p.), idem a lui Grigore a lui Eftimie (4.700 m. p.), Poiana lui N. a Mariei, lângă monastire (7.500 m. p.) Prisosul de lângă Moara lui Ion Ştefan (7.500 m. p.), **dimpreună cu cele de fâneţe**, şi anume: poienile denumite la Pustia (2 hectare, 13.600 m. p.), în ocol la Nastacă (5 hectare, 7.200 m. p.), a lui Nastacă (2 hectare, 8.600 m. p.), a lui Grigoraş (4 hectare, 2.000 m. p.), Ion Larion (1 hectar, 4.300 m. p.), Ion Ouă (7.000 m. p.), Gh. Holban (1 hectar, 4.300 m. p.), C. Gavril Bârgăoanu (1 hectar, 4.300 m. p.), la Fântâniţa (2 hectare, 1.400 m. p.), cosită de arendaş (1 hectar, 4.300 m. p.), Urşiuţului (1 hectar, 4.300 m. p.), Mitrofan (5 hectare, 7.200 m. p.), Ion Simion a Nichitei (7.000 m. p.), lui Gabură (4 hectare, 2.900 m. p.), Th. Soleanu (2 hectare, 8.600 m. p.), I. Tomega (4 hectare, 2.900 m. p.), Mihăileşti (8 hectare, 5.800 m. p.), a Popei (2 hectare, 8.600 m. p.), a Bârgăoanului (2 hectare, 8.600 m. p), Huşanului (1 hectar, 2.500 m. p.), Rogojină (1 hectar, 2.500 m. p.), Berendei (1 hectar, 4.300 m. p.), Via a Păvăloaie (1 hectar, 2.500 m. p.), Doroftei (4 hectare, 2.900 m. p.), Pârâiala (2 hectare, 8.600 m. p.), Flămândului (8 hectare, 5.800 m. p.), Popa Petrei (2 hectare, 6.800 m. p.), Pârlitura lui Ilie Solcan (1 hectar, 1.300 m. p.), Dealul Slatinei (4 hectare, 2.900 m. p.),

Schitului (2 hectare), Gheolului (1 hectar, 2.000 m. p), Fântâna Slatinei (7.500 in. p.), Plopul (3 hectare, 8.600 m. p.), Bâtca Oului (2 hectare, 8.600 m. p.), Gura Pârâului Slatinei (7.500 m. p.), Gura Moişei (1 hectar, 4.300 m. p.), Lăzăroaei (1 hectar, 1.000 m. p.), Tânjală (1 hectar, 1.000 m. p.), Onofreu (1 hectar, 4.300 m. p.), Alecului (7.500 m. p.), Timoftei (2 hectare), Curătura lui I. Ştefan (2.800 m. p.), Poiana Camcăi (1 hectar), Coada Iazului (5 hectare), Tomei (7.500 m. p.), Handragel (2 hectare, 8.000 m. p.), Filip (1 hectar, 5.000 m. p.), a lacului (1 hectar, 7.000 m. p.), Cozile de la Hisum (1 hectar, 7.000 m. p.), Ion Pavăl (7.500 m. p.), Pârâul lui Ciocan (1 hectar), Hojdei (3.000 m. Pârâul lui Ciocan (3 hectare, 2.000 m. p.), Lunca lui I. V. a Tomei Pavel Porcanu (2 hectare, 2.000 m. p.), la Ulmi, devale de podul Buftei (1 hectar, 4.300 m. p.), Lunca Ferestrăului de pe Râşca (6.000 m. p.), cum şi poienile în care se face parte cosire, parte arătură, şi anume: Runcului (10 hectare), Trestioara (2 hectare, 8.600 m. p.), Frasinul (4 hectare, 2.900 m. p.), Rachitna (2 hectare, 8.600 m. p.), Vatra Râşcuţei (8 hectare, 5.000 m. p.), Jidanului (2 hectare, 8.000 m. p.), lui Galomoţ (1 hectar, 1.000 m. p.), Grigoraş (1 hectar, 1.000 m. p.), Prisosul dintre Dumbră-van şi V. Ţidula (7.500 m. p.), precum şi cu poienile în cart se face arătură, ca în trecut, sau se va cosi fânul, având drept arendaşul, numai în lunile Decembrie, până la 1 Martie, să introducă vite pentru a consuma fânul pe loc, anume: în locurile de la Rusu Râşcăi (25 hectare), Arşiţa Rusului (12 hectare), Brustura (2 hectare), Gruiului (22 hectare), Piciorul Crucii (7 hectare, 2.500 m. p.), Hîrjala (1 hectar, 4.300 m. p.), a lui Ion (35 hectare), Litvului cu Pârlea (22 hectare), Pădureţului (14 hectare),

Dele-Leu (25 hectare), Arşiţa lui Isac (2.500 m. p.), Arşiţa Dele-Leu (2 hectare, 8.600 m. p.), Arşiţa Măgurei (2 hectare, 1.000 m. p.), Ulmul (22 hectare), Arşiţa Scutarului (8 hectare, 4.000 m. p.), Arşiţa Crâşmarului (8 hectare, 4.000 m. p.), Vadurile şi Rojorita (85 hectare), Izvornl Alb (5 hectare, 6.000 m. p.), Arşiţa Izvorului (2 hectare, 8.600 m. p.), Popasu (14 hectare, 3.000 m. p.), Petrosu (14 hectare, 3.000 m. p.), Runcu Bârnei (5 hectare, 2.900 m. p.), Ogarului (5 hectare, 2.900 m. p.), Piciorul Lupului (12 hectare), Trecătoarea Mică (1 hectar, 1.000 m. p.), Faţa Râşcăi (9 hectare, 9.600 m. p.), Râşca Mare (5 hectare, 2.000 m. p.), Mihai Rusu (2 hectare), Lunca Râşcăi (2 hectare), Sebastian (22 hectare, 8.000 m. p.) ; iar **numai pentru păşune şi coasă**: Lunca Râşcăi, dintre locuitorii împroprietăriţi în Bogdăneşti şi Râşca (286 hectare), Hăţaşul dintre Râşca şi Bogdăneşti ca 12 hectare, 6.800 m. p., din această suprafaţă 1 hectar, 5.000 m. p. este bun pentru coasă, restul de suhat de vite. Hăţaşul prisosului de la Râşca (2 hectare); în total întindere 916 hectare, 2.460 m. p., cuprinse în perimetrul pădurii Statului Bogdăneşti; garanţia provizorie lei 4.000”[427].

1903: „Se publică spre cunoştinţa generală că, în ziua de 5 Noiembrie 1903, la orele 10 a. m., în localul ministerului agriculturii, industriei, comerţului şi domeniilor, se va ţine licitaţiune publică, prin oferte închise, conform legii asupra contabilităţii publice şi a regulamentului de licitaţiuni, publicat în *Monitorul Oficial* No. 80 din 11 Iulie 1896, pentru vânzarea spre exploatare, pe timp maximum de 20 ani, a unei porţiuni de 2.123 hectare pădure, compusă în majoritate din esenţele brazi şi molid seculari, din pădurea Statului Bogdăneşti-Râşca, seria

[427] *Monitorul Oficial*, Nr. 172, 2 noiembrie 1899, pp. 5938, 5939

Râşca Mare, cu cantoanele Pârâul Arinilor şi Deleleul, şi seria **Râşcuţa**, situată în judeţul Suceava, plasa Moldova-Şomuz, comuna Bogdăneşti”[428].

1907: S-au înscris în Societatea „Steaua”, care „are de scop a lucra pentru întinderea învăţăturii în popor”, plătind câte 2 lei, călugării de la Râşca, adică „ieromonahii Teodosie Harcotă, Ilarion A. Luculescu, Galaction Cioban, Gherasim Agapi, Macarie Borocanu, monahii Gherasim I. Nechilei, Ieronah Pahomie, Glicherie Cucoş, Ionichie a Tomei Tătăroae, Ignatie Polariu, Daniil Vicol, Ghedion Bălăniei, ieromonahii Ghenadie Palamariu, Iosaf Tulbure, Paisie Salcine, fratele Grigore Chiuruţă, monahul Silvestru Şindilariu, fratele Luca Chiuruţă, fratele Vasile Mihăilescu, cântăreţul Vasile Mihăilescu, fratele Vasile Irina, preotul Ioan Grigorescu din comuna Râşca, învăţătorii Theodor Grigorescu, Vasile Hudiţă şi învăţătorul preot Mihai Cârlănescu din comuna Bogdănesti, şi Ioan V. Diaconescu, secretarul primăriei comunei Bogdăneşti[429].

1922: „**No. 4184. Procesul-verbal din 1 septembrie 1922**. Comisiunea, în majoritate, dispune: Declară expropriată suprafaţa de 59 ha 9.200 m. p., lângă pârâul Batu, pădure, proprietatea satului **Bogdăneşti-Râşca**; care va servi de islaz satului Râşca, şi suprafaţa de 12 ha 200 m. p. pădure, proprietatea satului Bogdăneşti-Râşca, lângă delimitarea locuitorilor, care va servi de islaz pentru satul Buda. Propune a se expropria 130 ha pădure, proprietatea Statului, în continuarea porţiunilor declarate expropriate mai sus, iar restul de 239 ha, necesar satului Bogdăneşti, propunem a se expropria din pădurea Statului

---

[428] *Monitorul Oficial*, Nr. 128, 2 septembrie 1903, p. 4485, 4486
[429] *Albina*, No. 29, Anul X, 15 aprilie 1907, p. 789

„Coasta-Buzei”, începând din moşia Baia şi delimitarea sătenilor din Râşca, până la completare… Domnii Gheorghe Teodorescu, delegatul Casei Pădurilor, şi Alex. Cantacuzino-Paşcanu, delegatul supleant al proprietarilor, au făcut opinii separate”[430]. „**No. 4576. Procesul-verbal încheiat în ziua de 9 octombrie 1922**. Comisiunea, în unanimitate, dispune: Declară expropriat, din moşia mănăstirii **Râşca**, proprietatea Casei Bisericilor, megieşită cu lunca lui Stofilat, sesie a bisericii Râşca, locurile locuitorilor de la 1896 şi pădurea Statului, în suprafaţă aproximativă de 72 ha, adică tot terenul cultivabil al suszisei moşii, rămânând ca terenul necesar pentru vatra mănăstirii să se rezerve de către ministerul agriculturii, potrivit art. 75 din Regulamentul Legii Agrare. Acest teren, declarat expropriat, va servi pentru distribuirea, în loturi, la săteni”[431].

1927: „Se publică spre cunoştinţa generală că, în ziua de 4 Decemvrie 1927, ora 10 a. m., în localul Casei pădurilor şi la direcţiunea silvică Cernăuţi, se va ţine licitaţiune publică, prin oferte închise, conform legii asupra contabilităţii publice pentru vânzarea spre exploatare pe un period de 1 an şi jumătate, calculat cu începere de la 1 Septemvrie 1927, a unui număr de 13.730 arbori de esenţă brad, fag, plop şi diverşi din pădurea Statului Râşca, seria I, Moişa, parcela 35, judeţul Fălticeni. / Vânzarea spre exploatare pe un period de 1 an şi jumătate, calculat cu începere de 1 Septemvrie 1927, a unui număr de 5.657 arbori de esenţă brad, fag, plop şi diverşi din pădurea Statului Râşca, seria II Râşcuţa, parcelele No. 82 şi 83, judeţul Fălticeni… / 10.443 arbori brazi, fagi şi

[430] *Monitorul Oficial*, nr. 52 din 8 martie 1924, pp. 2623-2627
[431] *Monitorul Oficial*, nr. 52 din 8 martie 1924, pp. 2623-2627

diverşi din pădurea Statului Râşca, seria I Moişa, judeţul Fălticeni… / 12.878 arbori de esenţă de brad, plop, fag şi diverşi din pădurea Statului Râşca, seria III Râşca Mare, formând parchetele 104 şi 105, judeţul Fălticeni”[432].

1944: „Decizia Nr. 64.706 din 5 Octomvrie 1944, se revine asupra repartizării dlor ingineri silvici menţionaţi mai jos, din deciziile ministeriale de la jurnalul Nr. 34.814, 50.971 şi 59.015 din 1944, care urmează a se reîntoarce la posturile avute în Bucovina de Sud şi Moldova de Nord, pe data publicării prezentei deciziuni în Monitorul Oficial: **Siraev Gheorghe**, inginer şef silvic, ca şef la Ocolul Râşca; **Costea Nicolae**, conductor ajutor, la Ocolul Râşca; **Vlad Gheorghe**, conductor ajutor, la Ocolul Râşca; **Roşca Ilie**, conductor cl. II, la Ocolul Râşca”[433].

1945: „Următorii învăţători se transferă, pe data de 1 Septemvrie 1945, la şcolile primare din judeţul Baia, arătate în dreptul fiecăruia: **Boleac Mihai**, gr. II, de la Peste Vale, Râşca, la Boroaia Nr. 2, post II, apropiere soţie, învăţătoare, casă; **Monoranu Teodor**, gr. II, de la Slătioara, Râşca, la Giuleşti, Boroaia, post II, casă, teren”[434].

1947: „Următorii învățători se repartizează, pe data de 1 Septemvrie 1947, la școlile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Constantinescu Lidia**, de la Groși, la Râșca”[435].

---

[432] *Monitorul Oficial*, Nr. 241, 30 octombrie 1927, p. 14510, 14511
[433] *Monitorul Oficial*, Nr. 240, 17 octombrie 1944, pp. 6701, 6702
[434] *Monitorul Oficial*, Nr. 248, 30 octombrie 1945, pp. 9578, 9579
[435] *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, p. 9653

1948: „Se înfiinţează, pe data publicării prezentei deciziuni în *Monitorul Oficial*[436], Centrala Industrială a Lemnului… Fac parte din Centrala Industriei Lemnului, următoarele întreprinderi industriale: Ing. Berdicevschi şi Haimovici „Râşca”, cu sediul în Râşca; „Moldova Forestieră”, Fraţii Haras, cu sediul în Râşca; „Slătioara”, Marcu Segall şi Hollinger, cu sediul în Râşca”.

RÂŞCANA

(pe Cogâlnic, Orhei, Moldova).

1765, august 13: Carte de împuternicire, dată de Grigore Alexandru Ghica voievod lui Darie Donici biv (fost) vel (mare) paharnic, „să aibă a-şi stăpâni moşiile **Răşcana** pe Cogâlnic, **Mălăeştii** de pe Răul ot Orhei”[437].

RÂŞCANI

(sat pe Larga, lângă Cârpeşti, comuna Lărguţa, raionul Leova, Moldova).

1469, iunie 5: Menţionat de Ştefan voievod, când întăreşte proprietatea lui Vlad Mursea, care primeşte uric pentru „ocina sa dreaptă şi proprie, satele anume: Albeşti pe Stebnic, şi un loc în pustie la fântâna de la obârşia

---

[436] *Monitorul Oficial*, Nr. 167, 22 iulie 1948, pp. 6049-6052
[437] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 242, pp. 254, 255

Largei, mai sus de Râşcani”[438]. Hotarul, din veacul veacului.

1904: „**Râşcani**, târguşor în judeţul Bălţi, aşezat în valea Copăcianca, între satele Nihoreni şi Colonia. Poartă numele şi de Copăcianca. Este centrul volostei cu acelaşi nume. Are 305 case, cu o populaţie de 1.925 suflete; 630 vite mari cornute şi 130 cai; o biserică cu hramul Sf. Mihail; şcoală elementară bisericească, unde se învaţă ruseşte; o şcoală de meserii; un spital pentru bolnavi. Ţăranii posedă pământ de împroprietărire 770 deseatini. Proprietarul satului, dl E. Râşcan-Derojinski, posedă aici, la Răcăria şi Nagoreni, peste 6.860 deseatini”[439].

RĂŞCANI

(pe Ialan şi Telejina, comuna Şuletea, Vaslui).

1500, martie 27: Întărit de Ştefan voievod lui Gligorie şi femeii sale Alba, care cumpără, cu 35 zloţi tătăreşti, de la fraţii Oană, Sora, Nastea, Cerna şi Muşa Râşcanul, fiii Muşei, şi de la vărul lor Duma, fiul lui Cătălin, toţi nepoţi Dumei, „din jumătate de sat, ce este în vârful pârâului Telejinei, anume Răşcani, partea de sus… Iar privilegiile ce le-au avut Muşa şi Călin de la ai noştri unchi, Iliaş şi Ştefan voievozi, când au fost ei în pace, pe acea jumătate din Răşcani, ei le-au dat în mâinile lui

---

438 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 158, pp. 234, 235

439 Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 177

Gligorie”[440].

1633, aprilie 27: Întărit de Miron Barnovschi voievod lui Constantin Sitarul, care primeşte uric pentru dania domnească „un sat, anume **Giurcanii** (comuna Găgeşti, Vaslui), cu **Răşcanii** (comuna Şuletea, Vaslui), de pe valea Ialanului, ce este la ţinutul Fălciului, care acest sat a fost drept al domniei mele, drept moşie”[441].

1689, septembrie 11: Răzeşii Dumitraşco Sitarul, Toian Budac, nepotul Sitarului, Eni Focşa, Ion Hoştil şi Ştefan Răşcanul dau scrisoare de mărturie „la mâna coconului Scărlătachi Costachi, precum noi nu avem nici o pricină de judecată cu dumnealui, care să aibă a-şi stăpâni moşia **Răşcani** în bună pace dinspre noi, care mai jos ne-am şi iscălit”[442].

1902: „**Râşcani**, sat în partea de nord a comunei Jigălia, plasa Mijlocul, judeţul Fălciu, situat în fundul unei văi şi având o populaţie de 56 familii sau 274 suflete. Are o biserică, făcută la 1750, deservită de 1 preot și 2 dascăli. Locuitorii sunt răzeşi şi se ocupă şi de cultura viilor”[443].

---

440 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iaşi 1915, pp. 4-7

441 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 325, p. 418

442 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, p. 108

443 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 252

RĂŞCANI

(comuna Dăneşti, Vaslui).

1635, martie 12: Zapisul vornicului de gloată Neniul, în care mărturiseşte că, după pâra dintre Constandin şi Nicoară, pentru a patra parte din **Bârzăşti** (Bârzeşti, comuna Ştefan cel Mare, Vaslui), a venit în sat şi a adunat oameni pentru mărturie, printre care Pătraşcu de **Buhăeşti** (comuna Vultureşti, Vaslui), Constandin din **Onceşti** (Unceşti, comuna Zăpodeni, Vaslui), Ţiul de **Vultureşti** (comuna Vultureşti, Vaslui), Nicoară Sfeclă de **Răşcani** (comuna Dăneşti, Vaslui), Nechifor de **Bolaţi** (comuna Rebricea, Vaslui), popa Coste de **Deleşti** (comuna Deleşti, Vaslui), Samson şi Gavril Ciurlan de **Albeşti** (comuna Deleşti, Vaslui), cu care a „împărţit vatra satului în 4 părţi şi am stâlpit, ca să ţină Nicoară 3 părţi în vatra satului, dinspre apus, din vale până la marginea pădurii, iar lui Constandin i s-a ales a patra parte din vatra satului, spre răsărit, unde i-s casele. Aşijderea din heleşteie, din ţarină şi din tot locul”[444].

1637, martie 15: Scrisoarea trimişilor domneşti Gligore de **Cozmeşti** (comuna Deleşti, Vaslui) şi Mihăilă şi Ştefan de **Munteneşti** (comuna Ştefan cel Mare, Vaslui), care au cercetat pâra lui Oţel Andronachi împotriva lui Spinul de **Comăneşti** (comuna Cavadineşti, Galaţi) „pentru o moară ce a făcut Oţel Andronache pe locul

---

[444] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 56, pp. 59, 60

Turceştilor (azi Unceşti, comuna Zăpodeni, Vaslui) şi un ţărmure este pe hotarul Comăneştilor, iar Spinul a zis, înaintea măriei dumitale, că-i îneacă fânaţul şi oarece arie bătrână”. Cercetând, împreună cu „toţi răzeşii din Comăneşti”, trimişii constată că moara „nu strică nimic pe locul Comîneştilor, ce a grăit Spinul, un om fără de ispravă, pe chizmă, şi a fost moară şi mai de înainte vreme pe acel loc, la Capul Luncii, şi au venit cu toţi răzeşii Spinului şi l-au primit şi pe ţărumurile Comăneştilor, iar dintre aceşti răzeşi, cui va trebui să-şi facă moară, să le găsească mai sus loc de moară, să-şi facă… şi-i va primi şi Andronache, ca să-i întoarcă, de pe acel ţărmure. / Şi s-a făcut această scrisoare dinaintea lui Nicoară de **Răşcani** (comuna Dăneşti, Vaslui), Andrei nepotul Spinului, Vasile Motăş, Costancea, Dumitran, Gligorcea sin Păloga de **Glodeni** (comuna Codăeşti, Vaslui), feciorii lui Oţel toţi; aceştia suntem toţi răzeşi şi l-am primit noi, cu toţii, pe acel loc şi, acum, cu nimic nu ne amestecăm. Şi au mai fost şi alţi megieşi între noi, anume Albotă din **Negrileşti** (comuna Zăpodeni, Vaslui), Hilip din **Hilimoneşti** (lângă Măcreşti, comuna Rebricea, Vaslui), Apostol de Răşcani, Andreian de **Ciofeni** (comuna Zăpodeni, Vaslui), Sârbul şi Roman de **Hultureşti** (Vultureşti, comuna Vultureşti, Vaslui), Gligorcea de Glodeni, Mihăilă de **Munteneşti**, Pătraşco de **Băleşti** (comuna Piscu, Galaţi) şi mulţi oameni buni şi bătrâni”[445].

1902: „Râşcani, sat în partea de nord a comunei Bereasa, plasa Mijlocul, judeţul Vaslui, situat pe Dealul Râşcanilor, pe o suprafață de 286 hectare, din care 27 hectare pădure, şi 149 hectare loc de cultură, fânaț, imaș

---

[445] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 39, pp. 39, 40

ale proprietăţii. Are o populaţie de 15 familii sau 75 suflete. Locuitorii posedă: 2 pluguri şi 3 care cu boi, 2 căruțe cu cai; 16 vite mari cornute, 30 oi, 3 cai, 9 râmători; 10 stupi”[446].

RÂŞCINŢI

(lângă Mihăileanca, raion Secureni, Ucraina).

1447, ianuarie 14: Întărit de Ştefan voievod spătarului Şandru, care primesc uric pentru „satele, pe Nistru, anume: Coleşeuţi, şi Râşcinţi, şi Dubovaia, şi Neporotova, şi Vişneuţi, şi Ogojov şi, la gura Cobâlcinei, unde este moara lor”[447]. Hotarul, din veac.

RAŞCOV

(sat pe Nistru, raionul Hotin, Ucraina).

1455, iulie 2: Întărit de Petru voievod logofătului Mihail, care primeşte uric pentru „satele anume: curtea lui, pe Siret, care a fost a lui Neagoe, şi Părtănoşii, şi, la gura Pobratei, unde este jude Cârstea şi Danciul, amândouă judeciile, şi, Heciul, şi Valea Seacă, pe care şi le-a cumpărat de la verii lui Neagoe, şi, pe Răut, Procopeni,

---

[446] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 252

[447] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 271, pp. 383, 384

cu moara, şi Izbişcea, unde este Danilo şi Budul, şi prisaca lui pe Nistru, anume a lui Bileac, cu gârla şi iezerul şi cu tot venitul lui, şi, la graniţă, sub Sneatin, Gavrilăuţi, şi, mai jos de acesta, Ivancăuţi şi Pogorilăuţi, pe care i-a cumpărat de la Manea Globnicu şi de la copiii lui, şi, pe Nistru, anume Raşcăuţi, pe care i-a cumpărat de la Mândrea Jumătate"[448]. Hotarul, din veac.

1770-1772: Satul **Raşcovul**, ţinutul Hotinului, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanţev[449], **toată suma caselor: 34**. Scădere rufeturi 2: 1 popă, 1 dascăl. Rămân birnici 32. / **Birnicii**: Ion, morariul / Petre, morar / Mihai brat (frate) morariul / Hrior, rus / Alecsa, rus / Vasile / Ilaş / Ion Leu / Vasile, cibotari / Ivan, rus / Ivan Uţul / Iacon Tătială / Mihai, olariul / Ivan Ţusic / Fodor, rus / Ivan Mangiu / Ivan cel mic / Dănilă, rus / Hrior Căcăriază / Vasile, vătăman / Ştefan al preotesei / Ivan Pedermac / Vasile Măbancă / Ivan Orbul / Timofte / Ivan, puşcaşu / Ştefan Cuşmirciuc / Ivan Ignat / Vasile, vornic / Vasile Miherez / Vasile Liasă / Simion, morariul. // **Rufeturi**: Popa Toader / Nicolae, dascăl.

1904: „**Raşcov**, sat în judeţul Hotin, volosti Rucşin, aşezat pe malul drept al Nistrului, aproape de fruntaria austriacă. Are 209 case, cu o populaţie de 1.870 suflete; biserică; şcoală frecventată de 51 elevi, din 250 copii în vârstă de şcoală"[450].

---

[448] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 48, pp. 67-69

[449] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 129

[450] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 172

RÂŞCOVA

(unde este Alexa Râşcov, comuna Işnovăţ, raionul Orhei, Moldova).

Întărit, în **14 aprilie 1435**, de Ştefan voievod, vornicului Petru Hudici, care primeşte uric pentru „satele anume: curtea lui Mândrea, pe Siret, şi cu pricuturile sale, şi un loc din pustie la Voinăuţi, lângă locul lui Oancea, şi o prisacă, la obârşia Ogrincei, unde este Alexa Râşcov, şi o selişte pe Milcov, anume Lumireni, două locuri din pustie, la prisaca lui Chiprian şi la prisaca lui Detelea, şi două sălaşe de ţigani, anume Micula şi cu copiii săi şi cu toate sălaşele sale… Iar hotarul satului lui Mândrea şi al seliştii să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac. Iar hotarul pustiilor să fie cât vor putea să folosească trei sate îndestul”[451].

1904: „**Râşcova**, sat în judeţul Orhei, volosti Hârtop. Are 102 case, cu o populaţie de 890 suflete; o biserică, cu hramul Intrarea în Biserică; 270 vite mari cornute, 60 cai. Împrejurul satului sunt vii, grădini cu pomi şi păduri”[452].

---

[451] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 139, pp. 193, 194

[452] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 177

RĂTEAZI

(Vaslui).

1638: Orăş, feciorul Bolei, vinde lui Apostol Cehan, pentru 15 ughi (ducaţi ungureşti), „partea mea de ocină şi de cumpărăruri din satul **Răteazi**, de ţinutul Tutovei… partea mea din **Poeneşti** de pe Racova… partea mea din **Pietreşti**… partea mea din **Prigorceni**, de ţinutul Vasluiului… dinaintea lui Bălan de **Coocari**, Gligorie Prosie, Vasile Răşgău, popii Vasile, diaconului Bosie, Nechifor, Ion, Lepădat, Tomei şi a lui Toderici de **Fereşti** şi a mulţi oameni buni”[453].

RĂTEŞTI

(lângă Păstrăveni, acum parte din Agapia, Neamţ).

1570: Întărită de Bogdan (Lăpuşneanu) voievod lui Turbure şi seminţiei sale, care cumpără, cu 300 zloţi tătăreşti, de la Coman, fiul Solomcăi, strănepot lui Negrea, „din dresele de întăritură ce le-a avut străbunul lor Negrea ploscar de la Petru voievod, o bucată din hotarul **Răteştilor**, pe unde este însemnat, din valea din

---

[453] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 63

jos, până la podul lui Iurie, şi de acolo matca apei Lozuţa, şi un loc de moară în Berheci"[454].

1616, august 21: Întărit de Radul voievod popii Ionaşcu şi lui Ilarion din **Răteşti**. Care, în baza unui zapis de mărturie de la Pătraşcu Başotă, Ionaşco Peaicul, Ivan comisul, Mogâlde şi mulţi alţii, „şi-au răscumpărat oareş-care ocină din satul **Unghenii**, toate părţilr câte au fost cumpărătură lui Stroici logofăt de la Haruţul şi de la alte neamuri ale lui din **Găneşti** şi din **Tâmpeşti**, de la Purice şi Iunuţă, şi-au întors 280 taleri de argint în mâinile Păscălinei, jupâneasa lui Stroici, şi ale feciorului lor Ionaşci Stroici… însă dresul de cumpărătură ce l-a avut Stroicu logofăt, pe acele părţi de ocină din satul Ungheni, s-au prăpădit în ţara leşască"[455].

1616, august 21: Diaconul Larion din Răteşti schimbă „nişte ocine cu Panul, de să-i dau eu în **Ungheni** câte 2 pământuri Panului, drept umul al său din **Ră-teşti**"[456].

1621, aprilie 24: Ispisoc de judecată de la Alexan-dru Iliaş voievod, după ce „au venit înaintea noastră popa Ionaşco şi Larion diaconul din **Răteşti**, jeluind cu mare jalobă pe Cozma paharnic din **Ungheani**, cum ei au fost răscumpărat a lor parte de moşie, din jumătate de sat Ungheani, partea din sus, jumătate, de la Ionaşco Stroici, care parte a fost dreaptă cumpărătură a fratelui său Vasile Stroici cămăraş de la Ionuciu comişel şi de la in frate al

---

[454] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iaşi 1907, pp. 349-352

[455] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 14, 15

[456] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iaşi 1929, p. 15

lui mai mare, feciorii lui Purice din **Stănislăveşti**, drept 120 taleri bani gata… dar Cozma, cu părţile sale de ocină, ţinea şi pe această parte de moşie, din jumătate din satul Ungheanii, partea din sus, jumătate, şi au avut ei între dânşii zi de soroc înaintea noastră, ca să aibă a se hrăni ei pentru acea parte de moşie, iar popa Ionaşco, cu Ilarion diaconul, au venit la ziua însemnată li au aşteptat până a patra zi, iar Cozma n-a venit, ci a rămas de toate cele"[457].

1623, martie 25: Mărturia Agafiei, jupâneasa răposatului vistiernic Boul, care cumpărase „nişte părţi de ocini în Răteşti, de la Tudora şi de la sora ei Erina, şi de la fratele lor Nechifor, şi de la nepoţii lor Sava şi Grozava, feciorii lui Ionaşco Ganea. După aceea, a venit seminţia lor, diaconul Larion, de s-a rugat, după moartea jupânului, ca să ne întoarcă banii pe acele părţi de ocină în Răteşti, ce sunt mai sus scrise, Deci eu, de bunăvoia mea, mi-am luat banii de la diaconul, toţi cât mi-au spus în drese, şi am dat dresele ce le-am avut în mâna diaconului, ca să fie lui ocină"[458].

1625, mai 7: Porunca lui Radul voievod, trimisă lui Ionaşco jitnicerul şi lui Gligorie Gorovei de a cerceta pricina dintre „feciorii lui Ion din **Obârşie** (la obârşia Pârâului Alb, în Borniş, comuna Dragomireşti, Neamţ) cu Nicoară de **Răteşti** (lângă Păstrăveni, Neamţ) pentru un heleşteu ce l-au făcut feciorii lui Ion"[459].

---

[457] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 16, 17

[458] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 39, pp. 53, 54

[459] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 324, pp. 396, 397

1626, aprilie 30: Mărturia lui Gheorghie Borşea comişelul şi a lui Ionaşco ot **Uscaţi** (Războienii de Jos, Neamţ) despre „cum au venit satul **Răteştii** (Agapia, Neamţ)… şi ne-au chemat la un hotar” între Răteştii „şi agăpiianii”, care „s-au împăcat dinaintea noastră”[460].

1627, februarie 21: Întărit de Miron Barnovschi voievod „rugătorilor noştri, popa Ionaşco şi popa Larion din **Răteşti** de ţinutul Neamţului”, după pâra „pentru **Ungheni**, cum ţin ei acel sat fără ispravă. Şi a fost vândut, mai dinainte vreme, lui Stroici logofăt de seminţia lor Haruţul diacul. Iar rugătorii noştri, popa Ionaşco şi popa Larion, ei au arătat înaintea domniei mele zapis de la Păscălina Stroicioae şi de la feciorul ei Ionaşco Stroici, scriind cum au dat popa Ionaşco şi popa Larion 280 taleri în mâna lor”[461].

1628, ianuarie 20: Întărit de Miron Barnovschi voievod, odată cu schimbul de moşii între Larion Diacon, fiul lui Tâmpa, nepotul lui Micul, strănepotul lui Coste, care dă „a sa dreaptă ocină şi dedină şi răscumpărare, ce a răscumpărat de la cneaghina Păscălina Stroicioae logofeteasa şi de la fiul ei Ionaşco Stroici, jumătate din jumătate de satul **Ungheni**, din partea de jos şi, de asemenea, a patra parte din jumătate din partea de sus, din acelaşi sat Ungheni, ce este în ţinutul Neamţ, pe Moldova” şi primeşte la schimb, de la Ştefan, fiul lui Boul vistiernic, şi de la surorile lui Maria, Paraschiva, ocina pe care tatăl lor a avut-o „de la Haruţul şi de la

---

460 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 55, p. 75

461 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 152, p. 182

popa Ionaşco, fiul lui Iachim, în satul **Răteşti**, cât se va lege"[462].

1628, mai 22: Zapisul Sohiicăi, femeia lui Ionaşco din **târg de Iaş**, fata Tudorei, nepoata lui Zeico din **Urecheni**, prin care mărturiseşte cum a „vândut rudei sale, lui Nechifor, diaconul de acolo, drept 13 zloţi i pol… partea de ocină ce se va alege dinspre fraţii săi… Ş-fost în această tocmeală Pântea de târg **Iaş**, Gherase din **Răteşti**, Nechifor Băcea, Ciociul, Vasile Barta şi Foşea din **Urecheni**"[463].

1632, iunie 3: Porunca lui Alexandru Iliaş voievod, dată aprodului Vasile Hociungu din **Stănislăveşti** (comuna Răuceşti, Neamţ), după jeluirea lui „Lupul aprod din **Răteşti** (pe cursul inferior al pârâului Neamţ, în Neamţ), cu fraţii săi, pe diaconul Larion de acolo, zicând, înaintea domniei mele, că au un vad de moară împreună şi au fost iezit vadul; iar diaconul Larion a zis că n-a fost iezit vadul, ci a fost apa trecătoare pe matca apei, ce a iezit din pajişte şi a făcut moară… tu să strângi oameni buni, să socoteşti de va fi iezit mai de mult"[464].

1633, septembrie 15: Întărit de Moise Moghila voievod popii Larion din **Răteşti** (pe cursul inferior al pârâului Neamţ, Neamţ), care cumpără de la Luca, Anton şi Osiţa, fiii Irinei, de la Sava şi Grozava, fiii lui Ionaşco, de la Toader, fiul lui Todor, toţi nepoţii Sofroniei, şi de la diacul Andreica, fiul lui Lupul, „dreapta lor ocină din

[462] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 300, pp. 410, 411
[463] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 360, p. 504
[464] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 108, p. 134

satul **Unguraşi** (lângă Ungheni, comuna Răuceşti, Neamţ), pe pârâul Moldova… popiii Larion din Răteşti, pentru 15 taleri bătuţi, partea a 5 fraţi, iar Andreica le-a vândut pe acelea pentru 15 taleri bătuţi”[465].

1638, martie 16: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Larion de **Răteşti**, care primeşte urice pentru „o parte din satul **Răteşti**, cumpărată de la Lupul Răspon aprod, pentru 80 taleri de argint, iar Lupu ca cumpărat-o de la Iuraşco, Simion, Sava şi sora lor Iona, fiii lui Ionaşco, nepoţii lui Tâmpa… / ocina din acelaşi sat Răteşti, pe care el a răscumpărat-o de la Ştefan Boul şi de la fraţii lui, fiii lui Boul vistiernic, partea popii Ionaşco şi a fraţilor lui, fiii popii Ioachim, nepoţii lui Tâmpa vătav, strănepoţii lui lui, Micul, pentru 60 de galbeni ungureşti. / Şi alte părţi de ocină, pe care le cumpărase Boul vistiernic de la Tudora, Erina şi Nechifor, şi de la nepoţii lor Sava şi Grozava, fiii lui Ionaşco Ganea, toţi fiii Sofroniei, strănepoţii lui Coste Dragoş, a treia parte din jumătatea de jos a satului Răteşti, cu loc de moară pe Topoliţă, pentru 300 de taleri bătuţi. / Şi altă parte din acelaşi sat Răteşti, din ţinutul Neamţ, pe Topoliţă, partea lui Haruţul, cumărătură lui Boul vistiernic tot de la Haruţ, dată la schim, şi le-a dat Larion diacon o parte de ocină din **Ungheni**¸ce îi este cumpărătură de la cneaghina Păscălina Stroicioaie şi de la fiul ei Stroici, pentru partea lui Haruţul din Răteşti. / Şi de asemenea o altă parte, pe care a cumpărat-o de la nepotul lui, popa Ionaşco, fiul popii Ioachim, pentru 24 de taleri de argint. / Şi o parte de ocină din satul **Rădeni**, cumpărată de la fraţii lui, Gherase, fiul lui Tâmpa vătav, şi Nicoară Bechea, fiul

[465] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 395, pp. 497, 498

Pântoaiei, pentru 10 galbeni ungureşti. / Şi o parte de ocină din satul **Unguraşi**, în ţinutul Neamţ, cumpărată de la Luca, Anton şi Oghiţa, fiii Erinei, şi de la Sava şi Grozava, fiii lui Ionaşco, şi de la Toader, fiul Tudorei, nepoţii Sofroniei. / Şi de la Andreica vătav, fiul lui Lupul, toată partea, pentru 30 taleri de argint. Şi de asemenea, altă parte din acelaşi sat Unguraşi, răscumpărată de la Ion Popăscul din Urecheni, pentru 60 taleri de taleri număraţi"[466].

1640, iunie 5: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Pântelei, feciorul lui Ionaşco Bebechiu, Isac ginerele său, şi Antimia, fata lui Bebechiu, au pârât de faţă, înaintea domniei mele, pe popa Larion de Răteşti pentru o parte de ocină de acolo, din sat din **Răteşti** (comuna Păstrăveni, Neamţ), care parte o au fost vândut Iuraşco, Simion, Savin şi Iona, fraţii lui Pânntelei şi ai Antimiei, toţi feciorii lui Ionaşco Bebechiu, cu case din vatra satului şi din tot locul, Lupului Răspop aprodul, pentru 80 taleri. / Deci Lupul Răspop a scos şi el acea parte la vânzare. Şi aşa a zis popa Larion, că a întrebat pe toată seminţia lui Pântelei şi a fraţilor săi… dar nimeni nu s-a aflat să-i întoarcă banii. Iar popa Larion s-a sculat şi şi-a vândut altă parte de ocină, ce-a avut în **Bârgăoani** (comuna Bârgăoani, Neamţ), şi a dat toţi banii Lupului aprodului, 80 de taleri bătuţi, şi a răscumpărat acea parte de ocină"[467].

1644, mai 20: Zapisul de mărturie de la Drăguș vornicul ot **Preutești** (comuna Timișești, Neamț) și Toa-

---

466 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 278, pp. 267-271

467 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 372, p. 382

der a popei din **Stănăslăvești** (comuna Păstrăveni, Neamț), în care scriu „cum a venit diaconul Larion ot **Rătești** (comuna Păstrăveni, Neamț) cu cinstită cartea măriei sale lui vodă, ca să mergem noi, cu oameni buni, să-i alegem dreaptă ocină și moșie de **Ungheni** (comuna Păstrăveni, Neamț), partea diaconului Larion, a treia parte de sat Ungheni. / Iar noi am chemat pe pitarul Cărăman Vasile, pe frate-său Gligorașco Cărăman și pe Marco ot **Neamț**, Toader Cumpătu și diaconul Boț ot **Urecheni** (comuna Urecheni, Neamț), popa Vasile, Constantin diaconul, Tuduran și Gheorghe sin (fiu) Tuduran ot **Preutești**, Ifrim vătăman ot **Hilipești** (Filipești, comuna Filipești, Bacău) și alți oameni buni din Preutești, bătrâni și tineri... Și i-am hotărât și i-am ales partea diaconului Larion, din partea de sus, de către hotarul Sârbilor și al Zmeeștilor, și i-am stâlpit partea cum am socotit cu oameni buni... / Și am scris eu, feciorul lui Drăguș, anume Gligorie, ca să se știe”[468].

1645, mai 22: Larion diaconul, feciorul Tempei, nepot Micului, strănepotul lui Coste din satul Răteşti, face un schimb de moşii cu jupâneasa Agafia, văduva lui Boul vistiernic, „şi-am schimbat a mea ocină din satul **Ungheni** (comuna Păstrăveni, Neamţ), din tot satul a treia parte, cumpărătură de la jupâneasa Pascalina a răposatului Stroici logofăt… iar jupâneasa Agafia mi-a dat, din jumătate de sat **Răteşti** (comuna Păstrăveni, Neamţ), din partea de jos, a treia parte, dreaptă cumpărătură de la Haruţul diacul din Răteşti”[469].

---

[468] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 325, p. 316

[469] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 80, pp. 73, 74

1646, iunie 14: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod diaconului Larion, „spre aceea ca să fie tare şi puternic a ţine şi a opri o parte de ocină din satul **Răteşti**, ce-a fost vândută şi o au răscumpărat de la Boul vistiernic, să n-aibă treabă nepoţii lui Ionaşco, şi Toader, şi Gheorghe, pentru că s-au pârât de faţă şi au rămas. Să aibă el a ţine, precumu-i spun şi în dresă, acea parte ce se cheamă partea Haruţului”[470].

1646, iunie 20: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui logofăt Toderaşco, care cumpără, cu 30 lei bătuţi, de la Larion, diaconul din **Răteşti**, şi de la fiii lui Ionaşco, Gheorghiţă, Alexandra, Anna şi Todosca „30 de pământuri din satul **Unguraşi** de la ţinutul Neamţului”[471].

RÂTUL

(în hotarul Târgului Frumos, comuna Bălţaţi, Iaşi).

1639, februarie 16: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului vistiernic Iordache (Cantacuzino), care primeşte danie domnească „o bucată de şes, ce se zice Râtul, ce este pe Bahlueţ, dreaptă ocină domnească din hotarul **Târgului Frumos**. Ce se începe acea bucată de şes din hotarul Avrămeştilor, în sus, până la moara rugătorilor

---

[470] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 401, p. 346

[471] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 414, p. 356

noştri, călugărilor de la Hangu, însă numai cât ţine şesul"[472].

1639, septembrie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Iurdachie (Cantacuzino) fost mare vistier, care primeşte ispisoc pentru dania domnească „o bucată de şes, ce se cheamă **Râtul** (în hotarul Târgului Frumos, Iaşi), pe Bahlueţ… din hotarul **Târgului Frumos**. Şi se începe acea bucată de şes din iazul călugărilor de la sfânta mănăstire Hangul, în jos, pe Bahlueţ, pe ambele părţi, până în hotarul satului **Avrămeşti** (lângă Prigorenii Mari, oraşul Târgu Frumos, Iaşi)"[473].

1679, iunie 15: Enache gramaticul, tatăl vitreg al lui Ion Neculce, se pârăşte cu Gligorie Hăbăşăscul „pentru o parte de ocină ce se cheamă şesul **Râtul**, până unde se împreună cu hotarul **Bălţaţilor**, ce este pe Bahlueţ, în ţinutul Cârligăturii, Enache ţinând că o are, prin socrul său, Iordache vistiernic, danie de la Iftimia păhărniceasa, fata lui Gligorie Ureche, iar Gligorie Hăbăşăscul zicând că o are şi el danie de la Alecsandra, altă fată a lui Gligorie Ureche"[474].

1725: Mărturie hotarnică despre moşia **Râtul** a lui Ion Neculce, „ce este dinspre **Scorţăşti** şi dinspre **Albeşti**… la capul hotarului din jos, unde se hotărăşte cu **Frătenii** şi cu **Bălţaţii**, o piatră pe coastă în malul Bahlueţului"[475].

1739, mai 12: Pâra dintre Ion Neculce fost mare

---

[472] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 35, p. 42

[473] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 225, pp. 225, 226

[474] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An VII, Fasc. VII, 1928, pp. 40, 41

[475] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An VII, Fasc. VII, 1928, p. 41

vornic şi călugării de la Săcul „pentru şesul **Râtul**… din Bahlueţ, pe lângă hotarul **Bălţaţilor**, până în drumul cel mare”[476].

1774, iunie: Satul **Râtul lui Iosipu**, ţinutul Hârlăului, ocolul Bahluiului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[477]**, toată suma caselor: 9**. Scădere rufeturi 5: 3 mazili, 2 ruptaşi. Rămân birnici 4. / **Birnici:** Neculai, ungurian, blănar / Vasile, murar lui Iosip / Lupul, argat Petrii / Zadic, ungur, argat Sandului. // **Rufeturi:** Iosipu Fâncu, mazil / Petre sin (fiu) lui, mazil / Sandu zet (ginere) lui Iosipu, mazil / Nica brat (frate) Sandu, ruptaş / Iancu frate lor, ruptaş.

RĂTUNDA

(raionul Briceni, Moldova).

1770-1772: Satul **Rătunda**, ţinutul Hotinului, ocolul Mijlocului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[478], **toată suma caselor: 17**. Rămân birnici 17. / **Birnici**: Toader, vornic / Constantin, rotariul / Gheorghe Țapu / Toader Magul / Timofte Păscălin / Andrei fiul lui Magul / Ion Tușul / Nicolae, strungar / Ștefan, rusul / Constandin Țapul / Nostandin fiul lui Toader / Miron fiul

[476] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An VII, Fasc. VII, 1928, p. 41
[477] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 225
[478] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 165, 166

pricăcariului / Vasile, strungar / Ivan, rusul / Lupul Colibir / Sava fiul lui Rugina / Toader, rusul.

RĂUCANI

(pe Borcea şi Crasna, lângă Martineşti, Vaslui).

1667, februarie 2: Vasile de **Crăsnăşeni**, ce-a fost căpitan, feciorul lui Toader, şi feciorii lui Apostolachi şi Gavril vând lui Contăş logofăt, pentru 62 de taleri, părţile lor din „satul **Giurgeşti** pe Crasna, în ţinutul Fălciului şi al Vasluiului, între ţinuturi, care sat se împarte în trei bătrâni, deci partea noastră este jumătate de bătrân… / Aşjderi, partea de ocină din satul **Răucani**, în gura văii Borcei, în ţinutul Vasluiului, ce am cumpărat de la Burghialia… / Aşijderi, altă parte de ocină, din satul **Mărtineşti**, iarăşi pe valea Borcei, în ţinutul Vasluiului, care este aleasă şi stâlpită, din pârâul Borcei spre răsărit, până în muchia dealului, unde se împreună cu acel loc de la Giurgeşti”[479].

[479] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 267, 268

RĂUCĂUȚI

(Răvcăuţi, Revcăuţi, raionul Noua Suliţă, Ucraina).

1770-1772: Satul **Răucăuţii**, ţinutul Hotinului, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanţev[480], **toată suma caselor: 34**. Scădere rufeturi 7: 1 popă, 6 scutelnici. Rămân birnici 27. / **Birnicii**: Vlasie Nescoro / Necolae sin (fiu) morariu / Dumitraș / Andrei, morar / Ursul, morar / Anton zet (ginere) morarului / Mihai Horobeț / Mihai, dohotar / Ilașco zet vornicului / Ion, vornic / Ion sin Alecsei / Sandul Moldovanu / Andrei Horobeț / Hlihor sin morarul / Hlihor zet Sofroni / Tincu, butnariul / George sin Grigoraș / Arseni zet Sandei / Ion, butnariul / Vasile zet Sandei / Ion Gâză / Ion, vătăman / Ion Surdul / Andrieș, butnariul / Onofrei Pavlutcă / Ion Pavlutcă / Mihai. // **Rufeturi**: Savin, scutelnic al căpitanului Ion / Pricup, popă / Sofroni, tij (la fel) scutelnic / Ion Hezmecheri, scutelnic / Lupașcu, scutelnic / Ioniță, cojocar / Andrei, scutelnic.

---

[480] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 117, 118

RĂUCEŞTI

(sat întemeiat de Ravici, comuna Răuceşti, Neamţ).

1437, martie 12: Întărit de Ilie voievod lui Ion Ţolici şi fratelui său Şandru, care primesc uric pentru „Văratecul lui Giurgiu, unde au fost viile saşilor, să-şi întemeieze sat… Iar hotarul acestui loc să fie până la **hotarul lui Ravici** şi până la hotarul lui Băloş, pe Neamţ, şi până la hotarul tătăresc al lui Manea şi până la hotarul lui Oglindă. Acesta este tot hotarul acestui sat”[481].

1625, august 18: Întărit de Radul voievod fraţilor Radul vornic de gloată şi Simion postelnic, fiii fostului hatman Gheorghie, care primesc uric pentru „satul anume Rauce (Răuceşti), ce este în ţinutul Neamţului, de ocolul Târgului Neamţ, şi cu vad de moară pe râul Sărata”[482].

1627, martie 22: Întărit de Miron Barnovschi voievod lui Arsenie, al treilea logofăt, care primeşte uric pentru „un sat, anume **Răuceşti**, în ţinutul Neamţului, cu loc de iazuri şi de mori pe răul satului, şi din ţarină, care sat a fost al nostru drept domnesc, ascultător de cetatea Neamţului, şi a fost acel sat scris într-un uric pe care l-am luat domnia mea de la credinciosul nostru boier Lupul mare vornic, când am cumpărat de la el satul **Vindăoanii** (Ghindăoani, Neamţ), şi însămi am scris acel sat, pe care l-am dat la mănăstirea domniei mele Hangul, şi am scris

---

[481] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 169, pp. 237, 238

[482] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 368, p. 437

cu mâna domniei mele, în afara târgului acelui uric, pe marginea lui, că am dat domnia mea acel sat slugii noastre Arsenie, al treilea logofăt”[483].

1634, ianuarie 5: Zapisul Nastasiei, jupâneasa fostului logofăt Arsenie, şi al fiului ei Gheorghiţă, în care mărturisesc „cum am vândut satul **Răuceştii** (comuna Răuceşti, Neamţ) dumisale lui Gheorghe Boţul, drept 250 de galbeni, ce ne-a fost cumpărătură de la Radul, ce-a fost vornic, şi de la fratele lui Simion, feciorii lui Gheorghe ce-a fost hatman… Şi în tocmeala noastră au fost Nil, egumenul de la Pângăraţi, Gherghiţă şi Neculai de **Bârgăoni** (comuna Bârgăuani, Neamţ), Pătraşco de **Hlăpeşti** (comuna Dragomireşti, Neamţ), Ionaşco de **Negreşti** (contopit cu Borniş, comuna Dragomireşti, Neamţ) şi alţi oameni mulţi”[484].

1636, martie 13: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod clucerului Ştefan Boul „pentru aceea ca el să fie tare şi puternic să stăpânească o parte de ocină din satul **Munteni** (înglobat în Răuceşti, comuna Răuceşti, Neamţ), în ţinutul Neamţului, partea lui Ciocârlie fost pârcălab, pentru că el a fost dator tatălui său Toader Boul vistiernic, cu 40 de ughi galbeni, 4 boi, 4 vaci şi un cal bun. / Şi de asemenea… să stăpânească ocina lui din satul **Sârbi** (înglobat în Ungheni, comuna Răuceşti, Neamţ), din ţinutul Neamţului, pentru că el

483 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 171, pp. 222-225

484 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 3, p. 6

(Ciocârlie) de asemenea a fost dator tatălui său Toader Boul, cu 60 ughi galbeni”[485].

1638, februarie 1: Carte de judecată de la Vasile Lupu voievod, dup ce a venit „Ghiorghi Boţul şi s-a jeluit cu mare jalobă, cum i se împresoară hotarul satului **Răuceştilor** (comuna Răuceşti, Neamţ) dinspre târg şi dinspre alte sate… Domnia mea am ales pe Marco de Neamţ, ce a fost şoimar, şi pe Toader diacul de **Stăneslăveşti** (Stănislăveşti, comuna Miroslăveşti, Iaşi) şi i-am trimis acolo, să strângă oameni buni şi bătrâni, megieş de primprejur. Deci au strâns pe Ihnat, Nechifor şi Cârstea din **Sârbi** (înglobat în Ungheni, comuna Răuceşti, Neamţ), Condrea, Simion. Florea şi Calistrat din **Zmeeşti** (lângă Târgu Neamţ), Mihăilă cel bătrân, Ştefan şi Gheorghi Loghin din **Măneşti** (azi Blebea, lângă Târgu Neamţ), Dumitru cel bătrân şi Toader din **Borceşti** (lângă Târgu Neamţ), Thodor călugărul, ce a fost la **Oglindeşti** (sau Oghindeşti, azi Oglinzi, comuna Răuceşti, Neamţ)… şi au ales tot hotarul Răuceştilor, dinspre alte hotare. / Şi se începe hotarul pe unde a fost de veac: din podul Sârbilor, drept peste câmp, în cornul dumbrăvii, de acolo în capul făgetului, unde au fost ariile Sârbilor; de acolo, prin pădure, la loziile Băloşenilor, de acolo, pe drum, prin dumbravă, până unde se adună hotarul Mănilor cu a târgului, de acolo la deal, până în drum, ce loveşte în capul Poenii Lungi; de acolo, pe lângă poiană, la deal, în Porumbul vornicului, de acolo peste pădure, în Valea Sărăţii, în vadul Corchizului; de acolo, în jos, într-un bolovan, de acolo drept peste câmp în izvorul Topoliţăi, Topoliţa în jos, până în podul lui Gherasim, unde a fost

[485] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 355, pp. 398, 399

drumul cel mare, drumul în jos, unde se încheie hotarul în podul Sârbilor. Pe aicea au ales hotarul şi au pus semne”[486].

1640, iunie 8: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Toader, diac din **Stănislăveşti** (comuna Păstrăveni, Neamţ), după ce i s-a jelui Gheorghe Boţ, „zicând că ai fost hotarnic şi ai socotit şi ai ales dinspre alte sate şi dinspre târg hotarul satului său **Răuceşti** (comuna Răuceşti, Neamţ)… iar acum a trecut satul **Zmeeştii** (lângă Târgu Neamţ) cu arătura capetelor pământurilor peste acel hotar ce l-ai socotit tu în hotarul Răuceştilor. Şi aşijderi şi satul **Borceştii** (comuna Răuceşti, Neamţ) iarăşi a intrat, din sus, într-acel hotar al Răuceştilor, de au arat şi-au pus garduri peste hotar, până în valea Sărăţii. / Pentru aceea, să mergeţi cu toţii şi să socotiţi şi, de vor fi Zmeeştii şi Borceştii intrat în hotarul Răuceştilor, peste hotarul cel bătrân, ce-a fost cum aţi aflat voi cu dreptul, să ne daţi ştire”[487].

1774, iunie: Satul **Răuceştii** şi **Făgeţălul**, ţinutul Neamţului, ocolul de Sus, după recensământul lui Rumeanţev[488], aveau **toată suma caselor 31**. Scădere rufeturi 4: 4 popi. Rămân birnici 27. / **Birnici**: Toader Epure / Ion Andronachi / Ion Humă / Petre Covrig / Petre Luca / Sandul Covrig / Ursul, vrâncean / Gavril cel Mic / Vasile sin (fiu) Grigori, ungurian / Ion Condre / Vasile fiul lui Macovei / Gheorghe Simeon / Obrejă / Apostol

---

[486] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 239, p. 222

[487] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 373, pp. 382, 383

[488] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 16

fiul lui Acsentii / Savin fiul lui popa Vasile / Sandul Faleş / Lupul, baciul / Toader Ilca / Basile, muntean / Ştefan dascăl / Ioniţă, cojocar / Ursul Stan /Sandul Stan / Ion a Păvăloaei / Gavril Stan / Vasili Stan, vornic / Andrei Cucul. // **Rufeturi:** Popa Iftimi / Diaconul Gavril / Popa Ilii / Diaconul Ion.

1902: „**Răuceşti**, comună rurală în marginea dinspre nord-est a plășii de Sus-Mijlocul, judeţul Neamţ, pe teritoriul ce se întinde către valea Moldovei, până în ramurile estice ale munţilor Hălăuca (marginile judeţului Suceava), cum și pe podişurile și dealurile ce se întind între cursul pârâului Râșca, spre sud; se mărginește, spre sud-vest, cu comuna Vânătorii Neamţului, spre sud, cu o parte din pământurile aceleiași comune și moșia Grași, spre est, cu comuna Păstrăveni, iar spre nord, cu hotarul judeţului Suceava, care desparte comuna de moşiile Drăgușeni, Sârbi, Săvești şi Brusturi, prin o a treia parte a pârâului Râșca, E formată din cătunele: Răucești, Munteni, Aprodul Purice, Oglinzi şi Lingurari, pe o suprafaţă de 2.834 hectare. Locuitorii sunt în mare parte răzeși. Dintre locuitorii împroprietăriți în 1864, sunt astăzi: 135 care încă trăiesc și-și stăpânesc singuri locurile; 183 ce stăpânesc locurile ca urmași ai celor împroprietăriți. Dintre locuitorii împroprietăriți în 1878 sunt: 157 cari trăiesc; 157 care au moştenit pământul de la cei împroprietăriți şi 64 de inși care, deși cultivatori de pământ şi însuraţi, n-au nici un fel de proprietate. Are: 3 biserici, deservită de 4 preoți şi 6 eclesiarhi; o școală mixtă; 2 mori de apă. Vite: 1.836 vite mari cornute, 1.600 oi, 214 cai şi 380 râmători. Comunicaţia cu satele vecine se face prin: șoseaua judeţeană Neamţ-Fălticeni, și Neamţ-Paşcani; apoi prin un drum, care se leagă cu şoseaua Făl-

ticenilor, trecând prin satele Oglinzi, Răucești, Munteni, Ungheni, la Timişeşti. / **Răuceşti**, sat în comuna Răucești, situat la 48 km de oraşul Piatra și format din trupurile Răucești de Jos (Rădeni) și Obraji, cu o întindere de 723 hectare 90 ari (635 fălci), şi o populaţiune de 262 familii. Are 2 biserici, dintre care cea din Răuceşti de Jos, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, a fost începută de Mihail Cogălniceanu, la 1866; o şcoală, frecventată de 77 elevi”[489].

RĂUSENI

(sat pe Jijia, comuna Răuseni, Botoşani).

1425, mai 12: Întărit de Alexandru cel Bun, lui Stroici, printr-un uric pentru „două sate, anume Levoşăuţi, cu toate cuturile sale, şi Nepolocăuţi (ambele în Bucovina – n. n.), şi două selişti pustii: una Derenăuţi, şi alta pe Roşul, în dreptul movilei celei mari. / Iar hotarul acestor două sate să fie după hotarele vechi, pe unde din veac au folosit; iar hotarul acestor două pustii să fie după hotarele vechi, pe unde a folosit Zubrea… / Şi încă i-am dat uric pentru satele lui Ravas de la Suceava şi de la Jijia (Răusăni) şi pentru tătari, pentru ca ei şi neamul lor să nu mai pomenească niciodată şi nici să nu mai vorbească

[489] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 216

nimic, niciodată, pentru satele lui Ravas şi pentru tătari”[490].

1433, decembrie 14. Întărit, de Ştefan voievod, lui Micle, care primeşte uric pentru „Răusănii pe Jijia, unde este casa lui, şi, pe Bârlad, Micodanii, anume Dănuţa şi la Locurile Gemene”[491].

1644, ianuarie 21: Soţii Gligore şi Lupa Ureche, Toma stolnicul cel mare şi Aniţa, Lupul şi Antimiia Bucium, Savin şi Nastasiia, împarte între ei „moşiile de pe socrul nostru Voruntar (Prăjescul) comisul şi de pe soacra noastră… mai apoi din zapisul de împărţeală ce-a avut soacra noastră cu frate-său, răposatul Neagoe postelnicul şi am mai adaos şi jumătate din toate satele care s-au venit cu împărţeală lui Condre vameşul de pe jupâneasa lui Sofroniia, iar după moartea ei le-am împărţit cu Dumitraşco Neagoe, feciorul postelicului Neagoe. / Şi-au venit pe partea vornicului Ureche şi a jupânesei Lupa jumătate de sat **Negriteşti** (comuna Podoleni, Neamţ), la ţinutul Neamţului, satul **Străşeni** (comuna Străşeni, judeţul Chişinău, Moldova) pe Bâc, la ţinutul Lăpuşnei, jumătate de sat **Cruhliceni** (judeţul Chişinău, Moldova), iarăşi la acel ţinut, a opta parte din satul **Vlăşineşti** (azi Lunca Prutului, comuna Trifeşti, Iaşi) pe Prut, ce-s în ţinutul Iaşilor, şi jumătate de sat **Tătăreni** (lângă Oneşti, comuna Plugari, Iaşi), pe Miletin, ce-s la ţinutul Hârlăului. / Şi s-au venit în partea stolnicului Toma şi a jupânesei Ana jumătate din satul **Negriteşti**, ce-s la ţinutul Neamţului, satul **Săleştea** (sau

---

[490] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 61, pp. 88, 89

[491] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 121, p. 174

Seliştea, înglobat în Şipileşti, comuna Popricani, Iaşi) pe Prut, a opta parte din **Vlăşineşti**, iarăşi pe Prut, ce-s la ţinutul Iaşilor, a patra parte din **Volcineţ** (Vălcineţ, judeţul Ungheni, Moldova), cu vecini, la ţinutul Orheiului, şi trei părţi din patru părţi din **Răuseni** (comuna Răuseni, Botoşani) pe Jijia, la ţinutul Hârlăului. / Şi s-au venit stolnicului Bucium şi jupânesei Antimia jumătate de sat **Voruntăreşti** (Volintireşti, comuna Alexandru I. Cuza, Iaşi), cu vad de moară în Siret, ce-s la ţinutul Romanului, satul **Unchiteşti** (sat pe Prut, ţinutul Iaşi) pe Prut şi **Cumcenie** (sat pe Prut, ţinutul Iaşi), iarăşi pe Prut, ce-s la ţinutul Iaşilor, şi a treia parte din **Cândeşti** (comuna Cândeşti, Botoşani) pe Siret, cu vad de moară în Siret. / Şi s-au venit pe partea lui Savin şi a jupânesei Nastasia satul **Giurgeştii** (înglobat în Târgu Frumos, Iaşi), cu heleşteie pe apa Bahlueşului, părţile ce se vor alege din **Tâmpeşti** (înglobat în Săcăreşti, comuna Cucuteni, Iaşi) şi din **Balosineşti** (comuna Cucuteni, Iaşi), ce-s la ţinutul Romanului, satul **Ilişenii** (comuna Santa Mare, Botoşani), în gura Coroviei, şi **Zudureni** (sat pe Prut, ţinutul Iaşi) pe Prut, ce-s la ţinutul Iaşilor"[492].

1644, aprilie 17: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Gavril hatman și pârcălab de Suceava, care primește uric pentru „un sat anume Epoteștii (Bucovina), în ținutul Suceava... / Și de asemeni, satul **Păstrăveni** (comuna Păstrăveni, Neamț), ce este în ținutul Neamț, pe pârâul Topolița, cu locuri de iazuri și de mori, ce și-a cumpărat mai întâi de la Iane și de la Luca, foști vătafi, apoi de la răposatul Pană vistiernic, toată partea lui Căzan fost postelnic, mai înainte cumpărate de Pană vistiernic de la

---

[492] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 237, p. 217

feciorii lui Căzan și zălogite la un turc, anume Abdul Celebi, pentru datoriile sale. Iar după moartea vistiernicului Pană, au fost Iane și Luca, care l-au înlocuit în acele părți de ocină și în alte ocini ale lui, să aibă a le vinde și să plătească datoriile lui. Și a plătit Gavril hatmanul acea datorie, 80 de galbeni ungurești, în mâinile lui Iane și Luca vătafi. Și au plătit ei acea datorie acelui turc, Abdul Celebi... / Apoi s-au ridicat toți fiii lui Căzan postelnicul și au venit înaintea domniei mele și s-au plâns că îi strâmtorează Pană vistiernic și nu le-a plătit deplin acele părți de ocină, ce le-au avut de la tatăl lor. Și s-a ridicat milostivirea sa Gavril hatman și s-a tocmit cu feciorii lui Căzan postelnic și a plătit din nou acele părți de ocină din banii săi și a dat Dochiței și surorii ei Tudosca și fratelui ei Tofan, fiii lui Căzan, 50 de taleri numărați; și de asemeni, în mâinile fratelui lor Iancul, ginerele lui Căzan, și soției sale Todosia, fiica lui Căzan, 16 taleri; și de asemeni, în mâinile lui Simion și Mihail, fiii lui Căzan, 16 taleri; și de asemeni, în mâinile lui Ionașco și Tofan, fiii lui Căzan, 20 galbeni ungurești... și i-au dat privilegiile lor. / Și de asemeni, a plătit milostivirea sa Gavril hatman și alte părți din acel sat Păstrăveni, de la alți răzeși, anume: Anisia, soția lui Simion Herța din Păstrăveni, fiul lui Eremia Pagahia, fiica lui Nicoară Bechea, nepoata bătrânului Bechea, cu fiii lor Dumitru, Iachim, Toader, Grigorie, Cristea, Ionașco, Părasca și Vasilca, din vatra satului și un loc cu 20 de pământuri în țarină și din apă, cu loc de moară pe Topoliță, și a dat în mâinile lor 20 de galbeni de aur bătuți; și de asemenea, altă parte din acel sat Păstrăveni, ce-a cumpărat-o de la Mihail și Simion, fiii lui David, din vatra satului și din țarină, 50 de pământuri, și cu părți de

vad de mori, cu 40 galbeni ungurești. Și de asemeni, altă parte din Păstrăveni, 20 de pământuri, ce le-a cumpărat de la Glafira, fiica lui Ionașco Cujbă, soția lui Vasile Hociungu, și de la fiii ei Gheorghiță, Ionașco și Niculcea, și de la fratele ei Bantăș, pentru 30 de lei... / Și de asemeni, satul **Bălăneștii** (comuna Bârgăoani, Neamț), în ținutul Neamț, satul **Biceștii** (comuna Bârgăoani, Neamț) și din **Vârtop** (Hârtopul, comuna Bârgăoani, Neamț), din același ținut, cu trei iazuri și cu tot hotarul, cât se va alege, că acel sat și cu iazuri i-au dat lui călugării de la mănăstirea Râșca, cu mare rugăminte să aibă el a le face zid de piatră în jurul mănăstirii Râșca. Și s-a apucat Gavril hatman și a cheltuit banii săi, 850 lei de argint, și a zidit acel zid de piatră, de 55 stânjeni, și încă a dat sfintei mănăstiri 10 iepe. Iar mănăstirii i-au fost danie și miluire acel sat Bălănești și acele părți din Becești și din Vârto-pel, și cu trei iazuri, de la Damian vistiernic și jupâneasa Nastasia... / De asemenea, jumătatea satului **Gocimani** (azi Goșmani, comuna Români, Neamț), în ținutul Neamț, oe Orbic, cu un iaz mare și cu o altă parte din iaz, cumpărat de la Constantin Dracea, pentru 200 de galbeni ungurești, iar lui Dracea i-a fost danie și miluire de la Dumitrașco Ștefan logofăt și de la fiii lui Gheorghe, Grigorașco și Vasile, pentru slujba lui; și i-au făcut zapis fiii lui Dumiotrașco, fiindcă tatăl lor n-a apucat cu limbă de moarte... / Și satul **Iliești** (înglobat în Ardeoani, comuna Ardeoani, Bacău), din ținutul Trotușului, pe râul Tazlăul Sărat, cu curți gata, cu mori, cumpărat de la jupâneasa Nastasia Solomoneasa și de la fiii ei Ionașco, Lupul și Solonca, pentru 800 lei bătuți... / Și satul **Solonțeni** (Solonț, comuna Solonț, Bacău), de asemenea în ținutul Trotușului, pe Tazlăul Sărat, cumpărat, din

jumătatea satului a treia parte, de la Gheorghe (Ștefan) al treilea logofăt și de la frații săi Grigorașco și Vasile, fiii lui Dumitrașco Ștefan, pentru 4 galbeni unguresti. Și jumătate de sat, din partea de sus, și a treia parte din jumătatea satului de jos, cumpărat de la Nastasia Solomoneasa și de la fiii ei Ionașco, Lupașco și Solonca, fiii lui Dumitrașco Solomon, pentru 160 galbeni unguresti; și a treia parte, din partea de jos a satului, cumpărată de la Ionașco Țâra și sora lui Maria, fiii Saftei Țâroaie, și de la ginerele ei Mierăuță de la Bahnășeni, pentru 40 galbeni unguresti. / Și satul **Tătărașii** (azi Muntenii de Jos, comuna Muntenii de Jos, Vaslui), din ținutul Vasluiului, pe râul Bârlad, ce-i este danie și miluire de la însăși domnia mea... / Și satul **Bulboci** (comuna Bulboci, județul Soroca, Moldova), în ținutul Soroca, pe râul Căinari, cu iazuri și cu loc de moară, cumpărat de la Danciul și Grigorie, și de la nepoții lor Dumitrașco și Pătrașco, fiii Urâtei, și un alt Dumitrașco, cu soția lui Santa, fiica Urâtei, și de un alt Dumitrașco și fratele lui Pepelea, fiii Antemiei, și de la Mis și sora lui Olena, cumnatul lui Focșa, fiii Todosiei, și rudele lor Nastasia, Maria, Candachia și Elena, fiicele Chirenei, nepoatele lui Dumitru Grecul din **Bulboci**, pentru 550 lei de argint. / Și satul **Corjouți** (Corjeuț, județul Edineț, Moldova), ce este în ținutul Hotin, pe râul Vilia, cu iaz și cu moară, ce și-a cumpărat el înainte, parte de jos, și altă parte din jumătatea de sus, ce se cheamă partea Popeștilor, de la Grigorie Pilipovschi și jupâneasa lui Mitrofana, fiica lui Solomon vistiernicul, și de la Baico, Pătrașco și Elina, fiii lui Petrică, pentru 180 taleri de argint. Și alte părți din Corjouți, cumpărate de la Constantin, Simion și Vasile, fiii lui Gânscă, nepoții Maricăi și strănepoții Dreacăi, și

de la Eremia, fiul lui Hilip Răspopa, nepoții Andreicăi și Nastasiei Creacă, și de la Gheorghe și Simion, fiul lui Andreica Răspopa, de la Sofronia, Ionașco și Vasile, fiii Mănuntei, nepoții lui Corju, și de la nepoții lor Bilăi și Părasca, fiii Draghinei, de asemeni nepoții lui Corju, pentru 52 taleri numărați și doi boi; și altă parte din Corjouți, ce-a fost demult partea lui Vasile Lozenschi cămăraș și acum am dăruit-o rudelor lui Lozenscgi, Toderașco mare logofăt, Iurgachi vistiernic, Răcoviță Cehan logofăt, Constantin Stârcea pârcălab și Ștefan Șoldan și alte rude ale lor. / Și satul **Husieni** (în Răuseni, comuna Răuseni, Botoşani), în ținutul Dorohoiului, pe râul Jijia, cumpărat, jumătate, de la Atanasie și Simion, nepoții lui Gavril Jegon, și de la Strătulat și Lupa, de asemeni nepoții lui Jegon, pentru 120 taleri numărați; altă parte de sat, cât se va alege partea lui Onuțul, cumpărată de la Grigorie, fiul lui Mihăilă, nepotul lui Onuțul, pentru 120 taleri; și a treia parte din acel sat Husieni, partea de sus, pe cealaltă parte a Jijiei, cu locuri de mori pe Jijia, cumpărată de la jupâneasa Todosia, nepoata lui Cucora stolnic, pentru 100 taleri, ce i-a fost cumpărătură lui Cucora de la Măgdălina, fiica Anesiei, și de la mătușa ei Anesia, fiica Oașei, și de la Cristina, fiica lui Ștefan, nepoata Măgdălinei; și, din a patra parte de sat, o parte, de la Onuțul, cu iaz, cumpărată de la Gligan, fiul lui Petre, ce le-a fost lor cumpărătură de la Trifan și de la soția lui Nastasia, fiica lui Loghin, nepoata lui Jegon, pentru 60 taleri; și a patra parte din Husieni, cumpărată de la Gligan, fiul lui Hus, de la sora lui Dochia și de la cumnatul Țopa, pentru 60 taleri... / Și saul **Miclăușeni** (comuna Corlăteni, Botoşani), în ținutul Dorohoi, cu loc de iazuri și cu hotar, pe unde a stăpânit mai înainte Balica

hatman, ce și-a cumpărat el de la Maria vorniceasa, jupâneasa răposatului Lupul vornic, și de la frații ei Gheorghiță și Ion fost ceașnic, fiii lui Ștefan Prăjescul, pentru 550 de galbeni unguresți... după moartea lui Balica, au umblat ocinile lui din mână în mână... Și am cercetat noi și am luat toate ocinile lui Balica hatman din mână străină și le-am dat în mâinile nepotului său. Și a venit **Miclăușenii** în partea Mariei vorniceasa și a fraților ei, fiii lui Ștefan Prăjescul"[493].

1774, iunie: Satul **Răusenii**, ţinutul Hârlăului, ocolul Jijiei, avea, după recensământul lui Rumeanţev[494], **toată suma caselor: 76**. Scădere rufeturi 76: 2 popi, 73 panţiri, 1 jidov. / **Panţiri:** Popa Sava / Popa Costandin / Vasili sin (fiu) Petrii / Ion zet (ginere) Petrii / Pavăl fiul lui Alicsandru / Sandu, muntean / Apostu, muntean / Vasili Mancăş / Ion, muntean / Costandin nepot murariului / Grigoraş Ciorpac / Ion Gage / Irimie Darii / Toma cel mic / Toader fiul Maricăi / Toader, ciubotar / Toader Alicsandru / Iftimi fiul lui murariu / Ion Mihăilă / Iioniţă fiul lui Murariu / Iftimi / Costandin, vătăman / Vasilachi / Iftimi / Vasili, ciubotar / Hilip Giosan / Ilie Pogor / Istrati / Toader Ciur / Grigori Pleşcan / Grigori Hăţu / Ioniţă Hrişcă / Ştefan Buruiană / Ioniţă Buruiană / Ioniţă Sârghii / Irimie fiul Babii / Vasili, cioban / Lupaşcu Tătar / Ion, dascăl / Andrei fiul lui Iftimi / Pintelei Doru / Vasili Buruiană / Toader Bărbuţă / Gheorghi Iurcu / Grigori fiul lui Sandu / Toader fiul lui Sandu / Nistor Baltian / Gheorghi, muntean / Lefter, muntean / Iftimi

[493] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 297, pp. 274- 284

[494] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 246, 247

Funduc / Vârlan / Ştefan Ciofric / Grigori / Pavăl Ciofric / Petre, muntean / Constandin Başe / Ianachi Başe / Moisei fiul lui Anton / Ioniţă fiul Crăciunii / Ursachi al lui Apostolachi / Lupaşcu fiul cărăuşiţii / Macovei al lui Ioniţă / Ştefan Ţocu / Ion Comişescu / Ştefan Sofroni / Paladi Sofroni / Nica, mătăsar / Andrunachi / Simion, harabagiu / Năstac Sofroni / Carpu / Pavăl Ciutac / Vasili Şotropa / Andrei Gage / Gelină, jidov.

1902: „**Răuseni**, sat în partea de vest a comunei Comăndărești, plasa Jijia, judeţul Botoșani, așezat parte pe şes, parte pe coasta de est a Dealului Răusenilor și Livezilor, în dreapta Jijiei. Întinderea moșiei este de 3.318 hectare, din care 2.700 hectare ale proprietarului, dl Ioan Pavili, și 618 hectare ale locuitorilor. Locurile cultivabile au o întindere de 2.000 hectare. Sunt câteva rădiuri de stejar, în întindere de 25 hectare, şi o vie, pe coasta Dealului Viei, în întindere de 6 hectare. Are o populaţie de 200 familii sau 690 suflete; o biserică veche, de bârne, zidită, la 1789, de dna Bogdan, născută Ghica, şi având catapeteasma luată de la o altă biserică foarte veche, ce era în grădina caselor proprietăţii, biserică deservită de 1 preot, 2 cântăreți şi 1 paracliser; 1 moară de apă pe Jijia şi 1 de aburi, 6 iazuri bogate în peşte şi stuh. Locuitorii posedă: 590 boi și vaci, 63 cai, 2.000 oi, 105 porci; 250 stupi cu albine. / Urmele unui sat foarte vechi se văd la o localitate situată spre vest de satul Răuseni, pe coastă de deal și în dreapta Jijiei, unde astăzi se află câteva bordeie, numită Odaia Răuseni. Legenda atribuie aceste urme unui sat, numit Huseni, care ar fi fost ars de turci, acum 300 de ani. Spre nord-vest de Răuseni, pe țărmul stâng al Jijiei, față în față cu vechiul sat Huseni, la poalele podișului Ciurgăul, legenda aşează un vechi

sat, numit Murăreni, ale cărui urme de grădini şi locuri de case se pot observa şi astăzi. / Mai târziu, moșia Răuseni ia numele de Domnească și se stăpânește de o familie Ghica. Această familie a avut case mari de piatră, lângă biserica veche. Tot pe-aci sunt urmele unei vechi iezături, la nord-vest de satul Răuseni, de ambele părţi ale Jijiei, care, se zice, forma un iaz foarte mare, ce se întindea spre vest şi acoperea tot șesul Jijiei şi care se numea Iazul Doamnei. Numeroasele gropi de pâine, care se aflǎ prin sat și împrejurul său, dovedesc că aici, mai înainte vreme, a fost un centru de populaţie mare și bogat"[495].

RĂVĂCANI

(în Criveşti, comuna Strunga, Iaşi).

1545, aprilie 4: Întărit de Petru (Rareş) voievod Măricăi, cneaghinei lui Bran, şi surorii ei Mărina, cneaghina lui Petriman, fetele Nastei, nepoata Maruşcăi, strănepoatele lui Coste Stravici şi Giurgea Stravici, care primesc ispisoc pentru „dreptele urice şi privilegii ce-au avut străbunii lor… satele **Criveşti, Hotceşti, Răvăcani** şi **Găureni**… din privilegiul lor de împărţeală"[496].

1581, mai 8: Întărit de Iancul voievod nepoţilor Măricăi, cneaghinei lui Bran, şi surorii ei Mărina, cneaghina lui Petriman, fetele Nastei, nepoata Maruşcăi,

---

[495] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 216, 217

[496] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An VI, Fasc. VI, 1926, pp. 102, 103

strănepoatele lui Coste Stravici şi Giurgea Stravici, care primesc ispisoc pentru „ocinile lor drepte şi moşii din privilegiul de danie ce au avut străbunii lor Coste Stravici şi Giurgea Stravici de la Alexandru voievod… satele **Criveşti, Hotceşti, Găurenii** şi jumătate din **Răvăcanii, Pietrişul, Hăsnăşanii** şi din **Chiceră**”[497].

1609, iulie 24: Întărit de Constantin Moghila voievod lui Dumitru, „fiul lui Cristea Buhuş, nepot lui Pătraşco, strănepot Maricăi şi lui Bran şi răstrănepot lui Coste şi Giurgiu Stravici”, care primeşte ispisoc pentru moşiile „ce au avut bunii lor de la Petru (Rareş) voievod, a patra parte din satul **Criveşti** de la Strungă, a patra parte din selişte **Găureni**, a patra parte din **Răvăcani** şi a patra parte din **Hotceşti**, care-s în ţinutul Romanului (lângă Târgu Frumos), şi a patra parte din satul **Găneşti**, ce-i în ţinutul Cârligăturii”[498].

1625, martie 18: Întărit de Radul voievod, în cadrul unui schimb de sate între Dumitru Buhuş şi verii lui Vasile Banul, Anuşca şi Tofana, fiii Maricăi, Titiana şi Ana, fiicele Nastasiei, toţi nepoţii Anei şi strănepoţii lui Ion Gănescul, şi unchiul lor, Dumitru, fiul fostului pârcălab Petrea Ungur, „şi a dat el (Dumitru Buhuş) două părţi din jumătate de sat din **Găneşti** (sat în Cârligătura, Iaşi), o parte care îi este dreaptă ocină de moştenire, iar o parte i-a fost dreaptă cumpărătură de la verii lui, Lucoci şi fraţii lui Dumitru şi Vasilie”. Şi a mai dat Vasile Banul, surorile şi verii lui „jumătate de sat din **Criveşti** (comuna Strunga, Iaşi), iar din cealaltă jumătate de sat a treia parte şi partea lor din seliştea **Răvăcani** (în Criveşti, comuna

---

497 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 103
498 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An VI, Fasc. VI, 1926, pp. 100, 101

Strunga, Iaşi) şi din **Găureni** (Găureana, azi Gura Văii, Iaşi)… Însă Dumitraşco Buhuş le-a mai dat încă 70 taleri de argint, pentru că au fost părţile lor mai bune”[499].

1632, iulie 8: Zapisul fostului mare vornic Ursul Vartic, al femeii lui Ana şi al fiicei Niacşa, prin care dăruieşte „venitul de la **Galbini** la mănăstire la Dobromira”[500].

1632, noiembrie 2: Întărit de Alexandru Iliaş voievod logofătului Dumitru Buhuş, care primeşte urice pentru „satul **Gâdinţii** (comuna Sagna, Neamţ) pe Siret, cu loc de mori la Siret şi la pârâul satului şi cu bălţi de peşte şi cu vii, şi cu pod umblător pe Siret, şi alt sat, anume **Criveştii** (comuna Strunga, Iaşi) sub Strungă, cu iaz şi cu mori şi cu vii, şi, în acelaşi hotar, seliştea **Răvăcanii** (lângă Târgu Frumos, Iaşi), mai jos de Pietriş, şi seliştea **Găurenii** (azi Gura Văii, comuna Strunga, Iaşi) şi **Hotceştii** (lângă Strunga, Iaşi), şi a patra parte din satul **Movileni** (comuna Heleşteni, Iaşi), şi seliştea **Dădeştii** (inclus în Târgu Frumos, Iaşi), pe Sirca, cu loc de iaz şi de mori la Sirca, ce este în ţinutul Roman, şi a treia parte din seliştea **Plotuneştilor** (inclus în Târgu Frumos, Iaşi) şi jumătate din satul **Căcăceşti** (în Cârligătura, Iaşi) şi o bucată de pământ în hotarul **Târgului Frumos**, pe unde a însemnat şi a pus stâlpi Pătraşco Başotă logofăt… cu loc de iazuri şi de mori la amândouă Bahluţele, şi toate părţile lui, câte se vor alege, din satul **Tălhăreşti** (lângă Târgu Frumos, Iaşi), cu iaz şi cu mori la Bahlui, şi nişte părţi din **Chiceră** (lângă Sârca, comuna Bălţaşi, Iaşi), ce

---

499 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 295, pp. 365, 366

500 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 148, p. 193

este în ţinutul Cârligăturii, şi satul **Vavatieştii**, ce se numeşte **Bârleştii** (comuna Erbiceni, Iaşi), şi satul **Spinoasa** (comuna Erbiceni, Iaşi) pe Bahlui, cu iaz şi cu mori pe Bahlui, şi toate părţile de cumpărătură ce se vor alege din satul **Iurghiceni** (azi Erbiceni, Iaşi) şi din satul **Totoeşti** (comuna Erbiceni, Iaşi), de asemenea pe Bahlui, ce este în ţinutul Hârlău, şi un loc de mori şi de prisacă mai jos de **Pureciani** (la nord de Popricani, Iaşi), la Jijia, ce este în ţinutul Iaşi, şi catul **Cupcici** (numit apoi Cupcina, azi oraşul Kalininsk, raionul Ediniţa, Moldova) şi **Brătăşanii** (azi Brătuşenii Vechi, raionul Ediniţa, Moldova) pe Ciuhur, cu iaz şi moară pe Ciuhur, şi a patra parte din satul **Tribiseuţi** (comuna Trebisăuţi, raionul Briceni, Moldova), ce este pe Drabişte, cu jumătate de iaz şi cu moară pe pârâul Drabişte, şi a treia parte din satul **Costeşti** (comuna Duruitoarea, raionul Râşcani, Moldova), pe Prut, cu loc de iaz şi de moară la Ciuhur, şi de asemenea şi la Prut, cu loc de moară la **Dubase** (toponim în braniştea Bohotin) şi cu pod umblător peste Prut, şi toate părţile lui din satul **Dumeni** (comuna Văratic, raionul Râşcani, Moldova), mai sus de Costeşti, de asemenea pe Prut, şi jumătate din satul **Bozoviţă** (Buzoviţă, regiunea Cernăuţi, Ucraina) şi jumătate din satul **Răsteul** (Resteu-Atachi, regiunea Cernăuţi, Ucraina) şi toate părţile lui din satul **Tălmaceu** (Tălmaci, regiunea Cernăuţi, Ucraina), pe Nistru, ce este în ţinutul Hotin, şi satul **Măneştii** (lângă Brătila, comuna Helegiu, Bacău), şi jumătate din satul **Grozeşti** (azi Oituz, Bacău) pe Oituz, cu mori şi cu loc de pive şi de firistreu pe pârâul Oituz, şi cu loc de vie, şi cu grădini şi cu fâneţe la muntele ce se numeşte Munceii, ce este în ţinutul Trotuş, şi o parte de ocină din satul **Măstacănul** (Mastacăn,

comuna Borleşti, Neamţ), peste Bistriţă, ce se va alege partea lui Hricicanul, cu loc de moară la pârâul satului şi cu loc de prisacă, ce este în ţinutul Bacău, şi satul **Neculeştii**, ce se numeşte **Trifeştii** (Neamţ), cu iaz şi cu mori la Pârâul Negru, şi toate părţile lui de cumpărătură, câte se vor alege, din satul **Româneşti** (lângă Trifeşti, Neamţ), de asemenea pe Pârâul Negru, cu loc de iaz şi de mori pe Pârâul Negru, de asemenea şi pe pârâul Brănişterilor, ce este în ţinutul Neamţ, şi satul **Potropopeştii** (Potropopeşti, comuna Tăcuta, Vaslui), şi nişte părţi de ocină, câte se vor alege, din satul **Olăşei** (comuna Tăcuta, Vaslui), şi alte părţi de asemenea cumpărătură din satul **Bomboteşti** (azi Tăcuta, Vaslui), pe pârâul Cuţitna, cu mori şi cu loc de pive la pârâul Cuţitna"[501].

1633, iunie 15: Stratul Bolea, Lupul Cupar cu jupâneasa Irina, fata Nastasiei Enculeasa se tocmesc cu Dumitraşco Buhuş şi schimbă „jumătate de selişte **Răvăcanii**, ce sunt în ţinutul Romanului, lângă Criveşti, şi ne-a dat jumătate de sat ce se cheamă **Bărgăoanii**, în ţinutul Fălciului"[502].

1637, aprilie 4: Moşiile întărite de Vasile Lupu voievod vistiernicului Dumitru Buhuş: „**Gândeşti** (Cândeşti, comuna Mihăileni, Botoşani) pe Siret, cu loc de moară pe Siret şi în pârâul satului, cu bălţi de peşte şi cu podul peste Siret, şi cu vii; **Crăveşti** (Criveşti, comuna Strunga, Iaşi) sub **Strunga** (comuna Strunga, Iaşi), cu iazuri şi cu mori, şi, în acelaşi hotar, **Ravacanii** (comuna Strunga, Iaşi), din jos de Petriş, şi satul **Găurenii** (azi

---

[501] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 234, pp. 289-292

[502] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iaşi 1907, p. 113

Bura Văii, comuna Strunga, Iaşi) şi **Hoţăeştii** (Hotceşti, comuna Strunga, Iaşi), şi a patra parte de sat **Vilenii** (sau Văleni, comuna Bozieni, Neamţ), şi seliştea **Dadeşti** (Dădeşti, înglobat în Târgu Frumos, Iaşi), pe Sârca, cu locuri de mori pe Sârca, care sunt în ţinutul Romanului; / a treia parte de selişte **Plotuneştii** (înglobat în Târgu Frumos, Iaşi) şi jumătate de sat **Chicaceştii** (sau Căcăceşti, Iaşi) şi o parte de moşie din hotarul **Târgului Crasna** (Târgu Frumos, Iaşi), cu locuri de iazuri şi mori în amândouă Bagluețele; părţi din satul **Tâlhăreşti** (azi Talpa, contopit cu Blândeşti, comuna Suliţa, Botoşani), cu iazuri şi mori pe Bahlui care sunt în ţinutul Cârligăturii; / satul **Vavatieşti** (Bârleşti, comuna Erbiceni, Iaşi), care se numeşte **Bârleşti**, şi satul **Spinoasa** (comuna Erbiceni, Iaşi) pe Bahlui, toată cumpărătura din satul **Iurghicenii** (azi Erbiceni, comuna Erbiceni, Iaşi) şi din **Totoeştii** (comuna Erbiceni, Iaşi) pe Bahlui, ce sunt în ţinutul Hârlăului; / un loc de moară din jos de **Puricenii** (lângă Stânca, comuna Victoria, Iaşi), în Jijie, şi un loc de prisacă, ce sunt în ţinutul Eşii; / satul **Cupcici** (Cupcina, raionul Edineţ, Moldova) şi **Brataşănii** (Brătuşeni, comuna Brătuşeni, raionul Edineţ, Moldova) pe Ciuhur, cu iazuri şi mori pe Ciuhur, a patra parte a satului **Trăbăsăuţii** (), ce este pe Drabişte, a treia parte din satul **Costeşti** (comuna Dumitroaia, raionul Râşcani, Moldova) pe Prut, părţi din satul **Dumenii** (Dumenii de Sus, comuna Miclăuşeni, raionul Făleşti, Moldova), din sus de Costeşti, pe Prut, şi jumătate de sat **Buzoviţa** (comuna Buzoviţa, regiunea Cernăuţi, Ucraina), şi jumătate de sat **Risteiul** (Resteu-Atachi, azi Dnistrivca, raionul Chelmeni, Ucraina), şi toate părţile lui din **Tălmaciu** (azi Burdiug, raionul Chelmenţi, Ucraina), ce sunt pe Nistru,

în ţinutul Hotinului; / satul **Măneştii** (azi Blebea, înglobat în Târgu Neamţ, Neamţ), jumătate de sat **Grozăştii** (Grozeşti, azi Oituz, comuna Oituz, Bacău) pe Oituz şi locuri de vie, livezi şi fânaţuri în şesul ce se numeşte Muncei, ce sunt în ţinutul Trotuşului; / parte din satul **Mastacanul** (Mastacan, comuna Borleşti, Neamţ) peste Bistriţa, ce se va alege partea Hriţcanului, ce este în ţinutul Bacăului; / satul **Niculeştii** (azi Trifeşti, Trifeşti, Neamţ) ce se numeşte **Trifeştii**, cu iazul şi cu moara în pârâul Cioarna şi locul de iaz şi de moară; aşijderea şi în pârâul Braniştelor, ce este în ţinutul Neamţului; / satul **Potropeştii** (Protopopeşti, comuna Tăcuta, Vaslui) şi părţi de cumpărătură în satul **Bumboteştii** (înglobat în Tăcuta, comuna Tăcuta, Vaslui), pe pârâul Cuţitna… şi o poiană, care se numeşte Mastacana, şi Lihaci, ce sunt în ţinutul Vasluiului; / jumătate de sat **Boldeştii** (comuna Todireşti, Iaşi) şi jumătate din seliştea **Sârbii** (comuna Todireşti, Iaşi), pe pârâul Todereştii, ce sunt în ţinutul Sucevii; jumătate din sat **Bujuceştii** (sau Buhuşeşti, lângă Climeşti, comuna Făurei, Neamţ) pe apa Cioarna, ce este în ţinutul Neamţului”[503].

1637, noiembrie 3: Ionaşco, feciorul Măgdălinei, nepotul Stancăi, strănepotul Nastei dăruieşte vistiernicului Dumitru Buhuş toată partea mamei lui Măgdălina, „ce se va alege din sat din **Criveşti** (comuna Strunga, Iaşi), din seliştea **Hotceştilor** (comuna Strunga, Iaşi), a **Răvcanilor** (Răvăcani, comuna Strunga, Iaşi) şi a **Găurenilor** (azi Gura Văii, comuna Strunga, Iaşi)… / Aşijjderi, şi părţile surorilor mele Candachia şi Sofronia, căci au vândut ele lui părţile de ocină ce au avut la **Budeşti**

---

[503] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 52, pp. 48, 49

(comuna Făurei, Neamţ) şi **Porceşti** (azi Moldoveni, comuna Moldoveni, Neamţ)”[504].

1638, aprilie 26: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului mare vistiernic Dumitraşco Buhuş, care primeşte în dar, „pentru multă binefacere ce i-a făcut, de mai mult preţ decât sunt aceste ocine”, de la Ionaşco, fiul Măgdălinei, nepotul Stancăi, strănrpotul Nastei, „părţile surorilor lui, Candachia şi Sofronia, care au vândut alte părţi ale lui Ionaşco de la satul **Budeşti** (comuna Făurei, Neamţ) şi **Porceşti** (Moldoveni, comuna Moldoveni, Neamţ)… toată partea mamei sale Măgdălina, cât se va alege din satul **Criveşti** (comuna Strunga, Iaşi) şi din seliştea de la **Hotceşti** (lângă Criveşti, comuna Strunga, Iaşi), şi din **Răvcani** (lângă Criveşti, comuna Strunga, Iaşi), şi din **Găureni** (Găureana, azi Gura Văii, comuna Strunga, Iaşi)”[505].

1645, octombrie 18: Vasile Banul medelnicerul cel mare, nepotul Petrii Ungurul, cu rudele lui Chiriac, cu femeia lui Aniţa, şi Tănasie şi cu feciorii lui, toţi nepoţii Petrii Ungurului împart între ei ocinile „ce am avut de la moşul (bunicul) nostru Petrea Ungurul. / Şi s-au venit Aniţei şi feciorilor Titianei jumătate de sat **Slobodziani** (Slobozia, comuna Gârceni, Vaslui) din ţinutul Vaslui, jumătate din **Platoneşti** (Plotuneşti, comuna suburbană Prigoreni, inclusă în oraşul Târgu Frumos, Iaşi) din ţinutul Cârligătura, a patra parte din **Hotceşti** (comuna Strunga, Iaşi), însă şi părţile de **Criveşti** (comuna Strunga, Iaşi) şi de **Răvcani** (Răvăcani, comuna Strunga,

---

504 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 211, pp. 194

505 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 336, pp. 330, 331

Iaşi), care părţi au fost vândute de tată-său, de Gligorie Mustea, lui Buhuş vistiernicului; şi din **Hăsnăşeni** (comuna Leţcani, Iaşi), a opta parte, ce o am plătit eu, Vasile Banul, de le-am dat un cal. / Şi în tocmeala noastră au fost pârcălabul Damaschin, Păcurar de **Verşeni** (comuna Miroslăveşti, Iaşi), Istratie de ţinutul Cârligătura, Ionaşco Mareş, Toader Marco şi mulţi oameni buni”[506].

RĂZBOIENI

(satul Uscaţi, azi Războienii de Jos, şi Valea Albă, comuna Războieni, Neamţ).

1439, octombrie 26: Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi lui Ion Uscatul, care primeşte uric pentru „ocina lui, satul pe Pârâul Alb, unde este casa lui… Iar hotarul acestui sat să fie cu toate hotarele sale pe unde au folosit din veac”[507].

1496: Scrisoarea sârbească, ce s-a găsit, săpată în piatră, pe zidul bisericii din **Războieni**: „Ion Ştefan Voievod, cu mila lui Dumnezeu Domn pământului Moldovei, cu fiul său Bogdan Voievod, la leat 7004 (1496), întru al douăzecilea an al Domniei sale, s-au ridicat puternicul Mohamet, împăratul turcesc, cu toate puterile sale de la răsărit, încă și Basarab Voievod, ce se numea Ion, au venit cu toată puterea pământului său… ca să

[506] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 225, pp. 176, 177
[507] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 201, pp. 284-286

robească și să pustiască pământul Moldovei. / Ajungând dară până la acest loc, ce se numește Valea-albă, Noi, Ștefan Voievod, cu fiii noștri Bogdan și Alexandru, am ieșit aice înaintea lor și am făcut cu dânșii mare război, la luna lui Iulie, în 26 zile, și cu slobozirea lui Dumnezeu biruiți au fost creștinii de păgâni, și au căzut mulțime multă de trupuri din ostașii moldoveni… totodată atunce... au lovit pământul Moldovei din partea aceea… / Drept aceea, cu buna noastră voință, Noi, Ștefan Voievod, și cu buna noastră primire, s-a făcut această Biserică, în numele Arhistratigului Sfântul Arhanghel Mihail, spre rugăciunile noastre și a Doamnei noastre Maria, şi a fiilor noștri Alexandru și Bogdan, și întru pomenirea sufletelor tuturor pravoslavnicilor creștini, care aice s-au îngropat, la leat 7004 (1496, când s-a sfinţit biserica din Războieni"[508].

1621, mai 12: Zapisul marilor boieri, în care mărturisesc cum au venit fraţii Lupul Prăjescul, Ionaşco şi Baico vornic „şi tocmitu-s-au înaintea noastră Lupul cu Ionaşco şi Baico… şi a dat Baico Lupului Prăjescul şi lui Ionaşco din satul **Stolniceni**, din jumătate de sat, care se împarte în 8 părţi, partea lui şi partea nepoatei sale Sanhira, pe din jos de vechea curte, peste pârâu, cu loc de moară la Piscu şi cu bălţi de peşte, iar Lupul şi Ionaşco i-au dat un sat, anume **Războianii** pe Pârâul Alb, cu vad de moară în aceiaşi apă şi cu loc de jir în bucovină, ce-i în ţinutul Neamţului"[509].

1623, decembrie 21: Întărit de Radul voievod „sfintei mănăstiri a Sfântului Ilie Proorocul", care „s-a

---

[508] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. III, Iaşi 1892, pp. 286, 287
[509] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 231, 232

jeluit cu mare jalobă asupra lui Ionaşco şi asupra tuturor oamenilor lui din satul Uscaţi, zicând călugării că li s-a făcut o mare asupreală, că li s-a luat o bucată de ocină dinspre satul lor, Războiani, ce este în ţinutul Neamţ, care bucată de ocină este danie a sfintei biserici din satul Războianii de la Ştefan voievod cel Bătrân, ce a luat-o din hotarul satului Uscaţi şi a dat-o bisericii din Războiani”[510].

1626, aprilie 30: Mărturia lui Gheorghie Borşea comişelul şi a lui Ionaşco ot **Uscaţi** (Războienii de Jos, Neamţ) despre „cum au venit satul **Răteştii** (Agapia, Neamţ)… şi ne-au chemat la un hotar” între Răteştii „şi agăpiianii”, care „s-au împăcat dinaintea noastră”[511].

1632, martie 8: Zapisul postelnicului Lupul Prăjescul, prin care mărturiseşte că s-a tocmit cu călugării de la mănăstirea Sfântul Ilie „pentr-un sat, anume **Războianii**, ce-i în ţinutul Neamţului, pe Valea Albă, care sat a fost a fost mai de înainte a moşilor noştri. După aceea, întâmplatu-s-a părinţilor noştri ieşire în Ţara Leşească, cu Costantin vodă, luat-au Ştefan Tomşa acel sat şi l-au dat acestor părinţi de la Sintilie şi le-au făcut drese. Pentru aceea, noi am socotit, una, să nu mai avem gâlceavă, şi alta, să fie şi pentru sufletul părinţilor noştri şi al nostru, am tocmit să le dăm 300 de taleri, bani proşti, şi 8 iepe şi un armăsar, şi 4 boi învăţaţi 2 boi tineri… şi am tocmit să

---

510 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 147, p. 194, 195

511 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 55, p. 75

le dau la Ispas şi să ne dea şi ei, atunci, dresele ce vor avea pe ace sat"[512].

1632, iulie 24: Scrisoarea lui Pătraşco Başotă, despre împărţirea, între fraţii Lupul şi Ionaşco Prăjescul, a „satului **Războianii**, ce este în ţinutul Neamţului, pe Valea Albă… Deci noi am strâns oameni buni, megieşi, le-am împărţit satul în două pe mijloc. Şi s-au venit Lupului (Prăjescul) postelnic partea din jos, jumătate de sat şi cu 9 vecini, anume Cârstiian, Burlă, Vasilie, Vicol, Dămian, Ion, Măteiu, Ionaşco, Sava, iar lui Ionaşco (Prăjescul) s-au venit partea din sus, iar jumătate de sat, cu 9 vecini, anume Efrim, Nechită, Ion, Sava sin (fiul lui) Bantăş, Ştefan. Sava Romoniţă, Rusul, Florea sin Nicula, Ionaşco brat (frate lui) Vicol"[513].

1636, ianuarie 24: Întărit de Vasile Lupu voievod postelnicului Eonăşcuţă Prăjescul, care primeşte urice pentru „dreptele lui ocini şi cumpărături, pe care le-a avut tatăl lui, Nicoară logofăt… jumătate din satul **Leeşti** (Lieşti, înglobat în Popricani, comuna Popricani, Iaşi), ce este în ţinutul Iaşi, cumpărătură de la Cozma, fiul lui Eonaşco, şi de la Marco, fiul Ciorcei, nepotul lui Coste, pentru 60 taleri bătuţi. Şi altă parte din acelaşi sat Lieşti… cumpărătură de la Gligorie şi Andronic, fiii lui Drăgan, nepoţii lui Dragoş, şi de la Condrea, fiul Sorei, nepotul lui Dragoş, pentru 30 de taleri. / Şi… a patra parte din satul **Ionăşeni** (lângă Stânca, comuna Victoria, Iaşi) pe Dzijia, şi cu Dumbrava, jumătate din a patra parte, cumpărătură de la Benea, fiul Maricăi, de la nepoţii

---

512 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 12, pp. 11, 12

513 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 162, pp. 204, 205

lor de frate Gligorie, Vărvara şi Ceuca, copiii Nechitei, de la Todosia, fiica Gligăi, de la Nastasia, fiica Stancăi şi de la Todosiia, fiica Agafiei, toţi nepoţi Dumei, pentru 150 taleri bătuţi. Şi altă parte din acest sat Ionăşeni, cumpărătură de la Nechita fiul Savei, Grozava şi Toader, fiii Martei, nepoţii Savei, pentru 35 taleri. Şi altă parte din acelaşi sat Ionăşeni, cumpărată de la Portar, Gligorie, Toma, Dumitru Leucă, Gorciul şi Perjul, fiii Oancei, nepotul Savei, pentru 60 taler. Şi de asemenea, îi întărim şi altă parte, tot din acel sat Eonăşeni, partea de jos şi cu vad de moară pe Dzijia şi cu Dumbrava la deal… cumpărătură de la Vasutca şi Sofroniia, fiicele Lupei, nepoatele Cârstei, pentru 150 taleri, iar lor le-a fost danie şi întoarcere de la Ion Dispot voievod. / Şi de asemenea… îi întărim o parte de ocină din satul **Băluşeşti** (comuna Todireşti, Iaşi), care este în ţinutul Sucevei, pe care el şi-a cumpărat-o de la Anghelina, fiica lui Toader din Băluşeşti, femeia lui Toader Capşea pitărelul, pentru 50 taleri. / Şi îi mai întărim jumătate din satul **Războiani** (comuna Războieni, Neamţ), partea de sus, cu nouă vecini de faţă, care acest sat Războeni le-a fost dreaptă dedină. / Şi îi mai întărim un sat, anume **Vlădenii** (Vlădeşti, lângă Brăteşti, comuna Stolniceni-Prăjescu, Iaşi), care este în ţinutul Roman, şi cu vad de moară pe Siret… cumpărat de la călugării de la sfânta mănăstire Tâşca, pentru 250 ughi”[514].

1638, iulie 18: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Toader Apope din **Stănislăveşti** (comuna Miroslăveşti, Iaşi) şi lui Ionaşcu Trufaşu ot **Uscaţi** (satul Războieni, Neamţ), după ce „s-a jeluit Ştefan Boul pe

[514] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 315, pp. 350-354

Alecsandru din **Strâmbi** (comuna Bodeşti, Bacău), zicând că şi-a pus Alecsandru nişte stupi pe locul lui Ştefan Boul. Drept aceea, voi să mergeţi să împărţiţi marginea şi coasta ce este asupra satului cum le vor spune şi dresele lor. / Aşijderea s-au jeluit pentru nişte stâlpi, ce i-a fost pus Gheuca Gheorghe, când l-a mânat Ştefan vodă, de-a hotărât şi-a ales partea socru-său, a Petrii Boul, şi o au stâlpit. Dintr-acei stâlpi, un stâlp a zis ştefan Boul că-i mutat de dânşii... iar voi să socotiţi de se vor găsi că-i luat de dânşii şi să-mi daţi de ştire”[515].

1640, iulie 23: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Irimiia din satul **Hăsnăşeni** (înglobat în Paşcani, Iaşi) s-a pârât de faţă, înaintea domniei mele, cu Nacul din **Uscaţi** (azi Războieni, Neamţ) pentru o parte de ocină din satul Hăsnăşeni, ce este pe Siret, în ţinutul Sucevei, zicând Nacul cum îi este cumpărătură acea parte de la Mane de **Boteşti** (azi Bodeşti, comuna Bodeşti, Neamţ), şi a arătat şi dres de la Radul vodă, iar Irimiia a zis că-i este lui cumpărătură acea parte de la Mane, iar Nacul se bagă într-acea parte fără lege şi fără ispravă. Şi arătat Irimia şi zapis de mărturie de la Mane, şi drese de la Miron Barnovschi vodă pe acea parte de ocină, partea Manei. / Deci i-am judecat după obiceiul ţării şi le-am socotit dresele, şi am aflat că-s mai bătrâne dresele Irimiei, decât al Nacului, şi le-am aflat lege să-şi ţină Irimie acea parte de ocină, partea Manei, iar Nacul să se lege într-altă ocină a Manii, unde va afla, aiurea”[516].

---

[515] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 421, p. 401

[516] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 400, pp. 407, 408

1645, septembrie 13: Drăguica, soţia lui Teodor Burduja dăruieşte, „la moartea mea”, lui Ionaşco Hociung, „din satul **Ledeni** (comuna Războieni, Neamţ), partea mea, care fuse aleasă din tot locul, adică din 10 pământuri, 3, deoarece s-a întâmplat să mor în casa dumisale; şi dumnealui să mă îngrijească în privinţa tuturor acelora ce sunt de trebuinţă… să dea pentru mine doi sărindari pentru liturghii, o vacă, 5 saci cu făină, 30 vedre de mied, 4 ocale de ceară de lumânări şi să-mi citească 2 Evanghelii şi slujba de înmormântare. / Iar la facerea zapisului am chemat pe Ursul vornic de poartă, preotul Nicolae din **Războieni** (comuna Războieni, Neamţ), preotul Grigore de la **Redeni** (Rădeni, comuna Păstrăveni, Neamţ), Gheorghiţă Mireuţă, Stratul Mireuţă şi pe alţi oameni buni”[517].

1669, februarie 10: Vasile şi Simion, feciorii lui Ionaşco din **Costeşti**, şi cu fraţii lor Istratie şi Năstaca, vând comisului Ştefan Cerchez, pentru 40 de lei, „a noastră dreaptă ocină şi cumpărătură din satul **Uscaţi**, jumătate de bătrân, cumpărată de tatăl nostru Ionaşco de la Ştefan Tărzea”[518].

1774, iunie: Satul **Valea Albă,** din ţinutul Neamţului, ocolul Mijlocului, după recensământul lui Rumeanţev[519], avea **toată suma caselor 86**. Scădere rufeturi 23: 3 văduve, 2 popi, 2 ruptaşi, 16 case pustii. Rămân birnici 63. / **Birnici:** Pricopi Mitoc / Ion Anghel /

[517] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 205, p. 162

[518] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 56, 57

[519] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 44, 45

Gheorghe brat (frate) lui / Nichifor / Ion, bejenar / Gheorghe, rus / Iftimi, rus / Agapii, rus / Vasile Misail / Vasile Duţăscu / Vasile, ciubotar / Simeon, cojocar / Grigoraş Negură / Costantin a Păvălăoaei / Vasile Borşu / Gheorghe Borş / Grigore Borş / Grigoraş Borş / Lazor Muncilă / Ioniţă Borş / Catrina cu holtei / Toader Ojog / Ilii Sufleţel / Vasile Cutul, vier / Mihălache / Dumitraşco Borş / Panaite, călăraş / Vasile, călăraş / Costantin / Ion sin (fiu) Grigorăşoaei / Ştefan fratele lui (brat ego) / Lupul Călin / Paraschiva cu holtei / Luca fiul diaconului Toader / Năstasă / Chira / Vasile / Ion Ţâgoliş / Pentelii Arbăncă / Ioniţă, rus / Ion Grumezăscu / Pavăl / Vasile Ciocârlie / Ştefan Băitan / Petre, morar / Vasile Goleş / Ion Tocilă / Toader Condre / Ion Broştian / Ion, cioban / Neculai Giurgiu, muntean / Ion / Costantin, jitar / Ştefan, morar / Ion Cucoş / In (alt) Brae / Vasile Brae / Grirore Brae / Mihălache Roşca / Grigoraş Roşca / Pintelei, morariul / Luca Antohii / Lupul Antohii. // **Rufeturi:** Popa Alistarh / Popa Costantin / Ştefan Andonii, ruptaş / Costantin Cârlig / Dochiţa, văduvă / Nazaria, tij (la fel) / Dochiţa, la fel, // **16 case pustii**.

1902: „**Războieni**, sat în jud. Neamţ, plasa de Sus-Mijlocul, comuna Uscaţi, situat pe pârâașul Strugi-nosul. / **Războieni**, schit în comuna Uscaţi, situat în satul cu acelaşi nume. Posedă următoarea inscripțiune: „În zi-lele evlaviosului și iubitorului de Christos Domnului Ion Ștefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domnitor ţării Moldovei, fiul lui Bogdan Voevod. În anul 6984 (1476), iar al domniei lui al 20-lea an curgător, sculatu-s-a puternicul Mahomet, împăratul turcesc, cu toate ale sale răsăritene puteri. Încă și Basarab voevod, cel numit La-iotă, venit-a cu dânsul, cu toată țara sa cea basarabească.

Au venit ca să jefuiască și să piarză țara Moldovei şi au ajuns până aici, la locul numit Pârâul Alb, și noi, Ştefan Voevod, cu fiul nostru Alexandru, ieșit-am înaintea lor aici, şi am făcut cu dânșii mare război, în luna lui iulie, în 26 zile. Și cu îngăduirea lui Dumnezeu biruiţi fură creștinii de către păgâni și căzură acolo multă mulţime de ostași moldoveni. Tot atunci şi tătarii lovit-au ţara Moldovei, din acea lature. Pentru aceea binevoit-a Io Ștefan Voevod, de buna sa voinţă, și zidi acest templu îutru rugășie, și Doamnei sale Mariei şi fiilor săi Alexandru și Bogdan. și întru pomenirea și întru desufleţirea tuturor ortodocşilor creștini, care aici au pierit. În anul 7004 (1495), iar al domniei lui, anul al 40-lea curgător, luna noiembrie 8”. / Inscripția datează de la zidirea bisericii, în anul 7004 (1495), adică cu 18 ani mai târziu de războiul de la Pârâul Alb sau Valea Albă; ziua de 8, arătată în inscripțiune, coincide cu serbarea Sf. Arhistratic Mihail, căruia Marele Ștefan a dedicat templul de la Războieni. Cea dintâia tălmăcire a inscripţiei de la Războieni a publicat-o Gh. Asachi, la sfârşitul nuvelei sale istorice *Valea-Albă* (vezi Asachi, *Nuvele istorice*, ed. III, Iași, 1867, p. 122)”[520].

---

[520] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 217, 218

RĂZIMEŞTI

(noua denumire a satului Fiţingheşti, azi Bizigheşti, lângă Ivăneşti, Vrancea).

1636, iulie 19: Porunca dată de Vasile Lupu voievod fostului staroste Dabija, după pâra călugărilor de la Bisericani cu Ileana, Dumitru, Gligorcea şi Hareta „pentru satul **Razimeşti** (noua denumire a satului Feţingheşti). Deci călugării au arătat drese pe acel sat, cum este cumpărătură lui Istratie logofăt şi Istratie l-a dat sfintei mănăstiri, iar aceşti oameni zis că nu şi-au vândut părţile lor. Drept aceea, am trimis pe Focea uricarul, să strângă oameni, să întrebe cum va afla mai cu dreptul, să le aleagă şi să le stâlpească locul… iar tu să mergi, să fii cu oamenii acolo”[521].

1636, august 1: Zapisul lui Focea uricarul, în care mărturiseşte şi îl informează pe Vasile Lupu voievod că a fost „la sat la **Feţingheşti**, ce se cheamă **Răzimeştii**, pentru pâra ce-au avut călugării de la Bisericani cu Ileana, soacra lui Iane postelnicul, cu Harita şi Dumitraşco, pentru nişte părţi de ocină”, pe care ei nu le-au vândut. Martorii, Dabija ce-a fost staroste, Scântee vătavul, Dumbravă vătah, Ionaşco Boldescul, Isaiia ce a fost pitar, Oprea şi Bârlădeanul de **Cruce** (înglobat în oraşul Panciu, Vrancea), Văscan Codan, Zaharia diacul şi Dumitru de **Ţigăneşti** (înglobat în Bătineşti, comuna Ţifeşti, Vran-

---

[521] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 466, p. 527

cea), Pepelea Cireş şi Ion Negrul de **Târgoveţi** (sau Târgovişte, comuna Boloteşti, Vrancea), Avram, popa Drăghici, Dumitru şi Ion Iosip din **Căpoteşti** (comuna Boloteşti, Vrancea), Precup de **Cofeşti** (comuna Boloteşti, Vrancea), Vasile diacul de **Bătineşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea), Procopie diacul, Giurgea călugărul şi mulţi oameni buni „aşa au mărturisit ei, cu sufletele lor, că toţi au vândut în această parte de ţin călugării, numai ce s-a aflat o parte puţintea, a Ilenei, soacra lui Iane postelnicul, 10 paşi în frunte. Deci noi am tras funia şi am ales părţile călugărilor şi le-am stâlpit cu bolovani, şi-am ales partea Ilenei şi iar am stâlpit cu bolovani, şi din ţarină, şi din vatra satului. Aşijdere, s-au mai găsit dintr-aceste rude, nescrişi la dresele călugărilor, la vânzare, anume: Harita şi Dumitraşco Sprânceană. Deci şi aceştia şi-au dat ei părţile, ce li se va veni, călugărilor, să le fie pomană la sfânta mănăstire”[522].

1637, aprilie 16: Călugării de la mănăstirea Bisericani au câştig de cauză, faţă de Ileana, fiica Rujei din **Ciortolomi** (Ciortolom, comuna Tutova, Vaslui), care îi pârâse „pentru o parte de ocină din a treia parte din satul **Feţingheşti**, ce se numeşte acum **Răzimeşti**, din ţinutul Putna, cu vad de moară pe pârâul Putna şi cu vii, partea din jos, pe care a stăpânit-o Caramiz”, dar, după aceea, „lui Evstratie logofăt i-a fost dreaptă ocină şi cumpărătură de la însăşi Ileana, fiica Rujei, şi de la toate rudele ei, anume Duraşco şi sora lui Ţonţa, fiii lui Caramiz, nepoţii lui Jurj Iliescul, Băloş, Irodia, Maria, Constantin, Vasile, Dumitraşco şi Hârta, fiii lui Nistor şi ai lui Lucoci, nepoţii lui Caramiz, Pătrăşcan şi Maria, fiii Măriei, fiica

[522] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 470, p. 531

lui Caramiz, Simziana, Damascina şi Marta, fiicele lui Ursul, de asemenea nepoţii lui Caramiz, Dumitru, nepotul lui Ursul, Gligorcea, Eremia şi Costache, fiii lui Giurgea, toţi nepoţi şi strănepoţii lui Giurgea Iliescul”[523].

RĂZLOGI

(lângă Mușata, comuna Berezeni, Vaslui).

1644, aprilie 5: Podoleanca, fata lui Anton, nepoatele ei Maria și Ștefania, fetele Cârstânei, nepoatele lui Anton, vând „moșia din satul **Răciulești** (comuna Vetrișoaia, Vaslui), ce au avut de la părinții lor și de la moșul (bunicul) lor Anton, toată partea lui din ispisoc de la Iancu voievod, ce i-a fost cumpărătură de la Dochia, fata Ilincăi, Ilieș, fratele Todosii, Maria și Ilinca, fetele Sofronii, frații Ion Filip, Condrea și Mărica, feciorii Gaftonii, Anton, Vascan, Naste și Nechil, feciorii Tudurii, Tănase și Ignat, feciorii Stancăi, Samuil, Alexiia, Ionașcu și Florea, feciorii Părascăi, toți nepoții Marușcăi, strănepoți Ilincăi, și toți strănepoți ai lui Iona vornic, ce-au avut ei de împărțeală din scrisori ce-au avut strămoșul lor Ilii și din uric de la Ștefan vodă cel bătrân, din jumătate de sat Răciulești, ce este pe Prut, și din uric de împărțeală de la moșul lor Marușca de la Ștefan vodă cel tânăr, și din ispisoc de la moșul lor Ona vornicul, aceea au vândut fratelui nostru Ion de **Hoceni** (comuna Hoceni, Vaslui) și femeii lui Anisia, drept 30 lei”. / Zapisul de mărturie a

523 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 67, pp. 66-68

fost scris în fața răzeșilor Macarii căpitan, Gavril căpitan, Burlamiz și Vasile Murgoci ot **Gunzar** (Guzarii, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Pătrașcu hotnog și Ștefan Haidău ot **Siminești** (comuna Vetrișoaia, Vaslui), Mihai, Anghel, Tudor și Ilii ot **Răzlogi** (lângă Mușata, comuna Berezeni, Vaslui), Constantin Burlamitu și Dumitrașcu Oțel ot **Oțeleni** (comuna Hoceni, Vaslui), feciorii lui Ionașco, Istahia și Cozma Capotă, Lelea, Dumitrașcu sin (fiu) popii Fenii, popa Simion și feciorul lui Ion ot **Micșenești** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui) și mulți oameni buni"[524].

1669: Dumitru sin (fiu) Neniul vinde lui Vreame căpitanul şi femeii sale Nastasia, pentru 7 lei, „partea mea, ce mi se va veni din bătrânul Necoreştilor din satul **Şâşcani**, de pe valea Largii… dinaintea lui Hariton, Toader şi Efrim de **Răzlogi**, Orac, Platon, Păntilei şi Maftei de **Guzari**"[525].

REBRICEA

(„seliştea lui Conu", lângă Gura Văii,
comuna Rebricea, Vaslui).

Întărită, în **13 ianuarie 1460**, de Ştefan voievod, lui Ivaşco Goenescu, care primeşte uric pentru „seliştea care a fost la Conu, pe Rebricea, pe care a cumpărat-o de la Băloş pentru 40 de zloţi, şi, peste deal, pe Rebricioara

---

[524] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 276, pp. 248, 249

[525] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. IV, Iaşi 1908, p. 274

Mică, seliştea lui Nicoară şi seliştea lui Giurgiu Blidaru, pe care amândouă selişti le-a cumpărat de la Bâlea şi de la Malea, fiica lui Ion, pentru 40 de zloţi”[526]. Hotare, din veac.

1484, mai 13: Întărit, în **13 mai 1484**, de Ştefan voievod, lui Toader Rohat, care cumpărase, cu 120 de zloţi, de la Oană Cuhne „ocina sa dreaptă şi proprie, satul anume Cuhneştii pe Rebricea Mare, amândouă cuturile”[527]. Hotarul, din veac.

1902: „**Rebricea**, stație de drum de fier în judeţul Vaslui, plasa Fundurile, comuna Drăgășani, pe linia Vaslui-Iași, pusă în circulaţie la 1 mai 1892. Se află între staţiile Buhăești (5,7 km) şi Scânteia (5,5 km)”[528].

RECEŞTI

(părţi ale comunei Receşti, raionul Rezina, Moldova).

1437, decembrie 20: Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi marelui boier Mihail de la Dorohoi, care primeşte uric pentru „satele lui şi privilegiul pe care i 1-a dat sfânt răposatul părintele nostru, anume: satul Chindinţi (Cândeşti pe Siret, comuna Mihăileni, Botoşani), şi satul lui Herţea (Herţa, raionul Hliboca, Ucraina), pe Prut,

---

[526] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 90, pp. 128-130

[527] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 258, pp. 393-395

[528] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 221

satul Pecialăuţi (raionul Noua Suliţă, Ucraina), la Pecialova, şi satul Ugrinăuţi (Grineacica, comuna Rohatin, raionul Hotin, Ucraina), şi satul la Iaz (Stăuceni, în Vorniceni, Botoşani), şi satul pe Rochitna (Rochitna, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Dragomir al lui Mândrea (Cerlena, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul Coteleu (Cotelău, raionul Noua Suliţă, Ucraina), şi satul Milianăuţi (Mălineşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Şizco (Şişcăuţi, comuna Ringaci, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul Dzinăuţi (Dinăuţi, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Malici, lângă Giurgică (Malinţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul de lângă Simca (Sincăuţi, comuna Malinţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Salicee (Şilăuţi, comuna Bocicăuţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Cristinţi (Cristineşti, comuna Mălineşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a şezut Petrişor, la capătul Doljocului (Doljoc, comuna Malineşti, raion Noua Suliţă, Ucraina), şi încă satul, sub Luncuşoară, unde şade Dragomir (Zalucea, comuna Drepcăuţi, raionul Bticeni, Moldova), şi încă satul, în jos de Prut, Itovoeuţi (sat pe Prut, lângă Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Rădăuţi (Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Vişneuţi (Işnovăţ, azi Rediu, comuna Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Lipnic, la Nistru (Lipnic la Nistru, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde a fost Cuseară (Bârnova, raionul Donduşani, Moldova, fost Cusareu), şi încă satul unde sunt Caragunicii (Tumaniuca, înglobat în Mereşeuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), încă satul la moara Naslavcei (Naslavcea, raionul Donduşani, Moldova), încă satul lui Pavust (Paustova, comuna Lipnic, Moldova), încă satul de lângă Macsim (Maxim, în Mereşeuca, co-

muna Lencăuţi, raionul Donduşanu, Moldova), încă satul lui Mirişce (Mereşceuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde este Noguicoi (lângă Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), şi satul unde a fost Cleţină (lângă Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), şi satul Tereşeuţi (Teleuşca, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde este Rospop, în jos la Bineva (Făgădău, comuna Văscăuţi, raionul Floreşti, Moldova), şi satul Cuhareuţi (Cuhureştii de Sus şi de Jos, raionul Floreşti, Moldova) şi alt sat, Cunicea, sub Bineva (Floreşti, raionul Floreşti, Moldova), şi satul unde este Ţârvici (Ţâra, comuna Ghindeşti, raionul Floreşti, Moldova), încă **satul, sub Caragine, unde este Simeon cneaz, la obârşia Dobruşei, încă satul, sub Caragine, Dobruşa, şi satul, sub Caragine, Mordvina, încă satul, mai jos de Mordovina, sub Caragine, pe Dobruşa, unde sunt Fântânile** (toate părţi ale comunei Receşti, raionul Rezina, Moldova), încă satul lui Oleşco, sub Caragine (Olişcani, raionul Rezina, Moldova), încă satul, la obârşia Rezinei, unde şade Ţigan (Sămăşcani, raionul Rezina, Moldova)), încă satul, pe Răut, unde este Vadul Pietrei (Lazo, numit şi Piatra, raionul Orhei, Moldova), şi, mai sus de Vadul Pietrei, tot pe Răut, la capătul Stâncii (Stânca, comuna Slobotca, raionul Ohei, Moldova), încă satele, pe Răut, unde este moara, încă satul, la Moiatinul de Jos (toponim), unde este Nichita (Ghermăneşti, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), şi satul unde şed Grabăuţii (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), la capătul de sus al Culişăului, unde a şezut Radul (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), şi încă seliştea unde este iazul, la Cornul Bagului, unde au şezut fiii lui Cosco (Bahu, comuna Seseni,

raionul Călăraşi, Moldova), încă seliştea de sub Măiatini, unde şade Rujici, şi, la Moiatinul de Sus, satele ce au fost ale cneaghinei, şi, la Carpeni, satul unde şade Stan, şi, la capătul de sus al Carpenilor, la Başeu, unde şade Matei (Mateieni, comuna Corlăţini, Botoşani), şi, sub Dumbrava înaltă, unde şade Miclouş (Miclăuşeni, comuna Corlăţeni, Botoşani)… Iar hotarul tuturor acestor sate mai sus scrise să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”[529].

1784, mai 29: Fostul mare agă Grigore Ipsilant, serdar de Orhei şi fostul mare ban Datie Donici cercetează, din porunca lui Alexandru Constantin voievod, pricina lui Ion Carp, care s-a plâns „că moşia **Rădeni**, din acel ţinut Orhei, unde este cu toată aşezarea, cum şi **Borzăştii**, cu scrisori şi hotarnică, pe care le stăpâneşte, dar răzeşii ce se află cu şederea la moşia **Roşcanii** cu nedreptate i-ar fi împresurând o bucată de loc, trecând peste pietrele hotare. Şi deosebit în moşia ce se cheamă **Căpinigiul**, tot de la acel ţinut, care se împarte în 3 bătrâni, 2 bătrâni ar fi ai dumisale şi i-ar fi şi stăpânit până în trecutul an, când răzeşii, ce se află şezători la **Răce** ar fi mers la moşia Căpinigiul şi, în tăria lor, fără de nici o judecată, ar fi luat tot venitul şi dijma pe acei doi bătrâni, zicând că-i moşia lor. / Pentru care… să chemaţi de faţă pe acei oameni, cu scrisori dovezi ce vor fi având, atât pe cei din Roşcani, ce i-ar fi împresurând moşia din Rădeni şi Borzeşti, cât şi pe dei din Răce, ce se fac stăpânitori pe acei 2 bătrâni din Căpinegiul, şi să faceţi cu amănuntul

[529] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 175, pp. 245-248

cercetare”[530].

REDIU

(satul Vişneuţi, Işnovăţ, azi Rediu,
comuna Rădăuţi-Prut, Botoşani).

1437, decembrie 20: Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi marelui boier Mihail de la Dorohoi, care primeşte uric pentru „satele lui şi privilegiul pe care i 1-a dat sfânt răposatul părintele nostru, anume: satul Chindinţi (Cândeşti pe Siret, comuna Mihăileni, Botoşani), şi satul lui Herţea (Herţa, raionul Hliboca, Ucraina), pe Prut, satul Pecialăuţi (raionul Noua Suliţă, Ucraina), la Pecialova, şi satul Ugrinăuţi (Grineacica, comuna Rohatin, raionul Hotin, Ucraina), şi satul la Iaz (Stăuceni, în Vorniceni, Botoşani), şi satul pe Rochitna (Rochitna, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Dragomir al lui Mândrea (Cerlena, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul Coteleu (Cotelău, raionul Noua Suliţă, Ucraina), şi satul Milianăuţi (Mălineşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Şizco (Şişcăuţi, comuna Ringaci, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul Dzinăuţi (Dinăuţi, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Malici, lângă Giurgică (Malinţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul de lângă Simca (Sincăuţi, comuna Malinţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Salicee (Şilăuţi, co-

[530] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 274, pp. 304, 305

muna Bocicăuţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Cristinţi (Cristineşti, comuna Mălineşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a şezut Petrişor, la capătul Doljocului (Doljoc, comuna Malineşti, raion Noua Suliţă, Ucraina), şi încă satul, sub Luncuşoară, unde şade Dragomir (Zalucea, comuna Drepcăuţi, raionul Bticeni, Moldova), şi încă satul, în jos de Prut, Itovoeuţi (sat pe Prut, lângă Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Rădăuţi (Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi **satul Vişneuţi** (Işnovăţ, azi Rediu, comuna Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Lipnic, la Nistru (Lipnic la Nistru, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde a fost Cuseară (Bârnova, raionul Donduşani, Moldova, fost Vusareu), şi încă satul unde sunt Caragunicii (Tumaniuca, înglobat în Mereşeuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), încă satul la moara Naslavcei (Naslavcea, raionul Donduşani, Moldova), încă satul lui Pavust (Paustova, comuna Lipnic, Moldova), încă satul de lângă Macsim (Maxim, în Mereşeuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşanu, Moldova), încă satul lui Mirişce (Mereşceuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde este Noguicoi (lângă Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), şi satul unde a fost Cleţină (lângă Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), şi satul Tereşeuţi (Teleuşca, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde este Rospop, în jos la Bineva (Făgădău, comuna Văscăuţi, raionul Floreşti, Mol-dova), şi satul Cuhareuţi (Cuhureştii de Sus şi de Jos, raionul Floreşti, Moldova) şi alt sat, Cunicea, sub Bineva (Floreşti, raionul Floreşti, Moldova), şi satul unde este Ţârvici (Ţâra, comuna Ghindeşti, raionul Floreşti, Moldova), încă satul, sub Caragine, unde este Simeon cneaz, la obârşia Dobruşei, încă satul, sub Caragine,

Dobruşa, şi satul, sub Caragine, Mordvina, încă satul, mai jos de Mordovina, sub Caragine, pe Dobruşa, unde sunt Fântânile (toate părţi ale comunei Receşti, raionul Rezina, Moldova), încă satul lui Oleşco, sub Caragine (Olişcani, raionul Rezina, Moldova), încă satul, la obârşia Rezinei, unde şade Ţigan (Sămăşcani, raionul Rezina, Moldova)), încă satul, pe Răut, unde este Vadul Pietrei (Lazo, numit şi Piatra, raionul Orhei, Moldova), şi, mai sus de Vadul Pietrei, tot pe Răut, la capătul Stâncii (Stânca, comuna Slobotca, raionul Ohei, Moldova), încă satele, pe Răut, unde este moara, încă satul, la Moiatinul de Jos (toponim), unde este Nichita (Ghermăneşti, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), şi satul unde şed Grabăuţii (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), la capătul de sus al Culişăului, unde a şezut Radul (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), şi încă seliştea unde este iazul, la Cornul Bagului, unde au şezut fiii lui Cosco (Bahu, comuna Seseni, raionul Călăraşi, Moldova), încă seliştea de sub Măiatini, unde şade Rujici, şi, la Moiatinul de Sus, satele ce au fost ale cneaghinei, şi, la Carpeni, satul unde şade Stan, şi, la capătul de sus al Carpenilor, la Başeu, unde şade Matei (Mateieni, comuna Corlăţini, Botoşani), şi, sub Dumbrava înaltă, unde şade Miclouş (Miclăuşeni, comuna Corlăţeni, Botoşani)… Iar hotarul tuturor acestor sate mai sus scrise să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”[531].

1640, martie 30: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Dumitraşco Fulger şi cneaghinei lui Marica, fiica Nastasiei, nepoata Gligăi Hrincovici, şi fraţilor ei Ionaşco

---

[531] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 175, pp. 245-248

Hrincovici şi Safta, nepoţii lor de frate, Andronic şi fraţilor lui, Dumitraşco şi Sturdzea, fiii lui Badiul, nepoţii Gaftonei, şi verilor lor, copiii Nastasiei, nepoţii lui Pătraşco, toţi nepoţi ai lui Frăţiian Hrincovici şi ai fratelui său Bucotco clucer, care primesc uric pentru „tot satul **Vâşnovăţul** (azi Rediu, comuna Rădăuţi-Prut, Botoşani), care este pe Prut, în ţinutul Dorohoi, şi satul **Rădăuţi** (comuna Rădăuţi-Prut, Botoşani), de asemenea pe râul Prut, în acelaşi ţinut, şi jumătate din satul **Cochiujna** (azi Coţuşca, comuna Coţuşca, Botoşani), pe Vilovăţ, de asemenea în acelaşi ţinut… pe care le-a avut bunicul lor Frăţiian Hrincovici, şi **Voroncăuţi** (Vărăncău, comuna Voroncău, judeţul Soroca, Moldova), care este deasupra Nistrului, la Malul Roşu, în ţinutul Soroca, şi jumătate din satul **Păcalouţi** (Păpăuţi, comuna Păpăuţi, judeţul Orhei, Moldova), care este pe Apa Neagră, în ţinutul Orheiului, cu mori pe Apa Neagră, şi a patra parte din satul **Melenteuţi** (lângă Păpăuţi, comuna Păpăuţi, judeţul Orhei, Moldova), pe Apa Neagră, din ţinutul Orheiului, din uric de moştenire pe care l-a avut străbunicul lor Bratu Hrincovici… / Şi de asemenea, întărim a patra parte din satul **Ţinteni** (pe Soloneţ, judeţul Soroca), ce este pe Soloneţ, în ţinutul Soroca, partea Ancăi, fiica Maricăi, nepoata Ţintei, strănepoata lui Avăr cel bătrân, şi altă a patra parte din Ţinteni, partea lui Eremiia, Dumitraşco, Simion şi Axenia, fiii lui Păcurar, nepoţii lui Ţintea, şi altă a patra parte din jumătate de sat, partea lui Baico, Grozava, Bubolea şi Armanca, copiii lui Burnamiz, cumpărătura bunicului lor de la Avăr”[532].

1646, august 4: Scrisoarea lui Gheorghie căpitanul

[532] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 325, pp. 326-330

şi a lui Horbinescu, trimişii lui Vasile Lupu voievod să împartă satul **Rădăuţi** (comuna Rădăuţi-Prut, Botoşani) între feciorii Nastasiei, Gligoraş şi Costache, şi verii lor, feciorii Badiului. / „Deci am strâns oameni buni, pe Vasile Turcul, Cârste Avram şi Sămion ot **Hudeşti** (comuna Hudeşti, Botoşani), Neculai, Vasile şi Maluşu nepotul lui Borodaci ot **Vişnovăţi** (azi Rediu, comuna Rădăuţi-Prut, Botoşani), de am împărţit satul în jumătate. / Deci s-au venit parte lui Gligoraş şi lui Costache, feciorii Nastasiei, pe din jos, până la fântână, în mujlocul satului, şi am pus stâlp deasupra fântânii; aşijderi, din câmp, din ţarină, din fâneţe şi din heleşteie, iar partea de jos, cu tot venitul. Şi am pus stâlpi peste tot locul. / Iar toloaca acestei jumătăţi de sat se începe din pivniţa Cneazului, drept la câmp, pe din jos de râmnicul cel mare, la stâlpul ce este la marginea ţarinii; deci ea merge, din stâlp în stâlp, pe lungul hotarului. Şi de pe partea Bădiuleştilor, din sus, s-a venit feciorilor Nastasiei, s-a venit un râmnic ce se cheamă Vasâleuţi şi un loc de rădiiac cu păduri şi cu pometi, ce se cheamă Rubanic. Iar podul să le fie în jumătate, fie pe a cui parte va îmbla. / Iar partea din sus s-a venit Bădiuleştilor: vatra satului, cu câmpul, ţarini cu fâneţe, cu heleşteie, cu locuri de prisăci, cu păduri şi cu tot venitul, şi râmnicul de jos, cel mare, este iar al Bădiuleştilor. Deci aceasta mărturisim cu această scrisoare a noastră”[533].

1774, iunie 22: Satul **Işnoveţ**, ţinutul Dorohoiului, ocolul Prutului, avea, după recensământul lui Rumean-

[533] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 460, p. 392

ţev[534], **toată suma caselor: 11**. Scădere rufeturi, însă 5: 2 argaţi ai lui Dumitraşco Bran comis, 2 greci străini, cumpărători moşiei, 1 jidov. Rămân birnici 6. / **Birnici:** Toader sin (fiu) lui Ion / Ion fiu lui Beşliu / Gheorghie Ciocan / Ştefan / Iftimie nepot Tomii / Todosi, ciubotar. // **Rufeturi** (argaţi): Dumitraşco Zboi, argat la dumisale Dumitraşco Bran, al treilea comis / Toader, pas, tij (la fel). // **Jidovi:** Berco, jidov, // **Greci străini:** Iancul, sârbul, cumpărător moşiei / Tănasii, tovarăş lui.

REDIU

(comuna Cândeşti, Neamţ).

1623, aprilie 3: „Adică eu, Cămărzan din Câmpul lui Dragoş, **din sat din Rediu** (comună, Neamţ), mărturisesc cum au venit la mine Vasilie Bantăş cu cinstita cartea măriei sale lui vodă, ca să merg să-i aleg un loc de prisacă în hotarul Grozeştilor (**sat înglobat în Rediu, comuna Rediu, Neamţ**). Deci, eu m-am sculat de am strâns bătrânii Grozeştilor şi a Cândeştilor (comună, Neamţ) şi din Beţeşti (în Frunzeni, comuna Costişa, Neamţ)), anume: Salom vătavul, şi Zahariia de acolea, şi Nechita cel bătrân de Grozeşti, şi Toader Blidarul de acolea, şi Mihăilă Năsoescul tij, şi Sanson cel bătrân ot tam, şi Drăguţul ot tam, şi Mihăilă Talambută de Beţeşti şi Gligorcea ot tam. Deci noi i-am căutat şi i-am ales un

---

534 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 511

loc de prisacă în codru mereu între vădureale, să-şi taie prinprejurul prisăcii. / Şi-ntr-acea bună tocmeală ne-am tâmplat şi noi, oameni din ţinutul Neamţului, anume: Gheorghie sulgeriul, şi Ionaşco Bucelescul, şi Iuraşco de Porceşti (azi Moldoveni, Neamţ) şi Pătraşco cel bătrân den Bierăşti (Neamţ). Şi, mai mare credinţă, ne-am pus peceţile"[535].

1634, mai 31: Scrisoarea lui Gheorghe Boţu şi Petre Hadâmbul, adresată marelui logofăt, în care mărturisesc că „au venit la noi călugării de la sfânta mănăstire Bisericani, cu cinstita carte a măriei sale vodă, să mergem la ţinutul Bacăului, la sat la **Cândeşti** (comuna Cândeşti, Neamţ)… să alegem partea lor de ocină, de cumpărătură, de au de la oamenii din Cândeşti, anume din partea lui Mihăilă, a patra parte din sat Cândeşti, de la Toader şi de la Tudora, nepoţii lui Mihăilă… aşijderea au avut călugării alt zapis de cumpărătură, de la Părasca, fata Anghelinei din Cândeşti, dintr-a patra parte de sat a opta parte, partea Parascăi… şi o am lipit lângă partea lui Mihăilă, însă bolovani n-am pus, ci numai am însemnat ce cum va fi voia dumitale… / După aceea a venit un om, anume Dzamă, cu nişte zapise de la nişte nepoţi ai lui Mihăilă, zicând că are şi el cumpărătură de la acei nepoţi ai lui Mihăilă. Drept aceea, noi am întrebat acei oameni buni… Mihăilă, Nechita, Mihil Năsoescul, Hilipiel, Vlasie, Ionaşco Salom, Toader Blidar, Ion Vlaşco, Nicoară, Precup şi Tudoran din **Read** (Rediu, comuna Rediu, Neamţ), şi zic toţi că acele zapise ce le are Dzamă sunt nedrepte"[536].

---

535 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 47, pp. 67, 68

536 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 146, pp. 165, 166

1636, mai 8: Zapisul călugărului Selevestru şi al lui Gligorie Negrul din **Vătămani** (înglobat în Costişa, comuna Costişa, Neamţ), al lui Ionaşco ot **Varceşti** (Verceşti, lângă Negriteşti, comuna Podoleni, Neamţ), Ignat Scântei ot **Redi** (Rediu, comuna Rediu, Neamţ), Catrina ot **Măstacăni** (Mastacăn, comuna Borleşti, Neamţ) şi Nastasia ot **Româneşti** (lângă Podoleni, Neamţ), prin care mărturisesc „cum a căzut fratele nostru Neanul într-o nevoie mare. Deci, văzând nevoia şi răutatea lui, nu l-am lăsat să-şi pună capul, căci ni-i frate, ci ne-am sculat toţi fraţii şi toată seminţia noastră şi am dat noi toată partea noastră de ocină, câtă se va alege la sat la Măstacăni… fratelui nostru, Neaniului, ca să aibă a-l vinde acest loc tot, să ia preţ să-şi plătească capul (pentru moarte de om – n. n.) de la nevoie”[537].

1638, martie 14: Ionaşco şi Vasile, feciorii lui Salon din **Cândeşti** vând mămăstirii Bisercani, pentru doi boi şi o vacă, „partea Tomei, feciorul lui Mihail din Cândeşti, cât se va alege din tot locul… dinaintea lui Cămârzan şi popa Ioan ot **Rediu**, Nicoară ot **Cândeşti** şi Vlasie ot **Giurcani**”[538].

1645, aprilie 1: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui ceaşnic Gheorghe, care primeşte uric pentru „toate părţile de ocină din satul **Ciurcani** (Giurcani), de la ţinutul Bacău, pe care le-a cumpărat de la Todosiia, cneaghina lui Iachim Bandur vornic, şi de la nepotul lui Gheorghiţă, drept 50 zloţi, a şasea parte din jumătate de sat, partea de jos, cumpărătură lui Bandur de la Vasile,

---

537 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 413, pp. 474, 475

538 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 270, p. 251

fiul Sohicăi, nepotul lui Costea, strănepotul lui Petre. / Şi altă parte din acelaşi sat, partea de sus… cu curţi, cumpărată tot de la cneaghina lui Iachim Bandur şi de la Gheorghiţă, pentru 100 galbeni ungureşti buni. Iar lui Bandur i-a fost cumpărătură de la Ionaşco Bucilescu şi cneaghina lui Tofana, fiica lui Vasile spătar… iar lor, cumpărătură de la Ursu, fiul lui Gheorghe din **Mărgineni** (comuna Mărgineni, Bacău). / Şi întru asemenea îi întărim cumpărătura de la Ifrim călugăr, fiul lui Ionaşco, nepotul lui Gagiul, 22 de ogoare şi 7 curături de la satul **Giurcani** (Ciurcani, apoi Jurcani, azi Poloboc, comuna Rediu, Neamţ), pentru 20 lei bătuţi… / Şi cumpărătura de la Avram, Vasile şi Tudora, fiii lui Başul, din **Grozeşti** (înglobat în satul Rediu, comuna Rediu, Neamţ) şi de la nepoţii lor Simion şi Grozava… toate părţile lor de ocină, pe care le-au avut ei din satul Giurcani”[539].

1645, aprilie 3: Pricopie, feciorul lui Vasile Bantăş, nepotul Vărvarii, vinde fratelui său Constantin Bantăş, drept 40 lei, „un loc de prisacă ce este la **Grozeşti**, între vădurele, cu pomăt şi cu curătură, ce este în ţinutul Bacăului, în Câmpul lui Dragoş”[540].

1645, mai 4: Scrisoarea lui Constantin Bantăş, Păntelei şi Alexa din **Hărliceşti** (Hârliceşti, lângă Buhuşi, Neamţ), care primiseră poruncă de la Vasile Lupu voievod să aleagă „hotarul **Blăgeştilor** (comuna Blăgeşti, Bacău) dinspre al **Petreştilor** (comuna Bâra, Neamţ) şi al Petreştilor dinspre al Blăgeştilor” şi care au adunat martori, pe Avram de **Grozeşti** (înglobat în Rediu, co-

---

[539] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 45, pp. 35-40

[540] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 49, p. 47

muna Cândeşti, Neamţ), Patrichie. Gligorie şi Petrea Geferi de **Orbic** (înglobat în oraşul Buhuşi, Neamţ), Ionaşco de **Cândeşti** (comuna Cândeşti, Neamţ), Pătraşco de **Zberăşti** (Zbiereşti, comuna Costişa, Neamţ), Gligorie brăhariul de **Bociuleşti** (inclus în Podoleni, Neamţ), Toader de **Blăgeşti**, Gligorie Vărzar de **Durneşti** (Dorneşti, comuna Costişa, Neamţ) şi alţi oameni buni, stabilind împreună hotarul. / „Hotarul este la câmpul din sus, din Fântâna lui Parce, puţinel mai sus, am pus bolovan, şi în dreptul locului la un hâns mare de spini şi din spini, în jos, până în lacul cu pipirig, din lac în jos, în dreptul lacului, în Blăgeasca, unde a fost prisaca, iar de acolo, în jos, pe marginea poienii celei mari, în jos, până în Lespezdi. Aşijderi, din sus de Fântâna lui Parce, în dreptul locului, până în groapa lui Gheţe (Gheaţă), iar din groapa lui Ghiiaţe, în dreptul locului, în codru, până în dealul Tazlăului”[541].

1902: „**Rediul**, comună rurală în judeţul Neamţ, plasa Bistriţa, spre sud. Se învecinează, la sud-est, cu comuna Socea; la vest, cu comuna Tazlăul, de care se desparte prin munţii Dragva şi Căţinul; la nord, cu comunele Mastacănul și Borlești, şi la est, cu râul Bistriţa. Terenul său se ridică treptat către vest, fiind acoperit cu păduri, altădată nestrăbătute. Este formată din satele: Rădiul, Polobocul și Mirăuţeni, cu o suprafață de 1.977 hectare și o populaţie de 1.246 suflete. Dintre locuitori, împroprietăriți în 1864 sunt astăzi: 22 care încă trăiesc şi-şi stăpânesc locurile lor; 30, care stăpânesc pământurile în calitate de urmași ai celor împroprietăriți; 2 locuri se stăpânesc de către comună; 97 de locuitori sunt care, deși

[541] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 71, pp. 66, 67

însurați şi cultivatori de pământ, nu au nici un fel de proprietate. Întinderea locurilor cultivabile e de 785 hectare 11 ari. Imașul (suhatul) are o întindere de 250 hectare şi nutreşte: 196 boi, 118 vaci, 170 junci, 58 cai, 2.146 oi şi 83 râmători. / Are 2 biserici de lemn, deservite de 3 preoți și 4 eclesiarhi; o şcoală, condusă de un învățător ; 1 moară de apă cu 2 pietre. Comunicaţia cu satele vecine se face prin: un drum ce duce, de la satul Rediul, la satul Ruseni, legându-se cu şoseaua județeană Dobreni-Moinești, între km 27-28, şi din care drum pleacă o ramură de drum în satul Polobocul şi alta în satul Mirăuţeni; prin un drum, continuare a celui precedent, de la satul Rediul, prin satul Beţeşti (comuna Socea); prin un drum, de la satul Rediul, prin satul Soci de Suss. / **Rediul**, sat în comuna Rediul, situat la vest de satul Beţești și la nord de satul Soci (ambele din comuna Socea), cu care stă în legătură prin drumuri comunale. E așezat pe colinele și podișurile de est ale munților Iurcani, fiind udat de pârâul Rediul și pârâul Mirăuţeni, care se unesc la extremitatea satului, trecând apoi pe teritoriul comunei Socea. Are o întindere, împreună cu vatra satului, de 585 hectare, cu o populaţie de 420 suflete. Are o biserică de lemn, veche, deservită de 2 preoţi și 2 eclesiarhi; o şcoală; o moară cu 2 pietre, situată la 2,5 km de sat, pe o gârlă ce vine din râul Bistriţa. Vite: 88 boi, 75 vaci, 29 viţei, 17 gonitoare, 25 mânzaţi, 52 cai, 1.555 oi şi 34 porci”[542].

---

[542] *Lahovari, George Ioan, Marele Dicţionar Geografic al României, volumul V, Bucureşti 1902,* pp. *224*, 225

REDIU

(Hriniceşti sau Hărniceşti, azi Rediu,
comuna Bâra, Neamţ).

1635, august 30: Întărit de Vasile Lupu voievod fiilor fostului vornic Dumitru Goia, Gligoraşco, Iordache, Lupaşco şi Erena, în baza unui zapis de la Ion din **Şirăţei** (sat înglobat în Oţeleni, comuna Oţeleni, Iaşi), popa Vasile din **Hriniceşti** (sau Hărniceşti, azi Rediu, comuna Bâra, Neamţ), Cozma visternicel, Ştefan şetrărelAvram şi Dumitru Pârvul din **Macsineşti** (sau Maxineşti, înglobat în Oţeleni, comuna Oţeleni, Neamţ), „scriind şi mărturisind cum a venit în faţa lor Ionaşco, fiul lui Pătraşco, şi a vândut dreapta sa ocină şi moşie şi cumpărătură din satul **Lăţcani** (sau Leţcani, lângă Doljeşti, comuna Doljeşti, Neamţ), care este în ţinutul Romanului, 25 ogoare în ţarină, în partea dinspre hotarul **Doljeşti** (comuna Doljeşti, Neamţ), lângă ogoarele din capăt, la luncă… cumpărătură de la Aniţa, satul lui Boldescul din satul **Băloşeşti** (sau Băluşeşti, comuna Icuşeşti, Neamţ)… lui Dumitru Goia, fost vornic, şi fiilor lui, drept 50 taleri bani gata”[543].

1902: „**Rediu**, sat în judeţul Roman, plasa Siretul de sus, comuna Doljeşti, spre sud de satul Doljești, şi la 2,5 km de el. Are o populaţie de 451 locuitori; o biserică de zid. Sunt 639 capete vite mari. Acest sat, împreună cu

---

[543] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 221, pp. 261. 263

moşia încunjurătoare, era a mănăstirii Bărboiul din Iaşi, care era închinată mănăstirii Golia”[544].

REDIU GALIAN

(Rădueşti, Rădceşti, azi Rediu Galian,
comuna Codăeşti, Vaslui).

1490, ianuarie 18: Întărit de Ştefan voievod acestor „adevărate Marina şi Fedca, fiicele lui Mircea Ciucescul, şi pe Romaşco şi surorile lui Neaga şi Ulca, fiii lui Danciul Ciucescul, şi pe Toader şi Paşco şi fratele lor Lie, şi sora lor Ilca, fiii lui Paşco, şi pe Drăguş şi surorile lui Baniţa şi Armeanca, fiii Marei, le-am miluit cu deosebita noastră milă, şi le-am dat şi le-am întărit ocina lor dreaptă, satele pe Cuţitna, anume Mirceştii, şi Dănceştii şi Paşcanii, să le fie de la noi uric cu tot venitul lor. Însă să fie Marinii şi Fedcăi satul Mirceştii, iar lui Romaşco şi surorilor lui Neaga şi Ulca, să le fie satul Dănceştii, iar lui Toader, şi lui Paşco, şi lui Lie, şi surorii lor Ilca, să le fie satul Paşcanii”[545]. Hotarul, din veac.

1522, iunie 24: Întărit de Ştefan (cel Tânăr) voie-vod lui Dragotă şi vărului său Neagului, care cumpără, cu 200 zloţi tătăreşti, de la nepoata lor Drăgae (Dragna, mai jos), fata lui Toader, „din uric de cumpărătură de la bunul domniei mele Ştefan voievod, a patra parte de sat din

---

[544] *Lahovari, George Ioan, Marele Dicţionar Geografic al României, volumul V, Bucureşti 1902,* p. 225

[545] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 63, pp. 118-120

Răduești pe Stebnic și a patra oarte și din moară, partea de jos"[546].

1624, aprilie 6: Zapis de mărturie al lui Constantin, feciorul Măgdălinei, și, Boția, feciorul Pribei, privind vânzarea, cu 12 zloți bani gata, lui Todica din Șurinești părții „de moșie din sat de **Șurinești** (azi Drăgușeni, Galați), ce se va alege din partea Dutceștilor, a treia parte, din partea de jos, și din câmp și din pometele satului… Și s-a făcut această tocmeală în casa lui Loghin din **Mircești** (comuna Tăcuta, Vaslui), și ne-am întâmplat acolo: eu, popa Mateiu de acolo, și Pântea tij (la fel), și Pătrașco din **Dăncești** (lângă Tăcuta, Vaslui), și Fremul ot tam (de acolo), și Dumitru Burnar din **Măjești** (Mogești, comuna Independența, Galați) și Dămian din **Scântiae** (comuna Scânteia, Vaslui)"[547].

1630, iunie 27: Simion șoltuzul de **Bârlad**, cu 12 pârgari și Ursul vântul cupeț, Ionașco Dinga și Microv cărturisesc cum „a venit Neculai, ginerele lui Simion portarul, și s-a jeluit cu multe mărturii, anume cu Efrim de **Zmeiani**, Bălan, Radul, Toma și popa Dragoșe din **Greci**, Vasile Prăpalea de **Răduești** și mulți oameni buni, mărturisind cum dresele de cumpărătură, ce a avut socrul său Simion portarul, din satul **Greci**, din partea de sus, partea lui, trei pământuri în frunte, din deal în deal, până unde se împreunează cu alte hotare – aceste drese au pierit când au fost tătarii la **Trestiana**, de s-au bătut cu Nicoară hatmanul și-au pierit Soica Armașul, Erimiia Potlogeanul și mulți ca dânșii, atunci au lovit pe Smila și

546 Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. I, Iași 1906, pp. 157-160
547 AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 192, pp. 265, 266

l-au prădat, de i-au luat toate ce-a avut şi i-au luat acele drese. / Deci noi i-am făcut această scrisoare, ca să-i fie de credinţă, până-şi va face şi ispisoc domnesc, ca să se ştie”[548].

1630, septembrie 22: Moise Moghilă voievod întăreşte lui Bejan, armăşelul din **Bicani**, în baza unui zapis de mărturie de la popa Grigorie din **Răduești**, Vartic, Ilie şi Maftei de **Mânzaţi**, Vasile Cojniţă de **Bârlad**, şi de la Stanciul, dascălul din **Pătrăşcani**, „o prisacă de stupi din Gura Gruiului, de către fund”, cumpărată de la fraţii Die şi Macrina, feciorii lui Constantin de Mânzaţi, „drept 6 taleri de argint”[549].

1635, aprilie 4: Zapisul lui Zaharia, fiul lui Bilţă din Păşcani prin care vinde partea lui „din **Păşcani** (lângă Mirceşti, comuna Tăcuta, Vaslui), partea de jos, din a treia parte, jumătate, lui Istratie din **Glodeni** (comuna Soleşti, Vaslui), drept 14 ughi bani gata. Şi s-a făcut acest zapis în casa lui Lazor Drulea din Glodeni”, de faţă fiind Lazor Drulea şi Rusul din Glodeni, Pătraşco, Ionaşcu şi Frimu din **Dănceşti** (comuna Codăeşti, Vaslui), Ciobăniţă şi Loghin din **Mirceşti** (comuna Tăcuta, Vaslui) „şi alţi mulţi oameni buni”[550].

1635, mai 13: Zapisul lui Zaharia sin Bilţu din Paşcani, în care mărturiseşte că a vândut „partea de ocină de sat de **Păşcani** (lângă Mirceşti, comuna Tăcuta, Vaslui), partea de jos, din jumătate de sat a treia parte, cu

---

548 Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 114, pp. 125, 126

549 Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 142, pp. 142, 143

550 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 83, p. 105

vad de moară… lui Istratie din **Glodeni** (lângă Iaz, comuna Soleşti, Vaslui), drept 14 ughi. Şi au fost întru această tocmeală Popa Simion, Pătraşco Peticul, Frimul şi Ionaşco de **Dănceşti** (comuna Codăeşti, Vaslui), Lazor şi Rusul de **Glodeni** şi mulţi oameni buni”[551].

1636, august 1: Zapisul lui Dumitru Teleagă, Precup Urduca, Ion Buga şi sora lor Sanhira, prin care mărturisesc că şi-au pus „moşia noastră zălog… la Lazor şi la Drulea de **Glodeni** (lângă Iaz, comuna Soleşti, Vaslui), pentru 15 taleri şi 4 stupi. Şi la tocmeală au fost Pătraşcu păhărnicel, Ionaşcu Talpă şi Gâdea de **Dănceşti** (comuna Codăeşti, Vaslui), Dane, Sârghi şi Ionel de **Potropopeşti** (Protopopeşti, comuna Tăcuta, Vaslui)”[552].

1639, aprilie 29: Scrisoarea vornicului de gloată Neaniul, de „aicea, la sat la **Greci** (înglobat în Cepeşti, comuna Bogdăniţa, Vaslui) şi la **Cernaţi** (înglobat în Cepeşti, comuna Bogdăniţa, Vaslui) pe Bogdana, pentru pâra ce-au avut vornicul Dumitraşco cu Ionaşco Bâtcovici de Greci şi cu răzeşii lui, pentru o bucată de pământ şi pentru nişte stâlpi ce au fost stricaţi şi i-a mutat pârcălăboaia de Hotin din hotarul Grecilor în sus, în hotarul Cernaţilor, în zilele lui Constantin vodă… / Şi semnele încă s-au aflat, ale Cernaţilor, în costişa dinspre apus, până în capetele pământurilor ce vin în sus şi în jos, până în hotarul Grecilor, iar la deal până în culmea dealului, unde este stâlp; de aici, peste vale, spre răsărit, din hotar la deal, într-un stâlp ce-i în culmea dealului, pe unde vin pământurile iar în sus şi în jos şi se suie hotarul la deal,

---

551 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 115, p. 153

552 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 471, p. 532

prin capetele pământurilor, prin Vâlceaua Cornei, unde este stâlp, şi se suie la deal pe Vâlceaua Cornei, prin viezuni, şi merge printre Lacurile Gemene şi se coboară la Fântâna lui Bordas; de acolo, în sus, pe marginea poienii, în cap gavnul dinspre costişă, până în movila găunoasă, de acolo în sus, până ce se întâlneşte cu **Rădceşti** (Rădueşti, azi Rediu Galian, comuna Codăeşti, Vaslui)”[553].

1643, august 31: Zapisul lui Grigorie Hurmeziul şi al femeii sale Candachia, în care mărturiseşte cum a „luat de la Isac din **Pribeşti** (comuna Codăieşti, Vaslui) 140 galbeni buni… şi i-am dat la mănăstirea Râşca, de am cumpărat satul **Popeştii** (comuna Schitu Duca, Iaşi), de la obârşia Vasluiului, deci ca să aibă a ţine acel loc, până când îi voi da banii… / Şi acest zapis s-a făcut dinaintea lui Irimie sărarul, ce este vătăjel, Sârghie croitorul, ce este staroste, şi Vasile din **Dânceşti** (azi Rediul Galian, comuna Codăeşti, Vaslui)… şi ne-am pus peceţile, ca să se ştie”[554].

1673, februarie 1: Cumnaţii Tudosie Dubău logofăt şi Gheorghe Albotă căpitan, „ce-o ţine pe soră-mea Tofana, nepoata lui Dragotă vornicul”, dăruiesc mănăstirii Dobrovăţului, „să fie pomană moşilor noştri… din jumătate de sat **Rădueştii**, ce sunt pe Stemnic, în ţinutul Vasluiului, două părţi… iar o a treia parte, ce rămâne din acea jumătate de sat, au vândut-o nişte rude ale noastre, fără ştirea noastră, deci şi aceea suntem să întoarcem

[553] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 121, p. 135
[554] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 155, pp. 149, 150

Mihoceştilor 30 lei, şi să fie la un loc cu cele două părţi"[555].

1774, iulie 5: Satul **Rediul**, ocolul Mijlocului, după recensământul lui Rumeanţev[556], avea următorii: **Birnicii:** Neculai Ivan / Gheorghi Crucian / Neculai Mândrul / Lupul, bărbier / Ioniţă. // **Copii din casă:** Alicsandru Papuc / Bogdan, muntean. // **Călăraşi:** Lupul Zărul.

1902: „**Rediul**, comună rurală în partea de sud a plășii Stemnicul, judeţul Vaslui, la 3 km de orașul Vaslui şi de 28 km de Negrești, reşedinţa plășii, situată între râul Bârladul şi Pârâul Racovei. E formată din satele: Rădiul, Puşcași și Buhnari, pe o suprafață de 5.619 hectare, din care 1.287 hectare pădure, și cu o populaţie de 357 familii sau 1633 suflete. Prin această comună trec: pâraiele Vaslueţul, Racova şi râul Bârladul, calea naţională Vaslui-Bârlad şi căile judeţene Vaslui-Pungeşti și Vaslui-Negrești. Are 2 biserici, deservite de preoți și 2 cântăreţi; o şcoală; 2 cârciumi. Vite: 484 vite mari cornute, 11 bivoli, 525 oi, 75 cai şi 47 râmători. / **Rediul**, sat în partea de nord-vest a comunei Rediul, situat pe coasta de est a dealului Rediul, între pârâul Racova şi râul Bârladul, pe o suprafață de 3.500 hectare și cu o populaţie de 130 familii sau 570 suflete. Dealul e acoperit de vii și de livezi. Pe drumul ce merge, de la acest sat, spre sud, la satul Chițocul, se află un pod de lemn peste pârâul Racova, despre care pod se spune că e făcut din timpul lui Ștefan Vodă, purtând de atunci numele de Podul Arapului. Rediul, care

---

[555] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 196, 197

[556] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 225

e reședința comunei, are o biserică, zidită la 1845 şi deservită de 1 preot şi 2 cântăreţi. Vite: 253 vite mari cornute, 41 cai, 250 oi, 11 bivoli și 10 râmători”[557].

REDIUL

(comuna Gura Văii, Bacău).

1635, mai 25: Scrisoarea fostului paharnic Nicolai Bejan Patraşcu Şolomon, Condre şoltuzul şi a celor 12 pârgari de **târg de Trotuş**, în care îi relatează lui Vasile Lupu voievod, cum, după primirea poruncii adusă de vornicul Neniul au mers şi au adunat martori, ca să socoată „o selişte de sat, anume **Pleşăştii** (numită anterior Beneşti, lângă satul Caraclău, comuna Bârsăneşti, Bacău), ce s-a pârât satul **Bârsăneştii** (comuna Bârsăneşti, Bacău) cu vornicul Neniul, zicând Bârsăneştii că este acea selişte Pleşăştii din hotarul lor, iar Neniul că este de hotarul satului său, anume **Rediul** (comuna Gura Văii, Bacău). Deci am strâns oameni buni, anume Isăiu, vasile feciorul său şi lazăr din **Poiană** (comuna Livezile, Ba-

[557] *Lahovari, George Ioan, Marele Dicţionar Geografic al României, volumul V, Bucureşti 1902,* pp. 224, 225

cău), Ion, Marcu, Andrei Măcău şi popa Vărnava din **Brătila** (comuna Helegiu, Bacău), Grigore Orăşul din **Stroeşti** (contopit cu Româneşti, comuna Bereşti-Tazlău, Bacău), popa Dumitru cel domnesc, Ion Petre, Chihaia, Soci Mihai, Grigore diacul, Ioniţă birăul, Nistor sluharul, Marcu şi Ioniţă feciorii popii Manii din târg din **Trotuş** (comuna Trotuş, Bacău), Cozma din **Vilipeşti** (Filipeşti, comuna Bogdăneşti, Bacău) şi mulţi oameni buni şi i-am întrebat de ce hotar este. Deci mi-au mărturisit cu sufletele lor cum este acea selişte în hotarul Rediului, şi i-au zis **Bineştii**, pe numele Benii, şi s-au mutat dintr-acea selişte mai jos, în capul hotarului din drumul mare, iar Bârsăneştii n-au avut nici o treabă cu acel hotar, ci, când au arat Bârsăneştii într-acea selişte, cine-a avut Rediul le-a luat lor din a zecea. Deci, pe unde au arătat oameni buni şi bătrâni din Bârsăneşti, şi cu Dumitru şi Mihăilă cel bătrân de acolo, că este hotarul acelei selişti, noi am stâlpit dinspre Bârsăneşti, şi s-a ales cum am aflat mai cu dreptul, cu oameni buni”[558].

REDIUL

(satul Tăuteşti, înglobat în comuna Rediu,
înglobată în Iaşi).

1635, iulie 16: „O mărturie hotamică de la Costantin Hăugul, scriind” cum a mers „să aleagă cu sufletele a oameni buni hotarul **Mihăileștilor** (lângă Brătuleni,

[558] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 122, p. 159

comuna Miroslava, Iaşi) dinspre hotarul **Brătulenilor** (comuna Miroslava, Iaşi) și dispre hotarul **Tăuteștilor** (comuna Rediu, înglobat în Iaşi)… Pusu-s-au și semne de asupra Mihăileștilor, între Brătuleni. În dial, într-o moviliță, au pus un stâlp de piatră; dintr-acel stâlp de piatră, în dreptul locului, peste Bahlui, la Colacul Ulmului. De aici, o ia peste șes, la dial, în Glodul Albu, drept la deal, în drumul Mihăileștilor. Deci, ia la deal, pe din jos de Movila Găunoasă. Deci, ia culme în sus, pe diasupra Tălpălăilor, la stâlpul vechi; din stâlp, la vale, unde coboară drumul Tăuteștilor, la alt stâlp, peste drum, deasupra Glodului Albu, pe coaste, în dreptul locului, la spinii lui Răhat. De-acia, pe drum la dial, la Vale Gedzuniilor, în jos pe Vale Lățcanilor, până în Bahlui, drept la dial în pisc, dinspre **Cogești** (Cogeasca, comuna Leţcani, Iaşi), până în obârșiile Răcii, la aria cea călugărească, apoi la Rece în gios, peste drum la deal, până în vârf, unde se împreună hotarul, cum au ridicat cu sufletele lor acești oameni buni, anume: vătămanul din **Brătuleni**, și vătămanul Brae din **Făurești** (lângă Miroslava, comuna Miroslava, Iaşi), și vătămanul din **Mihăilești**, și vătămanul din **Tăutești**, și Ionașco Argig de acolo și alți oameni buni”[559].

1635, iulie 16: „Adică au venit înaintea Domniei Mele... călugării de la sfânta mănăstire de la Homor, de s-au jeluit cu mare jalobă pe sat, pe **Brătuleni** și pe **Tăutești** și pe **Cogești**, zicând că le înpresură hotarul satului **Mihăileștilor** și și-au cerșut hotarnic, să le aleagă hotarul dinspre acele sate, Brătuteni și Tăutești și Cogești. Deci, Domnia Mea am socotit și le-am dat hotarnic pe sluga

[559] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 169, pp. 203, 204

noastră Costantin Hăugul, ca să meargă, cu oameni buni, bătrâni de primprejurul acelor hotare, să le aleagă hotarul satului Mihăileștilor dinspre hotarul satului Brătulenilor, Tăuteștilor și a Cogeștilor. / Deci, sluga noastră, Costantin Hăugul a strâns oameni buni, care au știut pe unde au fost hotarele cele bătrâni, și le-a ales lor hotar satului Mihăileștilor. / Și se începe hotarul de desupra Mihăileștilor, dinspre Brătuleni, dintr-o movilă, de acolo, în dreptul locului peste Bahlui, la Colacul Ulmului, de acolo, peste șes, la deal, în Glodul Albu, de acolo, drept la deal, în drumul Mihăileștilor, de acolo, la deal, pe din jos de Movila Găunoasă, de acolo, culmea în sus, pe desupra Tălpălăilor, în stâlpul vechi, de acolo, la vale, unde pogoară drumul Tăuteștilor, la alt stâlp de piatră, de acolo, drept peste drum, pe desupra Glodului Albu, de acolo, pe coastă, drept la Spinii lui Rohat, de acolo, pe drum la deal, în Valea Vedzuniilor, la o movilă, de acolo, în jos, pe Valea Lăscanilor, până în Bahlui, de acolo, drept la deal, în piscul dinspre Cogești, până în obârșia Răcii, la aria cea călugărească, de acolo, Recea în jos, peste drum, la deal, până în vârf, unde se împreună hotarul Mihăileștilor cu a Brătulenilor, unde s-a împlut tot hotarul Mihăileștilor. / Pentru aceea, Domnia Mea, dacă am văzut mărturie de la acei oameni buni… încă le-am dat și le-am întărit rugătorilor Domniei Mele, călugărilor de la sfânta mănăstire de la Homor, ca să le fie lor hotar satului Mihăileștilor, cu tot vinitul, neurnit niciodată, în veci”[560].

[560] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 171, p. 206

REDIUL LUI GORAN

(lângă Toceni, comuna Antonovca,
raionul Leova, Moldova).

Menţionat, în **13 martie 1489**, de Ştefan voievod, când întărea moşiile armaşului Lupe, care cumpărase, cu 80 de zloţi tătăreşti, de la fraţii Nastea, Toma şi Ilca, fiii lui Coste, nepoţi ai lui Oană vornic „ocina lor dreaptă… o bucată de pământ din hotarul Alboteştilor, la gura Săratei, loc de sat… Şi întru aceea, de asemenea a venit înaintea noastră sluga noastră Stanciul, fiul lui Grigore Husea… şi a vândut ocina sa dreaptă din uricul său drept, o selişte pe Prut, unde a fost Târgul Săratei, mai sus de gura Săratei, de asemenea slugii noastre Lupşe armaş pentru 150 de zloţi tătăreşti… Iar hotarul acestei bucăţi de loc din hotarul Alboteştilor să fie începând de la gura Săratei la vale, pe malul Prutului şi la capătul de sus al Rediului lui Goran, la un ulm însemnat, de aici drept la deal, la un stâlp, de aici pe aceasta parte a dealului, pe coastă, până la doi stejari însemnaţi, de aici la un stejar însemnat, de aici peste dumbrăviţă, la vâlcea, la un stejar însemnat şi pe vâlcea în sus până la Troian, la stâlp, şi pe Troian în sus până unde cade Troianul în Sărata, apoi, pe Sărata în jos, până unde cade Sărata în Prut. / Iar hotarul acestei selişti, unde a fost Târgul Săratei, mai sus de gura Săratei, să fie începând de asemenea de la gura Săratei, şi pe malul Prutului în sus până la seliştea lui Bodea Sârbul, de aici tot pe malul Prutului în sus, până la seliştea lui Bodea Rumârul, iar de aici în sus la deal şi peste câmp la pisc şi la matca Săratei, de aici pe vechiul drum la deal şi pe

vârful dealului în jos la movila săpată, de aici pe pisc la un stâlp şi la un alt stâlp, de aici pe drum până la hotarul lui Limbădulce. Acesta le este tot hotarul”[561].

REDIUL PĂUCEŞTI

(comuna Laza, Vaslui).

Întărit, în **15 octombrie 1491**, de Ştefan voievod, care cumpără şi dăruieşte „târgului nostru al Vasluiului”, odată cu hotarnica, multe sate, dintre care trei sate, cumpărate, cu 200 de zloţi, de la mănăstirea Bistriţa, „anume Crăstoae pe Racova, unde a fost Pătru, feciorul Crăstei, alt sat anume Bălcarii tij pe Racova, unde a fost Oană, fratele lui Pătru (toate trei în Bejeneşti, comuna Laza, Vaslui), şi al treilea sat, anume Curteştii tij pe Racova, unde a fost feciorul lui Naneş” (satul Curteşti, comuna Poieneşti, Vaslui); de la Drăgălina şi Maruşca, fetele Cozmei Streaşină şi nepoţii lor Ion şi Maria, copiii Mihului, toţi nepoţi ai lui Feir, Ştefan cel Mare a cumpărat, cu 100 zloţi, „acest sat pe Rahova, anume Feereştii, unde au fost casele moşilor lor, a lui Feir şi a lui Pătru şi a Cozmei Streaşină” (comuna Laza, Vaslui); de la popa Băilă din Vaslui şi Neacşa, fiii lui Băilă celui bătrân, a cumpărat, cu 50 zloţi, „un sat pe Rahova, anume Păuceştii, unde a fost Păucă cel bătrân” (Rediul Păuceşti, comuna Laza, Vaslui); de la Groza Rohat, feciorul lui

---

561 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 50, pp. 91-93

Oanăş Ungureanul, un sat pe Rahova, anume Rohaţii, unde a fost casa tătâne-său”, cu 50 zloţi (comuna Laza, Vaslui); de la Toader Hasnăş, Ştefan cel Mare a cumpărat, cu 240 zloţi tătăreşti, „două sate pe Bârlad, din sus de târgul nostru, de Vaslui, anume Băltenii, în gura Stebnicului (comuna Bălteni, Vaslui), şi, de iastă parte de Bârlad, Delenii (lângă Mărăşeni, comuna Ştefan cel Mare, Vaslui) şi o selişte, anume Micleştii” (lângă Bălteni, comuna Bălteni, Vaslui); de la Nastea şi Sohiica, fetele lui Steţco Dămăcuşescul, nepoatele lui Dămăcuş stolnicul, cu 70 zloţi, „un sat pe Bârlad, din sus de Vaslui, anume Măreşenii, unde a fost Mareş judele” (Mărăşeni, comuna Ştefan cel Mare, Vaslui); de la Costul Părăş şi Drăghita, fiii Armancăi şi seminţia lor, Toader, Sasca, Parasca şi Docica, fiii Anuşcăi, toţi nepoţi ai lui Ştefan Mesehnea, cu 50 zloţi, „un sat în sus de Vaslui, în Dumbravă, unde a fost casa moşului lor, a lui Ştefan Mesehnea; de la Anna, Maruşca şi Armanca, fetele Dobrei, nepoatele lui Brudur, cu 100 zloţi, „două sate pe Vaslui, din sus de târgul Vasluiului, anume Brudureştii, unde a fost satul lui Drăgoi şi a Tomei” (Portari, comuna Zăpodeni, Vaslui); de la Ionaşco, feciorul Jorăi, nepot Giurgii Răspop, cu 70 zloţi, „un sat anume Mărăţăi pe Vaslui, iar numele celui sat din vechi a fost Părtănoşi” (Moara Grecilor, inclusă în Vaslui); de la Nastea, fata Anuşcăi, nepoata lui Ioan Curui, cu 60 zloţi, „două sate între Crasna şi între Bârlad, anume Filipeştii şi, mai jos de acest sat, într-acelaşi hotar, Săcuienii, unde a fost Stanciul Săcuiul”; de la Şteful şi Mărina, fiii Maruşcăi, şi seminţia lor… Bila şi Oance, feciorii Marinei, nepoţi ai lui Giurge Jumătate, şi Marina, fata Mândrei şi nepotul ei de frate Silea, şi soru-sa Donea. Fiii Fedorei, nepoţi ai lui

Oană Jumătate, cu 500 zloţi, „un sat pe Bârlad, în jos de târgul Vasluiului, tot cu toate cuturile, unde au fost Balosinăuţii” (Muntenii de Jos, comună, Vaslui)… Apoi iarăşi domnia mea am socotit şi am miluit pe şoltuzii şi pârgarii şi pe toţi oamenii cei săraci din târgul Vasluiului şi le-am întărit obiceiul cel vechi, precum că nici un om dintr-înşii, dintru care au lăcuinţă a lor acolo, în Vaslui, nici cât de puţină vamă să nu aibă a plăti acolo în târgul Vasluiului, nici la un fel de alişveriş, fără numai să plătească aceia care vor aduce peşte în târg, adică de la o maje, un peşte, şi de la o căruţă, iarăşi un peşte, iară mai mult nimic”[562].

REGHIU

(„rediul lui Andriaş Căliman”, Vrancea).

1445, august 8: Întărit de Ştefan voievod lui Oană Ureacli, care primeşte uric pentru „satele, la Putna, anume: unde a fost Stan Hărţăgan, unde a fost casa lui Radul, şi **Andraiş, mai sus, şi la rediul lui Andriaş Căliman**”[563]. Hotarele, cele vechi, folosite din veac.

1707, aprilie 5: Marcu şi Nicolae Hilohi, Neagul, Ichim şi Ştefan fiii lui Gavril şi Ichim Giurca vând pârcălabului Cârstea, drept 50 lei bătuţi, „câteva gropi cu poieni şi secături în fundul **Răbiului**, până în vârful

[562] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 96, pp. 188-190

[563] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 256, pp. 362, 363

munţilor, unde se hotărăşte cu Vrancea”. Printre martori se numără „Ion Colaci, Constandin Berehei, Ion Bodescu şi Ion Stroe”[564].

1714, februarie 5: Oamenii din **Odobeşti**, anume „Toader Bubulat, Ionaşc şi Irimia Hagi, Grigoraş sin (fiu) Ghelii, Vicol, Dancul, Nicola sin Voroavă, Faur, Apostol Balotă, Gavril, Toader a Stanii, Mârza, Căzac, Petre Ciocănel, Ion Chilieanu, Vasile a Nastasiei, Ion Gode, Ion Măr Roş, Ştefan Pitariu, Ion Cofar şi nevestele şi copiii lor vând mănăstirii Mera, pentru 7 ughi (ducaţi ungureşti), „o parte de moşie a noastră, a Odobeştilor, cât este din gura Rebeului (**Reghiului**) şi din hotarul mănăstirii în sus, tot locul nostru din gura Răbeului, la deal de Piscul cel pietros, până la curmătura Spumei, din curmătura Spumei pe din deal de lac, până în dealul Ghimpului şi în sus, până sub Muntior şi până la Piatra Oii, toată faţa Milcovului, cum curg apele”[565].

1732, iulie 28: Ispisoc de judecată de la Gligori Ghica voievod, care îl trimite în executare pe Costache vel (mare) spătar, după ce „multă pâră şi gâlceavă au avut aici Mitofan, egumenul de la mănăstirea Mera, cu preoţi de **Odobeşti** şi cu alţi răzeşi de acolo pentru nişte părţi de moşie din siliştea satului **Chilău**… şi li s-a ales judecata în acest chip: să se facă raclă pe pământul Ghincii şi pe pământul popii Ionaşcu, cu fraţii lor, şi să i se dea părintelui a şasea parte dintr-acele două pământuri, pe lungul pământului, şi, făcând dumneata raclă, să pui dumneata şi pietre la toate raclele, cât s-ar cuveni

---

[564] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 90, p. 59

[565] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 93, p. 61

egumenului, şi din pământurile lui Dubală iarăşi să dai dumneata a şasea parte… / Iar pentru Arva şi pentru moşia din gura **Reghiului**, în sus cu Spuma şi pentru alte pricini multe, ce mai au între dânşii, să-i aşezi dumneata acolo, pe cum vei socoti că este drept”[566].

1902: „**Reghiul**, cătun în judeţul Putna, plasa Vrancea, comuna Năruja, situat deasupra dealului cu același nume, la poalele căruia curge Zăbala. Are o populațiune de 102 suflete, care locuiesc în 23 case. În trecut, cătunul purta numele Șindrilari de Sus”[567].

RESTEU-ATACHI

(Răsteul, comuna Resteu-Atachi,
regiunea Cernăuţi, Ucraina).

1632, noiembrie 2: Întărit de Alexandru Iliaş voievod logofătului Dumitru Buhuş, care primeşte urice pentru „satul **Gâdinţii** (comuna Sagna, Neamţ) pe Siret, cu loc de mori la Siret şi la pârâul satului şi cu bălţi de peşte şi cu vii, şi cu pod umblător pe Siret, şi alt sat, anume **Criveştii** (comuna Strunga, Iaşi) sub Strungă, cu iaz şi cu mori şi cu vii, şi, în acelaşi hotar, seliştea **Răvăcanii** (lângă Târgu Frumos, Iaşi), mai jos de Pietriş, şi seliştea **Găurenii** (azi Gura Văii, comuna Strunga, Iaşi) şi **Hotceştii** (lângă Strunga, Iaşi), şi a patra parte din satul

[566] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 107, pp. 68, 69
[567] *Lahovari, George Ioan, Marele Dicţionar Geografic al României, volumul V, Bucureşti 1902,* p. 229

Movileni (comuna Heleşteni, Iaşi), şi seliştea **Dădeştii** (inclus în Târgu Frumos, Iaşi), pe Sirca, cu loc de iaz şi de mori la Sirca, ce este în ţinutul Roman, şi a treia parte din seliştea **Plotuneştilor** (inclus în Târgu Frumos, Iaşi) şi jumătate din satul **Căcăceşti** (în Cârligătura, Iaşi) şi o bucată de pământ în hotarul **Târgului Frumos**, pe unde a însemnat şi a pus stâlpi Pătraşco Başotă logofăt… cu loc de iazuri şi de mori la amândouă Bahluţele, şi toate părţile lui, câte se vor alege, din satul **Tălhăreşti** (lângă Târgu Frumos, Iaşi), cu iaz şi cu mori la Bahlui, şi nişte părţi din **Chiceră** (lângă Sârca, comuna Bălţaţi, Iaşi), ce este în ţinutul Cârligăturii, şi satul **Vavatieştii**, ce se numeşte **Bârleştii** (comuna Erbiceni, Iaşi), şi satul **Spinoasa** (comuna Erbiceni, Iaşi) pe Bahlui, cu iaz şi cu mori pe Bahlui, şi toate părţile de cumpărătură ce se vor alege din satul **Iurghiceni** (azi Erbiceni, Iaşi) şi din satul **Totoeşti** (comuna Erbiceni, Iaşi), de asemenea pe Bahlui, ce este în ţinutul Hârlău, şi un loc de mori şi de prisacă mai jos de **Pureciani** (la nord de Popricani, Iaşi), la Jijia, ce este în ţinutul Iaşi, şi catul **Cupcici** (numit apoi Cupcina, azi oraşul Kalininsk, raionul Ediniţa, Moldova) şi **Brătăşanii** (azi Brătuşenii Vechi, raionul Ediniţa, Moldova) pe Ciuhur, cu iaz şi moară pe Ciuhur, şi a patra parte din satul **Tribiseuţi** (comuna Trebisăuţi, raionul Briceni, Moldova), ce este pe Drabişte, cu jumătate de iaz şi cu moară pe pârâul Drabişte, şi a treia parte din satul **Costeşti** (comuna Duruitoarea, raionul Râşcani, Moldova), pe Prut, cu loc de iaz şi de moară la Ciuhur, şi de asemenea şi la Prut, cu loc de moară la **Dubase** (toponim în braniştea Bohotin) şi cu pod umblător peste Prut, şi toate părţile lui din satul **Dumeni** (comuna Văratic, raionul Râşcani, Moldova), mai sus de Costeşti, de

asemenea pe Prut, şi jumătate din satul **Bozoviţă** (Buzoviţă, regiunea Cernăuţi, Ucraina) şi jumătate din satul **Răsteul** (Resteu-Atachi, regiunea Cernăuţi, Ucraina) şi toate părţile lui din satul **Tălmaceu** (Tălmaci, regiunea Cernăuţi, Ucraina), pe Nistru, ce este în ţinutul Hotin, şi satul **Măneştii** (lângă Brătila, comuna Helegiu, Bacău), şi jumătate din satul **Grozeşti** (azi Oituz, Bacău) pe Oituz, cu mori şi cu loc de pive şi de firistreu pe pârâul Oituz, şi cu loc de vie, şi cu grădini şi cu fâneţe la muntele ce se numeşte Munceii, ce este în ţinutul Trotuş, şi o parte de ocină din satul **Măstacănul** (Mastacăn, comuna Borleşti, Neamţ), peste Bistriţă, ce se va alege partea lui Hricicanul, cu loc de moară la pârâul satului şi cu loc de prisacă, ce este în ţinutul Bacău, şi satul **Neculeştii**, ce se numeşte **Trifeştii** (Neamţ), cu iaz şi cu mori la Pârâul Negru, şi toate părţile lui de cumpărătură, câte se vor alege, din satul **Româneşti** (lângă Trifeşti, Neamţ), de asemenea pe Pârâul Negru, cu loc de iaz şi de mori pe Pârâul Negru, de asemenea şi pe pârâul Brănişterilor, ce este în ţinutul Neamţ, şi satul **Potropopeştii** (Potropopeşti, comuna Tăcuta, Vaslui), şi nişte părţi de ocină, câte se vor alege, din satul **Olăşei** (comuna Tăcuta, Vaslui), şi alte părţi de asemenea cumpărătură din satul **Bomboteşti** (azi Tăcuta, Vaslui), pe pârâul Cuţitna, cu mori şi cu loc de pive la pârâul Cuţitna”[568].

1637, aprilie 4: Moşiile întărite de Vasile Lupu voievod vistiernicului Dumitru Buhuş: „**Gândeşti** (Cândeşti, comuna Mihăileni, Botoşani) pe Siret, cu loc de moară pe Siret şi în pârâul satului, cu bălţi de peşte şi cu podul peste Siret, şi cu vii; **Crăveşti** (Criveşti, comuna

---

[568] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 234, pp. 289-292

Strunga, Iaşi) sub **Strunga** (comuna Strunga, Iaşi), cu iazuri şi cu mori, şi, în acelaşi hotar, **Ravacanii** (comuna Strunga, Iaşi), din jos de Petriş, şi satul **Găurenii** (azi Bura Văii, comuna Strunga, Iaşi) şi **Hoţăeştii** (Hotceşti, comuna Strunga, Iaşi), şi a patra parte de sat **Vilenii** (sau Văleni, comuna Bozieni, Neamţ), şi seliştea **Dadeşti** (Dădeşti, înglobat în Târgu Frumos, Iaşi), pe Sârca, cu locuri de mori pe Sârca, care sunt în ţinutul Romanului; / a treia parte de selişte **Plotuneştii** (înglobat în Târgu Frumos, Iaşi) şi jumătate de sat **Chicaceştii** (sau Căcăceşti, Iaşi) şi o parte de moşie din hotarul **Târgului Crasna** (Târgu Frumos, Iaşi), cu locuri de iazuri şi mori în amândouă Baglueţele; părţi din satul **Tâlhăreşti** (azi Talpa, contopit cu Blândeşti, comuna Suliţa, Botoşani), cu iazuri şi mori pe Bahlui care sunt în ţinutul Cârligăturii; / satul **Vavatieşti** (Bârleşti, comuna Erbiceni, Iaşi), care se numeşte **Bârleşti**, şi satul **Spinoasa** (comuna Erbiceni, Iaşi) pe Bahlui, toată cumpărătura din satul **Iurghicenii** (azi Erbiceni, comuna Erbiceni, Iaşi) şi din **Totoeştii** (comuna Erbiceni, Iaşi) pe Bahlui, ce sunt în ţinutul Hârlăului; / un loc de moară din jos de **Puricenii** (lângă Stânca, comuna Victoria, Iaşi), în Jijie, şi un loc de prisacă, ce sunt în ţinutul Eşii; / satul **Cupcici** (Cupcina, raionul Edineţ, Moldova) şi **Brataşănii** (Brătuşeni, comuna Brătuşeni, raionul Edineţ, Moldova) pe Ciuhur, cu iazuri şi mori pe Ciuhur, a patra parte a satului **Trăbăsăuţii**, ce este pe Drabişte, a treia parte din satul **Costeşti** (comuna Dumitroaia, raionul Râşcani, Moldova) pe Prut, părţi din satul **Dumenii** (Dumenii de Sus, comuna Miclăuşeni, raionul Făleşti, Moldova), din sus de Costeşti, pe Prut, şi jumătate de sat **Buzoviţa** (comuna Buzoviţa, regiunea Cernăuţi, Ucraina), şi jumătate de sat

Risteiul (Resteu-Atachi, azi Dnistrivca, raionul Chelmeni, Ucraina), şi toate părţile lui din **Tălmaciu** (azi Burdiug, raionul Chelmenţi, Ucraina), ce sunt pe Nistru, în ţinutul Hotinului; / satul **Măneştii** (azi Blebea, înglobat în Târgu Neamţ, Neamţ), jumătate de sat **Grozăştii** (Grozeşti, azi Oituz, comuna Oituz, Bacău) pe Oituz şi locuri de vie, livezi şi fânaţuri în şesul ce se numeşte Muncei, ce sunt în ţinutul Trotuşului; / parte din satul **Mastacanul** (Mastacan, comuna Borleşti, Neamţ) peste Bistriţa, ce se va alege partea Hriţcanului, ce este în ţinutul Bacăului; / satul **Niculeştii** (azi Trifeşti, Trifeşti, Neamţ) ce se numeşte **Trifeştii**, cu iazul şi cu moara în pârâul Cioarna şi locul de iaz şi de moară; aşijderea şi în pârâul Braniştelor, ce este în ţinutul Neamţului; / satul **Potropeştii** (Protopopeşti, comuna Tăcuta, Vaslui) şi părţi de cumpărătură în satul **Bumboteştii** (înglobat în Tăcuta, comuna Tăcuta, Vaslui), pe pârâul Cuţitna… şi o poiană, care se numeşte Mastacana, şi Lihaci, ce sunt în ţinutul Vasluiului; / jumătate de sat **Boldeştii** (comuna Todireşti, Iaşi) şi jumătate din seliştea **Sârbii** (comuna Todireşti, Iaşi), pe pârâul Todereştii, ce sunt în ţinutul Sucevii; jumătate din sat **Bujuceştii** (sau Buhuşeşti, lângă Climeşti, comuna Făurei, Neamţ) pe apa Cioarna, ce este în ţinutul Neamţului”[569].

1770-1772: Satul **Răsteu**, ţinutul Hotinului, ocolul Nistrului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[570], **toată suma caselor: 37**. Scădere rufeturi 2: 1 popă, 1 dascăl. Rămân birnici 35. / **Birnicii**: Iacob Mazur /

---

569 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 52, pp. 48, 49

570 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 138, 139

Precup Fedici / Ştefan Diciuc / Vasile Zaharco / Toader Badiciuc / Timco / Vasile Biliţcan / Divanluc / Mihailo Holodvan / Ivan Ocraschie / Simion Alieniş / Ion Todircă / Vasile Ţuţul / Ion, pânzariul / Ion Moldovanu / Ivanco / Nicolae / Ştefan Ianoş / Pavăl / Petre sin (fiu) Dotos / Dotos / Grigore sin lui / Hrihor Tomac / Petre zet (ginere) lui / Danila Holobaciuc / Simion Grama / Ştefan Bujor / Mihailo sin Crin / Acsenti sin lui Gramă / Fodor, vătăman / Alecsa / Ivan zet pânzariul / Ion, vornic / Ion, argat la jidov / Ivan, văcariul. // **Rufeturi**: Popa Petre / Acsente, dascăl.

REUSENI

(aproape de Suceava, Bucovina).

Menţionat, după opinia lui Costăchescu[571], în **12 mai 1425**, drept „satul lui Revas" sau, mai exact, „acele sate care aparţinuseră lui Zubrea şi lui Ravas" (eu cred că e vorba, de fapt, nu de Reuseni, ci de Ravacăuţi sau Revacăuţi, pe Prut), Reusenii, celebru prin asasinatul comis în noaptea de 15 spre 16 octombrie 1451, asasinat căruia i-a căzut victimă, la o nuntă, Bogdan al II-lea, a fost întărit, în 24 septembrie 1468, „jumătate de Răoseni şi, pe Suceava, loc să-i facă moară" lui Şteful Cernătescul („Vă leatul 6963 (1454), după doi ani a domniei lui Bogdan vodă, scrie letopiseţul cel moldovenesc c-a venit fără de veste Pătru vodă, ce l-au poreclit Aron, şi a aflat pre

[571] *Documente*, I, p. 174

Bogdan vodă la satul Răusenii, din jos de târgul Sucevei şi l-au lovit, vineri în revărsatul zorilor, octomvrie 16. Şi acolo i-au tăiat capul lui Bogdan vodă. Deci au stătut la domnie Aron vodă”).

1653, iunie 13: Reusenii sunt menţionaţi într-o hotărnicire „pentru nişte poieni ce sunt pe supt codrul dinspre Suceava, între Giurgeşti şi între Hilişeni” (Chilişeni – n. n.), poiană care se întinde „până în hotarul Răusenilor”[572].

1760: În 7 martie 1760, s-a făcut hotarnica dintre „satul Reuseni al lui Ştefan Silion” şi Chilişenii lui Nicolae Ştirbeţ, între cei doi proprietari existând conflicte vechi, dar a căror rezolvare s-a făcut, după un uric din 13 iunie 1663, abia în 12 decembrie 1768, câştig de cauză având Silioneştii.

1767: În 29 iunie 1767, stăpânii Reusenilor, care participau la o hotarnică a Uideştilor, erau fraţii Toader şi Ştefan Silion.

1772: În 8 martie 1772, Toader Silion din Reuseni şi Mihalachi Balş din Rus s-au plâns de nedreptatea pe care le-o făcea Mitropolia Sucevei, stăpână peste Udeşti.

1772: Recensământul lui Rumeanţev[573], din 1772-1773, înregistrează la Răusăni, în Ocolul Mijlocului, fără alte precizări, „9 – toată suma caselor”, însemnând 3 popi şi 6 birnici. La Reuseni, proprietate a mazilului Ştefan Villian,s-au aşezat, între anii 1772-1777, emigranţii transilvăneni Andrei UNGUREAN, Ioan DEMERIN, Vasile MOLDOVAN, Ion ELŢA şi Vasile CHIRA din **Ioaniş**,

---

572 Iorga, N., *Studii şi documente cu privire la Istoria Românilor,* Vol. XXI, Bucureşti 1911, pp. 2

573 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 342

Ioan BOCA din **Şerbeni**, Vasile UNGUREAN din **Escu**, Ioan BILEGAN din **Bileag**, Ioan BĂDĂRĂU din **St. Andrei**, Teodor VEŞINAR din **Căila**, Grigore GALAŢAN din **Galaţii Bistriţei**, George MOLDOVAN, Victor STUŢ şi Teodor MORARIU din **Mănic** şi Anton PUŞCAŞ din **Beiuş**.

1774: Reusenii, deci, aveau în 1774, 12 familii, recensământul lui von Spleny lămurindu-ne că populaţia satului era formată, în 1775, din 2 popi şi 7 familii de ţărani iobagi, numărul acestora sporind, până în 1784, la 48 familii.

1783: În 10 ianuarie 1783, în faţa Comisiei cezaro-crăieşti de delimitare a proprietăţilor în Bucovina, Ştefan Silion declara că este stăpânul întregului sat Reuseni, din timpul când feldmareşalul Munich fusese în Moldova (1736-1739).

1795: În 24 aprilie 1795, stăpân al Reusenilor era stolnicul Costache Gheuca, ginerele lui Ştefan Silion (dar care îl moştenea şi pe Toader Silion), cel care dădea cu bezmăn neguţătorilor din Suceava 5 fălci de huci în Reuseni ca să facă curătură, să-şi puie vie şi livadă şi cramă, şi casa vierului. Acelaşi Costache Gheuca îşi înzestra fata, Maria, care se căsătorea cu Vasile Vărnav, în 17 februarie 1804, cu lucruri din casă, cu odoare, cu moşia Reuseni şi cu satul, cu biserica de piatră construită de Ştefan cel Mare, cu 4 pogoane de vie, cu 2 crâşme, una în Reuseni, alta în poiana de la marginea Udeştilor, cu fânaţe, arături, păduri şi cu mori ţărăneşti pe pârâu.

1806: Maria Gheuca, rămasă văduvă după Vasile Vărnav, care îşi înregistra satul Reuseni în 12 martie 1806, s-a recăsătorit cu Ruset, apoi, rămânând iarăşi văduvă, a vândut Reusenii, în 17 iulie 1844, lui Ioan Cârste,

pentru 4.000 ducaţi, în preţul acesta intrând şi Reusenii Mici.

1809: „Clima lor este, de asemenea, favorabilă viței de vie, dar, cu toate acestea, se văd doar câteva plantații considerabile la Reuseni, în districtul Suceava, și în Petronitz (?)”[574].

1843: Biserica din Reuseni, ctitorită de Ştefan cel Mare, în 1502, renovată în 1843 şi dotată cu un nou iconostas de familia patronilor bisericeşti, von GOILAF, când deservea 273 enoriaşi, preot administrator fiind Lazar MARIAN. O a doua biserică, cea a Sfântului Nicolai, construită în 1762 la Securiceni şi dotată, în 1830, cu un iconostas de către Ştefan CIUTACA şi Ioan a PARASCHII, nu avea paroh în 1843, când numărul enoriaşilor era 134. În 1876, biserica din Reuseni, cu 398 enoriaşi, patronată de Grigori de PRUNKUL, îl avea paroh pe Eugen VOROBCHIEVICI, iar cea din Securiceni, cu 199 enoriaşi, patronată de Nicolai ŞTEFANOVICI, era slujită de parohul din Reuseni. În 1907, paroh la Reuseni era Ştefan MARIAN, născut în 1857, preot din 1887, paroh din 1902, cantor fiind, din 1906, George MĂRGINEAN, născut în 1872.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Suceava – **Suceava** (Oraş cu tribunal districtual) cu Cutul Zamca, Iţcanii Vechi şi Şeptilici, Bosance cu Nemericeni, Podeni, Hriaţca şi Lisaura, Buneşti, Buninţi, Chilişeni, Danila, Găureni, Hatna cu Dărmăneşti, Iacobeşti sau Fogodisten

---

574 De Serres, Marcel, *Voyage dans l’Empire d’Autriche, pendant les années 1809 et 1810,* Livre VIII, Bukowine, Paris, 1814, pp. 227-233

cu Gura Solcii, Slobozia sau Milişăuţii de Jos, St. Ilie, Ipoteşti, Iţacanii Noi, Călineşti Enache cu Vasilache, Călineştii lui Kuparenko, Costâna cu Berindeşti, Liteni, Mereţei, Mihoveni, Mitocul Dragomirnei cu Lipoveni, Părhăuţi, Pătrăuţi pe Suceava, **Reuseni**, Romaneşti, Rus Mănăstioara, Rus Plavalar cu Rus Poienile, Securiceni, Şcheia, Soloneţ, Stroieşti pe Suceava, Tişăuţi, Todireşti cu Pietroasa, Uideşti, Zahareşti”[575].

1890: În Reuseni era paroh Eugeniu Vorobchievici[576], care abia de a scăpat un florin în mâinile arhimandritului Ciuntuleac pentru folosul Societăţii „Şoala Română” din Suceava. Altcineva din Reuseni nu a dat un creiţar, indiferent de nobleţea obiectivului, pentru vreo cauză românească. Şi-atunci, de unde să-i aflu, din pietrele cimitirului? Nici alea nu mai există întru pomenire.

1900: Arhitectul vienez Romstorfer studiază în amănunţime biserica lui Ştefan cel Mare din Reuseni, căreia îi găseşte interesante asemănări în mai târzia biserică de piatră de la Părhăuţi, a logofătului Gavril Trotuşan, propunând Comisiei Centrale din Viena grabnica ei refacere, argumentând cu studiul istoric şi schiţele „*Biserica parohială greco-orientală din Reuseni*”[577].

1904: „Ca o catapeteasmă stă un deal cu vii îngrijite. Supt el se văd case răsfirate, în mijlocul gospodăriilor de ţară îmbelşugate. Un mănunchi de copaci

---

[575] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich,* Wien 1869. pp. 158-161
[576] *Revista Politică,* Nr. 22, Anul V, 17 noiembrie 1890, p. 8
[577] Ronstorfer, C. A., *Die griechisch-orientalische Pfarkirche in Reuseni*, în *Mittheilungen der k. k. Central-Comision,* XXVII. Jahrgang, Wien 1901, pp. 103, 104

bătrâni arată locul curţii boiereşti. Iar în altă parte, în stânga, se tupilează biserica, ridicată de Ştefan cel Mare întru amintirea tatălui său Bogdan, care a fost ucis într-o revărsare de zori de către fratele său vitreg, Petru Aron, de dragul Domniei… / Parohul, pe care-l găsim gospodărind acasă, lângă biserica fără nici o gospodărie, e un fost prefect sau şef-pedagog de seminariu cernăuţean, ce s-a întors cu totul la viaţa de ţară, trăind patriarhal între dobitoacele lui Dumnezeu, care ne-au ieşit înainte, zburând şi lătrând; parohul pomeneşte de o cruce ce s-ar fi găsit în curtea boierească, unde socoate că s-a întâmplat fapta sângeroasă. Dar e mai de crezut că locul bisericii a fost ales tocmai pentru că acolo a lovit securea ostaşilor călări şi pare că-i văd, o clipă, în dimineaţa încă acoperită de negură, dând fuga înapoi, în ceaţă sălbatecă de bucurie, pentru a duce la Suceava apropiată vestea Domnului nou miruit cu sângele de frate”[578].

1906: În 1906, avea să se înfiinţeze la Reuseni o şcoală cu o clasă[579].

1907: Din Comitetul electoral districtual al Sucevei făcea parte şi „George Mărginean, cantor în Reuseni”[580].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Reuseni**, comună rurală, districtul Suceava, aşezată pe pârâul cu acelaşi nume, într-un centru de comune aşezate în jurul său, şi anume: Uideşti la Est, Securiceni la Vest,

---

[578] NICOLAE IORGA, *Neamul românesc în Bucovina*, Bucureşti 1905, p. 33-35

[579] SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 50, 1876 p. 39, 1907 p. 157

[580] *Apărarea Naţională*, Nr. 21, Anul II, joi 21 martie stil nou 1907, p. 4

Rus-Mănăstioara la Nord şi Rus-Plavalar la Sud. Suprafaţa: 3,28 kmp; populaţia: 637 locuitori, exclusiv români, de religie gr. or. Se compune din vatra satului, cu 366 locuitori, şi din satele atenanţe Poiana şi Silion. Prin drumuri de ţară este legată de comunele învecinătoare, precum şi de drumul districtual Suceava-Chilişeni, ce trece prin partea sa de Nord, la depărtare de 1 km. Are o şcoală populară şi o biserică parohială, cu hramul „Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul", zidită de Ştefan cel Mare, la anul 1502, întru pomenirea vecinică a tatălui său Bogdan, care a fost omorât aici, de Petre Aron, în ziua de 16 Octombrie 1450 (eroare: 1451 – n. n.). Nefiind terminată această biserică, la moartea lui Ştefan cel Mare, a fost continuată de fiul său Bogdan al III-lea. La 1776, comuna era în posesia boierului Sterban Silion. Populaţia, formată din locuitori originari şi din colonişti transilvăneni, se ocupă cu agricultura şi creşterea vitelor, precum şi cu cultura viţei de vie. Comuna posedă 234 hectare pământ arabil, 14 hectare fânaţuri, 26 hectare grădini, 28 hectare vii, 91 hectare imaşuri, 110 hectare păduri. Se găsesc 41 cai, 280 vite cornute, 112 oi, 257 porci şi 38 stupi. **Reuseni, moşie**, cu administraţie specială, districtul Suceava. Suprafaţa: 1,99 kmp; populaţia: 34 locuitori, dintre care 21 rom. gr. or. şi 13 izraeliţi. La 1776, comuna era tot un trup cu Reuseni, în stăpânirea boierului Sterban Silion"[581].

1915: În 7 noiembrie 1915, la Mitocu Dragomirnei, s-au strâns 1.254 coroane, la Iţcanii Noi, 660 coroane, iar în 21 noiembrie, la Stroieşti, , 675 coroane şi în Udeşti, 734 coroane. Cu două zile înainte, în 19

[581] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 179

noiembrie 1915, la Şcheia, unde s-au strâns 208 coroane, în vreme ce la Rus-Mănăstioara, absolventul de teologie Ambrosie Popovici a strâns, cu „Ţintuirea buciumului”, 658 coroane, o sută dintre acestea fiind dăruite de parohul din Reuseni, Ştefan Marian[582].

1916: „**Ioan a lui Grigori Struţi**, din **Răuseni**, a participat la război şi ar fi căzut într-o luptă lângă Rarance, în anul 1916, după cum afirmă martorii. Fiind deci probabilă prezumţiunea legală a morţii, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Magdalina a lui Ioan Struţi, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[583].

1930: „Mormântul lui Bogdan Vodă, tatăl Marelui Ştefan, se află în biserica de la Reuseni, de lângă Suceava, după cum ne spune P. S. Melchisedec[584]; pe când al Oltei, după mirenie, sau Maria, după călugărie, mama Marelui Ştefan, se află în ţară, la noi, la Mănăstirea Pobrata sau Probota, din judeţul Suceava (cu capitala la Fălticeni – n. n.), după cum ne spune dl Iorga[585]. În această mănăstire se păstrează multe lucruri vechi bisericeşti şi cărţi manuscrise, demne de a fi văzute şi studiate”[586].

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943[587], următorii învăţători şi învăţătoare: Căpitan Ioana, comuna **Reuseni**, jud. Suceava, media. 7,92”.

---

582 *Viaţă Nouă*, IV, nr. 174 din 7 februarie n. 1915, p. 4

583 *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 17, Cernăuţi, 1 iunie nou 1921, pp. 220-224

584 *Rev. p. Ist. Arh. şi Filol.*, a d-lui Tocilescu, an. I voi. II, p. 67

585 *Sămănătorul*, revistă literară, No. 32, Bucureşti, 8 August 1904

586 Iacov Episcopul Huşilor, *O călătorie la mănăstirea Putna, în Bucovina*, Ediţia a II-a, Huşi 1930, pp. 14-26

587 *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

REVACĂUŢI

(pe Prut, Bucovina, Ucraina).

Aflat între Piedecăuţi şi Berhomete pe Prut, pe malul stâng al Prutului, aproape de graniţa cu Polonia, Revacăuţii sunt amintiţi, drept satul Ravacăuţi, în 1532, dar noi credem că ziua atestării documentare a satului este cea de **12 mai 1425**, zi în care pan Stroici primeşte nişte tătari, pentru a-şi popula seliştile pustii Levoşăuţi şi Nepolocăuţi din satele „lui Zubrea şi lui Ravas”, satul lui Ravas fiind, aşa cum o sugerează şi poziţionarea geografică a megieşului Nepolocăuţi, Ravacăuţii, deci Revacăuţii.

1499: În 18 septembrie 1499, Ştefan cel Mare întărea lui Fedor Iuriş, care era, de fapt, Fedor Orăş şi fratelui său, Cotia, care era, de fapt, Costea[588], nepot Maruşcăi, fata lui Panco, „giumătate de satul Rovcăuţii, pe Prut”.

1772: Recensământul lui Rumeanţev[589], din 1772-1773, înregistrează la Răvăcăuţi, moşia vistiernicului Ioniţă CANTA, „35 – toată suma caselor”, însemnând 1 popă, Ştefan, 2 văduve, Aniţa şi Maria, 1 jidov, Herşco, 3 case pustii şi 28 birnici, aceştia fiind: Luchian BRENICU, Toader sin ego, Ion moldovan, Macsim ALECSAN-

588 NICOLAE IORGA, *Studii şi documente,* VII, p. 74

589 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 416

DRU, Filip sin ION, Ştefan POHRIBNIC, Ion POHRIBNIC, Iurii POHRIBNIC, Andrei POHRIBNIC, Goraş POHRIBNIC, Ion NIŞCAN, Acsinte zet NEDICHII, Ion ONCIUL, Andrei sin OPAŞCO, Vasile BRINIC, Mihai SÂRNIC, Dănilă TRAVICI, Ivan TERENTUC, Vasile TROFIN, Petro SÂRNA, Mihail STACIUK, Vasile SÂRNIC, Ivan CHIMCIUK, Onofrei ŞUMCIUK, Anton ROŞCA, Timofei ROŞCA, Iacob CARPU şi Vasile vătăman.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea raionului Coţman – **Coţman** (judecătorie de district), Berhomet pe Prut, Bordei sau Burdigeu, Davideşti, Dubăuţi, Havrileşti, Iujeniţa, Ivancăuţi, Clivodin, Laszkowka, Lujeni, Malatineţ, Mămăieştii Vechi, Mămăieştii Noi cu Cutul Strileţchi, Nepolocăuţi, Orăşeni, Oşehlib, Piedecăuţi cu Ţopeni, **Revacăuţi**, Revna, Şipeniţ, Şişcăuţi, Stăuceni, Suhoverca, Valeva, Viteleuca”[590].

1898: Biserica Sfântului Nicolai din Revacăuţi avea să fie construită în 1898, ctitor fiind Smaranda de VASILCO. Biserica veche a Sfântului Nicolae, aflată sub patronatul lui Gregor von SIMONOWICZ, în 1843, avea 653 enoriaşi, dar postul de paroh era vacant. În 1876, patron al bisericii era Smaranda de VASILCO, cea care o va reconstrui, în 1898, iar paroh era Olimpie CHISELIŢĂ. În 1907, patronatul bisericesc era garantat de evreul Hersch TENNENBLATT, paroh fiind acelaşi Olimpie CHISELIŢĂ, născut în 1832, preot din 1855, paroh din

[590] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich,* Wien 1869. pp. 158-161

1860, iar cantor, din 1900, Vasile SCRABA, născut în 1853[591].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Revacăuţi** (**Rewakoutz**), comună rurală, districtul Coţman, aşezată în masă compactă pe malul stâng al Prutului, între comuna Piedicăuţi şi Nepolocăuţi, de care este chiar lipită. Suprafaţa: 4,78 kmp; populaţia: 774 locuitori ruteni, de religie gr. or. Este străbătută de drumul districtual Nepolocăuţi – Berhomet pe Prut; ţine de şcoala din Nepolocăuţi; are o biserică filială, cu hramul „Sfântul Nicolae", atenenţă a parohiei din Nepolocăuţi. La 1776, aparţinea marelui vistiernic Ioan Cantacuzeno. Populaţia se ocupă cu agricultura. Comuna posedă 617 hectare pământ arabil, 7 hectare 50 ari fânaţuri, 14 hectare grădini, 33 hectare imaşuri, 0,71 ari pădure şi 6 hectare heleşteie. Se găsesc 26 cai, 281 vite cornute, 29 oi, 235 porci, 8 stupi de albine. **Revacăuţi, moşie**, cu administraţie particulară, districtul Coţman. Suprafaţa: 2,54 kmp; populaţia: 17 locuitori, în majoritate izraeliţi, restul germani şi ruteni"[592].

1916: „**Ioan a lui Vasel Serna**, născut în **Revacăuţi**, la 12 septembrie 1882, ar fi murit la 15 ianuarie 1916, în Canmorc, Canada, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Catarinei Serna, procedura pentru declararea morţii celui dispărut"[593].

---

[591] SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 18, 1876 p. 79, 1907 p. 102

[592] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 179, 180

[593] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 18, Cernăuţi, 15 iunie nou 1921, pp. 232-240

1921: La cererea comerciantului Jakob Löbel din Roşa, se vând prin licitaţie silită „Fascicola funciară No. 127 din Revacăuţi, constând din parcela de clădire (fără casă) No. 241 şi parcela de grădină No. 15/1 şi 47/1, un complex în preţ de 3.745 lei”[594].

REZINA

(oraş şi centru raional, Moldova).

1495, februarie 5: Întărit de Ştefan voievod pisarului Toader, care cumpără, cu 70 zloţi tătăreşti, de la vara sa Donea, fiica Nastasiei, nepoata Marinei, strănepoata lui pan Negrea, „un sat pe Nistru, la gura Rezinei, anume satul Rizina, unde a fost Alexa vătăman”; Toader mai cumpără, cu 80 zloţi tătăreşti, de de la surorile Fedca, Mărina şi Ghinda, fiicele Mălinei, şi de la vara lor Tudora, fiica lui Sima Rugiră, şi de la nepoţii ei de soră, Saula, Ivan şi Nistor, şi un alt „sat pe Nistru, anume satul Sinaşeuţi, care acel sat s-a cuvenit iarăşi în partea lor din ocinile străbunicului lor pan Negrea”[595]. Hotarul, din veac.

1617: Ispisoc de judecată de la Radul voievod, după ce „fiii Pătrăşcoaei au pârât cu pâră mare pe vornicului Băseanul pentru jumătatea de sus din satul **Boţeşti**, care i s-a venit lui a o cumpăra în două dăţi: 100 ughi

---

[594] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 14, 21 aprilie nou 1921, p. 171
[595] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 179, pp. 324-326

(ducaţi ungureşti) a dat fraţilor lui Costil, iar altă 100 ughi a dat lui Toader stolnicul, pentru că a fost luată de către Eremia Moghilă vodă pentru hiclenie, când a venit Costil cu răzvan voievod asupra ţării noastre; a treia 100 ughi a fost cheltuit-o pentru biserică, ce a fost pustie de mulţi ani, şi altă cheltuială, căci a făcut două iazuri, case, mori, stupi, clopotniţă şi multe cheltuieli, şi le-a fost dată lor zi în două săptămâni, pe obiceiul ţării, din luna aprilie, 29 zile, în două spătămâni, şi când a fost zi, ei n-au întors nimic… Pentru aceea, fiii Pătrăşcoae au rămas… / Şi de asemenea, întărim lui Băseanul şi jupânesei lui Varvara, fata lui Petre Hohulea, nepoată lui Dumitru Hohulea vornic, din drese ce a avut bunicul ei de la Iliaş voievod, satul **Şofrăneştii** pe Şacovăţ, cu mori pe Şacovăţ, ce-i sunt ei cumpărătură de la Andreica, ureadnic de Bădeuţi, pentru 700 zloţi tătăreşti. / Şi iarăşi am întprit Băseanului vornic ocina ce a cumpărat de la Gheanghe, fiul lui Ionaşco, nepot Savei, a patra parte de sat **Ţibăneşti** pe Şacovăţ, cu loc de moară în Şacovăţ, pentru 50 taleri curaţi. / Şi iarăşi i-am întărit a patra parte din **Răzina** pe Nistru, cumpărată de la Candachia, fata Magdalinei, nepoata Petrei Hohulea, drept 25 talei. / Şi iarăşi i-a, întărit lui a patra parte din **Stoileşti** pe Rebricea, cumpărată de la Pătraşco şi Ion, fiii lui Lazor Cercel, pentru 25 ughi. / Şi jumătate din satul **Crăciuneşti**, ce-l la obârşia apei Goliei, din jumătate a treia parte, cumpărată de la Arsenie, fiul Malei, nepot Annei, şi de la nepoţii ei Roma, şi Anton şi Platon, fiii Neagului, nepoţi Sorei, şi de la unchiul lor Baloş, fiul Sorei, drept 20 taleri curaţi. / Şi jumătate din a treia parte din jumătate de sat **Crăciuneşti**, cumpărată de la Simion, fiul lui Dumitru, fiul popii Oatu, de la nepoţii săi Ignat şi Ioan, nepoţi Olenii, drept 15

taleri curaţi. / Şi iarăşi i-am întărit două părţi din jumătatea dinspre răsărit a satului **Tulova**, ce se numeşte **Glodenii**, cumpărat de la Gherman şi Andronic, feciorii Tacoşei, de la nepoţii lor Condrea Lăbuşco, Ionaşco şi Sora, copiii Căcii, şi de la frate-său Ion, nepot Nastei, drept 35 taleri curaţi, din drese de împărţeală ce au avut Nastea şi sora ei Tacoşa de la bătrânul Petru voievod. / Şi iarăşi, a patra parte din jumătatea dinspre apus jumătate din acelaşi sat Glodeni, cumpărat cu 30 ughi galbeni (ducaţi ungureşti de aur). / Şi a patra parte din satul **Scănteae**, ce a cumpărat-o de la Toader, Mihăil şi Drăghina Scăntee, copiii lui Scăntee, nepoţi lui Trifan, drept 26 ughi galbeni. / Şi iarăşi, a patra parte din jumătate de sat **Tulova**, ce se numeşte **Glodeni**, dinspre apus, cumpărată de la Vasilca, fata Nastasiei, nepoata lui Ionaşco Fărăraş, drept 12 taleri curaţi. / Şi iarăşi, din a patra parte, trei părţi, şi din a cincea parte, a treia parte, cumpărătură din jumătatea de jos a satului **Boţeşti**, de la Miron, fecior lui Nebojatco, nepot lui Ilie Boţescul, de la Costea şi Mihail, fiii lui Vasile, nepoţi iarăşi lui Ilie Boţescul, pentru 100 ughi galbeni, din drese ce au avut de împărţeală de la bătrânul Petru voievod. / Şi a patra parte din satul **Boţeşti**, o parte şi jumătate din a cincea parte, şi o parte şi jumătate de la Ionaşco, Gavril, Sofronia, Buna, Cristina, Vasile şi Pătraşco, fiii lui Oană, nepoţi lui Ilie Boţescul, drept 50 ughi galbeni. / Şi iarăşi i-am întărit , din jumătatea de sus a satului **Vultureşti**, partea Sorei, fata Copăceanului, nepoata Oanei, drept 80 ughi galbeni. / Şi a patra parte dintr-o selişte **Nicoriţa** pe Rebricea cea mică, care acum se numeşte **Hilimăneşti**, şi din altă parte, cumpărătură de la Tudora Varticoae, nepoata Cristinei, fata Siminei, drept 300 zloţi tătăreşti. / Şi iarăşi, din

cea de jos a treia parte din satul **Miclăuşenii**, ce se numeşte **Graurii**, 12 pământuri din toate ţarinile, cumpărate de la Solomia, fata lui Ion Graur, drept 20 ughi galbeni. / Şi iarăşi i-am întărit un loc de prisacă pe Bârlad, din sus de satul **Dobroslăveşti**, cumpărătură de la Mărica, Ana şi Costanda, fiii lui Oţăl”[596].

1774, iunie 5: Satul **Răzina**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Nistrului, după recensământul lui Rumeanţev[597], avea **toată suma caselor 28**. Scădere rufeturi 28: 26 scutelnici cu salvogvardie din 1773, ianuarie 14, călugărilor de la schitul Răzina, 2 popi. / **Scutelnicii cu salvogvardie:** Alecsi, cojocar / Onofrei Harghel / Vasile Turtă / Dămian / Miron Pilic / Alecsandru Golinschi / Leonti Sclifos / Ioniţă Goiţan / Pavel Bălan / Iosip Bălan / Andrei / Ignat / Ioniţă, plugar / Dănilă, pâslar / Parfeni, plugar / Ion, ciobotar / Darie Turtă / Toader, pâslar / Luchian, rus / Ocsinte Horciag / Vasile Tiacă / Grigoraş, crav / Postolachi / Mihălachi, rus / Doroftei, soronar / Chirică. // **Alte rufeturi:** Popa Roman / Popa Anton.

1904: „**Răzeni**, ruşii îi zic **Rezina**, târguşor în judeţul Orhei, centrul volostei cu acelaşi nume, aşezat pe malul Nistrului. Puţin mai jos de târguşor trece linia căii ferate Bălţi-Râbniţa (guvernământul Podolia). Aici e pod de fier peste râul Nistru. De la târguşor merge şoseaua spre Orhei. Are 316 case, cu o populaţie de 2.848 suflete, majoritatea români, parte ruteni şi evrei. La 1700, aici a existat o mănăstire românească, numită Râzana. Pe la 1806, această mănăstire era schit şi, împreună cu schi-

---

596 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 121-129

597 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 465

turile Casovăţul, Poiana, Lomanova, Hradişte, Hiticica, Peceşti, Paşteru, Popouţi, a fost desfiinţată de pravoslavnica Rusie. La 1813, în schitul Răzeni au fost 22 călugăriţe, toate românce; apoi, pe la 1828, când s-a închis schitul, toată averea sa şi chiliile s-au vândut evreilor. Documentele privitoare la ceastă mănăstire se află, azi, în arhiva mănăstirii Jaba”[598].

RINGACI

(sau Râncaciul, comuna Ringaci,
raionul Noua Suliţă, Ucraina).

1770-1772: Satul **Râncaciul**, ţinutul Hotinului, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanţev[599], **toată suma caselor: 12**. Scădere rufeturi 2: 1 popă, 1 dascăl. Rămân birnici 10. / **Birnicii**: Ion Boran / Mihai / Dumitrașcul / Ilie Radu / Gorina / Derehaci / Olecsie Stășciuc / Andreeș Bălaur / Toader Dubuță / Timofti Stășciuc. // **Rufeturi**: Popa Vasile / Iacob, dascăl.

---

[598] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 176

[599] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 119

RIPICENI

(Răpcinţi, sat lângă Rădenii Vechi,
raionul Ungheni, Moldova).

1437, octombrie 5: Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi, mănăstirii de la Poiană, Probota, care primeşte uric pentru „sate anume: unde a fost Mihăilă Roşca, şi **Răpcinţii**, şi **Rădăuţii** (pricut al Ripicenilor, cu prisacă la Botne), şi **unde este Bălan**, şi **unde este Dragotă**, şi unde este **Şandru** (toate pricuturi ale Ripicenilor), şi unde este Petre Bumbotă, şi un loc în pustiu din jos de Bumbotă, într-o vale … Iar hotarul acestor sate să începe de la Muntele cel Înalt, ce-i din jos de drumul Gotăuţilor, care drum iasă din pădure, şi de la muntele acesta apucă curmeziş peste vale la cinci movile, iar de acole, tot curmeziş, la movila cea mică, ce-i din jos de drum, iar de acole, tot curmeziş, la movila cea mare, în câmp, iar de la acea movilă apucă dealul, la alte două movile, iar de acole, în curmeziş, la movila cea mare, ce-i în marginea cea din sus a hotarului, iar de acole, tot în curmeziş, la un tei ce stă împreună cu o răchită, iar de acole tot curmeziş merge prin din jos de prisaca lui Isidor”[600].

1443, noiembrie 29: Întărit de Ştefan voievod mănăstirii Probota, care primeşte uric pentru satele „pe Pobrata, trei sate, anume Neagomireşti, şi Iurceşti, şi Bodeşti, şi moara, şi, pe Prut, anume Grabăuţi, şi Ciuleneşti,

---

[600] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 174, pp. 244, 245

şi Bereşti, şi, pe Botne, Râpcinţi şi cu moară pe Teliţa, şi prisaca Visoca, şi Creucani, şi Rădăuţi, şi Balan, şi unde este Şandru, şi, pe Bahlui, sub Hârlău, unde este Mihailo şi cu moară… Iar hotarul acestor sate să fie după hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”[601].

1446, februarie 22: Întărit de Ştefan voievod mănăstirii Probota, care primeşte uric pentru „satele anume: Repciciani şi cu toate pricuturile, anume: unde este vătăman David, şi Rădăuţi, şi Bălan, şi Rusoneag şi Dobrocin, şi două mori pe Teliţa şi prisaca de la Visoca. Toate acestea mai sus scrise să fie mănăstirii noastre uric, cu tot venitul, neclintit niciodată, în veci. Iar hotarul acestor sate să fie de la drumul mare care merge de la Gotovţa drept la deal, unde este cioplej pe copac, şi de acolo la Dealul Înalt, mai jos de pârâu, la stâlp şi la stejarii cu ciopleje, iar de acolo la vale pe deal, iar de la capătul dealului, de-a curmezişul peste pârâu, la deal, la movila mică şi la stâlp, iar de acolo la cinci movile şi la stâlp, iar de acolo, de-a curmezişul, la movila mică, mai jos de drum, la stâlp, iar de acolo, de-a curmezişul, la movila mare din câmp, la stâlp, iar de la movilă, în sus pe deal, la două movile, una mică, la stâlp, iar de acolo, de-a curmezişul peste câmp şi peste Valea Mare şi pe deal, la o movilă mare, la stâlp. Aceasta este la marginea de sus a hotarului; iar de acolo se întoarce, de-a curmezişul peste vale, pe lângă moviliţe, de-a curmezişul, la un tei care este împreună cu un plop şi la stâlp, iar de acolo la doi plopi cu ciopleje şi la Unghi, mai jos de prisaca lui Sidor, la pădure; iar de acolo se întoarce, de-a curmezişul prin pădure, drept la obârşia Teliţei, la stâlp şi la un stejar cu cioplej, unde iese drumul

---

601 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 243, pp. 345, 346

de la mori afară din pădure, iar de acolo, la vale pe Teliţa, la gura Molovateţului, iar la ea două mori; şi de la obârşia Teliţei, şi de la stâlp şi de la stejar, de-a curmezişul prin pădure, la drum, şi pe drum şi pe deal la vale la un cioplej pe copac, la drumul mare care vine de la Gotovţa. Iar acesta este tot hotarul acestor mai sus scrise sate şi mori"[602].

1569, iulie 28: Întărit de Bogdan (Lăpuşneanu) voievod Frăsinei şi surorilor ei Anuşca, Cărstina, Marta şi Magda, şi altor neamuri ale lor, Varvara, Ion, Nicoară şi Condrea, feciorii lui Ponea, toţi nepoţi Iugăi şi strănepoţi lui Pătraşco, care primesc ispisoc „pe două sate, unul anume unde este fântâna Ţodnovţii, pe Prut, ce s-a chemat mai înainte **Răpcenii** (sau Răpicenei, Ripiceni, sat pe Teliţa ce s-a numit Riţeşti, ţinutul Orhei, raionul Arenii Noi[603], Moldova), şi altul **Verhlui Benţe**, ce se cheamă acum **Liubeneţul** (Liubeniţ, ce s-a numit Obârşia Liubevţia, inclus în oraşul Soroca[604], Moldova), în ţinutul Sorocii, din drese ce le-a avut strămoşul lor Pătraşcu de la strămoşul nostru Ilie voievod"[605].

---

602 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 264, pp. 372-374

603 Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 210

604 Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 147

605 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 104, 105

RIPICENI

(pe Başeu, lângă Săveni, Botoşani).

1774, iunie 22: Satul **Răpiceni**, ţinutul Dorohoiu-lui, ocolul Başeului, avea, după recensământul lui Ru-meanţev[606]**, toată suma caselor: 17**. Scădere rufeturi 2: 2 femei sărace. Rămân birnici 15. / **Birnici**: Andrei Doniţ / Lupul, olar / Opre nepot diaconului / Vasile zet (ginere) Donici / Timoftii Donici, holtei cu mamă / Pricopie, cobzar / Simion Savin / Vasile Savin / Eftimie Dragogint / Vasile Negru / Gavril sin (fiu) Marie / Chirilă / Ion Căzac / Savin / Alecsandru. // **Femei sărace**: Iliana, săracă / Androniciasă.

RISIPENI

(lângă Ceucani, azi Ciocani, Vaslui).

1627, noiembrie 29: Zapisul voiutului (şoltuzului) Dima şi al celor 12 pârgari din târgul **Bârlad**, în care mărturisesc cum a venit în faţa lor Necula, feciorul lui Hilotie din **Răsipeni** „şi a vândut a lui parte din sat din Răsipeni, a treia parte dintr-un bătrân, ce-a fost partea Niculei, cu tot locul ce se va alege… lui Necoară

606 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 519

hatmanul şi pârcălabul Sucevei. Şi într-această tocmală au fost Dumitru Stafârla clucerul, Gavril Mirca ce-a fost vornic, Lazor ce-a fost şetrarul şi Sava de **Ceucani**, Maftei Roşca neguţătorul şi Dinga de Bârlad"[607].

1628, ianuarie 4: Zapisul marilor boieri, în care scriu că a venit în faţa lor „Nicoară, hatman şi pârcălab de Suceava, cu un zapis de mărturie de la şoltuz şi de la 12 pârgari din târg de **Bârlad**, scriind şi mărturisind că Necula, feciorul lui Hilotie din Răsipeni, şi-a vândut a lui parte, a treia parte dintr-un bătrân din satul **Răsipeni**, ce este în ţinutul Bârladului, drept 20 de taleri buni"[608].

1628, aprilie 12: Întărit de Miron Barnovschi voievod hatmanului Nicoară, pârcălab al Sucevei, care primeşte urice pentru „12 pământuri din frunte, din hotar până în hotar, din satul **Ionăşăştii** (pe Siret, Galaţi), cu parte din moară şi din pod, ce este în ţinutul Tecuciului pe Siret", cumpărătură de la Trifan sin Efrem, popa Theodor ginerele lui Iosif, Ion şi Toader Bueban, feciorii Dimii, Avram feciorul popii Albul, Stan feciorul Calciului, cu 25 ughi aur; / „a treia parte din satul **Tinpeşti** (Timpeşti, lângă Ciorăşti, Galaţi) şi din **Prăjeşti** (lângă Ciorăşti, Galaţi) două părţi, şi cu două vii dinspre răsărit, şi cu vad de moară pe pârâul Bârladului", cumpărătură de la Pătrăşcan, feciorul Galbănului, cu 120 ughi aur; / „jumătate dintr-un bătrân din satul **Galbenii** (pe Zeletin, Vrancea) ot ţinutul Tecuciului, cu o vie şi cu pometuri, şi cu loc de prisacă şi cu loc de moară pe pârâul Zeletinul", cumpărătură de la Ursul, feciorul Neagului Lopată, drept

---

607 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 264, pp. 346, 347

608 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 283, p. 384

30 taleri; / „şi iarăşi… jumătate dintr-acelaşi sat Galbenii, cu vad de moară pe pârâul Zeletinului, şi din vatra satului şi din câmp”, cumpărătură de la Ursul Vartic, de la Ion Ţară-Lungă şi de la Ionaşcu, feciorii Lupii; / „o vie din satul **Fântânelile** (lângă Hanul Conachi, Galaţi), dintr-acelaşi ţinut”, cumpărătură de la Platon de acolo, drept 10 taleri bătuţi; / „a patra parte din **Ceucani** (azi Ciocani, Vaslui), ce este în ţinutul Tutovii”, cumpărătură de la Zaharie de la **Ghergheşti** (în Tutova, Vaslui), drept 34 taleri bătuţi; / o „moşie din satul **Bănceni** (azi Bănceşti, Vaslui), a treia parte, cu loc de moară şi cu tot venitul, ce este în ţinutul Tutovii”, cumpărătură de la Trifan sin Mânzatul din **Cirbi** (azi Sârbi, lângă Oancea, Galaţi) ot Covurlui, drept 20 taleri bătuţi; / „o parte de ocină dintru acest sat Băncenii pe pârâul Tutovii”, cumpărătură de la Zatic, feciorul Zbiarăi, drept 20 taleri bătuţi; / „a treia parte dintr-un bătrân din satul **Răsipeni** (lângă Ciocani, Vaslui) ot ţinutul Bârladului, din câmp, din vatra satului şi din pădure”, cumpărătură de la Necula, feciorul lui Hilohie, drept 20 taleri bătuţi; / „a patra parte din satul **Costeştii** (pe Bârlad, Vaslui), cu vad de moară pe pârâul Bârladului şi cu două vii”, cumpărătură de la Sava sin Băloş, drept 30 ughi bani buni; / „o moară gata şi cu vad de moară întru acest sat Costeştii”, cumpărătură de la fraţii Toader, Irina şi Drenostu, feciorii lui Colici, drept 30 ughi aur; / o „moşie din satul Fântânelile, din vatra satului şi din câmp, şi din pădure, şi cu vad de moară”, cumpărătură de la Măriica, fata Toatei, nepoată lui Coman, drept 100 taleri bătuţi; / „din satul Fântânelile, din a treia parte, partea de mijloc, cu vad de moară pe Bârlad şi cu hotarul pe amândouă părţile Bârladului şi până la Călmăţui”, cumpărătură de la jupâneasa postelnicului

Vrabie şi de la fetele lor Anna şi Marica, „care şi lor le-a fost cumpărătură de la Ager, feciorul Necşii, şi de la Neagul, feciorul lui David, şi de la Theodosia, fata Bratului, toţi nepoţii Şăndrescului”, drept 16 ughi aur; / „Şi iarăşi… din Fântânelile, din partea de mijloc, din vad, din moară”, cumpărătura de la Stana, fata Odochiiţăi, şi de la Ion, feciorul Sprincetei, nepoţi altui Stan, şi de la Iloae, drept 22 ughi aur; / „şi aşijderi… dintru acest sat, din partea din mijloc… părţile ce-au fost cumpărătură de la Gârle, feciorul Trinoae, nepot lui Drăguş, şi de la Cârste, feciorul Gârlei, şi de la Cristina Ţiganca, toţi nepoţii lui Enache, drept 12 ughi aur”; / „altă parte dintru acest sat Fântânelile, din partea de mijloc şi cu parte de vad de moară… cumpărătură de la Petrea, feciorul Buloae, nepot Marinei, de la Marco Boaebanu şi de la Ruşca şi Maria, fetele lui Pătraşcu, drept 12 ughi de aur”; / „altă parte din Fântânelile, din patea de mijloc şi cu parte din vad de moară… cumpărătură de la Muşa, fata lui Negrilă, şi de la Mareş, feciorul lui Ciocan, toţi nepoţii lui Dercan, drept 12 ughi aur; / „şi iarăşi dintru acest sat, iarăşi din partea de mijloc… cumpărătura de la Stoica Câlţul şi de la feciorul ei Gânba, de la Lupul, Smoleanul şi Rişe, toţi nepoţii lui Bilţu, drept 12 ughi aur”; / „altă parte de ocină dintru acest sat, din partea de mijloc”, cumpărătură de la Murgoci şi Blăjar, feciorul lui Batic, şi de la fratele lui Bratiţ, şi de la Bila, Boghiian, Negură, Cârstina, partea pe care ei o cumpăraseră de la Hadâr feciorul, drept 12 ughi de aur; / „altă parte dintru acest sat Fântânelile”, cumpărătură de la Arion ot **Lieşti** (în Covurlui, Galaţi) şi de la Vasile sin Ursul din **Tomceşti** (lângă Tudor Vladimirescu, Galaţi), care lor le-a fost cumpărătură de la Buce, feciorul lui Negrelă, drept 10 ughi aur; / „altă parte dintru

acest sat, dar din partea din jos”, cumpărătură de la Crâmpotă feciorul, drept 8 ughi”[609].

RJAVINŢI

(sat în raionul Zastavna, Ucraina).

Întărit, în **29 septembrie 1441**, de Ilie şi Ştefan, lui Caloian, care primeşte uric pentru „un sat, în ţinutul Hotin, anume Rjavenţii… Iar hotarul acestui sat să fie cu toate hotarele vechi, pe unde au folosit din veac”[610].

1904: „**Rjavinţi**, sat în judeţul Hotin, aproape de hotarele cu Austria, la nord de satul Balamutovca şi de pârâul Balamut. Face parte din volosti Grozinţa. Are 348 case, cu o populaţie de 2.223 suflete, români şi parte ruteni; biserică; şcoală elementară rusă, frecventată de 36 elevi din 110 copii de vârstă scolară; 620 vite mari; livezi; 6 mori de vânt”[611].

[609] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 340, pp. 466-470
[610] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 217, pp. 303-305
[611] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 177

ROCHITNA

(Rochitna, raionul Noua Suliţă, Ucraina).

Întărit, în **20 decembrie 1437**, de Ilie şi Ştefan voievozi, marelui boier Mihail de la Dorohoi, care primeşte uric pentru „satele lui şi privilegiul pe care i 1-a dat sfânt răposatul părintele nostru, anume: satul Chindinţi (Cândeşti pe Siret, comuna Mihăileni, Botoşani), şi satul lui Herţea (Herţa, raionul Hliboca, Ucraina), pe Prut, satul Pecialăuţi (raionul Noua Suliţă, Ucraina), la Pecialova, şi satul Ugrinăuţi (Grineacica, comuna Rohatin, raionul Hotin, Ucraina), şi satul la Iaz (Stăuceni, în Vorniceni, Botoşani), şi **satul pe Rochitna** (Rochitna, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Dragomir al lui Mândrea (Cerlena, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul Coteleu (Cotelău, raionul Noua Suliţă, Ucraina), şi satul Milianăuţi (Mălineşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Şizco (Şişcăuţi, comuna Ringaci, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul Dzinăuţi (Dinăuţi, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Malici, lângă Giurgică (Malinţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul de lângă Simca (Sincăuţi, comuna Malinţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Salicee (Şilăuţi, comuna Bocicăuţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Cristinţi (Cristineşti, comuna Mălineşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a şezut Petrişor, la capătul Doljocului (Doljoc, comuna Malineşti, raion Noua Suliţă, Ucraina), şi încă satul, sub Luncuşoară, unde şade Dragomir (Zalucea, comuna Drepcăuţi, raionul Bticeni, Moldo-

va)), şi încă satul, în jos de Prut, Itovoeuţi (sat pe Prut, lângă Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Rădăuţi (Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Vişneuţi (Işnovăţ, azi Rediu, comuna Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Lipnic, la Nistru (Lipnic la Nistru, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde a fost Cuseară (Bârnova, raionul Donduşani, Moldova, fost Vusareu), şi încă satul unde sunt Caragunicii (Tumaniuca, înglobat în Mereşeuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), încă satul la moara Naslavcei (Naslavcea, raionul Donduşani, Moldova), încă satul lui Pavust (Paustova, comuna Lipnic, Moldova), încă satul de lângă Macsim (Maxim, în Mereşeuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşanu, Moldova), încă satul lui Mirişce (Mereşceuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde este Noguicoi (lângă Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), şi satul unde a fost Cleţină (lângă Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), şi satul Tereşeuţi (Teleuşca, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde este Rospop, în jos la Bineva (Făgădău, comuna Văscăuţi, raionul Floreşti, Moldova), şi satul Cuhareuţi (Cuhureştii de Sus şi de Jos, raionul Floreşti, Moldova) şi alt sat, Cunicea, sub Bineva (Floreşti, raionul Floreşti, Moldova), şi satul unde este Ţârvici (Ţâra, comuna Ghindeşti, raionul Floreşti, Moldova), încă satul, sub Caragine, unde este Simeon cneaz, la obârşia Dobruşei, încă satul, sub Caragine, Dobruşa, şi satul, sub Caragine, Mordvina, încă satul, mai jos de Mordovina, sub Caragine, pe Dobruşa, unde sunt Fântânile (toate părţi ale comunei Receşti, raionul Rezina, Moldova), încă satul lui Oleşco, sub Caragine (Olişcani, raionul Rezina, Moldova), încă satul, la obârşia Rezinei, unde şade Ţigan (Sămăşcani, raionul Rezina, Moldova)),

încă satul, pe Răut, unde este Vadul Pietrei (Lazo, numit şi Piatra, raionul Orhei, Moldova), şi, mai sus de Vadul Pietrei, tot pe Răut, la capătul Stâncii (Stânca, comuna Slobotca, raionul Ohei, Moldova), încă satele, pe Răut, unde este moara, încă satul, la Moiatinul de Jos (toponim), unde este Nichita (Ghermăneşti, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), şi satul unde şed Grabăuţii (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), la capătul de sus al Culişăului, unde a şezut Radul (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), şi încă seliştea unde este iazul, la Cornul Bagului, unde au şezut fiii lui Cosco (Bahu, comuna Seseni, raionul Călăraşi, Moldova), încă seliştea de sub Măiatini, unde şade Rujici, şi, la Moiatinul de Sus, satele ce au fost ale cneaghinei, şi, la Carpeni, satul unde şade Stan, şi, la capătul de sus al Carpenilor, la Başeu, unde şade Matei (Mateieni, comuna Corlăţini, Botoşani), şi, sub Dumbrava înaltă, unde şade Miclouş (Miclăuşeni, comuna Corlăţeni, Botoşani)… Iar hotarul tuturor acestor sate mai sus scrise să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”[612].

ROGOJANII

(Pohoama, judeţul Soroca, Moldova).

1623, aprilie 9: Întărit de Ştefan Tomşa voievod marelui vameş Manolachi, care primeşte uric pentru „trei

---

[612] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 175, pp. 245-248

sate, anume: Rogojanii (Pohoama, judeţul Soroca, Moldova), şi Vistiernicenii (comuna Gura Camencii, judeţul Soroca, Moldova) şi Roşiiaci pe Răut (Roşieticii Vechi, comuna Roşietici, judeţul Soroca, Moldova), care sunt în ţinutul Soroca, cu vaduri de moară şi cu bălţi de peşte, şi satul Măşceanii pe Nistru (lângă oraşul Soroca, Moldova), în acelaşi ţinut, care acele sate mai sus scrise au fost ale lui Isac Balica hatman, dar le-a pierdut în viclenia sa, când s-a ridicat cu domnul său, Constantin voievod, şi cu mare mulţime de leşi şi cazaci, împotriva domniei mele şi a sceptrului cinstitului împărat şi am făcut mare război cu ei pe pârâul Jijia şi Dumnezeu i-a dat sub sabia domniei mele, unde şi oasele lor zac ca mărturie veşnică"[613].

1623, iulie 23: Întărit de Ştefan Tomşa voievod marelui vameş Manolachi, care primeşte uric pentru „nişte sate, anume Visterniceni, i Rogojani i Rosiiacii de pe Răut, cu loc de mori pe Răut şi cu heleşteie, şi alt sat, anume Măşcenii, ce este pe apa Nistrului ot ţinutul Sorocăi. / Care acele sate au fost ale lui Isac Balica hatman şi le-a prăpădit la al lui vicleşug… Manolachi vel vameş a dat domniei mele 600 galbeni, care bani am dat domnia mea la trebuinţele pământului"[614].

1623, noiembrie 29: Întărit de Radul voievod marelui vameş Manolache, care primeşte uric pentru „satul Rogojenii şi Roşiacii şi Vistiernicenii, care sunt pe

---

613 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 53, pp. 79-82

614 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 102, p. 150

Răut, cu vaduri de mori şi cu bălţi de peşte, şi satul Măşceni, care este pe Nistru, în ţinutul Soroca"[615].

1904: „**Rogojeni**, sat în judeţul Soroca, volosti Cotiujeni, aşezat pe malul stâng al râului Răut, aproape de gura văii Hârtop. Are 40 case, cu o populaţie de 299 suflete; 83 vite mari, 24 cai"[616].

ROGOJENI

(iezerul Leahului, comuna Suceveni, Galaţi).

1459, ianuarie 3: Întărit de Ştefan voievod lui Lână Rugină, care primeşte uric pentru „ocinile şi satele lui, anume: **Ruginenii**, unde a fost casa lui, şi Tăuţii, şi jumătate din Telejina, şi Ştoborenii, şi Botăşenii, şi iezerul Leahului, de la gârla lui Soare, cu vama şi cu moara, şi cu iezerul Leahului, cu grindul de la Bogata, mai jos de Rentea, Bogata până la gura gârlei lui Andrieş, şi încă cu şipotele, unde cad în Pruteţ"[617]. Hotarul, din veac.

1753, iunie 2: Întărit de Mihai Cehan Racoviţă voievod „curgătorilor din Drăghici Rugină şi Stanca", Lupul, Damaschina, Ion Chiriţa, Dumitraşco, Vasile, Alexandru Begiul şi fraţilor lor, nepoţi şi strănepoţi lui Drăghici Rugină; şi iarăşi Vasile Vârgolici, Apostol

---

615 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 134, pp. 181, 182

616 Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 177

617 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 81, pp. 116, 117

Vârgolici, Manole, Irimia, Vârlan Ciolacu cu fraţii lor, toţi nepoţi şi trănepoţi Stancăi, sora lui Drăghici, fata lui Rugină, care moştenesc, de la strămoşul lor Lână Rugină, „din ispisoc bătrân de la Ştefan vodă cel Bun, din veleat 7006 (1498 – în realitate, 1459, ianuarie 3)… ale lui drepte ocini şi sate, anume **Ruginenii**, unde a fost casa lui Rugină, **Tăuţii** şi jumătate de **Tilejna**, şi **Ştoborănii**, şi **Botoşănii**, şi iezerul Liahului de la gârla Soarelui, cu vama şi moara, şi iezerul Liahului, cu grindul de la Bogatul în jos şi de la prundul Bogatului, la gura gârlii lui Andrieş, şi cu şipotele, unde cad în Pruteţ”[618].

1774, iunie 5: Satul **Rogojănii**, ţinutul Covurluiului, ocolul Horincii, avea, după recensământul lui Rumeanţev[619]**. Ce ţin poşta la Vădeni:** Neculai Ursul / Macsin Gugle / Costandin Lăcustă / Irimie Gugle / Alicsandru zet (ginere) Florii / Vasile Gugle / Ariton al lui Ursul / Ion sin (fiul lui) Sandul / Ion fiul lui Grumază / Onosi Negrul / Ion Dumitraşco / Trohin Dumitraşco / Alicsandru fiul lui Dumitraşco / Apostol Negrul / Enachi fiul lui Negrul / Apostol Găvan / Gligore Aftenie / Ştefan Ghitcă / Ştefan Gugle / Alicsandru Corne / Profir Mârâi / Pavăl Gozana / Strătulat Afteni / Toader al lui Munteanu / Neculai Mârâi / Condre Afteni / Alicsandru Afteni / Ştefan Hilip / Ioniţă Hilip / Neculai Săcuian / Gavril Arhirie / Andrei Arhirie / Neculai Arhirie / Ilie Cozma / Iordan / Ioniţă Arhirii / Neculai Onosii / Dumitraşco, morar / Sandul Cozma / Pătrăşcan Zont / Dumitru, liahul / Toader Rarul / Costandin Rarul / Gligoraş Rarul / Ştefan

[618] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iaşi 1930, pp. 41-44

[619] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 93, 94

Babeş / Ion Strujă / Vasile Strujă / Săverin Dumitraşco / Ştefan brat ego (fratele lui) / Ostahi al lui Dumitru / Tofan fiul lui Dumitru / Ifrosii Grumază / Dămian Săcan / Ion, vătăman / Iftodie / Ion Bostan / Vasile Onosii / Apostol Săcan / Tănasii Flore / Sandul Curjos / Andronachi Negrul / Lupul Baniţă / Costandin, cibotar / Simion, crav / Gavril Calabalâc / Costandin Curjos / Vasilache, căpitan / Gheorghiţă, vătăman / Niadul lui Ursul / Constandin al lui Ursul. // **Rufeturi:** Popa Mihai / Popa Mihăilă / Popa Toader, bejenar, venit de la Zârneşti / Vasilache Arhirie, mazil / Carage, sârbul, scutelnic al comisului Fotache / Gavril, morar, scutelnic tij (la fel).

1774, iunie 5: Satul **Rogojănii**, ţinutul Covurluiului, ocolul Horincii, avea, după recensământul lui Rumeanţev[620]**. Birnici:** Lupul Vrabie / Gheorghe sin (fiu) bărbier / Marie zet (ginere) Iftode / Ion Chiriţă / Gavril Chiriţă / Costandin fiul popii / Sandul, văcar / Dima, grec / Vasile Chiriac / Ion fiul lui Toader Colibă / Ion Dobre / Andronache, argat grecului / Vasilache Raico, la fel. // **Rufeturi:** Popa Vasile / Diaconul Vrabie. // **Mazili şi ruptaşi:** Onul Câşlian / Ioniţă Hilip / Dumitraşco Coşniţă / Lupul Ghioşcă / Andrei Dănăilă Ghioşcă / Ion Iordache / Timofte / Ion fiul lui Cârstian / Alicsandru Vârgolici / Ion Iorga / Toader Fănaga / Ioniţă, peneoaş / Adam / Pavăl Dică / Toader Năstacul / Lupul Iorga / Alicsandru Ghioşcă / Costandin Iorga. // **Scutelnici:** Ştefan Buşilă, scutelnic al banului Lupului / Dinul Măstacul, scutelnic al banului Lupului / Vasile Cârstian, scutelnic al banului Lupului /Toderaşco Cârstian, scutelnic al banului Lupului / Antohi Cârstian, scutelnic al banului Lupului /Vasile

[620] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 97, 98

Cârstian, scutelnic al banului Lupului / Costandin Ţaţâe, scutelnic al comisului Fotache / Iordache Ţicău, scutelnic al comisului Fotache / Vasile, dogar, scutelnic al spătarului Costandin Sturza / Iordache, scutelnic al spătarului Costandin Sturza / Ion David, scutelnic al clucerului Manolache / Toader Colibă, se s-a numit volintir; are salvovgardie din let 1771, iunie 7, cu numărul 1216 / Stoian, sârbul, ce se numeşte iar volintir şi şede acasă; are salvogvardie din 1771, iunie 6, numărul 1147 / Aniţa, vădană / Catrina, vădană.

1902: „**Rogojeni**, comună rurală în judeţul Covurlui, plasa Horincea, aşezată pe malul Prutului, la 70 km de Galaţi. Se mărgineşte, la nord, cu judeţul Tutova, prin comuna Blăgeşti, spre vest,. și Cârja, spre est; la sud, cu comuna Oancea; la est, cu Prutul, și la vest, cu Cavadineşti, Apele ce o udă sunt: râul Prutul, pârâul Horincea, pârâiașul Oarba (Chirileşti), lacul Sovârca, precum şi alte bălți mai mici, formate de vărsăturile Prutului. E formată din trei cătune: Rogojeni, reşedinţa, Chirilești și Vădeni, cu o populație de 574 familii sau 2.299 suflete. Suprafața comunei e de 9.438 hectare, din care 3.718 arabile, 4.290 păduri, 371 hectare 80 ari imaș, 228 hectare 80 ari fâneţe, 211 vii, 20 grădinării și 143 livezi și vetrele satelor. Statul posedă 1.601 hectare 60 ari, în moşia Vădeni. Proprietatea mare particulară este reprezentată prin moşiile Rogojeni și Chirileşti, ale moştenitorilor defunctului Alexandru Calimah, în întindere de 5.750 hectare, din care peste 4.000 hectare pădure; iar sătenii posedă 1.801 hectare 80 ar. Locuitorii din comuna Rogojeni sunt foşti clăcași, împroprietăriți în 1864; iar în Vădeni sunt însurăței, împroprietăriți la 1880. Locuitorii posedă: 2 mașini de treierat și 300 pluguri; 1.198 boi, 481 vaci, 170 viței, 150

mânzaţi, 150 mânzate, 7 tauri, 56 armăsari, 60 cai, 140 iepe. Are 3 biserici: Sf. Voevozi, în Rogojeni, veche, de vălătuci; Sf. Spiridon, în Chirileşti, și Sf. Pantelimon şi Sf. Voevozi, în Vădeni. Sunt: 3 școale mixte, în Rogojeni, frecventată de 66 elevi, în Chirileşti, frecventată de 42 copii, şi în Vădeni, cu 40 elevi. / **Rogojeni**, sat şi reşedinţa comunei cu acelaşi nume, plasa Horincea, judeţul Covurlui, pe malul Prutului. Are o populaţie de 843 suflete, o biserică şi o şcoală"[621].

ROGOJENI

(lângă Oţeleşti şi Onceşti, „la gura Dunavăţului",
aproape de Tecuci, Bacău)

1774, iunie 26: Satele **Onceşti** şi **Rogojeni**, ţinutul Tecuciului, ocolul Berheciului, după recensământul lui Rumeanţev[622], aveau **toată suma caselor 76**. Scădere rufeturi 50: 7 mazili şi ruptaşi, 7 popi şi diaconi, 6 văduve, 4 slugi, 2 copii din casă, 10 scutelnici, 2 nevolnici, 1 vornic, 1 vătăman, 10 ţigani. Rămân birnici 26. / **Birnici:** Crăciun, jugar / Mihălachi Hâncul / Timofti Gâtul / Lupul Nechita / Vasili zet (ginere) lui Perjul / Neculai Săcară, ciubotar / Neculai Dobroslav, morar / Neculai Surdul, ce a fost scutelnic al dumisale spătarului Conachi / Grigoraş, cioban, la fel / Gheorghi Movila, la

[621] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 259, 260

[622] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 587, 588

fel / Gheorghi, săpunar, ce a fost al dumisale slugeroaei Mariei Sturzoai / Crâste, morar, ce a fost al lui Ioniţă Luchian / Ştefan, apar, ce a fost al spătarului Gheorghi Constandachi / Pavăl Dobraniş, la fel / Constantin Carciga, ce a fost al dumisale stolnicului Iamandi / Andronachi Ciută, la fel / Andronachi Arhip, la fel / Arhirii Clata, ce a fost al dumisale paharnicului Ştefan Costandachi / Vasile Cârneci, ce a fost birnic la Rădăcineşti / Ştefan Roşculeţ, ce a fost cu darea la Frunteşti / Andronachi Lozâncă, la fel / Ion, muntean, la fel / Stan, muntean, la fel / Samoil, muntean, la fel / Agachi Perjul, ce a fost birnic la Oţăleşti / Vasili Ariton, ce a fost cu darea la Mărăşti. // **Rufeturi:** Gavril Tomuzei, ruptaş / Constantin Strătilă, mazil / Toderaşcu Tomuzei, ruptaş / Savin Râpă, ruptaş / Ioniţă Ţarălungă, ruptaş / Constantin Ţarălungă, ruptaş / Lupul Huştiul, ruptaş / Popa Ion / Popa Apostol / Diaconul Ichim / Diaconul Ion / Diaconul Gâte / Diaconul Ilii / Diaconul Toader / Irina, văduvă / Safta, diaconiţă, văduvă / Gafiţa, văduvă / Vasilca Bărcăniasă, văduvă / Iftinca, văduvă / Marica, babă / Lupul Lehăcian, sluga dumisale spătarului Conachi / Neculai Lehăcian, la fel / Alecsandru, slugă a ispravnicului Neculai Nedelcu / Constantin Hâncul, slugă a lui Gavril Conachi / Ştefan Chiriac, copil din casă / Mihăilă Perjul, la fel / Opria, muntean, nevolnic / Gheorghi Ţarălungă, scutelnic al ispravnicului Neculai Nedelcu / Obrejă Tatul, la fel / Antohi Bugan, la fel / Ion, cârciumar, la fel / Vasili Tatul, la fel / Ioniţă Perjul, la fel / Iacomi, la fel / Vasile Ţarălungă, scutelnic al şetrăroaiei Voicăi / Neculai Năstasă, la fel / Alecsandru Perjul, la fel / Ioniţă Hâncu, vornic / Ştefan, croitor, vătăman / Constantin, ţigan al mănăstirii Răchitoasei / Neculai,

ţigan, la fel / Vasili Pălaga, la fel / Chiriac, ţigan, la fel / Constantin Băcan, ţigan, la fel / Gheorghi Băcan, ţigan, la fel / Neculai, ţigan, la fel / Gheorghi, ţigan, la fel / Postolachi, jude, la fel / Vasile, ţigan, la fel.

ROGOJEŞTI

(Rogojeni, apoi Rusăneşti, sat cu două judecii,
a doua judecie, în comuna Mihăileni, Botoşani).

1479, mai 14: Întărit de Ştefan voievod pârcălabului Duma, care primeşte uric pentru „ocina lui dreaptă, două sate, anume Rogojenii pe Siret"[623]. Hotarul, din veac.

1480, septembrie 15: Menţionat de Ştefan voievod, când întăreşte proprietatea cliucinicului Duma, care primeşte uric pentru „dreapta ocină şi cumpărătură a paniţei lui, Nastea, fiica panului Petru Brăescul, un sat, anume Cândeştii pe Siret **cu moară la Siret, între Rusăneşti şi între Călineşti**, pe care, acest sat, l-a cumpărat pan Petru Brăescul de la Maruşca, fiica panului Şteful Jumătate, paniţa panului Ştibor, pentru 300 de zloţi tătăreşti, şi alt sat, Lozna, ocina şi dedina panului Petru Brăescul, şi Maxineştii, pe Şumuz, mai sus de Drăgoşani… Toate acestea mai sus-scrise să fie panului Duma cliucinic de la noi uric şi cu tot venitul, lui şi paniţei lui, Nastea, şi fratelui ei, Iurie, şi surorilor lor,

[623] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 216, p. 328

Fedora şi Oliuşca, fiii panului Petru Brăescul, şi copiilor lor deopotrivă, şi nepoţilor lor, şi strănepoţilor lor, şi răstrănepoţilor lor şi întregului lor neam, cine li se va alege cel mai apropiat, neclintit niciodată, în veci”[624]. Hotarul, din veac.

1623, ianuarie 30: Întărit de Ştefan Tomşa lui Nicoriţă, ginerele Tolocicoaiei, şi fetei lui Catruşa, care primesc uric pentru „jumătate din a patra parte din satul Rogoşeşti”[625], pe care şi-i disputase, în faţa Divanului Domnesc, la o dispută de moşii cu celălalt ginere, Căzacul.

1635, aprilie 14: Ispisoc de judecată al lui Vasile Lupu voievod, după ce s-au pârât marii boieri Savin Prăjescul, Dumitraşco Şoldan, Lupul Prăjescul, Pătraşco Ciogolea şi Ionaşco Prăjescul, toţi nepoţii lui Balica hatman, cu Pătraşco Albotă, Prodan ginerele lui Petru Albotă, Gheorghiţă fiul lui Petru Albotă, „pentru jumătate dontr-un cut din satul **Şipoteni** (în Vlădeni, comuna Corlăteni, Botoşani), ce se cheamă acum **Vlădeni** (comuna Corlăteni, Botoşani), care este pe Jijia, în ţinutul Dorohoiului, care parte o schimbase Balica hatman cu Alboteştii şi le dăduse jumătate din satul **Rugăşeşti** (Rogojeşti, comuna Mihăileni, Botoşani), care este în ţinutul Sucevei. Iar după aceea Alboteştii şi-au luat iarăşi ocina lor înapoi. Iar boierii mai sus scrişi aşa au spus înaintea noastră, că Balica hatman încă a mai dat pentru acea ocină şi bani gata în mâna Alboteştilor. Iar ei au spus că nu au luat nimic… de acum înainte, să fie

[624] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 229, pp. 349, 350
[625] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 12, pp. 11, 12

Alboteştilor ocină dreaptă această jumătate din satul Vlădeni, cu pricut, care este pe Dzijia, şi întărire, cu tot venitul"[626].

1635, aprilie 30: Întărit de Vasile Lupu voievod diacului Ponici din **Rogăşăşti** (Rogojeşti, comuna Mihăileni, Botoşani) „şi altor oameni din sămânţa lor", care primesc uric pentru „un sat, **Socruzenii** (Socrujeni, comuna Gorbăneşti, Botoşani), şi alt sa, **Bisăricanii** (Bisericani, comuna Cuhneşti, raionul Glodeni, Moldova), şi altă jumătate de sat, **Zalocenii** (Zaluceni, în Drepcăuţi, comuna Drepcăuţi, raionul Briceni, Moldova), şi **Sfetcoţii** (Sfetcăuţi, înglobat în Trinca, comuna Trinca, raionul Edineţ, Moldova), şi jumătate de sat de **Hriţeni** (raionul Edineţ, Moldova), şi un sat **Vlădeni** (înglobat în Mihăileni, comuna Mihăileni, Botoşani)… Aşijderi, jupânesei Milintienii, fetei lui Tuduram, nepoată lui Ponici, un sat **Hilisău** (Şilişeu, comuna Pomârla, Botoşani), la ţinutul Dorohoiului"[627].

1636, martie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod cneaghinei Melintiiana, fiica lui Tudoran, şi fiului ei Dumitraşco Şaidir, care primesc ispisoc de întăritură pentru „5 jirebii de moştenire din **Şilişăul de Sus** (Hilişeu, înglobat în Pomârla, comuna Pomârla, Botoşani), care este în ţinutul Dorohoiului, şi o jirebie din acest sat, cumpărată de la Iusip, fiul Sofiicăi din Iugeşti (Bucovina), şi alte două jirebii din acelaşi sat Şelişeu, cumpărate de la Leca Turcitul din **Vârtop** (lângă Vicoleni, comuna Ungureni, Botoşani), ginerele Cârstei din **Vicoleni** (comuna Ungu-

---

[626] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 94, pp. 129, 130

[627] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 105, p. 143

reni, Botoşani), pentru 35 taleri de argint. Iar dresele şi ispisoacele mai vechi pentru părţi de ocină din satul Şileşeu, li le-au luat tâlharii, cu multă avere, când au jefuit pe Dumitru Ponici din **Rugăşăşti** (Rogojeşti, comuna Mihăileni, Botoşani) şi pe Constantin Ciogolea şi pe alţi boieri din Ţara de Sus"[628].

1636, martie 29: Scrisoarea marelui logofăt Gavrilaş Mătiaş, care, din poruncă domnească, a cercetat pricina de hotar dintre Onciul Iuraşcovici cu Măriuţa şoltuzoae, la satul **Biserícani** (comuna Cuhneşti, raionul Glodeni, Moldova), punând stâlpi, după mărturia megieşilor Dumitru Ponici ot **Rugăşeşti** (Rogojeşti, comuna Mihăileni, Botoşani), Pahulcea bătrânul, Gheorghie şi Ignat din **Tomeşti** (comuna Bolotina, raionul Glodeni, Moldova), Ambros vătămanul din **Cajva** (Cajba, comuna Hâjdieni, raionul Glodeni, Moldova), Toader Dohatco diacul, Gavrilcea Polschii şi Gliguţa din **Giuleşti** (înglobat în Cuhneşti, raionul Glodeni, Moldova), Chiceră din **Dărmăneşti** (comuna Răuseni, Botoşani), Dumitru din **Ranghileşti** (Rânghileşti, comuna Santa Mare, Botoşani) „şi alţi oameni buni"[629].

1638, septembrie 2: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-au pârât fraţii fraţii Cârstea, Stratulat, Eremia şi cumnatul lor Căzacul, fiii lui Iuraşco Dracea, fraţii Strătulat Dobrenchie, Gorcea şi surorile lor, fiii lui Ilea din **Volcineţ** (azi Maiovca, comuna Maiovca, raionul Ocniţa, Moldova), Cristina, fiica lui Miron, Minta, fiica lui Măteiaş, şi Pătraşco, ginerele

---

[628] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 354, pp. 397, 398

[629] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 381, p. 429

Muşitoaiei, toţi nepoţi lui Toader, strănepoţi lui Cozma călăraş, cu Dumitru Ponici şi nepoţii lui Vasile şi Mihaşco, fiii lui Isac din **Costineşti** (comuna Leorda, Botoşani), Onaca, fiul lui Mătiaţ Pitărescul, Dumitraşco Şaidir diac, Safta, soţia lui Nicoară, fiul Odochiei, nepoata lui Ponici şi cu toate rudele lor, nepoţi şi strănepoţi ai Nastei Iugoaie, „pentru a treia parte din tot satul **Vlădeni** (comuna Vlădeni, Botoşani) şi pentru a treia parte din tot satul **Culiceni** (comuna Culiceni, raionul Herţa, Ucraina), ce sunt în ţinutul Suceava, zicând ei că sunt ale lor. / Dumitru Ponici a arătat un uric de moştenire şi alt uric de împărţerală, de la Ştefan voievod cel Bătrân, scriind acel uric că au căzut la împărţeală tot satul **Vlădeni**, tot satul **Culiceni** şi satul **Rugăşeşti** (comuna Mihăileni, Botoşani) strămoaşei lor Nasta Iugoaie... / Deci domnia mea i-am întrebat pe fiii lui Dracea şi pe Dobrinceşti, şi pe toţi fiii lui Ilea, dacă au nişte drese pentru aceste sate, şi ei au răspuns că nu au nimic, nici un zapis şi au rămas de toată legea noastră”[630].

ROGOJEŞTI

(întâia jirebie, Bucovina).

Atestat documentar încă din **18 aprilie 1397**, când Ştefan Vodă îi „miluia” pe pan Coşcu şi pe fratele lui, pan Toader, cu satul şi moşia „Rugaşişte”, hotarnica fiindu-i făcută în 7 iulie 1430.

---

[630] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 467 pp. 440-442

1436: În 19 septembrie 1436, este menţionat un boier „Rogaşovschi", Ivaşco Rogaşovschi, care dă mărturie la o hotarnică, un alt boier, probabil feciorul sau nepotul lui Ivaşco, Mihail Rugaşevici, fiind menţionat într-o hotarnică din 7 martie 1487.

1490: În 15 martie 1490, dintre bisericile întărite de Ştefan cel Mare Episcopiei de Rădăuţi, se afla şi „a 19-a biserică, cu popă, la Rugăşeşti".

1613: În 26 martie 1613, satul Rogojeşti aparţinea surorilor fostului mare vornic Gheorghe Albotă, Teta şi Sofronia, care, împreună cu nepoţii lor, Petrea şi Ionaşco Albotă, se plângeau Divanului Domnesc împotriva fostului hatman Isac Balica, pentru împresurări de moşii, inclusiv la Rogojeşti, sat din care luase jumătate de moşie, pe care o va lăsa moştenire urmaşilor lui.

1623: În 2 aprilie 1623, Ştefan Tomşa al II-lea întărea pârcălabului de Hotin Mihai Tăutul „a patra parte, partea de gios, den tot satul Rugăşeştii pe Siret, care el şi-a cumpărat de la Căzăcescul şi de la femeia lui, Năstăsăia, fiica Agafiei Tolocicoae, nepoata lui Ponici, şi a treia parte den partea de sus dentracelaş sat, parte cu locuri cu mori pe Siret şi pe Molniţă, amăndouă părţile în ţinutul Sucevii, care s-a cumpărat de la Vasăle şi de la fratele său, Grigore, şi sora lor, Grozava, fiii lui Ionaşco Pitărescul, nepoţii lui Fădor, strănepoţii acelui de sus scrisului Cozma Ponici, dentra lor drepte privilegii ce au avut ai de la bătrânul Ştefan Vodă".

1647: În 15 iulie 1647, în faţa Divanului lui Vasile Lupu Vodă, „Safta, giupăneasa Şoltuzului, cu fiul ei, Andrieş, cu fraţii ei, Ioachim, Miron şi Nicolae, copiii lui Dumitraşco" vindeau vistiernicului Iordache „toate părţile lor de moşie, câte li se vor alege la Rugăşeşti pe

Sirete, ţinutul Suceava, care le-au moştenit de la moşul lor, Isac Balica hatman”.

1655: În 24 octombrie 1655, Ursul Ciogole de Rugăşeşti şi Hulubeiu puneau zălog părţile lor de moşie în favoarea vornicului Vasile Stărcea pentru plata goştinei la oi, de 97 lei.

1665: În 4 septembrie 1665, Vasile Ciogole vindea lui Toderaşco Iordachi a opta parte din satul Rugăşeşti, partea fratelui său, Ursul Ciogole.

1686: În 16 iunie 1686, călugăriţa Paraschiva, văduva lui Ionaşcu Brahă, dăruia „a treia parte de sat Rugăşeşti pe Sirete, ţinutul Sucevii, cu vad de moară pe Siret şi pe Molniţă, cu toate veniturile, în vatra satului, în cămp şi în tot hotarul”, lui Gligorie, pârcălab de Neamţ. Paraschiva şi Ionaşco Brahă au avut trei copii, Vasilie, Gligoraşco şi Constantin. Vasilie „a făcut multe năpăsti oamenilor”, apoi a fugit în Polonia, dar „neputându-se acolo odihni, a fugit şi de acolo şi, întorcându-se în Moldova, a făcut iar multe năpăsti oamenilor”. Prins şi condamnat la moarte, Vasilie a fost salvat de fratele lui, Gligorie, care a căzut la picioarele lui Constantin Vodă, implorând milă. Ajuns pârcălab de Neamţ, Gligorie s-a plâns de cheltuiala făcută pentru salvarea vieţii fratelui său şi tocmai de asta mama lui în dăruia jumătate din satul Rogojeşti şi alte două sate din părţile Botoşanilor, Vlădeni şi Culiceni.

1696: În 4 septembrie 1696, marele căpitan şi pârcălab de Neamţ Gligorie îi arată lui Antioh Cantemir Vodă ispisocul de la Constantin Cantemir Vodă, în care scria că Paraschiva călugăriţa, văduva lui Ioniţă Brahă, şi feciorii ei, Vasilie, Gligoraşco şi Constantin, dăruiau a opta parte din Rugăşeşti, cu vaduri de moară pe Siret şi

pe Molniţa, marelui căpitan şi pârcălab de Neamţ Gligorie, cel care-l salvase pe fiul ei.

1713: În 10 august 1713, Nicolai, fiul lui Ioan, namesnicul târgului Siret, vindea marelui şătrar Iuon Paladi a patra parte din Rugăşeşti, „den vatra satului, den cămp, den pădure, cu locuri de prisacă, cu grădini, cu moară pe apa Molniţei". Iuon Paladi va lăsa prin testament, în 1727, partea lui de moşie feciorului său, Constantin.

1722; În 20 februarie 1722, când Iuon Paladi şi cumnatul lui, Miron Dari, împart moşiile rămase după Toader Paladi, lui Iuon îi revine „a patra parte de sat Rugăşeşti".

1742: În 1742, Miron Mutul şi fata lui, Safta Zosimova, moşteneau părţile din Rogojeşti ale lui Ioniţă Costin.

1754: În 20 august 1754, Dumitraşco Paladi cumpăra părţile de moşie ale lui Toader Tăutul, fiul lui Sandul, iar în 16 aprilie 1756, părţile lui Ştefan Tăutul, fiul lui Ioniţă.

1761: Biserica Naşterii Maicii Domnului din Rogojeşti, construită în 1761, restaurată în 1874 şi în 1894, avea, în 1843, 1.186 enoriaşi în Rogojeşti, Cândeşti şi Gura Molniţei, patron bisericesc fiind Theodosie DOBROWOLSKI cavaler de BUCHENTAL, iar paroh, Ioan FERLIEVICI. În 1876, parohia menţionată avea 1.545 enoriaşi, biserica aflându-se sub patronatul lui Alexander cavaler de BUCHENTAL, paroh fiind Nicolai ANTONOVICI. În 1907, paroh era Georgie ŞANDRU, născut în 1863, preot din 1887, paroh din 1890, cantor fiind, din 1889, Ioan MASAPIUC, născut în 1863

1762: În 20 august 1762, Vasile Busuioc vindea lui Dumitraş Paladi, „pentru 30 lei bani gata şi o iapă”, partea lui din Rogojeşti pe care o primise „danie de la Paraschiva călugăriţa, fosta jupâneasă a lui Ionaşco Brahă”.

1782: În 2 decembrie 1782, în faţa Comisiei cezaro-crăieşti de delimitare a proprietăţilor în Bucovina, vechilul lui Gavril Conachi stolnic, Mihai vătaf, declara că Gavril Conachi stăpânea întreg satul Rogojeşti ca zestre a jupânesei lui, nepoata lui Dumitraş Paladi. Conachi îşi va înzestra fata, Anastasia, în septembrie 1796, dăruindu-i satul Rogojeşti după căsătoria cu Toader Balş.

1804: Toader Balş va face un schimb de moşii, în 22 decembrie 1804, dând Rogojeştii lui Toader Mustaţă, care le va arenda, până în 1808, lui Peter von Vlahovici, dar între timp, adică în 21 iunie 1806, va vinde satul lui Theodor Dobrovolschi von Buchenthal, pentru 6.000 ducaţi.

1824: În 26 decembrie 1824, când s-a căsătorit cu Elena, fata lui Hristodulo Petrino, Theodosius Ritter von Buchenthal a primit satul Rogojeşti de la tatăl său.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Siret – **Siret** (Oraş cu tribunal districtual), Bahrineşti, Raince, Bălcăuţi sau Laudonfalva, Bănceşti, Botoşăniţa, Cerepcăuţi cu Bereşti, Ţibeni sau Istensegits, Fântâna Albă sau Białakiernica, Şerbăuţi, Grăniceşti, Hadikfalva sau Dorneşti, Calafindeşti, Cândeşti, Climăuţi, Muşeniţa, Negostina, St. Onufri sau Drăguşanca, Oprişeni sau Panţiri, **Rogojeşti cu Gura Molniţei**, Rudeşti sau Gropana, Şer-

băuţi, Sinăuţii de Sus, Sinăuţii de Jos, Stârce sau Berlinţi cu Slobozia lui Dumka, Tereblești, Vaşcăuţi pe Siret cu Parcelowka, Volcineţ"[631].

1880: Din 1880, funcţiona la Rogojeşti o şcoală cu 2 clase[632].

1890: Volumul 16, nota 6. Pagina 69 (**Descoperiri în Bucovina**). „În urma notiţei cu același nume, inclusă Mittheilungen, anul 1889, nota 36, fie-ne permisă raportarea asupra altor descoperiri interesante, nepublicate încă: Barda de fier, cu tăiş larg şi, proporțional, foarte mare, de 36 cm lungime, pe axul de 5 cm, în muchia de tăiere 29 cm lățime, cu 28 cm lungime, 4 cm lățime, deja foarte ruginită, a fost găsită, acum câțiva ani, în Rogojeşti, județul Siret; Proprietar: Asociația arheologică românească din Cernăuți"[633].

1901: „Câteva persoane, al căror sentiment naţional şi independenţă de caracter sunt prea bine cunoscute şi care nu posedă încrederea naţiunii, s-au grăbit a candida tocmai pe dl **Tudor cav. de Flondor, proprietar mare în Rogojeşti**, pentru a răni şi a sfâşia şi mai adânc sentimentele naţiunii. Partidul naţional poporal nu primeşte şi nu poate primi această candidatură. Partidul naţional poporal nu are încredere în persoana dlui Tudor cav. de Flondor, atât pentru al său indeferentism naţional şi lipsă de independenţă, cât şi cu privire la programul

---

631 *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich*, Wien 1869. pp. 158-161

632 SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 38, 1876 p. 31, 1907 p. 133

633 Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893,*Czernowitz 1893, pp. 45-71

său, care reprezintă numai o încurcătură de cuvinte, fără ca să reiasă oarecari principii politica curate şi înălţătoare pentru poporul nostru”[634].

1908, joi, în 2 iulie: Înmormântarea lui Tudor cav. de Flondor. „Cu trenurile de persoane şi accelerat de joi, dimineaţă, a plecat din Cernăuţi o mulţime de public, care se înmulţi la Hliboca cu cei veniţi din părţile Sucevei. Trăsuri, comandate de familia răposatului, aşteaptă oaspeţii la Siret. Actul înmormântării îl săvârşesc 8 preoţi, în frunte cu delegatul consistoriului, dl Ioan Procopovici, şi veneratul protopresviter dl Hostiuc. Răspunsurile le execută corul „Armoniei”, sub conducerea dlui prof. A. Litviniuc. Sicriul, împodobit cu o mulţime de cununi şi purtat de 4 ţărani, este urmat de întreaga familie nemângâiată, de aproape toţi boierii noştri, de vice-mareşalul ţării, dl Smal-Stocki, de reprezentanţii consiliului cultural, dietei, societăţii filarmonice, „Armoniei”, „Junimei”, „Academiei Ortodoxe”, „Agricultorului”, de şeful gării din Mihăileni, cu întreg personalul, şi de o mulţime de public din Cernăuţi, Siret, România şi de toată comuna Rogojeşti. / În biserica parohială, după săvârşirea progrebanei, rosteşte simpaticul paroh local, dl Şandru, care, după cum o poate observa la moment fieştecare, şi-a câştigat încrederea tuturor poporenilor de limbă străină, o frumoasă şi duioasă cuvântare, relevând meritele deosebite ce şi le-a câştigat Tudor Flondor. Duioase au fost îndeosebi cuvintele pentru iertăciune. / La mormânt, vorbeşte dl director Teodor Bujor, în numele „Armoniei”. Cu lacrimi în ochi îşi ia rămas bun de la vechiul său prieten. Relevă meritele deosebite ce le are defunctul pe

---

634 *Tribuna Poporului*, Nr. 155, Anul V, miercuri 22 august / 4 septembrie 1901, p. 2

terenul muzicii naţionale. / Dl consilier Duzinkiewicz vorbeşte în numele societăţii filarmonice, iar dl prof. Dr. Ioan cav. de Volcinschi, cu cuvinte pătrunzătoare, despre legăturile ce l-au legat pe defunctul de soţii săi, de luptă în dieta Bucovinei. Societatea „Junimea", a cărei membru onorar şi emerit a fost Tudor Flondor, vorbeşte prin preşedintele ei, dl Cornel Cornean, care, ca de obicei, în mod impunător, limpede, cursiv şi frumos, caracterizează pe răposatul ca Român, ca Junimean, ca compozitor. Îi pune tricolorul pe mormânt, iar corul cântă duios „Cântecul tricolorului". Cei prezenţi lăcrimează cu toţii. Vorbitorul „Academiei Ortodoxe" este dl absolvent de teologie C. Şesan. La fine, vorbeşte către popor părintele Procopovici. Se închid apoi uşile criptei, răpindu-l pentru totdeauna pe marele nostru compozitor Tudor cav. de Flondor"[635]. // „Tudor cavaler de Flondor s-a născut, la 1 iulie 1862, în Sorojineţ, în Bucovina. Şcolile primare le-a făcut în comuna sa natală. La Cernăuţi a urmat liceul şi facultatea de drept. Mai târziu, urmă, la Viena, agronomia şi se ocupă, cu multă stăruinţă, de muzică. Da la 1888, când, întorcându-se în patrie, s-a căsătorit, cavalerul Tudor de Flondor a petrecut la moşia sa, Rogojeşti şi Gura Molniţei. Încă de pe când eră elev la liceu, a dovedit frumoase aptitudini muzicale. El conducea corul elevilor din clasa sa. Tot în acel timp, a publicat corurile: „Cântul marinarului", „Lăcrămioarele", „Cântec de vânătoare", „Viorelele" etc. / Ca student universitar la Cernăuţi, a fost fala societăţii corale „Armoaia" şi a contribuit mult pentru dezvoltarea şi prosperarea acestei societăţi. În acest timp a compus muzica pentru vodevilurile „Drumul

---

[635] *Apărarea Naţională*, Nr. 43,Anul III, sâmbătă 11 iulie stil nou 1908, p. 5

de fier", „Millo director", „Cinel-cinel", „Florin şi Florica", „Arvinte şi Pepelea" etc. / Apoi: „Nunta ţărănească", „Rusaliile", „Liţa Pescăriţa" şi alte multe. / Ca student la Viena, a compus valsul „Visurile", „Saluts de montaques", „Din depărtare". Tot atunci scrise şi „Noaptea Sfântului Gheorghe" şi corurile: „Serenadă", „Luna doarme amoroasă", „Trai vânătoresc", Marşul din „Rusaliile", Cadrilul din „Nuntă ţărănească". A aranjat pe muzică bucata lui Robeanu: „Aş vrea să fiu regele Mai", „Vin' la mine, copiliţă" etc. Ultima lui operă este „Moş Ciocârlan", pe care publicul român din toate părţile a putut-o auzi, cu ocazia expoziţiei. Un frate al defunctului, dl Ioan Cavaler de Flondor, este un distins reprezentant al românilor în dieta Bucovinei"[636].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Rogojeşti**, comună rurală, districtul Siret, aşezată între fluviul Siret şi pârâul Molniţa, mai sus de Chindeşti. Suprafaţa: 7,59 kmp; populaţia: 1.041 locuitori, în majoritate ruteni, restul români: religia gr. or. Este străbătută de drumul districtual Sinăuţii de Jos – Chindeşti; are o şcoală populară, cu o clasă, şi o biserică parohială, cu hramul „Naşterea Maicii Domnului". La 1776, era numai moşie, care, la 1777, era ca treime în proprietatea marelui paharnic Ioan Cantacuzino. Curând după această dată, s-a aşezat aci o colonie de ruteni, veniţi din Galiţia. La 1780, a fost unită cu Chindeşti şi cu Gura Molniţei. Populaţia se ocupă cu agricultura şi cu creşterea vitelor. Comuna posedă 517 hectare pământ arabil, 140 hectare fânaţuri, 12 hectare grădini, 201 hectare imaşuri şi 60 hectare păduri. Se găsesc 115 cai, 425 vite cornute, 395 oi, 246 porci şi 160 stupi de albine. **Rogojeşti, moşie**, cu admi-

---

636 *Tribuna*, Nr. 132, Anul XII, duminică 15/28 iunie 1908, p. 4

nistraţie particulară, districtul Siret. Suprafaţa: 5,31 kmp; populaţia: 100 locuitori ruteni, români, izraeliţi, poloni şi germani. Cuprinde, pe lângă moşia Rogojeşti propriu-zisă, cu 10 case şi 87 locuitori, şi moşia Gura Molniţei”[637].

1914: „Presa română filo-austriacă începu să difuzeze ştiri despre „barbariile ruseşti”, săvârşite în Bucovina, dar acestea erau combătute, pe bună dreptate, chiar şi de unii dintre iredentiştii bucovineni: „Oraşul Storojineţ a fost ocupat de armata rusă, sâmbătă, 12 septembrie 1914… La Cuciurmare, care e cam la 70 km de Iţcani, nu e nici un proprietar Flondor, ale cărui magazii de cereale să fi fost incendiate, iar familiei Flondor din Storojineţ, Ropcea, Comăneşti, Slobozia, Rogojeşti şi Vicov nu i s-a distrus nici o arie de incendiu. / **Dr. Emilian Şluşanschi** / Avocat în Storijineţ”[638].

1918: „**George a lui Ion Doubeniciuc**, născut în **Rogojeşti**, la 7 martie 1882, chemat sub arme, ar fi murit în captivitate italiană, în localitatea Areiana, lângă Roma, la finea lui februarie 1918, în spital, răpus de o boală. Până în prezent, nici o ştire despre el. Fiind deci probabilă prezumţiunea legală a morţii, se îndrumează, la cererea Ecaterinei Doubericiuc, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[639].

---

[637] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 181

[638] *Ruşii la Storojineţ*, „Adevărul” din 22 septembrie 1914

[639] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 17, Cernăuţi, 1 iunie nou 1921, pp. 220-224

1919: Din **Comisiunea agrară de ocol Siret** făcea parte şi „Locţiitor: **Gheorghe Flondor**, proprietar mare, Rogojeşti”[640].

1921: Sunt citaţi, pe 25 aprilie 1921, într-un proces de divorţ, soţii Toader a lui Mihai Anicusen şi Eşena, fiica lui Mihail Romaniuc, săsătorită Anicusen, din Rogojeşti[641].

1922: „Potrivit dispoziţiunilor art. 12 şi 23 din regulamentul pentru Congresul bisericesc ortodox român al Arhidiecezei Bucovinei, convocat, prin înaltul Decret Regal Nr. 2513 din 17 Iunie 1921, pe ziua de 3 Octombrie, la Cernăuţi, se publică următoarea listă a patronilor bisericeşti particulari, de lege drept credincioasă răsăriteană, îndreptăţiţi la alegerea de 6 reprezentanţi pentru acest Congres: **Flondor Tudor cav. de**, erezii (Constantin, George şi Florica de Flondor, Rogojeşti) Rogojeşti, compatroni”[642].

1925: La Rogojeşti exista un cerc cultural, „Tudor Flondor”, condus de preşedintele Filimon Rusu[643].

1940: Tablou de cărţile de capacitate (atestate de meserie – n. n.) eliberate de Oficiul Rădăuţi, anulate de minister prin decizia Nr. 66.017 din 1940”[644]: **Fede-**

---

[640] Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*,Czernowitz 1893, pp. 45-71

[641] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 14, 21 aprilie nou 1921, p. 170

[642] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi 21 iulie nou 1921, pp. 64-66

[643] *Cultura Poporului*, Nr. 101, Anul V, duminică 8 martie 1925, p. 4

[644] *Monitorul Oficial*, Nr. 58, 10 martie 1941, pp. 1197-1208

renciuc Vladimir, fierar, domiciliat în Rogojeşti; **Iuriciuc Vladimir**, fierar, domiciliat în Rogojeşti”.

1941: „Noi, prefectul judeţului Rădăuţi, / Având în vedere raportul dlui pretor al plasei Siret Nr. 447, din 1 Aprilie 1941; /Văzând decizia Primăriei comunei rurale Sinăuţii de Jos Nr. 2 din 24 Martie 1941, prin care s-a hotărât desfiintarea comunei şi alipirea ei ca sat la comuna rurală Rogojesti; / Văzând decizia comunei rurale Rogojesti Nr. 5, din 18 Aprilie 1941, referitoare la alipirea comunei Sinăuţii de Jos ca sat la comuna Rogojeşti; / Având în vedere că comuna Sinăuţii de Jos a pierdut, prin ocuparea Nordului Bucovinei, cea mai mare parte din teritoriul ei, precum satele Gărbăuţi, Sinăuţii de Sus şi că nu are suficiente mijloace financiare pentru întreţinere; / În baza dispozitiunilor art. 4, al. 2, din legea administrativă, publicaă în *Monitorul Oficial* Nr. 187 clin14 August 1938, // Decidem: / Art. I). Comuna rurală Sinăuţii de Jos se desfiinţează şi se alipeşte ca sat la comuna rurală Rogojeşti, pe ziua de 1 Aprilie 1941. / Art. II). Comuna rurală Rogojeşti se va compune din satele: Cândeşti, Rogojeşti şi Sinăuţii de Jos, cu reşedinţa în satul Rogojesti. / Art. III). Şeful Serviciului administrativ al Prefecturii judeţului este însărcinat cu executarea prezentei deciziuni. / Dată la 30 Aprilie 1941 / Prefect, Lt-Col. Ionescu / Nr. 11.859”[645].

1941: „Tabloul normaliştilor cu diplomă de capacitate, numiţi în învăţământul primar, prin ,,încredinţare de post”, pe ziua de 1 Octomvrie 1941: **Nedelcu Ştefan**, seria 1940, media 7,00, numit în comuna Rogojeşti, postul IV, judeţul Rădăuţi”[646].

---

645 *Monitorul Oficial*, Nr. 132, 6 iunie 1941, pp. 3194, 3195

646 *Monitorul Oficial*, Nr. 249, 20 octombrie 1941, p. 6443

1944: Prin ordinul „Nr. 63.175 din 20 martie 1944, se înaintează 1a gradul II în învăţământul primar, pe ziua de 1 septembrie 1943, următorii învăţători şi învăţătoare, care au reuşit la examenele de înaintare la gradul II, din sesiunea August 1943, la Centrul Cernăuţi, cu notele arătate în dreptul fiecăruia[647]: **Barbacaru Maria**, comuna Rogojeşti, media 8,25”.

ROGOZĂNI

(sat nelocalizat, Bacău).

1634, iulie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Gavril sin (fiul) Magdalinei, nepot lui Titea, şi Tudorei, fata lui Titea, în baza zapisului de mărturie al lui Mareş vătav şi Mihail ot **Boşani** (sat pe Bistriţa, Bacău), Trifan şi Simion de **Hălăşeni** (sat pe Bistriţa, Bacău), Dam nemiş şi popa Ioan ot **Frăceşti** (sat pe Orbic, Neamţ), Gavril Zaharie ot **Rogozăni** (Bacău) şi de la Hilip ot **Jăcicani** (sat pe Bistriţa, Bacău), în care scriu că au venit înaintea lor Grozav, fiul lui Medeiu**,** şi a vândut o parte de ocină din satul **Cârneştii** (Corneşti, comuna Filipeşti, Bacău), pe apa Săretului… lui Toma şi surorii lui Titea, drept 140 zloţi”[648].

---

[647] *Monitorul Oficial*, Nr. 72, 25 martie 1944, pp. 2612 şi urm.
[648] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 180, pp. 199, 200

ROHAŢI

(comuna Laza, Vaslui).

Întărit, în **15 octombrie 1491**, de Ştefan voievod, care cumpără şi dăruieşte „târgului nostru al Vasluiului”, odată cu hotarnica, multe sate, dintre care trei sate, cumpărate, cu 200 de zloţi, de la mănăstirea Bistriţa, „anume Crăstoae pe Racova, unde a fost Pătru, feciorul Crăstei, alt sat anume Bălcarii tij pe Racova, unde a fost Oană, fratele lui Pătru (toate trei în Bejeneşti, comuna Laza, Vaslui), şi al treilea sat, anume Curteştii tij pe Racova, unde a fost feciorul lui Naneş” (satul Curteşti, comuna Poieneşti, Vaslui); de la Drăgălina şi Maruşca, fetele Cozmei Streaşină şi nepoţii lor Ion şi Maria, copiii Mihului, toţi nepoţi ai lui Feir, Ştefan cel Mare a cumpărat, cu 100 zloţi, „acest sat pe Rahova, anume Feereştii, unde au fost casele moşilor lor, a lui Feir şi a lui Pătru şi a Cozmei Streaşină” (comuna Laza, Vaslui); de la popa Băilă din Vaslui şi Neacşa, fiii lui Băilă celui bătrân, a cumpărat, cu 50 zloţi, „un sat pe Rahova, anume Păuceştii, unde a fost Păucă cel bătrân” (Rediul Păuceşti, comuna Laza, Vaslui); de la Groza Rohat, feciorul lui Oanăş Ungureanul, un sat pe Rahova, anume Rohaţii, unde a fost casa tătâne-său”, cu 50 zloţi (comuna Laza, Vaslui); de la Toader Hasnăş, Ştefan cel Mare a cumpărat, cu 240 zloţi tătăreşti, „două sate pe Bârlad, din sus de târgul nostru, de Vaslui, anume Băltenii, în gura Stebnicului (comuna Bălteni, Vaslui), şi, de iastă parte de Bârlad, Delenii (lângă Mărăşeni, comuna Ştefan cel Ma-

re, Vaslui) şi o selişte, anume Micleştii” (lângă Bălteni, comuna Bălteni, Vaslui); de la Nastea şi Sohiica, fetele lui Steţco Dămăcuşescul, nepoatele lui Dămăcuş stolnicul, cu 70 zloţi, „un sat pe Bârlad, din sus de Vaslui, anume Măreşenii, unde a fost Mareş judele” (Mărăşeni, comuna Ştefan cel Mare, Vaslui); de la Costul Părăş şi Drăghita, fiii Armancăi şi seminţia lor, Toader, Sasca, Parasca şi Docica, fiii Anuşcăi, toţi nepoţi ai lui Ştefan Mesehnea, cu 50 zloţi, „un sat în sus de Vaslui, în Dumbravă, unde a fost casa moşului lor, a lui Ştefan Mesehnea; de la Anna, Maruşca şi Armanca, fetele Dobrei, nepoatele lui Brudur, cu 100 zloţi, „două sate pe Vaslui, din sus de târgul Vasluiului, anume Brudureştii, unde a fost satul lui Drăgoi şi a Tomei” (Portari, comuna Zăpodeni, Vaslui); de la Ionaşco, feciorul Jorăi, nepot Giurgii Răspop, cu 70 zloţi, „un sat anume Mărăţăi pe Vaslui, iar numele celui sat din vechi a fost Părtănoşi” (Moara Grecilor, inclusă în Vaslui); de la Nastea, fata Anuşcăi, nepoata lui Ioan Curui, cu 60 zloţi, „două sate între Crasna şi între Bârlad, anume Filipeştii şi, mai jos de acest sat, într-acelaşi hotar, Săcuienii, unde a fost Stanciul Săcuiul”; de la Şteful şi Mărina, fiii Maruşcăi, şi seminţia lor… Bila şi Oance, feciorii Marinei, nepoţi ai lui Giurge Jumătate, şi Marina, fata Mândrei şi nepotul ei de frate Silea, şi soru-sa Donea. Fiii Fedorei, nepoţi ai lui Oană Jumătate, cu 500 zloţi, „un sat pe Bârlad, în jos de târgul Vasluiului, tot cu toate cuturile, unde au fost Balosinăuţii” (Muntenii de Jos, comună, Vaslui)… Apoi iarăşi domnia mea am socotit şi am miluit pe şoltuzii şi pârgarii şi pe toţi oamenii cei săraci din târgul Vasluiului şi le-am întărit obiceiul cel vechi, precum că nici un om dintr-înşii, dintru care au lăcuinţă a lor acolo, în Vaslui, nici cât

de puţină vamă să nu aibă a plăti acolo în târgul Vasluiului, nici la un fel de alişveriş, fără numai să plătească aceia care vor aduce peşte în târg, adică de la o maje, un peşte, şi de la o căruţă, iarăşi un peşte, iară mai mult nimic”[649]. / „Iar, apoi, hotarul târgului nostru, al Vasluiului şi celorlalte tuturor satelor şi seliştilor, se începe din malul Racovei, de la o movilă săpată, ce este în gura Fântânei, din josul Târcovei, apoi peste câmp la deal, la capul rădiului Păuceştilor, la un stejar însemnat şi o movilă lângă acest stejar, şi apoi rădiul în sus, pe deasupra dealului şi peste drum, la un stejar mare ce este buor într-însul; de acolo, pe marginea rădiului, pe deasupra luncii, la un stejar teşit şi iarăşi buor pe dânsul şi movilă săpată lângă dânsul, de acolo şi la mijlocul rădiului până la drumul Petreştilor, la un frasin, ce este iarăşi într-însul buor şi movilă săpată lângă dânsul; de acolo iarăşi prin mijlocul rădiului, pe drumul Coşeştilor, şi apoi drumul în margine rădiului la doi stejari cu buori şi movile săpate în vârful dealului de către Stebnic, lângă Coşeşti, de acolo drept printre stejarii şi peste heleşteul Stebnicului, în marginea iazului aceluia la movila săpată, în gura zăpodiei, apoi zăpodia la deal, la movila săpată, de acolo peste rădiu la costişe, la stejar însemnat şi apoi la marginea luncii, la un ulm mic, apoi peste luncă la un stejar însemnat ce este în malul Bârladului, apoi la Bârlad în dreptul Fântânei Standului, şi apoi Bârladul în jos până în dreptul gurii pârâului Telejnii, şi apoi peste Bârlad în malul Bârladului, la movila săpată; de acolo peste drumul cel mare la dial, la movila săpată ce este în jos de Hotceşti; de acolo la deal, unde au fost via cea veche, la

[649] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 96, pp. 188-190

movila cea săpată, de acolo prin dumbravă până în capătul rădiului celui lung până într-un stejar însemnat, apoi, prin rădiu şi în marginea rădiului dinspre Portari, până la un frasin însemnat; de la frasinul acesta la movila săpată, de acolo dealul în jos la movila săpată, apoi prin rădiu şi prin zăpodie, la deal, la movila săpată; de acolo peste câmp şi peste pârăul Săraţii la deal, la ruptură şi la movila săpată lângă drum, şi apoi apucă drumul la movila săpată ce-i în malul Vasluiului, şi apoi apucă Vasluiul în jos până în jos de un păr, apoi trece Vasluiul la movila săpată în malul Vasluiului, apoi drept la Dealul cel Mare, la movila săpată ce-i din jos de Grumăzeşti, şi apoi, peste zăpodie, la deal, la movila săpată lângă drum, şi apoi apucă drumul la pădure, şi apoi pădurea în jos, şi din jos de pădure în capul dumbrăvii, în dreptul pădurii, la movila săpată, şi apoi în jos peste zăpodie şi peste drumul ce merge, de la Vaslui, la Huşi, şi peste câmp la deal, la movila săpată, ce se numeşte Movila lui Băloş Ciuteş; de acolo, peste câmp şi peste trei zăpodii, la deal, la movila săpată ce este în dreptul Filipeştilor; şi apoi dealul în jos la movila săpată, de acolo peste zăpodie la deal, la un stejar însemnat, de la stejarul acesta la vârful dealului, la movila cea mare, ce este săpată în vârful ei; de acolo, întorcându-se spre Bârlad şi peste pârăul ce se numeşte al Săcuilor, la movila săpată din jos de săliştea Săcuilor; de acolo, peste câmp, la movila săpată, şi de acolo tot peste câmp la movila săpată, şi de acolo peste câmp şi peste drumul cel mare în malul Bârladului, la movila săpată, apoi Bârladul în jos până în jos de gura părăului ce se numeşte al Săcuilor, şi apoi peste Bârlad, în malul Bârladului, la movila săpată, de acolo drept peste luncă şi peste drum, puţin mai din jos de stâlpul Oprii, şi apoi la

vârful dealului ce se numeşte Osoiu, la un stejar însemnat şi movila săpată, apoi intră în pădure şi apoi dealul prin pădure şi peste drumul ce vine, de la Deleni, la Lipovăţ, până la un stejar cu buor şi apoi iarăşi apucă dealul prin pădure, pe deasupra Bilavăi, tocmai la vârful dealului Orgoeştilor, şi apucă iarăşi dealul în pădure la Runcu, şi apoi peste dealul Horlăleşti, la Stebnic... şi tot pe deasupra dealului, pe din sus de Fântâna Blidarilor, la capul cel din sus a Runcului în vârful dealului, şi apoi în marginea pădurii, în jos de fântâna unde este o salce... peste Racova, la gura Fântânei... la movila săpată din jos de Tarcova, de unde am început. Atât este tot hotarul a târgului nostru a Vasluiului şi tuturor acestor de mai sus sate”[650].

ROHOZNA

(aproape de Cernăuţi, Bucovina, Ucraina).

Satul lui Rohozna diac, din vecinătatea Cernăuţilor, menţionat în **6 octombrie 1519** drept sat domnesc, dăruit de Ştefăniţă Vodă Episcopiei de Rădăuţi, nu rămâne mult în proprietatea călugărilor, din moment ce, în 14 decembrie 1602, Vasile, fiul Anuşcăi, vindea starostelui Vasilie Cracalia, „pentru 20 taleri partea lui de ocină din Rohozna, din a treia parte, a noua parte.

---

[650] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 96, pp. 190, 191

1620: În 22 iunie 1620, satul Rohozna va fi împărţit între Iordache Cantacuzino, Ion Prăjescul, Vasile Cracalia şi familia Brânzanul.

1622: În 7 mai 1622, Isac, diacul din Cosineşti, vindea vornicului Gavrilaş Mateiaş a treia parte din satul Rohozna.

1652: În 4 martie 1652, se împart moşiile răposatului Gavrilaş Mateiaş între copii lui, Ieremie, Ileana comisoia şi Alexandra vorniceasa. „Partea jupânesei Alexandra visterniceasa a fost… jumătate de sat Rohozna”.

1666: În 5 octombrie 1666, Micuţa Vasilco, văduva lui Andrieş Brânzanul, răscumpăra moşia ei din Rohozna, zălogită de Andrieş, şi o dăruieşte fetei sale, Alexandra, jupâneasa lui Ion Avram.

1680: Biserica Naşterii Maicii Domnului din Rohozna, construită în 1680, reconstruită în 1857 şi restaurată în 1875, avea, în 1843, 1.008 enoriaşi, postul de paroh fiind vacant, iar patronatul bisericesc fiind asigurat de armeanul Ioan de MUSTATZA. În 1876, sub acelaşi patronat, biserica avea 1.307 enoriaşi, dar fără paroh. În 1907, paroh era Vasile COZARISCIUC, născut în 1858, preot din 1884, paroh din 1886, iar cantor, din 1898, George SUHAREC, născut în 1858.

1724: În 20 ianuarie 1724, Toader Ursachi, fiul lui Dumitru, nepotul lui Gheorghe Ursachi, câştiga la Divan, în dauna lui Darie Brânzanul, două treimi din Rohozna, zestre de la socrii lui, Alexandra şi Iordachi Cantacuzino.

1730: În 8 iulie 1730, Gheorghe Ursachi, fiul lui Toader, dăruia fratelui său, Manole Zamfir, Mare căpitan de Coţman, cele două treimi din satul Rohozna, dobândite de părintele lor. Manole Zamfir, la rândul lui, dăruieşte

moşia, în 5 noiembrie 1741, soţilor Andrei şi Catrina Potlog, Andrei fiind nepotul de fiu al lui Manole Zamfir. Părţile acestea de sat ajung, în 21 februarie 1756, în proprietatea lui Mihalache Sturza, ginerele lui Gheorghe Ursachi, care se călugărise şi îşi luase numele monahal Varlaam, dar intră în dispută cu Vasile Cracalia.

1760: Colonizarea cu ruteni a Rohoznei se face în baza scrisorii lui Ioan Theodor Callimah Vodă din 5 iunie 1760, prin care împuternicea pe Ianachi Milo, starostele de Cernăuţi, „să fie volnic a chema şi a strănge oameni streini, fără de bir la vistierie… la sălişte Lenţăşti i Rohozna", poruncindu-i ca „oameni de ţară şi care au avut bir în vistierie nicidecum pentre dănşii să nu se mistuiască, că, aflându-să că au mistuit măcar un om de aice, să ştie că pe vornicelu şi pe cei mai fruntaşi ai satului cu uliţa să vor pedepsi".

1773: Conflictul de durată dintre Brânzeneşti şi Cracalieişti a fost rezolvat, în 8 mai 1773, de Divanul Cnejiei Moldovii, care a hotărât ca „Cracaleştii şi Brănzăneştii să stăpânească a triia parte din Rohozna împreună".

1775: În 1775, Rohozna avea 4 mazili, 2 popi şi 49 familii de ţărani.

1782: În 1782, Toma Iamandi stăpânea o treime din Rohozna, zestrea jupânesei lui, fata lui Mihalachi Sturza; Manole Potlog avea o treime din tot satul şi o optime din treimea de jos, moştenire, prin mama sa, de la Ursachi vistiernic; Mihalachi Cracalia avea 3/24 părţi din sat; Gligorie Brânzan – 2/24 părţi; Constantin Răşcan spătar – 2/24.

1844: În lista elevilor care au absolvit Academia cezaro-crăiască de Inginerie Militară din Viena, se află,

conform lucrării monografice a lui Friedrich Gatti[651], dedicată Academiei de Inginerie Militară din Viena, şi **Stephan von Mikuli**, născut în 20 mai 1832, la Cernăuţi: Tatăl este mare proprietar de pământ. Din 31 martie 1848, devenit cavaler de (Ritter von) Mikuli. Din octombrie 1847, cadet în Regimentul Nr. 10 Husari Preuszen, cu comandamentul în Ungaria. S-a retras la **moşia sa de la Rohozna**, în Bucovina. A fost primar al Cernăuţilor, membru a mai multor asociaţii şi, timp de 35 de ani, preşedinte al Comisiei imperiale pentru creşterea cailor de rasă, fiind decorat, în 1877, de Împărat cu Ordinul Franz Josep.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Cernăuţi – **Sadagura** (târg, cu tribunalul raional): Bila sau Bilka, Boian, Buda, Cernauca, Dobronăuţi, Gogolina sau Stroieştii de Sus, Cotul Ostriţa, Lehucenii Teutului, Lenţeşti Camerale, Lenţeşti Privat, Mahala Biała, Novoseliţa sau Stroieştii de Jos, Rarancea, Slobozia Rarancei, **Rohozna**, Şerăuţii de Sus, Şerăuţii de Jos sau Slobudka, Şubraneţ, Toporăuţ, Vaslăuţ, Zadobriuwka, Jucica Veche, Jucica Nouă"[652].

1875: Din 1875, funcţiona în sat o şcoală cu 6 clase[653].

---

[651] Gatti, Friedrich, *Geschichte der k. k. Ingenieur- und k. k. Genie-Akademie / 1717-1869*, Wien 1901

[652] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich*, Wien 1869. pp. 158-161

[653] SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 17, 1876 p. 28, 1907 p. 56

1891: „Lupi turbaţi în Bucovina. În săptămâna trecută s-a arătat un lup turbat în comunele Sadagura, **Rohozna**, Zucica şi Mahala din Bucovina, muşcând 40 de persoane. Cei greu răniţi au fost trimişi în institutele pasteuriene din Budapesta şi Bucureşti. Lupul a fost ucis de un ţăran. În ţinutul Sadagurei s-a mai văzut un lup turbat, care încă fu ucis. Autorităţile administrative, spre a împiedeca lăţirea turbării, au dispus să se omoare câinii şi mâţele din comunele cercetate de lupii turbaţi"[654].

1899: S-a înfiinţat, odată cu alte 18 „bănci Raiffeisen" şi însoţirea de la Rohozna, după cum rezultă din Raportul Comuitetului Ţării despre activitatea sa din anul 1899[655].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Rohozna**, comună rurală, districtul Cernăuţi, aşezată pe partea dreaptă a pârâului Zadobriuca, afluent al Prutului, în apropierea târgului Sadagora. Suprafaţa: 22,09 kmp; populaţia: 3.967 locuitori, două părţi ruteni şi o parte izraeliţi; rutenii sunt în majoritate gr. or., restul rom. cat., şi numai puţini gr. cat. Este lipită de drumul principal Cernăuţi – Uscie Biscupie (Galiţia), legată printr-un bun drum cu Sadagora; are o şcoală populară, cu o clasă, şi o biserică parohială, cu hramul „Naşterea Maicii Domnului". Această comună este menţionată, pentru prima oară, într-un hrisov în anul 1600. La 1776, era în posesia mazililor Constantin Răşcanu,Grigoraş Brânzanu, Ilie Caracal, Manole Potlog şi Toma Iamandi. Are o fabrică de spirt. Aci se află izvoarele de apă care alimentează oraşul Cernăuţi. Populaţia se ocupă cu agricultura şi cu creşterea de

---

654 *Unirea*, Nr. 19, Anul I, 9 mai 1891, p. 149

655 *Tribuna Poporului*, Nr. 55, Anul IV, marţi 21 martie / 3 aprilie 1900, p. 2

vite. Comuna posedă 1.360 hectare pământ arabil, 278 hectare fânaţuri, 9 hectare grădini, 95 hectare imaşuri, 90 ari pădure. Se găsesc 211 cai, 580 vite cornute, 17 oi, 413 porci şi 64 stupi de albine”[656].

1914-1918: „**Dionisie a lui Vasile Hlewka**, din **Sadagura**, născut în **Rohozna**, la 25 martie 1882, chemat la arme în august 1914, ar fi murit în luptă, pe frontul italian, la 10 august 1918, şi ar fi fost înmormântat pe muntele Lisenol, lângă Asiago. Până în prezent, lipseşte orice ştire despre el. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Valeriei Hlewka, procedura pentru declararea morţii celui dispărut; **David a lui Leib Zeller**, născut în **Rohozna**, la 9 octombrie 1881, ar fi murit, la 24 decembrie 1919, în Rusia, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Salei Zeller, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[657].

1920: „**Deciziune de expropriere No. 569/20**. Deciziunea comisiunii agrare de ocol Sadagura, cu care s-a decis exproprierea corpului dominical fasc. No. 320, **Jucica Nouă** şi **Rohozna**, din registrele fonciare pentru moşiile bucovinene, în suprafaţă de 25 ha 10 a 07 mp, proprietatea Fondului bisericesc ort. or., în folosul „Fondului de pământ bucovinean”, a devenit definitivă”[658].

---

[656] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 181

[657] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 9, Cernăuţi 15 martie nou 1921, pp. 98-105

[658] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi, 21 iulie nou 1921, pp. 68, 69

1921: „Potrivit dispoziţiunilor art. 12 şi 23 din regulamentul pentru Congresul bisericesc ortodox român al Arhidiecezei Bucovinei, convocat, prin înaltul Decret Regal Nr. 2513 din 17 Iunie 1921, pe ziua de 3 Octombrie, la Cernăuţi, se publică următoarea listă a patronilor bisericeşti particulari, de lege drept credincioasă răsăriteană, îndreptăţiţi la alegerea de 6 reprezentanţi pentru acest Congres: **Mustatza Xenofon baron**, erezii a) **Egon baron Mustatza**, consilier de administraţie, str. Eminescu 4; b) **Otto baron Mustatza**, Sadagura şi c) **Elena barona Mustatza**, Viena, strada Elisaveta No. 22 (**Rohozna**, Sadagura), compatroni"[659].

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943[660], următorii învăţători şi învăţătoare: Leviţchi Levescu Vladimir, comuna **Rohozna**, jud. Cernăuţi, media 7,00".

1944: Prin ordinul „Nr. 63.175 din 20 martie 1944, se înaintează 1a gradul II în învăţământul primar, pe ziua de 1 septembrie 1943, următorii învăţători şi învăţătoare, care au reuşit la examenele de înaintare la gradul II, din sesiunea August 1943, la Centrul Cernăuţi, cu notele arătate în dreptul fiecăruia[661]: Cazinurovici Aurelian, comuma **Rohozna** Cernăuţi, media 7,62".

1944, octombrie 9: „**ROHOZNA**, Societate anonimă română / Fabrici şi rafinării de industrii agricole / Bucureşti, Calea Victoriei Nr. 29 / Extras de pe procesul-verbal Nr. 6 al adunarii generale extraordinare din 15 Iulie 1944. // Adunarea, în unanimitate, decide: 1).

---

659 *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi 21 iulie nou 1921, pp. 64-66

660 *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

661 *Monitorul Oficial*, Nr. 72, 25 martie 1944, pp. 2612 şi urm.

Aprobă darea de seamă a consiliului de administraţie asupra gestiunii la zi, dându-le deplină descărcare. 2). Ratifică alegerea dlui **Ion Mazere** în calitate de administrator unic, cu dreptul de a reprezenta şi angaja singur, în mod valabil, societatea. 3). Alege pentru exerciţiul în curs ca censor pe dl **Ion Mărăndiuc**, iar ca censor supleant pe domnişoara **Alexandra Marinescu**. 4). Amână pentru prima adunare generală discutarea situaţiei financiare. / Preşedinte, **Alexandru Conte Wassilko**. / Scrutatori: **Ion Mazere**, **Alfons Wardella**. / Secretar, **Miron Eliade**. / Se vizează de noi spre publicare în *Monitorul Oficial*. / Secretar general, (Indescifrabil) / Nr. 12.945. / 1944, Octomvrie 9”[662].

ROMA

(prin Teişori sau Teişoara, contopit cu Roma,
comuna Roma, Botoşani).

1633, septembrie 3: Întărit de Moise Moghila voievod mănăstirii Galata de Sus, care primeşte uric pentru „un sat, anume **Teişorii** (Teişoara, contopit cu Roma, comuna Roma, Botoşani), din ocolul târgului Botăşani, care acel sat a fost drept domnesc, ascultător de ocolul acestui târg”[663].

---

[662] *Monitorul Oficial*, Nr. 236, 12 octombrie 1944, p. 5151
[663] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 380, p. 479

ROMAN

(târg, Neamţ).

1392, marie 30: Prima menţionare documentară, într-un uric al întemeietorului său, „Marele singur stăpânitor, din mila lui Dumnezeu, domn, Io Roman voievod", din „anul şase mii nouă sute deplin (1392), luna martie, în 30 zile, în cetatea noastră, a lui Roman voievod"[664].

1448, iulie 27. Întărită „casa lui Frâham din Târgul de Jos", de Petru voievod, când întăreşte moşiile lui Ion Porcu, care primeşte uric pentru „satele anume: unde este curtea lui, pe Pârâul Negru, şi Sârbi, şi Arămeşti, şi Româneşti, şi Ştiubeeşti, şi Corneşti, şi Tuleşti, şi moara din câmp, care a fost a lui Andreicu, şi Cuciulăteşti, şi Bârjoveni, şi seliştea lui Manuil, şi Săcuiani, şi, pe Tutova, Mihail Croitor, şi la Glog, şi, pe Bâc, la Botne, Voloseni, şi la Creţul, şi la Clim, şi unde este Cruglici, şi prisaca, şi, la Mealure, unde este Oancea, şi la Jac, şi la Dragoman, şi Grozeştii lui Marco, şi la Golâmboanie, cu vadul, şi Nebureşti, şi, la Tecuci, la Săseni, pe amândouă părţile pârâului, şi casa lui Frâham din Târgul de Jos"[665]. Hotarele, din veac.

1458, aprilie 12: Întărit de Ştefan voievod „mitropoliei noastre din târgul Roman, unde este hramul sfânta mucenică Paraschiva", care primeşte uric pentru un

---

[664] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 2, pp. 3, 4

[665] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 282, pp. 402, 403

„satele anume: Leucuşani, mai sus de târg, şi Dragomireşti (înglobat în Roman), cu pod umblător; iar Leucuşanii, cu moara, şi podul umblător sunt pe Moldova”[666].

1488, aprilie 20: Întărit de Ştefan voievod, Mitropoliei Roman, care primeşte uric pentru „dania bunicului nostru, Alexandru voievod, două sate, anume Leucuşanii, mai sus de târgul Roman, şi cu desetina din varză din acel sat, şi Dragomireştii, mai jos de târgul Roman, peste Moldova, şi cu podul umblător care este peste Moldova şi cu desetina din peşte proaspăt, pe care îl vor pescui oamenii din Dragomireşti acolo, la ei”[667]. Hotarul, din veac.

1586, februarie 26: Zapisul pârcălabilor de **Roman**, Miron şi Bejan, şi al lui Macsin Gărbe de acolo, în care mărturisesc cum „Dumitru, feciorul Cozmei din **Roşiori**, a vândut a sa dreaptă ocină şi cumpărătură, ce a cumpărat-o tatăl său Cozma de la Luca, feciorul Savei, Preaosfinţitului Agafton, Episcopul Romanului, drept 270 zoţi tătăreşti… o casă şi cu 23 pământuri în ţarină şi cu o poiană de fân”[668].

1589, martie: Zapisul lui David şi Bejan, pârcălabi de **Roman**, al lui Ionaşco şoltuz şi al celor 12 pârgari, al lui Macsin Gârbe, prezviterul Luca, a lui Verdeş şi a tuturor presviterilor din **târgul Romanului**, în care mărturisesc cum au venit Petrea, cu femeia lui Dochia, şi

---

666 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 70, p. 103, 104

667 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 39, pp. 71-73

668 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 205, 206

fraţii Evdochiei, anume Criste şi Cozma, din ţinutul Neamţului, nepoţi lui One Vijan şi strănepoţi Anuşcăi, şi au vândut „a lor ocină din uricul bătrânului Ştefan Vodă, împărţeală dreaptă, partea lor din satul **Roşiori**… Tomei logofăt, drept 150 zloţi, şi a plătit acea ocină Drăguţa, fata logofătului Toma”[669].

1624, iulie 8: Porunca lui Radul Mihnea voievod către pârcălabii de Roman, şoltuzii şi pârgarii din târg, cărora le cere să-i lase în pace, la cererea episcopului Athanasie, pe cei „opt posluşnici, meşteri la sfânta episcopie: un rotar şi un curelar, şi un olar, şi un croitor, şi un potcovar, şi un păcornicer, şi doi ciobotari, ce sunt de treaba sfintei episcopii. Şi voi îi trageţi cu târgul la podvoade şi cheltuieli şi la jolduri şi la alte angherii mai mărunte, cum n-au mai fost”[670].

1627, septembrie 1: Zapisul şoltuzului **târgului Roman**, Buda şi al celor „12 pârgari şi oameni buni orăşeni, anume Onica, Bârlibaş, Vasile Mălaiu, Neca neguţătorul, Esarriu, Costin, Ionaşcu Rusul, Dumitraşcu, Chirilă bărbierul”, prin care mărturisesc cum a venit înaintea lor „Ilina, fata lui Grigore… şi a avut ce a avut la **Săcuiani** Erimiei lui Vârnav, drept 35 de bani buni, ca să fie lui ocină şi moşie”[671].

1627, septembrie 22: Zapisul marilor boieri despre pâra lui Constantin şi Vasilie, feciorii Măriicăi Păntoae, fetei **Gârbei de Roman**, cu Iurdachie, pentru „nişte vii cu

---

669 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XX, Iaşi 1928, pp. 11, 12

670 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 218, p. 288

671 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 234, p. 320

crame la **Cotnar**, ce le-a cumpărat Iurdachie de la mama lor, Măriica Păntoae, drept 400 de zloţi bătuţi… fără ştirea lor… s-au tocmit dinaintea noastră şi le-a mai dat Iurdachie o sută de zloţi”[672].

1627, noiembrie 8: Zapisul lui Nechita Moţoc şi al femeii sale Ioana, prin care mărturisesc că au „vândut partea de ocină din **Drăgeşti**, ce se va alege parte lui Ion, din tot locul, ş-a Ilincăi şi a fetii sale Ana, jumătate din partea lor, ce a fost pusă la noi zălog pentru dajdie… feciorilor Blândei pârcălabului, anume Paşco, Ţindiţa şi Cotos, drept 30 de zloţi bătuţi, drept cât a fost şi la noi zălogită. Şi la tocmeala noastră au fost Savin pârcălabul şi Bumbuţa, **şoltuzul de Roman**, şi 12 pârgari, şi Petriman curelarul şi George Romşe”[673].

1627, decembrie 13: Zapisul lui Ştefan Blendea, **pârcălab de Roman**, şi al feciorilor lui, Căzan şi Paşco, prin care mărturisesc că au „vândut o casă de ocină, cu tot venitul, din sat de **Năvrăpeşti**, ce acea casă a fost de moşie de pe jupâneasa Blendei, anume Erena. Şi s-a sculat Maxin Popovici de o au cumpărat, i-au dat bani gata 25 galbeni întru mâinile lui Ştefan Blendea şi a feciorilor săi Căzan şi Paşco… Şi au fost într-această tocmeală Ghiorghie Năvrăpăscul, Ionaşco Botăş din **Miroslăveşti**, Ionaşco Bandur din **Boteşti** şi Hilip şetrărel din **Vereşeni**”[674].

---

[672] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 243, pp. 326, 327

[673] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 251, pp. 334, 335

[674] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 272, p. 366

1632, septembrie 8: Cartea de împuternicire a lui Alexandru Iliaş voievod, dată lui Simion Purece, „să fie tare şi puternic să oprească şi să ţină nişte fâneţe ce sunt la **Roman**, pentru că este a lor dreaptă ocină şi moşie"[675].

1634, martie 17: Întărit de Moise Moghila voievod, care întoarce marelui vistiernic Dumitru Buhuş „o bucată de loc, ce este de ceea parte de Siret, a **Gâdinţilor**, dinspre târgul Roman; care bucată de loc a fost hotarul satului său, a Gâdinţilor, din zile bătrâne, iar după aceea s-a împresurat cu **hotarul târgului Romanului**"[676].

1636, august 15: Zapisul lui Focşea Năduşeală, în care mărturiseşte că a vândut „un loc de prisacă, drept 12 galbeni, lui Dumitraşco Negurici fost pârcălab, la sat la **Hârleşti**, la ţinutul Neamţ, alături cu Beleul, din partea moşului meu Bălcu, dinaintea lui Drăgan, **şoltuzul armenesc din Roman**, Gheorghe butnarul, Marco sin (fiul lui) Petriman şi a mulţi oameni buni"[677].

1644, septembrie 1: Gligore din satul **Cornești** (comuna Filipești, Bacău), fecior lui Ionașco Lipovanul, și femeia lui Ioana, cu feciorii lor Damaschin și Ionașco, vând Savei și lui Mătei din satul **Oncești** (Uncești, comuna Secuieni, Neamț), drept 15 ughi (ducați unguresți), „o parte de ocină a mea, ce mi se vine din vatra satului, din țarină, din pădure și din tot locul din sat din **Filipești** (comuna Filipești, Bacău). / Și la această tocmeală au fost popa Boul, diaconul Toade a Gligoroaie, Meftodie, Gri-

---

[675] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 201, p. 258

[676] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 84, p. 98

[677] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 480, p. 540

gorie sin (fiu) Făureasca, Ionașco a Vasilcăi ot **Roman**, Bejan ot **Cuciulani** (înglobat în Secuieni, comuna Secuieni, Neamț), Ursu, Pășcan ot **Popești** (comuna Filipești, Bacău) și Mihail ot **Roman**. / Eu, popa Ionașcu, am scris acest zapis, în casa lui Ionașco a lui Cernat. Și a fost și Filip ot **Cozmești** (lângă Solonți, comuna Solonț, Bacău)”[678].

1756, martie 25: Ispisoc de la Constantin Mihail Cehan Racoviţă voievod, care a „săvârşit din temei o **sfântă mănăstire în târgul Romanului**, întru hramul Adormirea prea sfintei preacuratei şi preblagoslovitei slăvite de Dumnezeu născătoare şi pururi fecioară Maria, şi, pentru chiverniseala părinţilor călugări… le-am dat, la **târgul Hârlăului**, o bucată de loc din hotarul târgului, loc domnesc nedat nimăbui de alţi Domni”[679].

1756, iulie 12: Judecata făcută de logofeţii Nicolae Canta şi Radul Racoviţa, prin care obligă pe Ion Sucmănar din **Iaşi** să plătească lui Iacov jidov din **Roman** o datorie de 396 lei, în baza a două zapise din anul 7257 (1749), în care se mărturisea „cum a luat marfă de la Iacob… iar de nu-i va da banii săi, săi dea dugheana, cu loc, cu tot, ce este în târgul de sus”[680].

1774, iunie: Târgul **Romanului**, ocolul Mijlocului, după recensământul lui Rumeanţev[681], avea **toată suma caselor 216**. Scădere rufeturi 103: 8 preoți și diaconi, 10 mazili și ruptași, 2 neguțători de Eși, 2 cu

---

[678] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 410, pp. 393, 394

[679] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 210-212

[680] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An I, Fasc. 1, oct. 1921, pp. 87, 88

[681] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 281-284

cărți, 29 ciocli, 18 văduve, 14 jidovi, 20 țigani. Rămân birnici 113. / **Birnici:** Ion, saponariu / Gheorghi, cibotariu / Vasile Guțul / Dima, cibotariu / Ion Postolache / Toader a Măicuții / Toia, muntean / Gligoraș a Florei / Ioniță Căpriță / State, blănariu / Dumitru, croitoriul / Lupul Trifãscul cu bir acolo / Ion Obrej, croitor / Simion Nârne / Ioniță Buhnilă / Costantin a bărbieriții / Adam, bărbieriul / Sima, cibotar / Gavril, cibotar / Mărian, cârciumar / Andronache, blănar / Ioniță Pobircu / Gheorghi, Cătana, bărbier / Toader Lungul / Toader Curbe / Sandul Ichim / Enachi Vezure / Andrei Dumbravă / Ioniță Turturică, vornic / Toader Plăcintă / Ştefan Alecsii / Zaharia, blănar / Constandin, blănar / Ion Spuze / Andrei, croitor / Apostol, blănar / Lazor Păpușoiu / Ion, crâșmar caramanleului / Constandin, croitor / Gligoraș, cibotar / Costandin, cibotar / Ioniță, cibotar / Gheorghi, croitor / Nicolai Tiacă, blănar / Dumitru Alășag / Vasile, cibotar / Gheorghi Mole / Enache zet (ginere) lui Tărăbuș / Lupul Mămăligă / Opre, cărămidar din Chinărar / Chiriac de acolo / Lepădat, cărămidar de acolo / Năstac sin (fiu) morar de acolo / Crâste, olariu de acolo / Gavril Bucșe de acolo / Paraschiv, cărămidar de acolo / Chiriac, cărămidar de acolo / Marin, mocan de acolo / Gheorghi, mocan de acolo / Toader, ungurian, apar din Râioasa / Radul, apar de acolo / Maftei, apar de acolo / Simion, muntean, apar de acolo / Ion, pârgar de acolo / Vasile Corniță, pârgar de acolo / Gligori, crav, pârgar de acolo / Andoni, săponar / Gheorghi Mămăligă din Cotu lui Bălan / Ioniță, cibotar de acolo / Vasile, tăbăcar de acolo / Mihalache Mămăligă / Nichita, apar din Râioasa / Ion, pârgar din Chinărar / Postolache ot Hulpășeștii / Trohin, olar de acolo / Ioniță, apar de acolo /

Ștefan, pârgar de acolo / Lupul zet (ginere) lui Ciocoiu din Brătești / Vlad, cibotar / Sandul, apar din Brătești / Eni Bărcos din Băloșești / Lupul, soponar / Neculai Bălăban, stoler / Ion Untilă, stoler / Vasile Vremiră, stoler / Ștefan de acolo, stoler / Petre, pietrar / Lupul, butnar / Iosip, panțăr / Ioniță, pietrariu, panțăr / Lupul, panțăr / Ștefan Popa, panțăr. // **Străinii din târgu (birnici):** Crâste, pitar / Vasile, croitoriu / Mihai, grec / Apostol, băcal, grec / Ene, băcal / Dinul, muntean, brașovan / Vasile, pitar / Ispiriu, băcal / Dumitru, băcal / Miciu, băcal / Pascal, băcal / Toader cumnat Bonciului / Costandin, căldărar / Bonciul, băcal / Apostol, băcal / Dumitru, pitar / Panaite, grec / Dinul, curelar / Costandin, grec, băcal. // **Rufeturi:** Popa Șerban / Popa Ioniță / Popa Ștefan / Pavăl, diacon / Neculai, diacon / Popa Toader / Popa Ioniță / Dumitrașco, blănar, ruptaș / Andronachi, caramanleu, ruptaș / Ioniță, caramanleu, ruptaș / Andrii, căpitan, mazil / Ilieș Rojniță, ruptaș / Gligori Bucșă, căpitan de poștă / Ștefan Fote, ruptaș / Necolai Herbintoiu, bogasâreiu, priș ot (vine din) Eș / Toader, bogasier, tij (la fel) / Hagi Neculce, bogasieriu cu salvogvardie / Ștefan, ungurian, cu cartea Divanului. // **Cioclii de acolo:** Vasile / Gheorghi / Apostol, olar / Radu / Tudosă, butnar / Necolai / Mihalache / Ștefan, staroste din Brătești / Toader Supțirel de acolo / Lazor de acolo / Luca de acolo / Pavăl de acolo / Ion de acolo / Ioniță fiul lui Bubui din Cotu lui Bălan / Gligoraș de acolo / Iftimii fiul lui Năstasă de acolo / Sandul preotesii de acolo / Gligoraș de acolo / Ion Fanze de acolo / Vasile din Râioasa / Ștefan Băhnianul / Alistar / Ion fiul lui Gavril din Râioasa / Ion / Petre Buleu / Andrei Mămăligă de acolo / Costandin al lui Stahi din Sagna / Ion de acolo /

Toader Hârjul de acolo. // **Jidovii:** Iancul / Iosip / Leiba / Lehman / Leiba / Herciul / Marco, jidov / Berco / Haimu / In (alt) Haimu / Cerbul / Pascal / Nișin / Solomon. // **Țiganii:** Dămian, țigan / Dragomir / Așbul / Ion / Tănasă / Ioniță / Vasile / Ion Gagul / Lupul / Enachi / In (alt) Enachi / Ion Mole / Andrii / Ioniță / Vasile Gagul / Ioniță / Ion / Vasile Gagul / Pavăl / Neculai. // **Femei sărace:** Catrina Blăgiasa / Gafița / Tudosca / Iliana / Ioana / Sanda / Paraschiva / In (altă) Paraschiva / Catrina / Posâna, jidovcă / Sârbul / Anișa Ecoboae / Safta Bucșoae / Catrina / Dina / Irimia / Ioana / Iliana, preoteasă.

1774, iunie: Satele **Calicii** şi **Cotul Vameşilor**, al Episcoăiei Romanului, ocolul Mijlocului, după recensă-mântul lui Rumeanţev[682], aveau **toată suma caselor 82**. Scădere rufeturi 9 (38 poslușnici ai episcopiei Romanului): 2 popi și diaconi, 4 țigani, 3 văduve. Rămân birnici 73. / **Birnici:** Chirilă Panțul / Ioniță Ciorovei / Sandul / Dumitru / Costandin, muntean / Nistor Grecia / Pintelei brat (frate) lui / Trohin frate lui / Ion Călin, vornic / Ion, podar / Vasile, podar / Ioniță / Toader / Simion / Gligori / Vasile, podar / Cozma, podar / Gligoraș, blănar din Bătrânești / Vasile, bârlădean din Râioasa / Gheorghi fratele lui de acolo / Ioniță fratele lui de acolo / Irimia de acolo / Andrian din Târgu / Chiriac / Ion, cărăuș / Ene, blănariu / Gheorghiță / Necola, grecu / Sandul, cârciumar lui / Dumitru, muntean / Gligori, muntean / Crâste, muntean / Dobre, muntean. // **Poslușnicii episcopiei de acolo:** Gheorghi, vornic / Toader Chicir / Sandul Fufle / Simion Checeria / Alecsa / Miron / Alecsandru / Gheorghi Ciociul / Calistru / Vasile

---

682 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 280, 281

Chiceria / Ioniță Nechifor / Toader Guriță / Ion / Ursul Caldul, pas / Carpu, bucătar / Ilii, grădinar / Istrate, vezeteu / Constandin brat (frate) lui Apostol / Toader, purcar / Nistor, purcar / Ioniță, plugar / Ioniță, muntean, tij (la fel) / Gheorghi sin (fiu) lui Șciopu / Apostol fiul lui pas / Iftimii, olar / Toader Moșniaga / Pașco, muntean / Petre, vezeteu / Ștefan Ureche, plugar / Pricopi, la fel / Ioniță, butnar din Gădinți / Ion din Ruși / Mihai de acolo / Ion Sălibrian din Râioasa / Ștefan, rotar din Cotul lui Bălan / Vasil, butnar ot tam (de acolo) / Vasile Șchiopu, de acolo / Gligori, butnar de acolo. // **Rufeturi:** Popa Aron / Drăgan, diacon / Vasile, țigan / Toader, țigan / Stan, vezeteu, țigan / Bogdan, țigan / Istrătoae, săracă / Sanda, săracă / Maria, săracă.

1852, septembrie 11: Hrisovul lui Grigorie Alexandru Ghica voievod, prin care întăreşte „actul de schimb, prin care Episcopia Romanului, luând de la obş-tea orăşenilor **târgului Roman** moşiile **Cordenii**, cu unitele silişti pe Crasna, în ţinutul Fălciului, şi **Goşmanii** pe Orbec, în ţinutul Neamţului, a dat târgoveţilor vatra târgului Roman întreg, cu toate mahalalele dimprejur şi cu 330 fălci imaş”. / Sunt menţionaţi, prin locurile pe care le au în târgul Rpman, Ioan Gtădinariu / Gheorghe Mar-dari / Gheorhje Barbovschi / preotul Ioniţă Aron / Ioan Neculau / Niţă Frunză / Vasile Postolachi / Anton Iftemi Arucăi / neguţătorul Hascal sin (fiu) Iosip / neguţătorul Iordachi Pungă / neguţătorul Neculai Stancio / Bercu croitorul / Casandra Iconomu, neguţătorul Cioban Buburus / neguţătorii Bonciul şi Iţic Nadler / neguţătorul Ariton Misir / Gheorghe Camaralău zugrav / Vasile Turculeţ / Alexandru Teodori / Ştefan Arcanaş / Neculai Samanduri / Gheorghe Călcăiu / Ilieş Dimitriu / Vasile

Buzatu / Ioan Filip Carătaşu / Alecsandru Giosanu / Tănasă Bucatariu / Gheorghe Cilibiu / Vasile Arnăutul / Ioan Hornar / Manolachi Giodilă / Dimitrie Stan / Ioan Apariu / Gheorghe a Ilincăi / Niţă Chitariu / Angheluşa Spălătoriţa / spiţerul Tibinca / Iordachi Iacomi / Iordachi Guţu / Neculai Gheorghiu / Ioan Codreanu / Ştefan Chitariu / Ioan Herescu / Neculai Chetrariu / Ioan Teştiban / Ştefan Surugiul / Pavel Stoleriu / Mihalachi Moţoc / Vasile Puce Bucătariu / Ioan a Drăguţii / Constantin Guşă / Maria Robulesii / Constantin Botezatu”[683].

1877-1878, districtul **Roman**: Tabloul ostaşilor din al IV-lea Corp de Armată, Divizia a VII-a de Linie, căzuţi în Războiul de Independenţă: **Fonea Neculai**, soldat, din comuna **Ciutureşti**, plasa Moldova, de 21 ani; / **Diacu Petru**, soldat, din comuna **Dolheşti**, plasa Moldova, de 21 ani; / **Crăşmariu Theodor**, soldat, din comuna **Cristeşti**, plasa Şomuz, de 21 ani; / **Popa Dumitru**, soldat, din comuna **Tupilaţi**, plasa Moldova, de 21 ani; / **Enache Dumitru**, soldat, din comuna **Brusturi**, plasa Moldova, de 21 ani; / **A Găinăriţei Ioan**, soldat, din comuna **Tupilaţi**, plasa Moldova, de 21 ani; / **Creţu Vasile**, soldat, din comuna **Bana**, plasa Siretul de jos, de 21 ani; / **Zaharia Ioan**, soldat, din comuna **Miclăuleni**, plasa Roman, de 21 ani”[684].

1877-1878, districtul **Roman**: Tabloul ostaşilor din al VIII-lea de Linie, căzuţi pentru apărarea Patriei pe câmpul de onoare în Războiul de Independenţă: **Mocanu Petru**, soldat, din comuna **Boţeşti**, Roman; / **Romanaş Teodor**, soldat, din comuna **Fundu**, Roman; / **Petrescu**

---

[683] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. III, Iaşi 1892, pp. 247-272

[684] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. IX, Iassi 1887, pp. 247-253

George, soldat, din comuna **Roman**, Roman"[685].

1902: „**Roman**, comună urbană, în judeţul Roman, plasa Moldova, pe malul stâng al râului Moldova şi la 3 km de vărsarea sa în râul Siretul. Este aşezată pe un loc înalt, la extremitatea de sud a platoului ce separă bazinul Moldovei de al Siretului şi aproape în mijlocul judeţului, la 346 km de Bucureşti, 116 km de Iaşi, 103 km de Suceava, 44 km de Bacău şi 102 (46 km pe şosea) de Piatra. Teritoriul întregii comune ocupă o suprafaţă de 350-400 hectare. Are o populaţie de 14.019 suflete, locuind în vreo 2.500 case. Această populaţie, în mare majoritate, este compusă din români, apoi vin evrei, armeni, unguri, greci şi nemţi. Are un seminar inferior (cu 4 clase), înfiinţat în 1858; un gimnaziu, înfiinţat în 1872; o şcoală profesională de băieţi şi una de fete, înfiinţate în 1880; trei şcoli primare de băieţi, una, şcoala No. 1 saiu Ghica-Vodă, înfiinţată la 1832, a doua, şcoala No. 2, la 1831, şi a treia, şcoala No. 3 sau Costachi Negri, la 1867; două şcoli primare de fete, din care cea dintâi, şcoala: No. 2, înfiinţată la 1867; un pensionat de băieţi şi două de fete şi o şcoală primară de băieţi şi una de fete ale comunităţii armene din Roman. / Sunt în Roman **6 biserici ortodoxe** şi anume: **Episcopia**, cu hramul Sf. Paraschiva, începută la 1542, de Petru Rareş, şi terminată în 1550, de fiul său, Iliaş Vodă. Este biserica cea mai vechie şi. cea mai frumoasă. Este catedrala oraşului. Episcopia eparhiei de Roman se datează de pe vremea lui Alexandru cel Bun. Aci se păstrează felonul lui Ioan Crisostomul, aşezat într-o cutie cu capacul de sticlă şi pecetluit. Nu se păstrează însă nici un document istoric despre originea lui, afară de relaţiunea ce ne-o dă Arhidiaconul Paul, care însoţea, în

[685] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. IX, Iassi 1887, pp. 2611-270

călătorie prin Moldova, pe Patriarhul Makarie. O tradiţiune locală însă spune că felonul acesta ar fi fost unul din darurile ce le-au primit Alexandru cel Bun, şi Mitropolitul Iosif (fratele voievodului Petru Muşat – n. n.), de la Împăratul Constantin Paleologul și că Alexandru cel Bun ar fi dăruit mănăstirii sale de la Episcopia de Roman, însoțit de documentul respectiv, care a existat la Episcopie până la 1722, când documentele Episcopiei s-au înecat în apa Bistriţei, Tot aici sunt și câteva părticele de moaşte (o parte din palmă), care, dacă trebuie să credem tradițiunea, sunt ale Sf. Paraschive. / Biserica **Precista Mare**, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, zidită, la 1569, de Doamna Ruxandra, soția lui Alexandru Lăpușneanu. Iată, după inscripţia ce se păstrează în pridvorul bisericii, fazele prin care a trecut această biserică: „Această sfântă biserică, unde se prăznuieşte Adormirea Precistei, întâi a fost zidită de Doamna Ruxandra, maica lui Bogdan Voivod, la 1569. Al doilea s-a zidit de iznoavă de Episcopul Ioanikie, cu ajutorul Domnului Constantin Racoviță Voevod, la 1753, și s-a dat metoh Sf. Spiridon din Iaşi. Al treilea s-a zidit din nou, fiind egumen Gerasim Putneanul, la 1757, carele a făcut și începere spitalului. Al patrulea iarăși, stricându-se, s-a zidit din nou de Arhimanadritul Gherasim Bucovineanul, care a mai sporit în spital 10 crivaturi, la 1826. Al cincilea, hrintuită de cutremurile urmate, s-a stricat până la un loc și s-a zidit de Iegumenul Macarie Basarabeanul cu ai săi bani, carele a mai sporit și 20 crivaturi în spital, mijlocind şi cumpărarea binalei pentru 40 crivaturi, domnind Domnul Mihail Grigorie Sturdza Voivod, iar Mitropolitul fiind profesorul Veniamin Costache, 1838, Oct. 21”. / În curtea acestei biserici este spitalul, zidit, la 1872, de

Epitropia Sf. Spiridon, alăturea de vechiul spital, care acum e desfiinţat. / **Biserica Albă**, cu patronul Sf. Voevozi, zidită, la 1695, de vel-spătarul Vasile Cantacuzino, după ce se surpase cea veche, ce fusese zidită de Ștefan Tomșa, cu vreo 100 ani mai înainte. Această biserică a avut, din vechime, mulţi ani judecată pentru loc cu biserica armeană din acest oraș, cu care este alăturea. Ea avea ca venit, mai înainte de începutul secolului nostru, taxa de la harabagii și de la măsurătoarea vaselor cu băuturi. Încasa câte 4 parale la leu din preţul chiriei; câte 20 parale de bute, de la cotitul vaselor; 10 parale de la bolobocul cu vin, de la toți cei ce-şi măsurau singuri vasele și câte o para de vadră, pentru măsurarea cu cotul sau cu vadra vaselor cu rachiu, după obiceii. Taxa de harabagelic se desființă la 1853, iunie 2. / **Biserica Sf. Nicolae**, făcută mai întâi de lemn și apoi, cu 90 ani în urmă, făcută de zid, în forma în care se vede şi astăzi. / **Biserica Precista de Sus**, făcută mai întâi din lemn şi apoi de zid, la 1791, având patronul Adormirea. / **Biserica Sf. Gheorghe**, zidită, cum este astăzi, la 1847, de Grigore şi Elena Donici, în locul alteia mai vechi. Ea este cu 4 turnuri. Această biserică avea din vechime ca venit taxa de la cântar. De la 1843, iulie 2, prin anaforaua statului No. 1631, se obligă Eforia târgului a da acestei biserici câte 500 lei, în locul acelei taxe, pe care o încasa Eforia. Afară de acestea, mai este o **capelă ortodoxă** şi **una catolică** la cimitir, făcute de curând. / **Biserica armeană** din acest oraș este zidită pentru, prima oară, la 1609. / Orașul are un spital mare şi frumos, care depinde de Epitropia Sf. Spiridon din Iași şi s-a clădit în 1872, în locul celui vechi. Acest spital îşi are început pe la 1787 și este fondat de Gherasim Putneanul, egumenul mănăstirii

Precista Mare. Până la această dată, aici era un azil pentru săraci. El a fost organizat, pe la 1798, de Episcopul de Roman Veniamin Costache… Industria care se practică este cea de primă necesitate, ca: zidăria, lemnăria, fierăria, ciubotăria, croitoria etc.; puţini se îndeletnicesc cu muingeria și fabricarea săpunului şi foarte puţini cu blănăria, care odinioară era în floare în Roman. Pe râul Moldova este o singură moară de apă. Comerţul îl face cu orașul Galaţi şi cu străinătatea, prin punctul Ițcani. Produsele care se exportă sunt cereale (grâu şi păpuşoi mai mult) şi vite. El serveşte ca piață numai pentru judeţul Roman. În acest oraş, în fiecare an, se face, la 6 august, un iarmaroc anual, care ține, în unii ani, câte 10 zile şi care este al doilea din Moldova, după cel din Fălticeni. Acest iarmaroc, în vechime, se făcea la 20 iulie. Afară de acest iarmaroc anual, se mai face câte unul săptămânal, în fiecare Mmarţi, mai mult pentru vite. Are 3 piețe, din care cea din faţa bisericii Precista Mare, datează de pe la finele secolului trecut. Este, pe lângă reşedinţa administrațiunii judeţului, și aceea a Episcopului din Roman"[686].

ROMÂNEŞTI

(azi Miron Costin, în comuna Trifeşti, Neamţ).

1448, iulie 27: Întărit de Petru voievod, lui Ion Porcu, care primeşte uric pentru „satele anume: unde este curtea lui, pe Pârâul Negru, şi Sârbi, şi Arămeşti, şi

---

[686] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 264, 265

Româneşti, şi Ştiubeeşti, şi Corneşti, şi Tuleşti, şi moara din câmp, care a fost a lui Andreicu, şi Cuciulăteşti, şi Bârjoveni, şi seliştea lui Manuil, şi Săcuiani, şi, pe Tutova, Mihail Croitor, şi la Glog, şi, pe Bâc, la Botne, Voloseni, şi la Creţul, şi la Clim, şi unde este Cruglici, şi prisaca, şi, la Mealure, unde este Oancea, şi la Jac, şi la Dragoman, şi Grozeştii lui Marco, şi la Golâmboanie, cu vadul, şi Nebureşti, şi, la Tecuci, la Săseni, pe amândouă părţile pârâului, şi casa lui Frâham din Tirgul de Jos”[687]. Hotarele, din veac.

1632, noiembrie 2: Întărit de Alexandru Iliaş voievod logofătului Dumitru Buhuş, care primeşte urice pentru „satul **Gâdinţii** (comuna Sagna, Neamţ) pe Siret, cu loc de mori la Siret şi la pârâul satului şi cu bălţi de peşte şi cu vii, şi cu pod umblător pe Siret, şi alt sat, anume **Criveştii** (comuna Strunga, Iaşi) sub Strungă, cu iaz şi cu mori şi cu vii, şi, în acelaşi hotar, seliştea **Răvăcanii** (lângă Târgu Frumos, Iaşi), mai jos de Pietriş, şi seliştea **Găurenii** (azi Gura Văii, comuna Strunga, Iaşi) şi **Hotceştii** (lângă Strunga, Iaşi), şi a patra parte din satul **Movileni** (comuna Heleşteni, Iaşi), şi seliştea **Dădeştii** (inclus în Târgu Frumos, Iaşi), pe Sirca, cu loc de iaz şi de mori la Sirca, ce este în ţinutul Roman, şi a treia parte din seliştea **Plotuneştilor** (inclus în Târgu Frumos, Iaşi) şi jumătate din satul **Căcăceşti** (în Cârligătura, Iaşi) şi o bucată de pământ în hotarul **Târgului Frumos**, pe unde a însemnat şi a pus stâlpi Pătraşco Başotă logofăt… cu loc de iazuri şi de mori la amândouă Bahluţele, şi toate părţile lui, câte se vor alege, din satul **Tălhăreşti** (lângă Târgu Frumos, Iaşi), cu iaz şi cu mori la Bahlui, şi nişte

---

687 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 282, pp. 402, 403

părţi din **Chiceră** (lângă Sârca, comuna Bălţaţi, Iaşi), ce este în ţinutul Cârligăturii, şi satul **Vavatieştii**, ce se numeşte **Bârleştii** (comuna Erbiceni, Iaşi), şi satul **Spinoasa** (comuna Erbiceni, Iaşi) pe Bahlui, cu iaz şi cu mori pe Bahlui, şi toate părţile de cumpărătură ce se vor alege din satul **Iurghiceni** (azi Erbiceni, Iaşi) şi din satul **Totoeşti** (comuna Erbiceni, Iaşi), de asemenea pe Bahlui, ce este în ţinutul Hârlău, şi un loc de mori şi de prisacă mai jos de **Pureciani** (la nord de Popricani, Iaşi), la Jijia, ce este în ţinutul Iaşi, şi catul **Cupcici** (numit apoi Cupcina, azi oraşul Kalininsk, raionul Ediniţa, Moldova) şi **Brătăşanii** (azi Brătuşenii Vechi, raionul Ediniţa, Moldova) pe Ciuhur, cu iaz şi moară pe Ciuhur, şi a patra parte din satul **Tribiseuţi** (comuna Trebisăuţi, raionul Briceni, Moldova), ce este pe Drabişte, cu jumătate de iaz şi cu moară pe pârâul Drabişte, şi a treia parte din satul **Costeşti** (comuna Duruitoarea, raionul Râşcani, Moldova), pe Prut, cu loc de iaz şi de moară la Ciuhur, şi de asemenea şi la Prut, cu loc de moară la **Dubase** (toponim în braniştea Bohotin) şi cu pod umblător peste Prut, şi toate părţile lui din satul **Dumeni** (comuna Văratic, raionul Râşcani, Moldova), mai sus de Costeşti, de asemenea pe Prut, şi jumătate din satul **Bozoviţă** (Buzoviţă, regiunea Cernăuţi, Ucraina) şi jumătate din satul **Răsteul** (Resteu-Atachi, regiunea Cernăuţi, Ucraina) şi toate părţile lui din satul **Tălmaceu** (Tălmaci, regiunea Cernăuţi, Ucraina), pe Nistru, ce este în ţinutul Hotin, şi satul **Măneştii** (lângă Brătila, comuna Helegiu, Bacău), şi jumătate din satul **Grozeşti** (azi Oituz, Bacău) pe Oituz, cu mori şi cu loc de pive şi de firistreu pe pârâul Oituz, şi cu loc de vie, şi cu grădini şi cu fâneţe la muntele ce se numeşte Munceii, ce este în ţinutul Trotuş, şi o parte de

ocină din satul **Măstacănul** (Mastacăn, comuna Borleşti, Neamţ), peste Bistriţă, ce se va alege partea lui Hricicanul, cu loc de moară la pârâul satului şi cu loc de prisacă, ce este în ţinutul Bacău, şi satul **Neculeştii**, ce se numeşte **Trifeştii** (Neamţ), cu iaz şi cu mori la Pârâul Negru, şi toate părţile lui de cumpărătură, câte se vor alege, din satul **Româneşti** (lângă Trifeşti, Neamţ), de asemenea pe Pârâul Negru, cu loc de iaz şi de mori pe Pârâul Negru, de asemenea şi pe pârâul Brănişterilor, ce este în ţinutul Neamţ, şi satul **Potropopeştii** (Potropopeşti, comuna Tăcuta, Vaslui), şi nişte părţi de ocină, câte se vor alege, din satul **Olăşei** (comuna Tăcuta, Vaslui), şi alte părţi de asemenea cumpărătură din satul **Bomboteşti** (azi Tăcuta, Vaslui), pe pârâul Cuţitna, cu mori şi cu loc de pive la pârâul Cuţitna"[688].

1635, iunie 12: Zapisul lui Isac, feciorul Stanei din **Păşcani** (oraşul Paşcani, Iaşi), şi Dumitraşco, feciorul popii Vasile din **Româneşti** (înglobat în Trifeşti, Neamţ), şi Precopiia, feciorul Dinei din **Ţigăneşti** (lângă Dochia, comuna Girov, Neamţ), nepoţii Toflei, prin care mărturisesc că au „vândut dumisale Lupului Prăjescului, clucerului celui mare, un ţigan, anume Lupul, feciorul lui Răchită, cu feciorii lui, drept 20 ughi… dinaintea lui Lazor Moţoc din **Movileni** (comuna Heleşteni, Iaşi), Petrei din **Miclăuşeni** (comuna Butea, Iaşi), Gheorghe vătămanul din **Lăţcani** (lângă Doljeşti, comuna Doljeşti, Neamţ), popii şi lui Vasile Benei din **Hălăştiiani** (comuna Heleşteni, Iaşi) şi dinaintea a mulţi oameni buni şi bătrâni"[689].

---

688 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 234, pp. 289-292

689 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 136, p. 171

1677, februarie 20: Fraţii Istratie, Ionaşco şi Urâta cu bărbatul ei Vasile, Anuşca cu bărbatul ei Ionaşco, feciorii diaconului Pântelei din **Mădârjaci**, nepoţi de frate lui Vasile Cotorcea, vând lui Miron Costin a lor „moşie în **Romăneşti**, partea Nastasiei, surorii Cotorcei”[690].

ROMÂNEŞTI

(sat pe Tutova, lângă Micleşti, Vaslui).

1452, septembrie 10: Întărit de Alexandru voievod postelnicului Ignat, care primeşte uric pentru „a lui dreaptă ocină şi moşii, sate anume Şoldeştii, la Dumitra, şi Ciorăştii, şi Bârlăleştii, i Soltăneştii, şi Socii, cu mănăstire şi cu Stanul, şi, pe Prut, Dănişoara, şi Ciocăneşti, şi Borzăştii, şi, tot acolo, la Vadul Ruşilor, unde este Niag, şi, de acolo, câmpul până ajunge la altă selişte, unde au fost Mane, şi selişte... Ştelunova, şi, pe din sus, la gura Sărăţii, sileşte Buvina, i... osebit alte selişti, şi pe din sus de Husova, şi Dobromireştii, pe Smila, şi Balosineşti, pe Smilişoara, şi, pe Tutova, unde este fratele lui, Româneşti, şi unde este casa lui, la Moina, şi sileşte Negrileşti, şi sileşte pe Lucoveţ, unde au fost Frumuşelul, şi Zorilă, pe Tegheci, şi, la Prut, pe gârla Soholeţul, unde au avut şi moară şi iaz”[691]. Hotare, din vechi.

---

[690] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An VII, Fasc. VII, 1928, p. 61
[691] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 20, pp. 22, 23

1613, august 13: Întărit de Ştefan voievod logofătului Bogza, care cumpără de la Marica fata Fătului, Cristoae, Ionaşco fiul lui Gheorghe, Ionil fiul lui Matei, Toader fiul lui Ioan Oancă, Leurdea cu femeia lui, Golanca cu fratele lui Isachie şi de la nepoata lor Erina, toţi nepoţi şi strănepoţi lui Trifan, Gherman, Anuşca, Dragolea, Tecla, Anuşca şi Ion Bălan, drept 100 taleri de argint, „părţile lor, câte li se vor alege, din satul **Românești**, în ţinutul Vasluiului şi cu loc de moară în Vaslui"[692].

1620: Întărit de Gaşpar voievod lui Gheorghie, fiul Anei Comişel, şi lui Toma şi fratelui lui Onca, în baza unei cărţi domneşti de la Aron voievod, „cum ei au plătit pentru o moarte de om, căci s-a omorât un grec, gealep împărătesc, în hotarul satului **Româneştii**, deci a dat Gheorghie 3 cai buni şi un cal au dat Toma şi fratele lui Onca pentru satul Romaneştii, şi drept ciubote au dat 25 ughi (ducaţi ungureşti). Deci care dintre răzeşii săi vor voi să stăpânească ocina să aibă a întoarce celor mai sus scrişi"[693].

1623, martie 1; Mărturia fraţilor Gavril, Todosie şi Măria, feciorii Chiliei, nepoţii Hreanciuloie, privind vânzarea părţilor lor, „ce se vor alege din sat de Româneşti, partea de jos lui Petrea Cehan, drept 9 taleri… Şi această tocmeală s-a făcut dinaintea lui Bogonosie paharnic ot (din) Gărcine, Petrea hânsar ot Fereşte, Marco hânsat ot tam (de acolo) şi Gligorie ot Mirceşti"[694].

---

692 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, pp. 22, 23

693 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 29

694 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 18, pp. 21-24

1623, martie 1: Întărit de Ştefan Tomşa voievod lui Petre Cehan, care a adus zapis de mărturie de la Marco, Petrea şi Parcoşetrar, hânsari din Fereşti, de la Ion vătăman, Nicoară şi Baico din Şchei şi popa Vasilie din Fereşti, „scriind cum au venit înaintea lor Ihnat duhalmul şi fratele lui Ştefan, fiii Annei, nepoţii popii Plătică” şi i-au dat lui Cehan partea lor din „satul Strâmtură din tot locul ce este cu loc de moară pe râul Vaslui… slugii noastre Petrea Cehan, pentru că i-au pierdut doi cai buni şi cinci strijaci”; iar Gavril, Todosia şi Maria, fiii Chiliei, nepoţii lui Hreanciul, i-au dat, conform mărturiei lui Bogonos, păharnic din Gârcini, Petrea, Petrea şi Marco, hânsari din Fereşti, Gligorie din Mirceşti şi popa Vasilie din Fereşti, i-au „vândut dreapta lor ocină şi cumpărătură, toată partea cât se va alege din satul Romăneşti, care este în ţinutul Vaslui… pentru zece taleri bătuţi”; iar de Condrea, fiul Maicăi, nepotul Savei, conform mărturiei lui Inosie din Crăsnici, Berbecea, hânsar din Fereşti, Moise din Zăpodiani şi Mihăilă din Steţcani, i-ar fi dat, ca chezaşi pentru Nicoară, fiul lui Erhan, „pentru un cal bun, preţuit 44 taleri de argint, partea lui „câtă se va alege din satul Fereşti, în ţinutul Vasluiului”[695].

1625, decembrie 14: Întărit de Radul voievod lui Petrea Cehan, în baza unui zapis de la popa Vasile, Marco hânsar şi pităreIul Ciocârlie din **Fereşti** (comuna Laza, Vaslui) şi de la Ionosie din **Bosânceni** (lângă Fereşti, comuna Văleni, Vaslui), „scriind în acest zapis că au venit înaintea lor Mateiu şi surorile lui Sora şi Marica, fiii Anei, nepoţii lui Gheorghie… şi au vândut dreapta lor parte de ocină şi dedină din satul **Româneşti** (lângă Mi-

[695] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 20, pp. 25, 26

cleşti, Vaslui), partea de jos, din vatra satului şi cu fânaţ, şi din câmp şi din ţarină. Aceasta au vândut-o slugii noastre Petrea Cehan, pentru 60 taleri număraţi şi o iapă. / Şi de asemenea a venit Bogza, fiul Buscăi, nepotul lui Ion Bolea… şi a vândut dreapta lui parte de ocină din satul **Fâstâci** (sat pe Stemnic, Vaslui), ce se fa alege din fundătura de ţarină şi cu loc de prisacă şi de fânaţ… lui Petrea Ceha, pentru 1t taleri număraţi. / Şi, de asemenea… Vasile, fiul lui Frăţiia, nepotul lui Brânduşă din **Brânduşeni** (comuna Brânduşeni, Vaslui)… a vândut dreapta sa ocină ce se va alege din satul **Prigorceni** (lângă Sărata, Vaslui)… lui Petrea Cehan, pentru 20 taleri număraţi. / Şi de asemenea, Anna, fiica Vărvarei, şi fiii ei Gligorie şi Mârzea din satul **Strâmbi** (Strâmba sau Cetăţuia, comuna Puieşti, Vaslui)… au vândut dreapta lor ocină şi dedină din satul **Strâmturi** (Strâmtura, Vaslui)… lui Petrea Cehan, pentru 10 zloţi număraţi. / Şi de asemenea… Busca, fiica lui Ionaşco din **Troeneşti** (sau Brăteni, lângă Bouşori, Vaslui), nepoata lui Budul, şi Ghiorghie Ţânpău şi au vândut dreapta lor ocină, un loc de la **Nedee** (sat inclus în Bouşori, Vaslui), jumătate din acest loc, până la fântână şi cu loc de grădină şi cu cât loc le spune privilegiul… lui Petrea Cehan, pentru 32 taleri număraţi. / Şi de asemenea… Moţoc, cu fiii lui Macovei şi Ţonţa, şi Ileana Părtăţoae şi fii ei Măteiu şi Obrejie… şi au vândut dreapta lor ocină din satul Fâstici…lui Petrea Cehan, pentru 11 taleri şi jumătate. / Şi de asemenea… Ştefan Fortos şi femeia lui Ţâganca, fiica lui Alexa… au vândut a patra parte din satul **Dobroslăveşti** (comuna Dobroslăveşti, Vaslui), care este pe râul Bârlad, şi cu vad de moară, şi cu

loc de ţarină şi cu fânaţ… lui Petrea Cehan, pentru 15 taleri număraţi”[696].

1661, iunie 4: Vasile, Duca şi Ionaşco, feciorii Lucăi Clapei, nepoţi lui Hărman din satul Româneşti, vând marelui logofăt Racoviţă Cehan, drept 30 taleri bătuţi, dreapta lor „moşie din satul **Româneşti**, ce este pe apa Vasuluiului, toată partea părintelui nostru Luca, feciorul lui Hărman”[697].

1662, aprilie 4: Ursul, feciorul Gugiului, nepot lui Hărman, dăruieşte marelui logofăt Racoviţă Cehan şi hatmanului Neculai Racoviţă „toată partea mea din satul **Româneşti**, ce este la ţinutul Vasluiului… dinaintea Giurgii căpitanul, Ionaşco ce a fost căpitan, Toader Flondor, Mierăuţă Todică, Ţianciul)Ţenchea) cel bătrân, Ion şi Dumitraşco feciorul Ţeanciului din **Zlătăreşti**”[698].

1664, ianuarie 14: Solomon Farcaş armaşul, cu soţia lui Ghinia, fata lui Loghin din **Mirceşti**, nepoata popii Fătul, şi Nacul, cu soţia lui Aniţa, fata lui Loghin, nepoata Fătului, marelui logofăt Racoviţă Cehan „moşia din satul **Româneşti**, ce-i la ţinutul Vasluiului, pe apa Vasluiului, din bătrânul Fătul, care bătrân îmblă în 5 părţi, iar noi am vândut partea noastră, a lui Loghin şi a sorii lui Mărica, care părţi fac vândute două părţi, cu vatră de sat, pământuri în ţarină, loc de fânaţ”[699].

1750, august 27: Porunca (cartea gospod) dată de

---

[696] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 398, pp. 462-465

[697] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 84

[698] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 86

[699] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 89

Constantin Mihail Cehan Racoviţă voievod fostului mare paharnic Vasile Sturza, după ce „s-a jeluit Lupul Bogdan, fost mare stolnic, că are gâlceavă de moşie cu Timircan Perjul, care ar fi răspunzând c-ar fi având şi el moşie, dimpreună cu Bogdan, în **Iveşti**, în **Româneşti** şi în **Bălăneşti**, şi până acum n-au mai stăpânit nici el, nici părinţii lui, ci au stăpânit numai părinţii stolnicului Bogdan… / tu să-l chemi de faţă pe Timircan şi să-şi scoaă zapise ce ar fi având, şi să iei seama, şi după cum se va alege şi a da dreptate, să judeci şi să le hotărăşti”[700].

ROMÂNEŞTI

(sat pe Jeravăţ, azi Bălăbăneşti, Galaţi).

1459, decembrie 5: Ispisoc de judecată de la Ştefan voievod, după ce „Ivaşco comisul, Toma Dumitrescul şi Coste Turbure s-au pârât pentru **Săseşti** pe Bârlad şi pentru satul **Romăneştii**, unde a fost Roman, pe Jeravăţ, îmbe părţile; iar Ivaşco, cu privilegiile socrului său Ivan vistiernicul, a răspuns cu dreptate; iar Coste Turbure, cu toate ale lor neamuri, au rămas”[701].

1460, decembrie 5: Întărit de Ştefan voievod comisului Ivaşco, ginerele vistierului Ion, care se pârâse cu Toma Dimitrescul şi Coste Tulbure, şi primeşte uric pentru satele „Săseşti pe Bârlad, şi Româneşti, unde a fost

[700] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVII, Iassi 1891, pp. 217, 218
[701] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 3, pp. 4-6

Roman, pe Jeravăţ, amândouă părţile”[702]. Hotarul, din veac.

1646, februarie 2: Se împart între moştenitori „ocinile unchiului nostru Miera pârcălabul şi alte moşii, care au fost neîmpărţite, de la moşii noştri. / Şi s-au venit în partea lui Grigore Ureche vornicul satul **Mănceştii** (pe Bâc, în Lăpuşna, Moldova), ce sunt pe Bâc, la ţinutul Lăpuşnii, şi jumătate de sat **Criceşti** (comuna Micleşti, Vaslui), ce este în ţinutul Vasluiului, şi partea din **Păduréni** (lângă Popricani, Iaşi), ce se va alege, ce este în ţinutul Iaşilor, de moşii şi de cumpărătură ale mătuşii noastre, a Berhecioai. / Şi lui Isac Mesehănescul, nepotul lui Toader Jorea, s-au venit jumătate de **Piscani** (lângă Vlădeni, Galaţi), jumătate de **Măciucaşii de Jos** (la nord de Ciotolom, Vaslui) şi părţi ce se vor alege din **Leurdeşti** (comuna Tamaşi, Bacău). / Aşijderea, s-au venit în partea lui Ionaşco Jorii fost vornic, feciorul lui Simion Jorii, şi lui Gligoraşco, nepotul său, jumătate de **Măciucaşii de Jos,** jumătate de **Rupturi** (lângă Iveşti, Galaţi), jumătate de **Bârzăeşti** (Bârzăieşti, pe Bârlad, ţinutul Tutova, Vaslui) şi jumătate de **Sauleşti** (Săuleşti, comuna Vetrişoaia, Vaslui). / Şi lui Gheorghe Ştefan mare sulger, Roşcăi fost vistiernic, lui Cărăiman fost pitar, lui Pavăl vornic de gloată, lui Ionaşco Rusul pârcălabul şi Sturzăi, nepoţii Solomiei Mogâldoaie, li s-au venit, în partea lor, jumătate de **Piscani**, jumătate de **Măciucaşii de Jos**, jumătate de **Măciucaşii de Sus** şi partea ce se va alege din **Româneşti** (lângă Bălăbăneşti, Galaţi)”[703].

---

[702] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. II, Bucureşti 1976, doc. 97, pp. 138, 139

[703] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 284, p. 224, 225

1676, martie 18: Carte de împuternicire, dată de Antonie Rusăt voievod lui Constantin Jora mare armaş şi lui Vasile Gheuca logofătul al doilea ca, „pe cine vor trimite, să fie tare şi puternic a opri şi a ţine satul **Joråştii** şi părţile din **Românești, Comăneşti** şi din **Hărmăneşti** pe Jăravăţ, pe care le ţine Vrabie, cu nepoţii lui, să aibă a le opri dinspre dânşii”[704].

1685, martie 21: Chiriac, feciorul Nemţăi, cu femeia lui Catrina, cu cumnatul Ariton şi cu soră-sa Maria vând jupânesei visterniceasă Gheuca, drept 12 lei, „jumătate de bătrân din seliştea Româneşti, din bătrânul Epurea”[705].

1686, aprilie 2: Negura, Porumba şi Aguriţa, fetele Stancăi, nepoatele lui Porumbu, dăruiesc Siminei, jupâneasa vistierului Gheuca „dreaptă ocină şi moşie din siliştea din **Românești** şi din **Joråşti**, din hotar în hotar… din jumătate de bătrân din bătrânul Porojiia din Românești, ce este pe apa Jeravăţului. Aşijderi o cumpărătură. Partea lui Mohorâtu în Românești, şi o cumpărătură a Mierăi din siliştea din **Vicoleni**, iar i-am dat danie dumisale”[706].

1693, august 9: Porunca dată de Constantin Duca voievod trimişilor săi, după ce „au avut pâră de faţă Vasile şi Grigore, feciorii lui Bălăban şi alte seminţii ale lor, cu Simina, jupâneasa Gheucăi ce-a fost vistiernic mare, zicând cum au Bălăbăneştii un bătrân şi pol (jumă-

---

[704] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 70, p. 116

[705] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 75, pp. 122, 123

[706] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 78, pp. 129, 130

tate) în satul **Romăneşti**, dinspre strămoşul lor Drăghici Porojie, şi a tot ţinut în Romăneşti moşul lor şi pe urmă au ţinut ei, până acum, când se scoală visterniceasa Gheucăi şi zice că n-au ei nici o treabă acolo şi nu sunt de seminţia lui Drăghici Porojie… căci Draghici Porojie este strămoş visternicesei, şi ne-a arătat dres pe satul Romăneşti, iar Bălăbăneştii numai cât au şezut acolo, de s-au hrănit pe acea ocină, şi acum se fac moşeni şi zic că sunt din seminţia lui Porojie, şi dovezi n-au arătat. / De care lucru… să strângeţi oameni buni şi bătrâni şi să le luaţi seama foarte pe amănuntul şi cu frica lui Dumnezeu, şi să întrebaţi pe megieşi cu ce socoteală au şezut Bălăbăneştii, şi tatăl lor, şi moşul lor acolo, în Romăneşti, şi dacă seminţie lui Drăghici Porojie au fost"[707].

1757, iunie 1: „Strămoșii Bălăbăneşţilor, după mărturisirea bătrânilor Simion Vârgolici și Lupu Bălăban, oameni trecuți de 80 ani. / Izvod de strămoșii socrului nostru Ion Pechi, precum au mărturisit Simion Vârgolici și Lupu Bălăban, oameni trecuți peste 80 ani, din Jăravățu, de la Bursuci, unde șed acum Bălăbăneştii. 7265 Iunie 1. / Dădură seamă acești mai sus numiți: pentru că au fost doi frați, oameni străini, nu știu, greci au sârbi, neguțători, și au fost făcând cirezi de boi, și pe unul l-a chemat Pechi, și pe altul, nu i se ţine minte numele, care au luat pe strămoașa Adămeștilor, și dintr-acela sunt Adămeștii. / Iar Pechi, fratele acestuia, fiind răzmerițe, într-acea vreme, pentru tătari, s-au întâmplat acolo, la sat la **Românești**, și, înconjurând tătarii casa unui Roman vel paharnic, și având acel Roman, fată mare, a zis tatăl său, cine s-ar găsi să-i scoată fata de la robie, și i-a scos-o

[707] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 91, pp. 149, 150

acest Pechi, și a dat-o după dânsul. Și cu acea fată a lui Roman au făcut pe un Bălăban, și acest Bălăban a făcut șase feciori și patru fete, nepoţii paharnicului Roman. / **Feciorii**, anume să se știe: Pechi sin (fiu) Bălăban; Picoș brat (frate) lui Pechi, sterp; Aftenie, tij (la fel); Vasilie, tij; Grigorie, tij; Toader, tij. / **Fetele**, anume : Buna Focșoi, Antoniia, Mărica, Ioana. / Și dintr-acești 10 fraţi au rămas șapte, de se împart și acei trei sterpi, se îmbracă pe aceste șapte nume. / Și pentru moșii, câte hotare au anume, să se știe, acești fraţi dimpreună: în **Românești**, în **Popești**, în **Epurești**, în **Bursuci**, în **Bărgăoani** și în **Oncani**. / Vasile Dorobăţ, Simion Bumbar și Constandachi Bradre, Vasile Profir. // **Asupra Vindereilor**: Gheorghe Sârbul, Ggeorghe Tașcă, Antohi Badașcă, Sandul Baicu, Vasile Baicu, Ion Podașcă, Stefănachi Ciocan, Miron Ciocan. // **Asupra Grăjdenilor**. Alexandru Popa, Mihai Popa. // **Izvod de strămoșii noștri de pe Focșoai**: Lupul Arhirie, Gheorghie Lazor, Manoli Gheorgbiți, Toader Zvârlifus, Andreiu Zvârlifus, Panaile Ciubărcă, Toader Negoiţi, Dumitrachi Rotar, Toader a Vasâlcăi, Vasile Moraru, Toderașc Ianoli, Antohi a Catrinii, Panaite Domnișor, Ioniţi Rotariu, Constandin Moisă, Manoli Olariul, Neculai Dumitru, Dumitrachi a Vasâlcăi, Vasili Dimofti, Neculai Domnișor, Ioniţă Dumitru, Neculai a Catrinii, Grigoraș Vârtosul, Vasile a Catrinii, Gavril Lazor, Andrunachi Lazor, Neculai Arhiri, Iacob Olariul, Vasili a Zamfirii, Ștefan Manoli, Coste Venin, Costandachi Brăharu, Mihalache Bostan, Lupul Corui, Costandin Bădrăgan, Gavril Dimofte, Dumitru Manoli, Costandin Zvârlifus, Arhirie Lazor”[708].

[708] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 113, pp. 179-181

1785, iulie 7: Răzeşii din Romăneşti, Constantin Vârgolici, Enachi Ţaul, Marin Ciocan, Vasile Taţcă, Sandul Vârgoloci şi Toader sin (fiu) Neculai Bălăban, se învoiesc cu preotul Strătulat, ca „să facă o moară în apa Jăravăţului, pe moşia **Romăneşti**, pe părţile noastre, fiind şi noi tovarăşi la iaz şi la moară”[709].

ROMÂNEŞTI

(sat pe Tazlăul Sărat, comuna Ardeoani, Bacău).

1481, martie 31: Întărit de Ştefan voievod lui Toma, fiul lui Majar şi al Duşcăi, fata lui Toder Dobriţaş, şi Petre, şi Coste, iarăşi feciori ai Duşcăi, ce i-a avut Duşca cu un alt bărbat, care primesc uric pentru „ocina mamei lor Duşca, satul numit Româneşti, şi jumătate de sat din Măzărăiţi, şi jumătate din Poiana Călugăriţei. Şi iarăşi le-am dat lor şi le-am întărit lor satul anume Costeştii, şi Săcătura, pe Valea Iepei, ce au fost acele ocini ale lui Măjar şi s-au fost rătăcit ocinile acele. Deci s-au sculat Măjar şi cu femeii-sa, Duşca, de-au răscumpărat amândoi ocinile acele şi-au dat 200 zloţi în mâinile Lungului, ficiorul lui Basă, şi Nenciul le-a vândut lor acele sate, şi Săcătura, de la ruda lor, Basa… Iar hotarul acelor de mai sus zise sate, cu Poiana şi Săcătura, să fi

709 Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 131, pp. 215, 216

după vechiul hotar, din partea aceea pe unde din veci au trăit”[710].

ROMÂNEŞTI

(pe Bahlui, în Cârligătura, azi Podu Iloaiei, Iaşi).

1604, iunie 8: Întărit de Eremia Moghilă voievod lui Lazor, care cumpără, cu 30 taleri de argint, de la Ambrosie, fiul lui Gheorghie, nepot lui Ion Răspop, „jumătate dintr-o jirebie pentru o casă în **Romăneşti**, partea mătuşei sale Gaftona, ce-i la gura pârâului”[711].

1624, mai 5: Întărit de Radul voievod arhiepiscopului şi mitropolitului de Suceava Anastasie Crimca, care cumpărase, cu 50 taleri de argint, de la Pătapie din **Romaneşti** (azi Podu Iloaiei, Iaşi), din ţinutul Cârligăturii, „un loc de prisacă în hotarul satului **Todereşti** (în Chilişoaia, Iaşi), ce i-a fost cumpărătură de la Simion Capşea din Todereşti”[712].

1624, octombrie 27: „Eu, Gheorghe, feciorul lui Ştefan Danco de Todereşti, mărturisesc cu acest zapis al meu cum m-am rugat lui Dumitraşco diac ca să ia curtenie numele tătâne-meu, să-l plătească el, şi eu să-i dau casa tătâne-meu şi cu câtă ocină va fi din sat din **Tode-**

[710] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 235, pp. 358, 359
[711] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, p. 129
[712] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 208, pp. 279, 280

rești (în Chilișoaia, Iași), și să-i mai dau o putină de miere, ce am la Iordachi, și eu să fiu slobod și mântuit de curtenie și să dea Dumitrașco seama de curtenia mea. / Și în tocmeala noastră fost-au multe slugi domnești: Gavril Albici de **Bătărești** (Bătrânești, sat lângă Românești, Iași), și Mierăuță de **Romănești** (azi Podu Iloaiei, Iași), și Moisei de-acolo, și Tudosie de acolo, și Chirilă și mulți oameni buni, ca să se știe, și Obrejie țârcovnicul de Iași și Mihail"[713].

1625, iunie 27: Zapisul de mărturie al lui Gavril Albici din **Bătrânești**, Mierăuță, Moisei, Tudosie și Chirilă din **Romănești**, Simion din **Cogești** și Gligorie de **Stoinești** despre „cum s-au tocmit dinaintea noastră Gheorghie, feciorul lui Ștefan de **Toderești**, cu Dumitrașco Fulger, ca să rază din curtenie pe Gheorghe, feciorul lui Ștefan, și să-i dea casa tătâne-său, lui Ștefan, cu parte de loc ce au cumpărat tată-său Ștefan de la Cârste, feciorul Anușcăi, în satul Toderești, din dres de la Gașpar vodă, și să-i mai dea o putină de miere, drept 11 taleri, ce are de la Iordachi. Deci, de acum, înainte, să fie grija lui Fulger de acea curtenie, iar Gheorghe să fie slobod, numai să plătească cisla țărănească"[714].

1664, ianuarie 29: Marele spătar Iordache (Cantacuzino) cumpără, cu 25 lei, de la Nastasia, fata Lupului Copilului de **Romăneşte**, și de la feciorul ei Pentelie „o prisacă ce au avut la **Cârstești**, cu casă și cu zămnic și cu pomăt, cum e obicina prisăcilor, de față cu Miron Costin,

---

713 AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 238, p. 306
714 AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 351, p. 425

fost pârcălab de Hotin"[715].

1662: Irimia din **Româneşti**, feciorul lui Gligorie, nepotul Tătarului, cu feciorii lui Vasile şi Dumitraşco, cu verii Gheorghe şi Nastasia, feciorii Lupului, cu feciorii lui Istratie, Gligorie şi Toader, şi cu Dănilă şi Agafia, feciorii Andriicăi din Româneşti, toţi nepoţi lui Tătar, vând marelui vistiernic Solomon, drept 30 de lei, „fiind noi lipsiţi… ocină în **Nedeiani**, ce sunt la ţinutul Cârligăturii, din a patra parte din jumătate de sat, a patra parte"[716].

1677, ianuarie 16: Dumitraşco şi femeia lui Floarea, fata Banii din Româneşzi, vând logofătului Miron Costin, pentru 15 lei, „moşia din satul **Româneşti** pe Bahlui, în ţinutul Cârligăturii, din partea de sus a şaptea parte din moşul (bunicul) Banei"[717].

1677, februarie 16: Vasile Cotorcea, feciorul lui Gavril Romanescul din Româneşti, dăruieşte „partea mea de ocină din **Româneşti**, din paretea de sus, ce se cheamă Suseanii, şi-am dat şi la Mijloceanii de Suseani o cumpărătură a tatălui meu Gavril Romanescul"[718].

1677, februarie 20: Fraţii Istratie, Ionaşco şi Urâta, cu bărbatul ei Vasile, şi Anuşca, cu bărbatul ei Ionaşco, feciorii diaconului Pântelei de **Mădărjaci**, nepoţi de frate ai lui Vasile Cotorcea, vând logofătului Miron Costin, pentru 15 lei, „moşia din satul **Româneşti** pe Bahlui, în ţinutul Cârligătura, din partea de sus ce se va

---

715 Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An VIII, Fasc. VIII, 1930, p. 50

716 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 170, 171

717 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 33, 34

718 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 33, 34

alege partea Nastei, sora lui Cotorcea, din moşie şi din cumpărătură ce este la Mijloceanii de Suseani, din tot locul”[719].

1677, octombrie 29: Vasile, feciorul lui Ionaşco, nepotul Tătarului din satul Româneşti, dăriueşte marelui uşer Panaioti „partea mea din satul **Româneşti** pe Bahlui, din partea Tătarului… pentru o nevoie, ce-am fost avut eu la temniţă, aici, în Iaşi, pentru o greşeală ce-am avut, şi m-a plătit dumnealui de acea nevoie şi mi-a scos capul”[720].

1677: Ursul, feciorul Drăguţei, dăruieşte logofătului Miron Costin „ocina din satul **Româneşti**, ce este pe apa Bahluiului, moşie de la mama mea Drăguţa, fata Parascăi, însă i-am dat din partea de sus, ce se cheamă Suseni, din moşul (bunicul) meu, ce-l cheamă la uric Leavul”[721].

1677: Gligoraşco, feciorul lui Toader Ulmanul de **Frăteani**, dăruieşte marelui logofăt Miron Costin „moşia din satul **Româneşti**, partea din mijloc, la ţinutul Cârligăturii, cât mi se va alege partea mea… dinaintea lui Ionaşco Tujan ot **Cioltani**, Darie ot **Podobiţi**, Dumitraşco de **Scobilţăşti**, Toader Trica şi Chiriac ot **Româneşti**, Mardarie de **Frăteani**”[722].

1677: Dochiţa, fata Măricăi, nepoată de fiu lui Gavril Albici din **Româneşti**, vinde marelui logofăt Mi-

---

[719] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 34, 35
[720] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 31, 32
[721] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 36, 37
[722] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, p. 38

ron Costin „ce se va alege din partea de sus, ce se cheamă Suseni, şi la Mijloceani de Suseani… din moşul (bunicul) Albiceştilor”[723].

1679, martie 21: Ion şi Vasile, feciorii lui Gligorie din Românești, nepoţii lui Vasile Cotorcea, şi Ion, feciorul Agahiei, nepotul lui Marco din Româneşti, vând marelui logofăz Miron Costin, pentru 8 lei, ce li se va alege „din partea Cotorcei din partea de sus şi din mijloc a satului **Româneşti**, ce sunt pe Bahlui, în ţinutul Cârligăturii”[724].

1680, octombrie 29: Constantin, ginerele Şendrei, şi cu femeia lui Mărie, din **târgul Iaşi**, vând lui Miron Costin, pentru 10 lei, partea lor din „satul **Româneşti**, la ţinutul Cârligăturii, care ne este zestre de la părintele nostru Şendrea din partea Fătului”[725].

1683, octombrie 25: Panaite, uşerul cel mare, dăruieşte postelnicului Ion Costin „dreptele sale părţi de ocină din satul **Româneşti**, ce sunt pe Bahlui, ce mi-au fost mie danie de la Vasile şi Vasile”[726].

1683, noiembrie 28: Mihalache, feciorul Palaghiei, nepot lui Ion Berdil, Ioana, femeia lui Ion Berdil, şi feciorul lui Mihalache, Gligoraşco, vând lui Iorga

[723] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 38, 39
[724] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 40, 41
[725] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, p. 42
[726] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, p. 47

neguţătorul, pentru 35 lei, „o parte de moşie la **Romăneşti**, într-un loc stâlpită cu a lui Iani vistiernicului”[727].

1686, ianuarie 22: Agafia, fata Andreicuţului, şi feciorii ei Gavril şi Marica vând postelnicului Ion Costin, fiul lui Miron Costin, pentru 10 lei, „moşia ce avem în seliştea **Românești**, din partea mea, partea din jos, dintr-un moş a treia parte… dinaintea lui Păntelei ot **Romăneşti**, popa Simion sin (fiu) Arsenie şi Iacob ot **Potăngeni**, Simion Armaşul ot **Scorţeşti**, Dumitru ot **Pleşeşti**, Toader Totoescul căpitan şi Ion Gherman poruşnicul hatmanului”[728].

1689, iunie 10: Nastasia, fata lui Toader Trinca, dăruieşte serdarului Ion Costin „a mea deaptă ocină şi moşie din satul **Romăşeşti**, ce este la ţinutul Cârligăturii, jumătate de bătrân din Mijlocianii Giosenilor”[729].

1699, iunie 22: Întărit de Antioh Cantemir voievod, lui Ion, feciorul lui Miron Costin, care „a arătat câteva zapise de pe câteva părţi de ocină din satul **Românești**, ce-s pe Bahlui, în ţinutul Cârligăturii, danii şi cumpărături părintelui dumisale, logofătul Miron Costin”[730].

1743, august 15: Nastasia, femeia Sandului Fustaşu, vinde fetei sale Maria „3 stânjeni, 6 palme, drept 4 lei, care le-a fost cumpărătură de la Dumitraşcu sin (fiu) Pintelei Banduru, iar lui i-a fost baştină din bătrânul

---

[727] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, p. 48
[728] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 48, 49
[729] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 50, 51
[730] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, p. 3

Larion din **Româneşti**, din partea de jos, pe apa Bahluiului, în Cârligătură… dinaintea Catrinei, fata Sandului Fuştaş, Constantin răzeşul, Vasilie Ciolan răzeş. Toader Diaconul a scris”[731].

1746, februarie 24: Vasile sin (fiu) Crâstian şi soţia lui Maria vând „a patra parte de moşie din **Româneşti**, din ţinutul Cârligăturii, ce cuprinde 7 pol (jumătate) stânjeni, din bătrânul Berdilă, lui Grigorie Boghiul zet (ginere) Sandului Fustaşu, şi femeii lui Maria, drept 11 lei… dinaintea lui Ion sin Dumitraşcul, Ion Sucmanariul zet Ioniţă Colea Fustaş, popa Grigorie Otban, Ieremia Vartolomeiu, Vasile Ciolan. Eu, grigorie Rugină, am scris zapisul”[732].

1749, aprilie 9: „Preotul Vartolomeiu adevereşte lui Grigore Boghiul că, luând el 27 pol (jumătate) stânjeni de la Ion Sucmănaru şi de la Aniţa, feciorii lui Dumitraşcu Bandur, care moşie este în ţinutul Cârligăturii, pe apa Bahluiului, şi luând-o Grigorie Boghiul cu Vasile Ciolan, au făcut-o în două părţi, câte una pentru fiecare”[733].

1774, mai 26: Satul **Româneşti**, ţinutul Cârligăturii, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanţev[734]**: Toată suma caselor: 43**. Scădere rufeturi, însă 43: 1 săman hătmănesc, 2 slugi, 15 aprozi, 3 sămeni agieşti, 11 fuştaşi, 1 dărăban, 1 ruptaş, 1 comişel, 5 panţeri, 1 popă, 1 diacon, 1 săracă. / **Rufeturi**: Antohi Aramă, săman hătmănesc / Toader, sluga dumisale paharnicului Păladi /

---

[731] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iaşi 1892, p. 176
[732] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iaşi 1892, p. 176
[733] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iaşi 1892, p. 177
[734] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 472, 473

Ioniţă sin (fiu) Aramă, aprod / Gavril, fuştaş / Baba Paraschiva cu holtei fuştaş / Ioniţă Comişescu, aprod / Ioniţă Aramă, tij (la fel) / Constantin, tij / Grigori Ciolan, tij / Giorgii, biv (fost) ispravnic de aprozi / Ion Ciolan, aprod / Dălălachi, tij / Chiriac, tij / Ion Hululeu, tij / Grigoraş, tij / Neculai Ciolan, tij / Ignat, tij / Ion, tij / Condurachi, tij / Tănasă, săman agiesc / Gavril, tij (la fel) / Toma, tij / Gavril, fuştaş / Vasâli, tij / Ion, tij / Georgii, tij / Danul, tij / Andrei Gagia, tij / Năstase Gagia, tij / Constandin, tij / Condurachi, tij fuştaş / Isac, slugă dumisale paharnicului Păladi / Grigoraş, dărăban / Miron, ruptaş / Timoftii, comişel / Ioniţă, ceauş de panţări / Lupul, panţăr / Ion Cânei, panţăr / Lazor, panţăr / Ion, panţăr / Popa Ion / Iliana, săracă / Ştefan, diacon.

1782, iulie 6: Condurachi sin (fiu) Grigorie Boghiul şi al Maria, fata Sandului Fuştaşu, şi cu fiica lui Catrina, „având multă facere de bine de la Constandin Palade fost mare spătar, i-au dat şi i-au dăruit 10 stânjeni de moşie din satul **Româneşti** ot ţinutul Cârligăturii, cu parte din silişte… / Şi osebit i-a vândut 8 stânjeni şi o palmă de moşie, tot din Româneşti, partea maică-si Maria, drept 20 lei”[735].

1786, iulie 28: Ilinca, fata lui Grigorie Boghiul şi a Mariei, cu soţul ei Ion Croitoriu vând marelui vornic Constantin Palade „4 stânjeni din moşia **Româneştii** ot ţinutul Cârligăturii, drept 4 lei, pământ care îl are de pe maică-sa”[736].

1902: „**Româneşti**, sat în judeţul Iași, plasa Copoul, comuna Movileni, situat între dealurile Fundătura, Holmul, Româneşti și Cimitirul, printre care se întinde o

---

[735] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iaşi 1892, pp. 177, 178
[736] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iaşi 1892, p. 178

vale mare, pe care e situat satul și prin care curge pârâul cu același nume. Are o suprafață cam de 859 hectare, cu o populație de 173 familii sau 789 suflete; o biserică, zidită la 1821, deservită de 1 preot, 1 cântăreț și 1 eclesiarh; o scoală, înființată la 1879, frecventată de 34 elevi, în 1899-1900. Vite: 611 vite mari cornute, 937 oi, 68 cai şi 111 râmători"[737].

ROMÂNEŞTI

(Stroeşti, contopit cu Româneşti,
comuna Bereşti-Tazlău, Bacău).

1497, martie 15: Întărit de Ştefan voievod preotului Stroia, care cumpără, cu 202 zloţi tătăreşti, de la Mărina, fata Mihului Berescului, „o poiană din dreptul Bereştilor, peste Tazlău, la gura Strâmbii, cu bălţi şi cu loc de moară pe Tazlău, oriunde ş-ar putea-o face, şi altă poiană, deasupra Strâmbii, anume Runcul, şi cu toate poienile… Iar hotarul poienilor acelora şi bălţilor şi locului celui de moară ce sunt în dreptul Bereştilor, peste Tazlău, la gura Strâmbii, să-i fie hotar începând de la gura Strâmbii, de unde cade în Tazlău, iar de acolo Tazlăul în sus până la gura Topoliţei, apoi de acolo pe Topoliţă în sus, şi de acolo drept în Cerna, iar de acolo pe Cerna în sus până la pustii, iar de acolo pe deasupra

[737] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. *2*72

Strâmbii, şi de acolo la vale şi până la gura Strâmbii. Atâta îi este tot hotarul"[738].

1632, decembrie 10: Întărit de Alexandru Iliaş voievod diacului Constantin, fiul Grapinei, care răscumpără, cu 70 zloţi bătuţi, de la Ursul comişel din **Verişeşti** şi Orăş diac din **Stroeşti** (pe Trotuş, contopit cu Româneşti, comuna Bereşti-Tazlău, Bacău) şi de la toţi verii lor, „toată partea bunicii lor Maria din satul **Verişeşti** (sau Vereşeşti, comuna Sănduleni, Bacău) şi din satul **Selişte** (sat pe Turlui, Bacău), şi din **Poiana lui Coman** (azi Poiana, comuna Livezi, Bacău), şi din satul **Sperleşti** (lângă Turluianu, comuna Bereşti-Tazlău, Bacău), toată partea bunicii lor Maria, cât se va alege din acele sate… care au fost vândute de bunica lor Maria lui Ursul şi lui Orăş diac şi verilor lor"[739].

1635, mai 25: Scrisoarea fostului paharnic Nicolai Bejan Patraşcu Şolomon, Condre şoltuzul şi a celor 12 pârgari de **târg de Trotuş**, în care îi relatează lui Vasile Lupu voievod, cum, după primirea poruncii adusă de vornicul Neniul au mers şi au adunat martori, ca să socoată „o selişte de sat, anume **Pleşăştii** (numită anterior Beneşti, lângă satul Caraclău, comuna Bârsăneşti, Bacău), ce s-a pârât satul **Bârsăneştii** (comuna Bârsăneşti, Bacău) cu vornicul Neniul, zicând Bârsăneştii că este acea selişte Pleşăştii din hotarul lor, iar Neniul că este de hotarul satului său, anume **Rediul** (comuna Gura Văii, Bacău). Deci am strâns oameni buni, anume Isăiu, vasile feciorul său şi Lazăr din **Poiană** (comuna Livezile,

---

[738] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 220, pp. 390, 391
[739] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 256, pp. 322, 323

Bacău), Ion, Marcu, Andrei Măcău şi popa Vărnava din **Brătila** (comuna Helegiu, Bacău), Grigore Orăşul din **Stroeşti** (contopit cu Româneşti, comuna Bereşti-Tazlău, Bacău), popa Dumitru cel domnesc, Ion Petre, Chihaia, Soci Mihai, Grigore diacul, Ioniţă birăul, Nistor sluharul, Marcu şi Ioniţă feciorii popii Manii din târg din **Trotuş** (comuna Trotuş, Bacău), Cozma din **Vilipeşti** (Filipeşti, comuna Bogdăneşti, Bacău) şi mulţi oameni buni şi i-am întrebat de ce hotar este. Deci mi-au mărturisit cu sufletele lor cum este acea selişte în hotarul Rediului, şi i-au zis **Bineştii**, pe numele Benii, şi s-au mutat dintr-acea selişte mai jos, în capul hotarului din drumul mare, iar Bârsăneştii n-au avut nici o treabă cu acel hotar, ci, când au arat Bârsăneştii într-acea selişte, cine-a avut Rediul le-a luat lor din a zecea. Deci, pe unde au arătat oameni buni şi bătrâni din Bârsăneşti, şi cu Dumitru şi Mihăilă cel bătrân de acolo, că este hotarul acelei selişti, noi am stâlpit dinspre Bârsăneşti, şi s-a ales cum am aflat mai cu dreptul, cu oameni buni”[740].

1820: Catagrafia Bacăului din 1820 înregistrează la **Stroeşti** „36 de birnici, care plătesc 160 lei pe sfert de an”[741]: **Numele locuitorilor:** Ion Bou bătrân / Ioniţă Cojocaru / Niţă Solomon / Vasile Roman / Vasile Solomon / Ion Roman / Constantin Chiriac / Ştefan Roman / Ion Ghidibaca / Sandu Roman / Sandu Ghidibaca / Ion Berca / Constantin Hoşman / Ion Başa / Dumitru Hoşman / Apostol Munteanu / Ioniţă Chiriac / Gheorghe Rotaru / Grigoraş / Vasile Teleş / Gheorghe Berca / Stanciu

---

[740] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 123, p. 159

[741] Dimitriu, Constantin V., Dr., *Bacăul istoric*, Bucureşti 1936, pp. 88, 89

Lăcătuş / Vasile Berca / Ştefan Munte / Gheorghe Loghin / Toader Tereş / Gheorghe Amăriuţii / Ion Liche / Cosma Roşu / Gheorghe Ruset / Iftimie Arhip / Aniţa Vădana / Pavăl Mazărea / Dochiţa Vădana / Lupu Munteanu / Dochiţa lui Vasile. / **Slugile stolnicului Sacară:** Gheorghe Balan, Constantin Balan. / **Sluga căminarului Rafailă:** Gheorghe zet (ginere) Solomon. / **Sluga logofătului Ghica:** Ion Loghin. / **Slugile mănăstirii Berzunţ:** Ion Ardelean / Mihai Ardelean / Gheorghe Ungureanu / Constantin Ardeleanu / Ion Bejenaru / Ion Bejenaru / Vasile Inimă Ră / Gheorghe Aniţei. / **Preoţi şi dascăli:** preotul Nicolai / diaconul Gheorghe Leca / **Mazili şi ruptaşi:** Pintilii Berilă / Simion Berilă / Gheorghe Simion, fecior lui Simion Berilă.

ROMĂNEŞTI

(comuna Româneşti, Iaşi).

1636, ianuarie 30: Zapisul fraţilor Liontie şi Simion, feciorii lui Ion Lupu, al lui Mihalcea, feciorul Frăsinei, şi al nepoţilor lor Gligorie şi Simion, feciorii Titianei, în care mărturisesc că au vândut „partea noastră din sat din **Ştoboreni** (Ştioboreni, comuna Soleşti, Vaslui) Cârstei, ginerelui preotesei din Iaşi. Însă i-am vândut pădure întreagă, ca să-şi facă el prisacă, şi pomăt şi ce-i va trebui, drept 24 de zloţi bătuţi. Şi la tocmeala noastră au fost Gheorghe Arapul sulger, Iordache şi Apostol – feciorii Goei, Selion de **Moimeşti** (comuna Popricani, Iaşi), Moisei de **Româneşti** (comuna Româneşti, Iaşi),

Grigorie Hermeziu, feciorul lui Pentelei vornicul de **Tău-teşti** (comuna Rediu, înglobată în Iaşi), Nacul din **Dâr-jeni** (înglobat în Bogdăneşti, comuna Horleşti, Iaşi), Precop hotnogul, Isac ginerele lui Feştilă, Petrea sluga Vlădicăi şi Isăilă hotnogul din **Iaşi**”[742].

1636, octombrie: Întărit de Vasile Lupu voievod călugărilor mănăstirii Sfântul Sava, care s-au pârât de faţă cu Iftimie şi Ştefan, fiii lui Dănăilă diac din **Româneşti** (comuna Româneşti, Iaşi) „pentru o prisacă, care este în hotarul **Butuneştilor** (înglobat în Chilişoaia, comuna Dumeşti, Iaşi), în ţinutul Cârligătura, cu vie, livezi şi curătură, zicând Iftimie şi Ştefan că ei au pus zălog această prisacă la Enache postelnic pentru 10 zloţi bătuţi, iar rugătorii noştri, călugării, au spus că nu a fost pusă zălog, ci ei au vândut această prisacă lui Enache postelnic… pentru 40 de zloţi, şi au adus rugătorii noştri mărturia lui Neaniul vornic, care a mărturisit că a cumpărat Enache postelnic această prisacă şi a dat-o sfintei mănăstiri”[743].

ROMÂNEŞTI

(lângă Podoleni, Neamţ).

1636, mai 8: Zapisul călugărului Selevestru şi al lui Gligorie Negrul din **Vătămani** (înglobat în Costişa, comuna Costişa, Neamţ), al lui Ionaşco ot **Varceşti** (Ver-

[742] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 325, p. 367
[743] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 526, pp. 578, 579

cești, lângă Negritești, comuna Podoleni, Neamț), Ignat Scântei ot **Redi** (Rediu, comuna Rediu, Neamț), Catrina ot **Măstacăni** (Mastacăn, comuna Borlești, Neamț) și Nastasia ot **Româneşti** (lângă Podoleni, Neamț), prin care mărturisesc „cum a căzut fratele nostru Neanul într-o nevoie mare. Deci, văzând nevoia și răutatea lui, nu l-am lăsat să-și pună capul, căci ni-i frate, ci ne-am sculat toți frații și toată seminția noastră și am dat noi toată partea noastră de ocină, câtă se va alege la sat la Măstacăni… fratelui nostru, Neaniului, ca să aibă a-l vinde acest loc tot, să ia preț să-și plătească capul (pentru moarte de om – n. n.) de la nevoie”[744].

ROMANEŞTI

(între Suceava și Siret, Bucovina).

În **15 martie 1490**, printre bisericile închinate Episcopiei Rădăuților se afla și „biserica de la Roman” (deci, făcute de un oarecare Roman), dar atestarea explicită a satului datează din 23 iulie 1568, când Bogdan Rareș dăruia Mitropoliei Sucevei satul Româneşti, cu împuternicirea ca „numai mitropolitul să aibă a lua dările, afară de darea către Poartă”.

1663: În 25 februarie 1663, Eustratie Dabija Vodă întărea diata lui Isac Cocoranul, prin care Isac lăsa feciorilor săi, Constantin și Săcuianul, „partea de moșie de sat

---

[744] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 413, pp. 474, 475

de Romăneşti, în ţinutul Sucevei, câtă i se va alege, care i-a fost parte cumpărătură, parte baştină, împreună cu o moară şi cu toate veniturile şi părţile sale drepte”.

1704: În 16 iulie 1704, Mihai Racoviţă Vodă întărea armaşului Ştefan Străşca, nepotul lui Onciul Iuraşcovici, „a sa ocină şi moşie den sat Romăneşti… şi să ia de a zecea din cămp, păne, fănaţe, pomete, prisăci şi den tot locul tot venitul ce va fi pe acele locuri”, dreptul de a strânge dijma fiindu-i întărit lui Ştefan Străşca şi în 1 iulie 1716.

1722: În 20 februarie 1722, partea de sat a lui Toader Paladi era moştenită de feciorul lui, Iuon Paladi.

1740: În 25 noiembrie 1740, a şasea parte din satul Româneşti era stâlpită pentru Toader Brahă, cel care îşi va apăra proprietatea la Divanul Domnesc, în 2 februarie 1751, când Mihalache Cuparenco umblase cu zapise false, rupte la Divan, apoi o va dărui, în 11 martie, mănăstirii Humor, în cimitirul căreia urmau să fie îngropaţi Toader şi Antimiţa Brahă.

1750: În 5 februarie 1750, conform mărturiei lui Mihail Străşca, moşia Româneşti aparţinea lui Onciul Iuraşcovici, care o dăduse zestre ginerelui său Ieremie Cărcu. După moartea lui Cărcu, Româneştii au rămas în proprietatea văduvei lui, Maria, care a dăruit-o nepoatei sale, mama lui Mihail Străşca, cea care a dat-o drept zestre, în 1714, ginerelui ei, Toader Brahă.

1751: În 9 februarie 1751, cearta dintre Toader Braha şi Andrei Cuparenco pentru satul Româneşti ajunge la Divan, Brahă cerând despăgubiri pentru dijmă şi alte venituri, pierdute în anii în care Cuparenco încercase să-i fure moşia.

1764: În 1 aprilie 1764, Miron Cuparenco dă copiilor săi, Andrei şi Dochiţa, „a patra parte din Româneşti ce sănt pe Horaiţ”. Printre martori, se afla şi popa Simion ot Romăneşti.

1722: Recensământul lui Rumeanţev[745], din 1772-1773, înregistrează la Româneşti, în Ocolul Vicovilor, fără alte precizări, „32 – toată suma caselor”, însemnând o slugă a logofătului BALŞ, o femeie săracă şi 30 birnici.

1775: În 1775, satul „Romăneşti” avea 1 popă şi 35 familii de ţărani iobagi.

1782: În 2 decembrie 1782, în faţa Comisiei cezaro-crăieşti de delimitare a proprietăţilor în Bucovina, Mihalachi, Iuon şi Vasilie Cuparenco declarau că stăpânesc, împreună cu Ştefan Malinescul, a treia parte din satul Româneşti, moşie care „vine de la Ştefan Matieşescul, a trecut la Dumitraş, pe urmă la Constantin Matieşescul, care Constantin a dat satul zestre lui Miron Cuparenco”.

1783: În 11 ianuarie 1783, în faţa Comisiei apare vechilul lui Lupul Balş, Constantin Bocşa, declarând că Lupul Balş stăpâneşte o altă a treia parte din satul Româneşti, cealaltă treime aparţinând, conform declaraţiei din 11 aprilie 1783, lui Constantin Sturza reprezentat de Andronic, fiul vechilului Bogdan Moise din Suceava.

1789: În 4 iulie 1789, copiii lui Ştefan Mălinescu, Ioniţă, Neculai, Maria, jupâneasa lui Gheorghie Bucescul, şi Smaranda, jupâneasa lui Toader Sămaca, împart între ei moşia din Româneşti a părinţilor lor, Dochiţa şi Ştefan Mălinescu.

---

745 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 341

1793: În 7 aprilie 1793, Ralu, soţia generalului rus Matei Cantacuzino înscria partea sa de sat Româneşti, primită, la schimb, de la Iordachi Balş, în 6 iulie 1792.

1802: În 2 septembrie 1802, Nicolai Malinescul vindea lui Ursu Moisa „partea sa de Găureni zişi şi Româneşti, pentru 320 florini vienezi".

1803: În 10 octombrie 1803, partea de Româneşti care fusese a lui Iuon Paladi şi pe care o moştenise nepoata lui, Ileana Sturza, jupâneasa lui Vasile Neculce, a fost dăruită feciorilor Ilenei, Ioan şi Constantin Neculce, Constantin arendând sfertul lui de sat, în 12 august 1810, lui Iordachi Cărste, apoi, din 7 aprilie 1812, lui Ilie Ilschi, apoi, din 2 februarie 1813, lui Iosef Volanschi.

1814: În 13 iunie 1814, Constantin Neculce vinde, pentru 900 galbeni olandezi, partea lui din Româneşti armeanului Bogdan Botoşanul.

1843: Biserica Sfântului Nicolai din Româneşti, construită în 1759, restaurată în 1895, avea, în 1843, 1.070 enoriaşi, împreună cu satele Iacobeşti, Gura Solcii şi Slobozia, patroni bisericeşti fiind Bogdan de BOTUŞAN şi familia BOTUŞAN, iar preot administrator, Alexander PROCOPOVICI. În 1876, parohia avea 1.393 enoriaşi, patron bisericesc era Bogdan de BOTUŞAN, paroh fiind Vladimir RENNEY de HERŞENI. În 1907, paroh era Ioan ZUGRAV, născut în 1846, preot din 1874, paroh din 1882, iar cantor, din 1901, Ioan PALIEVICI, născut în 1868[746].

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în

---

[746] SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 45, 1876 p. 34, 1907 p. 134

Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Suceava – **Suceava** (Oraş cu tribunal districtual) cu Cutul Zamca, Iţcanii Vechi şi Şeptilici, Bosance cu Nemericeni, Podeni, Hriaţca şi Lisaura, Buneşti, Buninţi, Chilişeni, Danila, Găureni, Hatna cu Dărmăneşti, Iacobeşti sau Fogodisten cu Gura Solcii, Slobozia sau Milişăuţii de Jos, St. Ilie, Ipoteşti, Iţacanii Noi, Călineşti Enache cu Vasilache, Călineştii lui Kuparenko, Costâna cu Berindeşti, Liteni, Mereţei, Mihoveni, Mitocul Dragomirnei cu Lipoveni, Părhăuţi, Pătrăuţi pe Suceava, Reuseni, Romaneşti, Rus Mănăstioara, Rus Plavalar cu Rus Poienile, Securiceni, Şcheia, Soloneţ, Stroieşti pe Suceava, Tişăuţi, Todireşti cu Pietroasa, Uideşti, Zahareşti”[747].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Romaneşti**, comună rurală, districtul Suceava, aşezată pe partea stângă a pârâului Horaiţul. Suprafaţa: 3,08 kmp; populaţia: 614 locuitori, aproape exclusiv români, de religie gr. or. Se compune din vatra satului, cu 503 locuitori, şi de cătunul Racova. Prin drumuri de ţară este legată de comunele învecinate şi de drumul districtual Siret-Hatna. Are o şcoală populară şi o biserică parohială, cu hramul „Sfântul Nicolae”, de care ţin bisericile filiale din Găureni şi din Slobozia Pruncului, precum şi comunele Iacobeşti, Milişăuţul de Jos şi Gura Solcii. La 1766, o parte din ea se afla în stăpânirea boierului Lupu Balş şi a vornicului Constantin Sturza. Într-un hrisov, datând de la 1566-1572, este menţionată această comună, fiind dăruită de Bogdan Vodă, Mitropoliei din Suceava. Populaţia se ocupă cu agricultura, cu creşterea vitelor şi mai ales cu munca cu ziua. Comuna posedă 627 hectare

[747] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich,* Wien 1869. pp. 158-161

pământ arabil, 45 hectare fânaţuri, 12 hectare grădini, 70 hectare imaşuri, 236 hectare păduri, 2 hectare 50 ari heleştee. Se găsesc 11 cai, 187 vite cornute, 128 oi, 134 porci, 13 stupi de albine. / **Romaneşti-Bogdanovici** (numele vine de la un proprietar al moşiei, armeanul Bogdan de Botuşan – n. n.), moşie, cu administraţie specială, districtul Suceava. Suprafaţa: 4,01 kmp; populaţia; 34 locuitori, dintre care 14 vorbesc limba polonă, 17 limba germană şi 3 limba ruteană; în privinţa religiunii, 16 sunt rom. cat, 7 armeni uniţi, 3 gr. or. şi 8 izraeliţi. Odinioară era unită cu moşia Romaneşti-Botuşeni şi forma o singură moşie, alipită la satul cu acelaş nume, Romaneşti. / **Romaneşti-Botuşeni** (moşia rămasă în judeţul Botoşani, Gropenii – n. n.), moşie, cu administraţie specială, districtul Suceava. Supiafaţa: 3,41 kmp, populaţia: 55 locuitori, dintre care 28 vorbesc limba germană, 16 limba română, 8 limba rutena şi 3 alte limbi; în privinţa religiei, 24 sunt gr. or., 22 izraeliţi şi 9 rom. cat. La 1776, era alipită de comuna Romaneşti, ca şi moşia Romaneşti-Bogdanovici”[748].

1915: Urmând exemplul Vienei, care iniţiase „Ţintuirea ostaşului ferecat”, şi al Berlinului, unde „s-a construit din lemn o statuie uriaşă a generalului Hindenburg, pe a cărui suprafaţă se pot bate 20 milioane de ţinte”, colectându-se, astfel, 20 milioane de mărci, Suceava, „din iniţiativa unui comitet aranjor al serbării, compus din neobositul prefect Dr. Korn, Preşedintele Tribunalului Dr. Handl, girantul oraşului, consilierul guvernial V. Gribovschi, şi profesorul gimnazial Dr. Orest de Tarangul” a pus să se facă „un product, lucrat cu multă artă, din

[748] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 181, 182

lemn de tei, de cunoscutul maestru Vasile Buliga din Câmpulung”, după care a trecut la organizarea de colecte publice… Itinerariul bătutului de ţinte, pentru o coroană bucata, în buciumul din lemn de tei cuprindea comunele Bosanci, Ipoteşti, Securiceni, Rus-Plavalar, Tişăuţi şi Lisaura – duminică, 17 octombrie, Danila, Găureni, Iacobeşti, Călineştii lui Cuparencu şi Ienachie, Măriţei, Romaneşti şi Slobozia – duminică, 24 octombrie, Pătrăuţi, Hatna (Dărmăneşti – n. n.) şi Mitocul Dragomirnei – miercuri, 27 octombrie, de ziua Sfintei Paraschiva, Iţcanii Noi, Iţcani Gară, Şcheia şi Lipoveni – duminică, 31 octombrie, Udeşti, Chilişeni, Reuseni, Rus-Mănăstioara şi Ruspoieni – luni, 8 noiembrie, de Sfântul Dumitru, Stroieşti, Sf. Ilie, Zahareşti, Liteni-Moara şi Buneşti – duminică, 14 noiembrie, şi Bălăceana, Liudihumora şi Comăneşti – duminică, 14 noiembrie 1915[749]. Itinerariul era, bineînţeles, teoretic, fiind vreme de război, dar „versurile” propagandisto-umanitare, care însoţeau „Ţintuirea buciumului”, fiind de o înduioşătoare naivitate, merită reproduse: „În ţara fagilor sună / Adese-un bucium şi cheamă / Voinicii toţi cari se luptau / Avut şi ţară-şi apărau. / Azi buciumul răsună tare / Chemând pe toţi cu mic, şi mare / Să ocrotească de nevoi / Orfani şi văduve d-eroi”[750]. „În 24 octombrie, buciumul a fost dus la Danila, delegatul prefecturii fiind concepistul guvernial Lumicovsci. „Un banderiu de călăreţi a întâmpinat pe oaspeţi, la hotarul comunei. Baronul George Capri a participat, tot timpul, la serbare. La iniţiativa părintelui Ion Berariu, s-a făcut, cu concursul primarului şi secretarului, şi al altor fruntaşi din Danila, o masă şi pentru

[749] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 164 din 17 octombrie n. 1915, p. 2
[750] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 163 din 3 octombrie n. 1915, p. 4

fruntaşii sosiţi din cele 7 comune învecinate, care au sosit, cu preoţii Ursachi din Romaneşti, cu Lanivschi din Călineşti Ienachi şi cu Hotincean din Călineşti Cuparencu, precum şi cu primarii lor". S-au strâns 942 coroane – deh, masa costă! –, plus 250 de coroane, promise de primarul cav. de Cuparencu, din partea comunei sale"[751].

1919: din **Comisiunea agrară de ocol Suceava** făcea parte, ca reprezentant al ţăranilor, şi „**Nicolae Gafenco**, agricultor, Romaneşti"[752].

1942, ianuarie 29: „Noi, general Victor Iliescu, subsecretar de Stat al Educaţiei Extraşcolare; / Având în vedere jurnalul Consiliului de Miniştri Nr. 21 din 14 Ianuarie 1942… / Decidem: Art. unic. Se angajează, pe data prezentării la serviciu, ca diurnişti la formaţiunile tineretului extraşcolar, următorul personal, plătibil cu îndemnizaţia de şedinţă respectivă: **Sârbu Nicolae**, seria 1938, media 7.60, numit în comuna Romaneşti, postul IV, jud. Suceava; **Sâsâiac Nicolae**, seria 1938, media 7,50, numit în comuna **Romaneşti**, postul III, jud. Suceava"[753].

1947: Se transferă şi se stabilizează pe post de învăţător „Panciuc Lazăr, de la Blândeşti-Botoşani, la Romaneşti, post I, vechime învăţământ"[754].

---

[751] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 174 din 7 februarie n. 1915, p. 4

[752] *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

[753] *Monitorul Oficial*, Anul CX, Nr. 24, joi 29 ianuarie 1942, pp. 561, 565

[754] *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iulie 1947, p. 4912

ROMĂNEŞTI

(înglobat în Vetreşti-Herăstrău,
comuna Nestoreşti, Vrancea).

1636, octombrie 6: Zapisul fraţilor Cârstea şi Ilea, feciorii lui Cocioban din Romăneşti, în care mărturisesc cum au „vândut un pământ de frunte mănăstirii Bisericanilor, la sat la **Romăneşti** (înglobat în Vetreşti-Herăstrău, comuna Nistoreşti, Vrancea), pe lângă moara mănăstirii, drept doi boi buni, biciuluiţi drept 12 galbeni şi 30 potronici, două oi şi 12 merţe de pâine, câte 4 potronici merţa. Şi în această tocmeală au fost iuzbaşa Pepelea Cireş, vătavul Scântee, Lupul călăraşul, Vasile Lucoci, Crăciun călăraşul, Borvină călugărul, Gârbovină călugărul şi mulţi oameni buni”[755].

1638, aprilie 11: Zapis de mărturie de la starostele de Putna Tănasă şi de la egumenul mănăstirii Berzunţi Athanasie despre cum „au socotit nişte părţi de ocină, cu două vaduri de moară, ce le-au cumpărat călugării de la Irimia, feciorul lui Năbădaico ce a fost vornic… şi au aflat două vaduri de moară şi 12 pământuri de frunte în sat la **Vălceşti** (Vâlceşti, comuna Boloteşti, Vrancea), stâlpite cu pietre de către Barbălată, ce a fost staroste de Putna… şi un pământ de frunte în **Romăneşti** (Românești, comuna Nestoreşti, Vrancea), ce l-au cumpărat călugării de la Cristina, Ilii şi Andronic”[756].

---

[755] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 529, p. 581

[756] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 315, p. 309

1640, aprilie 20: Porunca dată de Vasile Lupu voievod fostului stolnic Dumitraşco, să meargă „la sat la **Româneşti** (comuna Nestoreşti, Vrancea), să strângi oameni buni şi să alegeţi o parte de ocină, partea Corciobăneştilor din Româneşti, din câmp, vatra satului şi din tot locul, Foarte pe dreptate să le hotărâţi, nimănui să nu făţăriţi, şi să puneţi semne pe unde va fi hotarul, să se ştie dinspre alţi răzeşi. Şi să o dai pe mâna rugătorilor noştri, călugărilor de la mănăstirea Bisericani, căci le este lor cumpărătură de la Cociorbăneşti, şi să le faci şi o mărturie de la voi, să-şi facă şi drese domneşti”[757].

1643, aprilie 10: Porunca dată de Vasile Lupu voievod fostului pârcălan Dabilea, după ce „s-au pârât de faţă călugării de la Bisericani cu Irimia din **Româneşti** (comuna Nestoreşti, Vrancea), pentru o parte de ocină din Româneşti, zicând Irimia cum au cumpărat călugării acea parte de ocină de la feciorii lui Crociuban şi lui nu i-au dat de ştire când au cumpărat. / Pentru aceea, tu să socoteşti cu oameni buni ce vor fi dat călugării pe acel pământ, să pui zi Irimiei să le dea banii înapoi”[758].

---

[757] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 341, p. 357

[758] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 75, p. 82

ROMĂNEŞTI

(lângă Târgu Frumos, Iaşi).

1637, iulie 5: Întărit de Vasile Lupu voievod, prin ispisoc de judecată, fostului vistiernic Gheorghe Roşca, după ce fusese pârât de faţă de Chirilă, Ştefan, Lupul şi alte rude şi răzeşi ai lor din **Romăneşti** (lângă Târgu Frumos, Iaşi), „pentru nişte părţi de ocină ce a cumpărat din satul **Ivoeşti** (comuna Podu Iloaei, Iaşi), pe Bahlui, în ţinutul Cârligăturii… Roşca vistiernic a adus înaintea domniei mele oameni care i-au vândut acele părţi de ocină din acest sat Ivoeşti, anume Moiseiu din Românești, Ţâgan, Vasile Bodorcea, Marco şi Pavel… iar ei au spus că au mers pe la toate rudele lor şi au dat de ştire, şi nimeni dintre ei nu voia să cumpere. Şi a adus şi mărturie, oameni buni şi slugi ale domniei mele, anume Ivan, Văsian şi Miera din **Mădârjeci** (Mădârjeşti, comuna Bălţaţi, Iaşi), Machidon, Chirilă, Pătraşco şi Tofan din **Cudreşti** (înglobat în Bălţaţi, comuna Bălţaţi, Iaşi), Silion din **Vlădeşti** (comuna Stolniceni-Prăjescu, Iaşi), Gricea din **Cosiţeni** (comuna Podu Iloaiei, Iaşi), din Cârligătura, care au mărturisit că au umblat acei oameni, care au vândut lui Gheorghe Roşca, pe la toate rudele lor şi leau dat ştire, iar n-au vrut să cumpere părţile pe care acum vor să le întoarcă”[759].

---

[759] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 145, pp. 134-136

1638, august 13: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Nicoară, fiul Berdiloaiei, sora Pălaga şi cumnatul Platon din **Româneşti**, din ţinutul Cârligăturii, au pârât de faţă pe Bădeliţă, pentru o parte de ocină din acelaşi sat Româneşti, jumătate din partea bunicului lor, partea lui Berdiloaie din Mijloceni, mai jos de ei, din acelaşi sat Româneşti, pe care au cumpărat-o Bădeliţă şi cu fiii lui de la Platon şi Pălaga, fiica Berdiloaei, în zilele lui Moise Moghila voievod, din prima domnie, când s-a făcut acolo moarte de om, spunând Nicoară şi sora sa Pălaga, şi cumnatul Platon, că ei atunci n-au vândut, ci au pus zălog acea parte de ocină. / Iar Bădeliţă drese nu a avut, ci a adus numai oameni buni şi au mărturisit în cum au vândut Platon şi cu femeia sa Pălaga acea parte de ocină din Româneşti lui Bădeliţă, pentru 30 de lei bătuţi şi jumătate, în zilele lui Moise voievod, pentru că s-a făcut acea moarte de om şi nu aveau cu ce să plătească... Iar Nicoară, fratele Pălagei, el nu s-a întâmplat atunci acolo la Româneşti, ci a fost în Ţara Muntenească... / Deci noi am făcut lege ca să aibă a jura Bădeliţă, cu 24 oamini buni, că nu s-a pus acea ocină zălog, ci îi este lui dreaptă cumpărătură... şi a adus jurătorii, anume Lupul Copil, Istratie, Toma Andonie din Româneşti şi mulţi alţi oameni buni, jurători cu sufletele lor că s-a vândut acea ocină atunci”[760].

---

[760] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 440, pp. 417-419

ROMÂNEŞTI

(Băscăteni, azi Boscoteni, contopit cu Româneşti, comuna Româneşti, Botoşani).

1636, februarie 13: Zapis de împărţeală între fraţii Toader Petreceico şi Antimia a moşiilor rămase după Cârstiia, în partea marelui armaş Petriceico venind „**Cârnicenii** (azi Cârceni, comuna Hancăuţi, raionul Edineţ, Moldova), **Hancăuţii** (comuna Hancăuţi, raionul Edineţ, Moldova), **Căfienii** (comuna Brânzeni, raionul Edineţ, Moldova), **Brânzănii** (comuna Brânzeni, raionul Edineţ, Moldova), a treia parte din **Culiceni** (comuna Tureatca, raionul Herţa, Ucraina), ce-au fost deosebite de aceste ocini, c-au fost moşiile maicii noastre Mărica. / Iar în partea Antimiei s-au venit **Băscăcenii** (azi Boscoteni, comuna Româneşti, Botoşani) cu vecini, **Pătrăuţii** (lângă Teţcani, comuna Teţcani, raionul Briceni, Moldova) cu **Teţcanii** (comuna Teţcani, raionul Briceni, Moldova), **Hriţănii** (Hriţeni, înglobat în Manoleasa, comuna Manoleasa, Botoşani), a patra parte, a treia parte din Culiceni, fără de vecini, c-a luat vecinii în Băscăneni, pentru cei din Culiceni… / Iar o parte de ocină, ce-a avut maica noastră Mărica, datu-au frăţâne-meu, Toader Petriceico, anume Durneştii (Dorneşti, Bucovina), unde-s curţile lui, căci a murit în mâna lui şi au grijit-o el”[761].

---

[761] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 332, pp. 376, 377

1640, septembrie 3: Scrisoarea trimişilor domneşti „la satul vistiernicului celui mare Iordachi (Cantacuzino), la **Ploscureni** (comuna Costeşti, judeţul Bălţi, Moldova), să hotărâm şi să stâlpim hotarul acestui sat. / Deci noi am venit şi am strâns oameni şi am socotit, şi am ales hotarul acestui sat de unde se începe, din gura Ciuhurului, ce dă în Prut, tot matca în sus până în gura Prăvalului, ce dă în Ciuhur, şi matca Prăvalului până în stâncă, şi de acolo drept la deal, peste drumul cel mare, într-un stâlp de piatră, ce s-a pus, şi de acolo drept la deal, în Movila Maradineţului, în dumbravă şi peste altă movilă, ce este lângă dânsa; şi de aici, prin dumbravă, până într-altă movilă, ce este găunoasă, lângă drumul Dămăşcanilor, la obârşia viei Dihanului, şi de aici muchia Dihanului dinspre răsărit, până într-un stâlp de piatră, şi de aici peste valea Dihanului, într-alt stâlp de piatră, ce s-a pus dinspre apus, dinspre Prut, şi de acolo drept la vale în coastă, la stâlp de piatră, şi de acolo iarăşi într-o movilă din sus, unde s-a pus alt stâlp de piatră în a treia movilă din sus. Iar şesul Prutului şi bălţile dinspre Iaşcăuţi, noi n-am ales… şi încă am mai lăsat hotarul Ploscuţenilor spre hotarul Păşcăuţilor, şi i-am tocmit. / şi la acest hotărât au fost Vasile Balş şi Bogdan căpitan de curteni din ţinutul **Dorohoiului**, Grigoraşcu Jora, Ionaşcu Cociorvei din **Turăuţi** (comuna Costeşti, judeţul Bălţi, Moldova), Dan-de şi Pantelei din **Ştefăneşti** (comuna Ştefăneşti, Boto-şani), Sămion, Laghii şi Drăgance din **Băscăceni** (Bos-coteni, comuna Româneşti, Botoşani), Alecsăi din **Avră-meni** (judeţul Bălţi, Moldova) şi alţi oameni buni”[762].

---

[762] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 452, pp. 445, 446

1645, ianuarie 14: Ionaşco postelnic, Ionaşco Cărstiian şi Dumitraşco Cărstiian îşi împart între ei „ocina ce-am avut de pa părinţii noştri. / Venitu-s-a ăb partea fratelui Vasile Brăescul tot satul **Băscăcenii** (Boscoteni, contopit cu Româneşti, comuna Româneşti, Botoşani), cu vecini, şi a patra parte de **Hriţeni** (comuna Manoleasa, Botoşani). Şi am iscălit, să se ştie”[763].

1774, iunie 22: Satul **Ostopceni** (**Româneşti**), ţinutul Dorohoiului, ocolul Başeului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[764]**, toată suma caselor: 22**. Scădere rufeturi 5: 1 femeie săracă, 1 mazil, 2 ruptaşi, 1 jidov. Rămân birnici 17. / **Birnici**: David Sămăchiş / Iftodi Moşniaga / Vasile zet (ginere) Prepeliţă / Sandul Onciul / Georgie Burciul / Mătei, croitor / Antohi Bostan / Chiriac Neguţ / Maftei Guia / Georgie sin (fiu) rotar / Ion, rotar / Ion Lungul / Ion, rus, pâslar / Vasile, văcar / Toader Ursul / Mihălachi, croitor / Toader Drăgan. // **Femeie săracă**: Vasilca. // **Rufeturi**: Mazili, ruptaşi / Neculai Românescul, mazil / Georgie Răschip, ruptaş / Sava cumnat lui Răschip, ruptaş. // **Jidov**: Leiba.

1774, iunie 22: Satul **Băscăceni** (comuna Româneşti), ţinutul Dorohoiului, ocolul Başeului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[765]**, toată suma caselor: 16**. Scădere rufeturi 5: 3 femei sărace, 1 preot, 1 slugă a lui Tănasi, căpitan sin (fiu) Vasile jitnicer. Rămân birnici 11. / **Birnici**: Andrei sin (fiu) Gavril / Arhip sin

---

763 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 3, pp. 1, 2

764 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 528

765 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 529

Istrătoai / Simion, rus / Andrei Petriman / Apostul, leah, bejenar ot Vaslăuţi din ţinutul Eşului, de un an venit / Ştefan ot tam (la fel) / Vasile Lipcan ot tam / Eftimie Bradu ot tam / Vasile Paingu ot tam / Todosi, rus din satul Ciumăleşti (Ciumuleşti) ot Suciavă / Mătei sin (fiu) lui ot tam. // **Femei sărace**: Dochiţa, săracă / Todosia, săracă. // **Rufeturi**: Preotul Ion ot Ciumăleşti / Sarafima, călugăriţa / Toader, sluga dumisale sânovii (fiii) jitnicerului Vasile Tănasii.

1902: „**Româneşti**, sat pe o coastă de deal, în megieşie cu Ciurul, comuna Ostopceni, plasa Ştefăneşti, judeţul Botoșani, cu o suprafață de 250 hectare și o populaţie de 83 familii sau 387 suflete. Are o pădure de salcie și plopi de vreo 200 hectare; 1 moară de vânt și 2 de apă pe pârâul Saha. Vite: 120 vite mari cornute, 20 cai, 244 oi și 30 porci”[766].

ROMANCĂUŢI

(raionul Hotin, Ucraina).

1770-1772: Satul **Romancăuţi**, ţinutul Hotinului, ocolul Nistrului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[767], **toată suma caselor: 79**. Scădere rufeturi 2: 1 popă, 1 dascăl. Rămân birnici 77. / **Birnicii**: Dumitraş al lui Condria / Ivan Bezcuşcă / Dănilă fiul Babii / Matei al

[766] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 272

[767] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 141, 142

Copţii / Prodan / Simion / Danila / Onofrei / Fedor Copiţă / Hrihor Lopanciuc / Andrei Luchianciuc / Nicolae, moldovan / Gavril fiul lui Luchian / Nicolae Luchianciuc / Costantin / Matei, pânzar / Toader fiul lui Luchian / Tudose / Andrei / Lupul / Mihailo / Ion Şambra / Gheorghe / Iacob / Andrei / Hrihor / Palii / Vasile, rus / Ştefan Cociorvă / Vasile Cazac / Ilco / Nicolae / Şimco, butnariul / Vasile Surdul /Ilco, rus / Alecsa / Vasile Horobeţ / Fedor, pânzar / Fedor Mudrii / Alecsa, butnar / Andrei Roşca / Simion fiul lui Şchiopu / Precup, morariul / Acsenti fiul lui Nişco / Ostahi al lui Mihail / Ivan Botezatul / Pintelei fiul lui Iaţco / Nicolae fiul lui Toader / Alecsa al lui Sâpca / Vasile, rus / Ivan fiul Babii / Hrior Nidovovca / Dumitraşcu, eşanul / Iaţco, rusul / Ivan, rusul / Toader Bahnovianul / Ursache / Ion Moronaş / Ion Supca / Andrei Cadric / Hrior Borodi / Pantelii Ion / Nicolae al lui Pantelii / Nichifor, rus / Ştefan Pişniţa / Ostahe, crâşmar / Mihailo Sapca / Tudose fiul lui Climii / Gavril fiul lui Climii / Grigoraş Furmanici / Andrei Luchian / Onofrei, rus / Simion al lui Prodan / Ichim, vornic / Ivan, vătăman. // **Rufeturi:** Popa Vasile / Iani, dascăl.

ROMÂNI

(sat „unde a fost Başea”, în comuna Români, Neamţ).

1429, iunie 3: Întărit de Alexandru cel Bun fiilor lui Oană, vornicul de Suceava şi, ulterior, de Tulova, Lazăr, Stanciul şi Costea, care primeau uric pentru, pe lângă alte sate din viitoarea Bucovina, şi pentru satele

„Gândinţi, la Cobâla… şi pe Orbic, Seliştea, unde este curtea lor, şi Zagoreni, mai sus de Cociman şi **unde a fost Başea**, şi Costinţi, la obârşia Orbicului, şi Moişinţi, la Iucaş, unde a fost vie, şi Plopeşti, la Slatină, şi Dumitreşti, mai în jos de Iaz, şi Cărbuneşti, la Văratic, şi amândouă seliştile lui Drăghici, pe Bistriţa, şi moara… iar la Dumbrava Înaltă satele: unde este vătăman Minco, şi, pe Iubăneasa, la Iaz, şi unde este Stan; iar hotarul lor să fie cât vor putea să folosească destul trei sate; şi peste Prut, la Derenice, zece locuri: unde a aşezat sat Stanco, la Cornul Lâcinului, şi Fântâna Rece, şi unde este Andiaş, şi Bahmatăuţi, şi, pe Ciuhru, sub Horodişte, şi Suhoverhul, unde este Ion al lui Filea; în tot acest hotar să-şi întemeieze zece sate; şi satul Spărietului, la obârşia Dobromirei, cu vechile şi dreptele hotare; şi, pe Prut, zece locuri, să-şi întemeieze zece sate de această parte a Prutului; iar hotarul acestor sate care sunt pe Prut să fie anume de la Unghiul Strâmt, care este mai sus de satul lui Ivan Şurinschi, apoi în jos pe Prut, până la balta care se cheamă Ochiul, apoi drept la Pârâul Sărat, apoi în sus pe Pârâul Sărat, până la pârâul care se cheamă Dobromira, apoi pe Dobromira în sus, până la Unghiul Strâmt, pe Prut; acesta le este tot hotarul”[768].

1442, februarie 24: Întărit de Ilie şi Ştefan logofătului Costea, care cumpărase de la Oancea şi Ilea, fiii lui Stănigă, „jumătate din Gocimăneşti, care a fost partea lui Ilea, pe care i-au dat-o de bunăvoia lor Andriiaş şi Ciorra… Iar hotarul acestui sat să fie din toate părţile

[768] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 90, pp. 134-136

după hotarul vechi, pe unde au folosit din veacul veacului”[769].

1623, noiembrie 24: Întărit de Radul voievod, după împărţirea moşiilor, între urmaşii lui Seachil, când s-a convenit şi „s-a venit în partea slugii noastre Dumitraşco Seachil şi a cneaghinei lui Nastasia satul **Seliştea Rusii** (Selişte, Neamţ) şi satul **Bârjovenii** (comuna Secuieni, Neamţ) şi **Feleştii** (inclus în Brănişteri, Neamţ); iar în partea lui Tofan Seachil şi a surorii lui Todosia s-a venit satul **Gocimani** (Goşmani, Neamţ) şi satul **Arămeştii** (comuna Bahna, Neamţ) şi **Seliştea Rumânii** (Seliştea, Neamţ)”[770].

1625, martie 16: Întărit de Radul voievod cneaghinei Candachia Gligoroaie din **Steţcani** (Teţcani, Iaşi), în baza unui zapis de mărturie de la de la fostul sulger Savin, diacul Costin şi Tofan din **Gocimani** (Goşmani, Neamţ), de la diacul Onciul din **Itrineşti** (comuna Mărgineni, Neamţ), de la diacul Ştefan din **Hociungi** (comuna Hociungi, Neamţ), de la diacul Dumitru din **Plopeşti** (inclus în Mărgineni, Neamţ), şi de la Popa din **Negriteşti** (Negriteasca, Neamţ), „scriind în acel zapis că a venit înaintea lor Iuraşco, nepotul lui Goe… şi a vândut partea lui din satul **Cărbuneşti** (lângă Goşmani, Neamţ), ce este în ţinutul Neamţ, şi din sat, şi din câmp, şi cu o casă a lui Costin… Candachiei, pentru 26 taleri, bani buni”[771].

---

[769] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 218, pp. 305-307

[770] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 131, p. 179

[771] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 294, pp. 363, 364

1774, iunie: Satul **Românii**, ţinutul Neamţului, ocolul Bistriţei, după recensământul lui Rumeanţev[772], avea **toată suma caselor 204**. Scădere rufeturi 117: 5 popi, 6 mazili, 15 văduve, 39 ţigani, 52 case pustii. Rămân birnici 87. / **Birnici:** Ion, morar / One Bâtcă / Toader sin (fiu) lui Ion Roman / Nica, cărăuş / Ştefan, morar / Radu Darii / Tudosă Duca / Grigore, rotar / Toader fiul lui Gheorghe / Grigore, pas / Grigoraş Mustiaţă / Vlad, rotar / Mihai, rotar / Muşan, rotar / Ioniţă Stănislav / Ion Başba / Toader, bărbier / Toader, olar / Ion Marghitan / Ion, gălăţean / Neculai, crav / Drăgan, muntean / Toader, crâşmar / Grigore Bran / Toader Ontilă / Vasile, pâslar / Lupu, vornic / Manolachi Marghitan / Gheorghe, chelar / Pentelei Costantin / Ion, păscar / Toader, trăistar / Vasile, vornic / Simeon Lefter / Ion Ule / Lupul Borş / Andrei Galeroi / Neculai, grădinar / Gavril Bran / Costantin Hăciungu / Apostol, rotar / Gheorghe, arman / Mihai, chelar / Vasile Crăian / Vasile Chiper / Nechita, crav / Ursache / Ştefan Bratu / Iosip, ungurian / Vasile, văcar / Obreja, herghelegiu / Costantin Păcală / Vasile Săcară / Coman Jirebie / Radu Gaură / Gheorghe, mocan / Andronache Oance / Jinca, mocan / Radu Bărguţoi / Dumitru, mocan / Stan Aliman / Toader Ochiană / Adam / Opre Arhip / Sava Hoge / Sava Gâde / Grigore sin (fiu) Petre / Ion Isac / Neculai, porcar / Vasile Măzărian / Sterian Vrabie / Sandul fiul lui Isac / Radu, rotar / Ursul fiul lui gălăţean / Ion fiul lui Necula / Neculai Hrişcă / Ştefan fiul lui Grigore / Grigoraş Ioancă / Chiriac zet (ginere) lui Grigoraş / Andrei Vrabie / Floria, harabagiu / Tudorachi / Voicu / Mănăilă sin lui

---

[772] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 32, 33

Dumitru / Niagu, tăbăcar / Ion, mocan. // **Rufeturi:** Popa Ion / Popa Grigore / Popa Costantin / Popa Gavril / Diaconul Neculai / Şerban, mazil / Ioniţă Tiliman, mazil / Toma Tiliman, mazil / Gheorghe Melinte, mazil / Ion fiul lui protopop, mazil / Maria, văduvă / Aniţa / Rucsanda / Măriuţa / Catrina / Aniţa / Nastasia / Maria / Măriuţa / Iliana / Sanda / Maria / Irina / Maria / In (altă) Maria / Gheorghe, ţigan / Ioniţă, ţigan / Vasile, ţigan / Costantin, ţigan / Ion Caşu, ţigan / Prodan, ţigan / Vasile, ţigan / Gheorghe, ţigan / Costantin, ţigan / Miron, jude / Stan, ţigan / Luca, ţigan / Ion, ţigan / Vasile, ţigan / In (alt) Vasile, ţigan / Ion, ţigan / Ion, jude / Marco, la fel / Toader, la fel / Ion, ţigan / Andrei, jude / Neculai, vezeteu, ţigan / Grigore, vezeteu, ţigan / Vasile, porcar, ţigan / Ursul, ţigan / Simeon, ţigan / Vasile, zlătar / Iftimi, la fel / Ioniţă, la fel / Ştefan, la fel / Ioniţă, ciobotar, ţigan / Badiul, jude / Stoica, ţigan / Gheorghe Avram / Pavăl, ţigan / Maria, ţigancă / Ioana, ţigancă / Gafiţa, ţigancă / Nastasia, ţigancă. // **52 case pustii**.

1902: „**Români**, sat în judeţul Neamţ, plasa Bistrița, comuna Siliştea, situat spre vest de satul Siliştea, de care se desparte printr-un iaz. Are o întindere de 1.308 hectare 72 ari, cu o populație de 150 familii sau 520 suflete, şi o biserică, deservită de 1 preot și 3 eclesiarhi. Vite: 100 boi, 105 vaci, 30 junci, 39 cai, 396 oi şi 31 râmători”[773].

[773] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 273

ROMÂNI

(fostul sat Rumâni, lângă şi contopit cu Băcani, Vaslui).

1546, aprilie 19: Întărit de Petru Rareş voievod vornicului Efrim Huru (Hura), care cumpără, cu 400 zloţi tătăreşti, de la Lazor sin (fiu) Iuga, de la nepotul său Mogâldea, feciorul lui Iştoc, şi de la Grozav, feciorul Sofiicăi, „jumătate de sat **Rumâni**”, iar de la Andrii Eşanu şi fratele lui Dragosin, de la nepoţii lor Iuraşco, Anna, Ileana şi Mărina, feciorii lui Arpaş, şi de la nepoţii lor Varvara, Mărica şi Ilisafta, feciorii lui Vreamiaş, cu 350 zloţi tătăreşti, cealaltă „jumătate de sat **Rumânii**, ce-i pe Smila”. Tot atunci, Efrem Hura cumpără de la Ilinca preoteasa, cu 200 zloţi tătăreşti, „a patra parte de sat **Zmeiani**”[774].

1628, decembrie 10: Întărit de Miron Barnovschi voievod Vărvarei, fiica lui Telea stolnic, şi ginerilor ei Buciumaş pitărel şi Zaharia diac, după ce s-au pârât la Divan cu Ionaşco Marmure, cu fratele lui Mierea uricar, cu cumnatul lor Toader, cu Albul, cu Efrim „şi cu alţi răzeşi ai lor pentru nişte mori pe pârâul Smila, zicând Ionaşco Marmure… că ei au jumătate la apa Smila. Iar Vărvara a arătat un ispisoc de pâră şi de ferie (taxa domnească de judecată) de la Eremia Movila voievod, că s-a pârât Vărvara, fiica lui Telea stolnic, cu Toflea Murgoci, Nechita aprod, Molodeţ şetrărel, popa Gavril – ginerele lui Gherman, şi cu alţi răzeşi ai lor pentru satul

[774] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 33, pp. 46, 47

Rumâni (lângă Băcani, Vaslui) şi pentru jumătate din satul **Zmiani** (Zmeiani, lângă Băcani, Vaslui) şi a rămas… că a cumpărat tatăl ei, Telea stolnic, de la Efrim Huru, fost mare vornic, acest sat Rumânii şi jumătate din satul Zmiani şi cu tot venitul”[775].

1632, aprilie 18: Cartea de împuternicire a lui Alexandru Iliaş voievod, dată lui Ionaşco de **Zmiiani** şi fraţilor săi, „ca să fie tare şi puternic a-şi ţine şi a-şi apăra ale lor drepte moşii ce au ei, satul **Românii** şi cu vad de moară şi jumătate de sat **Zmiani**, iar cu vad de moară în Smila şi în Bogdana, şi satul **Donceştii**, ce sunt pe apa Covurluiului, şi a patra parte de sat de **Strâmba**, să ţie pe hotare bătrâne, pe unde s-au ţinut din veac”[776].

1632, mai 1: Întărit de Alexandru Iliaş voievod lui Ionaşco de Zmeiani, după o pâră a acestuia şi ale fraţilor săi Ursul şi Dumitraşco, feciorii lui Buciumaş, cu Albul, Drăgan, Efrim, Toader şi alţi răzeşi, „zicând înaintea domniei mele cum le-au astupat o moară din apa Smilei, ce au ei jumătate de apă cu **Rumânii**, iar jumătate de apă au ei cu **Zmeianii** şi cu dânşii, şi lor li se vine a patra parte, şi ei le-au astupat moara, însă vor să ţină şi ei jumătate şi nu li se vine”[777].

1632, iulie 4: Întărit de Alexandru Iliaş voievod fraţilor Ursul şi Ionaşco, şi alt Ionaşco cu fraţii lui, care „au pârât de faţă, înaintea noastră, pe Simion Gheuca mare medelnicer, pentru o bucată de loc în susul satului

---

[775] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 444, pp. 608-610

[776] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 25, pp. 21, 22

[777] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 52, pp. 57, 58

Rumâni (Români, contopit cu Băcani, Vaslui), spunând că le-a făcut mare asuprire şi că le-a luat acea bucată de loc fără drept, şi au arătat un zapis de la el, cum s-au mai pârât încă, de ceva timp, tot pentru acea bucată de loc, şi s-au împăcat şi s-au înţeles să nu mai pârască, iar acum nu s-a ţinut de acea tocmeală şi de zapisul lor"[778].

1632, iulie 5: Zapisul marelui medelnicer Simion Gheuca, în care mărturiseşte că, după ce a „avut pâră înaintea dumisale domnului cu Ionaşco, şi cu Ursul, şi cu alţi fraţi ai lor, pentru o bucată de loc şi pentru o poiană ce este deasupra **Românilor**", iar voievodul i-a trimis pentru stabilirea hotarului pe Gorgan vornicul şi pe Maftei Roşca din **Bârlad**, care „au aflat cum acea bucată de hotar, deasupra Românilor, este a lor dreaptă moşie", s-a „împăcat cu dânşii ca să-şi ţină ocina, că eu n-am avut nici o treabă"[779].

1651, februarie 8: Ursul din satul Zmiani, feciorul Irinei, nepotul Vărvarei, strănepotul Telei ce a fost stolnic, dăruieşte „jumătate de sat de **Zmiani**, partea mea, cu jumătate iaz cu moară şi cu casele mele din Zmiiani, şi din satul întreg din **Romăni**, dinspre apus, aşijderi, din gura Iugei, din satul **Stâmba** dinspre Tutova…dumisale Enachi al lui Gavril Păladi şi dumisale Toade Păladi, pentru sufletul celor ce le-au agonisit şi pentru sufletul nostru… şi s-au prilejit Scarlet din **Zoriliani**, Apostolache, Bejan Gheuca, Ionaşco sin (fiu) Drăgan, Dumitraşcu Buciumaş, frate-meu Căzacul ot **Zmiiani**, popa Gavril cel domnesc, popa Chiriiacu, duhovnicul meu din

[778] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 141, pp. 178-180
[779] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 144, pp. 182, 183

Bârlad, Antohie Costache, Constantin Bujoranul, Neculai Bujoran, Constantin Ţopa pârcălav şi Ionaşco Ţopa ot **Bârlad**, şi Pavăl Surlă din **Ghergheşti**"[780].

1651, iulie 5: Întărit de Vasile Lupu voievod Pălădeştilor, care „au arătat un zapis de la Ursul aprodul din **Zmieni**, feciorul Irinei, nepotul Varvarei, strănepotul lui Teli fost stolnic, precum… a dat şi a dăruit cu limbă de moarte partea lui de moşie din jumătate de sat **Zmienii**, ce este pe Smila, şi iarăşi, din tot satul **Românii**, partea lui… asemenea şi din satul **Strâmba**… asemenea şi din locul de prisacă din satul **Mânzeini** (Mânzaţi), de este lui dreaptă ocină şi dăruire de la Avram Mânzatul. Toate acestea le-a dat şi le-a dăruit Pălădeştilor pentru sufletul părinţilor lui"[781].

1676, octombrie 6: Sofiica, fata Zahariei din Ghergheşti, dăruieşte „nepoţilor mei, feciorii Acsiniei, lui Gavril şi Mălancăi… partea mea de moşie din satul **Ghergheşti**, şi din satul **Zmianie**, şi din **Români**, de pe apa Smilei, şi din satul **Strâmba** şi din **Coţmăneşti**, de pe apa Tutovei, şi din satul **Donceşti**, de pe apa Covurluiului… dinaintea preotului Ştefan, Dionisie călugărul, Gheorghe feciorul lui Maftei Biniei şi Petre feciorul lui Andrei de **Ghergheşti**, Irimia feciorul lui Constantin Giuncu de **Tătăreni**, Iosip de **Oneşti**, şi alţi mulţi"[782].

1720, octombrie 26: Stamati pârcălabul, feciorul lui Gavril, vornic de gloată ot **Ruşi**, vinde fostului mare

---

[780] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 72, 73

[781] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 42, pp. 58, 59

[782] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 71, pp. 117, 118

spătar Păladi „jumătate de sat **Români**, ce-i pe apa Smilii, din jos de Băcani, ot Tutova; care îmblă acet pol sat pe 5 bătrâni, deci 3 bătrâni sunt Arsinia, moaşa (bunica) noastră, Sohiica, sora moaşei noastre, şi Măricuţa Fulgeroae, tij (la fel) soră; dintr-aceşti 3 bătrâni, am vândut pol (jumătate), care este partea părinţilor mei, iar pol dintr-aceşti 3 bătrâni rămâne lui Ion Ciornei diacul, ce-a ţinut pe vară-mea Ancuţa, fata unchiului meu Pascal căpitan; şi am mai vândut un bătrân, al Cazacului, frate moaşă-mi, care acest bătrân este cumpărat chiar de tatăl meu… / Osebit de aceştia, am mai vândut pol de sat din **Zmiiani**, ce împărţim cu Buciumăşeştii, ce ţin **Buciumăneştii** pol şi noi pol, din apa Smilii, dinspre răsărit, ce trece peste apa Bogdănii, ce se împarte, ca şi Românii, pe 5 bătrâni: şi am vândut 2 bătrâni pol (şi jumătate), partea noastră, şi 1 bătrân pol, şi rămâne lui Ciornei 1 bătrân, danie de la Ursul; la fel, am vândut, din partea Buciumăşeştilor, partea Chialsii, sora lui Tănasă Buciumaş, care ne este danie”[783].

ROPCEA

(pe Sireţel, Bucovina, Ucraina).

Într-un uric din **18 februarie 1448**, în care se menţionează satul Storojineţ pe Siret, se face precizarea „mai sus de Rubcea”.

1691: „În al șaselea an al domniei lui Cantemir Vodă, coborâtu-s-a craiul Sobeţchi, cu oşti grele, iar în

[783] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene,* III, Bârlad 1915, doc. 54, pp. 73, 74

Țara Moldovei, fiind îndemnat și de munteni, de Brâncovanul, după cum era învăţat ca să facă rău acestei țări, de se acolisie de dânsa totdeauna, pe cum şi mai pe urmă, de-au adus şi pe moscali, cu faptele lui. Care, Dumnezeu, pentru suspinurile săracilor, i-au plătit de s-au stâns pomenirea lui cu totul. Ş-au venit craiul cu obuzul, pe la Botăşeni şi prin Cotnari, până la Târgul Frumos, şi de la Târgul Frumos iar s-a întors la țara lui, că era vreme de toamnă. Și atunci, întorcându-se, au lăsat oaste cu bucate în cetate, în Neamț, și-n Suceava, în mănăstirea armenească, şi-n Agapia, în mănăstire, şi-n Săcul, şi-n Câmpulung, şi-n Hangu. Şi când a ajuns cu obuzul pe Siret, pe la Ropcea, aşa i-a lovit o ploaie cu ninsoare, de i-a ţinut acel viscol vreo trei, patru zile, de-a murit oastea mai bine de jumătate, îngheţată şi leşinată, că era pe la noiemvrie. Iar caii le-u murit toți din obuz, de le-au rămas carele şi caretele, şi puşceli (tunurile – n. n.) toate la Ropcea. / Zic că nici craiul mai n-a fost având cal, să-ncalece. De-abia a mers până la Seletin, că i-a fost lovit mânia lui Dumnezeu, de nu era numai viscolul, ci-i lovise și o boală, de mureau şi oameni, și cai. Și la anul a trimis, din Țara Leşească, de-au luat puşcele de la Ropcea”[784].

1707: În 3 iulie 1707, Sofronia, jupâneasa lui Ion Cuirar, fata lui Strătulat Volcensci, care primise danie, de la unchiul ei, Vasili Ropceanul, o jumătate „din sat Ropce”, vindea acea moşie, pentru 55 lei, vărului ei; Vasili Ropceanul.

1721: Până în 1721, satul Ropcea aparţinuse lui Vasile Ropcean, cel care stăpânea şi Şcheia. Ropceanul a împrumutat nişte bani (100 lei turceşti, în 10 iunie 1720) de la episcopul Calistru al Rădăuţilor, cel care „s-a ocupat

---

[784] Neculce, Ion, *Letopisețul Țării Moldovei*, Chișinău 2011, p. 149

mult cu afaceri băneşti”, şi, cum Ropcean nu putea plăti datoria şi camăta, adică 147 lei turceşti, în 27 mai 1721, egumenul l-a lăsat fără cele două sate.

1724: „Zapisul lui Toader Paholce, dat la mâna lui Ştefan, vornicul de Cândeşti, precum i-a dăruit a patra parte de Ropce, din jos, din anii 7232 (1724)”[785].

1736: „Un hrisov scurt de la Grigorie Ghica din 26 iulie 7244 (1736), prin care supune vecinii din Ropce mănăstirii Putna”[786]. „Carte domnească de la Grigorii Ghica voievod, dată lui Macarie, Igumenul de Putna, ca să stăpâniască vecinii din Ropce, din anii 7244 (1736), Iulie 27”[787]. „Mănăstirea posedă un hrisov din 26 iulie 7244 (1736), prin care i se supun vecinii din Ropcea”[788].

1741: „Carte domnească de la Grigorii Ghica voievod, către vel căpitan de târgul Siretului pentru o moară de la Ropce, a mănăstirii Putnii, ce au făcut-o un preot, pe locul mănăstirii, şi au dat-o danie mănăstirii, din anii 7249 (1741) Ghenarie 15”[789].

1756: „Zapisul lui Vasile Ropceanul, dat la mâna lui Calistru, episcopul de Rădăuţi, cum i-a făcut sfinţia sa bine, de i-a dat 100 lei bătuţi, de s-a scos din robie, şi cum a pus zălog la sfinţia sa a patra parte de sat de Ropce, şi cu vecini, la vade adică, Martie din zece zile, până

---

785 Dan, Dimitrie, *Mănăstirea şi comuna Putna*, Bucureşti 1905, p. 187

786 Dan, Dimitrie, *Mănăstirea şi comuna Putna*, Bucureşti 1905, p. 94

787 Dan, Dimitrie, *Mănăstirea şi comuna Putna*, Bucureşti 1905, p. 187

788 Dan, Dimitrie, *Mănăstirea şi comuna Putna*, Bucureşti 1905, p. 22o, subsol

789 Dan, Dimitrie, *Mănăstirea şi comuna Putna*, Bucureşti 1905, p. 188

la Sfânta Maria, iar nedând banii la zi însemnată, să fie această moşia şi cu vecini veşnică a sfinţii sale”[790].

1760: „Carte domnească de la Ioan Teodor voevoda, dată lui Costân, feciorul lui Ştefan Cotruţă, ca să stăpânească a patra parte din Ropce, partea din jos (unde este acum partea mănăstirii), din anii 7268 (1760) Iulie 7”[791].

1762: „Mărturia hotarnică de la Vasile Buhăescul şi de la Lupul Hadânbul, vornic de poartă gospod, cum au hotârit această moşia Ropce, 7270 (1762)”[792].

1772: Recensământul lui Rumeanţev[793], din 1772-1773, înregistrează la Robcia din Ocolul Berhometelor „40 – toată suma caselor”, însemnând 2 mazili, 2 ruptaşi, 2 panţiri, 2 popi, 2 femei sărace şi 30 birnici.

1775: Sat vechi răzeşesc, Ropcea mai avea, în 1775, 5 mazili, la care se adăugau 2 popi şi 45 familii de ţărani. Printre mazilii satului Ropcea se numărau, Ursachi Sorocianul, Ion Coşătianul şi Iordachi Alcazi.

1776: Partea de sat a lui Ioniţă Sorocianul şi Ştefan Sorocianul, nepoţii lui Toderaşco Sorocianul şi ai Mariei, va reveni, în 18 noiembrie 1776, copiilor lui Ioniţă Sorocianul, Tudurachi, Gheorghi, Constantin, Marica şi Irina, şi fetei lui Ştefan Sorocianul, Soltana.

1782: În 25 ianuarie 2782, în faţa Comisiei cezaro-crăieşti de delimitare a proprietăţilor în Bucovina, „s-

---

790 Dan, Dimitrie*, Mănăstirea şi comuna Putna*, Bucureşti 1905, p. 187

791 Dan, Dimitrie*, Mănăstirea şi comuna Putna*, Bucureşti 1905, p. 188

792 Dan, Dimitrie*, Mănăstirea şi comuna Putna*, Bucureşti 1905, p. 188

793 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 336

au înfăţişat egumenul mănăstirii Putna, cu numele Ipasaf ieromonah, pe care l-a chemat comisiunea, cu eclesiarhul aceleiaşi mănăstiri, anume Atanasie: **Întrebare:** Quo titulo posedă mănăstirea Putna a patra parte din Ropce? **Răspuns**: Mănăstirea a primit a patra parte din Ropce în dar, de la episcopul Calistru, care a murit, pe cale, când se întorcea de la Iaşi. Mănăstirea însă n-are o carte de danie de la binefăcător. Afacerea acestei pătrimi este asemenea celei mai sus amintite a satului Terebleşii. **Să se noteze**: Mănăstirea posedă un zapis de la proprietarul acestui sat, de la care l-a cumpărat episcopul Calistru. Acest zapis se află aicea, sub No. 124. **Întrebare**: Posedă mănăstirea o hotarnică pentru această pătrime din Ropce şi de când posedă în linişte această pătrime din Ropce? **Răspuns**: O hotarnică pentru această pătrime se află, însă răzeşii din Iordăneşti şi-au împropriat această pătrime şi zic că ea ar fi în hotarul lor. Acum, pe timpul când era dl general baron Spleny în ţară, a avut mănăstirea o ceartă pentru hotar cu aceşti răzeşi, care s-a finit prin o hotărâre făcută de căpitanul şi directorul Schmiedebauer, hotarele s-au îndreptat şi mănăstirii Putna i s-a ajudecat partea ei, cu toate acestea mănăstirea, până astăzi, nu posedă nimic şi răzeşii posedă această a patra parte de sat. **Să se noteze**: Hotarnica, făcută înainte de 20 ani, la poruncă domnească, se află aice, sub No. 125, şi promiţând egumenul şi hotărârea directorială, pe care n-a luat-o cu sine, aceasta se va alătură aicea, sub No. 126”[794].

1782: În 16 septembrie 1782, în faţa Comisiei cezaro-crăieşti de delimitare a proprietăţilor în Bucovina, Ursachi Sorocean, Iuon Cozma, Manole Borce şi Nicolai

[794] Dan, Dimitrie, *Mănăstirea şi comuna Putna*, Bucureşti 1905, pp. 251, 252

Morţun declarau că stăpânesc, împreună cu rudele lor, trei sferturi din satul Ropce, moştenite de la ginerii lui Sorocean, Constantin Alcazi şi Constantin Coşotan. În 1 iunie 1785, toţi stăpânii din Ropcea aveau să se învoiască asupra stăpânirii părţii de jos a satului de către Ursachi Coşotianul şi de cumnaţii lui, Iuon Cozma şi Manole Borce.

1785: În 17 august 1785, Lupul Sorocean, feciorul lui Vasile, dăruia vărului său, Ursachi, feciorul lui Mihalache Grec, o treime din Poiana Sârbii.

1835: În 3 februarie 1835, Ioniţă şi Zoiţa Brahă dăruiau fetei lor, Aniţa, jupâneasa lui Antohi Sorocean, partea lor din Ropcea, printre martori aflându-se şi parohul Mihail Palievici. Sorocenii obţinuseră părţile din Ropcea, la schimb, de la Iuon Ropceanul.

1864: Biserica Adormirii Sfintei Maria din Ropcea a fost construită în 1864, pe locul bisericuţei din 1786, slujită, în 1843, când avea 1.142 enoriaşi, de parohul Mihail PALIEVICI, patron bisericesc fiind Nicolai de BARBUL. În 1876, parohul Emanuel PALIEVICI păstorea peste 1.676 suflete, patron bisericesc fiind Ioan de BARBUL. În 1907, patroni bisericeşti erau baronii Nicolai şi Natalia HORMUZACHI, Nicolai cavaler de FLONDOR şi evreul Herzl ACHNER, paroh fiind tot Emanuel PALIEVICI, născut în 1836, preot din 1863, paroh din 1873, iar cantor, din 1900, George ANTONOVICI, născut în 1828.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Storojineţ – **Storojineţ** (Curte districtuală), Banila Moldovenească

pe Siret, Broscăuţi, Budeniţ, Cireş cu Opaiţ, Ciudin cu Neuhütte (coliba nouă), Davideni, Igeşti, Iordănești, Camenca cu Petriceanca, Carapciu pe Siret cu Hatna, Comareşti, Comareşti Camerale cu Althütte (coliba veche), Crasna-Ilschi cu Glashütte (fabrica de sticlă), Cupca, Panca, Pătrăuţi pe Siret, Prisăcăreni, **Ropcea**, Suceveni sau Pomeşti, Zadova"[795].

1882: Volumul 8, Raport anual pentru 1881. Pagina XI. (**Tumuli, morminte megalitice, descoperire de aur**). „Conservatorul Gutter a raportat recentele sale cercetări arheologice în Bucovina, în special în vechiul castel din Suceava. S-a remarcat raportul aceluiași conservator despre tumulii din Pătrăuţi (Petrouts), Siret (Sereth), Corceşti (Korczeschti) și Ropcea (Ropcze), precum și un alt raport, despre așa-numitele morminte megalitice, găsite la Jankulberg (Dealul lui Iancu) și despre un depozit de aur, găsit la Hatna"[796].

1892: Informatori ai lui Simion Florea Marian, pentru documentarea studiilor sale folclorice[797], au fost și „studinții gimnaziali Iancu de Cuparencu și Em de Cuparencu, din Ropcea".

1894: Din 1894, funcţionau, la Ropcea, două şcoli cu câte 2 clase, iar din 1900, şi o şcoală cu o clasă[798].

---

[795] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich*, Wien 1869. pp. 158-161

[796] Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893,*Czernowitz 1893, pp. 45-71

[797] Marian, S. Fl., *Înmormântarea la români*, București 1892, pp. 29, 52, 53

[798] SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 33, 1876 p. 70, 1907 p. 149

1896: În 1896, „familii de răzeşi şi mazili sunt în Ropcea: Sorocean, Ianovici, Braha, Semaca (numele rusificat al familiei Şeptilici – n.n.), Jancoschi, Borcea, Onciul, Cuparencu, Volcinschi şi multe altele. Biserica din Ropcea este făcută de răzeşi, şi cele două şcoale comunale, cu limba românească a învăţământului, se află în două case de răzeşi, anume una la domnul Georgi Volcinschi şi una la domnul Dimitrie Sorocean. Portul fraţilor răzeşi şi mazili din Ropcea este cel românesc din vechime”[799].

1900: Din conducerea nou înfiinţatei Societăţi a Mazililor şi Răzeşilor din Bucovina făcea parte şi „**Eudoxiu Daşchievici**, primar comunal în Ropcea”[800].

1906: „Miercuri, în 7 Noiemvrie 1906, a răpausat, în Ropcea, în etate de 65 de ani, doamna Veronica de Cuparencu, născută de Braha. Repausata e mama dlui profesor Ioan cav. de Cuparencu, din Cernăuţi, şi a dlui adjunct de la tribunalul din Câmpulung Dr. Em. cav. de Cuparencu”[801].

1906: „Din Ropcea primim o corespondenţă mai lungă, iscălită de peste 20 de locuitori, că nume bun din comuna aceasta, prin care se exprimă părintelui exarh (Emilian – n. n.) Palievici mulţumită pentru atitudinea sa hotărită în consiliul comunal faţă de încercările proprietarului Achner de a câştiga pentru sine o parte din toloaca

---

[799] DEŞTEPTAREA, Nr. 2/1896, p. 14

[800] *Gazeta Mazililor şi Răzeşilor bucovineni*, Anul I, Nr. 1, bilunar – proprietar şi editor: Prof. Dr. Iancu cav. De Cuparencu; redactor responsabil: Teofil cav de Manescul; tipografia lui E. Kanarski, Cernăuţi, 18 noiembrie 1910, pp. 4-7

[801] *Apărarea Naţională*, Nr. 11, Anul I, duminică 11 noiembrie stil nou 1906, p. 3

sătească. Atragem atenţia comitetului ţării asupra încercărilor lui Achner de a se îmbogăţi pe seama comunei"[802].

1907: „Vineri, în 29 martie 1907, a repausat, în Ropcea, soţia învăţătorului superior din loc, Paulitia Reuţ, născută Cernăuţean. Înmormîntarea va afla loc duminică, în 31 martie"[803].

1907: „Deputatul naţionalist dl Dr. Constantin Isopescul-Grecul a ţinut, Dumineca trecută, în 25 august, la Banila moldovenească, Miercuri în 28 august, la **Ropcea** iar astăzi, Duminecă, la 1 septemvrie, ţine la Boian o adunare electorală. Primirea ce-a avut-o, atât în Banila, cât şi în Ropcea, a fost grandioasă şi la ambele adunări poporul, adunat cu miile, i-a votat deplină încredere. În Ropcea, a fost dl deputat sărbătorit ca un rege. La hotarele comunei, a fost întimpinat de primarii comunelor învecinate cu pâine şi sare şi condus cu un alai de sute călăreţi la locul de adunare, unde s-a fost strâns popor ca la zece mii. Nu puţin mai grandioasă va fi primirea şi la Boian"[804].

1907: Din Comitetul național districtual Storojineț făceau parte „părintele Em. Palievici, Eud. Dașchievici, M. Reuț, învățătorul superior Vasile Canțer și Emilian Antonovici din Ropcea"[805].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Ropcea**, comună rurală, districtul Storojineţ, aşezată pe

---

[802] *Apărarea Națională*, Nr. 24, Anul I, joi 27 decembrie stil nou 1906, p. 3
[803] *Apărarea Națională*, Nr. 25, Anul II, joi 4 aprilie stil nou 1907, p. 3
[804] *Apărarea Națională*, Nr. 62 și 63, Anul II, duminică 1 septembrie stil nou 1907, pp. 5 și 6
[805] *Apărarea Națională*, Nr. 21, Anul II, joi 21 martie stil nou 1907, p. 3

ambele maluri ale Siretului, între Iordăneşti şi Storojineţ. Suprafaţa: 17,30 kmp; populaţia: 2.021 locuitori români, de religie gr. or. Se compune din vatra satului, cu o populaţie de 1.934 locuitori, şi din cătunul Slobozia-Ropcea. Este lângă drumul districtual Storojineţ-Petriceanca; haltă de drum de fier a liniei Berhomet-Hliboca; are 2 şcole primare, o sală de lectură, „Deşteptarea", şi o biserică parohială, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului". A patra parte din Ropcea, fostă înainte a mănăstirii Putna, aparţinea, la anul 1776, împreună cu celelalte 8 părţi, mazililor Ursache Soroceanu şi Ursache Coşcoteanu. Aceasta comună este pomenită într-un hrisov, datând din anul 6956 (1448), ceea ce înseamnă că întemeierea ei este foarte veche. La 1691, a fost nimicită aci, printr-un mare viscol, armata lui Sobieschi, care se întorcea, pe vreme de iarnă, din vestita expediţie de jaf, întreprinsă în ţara Moldovei. Viscolul cumplit înămoli aci tunurile şi carele de muniţie ale regelui lacom, încât trebui să le lase acolo, până în primăvară şi să-şi salveze viaţa cu oamenii săi. Din aceştia, au pierit, totuşi, destul de mulţi în acea iarnă geroasă, iar alţii s-au pribegit pe la locuitorii din apropiere. De acolo va fi rămas, desigur, şi vorba care mai există încă şi astăzi: „De la Ropcea, mai la vale, umblă foametea călare". Între locuitorii Ropcei, ce se ocupă mai toţi cu lucratul pământului, creşterea vitelor şi parte cu pescuitul, sunt multe familii cu nume polon, care, deşi cu totul romanizate, arată destul de clar originea lor, mai ales că şi se pretind a fi de neam (şleahtă leşească). Populaţia se ocupă cu agricultura şi cu creşterea vitelor. Comuna posedă 191 hectare pământ arabil, 361 hectare fânaţuri, 15 hectare grădini, 554 hectare imaşuri, 1.057 hectare păduri. Se găsesc 162 cai, 915 vite cornute, 150 oi, 270

porci, 120 stupi de albine. **Ropcea-Achner**, moşie, cu administraţie specială, districtul Storojineţ. Suprafaţa: 7,79 kmp; populaţia: 148 locuitori ruteni, izraeliţi, poloni şi câţiva români; religia gr. cat., mozaică, rom. cat. şi gr. or. Moşia aceasta forma, la 1776, împreună cu Ropcea-Barbulu, o singură moşie, proprietate a mănăstirii Putna. **Ropcea-Barbu**, moşie, cu administraţie specială, districtul Storojineţ. Suprafaţa: 6,04 kmp; populaţia: 116 locuitori, români în majoritate, de religie gr. or. şi mozaică. Moşia aceasta, împreună cu Ropcea-Achner, forma, la 1776, o singură moşie, proprietate a mănăstirii Putna"[806].

1911, Em. Grigorovitza: „În josul Siretului, cam spre amiazăzi, odată cu drumul ce duce, de-a lungul grădinii şi curţilor familiei boiereşti a Flondorenilor, dai, la o depărtare de jumătate de ceas, de alt sat frumos, cu multe amintiri din trecutul Bucovinei, satul Ropcea. De pe o ridicătură de deal lină, aripată, pe amândouă laturi, cu câte o rarişte de stejari umbroşi, drumul porneşte repede, la vale, şi dă în vatra satului răzăşesc de odinioară. / Despre dealul acesta ştiu letopiseţele Moldovei, ba ştie şi cântecul poporului, că iată cum sună stihurile Moldovencei, ce coboară, cu legăturica de vreascuri, din pădure, către cărăruşa satului: // De la Ropcea, până-n deal, / Cade Leahul de pe cal; / Iar din Ropcea, mai la vale, / Umblă foametea călare"[807].

1914-1918: Obolul de sânge pentru Bucovina a fost depus de „Infanteristul **Onofrei Costineanu**, Ropcea, Regimentul 22, rănit; Fruntaşul **Herman Costinean**,

---

806 Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 182, 183

807 EM. GRIGOROVITZA, Cum a fost odată / Schiţe din Bucovina, Bucureşti 1911, pp. 58, 59

Ropcea, Regimentul 22, rănit"[808]; „**Meliton a lui Toader Costinean**, născut în **Ropcea**, la 3 iulie 1885, ar fi murit, la 6 februarie 1918, în Prewoczowska, guvernământul Kurski, Rusia, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Ioanei a lui Meliton Costinean, procedura pentru declararea morţii celui dispărut"[809].

1919: Din **Comisiunea agrară de ocol Storojineţ** căcea parte, ca locţiitor, şi „**Procopie Lunguliac**, agricultor, Ropcea"[810].

1921: „Potrivit dispoziţiunilor art. 12 şi 23 din regulamentul pentru Congresul bisericesc ortodox român al Arhidiecezei Bucovinei, convocat, prin înaltul Decret Regal Nr. 2513 din 17 Iunie 1921, pe ziua de 3 Octombrie, la Cernăuţi, se publică următoarea listă a patronilor bisericeşti particulari, de lege drept credincioasă răsăriteană, îndreptăţiţi la alegerea de 6 reprezentanţi pentru acest Congres: **Flondor Nicu Dr. cav. de**, Cernăuţi, strada Eugen Nr. 4 (Ropcea); **Hormuzachi Alexandru, Dr. baron**, Cernăuţi, strada Iancu Zotta No. 8 (Ropcea); **Hormuzachi Constantin baron**, Ischi (Ropcea)"[811].

1922: Având în vedere concursurile publicate, cererile prezentate şi propunerile făcute de revizorate, Consiliul şcolar al ţării a făcut, în şedinţa din 27 Martie 1922, sub preşedinţia domnului Director general delegat al învăţământului din Bucovina, următoarele numiri, pe

---

808 *Viaţa Nouă*, IV, nr. 182, 4 iunie n. 1916, p. 8

809 *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 9, Cernăuţi 15 martie nou 1921, pp. 98-105

810 *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

811 *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi 21 iulie nou 1921, pp. 64-66

ziua de 1 Aprilie 1922 – **a).** în calitate de învăţători superiori: Alexandru Iancovschi la **Ropcea** m./dr."[812].

1933: „9 Decembrie 1933. În jnd Storojineţ, echipa legionară, condusă de părintele Dumitrescu-Borşa, încă nu fusese arestată. În 9 Decembrie legionarii se concentraseră la cătunul Maidan, din Storojineţ, pe la prieteni ai mişcării. În oraş, toată lumea suspectă era legitimată. Informatori în oraş intrau numai deghizați. Ordine împotriva legionarilor se duseră în toate satele. În dimineaţa zilei de 9 Decembrie, părintele desparte pe legionari în două echipe, una va parcurge Storojineţul, prin cătunul Albovăţ, Ropcea, Pătrăuți de Sus, Igeşti, Ciudei, Crasna, căutând să se întoarcă pe altă cale înapoi. A doua echipă va ajunge până la Adâncata, prin Carapciu, şi se va întoarce. / O echipă de 9 legionari intră în Ropcea. Afară, ger, de nu vezi ţipenie de om pe drum. Legionarii trec cântând. Satul e în duşmănie cu legionarii, e cuzist, nu îi salută nimeni, câte un ţăran se uită mirat şi neîncrezător dintr-o ogradă. / Sunt orele 12 şi băieții au flămânzit, de două săptămâni echipa e în marş necontenit, dar nicăieri atâta opacitate ca în Ropcea. În sfârşit, iată casele răzeşeti. Sărăcăcioase, uneori mai sărăcăcioase decât cele ţărăneşti. Răzeşii nu mai sunt ce au fost odată, dar spiritul de demnitate şi onoare încă nu s-a uitat. / Un flăcău se repede, de undeva, dintr-o uliță și taie drumul echipei: / „Sănătate!”. / „Trăiască Legiunea, Camarade, sunt pe-aici legionari?”. / „Da, sunt, eu şi mai sunt câţiva flăcăi”. / „Bine, unde-am putea noi sta puţin de vorbă?” / „Ştiu eu, să mergem la bunicul”. / „Bunicul dumitale e legionar?”. / „E bătrân, are 71 de ani, dar e om bun şi trebuie să ne primească”. / Alexandru Volcinschi e un răzeş bătrân,

---

812 *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 8, Cernăuţi 21 aprilie 1922, p. 41

vorbeşte molcaluţ, aşa de simplu şi de curat: / „Apoi, voi sunteţi din Garda de fier?”. / „Da, moşule”. / „Dumnezeu să vă deie sănătate, poate că-ți face, odată, dreptate”. / „’om face moşule, trebuie să facem”. / „Ia-n cată, noră şi fă-le ceva de mâncare, c-or fi flămânzi dumnealor!”. / După o oră de odihnă, echipa, întremată, părăsi Ropcea, spre Pătrăuți. / În Ropcea, jandarmii, aflând de trecerea echipei, umblau vârgol să o poată găsi. Dispăruse fără urmă între casele răzeşeşti. Către seară, jandarmii arestară şapte flăcăi, bănuiți a fi conspirat la ordinea de stat. În sfârşit, au aflat că echipa a fost adăpostită la Alexandru Volcinschi. Au fost trimişi doi jaudarmi şi l-au adus la post. / Şeful de post scrie, la masă, protocoale. Bătrânul se apropie de masă: / „Pentru ce m-aţi adus aice, domnule?” / „Crucea şi Dumnezeul mă-ti, să taci, că nu te-am întrebat! O să vă arăt eu vouă, anarhişti ce sunteți. Fundul tembiței vă aşteaptă”. / „D-apoi ce am făcut eu, domnule, bătrânețele mele, da neam de neamul meu n-o avut de lucru cu jandarmii. Lăsați-mă-n pace. Eu mă duc acasă”. / Şi moşneagul dă să iasă. Doi jandarmi se reped la el şi-l leagă cu mânile la spate: / „Aşa, bestie, nu ţi-a fost bine, stai în lanţuri şi taci! Eu să vă spun ce-aţi făcut?”. / Ochii slabi şi supţi ai bătrânului se umeziră: / „Aveţi milă, domnilor, de bătrâneţele mele, de cinstea mea!”. / „Tot nu taci!?”. / Şeful de post sări peste moşneag, îl izbi la pământ şi-l călcă în picioare. / „Aşa, acum duceţi-l în găinărie şi-l închideţi acolo, ăştialalţi rămâneţi aici şi să vă puie dracul să mişte careva, că vă arăt eu vouă!”. / Pe la orele 12, noaptea, protocoalele au fost închise, s-a stabilit că toţi arestaţii au avut legături cu Garda de fier şi, deci, au conspirat la ordinea de stat. / Afară, noaptea de Decembrie stă de pază şi-n noapte

legionarii aşteaptă, legaţi, sentinţa. Alexandru Volcinschi, amorţit, a căzat în noapte şi ger. Nu-l păzea nimeni, căci ştiau toţi că nu va fugi. / În casă, e călduţ şi-i bine. Şeful de post a salvat ordinea de stat. După o zi atât de furtunoasă, acum se odihneşte, liniştit. / 10 Decembrie. Şapte flăcăi din Ropcea sunt trimişi la Storojineţ. În frunte, singurul cu mânile legate, e Alexandru Volcinschi. / „De ce l-aţi legat pe ăsta?”, întreabă comandantul Legiunii de jandarmi, căpitanul Fotino. / „E recalcitrant, să trăiţi!”. / „Bine, duceţi-i la penitenciar”. / Aci, ceilaţi 30 de anarhişti, arestaţi, aşteptau. Nu ştia nimeni pentru ce a fost arestată atâta lume. / „Bătrânețele mele, măi băieţi, pentru ce m-au adus aici? Cinstea mea, sunt bolnav, spuneţi-le să mă lase, că nu mai am mult”. / „Ce putem face noi, moşule, ne va da drumul, că n-are de ce ne ţine. Dar să ştii d-umneata că cea mai mare cinste a vieţii dumitale asta e, că te-au arestat pentru bunătatea şi curăţenia dumitale”. / „Cum?”... / După trei zile, ânţelegea şi bătrânul ce s-a întâmplat. A înţeles toate, nu mai vorbea. Nici nu avea cine să vorbească. A venit comisia de triere şi l-a găsit fără nici o vină. Acasă n-a plecat pe jos. L-au dus cu trăsura. A mai gogit câteva săptămâni. Aşa, bolnav, tot n-a uitat de cei rămaşi în închisoare. În fiecare săptămână, venea, de la Ropcea, nora bătrânului, şi ea văduvă, şi aducea câte un ulcior de lapte şi câte-o pâine. Pe urmă, n-a mai venit. Noi n-am uitat însă nici până azi de Alexaudru Volcinschi. / Am aflat târziu cum s-a sfârşit bătrânul. Legionarii au intentat proces şefului de post. Procesul a fost casat, fiindcă şeful de post executa un act de guvernământ şi, deci, *nu poate fi făcut responsabil*“[813].

[813] Macrin, George, *Moșul Alexandru din Ropcea*, în *Iconar*, Nr. 2,

1941: „Se publică mai jos Lista Nr. 13, de gradele inferioare (trupă), morţi pentru patrie, în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24[814]: **Ionuţ Zaharia**, fruntaş, ctg. 1935, cu ultimul domiciliu în comuna **Ropcea**, judeţul Storojineţ, mort la 6 iulie 1941".

ROŞA sau ROŞIŞA

(suburbie a Cernăuţilor, Bucovina, Ucraina).

Recensământul lui Rumeanţev[815], din **1772-1773**, înregistrează în „satul Roşişa… 149 – toată suma caselor", însemnând 3 popi şi dascăli, 14 barani, 3 arnăuţi, 6 umblători, 7 călăraşi, 34 scutelnici, 10 văduve, 1 jidov, 6 mazili şi ruptaşi, 65 birnici, aceştia din urmă fiind: Vasile PECHIUL, vornic, Neculai zet ANDON, Ion KHULKO, Vasile, morar, Mihai a ROŞCĂI, Ştefan, hotincian, Neculaiu a ROŞCĂI, Macsim sin GURDUN, Andronic sin olar, Gavril sin DĂNILĂ, Dumitraşcu HOCIAN, Toader zet DĂNILOAE, Grigoraş CRAŞNALIUCHII, Ursul, băjenar, Ştefan, rus, Vasile, hotincian, Eni, hotincian, Prodan, Grigori zet ANDRONI, Enachi, vătăman, Ilie sin AVRAM, Avram, Neculaiu LUPUL, Vasile sin vătăman, Toader brat ego (fratele lui Vasile), Ion GURDUNĂ, Dumitraşcu cumnat lui Ion, Leontii, Simion zet LEONTII, Vasile TERFELE, Vasile RUSNAC, Cozma,

---

Anul III, 1937, pp. 3, 4

814 *Monitorul Oficial*, Nr. 220, 17 septembrie 1941, pp. 5543-5549.

815 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 259

Vasile a IACOBOAEI, Ivan zet COZMII, Petre cojocar, Ion holtei, Constandin sin Ion, Andrei ŢUCAN, Andrieş sin Macsin, Nechifor zet Macsin, Ion a SAFTII, Ştefan rusul, Ion rusul, Ion morar, Neculai rotar, Toader zet ego, Vasile CANTIMIR, Ion rusul, Mihaiu sin URSUL, Vasile văcar, Simion rus, Mitria, Vasile HUPCĂ, Enachi HUPCĂ, Ion SCHIŢĂ, Hrihor rus, Alecsa rus, Fedor rus, Iacob rus, Timoftii, Vasile CHITIC, Neculaiu COVAŞĂ, Mihaiu zet CHITIC, Vasile rusul şi Ion brat ego. / Rufeturile erau pentru baranii din satul Roşişa, deci către strângătorii de biruri: Vasile BRĂDIŞOR, Ştefan, Vasile HUPCĂ, Onofreiu CHISĂLIŢĂ, Georgii CIUHORAN, Vasile ZEAMĂ, Vasile CANTIMIR, Mihaiu, Toader SPIŢĂ, Sandul ŞTUHANE, Tănasii, Toader DABIJA, Ilii IOZIP şi Vasile PITEIU. / Arnăuţi erau Ion, Andrei şi Vasile. / Umblători, deci agenţi fiscali, erau: Ion SARAFICIAN, Vasile sin COZMA, Ion STRĂJAC, Grigoraş STĂNISLAV, Georgii şi Ion ZAMĂ. / Scutelnici stărosteşti erau: Postolachi spoiangiu, Vasile BOTEZAT, Neculaiu olar, Georgii pitar, Iuz olar, evreu botezat, Pavel butnar, Lupul sin ego, Macsin grădinar, Mihaiu vizitiu, şi Iacob botezat. / Ruşii starostelui HERESCU, deci iobagii fratelui episcopului de Rădăuţi, erau: Iacob, Vasile, Ştefan VOIOKU, Pavel, Hrisco, Pricop LEKO, Vasile MELNIK, Mateiu grădinar, Vasile grădinar, Ştefan grădinar şi Ivan rusul. / Călăraşi şi căruţaşi erau: Vasile LOMOŞ, Vasile ciobotar, Simion rus, Marcul rus, Milul rus, Andrei rus şi Petre rus. / Scutelnicii paharnicului LINBO erau: Acsinti grădinar, Sain zet Georgii, Sandul butnar, Georgii DIODIU şi Constandin. / Jidovul din Roşişa era Herşcul jidov orândar. / Preoţi erau: popa Grigoraş, popa Iordache şi dascălul NIŢUL. / Mazilii şi

ruptaşi anilor 1772-1773 erau: Ianăş căpitan, mazil, Lazor sin grecului, ruptaş, Vasile, brat ego, ruptaş, Costandin brat ego, ruptaş, Gavril zet grecului, ruptaş, şi Georgii mătăsar, ruptaş.

1774: „Acest suburbiu era, în 1774, sat şi avea 11 familii (În 1776, 146 familii, şi anume 5 Mazili, 2 preoţi, 113 ţărani, 5 umblători, 1 Arnăut, 20 barani. În 1779, avea 204 familii; în 1784, 223). / Aşezat în partea sud-vestică, de la Cernăuţi, culminează, spre nord-vest, în dealul Cecinei (Ţeţinei). / Cetăţuia Cecina e zidită cam între anii 1211-1259, de cavalerii ordinului german Ioaniţi. / Cu privire la Cecina, care e, acuma, numai o ruină, sunt următoarele de observat: / Într-un uric de pe timpul lui Vodă Ştefan (1395), se face amintire de Kieşin şi Chmielov; în altul (1400), de pe timpul lui Ivaşcu, fiul lui Petru, fratele lui Vodă Roman, pe când domnea în Polonia regele polon Iagello, de ţărişoara Sepin; într-un contract, din 15 Marte 1412, încheiat între împăratul Sigismund şi regele Iagello, de Kieşin şi Chmielov, de pe pământul Scepin sau Sepin, dintre Nistru, Prut şi pârâul Potocin; în 1433, pe timpul lui Vodă Ştefan, fiul lui Alexandru cel Bun, şi Iagello, de Sepin, cu cetăţile Cerun şi Chmielov; se mai spune că zestrea Mariei, văduvă după Ilie, se extindea asupra oraşului Siret, a altor sate şi asupra cetăţilor Chocim şi Ceciury (uric de la Vodă Petru Aron, 26 Iunie 1456). După unii, se înţelege, sub Kieşin, Cerun şi Ceciury, Cecina. / Prin secolul al XV-lea, se vorbeşte, în unele urice, de un târg Cecina şi de ţinutul ei. / În alt loc, se spune aşa: / Numele Cernăuţi exista, ce-i drept, dară pe locul ce era aşezat pe partea stângă a Prutului, în regiunea Jucichei-noi (Genesauca). / Pe teritoriul Cernăuţilor, însă, era un târg, Cecina, care se

extindea împrejurul dealului cu acelaşi nume. / Pe deal, sta, înainte de năvala Mongolilor, o cetăţuie, zidită de cavalerii ordinului german (între 1211-1227). Dară şi târgul, şi Cetăţuia, au fost nimicite prin Mongoli. / Abia prin principele Bogdan şi Românii lui din Ardeal (1349) a început, în ţară, o viaţă nouă. Sub urmaşul lui, Petru Muşat, s-a încheiat un contract cu Vladislau Iagello (1388), în urma căruia deveni Pocuţia o parte a Moldovei. / Prin câştigul acesta, era necesară şi o dezvoltare militară mai intensivă. Sprijinul acestei dezvoltări militare erau cetăţuele ce erau aşezate la locuri corespunzătoare. Un astfel de loc corespunzător era şi dealul Cecinei. / Între anii 1389 şi 1404, trebuie, acum, să fi existat cetăţuia Cecina. / Noi ştim, dintr-un uric din 1404, în care se aminteşte un anumit Chotco, căpitan al cetăţuiei. Împrejurul cetăţuiei, întăriturii acesteia, se aşezară mulţi şi formară un târg (oraş). Târgul se lăţi aşa de tare şi ajunse la o aşa însemnătate de mare, încât deveni centru cercului (ţinutului), numit tot Cecina (1433). / Împrejurul târgului acestuia, se născură alte târguri mai mici şi sate. La acestea din urmă, se numărau, în 1434, şi Şubraneţul, şi Văscăuţul. / În 1434, a fost ţinutul Cecinei împreunat cu provincia Şipeniţului, pe care a predat-o Voievodul Ilie, dimpreună cu ţinutul Chotinului şi al Chmielnovului, Polonilor. Puţin după aceea, pe timpul lui Ştefan II, au fost cele trei ţinuturi reîntoarse Moldovei. / Cu toate acestea, ele formau, prin un timp, deşi scurt, o parte separată a acestei ţări. / În 1444, oferi Mariuca, soţia Principelui Moldovei Ilie, aceste trei ţinuturi Polonilor, sub condiţie ca, dacă i s-ar reîntoarce istui din urmă posesiunile sale, ce erau în mâna lor. / Cea de pe urmă dată se face amintire de târgul Cecina în 1456. / Cum s-a

nimicit târgul acesta, prin care catastrofă, nu se ştie, cam deodată, din actele existente. / De la 1457, a devenit Cernăuţul oraş districtual. / Aşa merge vorba istorică despre această cetăţue, despre aceste ruini, căci numai ruini se mai văd. Poate, cu timpul, se va lăţi mai multă lumină despre acest loc istoric de tot interesant, după părerea mea, pentru că însuşi numele lui e o urmă de nume de Români. / Numele Cecina, în sine însuşi, e un nume interesant. / Partea spre amiază-zi a Roşei e aşezată, în parte, pe vale şi pârâu, parte pe un deal, ce se cheamă „pe Stâncă”; nu departe de aici, se află şi o poiană, numită „Poiana roşă”. De ce „roşă”? Se vede că, cu locul acesta, precum şi cu alte mii de locuri din Bucovina, stau în legătură multe legende istorice şi de interes general, cari, pe-ncetul, cu timpul, se vor descoperi şi destăinui în faţa lumii de unii bărbaţi iubitori de adevărul istoric şi naţia română. / Poiana Roşă e întreruptă de unele râpe şi gropi. Pe Stâncă, lipseşte o şcoală; ea-i încă o necesitate indispensabilă, pe aceste locuri, pentru Români. / Biserica din Roşa e făcută din lemn, în 1768, de Constantin Ianoş, Constantin şi Lazăr Grecu, Stanislau Grigoraş, Ion şi Vasile Zama. / În 1833, a fost ea reparată. E veche, afumată, neagră şi mică, de nu poţi ceti evanghelia în uşile împărăteşti. / Acuma se zideşte, dar tare încet, o biserică nouă, mândră pe dinafară, nu tocmai spaţioasă, cu cinci turnuri, din cărămidă. Fereştrile îs tare înguste şi numai puţină lumină va putea străbate înuntru. Planul bisericii e, după părerea unora, nu prea corespunzător. Bine ar fi dacă, la întreprinderi de zidiri noi bisericeşti, s-ar constitui, totdeauna, un comitet ortodox constatator, din cei mai experţi şi mai oneşti bărbaţi, aleşi de Consistor, ca să supravegheze exoperarea de zidiri bisericeşti,

ca să procure cele mai bune şi mai practice planuri pentru biserici noi, ca să se ocupe cu alegerea celui mai bun şi mai vârtos material: pietre, cărămidă, care să inspecţioneze până şi efeptuirea picturii etc. Pentru biserica din Roşa ar fi fost cel mai bun plan cel al biserici Sfânta Parascheva din Cernăuţi. / În Roşa îs două şcoli: una cam la mijloc şi alta lângă Ţeţina, pe unde se află şi multe case româneşti. / Şcoala de la mijloc e de 4 clase. La ea umblau, în 1894: 143 Români, 3 Ruteni, 154 Germani, 2 Slovaci. Românii ar putea să fie mai mulţi, dar, deoarece e conducător un străin!... / Anul fundării, 1816. / Şcoala din Ţeţina (Roş) e de 2 clase. La ea umblau, în 1894: 146 Români, 9 Germani. / Anul fundării. 1891. / În întreg suburbiul ar trebui să fie trei cabinete de cetire, dar există numai unul, „Cecina" (Ţeţina). Prezidentul lui e preotul Grigorie Hostiuc. Mai este şi o Societate a „Doamnelor Române". Prezidenta ei e doamna preoteasă Maria Hostiuc, de acolo, din loc"[816].

1891: Volumul 17, nota 175, pagina 183 (**Mari descoperiri, legături, monede**). „Profesorul conservator Romstorfer a raportat Comisiei Centrale că, în suburbia Roşa, din Cernăuți, a fost găsită, în 1887, când s-a săpat un iaz, la o adâncime medie de 3 metri, o greutate elipsoidă, de 4 cm lungime, 3,5 cm grosime, din lut ars roșu. Acolo ar putea fi descoperite şi resturi de copaci, și ceramică arsă"[817].

---

[816] Patria, Anul III, Nr. 291, Nr. 292, Nr. 293, Nr. 294, 295, 297, 299, 301, 304, 306, începând cu ziua de 30 Iunie / 12 Iulie 1899

[817] Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*,Czernowitz 1893, pp. 45-71

1901: Însoţirea rurală românească, în sistem Raiffeisen, s-a înfiinţat în anul 1901, pentru Roşa şi Mănăstirişte, cu 308 coroane depuse şi 600 coroane subvenţie de la Comitetul Ţării. Director al băncii rurale româneşti era Petru Popescul, Nicolai Besplitnei era vicepreşedinte, iar Michail de Galer îndeplinea atribuţiuni de casier.

1906: „La alegerile din Roşişa pentru consiliul comunal al capitalei Cernăuţ, care au avut loc Joi, 20 decembrie 1906, a fost ales germanul I. Ludwar, cu 221 voturi, contra candidatului român M. Scalat, care a rămas, cu 107 voturi, în minoritate. Cu tot resultatul acesta nefavorabil, ne bucurăm, căci am constatat, pentru prima dată, o solidaritate, până acuma la românii noştri încă necunoscută. Deie Domnul ca aceasta să fie de bun augur pentru luptele electorale din viitor”[818].

1907: „Cabinetul de lectură în Roşa aranjează, Duminecă, în 30 Iunie stil nou 1907, o petrecere poporală cu teatru, dans şi cântări cu cor de plugari. Scopul acestei petreceri este înfiinţarea unei Case Naţionale. Intrarea de persoană: 40 bani. Localităţile petrecerii sunt la cantorul Vasile Ostafi. Poporul plin de un dor şi cultură naţională să adresează inteligenţei de la oraş ca să ia parte în număr cât se poate de mare”[819].

1907: „Cabinetul de lectură „Ţeţina” în Roşa a aranjat, Duminică în, 30 iunie 1907 stil nou, o petrecere poporală, în localităţile dlui cantor Vasile Ostafi. La petrecerea aceasta au participat, afară de un număr însemnat de săteni, şi multă inteligenţă. S-au observat, între alţii, şi

---

[818] *Apărarea Națională*, Nr. 23, Anul I, duminică 23 decembrie stil nou 1906, p. 3

[819] *Apărarea Națională,* Nr. 44, Anul II, duminică 16 iunie stil nou 1907, p. 3

reprezentanţii societăţilor „Dacia”, „Bucovina”, „Junimea” şi al Cabinetului de lectură „Lumina” din Clocucica, în frunte cu dl învăţător G. Ucraineţ. Suprasolviri au plătit următorii domni şi doamne: învăţător Besplitnec 2 coroane, doamna Besplitnec 1 coroană, Berculean 2 coroane, Sfinția Sa N. Boca 2 coroane, familia D. Bucevschi 5 coroane, familia M. Cantimir 2 coroane, familia D. Clain 1 coroană 40 bani, M. Cerches 1 coroană, N. Cerches 1 coroană, Cojocariu 1 coroană, M. Constantinovici 1 coroană, Coştiuşco 1 coroană, D. Chisiliţa 1 coroană, familia Cuciurean 1 coroană, familia Comoroşan 2 coroane, N. Fochi 1 coroană, Feldoreanu 1 coroană, Sfinția Sa Gr. Hostiuc 2 coroane, M. Isopesco 1 coroană, Margineanu 1 coroană, Marcu 1 coroană, Mihalescul 1 coroană, V. Moraraş 1 coroană, familia Ostafi 1 coroană, Onciul 2 coroane, Paladiuc 1 coroană, Pascariu 2 coroane, Sfinția Sa Z. Percec 5 coroane, G. Pinţinţan 1 coroană, G. Piteiu 1 coroană, D. Piteiu 1 coroană, Dr. O. Popescul 1 coroană, Popovici 1 coroană, familia Reus 3 coroane 40 bani, Teofil Rus 1 coroană, Suşinschi 1 coroană, C. Ungurean 3 coroane, Alexandru Ursul 1 coroană, I. Ursul 1 coroană, Voloşciuc 1 coroană, Oct. Voronca 1 coroană, familia Voronca, împreună cu oaspeţii, 7 coroane 50 bani, familia I. Zamă 2 coroană. Afară de aceasta, au suprasolvit mulţi câte 80, 60 şi cîte 50 bani. Pentru faptele acestea mărinimoase, exprimă comitetul susnumitei societăţi tuturor donatorilor mulţămita cea mai profundă. Totodată se mulţămeşte tuturor domnilor şi domnişoarelor, care s-au jertfit pentru reprezentarea piesei teatrale „Nunta ţărănească”. / Pentru comitet: D. Piteiu, prezident, A. Zamă, secretar”[820].

---

[820] *Apărarea Națională*, Nr. 53 și 54, Anul II, duminică 28 iulie stil

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Roşa** sau **Roşişea**, mahala a oraşului Cernăuţi, având încă cătunele Stânca, Poiana Roşie, Cecina (Ţiţina) Ceru şi Huc, formează o fracţiune comunală cu o parohie specială. Are 6.500 locuitori, din care jumătate sunt români băştinaşi, ce locuiesc mai mult în zisele cătune, şi acolonişti germani, aduşi de administraţia austriacă, la 1782, din regiunile Rinului. Locuitorii români sunt de religie ortodoxă şi se ocupă cu plugăritul, cu grădinăria şi parte şi cu exploatarea carierelor de piatră, aflătoare sub dealul Cecinei (Stânca). Coloniştii germani sunt agricultori vestiţi, cultivatori de cai, dar se ocupă de asemenea cu grădinăritul şi, în timpul verii, practică şi meseria de meşteri zidari, lucrând în Rusia şi România învecinată. Are o şcoală populară, cu 6 clase (deci, 180 şcolari – n. n.), pentru băieţi, şi una de 4 clase, pentru fete. Biserica veche gr. or., cu hramul „Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavril", a fost clădită de mazilii Constantin Ianoş, Lazăr Grecu şi Stanislav Grigoraş, iar la 1887 a fost înlocuită printr-o clădire nouă foarte frumoasă. Aci se află şi o cazarmă mare de cavalerie. Suburbia posedă 111 hectare pământ arabil, 610 hectare fânaţuri, 192 hectare grădini, 356 hectare imaşuri şi 427 hectare pădure foarte frumoasă, cu o carieră vestită de piatră, sub poalele muntelui Cecina. Ca animale domestice, se găsesc în Roşa 518 cai, 1.696 vite cornute, 219 oi, 519 porci şi 182 de stupi de albine"[821].

1914-1918: Jertfa de sânge pentru Bucovina a fost făcută de „Infanteristul **Lazar Cernuşca**, Roşa, Regi-

---

nou 1907, p. 5

[821] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 183

mentul 22 Infanterie, mort”[822]; „Sergentul **Vasile Scripcar**, Roşa, Regimentul 22, rănit”[823]; „Infanteristul **George Hubeni**, Roşa, Regimentul 80, rănit”[824]; „**Martin a lui Martin Gerber**, născut la 1881, în **Roşa** a fost înrolat, cu prilejul mobilizării generale, în Regimentul 41 Infanterie şi a plecat la război. La 23 August, a luat parte la lupta de lângă Rarancea, unde să fi murit, după cum confirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Elisavetei Gerber, procedura pentru adeverirea morţii celui dispărut / Tribunalul Cernăuţi, Secţia VIII, la 11 Iunie 1919”[825]; „**Iosif Rach** a lui Wenzel, născut în anul 1899, în **Cernăuţi**, a fost dus de Ruşi, în Octombrie 1917, cu prilejul retragerii lor, dimpreună cu mai mulţi locuitori din Roşa, în Rusia. În localitatea Gogolina s-a îmbolnăvit şi să fi murit în Octombrie 1917, după cum confirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea lui Wenzel Rach, procedura pentru adeverirea morţii”[826]; „**George a lui George Moraraş**, născut în 1880, din **Roşa**, a fost înrolat, în 1914, cu ocazia mobilizării generale, în Regimentul 22 Infanterie. În toamna anului 1914, a căzut prizonier la ruşi şi ajunse în lagărul de prizonieri din Tomsk şi apoi ca lucrător întro fabrică în Zemskij Zawod, gubernia Ufa. Acolo ar fi murit, la 12 noiembrie 1916, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se dispune, la cererea soţiei

---

[822] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 158 – Supliment, din 25 iulie n. 1915
[823] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 159 – Supliment, din 6 august n. 1915
[824] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 164 din 17 octombrie n. 1915, p. 2 - Supliment
[825] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 57, Cernăuţi, în 20 August nou 1919, pp. 3 şi 4
[826] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 54, Cernăuţi în 13 August nou 1919, pp. 4 şi 5

sale, Zoica Moraraş, procedura pentru stabilirea morţii celui dispărut”[827]; „**Ion a lui Lorenz Leugner**, din **Roşa,** născut în 1877, a fost înrolat, cu ocazia mobilizării generale, la Regimentul 22 şi luptă contra Rusiei. El ar fi murit, la 27 martie 1915, în spitalul Sadagura, fiind rănit la Dobronăuţi, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se dispune, la cererea soţiei sale, Iosefa Leugner, născută Nowak, procedura pentru stabilirea mor-ţii celui dispărut”[828]; „**Ion a lui Lorenz Leugner**, din **Roşa**, născut în 1877, a fost înrolat, cu ocazia mobilizării generale, la Regimentul 22 Infanterie şi luptă contra Rusiei. El ar fi murit, la 27 martie 1917, în spital la Sadagura, fiind rănit la Dobronăuţi, după cum afirmă martorii. Fiind deci probabil decesul, se dispune, la cererea soţiei sale, Iosefa Leugner, născută Nowak, procedura pentru stabilirea morţii celui dispărut”[829]; „**Teodor a lui Vasile Stefaniuc**, născut la 14 ianuarie 1885, fost domiciliat în comuna Roşa, a fost înrolat, cu ocazia mobilizării generale, la Batalionul de Vânători nr. 27 şi a plecat la frontul rusesc, unde ar fi picat în noiembrie sau decembrie 1914, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Savina Stefaniuc, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[830]; „**Petru a lui Nicolai Vitriuc**, născut în **Roşa**, la 2 februarie 1889, a plecat, la 1 august 1914, la război şi e

---

[827] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 76, Cernăuţi în 22 Octomvrie nou 1919, pp. 5-9
[828] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 80, Cernăuţi în 7 Noemvrie nou 1919, pp. 3-12
[829] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 80, Cernăuţi în 7 Noemvrie nou 1919, pp. 3-12
[830] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 15, Cernăuţi în 29 Aprilie nou 1921, pp. 189-192

dispărut din martie 1915, lipsind, până în prezent, orice ştire despre el. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Mariei Vitriuc, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[831]; „**Constantin a lui Gheorghe Cerchez**, născut la 26 noiembrie 1883, în **Roşa**, cu ultimul domiciliu în Roşa, a luat parte, ca sergent la Regimentul 41 de Infanterie, la războiul mondial şi ar fi murit, în septembrie 1915, pe frontul rusesc. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea lui Nicolai Cerchez, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[832]; „**Constantin a lui Gheorghe Cerchez**, născut la 26 noiembrie 1883, în **Roşa**, cu ultimul domiciliu în Roşa, a luat parte, ca sergent la Regimentul 41 de Infanterie, la războiul mondial şi ar fi murit, în septembrie 1915, pe frontul rusesc. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea lui Nicolai Cerchez, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[833]; „**Toader a lui Constantin Moroşan**, din **Cajvana**, a participat la război şi ar fi murit, în anul 1919, în Rusia, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Ana a lui Toader Moroşan, procedura pentru declararea morţii celui dispărut; **Josef a lui George Rubisch**, născut la 9 noiembrie 1868, în **Roşa**, a fost chemat la arme, la 1 mai 1915. De atunci, lipseşte orice ştire despre el. Fiind deci decesul probabil, se îndru-

---

[831] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 11, Cernăuţi 30 martie nou 1921, pp. 128-133
[832] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 4, Cernăuţi 10 februarie nou 1921, pp. 38-49
[833] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 4, Cernăuţi 10 februarie nou 1921, pp. 38-49

mează, la cererea Carolinei Rubisch, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[834].

ROŞCANI

(sat lângă Ciortolom, comuna Tutova, Vaslui).

1429, februarie 10: Întărit de Alexandru cel Bun lui Danciul şi Va…, care primesc uric pentru „un sat, unde cade Hubalna în Bârlad, satul tatălui lor… Iar hotarul acestui sat să fie cu toate hotarele vechi, pe unde au folosit din veac”[835].

ROŞCANI

(pe Siret, lângă Fântânele, Suceava).

Istoria Roşcanilor „sat între Suceava şi Siret, ţinutul Suceava”, aflat, de fapt, pe albia de odinioară a râului Suceava, sat într-o continuă interdependenţă cu Fântânele, Băneşti şi Stamate, începe cu „Cozma Ghianghea (1543-1552), pârcălab de Orhei” şi continuă, spre cumpăna veacurilor XVI-XVII, cu marele vornic Grigore

---

[834] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 1, Cernăuţi 13 ianuarie nou 1921, pp. 6-10

[835] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 85, pp. 127, 128

Ghenghe şi Ionaşco Ghenghea[836] (nu am DRH-urile la dispoziţie, ca să pot reproduce documentele, dar sunt lesne de aflat).

1588: Simion din Roşcani este martor la vânzarea, de către Nicoară şoltuz de Baia, din „a sa ocină giumătate de loc de câmpie între moghilă şi între Siretul vechi şi între Siretul nou" mănăstirii Slatina, ca „să-i fie loc de moară şi de pod"[837].

1645, iulie 1**:** „Carte domnului Vasile voievod dată Lupului de Tudora, să fie tare şi puternic a opri şi a ţine a sa dreaptă ocină şi moşie, tot satul Roşcanii, pe unde a umblat Suceava mai demult, pe matca cea bătrână. Aşijderi, să aibă a ţine şi o baltă, ce să cheamă Balta Porcului, dinspre pădure, căci a umblat Suceava printr-însa"[838].

1745: Gheorghe Cananău, care îşi avea conacul la Fântânele, avea şi „46 stupi, la Roşcani, la Vasile Zuppast"[839].

1818, mai 25: „În legătură cu averea şi procesele lui sunt aceste acte (într-unul, din Suceava, 25 Mai 1822, i se zice „dumnealui Costachi Cananò Spătaru este drept fiu a răposatului Spătar Ion Canano şi clironom, cu fratele dumisale, a averii părinteşti"): / „I. Fiindcă, după tocmeala ce am săvârşit prin contract, la 1818, Aprilie 23, cu dumnealui Costache Cananou Spătarul pentru venitul moşiilor ce am cumpărat de la dumisale, adică **Fântâ-**

---

[836] Gonţa, Alexandru, *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 216

[837] Ghibănescu, Gh., *Surete şi Izvoade*, vol. XXI, Iaşi 1929, p. 120

[838] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica,* A. Moldova, volumul XXVIII, (1645-1646), Bucureşti 2006, Doc. 114, p. 95

[839] Iorga, Nicolae, *Studii şi documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, Bucureşti 1911, p. 129

nelele şi **Roşcani**, cu toate cotunurile, într-acest chip după cum prin alăturatele ponturi ce se arată. Adică: **A 1).** Prin acelaşi contract glăsuieşte ca să dăm pe an câte 12.000 lei, adică douăsprezece mii lei. Dară acu' au rămas ca pe aceşti doi ani, ce se încep de la anul 1819, Aprilie 23, avem a da dumisale câte 9.000 lei pe an, adică câte nouă mii lei, care bani avem a-i răspunde cu aceste vadele, adică 5.000 lei acu', la începutul anului, April 23, 1819, şi 4.000 lei la Sfântul Dimitrie, Octv. 26, şi al 3 vadè iarăşi la Apr. 23, 1820, să-i răspundem 5.000 lei, şi al 4-le vadè la Oct. 26, şi, aşa, într-aceste vadele să-i dăm tot istovul. / **A 2).** Osăbit să avem a-i da, pe an, câte 100 merţe ovăz, adică una sută, adus la hambarul dumisale, şi cu del. de 12 ocă. / **A 3).** 45 fălci iarbă pe an, care avem a le răspunde dumisale, 40 fălci fân gata şi 5 fălci iarbă în picioare, şi fân bunii, şi iarba. / **A 4).** Pe tot anul să-i dăm câte două fălci loc de arat, care are a şi le ara dumnealui. / **A 5).** La banii scutelnicilor ce-i are dumnealui pe moşiile dumisale, noi n-avem nici o trebuinţă a mai lua nici un ban, ci dumnealui, după aşezarea ce o are de la cinstita Vistierie are a-şi trage banii de la dânşii. / **A 6).** Căci, şi cu 18 oameni ce a avut ai dumisale, i-am mai dat 3 oameni, care fac 22 (sic), care sunt arătaţi prin osebit izvod, cu aceştia n-avem nici o trebuinţă noi, ci rămân ai dumisale, decât ne îndatorim a le da loc de hrană, de arătură şi fânaţ, care l-au avut şi până acu', iar nu mal mult o palmă măcar. / **A 7).** Să-i dăm şi pasările ce se arată prin contract, 50 găini, 50 pui. / **A 8).** Cu toţi ţiganii ce-i are dumnealui în Fântânele, măcar că în contract glăsuieşte ca să nu avem trebuinţă cu 7 sălaşe de ţigani, dar de acu' să n-avem trebuinţă nici cu unu, rămânând pentru trebuinţele dumisale. Iară loc de arat şi de cosit noi

să fim datori a le da; însă acele locuri ce le-au avut şi până acu', arându-şi şi cosându-şi singuri, n-avem a ne supăra. / Şi ne îndatorăm cu însuşi a noastre iscălituri, a fi întocmai următor contractului şi ponturilor alăturate. Iar când, dimpotrivă, ne vom arăta împotrivitori celui mai mic pont, atunce dumnealui volnic să fie a ne da afară din stăpâniri, şi, orice vom avea pe moşiile dumisale, toate să ni li pună supt sechestru, şi să stea până atunce când ne vom îndrepta greşeala împotrivirii şi ne vom pune la cale cu dumnealui. Deci şi dumnealui, dacă ar voi a ne aduce la oareşicare păgubire, care, socotindu-se binişor, dacă se va dovedi că acea păgubire cu dreptăţi ne-au pricinuit-o, atunce acea păgubire să ne-o răspundă dumnealui. Şi, spre mai adevărată credinţă, dovedeşte a noastre iscălituri. Cum şi 20 breslaşi ce are dumnealui, a rangul boierie, rămân ai noştri, să ne punem la cale cu dânşii, după cum ne vom socoate cu dânşii. / 1819, April 23. / (Trei iscălituri, una a lui Vasile Bahrin)"[840].

1834, aprilie 23: După acelaşi model de contract, postelnicul Costachi Cananău arendează „moşia dumisale Fântînele, cu toate cuturile ei din Ţinutul Sucevei, pe vreme de trei ani, care se încep la 23 aprilie 1831… Zisul Iancul, supus britanicesc". Conform contractului, „deosebit, de pe **moşia Roşcani**, de unde toate dijmele de prin grădini şi livezi, şi găinile, pui şi ouăle sunt a se lua de către stăpân, la care eu (arendaşul – n. n.) nu am a mă amesteca cât de puţin sau a pretinde ceva; ci pentru două podvez de pe arătata moşie au locuitorii a mi le duce până la Fălticeni sau Botoşani, iar mai departe nu sunt volnic a-i îndatori să le ducă, socotindu-se câte un car în doi boi

[840] Iorga, Nicolae, *Studii şi documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, Bucureşti 1911, pp. 193-195

de gospodar, numai ce va avea al său car şi boi. Iar când, dacă se va urma neprietenilor (?) şi poruncii stăpânirii ca asemenea dări, de călâp, găină, pui, ouă şi podvezi să nu supere pe locuitori, întrucât de puţin şi eu cunoscându-mă păgubit întru aceasta, şi dacă nici nu voi lua vreunele din acestea de la locuitori, apoi numai atunci are a mă scădea cu douăzeci galbeni pe fieştecare an. Din locuitorii ce nu vor încăpea pe moşie să-şi lucreze zilele boierescului au a se învoi cu mine în bani sau în lucru pe moşiile ce se megieşesc cu arătata moşie a dumisale"[841].

1835, decembrie 27: Într-o scrisoare a postelicului Costachi Cananău, „pentru iubita mea soţie Catinca, la Eşi", cu urări „şi vărului Iordache Miclescu", se vorbeşte şi de „doi boi, ce i-a răpit un Vasile Beţivu, ce-l are (fratele lui Costachi Cananău – n. n.) lângă dumnealui vătav, care fu luat de la un om din Roşcani, întâlnindu-l tot pe moşie la Roşcani, şi acum trimite ca să-i dau un bou, care este la mine de pripas, zicând că este a jidovului, posesorul dumitale (arendaşul „supus biritanicesc" – n. n.), fără să aibă vreo dovadă"[842].

1836, octombrie 1836: Într-o altă scrisoare către jupâneasa Catinca, postelnicul Cananău: „Deosebit, îmi scrii pentru Pentelii, paznicul din Roşcani, că vroiesc sătenii a-l schimba şi a pune pe Dumitru Anton; aceasta şi eu am fost zis-o, până a nu mă porni de acolo, pentru că Pentelii îi un blăstămat, şi dar dumneata le vei zice ca să-l pună pe Dumitru Anton"[843].

---

[841] Ibidem, pp. 213-215
[842] Ibidem, p. 224
[843] Ibidem, p. 226

1895: Peste râul Suceava, „la Litenii Mari şi Roşcani există pod”[844].

1902: „**Roşcani**, sat, judeţul Botoşani, pe şesul Siretului, la vărsarea Sucevei în Siret, în partea de Sud a comunei Fântânelele, plasa Siretul, cu o suprafaţă de 542 hectare şi o populaţie de 209 familii, sau 901 suflete. Are o biserică, deservită de 1 preot şi 1 cântăreţ şi o şcoală mixtă. Vite: 117 vite mari cornute, 19 cai, 151 oi, 50 porci. Sunt 197 stupi cu albine”[845].

1931: Comuna Fântânele, judeţul Botoşani, compusă din satele: Băluşeni, Stamate, Băneşti, Fântânele, Goldeşti, Roşcani, Slobozia[846].

1945: „Următorii învăţători se transferă pe ziua de 1 Septemvrie 1945, la şcolile primare din oraşul şi judeţul Botoşani, trecute în dreptul fiecăruia: **Huţupaş Ioan**, de la Moleşti, la **Roşcani-Fântânele**, I băieţi, părinţi bătrâni”[847].

ROŞCANI

(sat pe Almaş, în comuna Gârcina, Neamţ).

1436, aprilie 12: Întărit de Ilie voievod lui Baico, care primeşte uric pentru „prea a lui ocini, sate anume:

---

[844] Averescu, Ales., Maior, *Lecţiuni de geografie militară predate la Şcoala de Ofiţeri*, Bucureşti 1895, p. 125

[845] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, Volumul V, Bucureşti 1902, p. 274

[846] Ministerul de Interne, *Tablou de regruparea comunelor rurale,* Bucureşti 1931, p. 65

[847] *Monitorul Oficial*, Nr. 246, 27 octombrie 1945, p. 9500

Dolheştii, unde era casa lui, şi Negreştii, şi Almăşelul, şi Horăeţeştii, şi Roşcanii, şi, pe Almaşi, din gios de Dolheşti, Dobrenii”[848].

ROŞCANI

(numiţi Docinţii Scobenţeni, Comuna Podu Iloaiei, Iaşi)

1632, mai 31: Întărit de Alexandru Iliaş voievod vistierului Gheorghe Roşca, care primeşte uric pentru „o selişte, anume **Văleşenii** (în Cârligătura, Iaşi), care este în ţinutul Cârligăturii”, cumpărătură de la mănăstirea Sfântul Ilie, pentru 200 ughi galbeni (ducaţi ungureşti); / „satul anume **Roşcanii**, care se numeşte **Docinţii Scobenţeni** (comuna Podu Iloaei, Iaşi), ce şi-a cumpărat de la Pavel, Măteiu şi Tudora, femeia lui Gligorie, ce le este moştenire, şi de la Ştefana, fiica lui Pătraşco, nepoţi lui Ion Scobenţeanul, şi de la Cornea, fiul Agahiei Şuverdeneasă… pentru 1.150 taleri de argint”; / Drept moştenire, „toate părţile lui Grigore Ureche din satul **Oneşti** (lângă Dumeşti, Iaşi); de la Condrea Malici, care cumpărase de la Costachi şi Rusul, „a şasea parte din acel sat Oneşti… Şi iarăşi i-a mai vândut Condrea Malici altă parte dintr-a şaptea parte din acel sat Oneşti, trei părţi pe care le răscumpărase de la Neniul pârcălab şi Drăguşan, ce le-au fost cumpărătură de la Drăghici Potângu, iar acestuia de la Brahăş, pentru 80 taleri de argint”; „Dreap-

848 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 147, p. 202

ta lui danie, toată partea lui Ionaşco Peicul fost sulger, din acel sat Oneşti"; „Şi de asemenea jumătate dintr-a şaptea parte a satului Oneşti, cu loc de iaz pe pârâul satului şi cu prisacă şi cu tot venitul"[849].

1680, iunie 23: Vasile, feciorul Onesii din **Roşcani**, vinde lui Enache gramaticul „o prisacă a lui din **Cârsteşti**, pentru o vacă"[850].

ROŞCANI

(Căueşti, contopit cu Roşcani, comuna Trifeşti, Iaşi).

1633, august 26: Întărit de Moise Moghila voievod Episcopiei de Roman, care primeşte uric pentru o „selişte **Căueşti** (contopit cu Roşcani, comuna Trifeşti, Iaşi) pe Prut"[851].

1902: „**Roşcani**, comună rurală ocupând partea din mijlocul plăşii Turia, judeţul Iaşi, formată din satele: Roşcani, Rădeni, Borşa, Găureni, Albota, Eduţul, Căueşti şi Păuleni, cu o suprafaţă cam de 7.919 hectare şi cu o populaţie de 495 familii sau 1.957 suflete. Terenul comunei fiind accidentat, prezintă o mulțime de dealuri, cu întinse podişuri, ramificațiuni ale dealului Turia. Are 5 biserici, deservite de 2 preoți, 2 cântăreţi şi 4 eclesiarhi; 3 şcoli, conduse de 3 învăţători şi frecventate de 102 elevi,

---

[849] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 101, pp. 124-128
[850] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An VIII, Fasc. VIII, 1930, p. 55
[851] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 357 pp. 454, 455

în 1899-1900; o moară de apă și una cu aburi. Vite: 2.262 vite mari cornute, 4.188 oi, 22 capre, 296 cai și 468 râmători. / **Roşcani**, sat în partea de nord a comunei, situat pe coastele dealului Roșca, pe o suprafață de 401 hectare. Are o populaţie de 48 familii sau 184 suflete; o biserică. Vite: 344 vite mari cornute, 1.176 oi, 2 capre, 26 cai și 60 râmători”[852].

ROŞCANI

(sau Roşcana, Orhei, Moldova).

1604, iunie 20: Ispisoc de judecată de la Eremia Moghilă voievod, după ce „Simion, Bârzul, Gherman, Ivan şi alţi răzeşi de-ai lor, toţi nepoţi lui Grug, au tras în judecată pe Nistor vatav, pe Iuraşco şi pe toate neamurile lor, cu un uric de mărturie, ce l-a avut Fădor Gug de la Bogdan (Lăpuşneanu) voievod, cum li se cuvine tot satul **Roşcanii**, care vine pe locul unde se varsă Sângera în Cogălnic, iar Nistor vătah şi Iuraşco au scos zapisul ce l-a avut strămoşul lor Dumitru Roşca de la Alexandru (Lăpuşneanu) voievod. / Deci domnia mea am cercetat şi am aflatcă li se vine acel în două, deoarece sunt în acele urice doi moşi: Dumitru Roşca şi Fădor Gug”[853].

1774, iunie 5: Satul **Roşcani**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Faţa Bâcului, după recensământul lui Rumean-

[852] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 274

[853] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iaşi 1895, pp. 41-44

ţev[854], avea **toată suma caselor 43**. Scădere rufeturi 43: 11 călăraşi sărdăreşti, 1 popă, 1 diacon, 4 femei sărace, 1 ruptaş, 5 ţigani. / **Călăraşii:** Iordache, chihae / Nicolai, croitor / Cozma / Andrei Cârlan / Simion Apostol / Portasă / Nicolai Rădvan / Ion Stănilescu / Istrate Dorofteiu / Gheorghe a Nichitii / Andrei fiul Alecsii / Terinte / Dumitrache, chihae / Grigore, dulgher / Ion, abăger / Istrate Cherdivară / Iacob Mădan / Nicolai, crâşmar / Simion Romaşco / Grigore fiul lui Mihălache / Lupul fiul lui Ion / Dumitru Luchian / Vasile Bordeiu / Petre fiul lui Mihălache / Manolache Erhan / Gavril Giosan / Ioniţă David. // **Alte rufeturi:** Vasile Alecsii, ruptaş / Popa Toader / Diaconul Lupul / Dochiţa, săracă / Tudosia, săracă / Costăchioae, săracă / Catrina, săracă / Scridon, ţigan / Ioniţă, ţigan / Marin, ţigan / Ioniţă, ţigan / Constandin, ţigan.

1784, mai 29: Fostul mare agă Grigore Ipsilant, serdar de Orhei şi fostul mare ban Darie Donici cercetează, din porunca lui Alexandru Constantin voievod, pricina lui Ion Carp, care s-a plâns „că moşia **Rădeni**, din acel ţinut Orhei, unde este cu toată aşezarea, cum şi **Borzăştii**, cu scrisori şi hotarnică, pe care le stăpâneşte, dar răzeşii ce se află cu şederea la moşia **Roşcanii** cu nedreptate i-ar fi împresurând o bucată de loc, trecând peste pietrele hotare. Şi deosebit în moşia ce se cheamă **Căpinigiul**, tot de la acel ţinut, care se împarte în 3 bătrâni, 2 bătrâni ar fi ai dumisale şi i-ar fi şi stăpânit până în trecutul an, când răzeşii, ce se află şezători la **Răce** ar fi mers la moşia Căpinigiul şi, în tăria lor, fără de nici o judecată, ar fi luat tot venitul şi dijma pe acei doi

---

[854] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 419, 420

bătrâni, zicând că-i moşia lor. / Pentru care… să chemaţi de faţă pe acei oameni, cu scrisori dovezi ce vor fi având, atât pe cei din Roşcani, ce i-ar fi împresurând moşia din Rădeni şi Borzeşti, cât şi pe cea din Răce, ce se fac stăpânitori pe acei 2 bătrâni din Căpinegiul, şi să faceţi cu amănuntul cercetare”[855].

1786, mai 29: Răzeşii Tusii Laşcu, Dănilă Laşcu, Ichim Laşcu, Ioni, Rofti Laşcu, Ion Paciul nepot Cârstinii, Agapi Paciul, Gavril călăraş şi Ispir din moşiile **Pripicenii, Măgireştii** şi **Roşcana** informează pe boierii hotarnici că au „am primit să se hotărască, după cum scrie cartea gospod”[856].

1796, august 24: Simina, soţia răposatului Istrate Doroftii ot **Roşcani**, şi fiii lor Nechita şi Constandin vând jupânului Iurca Cheliian, drept 140 lei, „o vie păragină, ce mi-a rămas de la răposatul bărbatul meu… ce este drept pe moşia noastră Roşcanii, şi i-am vândut dumisale numai via, iar parte de moşie Roşcanii, ce este dreaptă a noastră, nu i-am vândut nicidecum… / Şi pentru întărire am pus şi degetele Lazor sin (fiu) Dumitrache, Tănasie Iremecioae ot **Durleşti**, Zaharia Botnat ot **Chişinău**, Gheorghe Chiliian, Tănasi Bacal, Gorie Doroftii, jupânul Stoian, Sava Blănar, Petrea Mihălache ot Roşcani şi cu fiul meu Ştefan, Hagi Dobre, Thoma Gorce dascăl, Danciul Bacal, Constandin ot Roşcani, Ion Luchian, Istrati Moisi, Andrii Alicsii, Dumitru Bordei, dascălul Vasile,

---

[855] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 274, pp. 304, 305

[856] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 280, p. 310

Iacovachi Pucel”[857].

1904: „**Roşcani**, sat în judeţul Chişinău, volosti Sireţelui, din stânga văii Bâcului, la 3 km spre nord-vest de satul Sireţul. Are 69 case, cu o populaţie de 480 suflete de ţărani români, care posedă 296 deseatini pământ de împroprietărire; o şcoală cu o clasă, unde se învaţă numai ruseşte, deşi ţăranii nu cunosc această limbă. Proprietarul, boierul Petru Leonard şi sora sa Olga, posedă 758 deseatini. Împrejurul satului sunt vii”[858].

ROŞCANI

(pe Prut, în Covurlui, lângă Oancea, Galaţi).

1774, iunie 5: Satul **Roşcanii**, ţinutul Covurluiului, ocolul Prutului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[859]**. Tij poştaşi la Oancea:** Ion, cibotar / Simion Măroi / Nica / Simion Ţurcan / Costandin Balmuş / Gligore Balmuş / Andrei Chirilă / Gheorghe Balmuş / Mihăilă Pepele / Gavril Balmuş / Ştefan Tite / Ion Săcan / Ştefan Lazor / Vasile Stasii / Toderaşco, bejenar / Ioniţă, bejenar / Năstasii Tite / Gavril Stasii / Ştefan Nicula / Costandin, cibotar.

---

[857] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 306, pp. 350, 351

[858] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 178

[859] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 90

ROŞIACI

(sat pe Siret, în comuna Mihăileni, Botoşani).

1430, iulie 7: Întărit de Alexandru cel Bun fraţilor Jurju Jumătate, Ştiful şi Mândrul, care primesc uric pentru împărţeala „ocinilor părintelui lor, Ioan Jumătate: Jurji, curţile de pe Jijia ce se cheamă Giumătăţeni şi, din sus de Hârlău, Delenii şi Miclăuşenii; acestea s-au dat Jurjii. Iar giupânului Ştiful, s-au dat Sărbăneştii pe Siret, şi cu mori în Siret, şi... Cândeşti, pe Siret, cu moară în Siret, între Grămeşti şi Rogoşeşti, şi, mai jos de Călineşti, ... iar cu mori în Siret, şi **Roşiiacii**; aceasta-i partea lui Ştiful. Iar partea Mândrului: Balinţii, pe Siret, curţile şi cu morile ce sunt în Siret şi cu tătarii ce sunt la acele curţi şi Mândreşti, în Cârligătură, şi Vorişte, unde au fost curţile lui Dumbravă, şi, din sus de Hârlău, Vlădenii; acestea s-au dat iar giupânului Mândrul"[860].

---

[860] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 99, pp. 146, 147

ROŞIEŞTI

(pe Iadrici, „unde este casa lui Ştefan Brebu”, comuna Roşieşti, Vaslui).

1443, mai 18: Întărit de Ştefan voievod lui Ştefan Brebu, care primeşte uric pentru „ocina lui, satul, pe Iadrici, unde este casa lui… Şi hotarul acestui sat să fie după hotarul vechi, pe unde au folosit din veac”[861].

1593, august 7: Întărit de Aron voievod, prin ispisoc, după ce Florea vătah i „s-a jeluit cu mare jalobă şi cu mare mărturie, cu oameni buni şi bătrâni, şi a zis că uricele vechi de cumpărătură, ce le-a avut de la Petru voievod, pentru, din jumătate din satul **Roşieci**, a treia parte, partea din jos, şi jumătate de moară, ce este pe Iadrici, şi altă parte, partea a patra din acelaşi sat, cumpărată de el de la Lupa, fata Tomei, nepoata Ilcăi, şi de la fraţii Ion, Păcurar şi Simion, drept 120 zloţi tătăreşti… acele urice le-a pierdut, când ne-a fost scos acel lotru Căza din ţara domniei noastre, când s-a fost întrunit toată puterea să cinstească pe acel Ţar… drept aceea să fie lui şi de la noi ocină şi întăritură”[862].

1627, mai 25: Întărit de Miron Barnovschi voievod stolnicului Grama, cneaghinei lui Anghelina, nepoata lui Orăş hatman, lui Stratul ceaşnic şi lui Lupul cupar, cu cneaghina lui Erina, de asemenea nepoata lui Orăş hat-

---

861 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. I, Bucureşti 1975, doc. 230, pp. 324, 325

862 Codrescu, Theodor, *Uricarul,* vol. XIV, Iassi 1889, pp. 90, 91

man, după o pâră cu Ghianghea, mare vornic de Ţara de Jos, primind uric pentru „satul **Roşiaci**, ce este în ţinutul Fălciului… dreaptă cumpărătură a tatălui lor Orăş hatman, cu banii lui drepţi”[863].

1632, iunie 12: Zapisul lui Orăş, feciorul lui Ionaşco Bolei, nepotul Stratului paharnic, prin care mărturiseşte că şi-a vândut moşia „din sat, din **Roşiiaci**, din jumătate de sat, a treia parte, câmpul şi din tot venitul, dumisale Gramei stolnic, pentru un cal şi 10 galbeni, calul preţuit drept 10 galbeni”[864].

1638, decembrie 1: Schimb de sate între marele jitnicer Grama şi Apostol Cehan, Grama dând „jumătate din satul **Roşiaci** (Roşieşti, comuna Roşieşti, Vaslui), ce se împarte în trei părţi; şi i-am dat şi loc din moară şi din heleşteu, în două să ne fie; şi i-am dat şi doi vecini să asculte de dânsul, iar cu alţi vecini treabă să n-aibă Apostol” şi primind „jumătate din satul **Orăşeani** (Orăşeni Deal şi Vale, comuna Curteşti, Botoşani), ce se împarte în patru părţi, trei părţi mi-a dat... Şi în tocmeală au fost Ivaşco Crăjeu, Sava diac, Vasile Crăjeu, Stamate şi Vasile Boldişor şi Orăş”[865].

1741, octombrie 21: „Testamentul” lui Grigore Ghica voievod, în care mărturiseşte „pentru Ioan Giuşcă căpitanul, care, la vremea când a venit Mineh (Münich) Fermaşal (fieldmareşal) cu oştile moschiceşti aici, în **târgul Iaşi**, întâmplându-ne noi în satul **Roşieci** şi înţe-

---

[863] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 215, pp. 300, 301

[864] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 120, p. 150

[865] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 514, pp. 477, 478

legând că a trimis după noi un podgheaz, am purces de la Roşiori spre **Galaţi**, cu toată urdia noastră şi, fiindu-ne treacătul nostru prin ţinutul Covurluiului, prin satul **Găneşti**, în care sat este casa căpitanului Ioan Giuşcă, lovind noi pe la casa lui fără veste, cu toată urdia noastră, şi văzând el că suntem noi, îndată avenit la noi şi, din cele ce a avut, ne-a scos conace (merinde de popas – n. n.); dar afară de conacul ce ne-a dat, a avut ceva pagubă dinspre oştenii noştri, cae domnia mea cunoscând a lui silinţă, ce a arătat la acea vreme şi, mai vârtos, nelipsind de lângă noi, aflându-se întru toate poruncile noastre, şi nu s-a abătut la alte fapte rele, precum alţii, domnia mea încă m-am milostivit şi l-am pus în rând cu mazilii, dar dajde să nu dea, nici mazilească, nici alt fel de dajde. Aşijderea, i-am dat patru oameni străini, ce şi-ar găsi fără de bani în vistierie, ca să fie pentru slujba casei lui, pe care oameni m-am milostivit şi i-am iertat de toate dajdiile şi angăriile"[866].

1902: „**Roşieşti**, sat şi reşedinţa comunei Roşieşti, judeţul Fălciu, plasa Crasna, așezat pe pârâul Idriciul, pe o suprafaţă de 3.062 hectare, din care 715 pădure, şi cu o populaţie de 173 familii sau 690 suflete. Are o şcoală primară mixtă; o biserică, făcută la 1827. Aici a fost locul natal al Mitropolitului Veniamin Costache; urmele casei unde a locuit, cu părinții săi, se mai cunosc și astăzi, în livada cu pomi a locuitorului Constantin Ursache chelariu. În acest sat, Grigore Ghica a poposit, cu oastea, în anul 1728, în ziua de Bobotează, făcând Iordanul, apoi a stat la masă cu toți boierii, în casele hatmanului Constantin Costache, iar de aici a plecat la Fălciu, unde s-a așezat în preajma tătarilor mârzaci, care se răzvrătiseră

---

[866] Codrescu, Theodor, *Uricarul,* vol. II, Iassi 1889, pp. 25-30

contra Hanului şi voiau să prade Moldova. Moșia este proprietatea Spitalului Sf. Spiridon din Iași, donată de vechiul ei proprietar, Negel”[867].

ROŞIETICI

(Roşiiacii, acum Roşieticii Vechi, comuna Roşietici, raionul Floreşti, judeţul Soroca, Moldova).

1623, aprilie 9: Întărit de Ştefan Tomşa voievod marelui vameş Manolachi, care primeşte uric pentru „trei sate, anume: Rogojanii (Pohoama, judeţul Soroca, Moldova), şi Vistiernicenii (comuna Gura Camencii, judeţul Soroca, Moldova) şi Roşiiaci pe Răut (Roşieticii Vechi, comuna Roşietici, judeţul Soroca, Moldova), care sunt în ţinutul Soroca, cu vaduri de moară şi cu bălţi de peşte, şi satul Măşceanii pe Nistru (lângă oraşul Soroca, Moldova), în acelaşi ţinut, care acele sate mai sus scrise au fost ale lui Isac Balica hatman, dar le-a pierdut în viclenia sa, când s-a ridicat cu domnul său, Constantin voievod, şi cu mare mulţime de leşi şi cazaci, împotriva domniei mele şi a sceptrului cinstitului împărat şi am făcut mare război cu ei pe pârâul Jijia şi Dumnezeu i-a dat sub sabia domniei mele, unde şi oasele lor zac ca mărturie veşnică”[868].

1623, iulie 23: Întărit de Ştefan Tomşa voievod marelui vameş Manolachi, care primeşte uric pentru „niş-

---

[867] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. *2*76

[868] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 53, pp. 79-82

te sate, anume Visterniceni, i Rogojani i Rosiiacii de pe Răut, cu loc de mori pe Răut şi cu heleşteie, şi alt sat, anume Măşcenii, ce este pe apa Nistrului ot ţinutul Sorocăi. / Care acele sate au fost ale lui Isac Balica hatman şi le-a prăpădit la al lui vicleşug… Manolachi vel vameş a dat domniei mele 600 galbeni, care bani am dat domnia mea la trebuinţele pământului"[869].

1623, noiembrie 29: Întărit de Radul voievod marelui vameş Manolache, care primeşte uric pentru „satul Rogojenii şi Roşiacii şi Vistiernicenii, care sunt pe Răut, cu vaduri de mori şi cu bălţi de peşte, şi satul Măşceni, care este pe Nistru, în ţinutul Soroca"[870].

1634, decembrie 2: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului logofăt Pătraşco Ciogolea, care primeşte uric pentru „două sate, anume **Tricinţii** (raionul Floreşti, Moldova) şi **Roşiiacii** (Roşietici, comuna Roşietici, raionul Floreşti, Moldova), pe apa Răutului, unde cade pârâul Soloneţului în Răut, cu vad de moară şi cu bălţi, care sunt la ţinutul Sorocii… danie şi miluire de la Moise Moghila voievod, pentru dreaptă şi credincioasă slujbă în oase, în ţări străine", moştenite de Moghila voievod „de la rudenia sa cea mai de aproape, Isaac Baliţa hatman"[871].

---

[869] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 102, p. 150

[870] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 134, pp. 181, 182

[871] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 287, p. 326

ROŞIORI

(sat pe Crasna, comuna Buneşti-Avereşti, Vaslui).

1434, ianuarie 29: Întărit de Ştefan voievod boierului Blaj şi fraţilor lui Domocoş stolnic şi Iacob, care primesc uric pentru „satele pe Crasna, anume Roşiori, unde este Negrilă, şi, mai jos, sub pădure, unde este Pavel Bulgarul, şi seliştea lui Mârlec şi unde este Mic Ruptura… Iar hotarele acestor sate să fie după hotarul vechi, pe unde au folosit din veac”[872].

1625, octombrie 6: Zapis de mărturie prin care fraţii Rusul, Ionaşco, Părasca şi Sofronie, feciorii Nastii scriu despre „cum au vândut parte din sat din **Roşiori** (comuna Buneşti, Vaslui) a Nastii, jumătate de bătrân, jupânesei Antimii, drept un bou ş-o vacă cu viţel, dinainte a oameni buni, anume: Cârste, popa, Ştefan, diacul de **Armăşene** (Armăşeni, comuna Băceşti, Vaslui), Burghele, diac de **Tăbălăeşti** (comuna Băceşti, Vaslui), Costantin de Roşiori şi Platon de acolo”[873].

1634, aprilie: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Ursul de **Tinteşti** (Timpeşti, lângă Duda, comuna Duda-Epureni, Vaslui), după pâra la domnie dintre „Ionaşco Costiceanul şi Boghiul de sat din **Roşiori** (comuna Buneşti-Avereşti, Vaslui) cu Gligorie şi Ionaşco de acolo, pentru acea ocină din sat Roşiori, de au zis Ionaşco Costiceanul şi cu soţia lui, cu Boghiul, că nu sunt ei

---

[872] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 124, pp. 175-177

[873] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 376, p. 443

răzeşi pe toată acea ocină şi nu li-i în jumătate acea ocină. Iar Gligorie şi cu Ionaşco au zis că sunt ei răzeşi pe tot locul de acolo… Deci au rămas Gligorie şi Ionaşco”[874].

1638, aprilie 18: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupul voievod, după ce s-au pârât de faţă Lazor, Petrea, Focşea, Marica şi alţi răzeşi ai lor din **Şofrăceşti** (contopit cu Trifeşti, comuna Trifeşti, Neamţ), ce este în ţinutul Neamţ, cu Enache, Gavril şi alţi fraţi ai lor, fiii lui Şteful, pentru un vad de moară, ce este pe pârâul satului Şofrăceşti, spunând acei oameni că ei au avut moştenire în acel vad de moară împreună cu Eneche şi cu alţi fraţi ai lor. Iar ei au răspuns că nu au acei oameni mai sus scrişi, pentru că nu vor să ajute ca să se facă acele iazuri şi acea moară, iar Enache şi cu fraţii lor înşişi au făcut iazurile şi morile gata, cu multă cheltuială. Iar după aceea, acei oameni şi cu alţi răzeşi ai lor au tăiat acel iaz şi au stricat acea moară, fără ştirea lor. Şi astfel Enache cu fraţii lui s-au jelui înaintea noastră pe acei răzeşi din Şofrăceşti. / Şi am trimis pe Vasile Hricicanul din **Roşiori** (comuna Buneşti-Avereşti, Vaslui) să cerceteze rândul acelui iaz. / Deci Lazor, Petrea, Focşea, Marica şi alţi răzeşi au spis că a tăiat acel iaz şi a stricat acea moară Simion Purece… care a dat toată cheltuiala ce a făcut Enache, iar după aceea s-a întâmplat şi a murit Purece; iar după moarte lui, doi fii au venit înaintea domniei mele, cu o carte de mărturie şi şi-au luat înapoi bucatele pe care le-a luat Enache de la ei: doi boi şi un cal, şi încă au mai luat patru boi şi trei vaci cu viţei de la Enache, Şi domnia mea i-am judecat şi le-am aflat lor lege, ca să aibă a întoarce Lazor, Petrea, Focşea, Marica şi alţi răzeşi aui lor din Şofrăceşti

---

[874] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 89, p. 103

acele bucate ce a luat luat Purece mai mult de la Enache şi de la fraţii lui"[875].

1638, iulie 19: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Gavriţa, cu ai săi răzeşi din satul **Pâhneşti** (comuna Arsura, Vaslui), ce este în ţinutul Fălciului, s-au pârât de faţă, înaintea domniei mele, cu Gheorghe Boghiul, Mirea şi Mărdarie din sat din **Roşiori** (comuna Buneşti-Avereşti, Vaslui) şi cu Terchilă din **Mogoşeşti** (comuna Ipatele, Vaslui) pentru hotarul satului Pâhneşti, anume pentru poiana ce se întâmpină cu hotarul Roşiorilor, cu al Mogoşeştilor şi cu hotarul **Armăşenilor** (comuna Băceşti, Vaslui), zicând Gheorghe Boghiul, Mirea şi Mărdarie din Roşiori şi Terchilă din Mogoşeşti cum nu are satul Pâhneşti nimic treabă în acea poiană, nici le ajunge hotarul Gavriţei şi al răzeşilor lui în Poiană, Iar Gavriţa şi răzeşii lui au zis că ei au apucat din moşii lor ţinând acea poiană jumătate de sat Roşiori, iar dinspre Mogoşeşti vin hotarele alături şi dinspre Armăşeni iar se întâmpină hotarele. / Şi au zis că s-au mai pârât în zilele Radului vodă pentru acea poiană şi le-a dat hotarnic pe Toader Cehan sulgerul, de le-a hotărât şi le-a pus semne pe unde a venit hotarul satului pâhneşti dinspre Roşiori, Mogoşeşti şi Armăşeni; un semn este din drumul cel mare, la locul **Lohanului**, în sus, spre Lohan, până în capătul poienii, în dreptul lacului, în capul rediului, din jos pe marginea rediului, dinspre răsărit, până în capătul rediului din sus, până în fântâna poienii, în jos pe valea Arsurii, până unde se împreună cu hotarul **Ţinteştilor** (comuna Arsura, Vaslui)... Deci domnia mea şi cu tot sfatul domniei mele am dat Gavriţei şi răzeşilor lui să-şi

---

[875] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 325, pp. 319, 320

ţină ocina şi moşia lor, pe unde au ţinut-o moşii lor şi pe unde au pus semne hotarnicii”[876].

1800, decembrie 19: Schimb de moşii între episcopul Huşului şi spătarul Constandin Roset, „adică dând episcopul Gherasim un iaz cu moară pe apa Crasnei, ce se numeşte iazul Savei, şi părţile ce le are în moşiile **Roşiorii** şi **Avereştii** pe apa Crasnei, la ţinutul Fălciului, şi **Cioricenii**, la ţinutul Vasluiului, iarăşi pe Crasna, luând împotrivă episcopia alte părţi, tot din ţinutul Fălciului”[877].

1902: „**Roşiori**, sat în partea de nord a comunei Avereşti, plasa Crasna, judeţul Fălciu, situat pe valea cu acelaşi nume, cu o populaţie de 11 familii sau 31 suflete”[878].

ROŞIORI

(sat la Cobâle, comuna Roşiori, Bacău).

1436, septembrie 19: Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi lui Dan Mesehnă, care primeşte uric pentru „opt sate, anume: Ruja Petru, la Cobâlă, şi Oneştio, şi Câteştii, şi Virişeştii, şi Selevestreanii, şi, pe Hubalna, Sârbii şi Şcheianii, şi Lieştii, la gura Jeravăşului, şi, pe Horincea,

---

[876] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 422, p. 402

[877] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. II, Iassi 1889, pp. 19-22

[878] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. *2*78

Cavadineştii şi Badea... Iar hotarul tuturor acestor sate să fie cu toate hotarele lor vechi”[879].

1494, martie 11: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Mihăilă şi Ghiţul, care cumpăraseră, cu 80 de zloţi tătăreşti, de la fraţii Bonceac, Anna şi Rusca, fiii Stanei, nepoţii lui Mihul Cârnul, „dreapta lor ocină, jumătate din satul pe Cobâle, anume Cârneştii… Iar hotarul acelei jumătăţi din satul la Cobâle, anume Cârneşti (contopit cu Roşiori), să fie începând de la capătul de jos al iazului lui Cârnul şi pe la stâlpii Rasului, la un stejar însemnat, de la stejar la hlăbnicel, de la hlăbnicel peste câmp la fântână, şi drept la deal, şi peste deal la gloduri, de la gloduri la capătul de jos al iazului lui Cârnul, de unde am început întâi. Acesta este tot hotarul acestei jumătăţi din satul Cârneşti”[880].

1632, octombrie 20: Zapisul lui Iuraşco, în care scrie şi mărturiseşte că a vândut „ce se va alege partea Arvasiei, fiică Cătălinii, din sat den **Rosi** (Ruşii Goei, contopiţi cu Roşiori, comuna Roşiori, Bacău), din vatra satului şi cu iaz iezit şi din câmp şi din ţarină, şi din deal şi din vale, şi din pădure… jupânesei Păscălinei şi fiului ei Dumitrache, drept 40 taleri bătuţi… Şi în tocmeală au fost popa Ionaşco din **Căteşeni** (Căuteşani, Căutişeni, contopit cu Izlaz, contopit cu Poiana, Bacău), popa Avram şi Petre hotnogul din **Piticeni** (Chiticeni, comuna Secuieni, Bacău), Vasile şi Ştefan de **Mesăhăneşte** (Misihăneşti, comuna Roşiori, Bacău), Costân de **Rosi**, Toader

---

[879] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 163, pp. 227-229

[880] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 145, pp. 274-276

de **Negoşeni** (Neguşeni, comuna Roşiori, Bacău) şi mulţi oameni buni”[881].

1633, septembrie 10: Întărit de Moise Moghila voievod jupânesei Zanfira din târgul **Iași**, în baza unor zapise de la Ştefan logofăt, Petria şi Sava din **Dămieneşti** (comuna Dămieneşti, Bacău), Vasile Buliga din **Bătrâneşti** (comuna Icuşeşti, Neamţ), Constantin Tropoteiu şi Lazăr din **Ruşi** (Ruşii Zavului, contopit cu Roşiori, comuna Roşiori, Bacău), Nechifor fost hortnog şi Andronachi vistiernic din **Pădureni** (comuna Dămieneşti, Bacău), Grigore, Trifan vistiernic şi Zaharia uşer din **Bucium** (comuna Valea Ursului, Neamţ), Vico armăşel şi Istrati vistiernic din **Drăjăşti** (Drăgeşti, comuna Dămieneşti, Bacău), care mărturisesc „cum că ea şi-a cumpărat, de la Lazor şi Vasile, feciorii lui Neniul, toată partea câtă se va alege din satul ce se numeşte **Ruşii Zavolovii**, ce este la ţinut Romanului, drept 80 zloţi… / Şi iarăşi, o parte de ocină dintr-acelaşi sat Ruşii, de la Anghelina, fata lui Ştefan paharnic, cât se va alege partea moşului ei Raţi Moişăscul, drept 60 taleri… / Şi iarăşi, într-acelaşi sat Ruşii, de la Vasile şi Ana, fecorii lui Neniul, nepoţi de fii ai Răţoai, şi de la Lazor, fecior Dochiei, toate părţile Răţoai şi a Dochiei, drept 30 zloţi bătuţi”[882].

1634, august 28: Întărit de Vasile Lupu voievod jupânesei Goei, după pâra lui Iuraşco, zicând că are Iuraşco moşie la nişte părţi de ocină în sat în **Doljeşti** (comuna Doljeşti, Neamţ), şi în **Fârţeşti** (azi Buhoana, comuna Doljeşti, Neamţ), şi în **Ruşii Blăgoeşti** (Ruşi,

---

[881] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 230, p. 286

[882] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 390, pp. 491, 492

contopit cu Roşiori, comuna Roşiori. Bacău), iar jupâneasa Goei a arătat uric şi ispisoace de la Radu vodă, cum le-a cumpărat jupânul său Goia acele părţi de ocină de la Iuraşco”[883].

1635, septembrie 1: Ispisoc de întărire, dat de Vasile Lupu voievod lui Vasilie și fraților lui, fiii lui Nechita, nepoții lui Toader, și verilor lor Petriceaico mare armaş, și Avram fost vornic și Cozma, și verilor lor, fiii lui Isac, nepoții lui Ion vistiernic, și verilor lor Petre Hadâmbul și fiilor Goioaei, nepoții Solomiei, și de asemenea lui Toader Moțoc şi fraților lui, fiii Todosiiei, nepoții Irimiei Pițigae, toți nepoții și strănepoții Petricăi hatman… și au împărțit între ei dreptele lor ocini și dedini, din dreptele și propriile lor drese și uric de împărțeală pe care îl au ei de la Alexandru voievod, satul **Cărbunești** (lângă Goşmani, comuna Români, Neamţ), care este în ținutul Neamț, și **Blăgeşti** (comuna Blăgeşti, Bacău) și **Fărăoani** (comuna Faraoani, Bacău) și **Movileni** (lângă Hertioana-Răzeşi, comuna Traian, Bacău), care sunt în ținutul Bacău, și **Mesăhănești** (Misihăneşti, comuna Roşiori, Bacău) și satul **Ruși** (înglobat în Roşiori, comuna Roşiori, Bacău), în ținutul Roman, și **Nănești** (comuna Tănăsoaia, Vrancea), de la Tecuci, și **Vlădești** (înglobat în oraşul Vaslui), pe Tutova, și **Sângerei** (comuna Sângerei, raionul Sângerei, Moldova), din ținutul Iași, și **Pleșești** (azi Zmeu, comuna Lungani, Iaşi), de la Cârligătură, și șase fălci de vie, care sunt la **Cotnari**. / Astfel, a căzut în partea lui Petriciaico şi a verilor lui, Ionașco Avram fost vornic și Cozmei, și altor veri ai lor, a patra parte din satul Cărbunești, și a patra parte din

---

[883] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 244, pp. 273, 274

satul Blăgești, și a patra parte din jumătatea de sat Faraoani și Mesăhănești, și a patra parte din satul Nănești și două fălci de vie, care sunt la Cotnari. / Și în partea lui Toader Moțoc, cu alți frați ai lui, s-a cuvenit a patra parte din satul Cărbunești, și a patra parte din Blăgești, și a patra parte din jumătate de sat Fărăoani, și satul Movileni, și jumătate de sat din Pleșăști, și cu două fălci de vie, tot de la Cotnari. / Iar în partea lui Petrea Hadâmbul şi a fiilor Goioaei, nepoții Solomiiei, s-au cuvenit a patra parte din satul Cărbunești, și a patra parte din satul Blăgești, și a patra parte din jumătate de sat Fărăoani, și jumătate din Ruși, și jumătate din Sângerei, și a patra parte din satul Vlădești, și o falce de vie, tot la Cotnari. / Și iarăși, în partea slugii noastre Vasilie, cu frații lui, fiii lui Nechita, nepoții lui Toader, s-au cuvenit a patra parte din satul Cărbunești, și a patra parte din Blăgești și a patra parte din jumătatea de sat Fărăoani, și jumătate de sat Ruși, și jumătate dc sat Sângerei, și a patra parte din satul Vlădești, și cu o falce dc vie, tot la Cotnari"[884].

1636, noiembrie 28: Zapisul vornicului de gloată Neaniul, în care mărturiseşte „cum s-au tocmit egumenul şi soborul mănăstirii Sfântul Sava cu Toader Franga, Oprea, feciorul Lupei, şi cu toată seminţia lor, cu Rusca, Toader Găluşcă şi cu toată seminţia lor, ca să aibă a ţine călugării satul **Băicenii** (comuna Secuieni, Bacău), cu tot venitul, şi din hotarul **Carauleştilor** (comuna Secuieni, Bacău) cât loc s-a ales şi s-a stâlpit. Care părţi de ocină s-au ales ce au dat Lupul Dragotă şi cu jupâneasa lui sfintei mănăstiri… Însă nişte părţi, ce au mărturisit megieşii cu sufletele lor c-au fost luat Lupul Dragotă cu împresu-

---

884 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 228, pp. 268, 269

rătură, au fost puse şi în uric egumenul şi soborul i-au lăsat să-şi ţină ocina, câtă parte va avea, pe feciorii lui Drăgan şi ai Solomiei, Anuşcăi, Parascăi, Nastei, Faftei şi ai Dochiţei. Şi s-au ales părţile lor toate, că ţină cu Toder Franga, Oprea şi cu Rusca şi cu toată seminţia lor seliştea Carauleştii, cine câtă parte va avea… / Aşa s-au tocmit dinaintea noastră şi a popii Avram şi a Tomei din **Piticeni** (azi Chiticeni, comuna Secuieni, Bacău), Maftei, Isac, Ionaşco şi alt Ionaşco de **Sălevestri** (azi Tisa-Silvestri, comuna Secuieni, Bacău), a Barbului, Ionaşco şi Sociul din **Odobeşti** (comuna Secuieni, Bacău), Constantin din **Ruşi** (înglobat în Roşiori, comuna Roşiori, Bacău), Vasile şi Ion din **Mesăhăneşti** (Misihăneşti, comuna Roşiori, Bacău), Vlaşcă de **Ungureni** (comuna Ungureni, Bacău), a popii Andronic de **Obârşie** (comuna Izvorul Berheciului, Bacău) şi a mulţi oameni buni, megieşi”[885].

1639, ianuarie 22: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Iuraşco, fiul Maricăi, nepoata lui de soră Arvasiia peoteasa şi popa Sanson s-au pârât de faţă, înaintea noastră, cu Gligoraşco, Iurdachii, Apostol şi Lupaşco, fiii lui Dumitru Goe fost paharnic, nepoţii Anghelinei, pentru nişte părţi de ocină din satul **Doljeşti** (comuna Doljeşti, Neamţ), din **Fârţeşti** (înglobat în Buhoanca, comuna Doljeşti, Neamţ) şi din **Ruşi** (înglobat în Roşiori, comuna Roşiori, Bacău), zicând Iuraşcu, Arvasia şi popa Sanson că le-a cotropit aceste părţi de ocină Dumitru Goe. Iar fiii lui Dumitru Goe au arătat un ispisoc de la Constantin Moghilă voievod, că tatăl lor Dumitru Goe a plătit capul lui Isac, fiul Maricăi, de la Lazor şi Păcurar, pentru o faptă rea, ce a făcut-o el, şi a dat pentru

---

[885] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 555, p. 603

el 112 taleri buni, cu cheltuiala ce a făcut, scriind, de asemenea, în acel ispisoc de la Constantin Moghilă voievod că a vândut Iuraşco, fiul Maricăi, fratele lui Isac, dreptele lui ocine din Doljeşti, Fârţeşti şi Ruşi”[886].

1645, mai 12: Fraţii Dochiţa, Dafina şi Andrei, feciorii Mălanei, nepoţii lui Vasile, strănepoţii lui Toader vând lui Pavel, feciorul popii Ionaşco ot Căuteşeni, „drept 40 zloţi bătuţi şi doi boi, preţuiţi câte 4 ughi (ducaţi ungureşti) boul… „din **Căuteşeni** (Căuteşeşti, înglobat în Poiana, comuna Ilişeşti, Bacău), cât se va alege partea moşului (bunicului) nostru Vasile, un bătrân în tot locul… dinaintea lui Gavrilaş, Dinga, Dumitraşco, Grozav şi Neculai ot **Căuteşeşti** (azi Poiana), Iacomiasă şi Costân ot **Ruşi** (înglobat în Roşiori, comuna Roşiori, Bacău), Sava Călinescul şi Arcadie din **Dămineşti** (comuna Dămineşti, Bacău), Vasile şi Constantin din **Neguşeni** (comuna Roşiori, Bacău), Vasile şi Marco din **Căuteşeni**, Silion ot volostu Vaslui şi mulţi oameni buni”[887].

1645, decembrie 20: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Pavel, fiul popii Ionaşcu din Căuteşeni, care cumpără, pentru 50 galbeni ungureşti, de la Dochiţa, Dafina şi Andrei, nepoţii lui Vasile bătrânul, strănepoţii lui Toader, „dreapta lor ocină şi dedină din satul **Căuteşeni** (Căuteşeşti, înglobat în Poiana, comuna Ilişeşti, Bacău), ce este în ţinutul Roman… dinaintea lui Gavrilaş, Dinga, Dumitraşco, Grozav, Nicula, Vasile şi Marco din **Căuteşeni**, cneaghina Iacomiasa şi Costin din **Ruşi** (înglobat în Roşiori, Bacău), Sava Călinescu şi fiul lui Ior-

---

[886] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 15, pp. 16, 17

[887] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 73, p. 68

dache din **Dămineşti** (comuna Dămineşti, Bacău), Vasile şi fratele lui Constantin din **Neguşeni** (comuna Roşiori, Bacău) şi Silion din Vaslui”[888].

ROŞIORI

(Răşuori sau Ruşiori pe Pârâul Negru şi Moldova,
lângă Bărboşi, comuna Dulceşti, Neamţ).

1437, decembrie 20: Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi păhărnicelului Ion Urecle, care primeşte uric pentru „satele Bârgăiani pe Moldova, şi Stănigeni şi Sârbii, la Tecuci… Iar hotarul acestor sate mai sus scrise să fie după hotarul vechi, pe unde au folosit din veac”[889].

1558, martie: Întărit de Alexandru (Lăpuşneanu) voievod lui One Moscovanul şi femeii sale Cristina, care cumpără de la Ignat şi Vasilca, feciorul Francii a feciorului Anuşcăi, nepoţii lui Camariciu, cu 60 zloţi tătăreşti, moşia „ce a avut-o moşul lor Camariciu de la bătrânul Ştefan voievod, din jumătate de sat **Roşiorii** (Răşuori sau Ruşiori pe Pârâul Negru şi Moldova, lângă Bărboşi[890], Neamţ), din a cincea parte, două părţi”[891].

---

888 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 263, pp. 208, 209

889 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 176, pp. 248, 249

890 Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 216

891 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 26, 27

1572, iulie 16: Andronic şi Petre Burdun, feciorii Ilincăi, şi nepotul lor Toader Şofrac vând lui Ion, ginerele Nastei, fata lui Toader Şofrac, cu 70 zloţi tătăreşti, partea lor „de ocină din Roşiori… dinaintea lui Golăe vel spătar, Gherman, popa Neagu, Dumitru diacul, Dumitru, Crăstea şi Alexa din **Şofrăceşti**, One şi Isac Isaico din **Roşiori**, Petre vatav şi Sava din **Săcueni**”[892].

1577, mai 9: Luca, feciorul Savii din **Movileni**, vinde lui Cozma din **Bărboşi**, drept 60 zloţi, „partea sa din satul **Roşiori**, din a treia parte a cincea parte”, iar Simion, feciorul lui Băloş, i-a vândut, drept 50 zloţi, „o bucată dintr-acelaşi sat, de la Prona până în partea Isăceştilor şi cu patru pământuri în ţarină”[893].

1577: Ioan şi Tudora, feciorii Drăghinei, nepoţi lui Frăce, prea-strănepoţi lui Camariciu, vând a lor dreaptă parte de ocină din satul **Roşiori**… lui Cozma din **Bărboşi**, drept 60 zloţi tătăreşti”[894].

1577: Parasca, fata lui Băloş, vinde „din a treia parte din satul **Roşiori**, a şasea parte, drept 120 zloţi, Cozmei din Roşiori (fost din Bărboşi)”[895].

1580, februarie 28: Întărit de Iancul (Sasul) voievod lui Cozma, care cumpără, cu 70 zloţi tătăreşti, de la Luca, fiul Savei, nepot Măricăi, prea-strănepot lui Cama-

---

892 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, p. 78

893 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 102, 103

894 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 34, 35

895 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, p. 37

riciu, „partea lui din **Roşiori**, ce este în ţinutul Neamţului”[896].

1582: Nasta şi copiii ei Alexa, Dumitru şi Vărbara vând lui Coza, pentru 110 zloţi, partea lor de „ocină din **Roşiori**… dinaintea lui Dumitru, Nicoară, Stan, Ile, Stănilă Şoimariul şi Ile diacul”[897].

1586, februarie 26: Zapisul pârcălabilor de **Roman**, Miron şi Bejan, şi al lui Macsin Gărbe de acolo, în care mărturisesc cum „Dumitru, feciorul Cozmei din **Roşiori**, a vândut a sa dreaptă ocină şi cumpărătură, ce a cumpărat-o tatăl său Cozma de la Luca, feciorul Savei, Preaosfinţitului Agafton, Episcopul Romanului, drept 270 zoţi tătăreşti… o casă şi cu 23 pământuri în ţarină şi cu o poiană de fân”[898].

1587, aprilie 14: Întărit de Petru (Şchiopul) voievod Drăguţei, fata logofătului Toma, care cumpără, cu 270 zloţi tătăreşti, de la Dumitru sin (fiu) Cozmei „a sa dreaptă ocină şi cumpărătură a tatălui său Cozma din satul **Roşiori** de la Luca sin Savei, de la Ieremia, Ioan, Irina şi Magdalina, nepoţii lui Camariciu… / Şi după aceea au venit Stan, ginerele lui Ioniţă din Roşiori, şi i-a vândut toată partea care i se va alege din partea lui Bordun din satul Roşiori, ce a cumpărat-o el de la Bordun, drept 90 zloţi tătăreşti”[899].

---

[896] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, p. 133
[897] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, p. 36
[898] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 205, 206
[899] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 207, 208

1588, ianuarie 21: Grigorie din **Roşiori** cumpără, cu 75 zloţi, de la Pătraşco, Dronţa şi Ciurce, feciorii Stancăi, „ocina lor, toate părţile lui Gligorie, partea sa cu 8 pământuri din sat, partea ce a fost a lor în câmp, în pădure şi pretutindeni… dinaintea lui Coza, Grigorie feciorul lui Simion, Hrisant, Ilie, Irina şi alt Stan din **Roşiori**, Crimăţui şi Tode din **Trifeşti**, şi au venit toţi aceştia la **Bărboşi**, la casa lui Drăguţă, nepot lui Gavril pârvălab de Neamţ, şi cu sluga pârcălabului Ivancea diac”[900].

1589, martie: Zapisul lui David şi Bejan, pârcălabi de **Roman**, al lui Ionaşco şoltuz şi al celor 12 pârgari, al lui Macsin Gârbe, prezviterul Luca, a lui Verdeş şi a tuturor presviterilor din **târgul Romanului**, în care mărturisesc cum au venit Petrea, cu femeia lui Dochia, şi fraţii Evdochiei, anume Criste şi Cozma, din ţinutul Neamţului, nepoţi lui One Vijan şi strănepoţi Anuşcăi, şi au vândut „a lor ocină din uricul bătrânului Ştefan Vodă, împărţeală dreaptă, partea lor din satul **Roşiori**… Tomei logofăt, drept 150 zloţi, şi a plătit acea ocină Drăguţa, fata logofătului Toma”[901].

1589, decembrie: Întărit de Petru (Şchiopul) voievod lui Stan şi femeii lui Lola, care cumpără, cu 140 zloţi tătăreşti, de la Grozav sin (fiul) Băloş „a sa dreaptă ocină şi moşie din drese de cumpărătură ce a avut tatăl său Băloş de la bătrânul Petru (Rareş) voievod, din a treia parte de sat **Roşiori**, a cincea parte”, iar de Drăghina, fata lui Băloş, cu 260 zloţi tătăreşti, „din a treia parte din satul Roşiori, două părţi, a sa şi a fratelui ei Moga diac, de

---

900 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 3-4

901 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 11, 12

vreme ce a fost pusă zălog partea lui la soră-sa Drăghina”[902].

1589, decembrie 15: Grigore din **Bărboşi** cumpără, cu 20 zloţi tătăreşti, de la Gligore sin (fiu) Sămion din **Roşiori**, dinaintea Petricăi şi a Cozii din Roşiori… două pământuri”, iar de la Ile, feciorul lui Băloşan din Roşiori… trei pământuri, cu 30 zloţi… iar un pământ din cele trei este în mijlocul pădurii, iar alt pământ la fundătură, pe care l-a fost arat Dănilă argat, iar al treilea pământ este de către Barboşi… dinaintea lui Sturza din **Negrileşti**, Andreică Băloşel, Sămion, Samoil şi Grigore feciorul lui Sămion din **Bărboşi**”[903].

1597: Zapisul lui Văscan sin (fiu) Ionaşco vătag din **Dulceşti**, prin care dă „ştire de rândul lui Băloşan ot **Roşiori**, cum a venit la mine, la scaun, de a cumpărat ocină de la Nastea, de la fata Lupii şi de la Crăstea, fratele Nastei, aceia au dat Nastei şi frăţâne-său Crâstea cum a dat Nastea 2 boi şi Crăstea ei 2 boi şi o vacă; şi după aceea au cumpărat, de la Anghelina şi de la sora lui Băloşan o ocină din partea ei, drept 70 florinţi; şi după aceea dau ştire cum au venit la mine martori Coza, Necoară, Gheorghe, Pătraşco, Ignat, Lazea şi Dumitru din **Roşiori**, Hilip, Hicol, Hilimon sin (fiu) Timotei şi Ignat bătrânul din **Bărboşi**, Coste din **Bălăeşti** şi Andronic din **Dulceşti**”[904].

---

[902] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XX, Iaşi 1928, p. 18

[903] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XX, Iaşi 1928, pp. 18, 19

[904] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XX, Iaşi 1928, p. 47

1597: Zapisul paharnicului Andone din **Dulceşti**¸în care mărturiseţte cum s-au tocmit fraţii Isaico şi Nicoară din **Roşiori**, din ţinutul Neamţului, „pentru o ocină ce au avut, că s-a sculat Isaico de a dat un brâu, drept 200 florinţi, şi a vândut o casă a părinţişor lor şi i-a plătit capul, căci a căzut întru pieire Nicoară; el, Nicoară, l-a strâns pe frate-său Isaico pentru că a vândut moştenirea părinţilor şi a moşilor săi, acel brâu, iar Isaico s-a prins dintre noi mulţi oameni buni, Andone paharnicul şi, din satul Roşiori, Coza, Ilie, Glogore, Dănilă, Gligorie, Filip, Miron, Oancă, Iachim şi Crăciun din **Bărboşi**, şi aşa s-a rugat Isaico, fratele lui Nicoară, de să nu-l pârască pentru acea casă şi pentru acel brâu, ci i-a dat Isaico frăţâne-său Nicoară opt pământuri, ca să-i fie lui ocină… mărturiseşte şi popa Onciul din **Pilieşti**, de aceea scriem şi mărturisim cu sufletele noastre”[905].

1604, decembrie 10: Întărit de Eremia Moghilă voievod lui Vasile mare pitar, care întoarce 500 zloţi tătăreşti lui Vasile sulger, ginerele lui Stan, şi lui Cozea „pentru a treia parte a satului **Roşiori**, ce este în ţinutul Neamţului, care acea parte de ocină i-a fost lui de baştină şi a fost vândută de rudeniile sale Grozav, Moga diac, Drăghina, Sofia şi Parasca, feciorii lui Băloş cel bătrân, însă din acei bani s-au dat 400 zloţi în mâinile lui Vasile sulger şi 100 zloţi au dat în mâinile Cozii… însă Cozea încă i-a dat în mâinile lui Vasile vel pitar, fără de nici o pâră”[906].

---

[905] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, p. 47

[906] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 132, 133

1605, martie 27: Întărit de Eremia Moghilă voievod paharnicului Caraiman, care răscumpără, cu 500 zloţi tătăreşti, de la Vasile vel (mare) pitar, ginerele lui Stan, şi de la Coza, „a treia parte din satul **Roşiori**, ce este în ţinutul Neamţului, care parte i-a fost lui dreaptă moşie, vândută de rudeniile lui Grozav, Moga diac, Drăghina, Sofia şi Parasca, toţi nepoţi lui Băloş cel bătrân”[907].

1634, februarie 15: Zapisul fraţilor Istratie, Lazor şi Hărea, fiii Mariţei din **Roşiori**, prin care mărturisesc că au vândut partea lor „din sat din **Popeşti**, cu tot venitul… panului Toader Boldescul, pentru 40 zloţi tătăreşti gata… înaintea lui Gheorghe diac din Aldeşti, Ştefan Diac din Tatomireşti, Răstău din Vârtop, Ştefan din Galbeni, Oprea din Pădureni şi alţi mulţi oameni buni”[908].

1674, iunie 12: Grigorie Romăşcel, care a împrumutat de la Dumitraşco pitarul 30 lei, pe care acesta, la rândul lui, îi împrumtase de la un negustor, cu camătă, „fiind eu la nevoie şi la închisoare în turn… şi am pus zălog a mea dreaptă ocină şi moşie, partea mea din **Oniceni**, cu vecini, şi altă parte, din **Roşiori**, cât se va alege. În două luni, de n-oi da banii, 30 lei, să fie moşiile pieitoare”[909].

1680, decembrie 16: Ilie, feciorul Saulii vameşul, mărturiseşte „precum a fost pus unchiul meu Grigoraşco Romăşcel partea dumisale din **Oniceni** şi din **Roşiori**, cu vecini, cu tot, zălog la Dumitraşco pitarul, drept 30 lei;

---

[907] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, p. 137

[908] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 56, pp. 60, 61

[909] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 86, 87

însă acei bani i-a fost luat cu camătă şi a fost ziua în două luni, de nu a da banii la zi, să fie acele părţi de moşie, dintr-acele sate, peritoare. / Deci eu, Ilie Saule, şi cu frate-meu Grigoraşco Botez, dacă am văzut că a zălogit unchiul nostru Romăşcel acele moşii, noi am întors pitarului, pentru că am socotit că mai încăpem noi, şi i-am dat 35 stoguri de fân şi ne-am luat moşia înapoi; / deci, dacă a venit unchiul nostru Gheorghe mare armaş din pribegie, dumnealui a ieşit cu noi la judeţ şi ne-a rămas să ne întoarcă banii ce am dat, şi să-i fie moşiile pe veci, căci i-a fost Romăşcel frate, şi noi nepoţi… / deci ne-am tocmit şi mi-au dat 30 lei bătuţi şi 10 stoguri de fân, ca să-i fie dreaptă ocină, neclătită în veci"[910].

1774, iunie: Satul **Roşiorii**, ocolul Siretului, după recensământul lui Rumeanţev[911], avea **toată suma caselor 7**. Scădere rufeturi 1: 1 popă. Rămân birnici 6. / **Birnici:** Gavril brat (frate) lui popa Ion / Acsănti Romăşcan / Apostol, vornic / Gavril Gârban / Apostol cel Mare / Apostol Curpăn. // **Rufeturi:** Popa Ion.

ROŞIORI

(sat la Cârligătură, comuna Dumeşti, Iaşi).

1456, februarie 18: Întărit de Petru voievod protopopului Ioil şi fiului său Giurgea, gramatic, care primesc uric, pentru „satele anume: Oneşti la Cârligătură, pe

---

910 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 43, 44
911 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 70

amândouă părţile pârâului, şi prisaca pe care a întemeiat-o Giurgiu Negru, şi mănăstirea lor, şi loc de prisacă în acelaşi hotar, şi, mai sus, Voroveşti, şi poiana de la Ştefan Roşul, pe care le-a dat-o Ştefan de bunăvoia lui, şi, mai jos, pe acelaşi pârâu, la lazul lui Simion, loc de moară, şi prisaca lor din dreptul Podobitului, în pădure, şi Arpă-şeştii lui Arpaş, şi, peste Bahlui, la Glodurile de la Movila Mare şi la fântâna lui Berbeniţă un loc din pustie, să-şi întemeieze sat şi fânaţ, şi, pe Şacovăţ, un loc de moară, unde vor putea să-şi facă, şi pe Stavnic, asemenea, şi, deasupra Nistrului, Cunicea, amândouă cuturile, şi Cobâ-lia, şi Armeni, lângă Suceava, şi **seliştea lui Scandal, lângă Roşiori**, şi Todereşti ”[912]. Hotarul, din veac, iar pentru pustii, îndestul.

1466, iunie 12: Întărit de Ştefan voievod lui Ivan Geamănul şi feciorului său, Sima, care cumpărase, cu 150 de zloţi, de la Comuz, care primesc uric pentru satul „la Cârligătură, anume jumătate de sat Roşiori, partea lui Co-muz, ca să le fie lor, şi de la noi, ocină… Şi moara ce-i în sat şi mănăstirea încă au dat-o Geamănul, de a lui bunăvoie, fiului său Sima. Iar hotarul acei jumătate de sat de Roşiori, la Cârligătură, se începe dintr-un ulm, ce este la marginea pădurii, deci prin mijlocul satului la podul vechi, deci după hotarul cel vechi, iar din Şiverde, drumul, deci pârâul până la sărături, deci la deal, deci dealul până la o moviliţă. Atâta este tot hotarul”[913].

1639, martie 30: Întărit de Vasile Lupu voievod vornicului de gloată Neaniul, lui Drăguşan şi lui Gheor-

---

[912] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 56, pp. 81-83

[913] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 137, pp. 195, 196

ghiţă, care cumpără, cu 60 taleri bătuţi, de la Busca, fata Trufanei Pileşoae, „din sat din **Roşiori** (comuna Dumeşti, Iaşi), a patra parte de sat, ce este în ţinutul Cârligăturii… şi altă parte de ocină din acel sat, din Roşiori, iar a patra parte, drept 60 taleri bătuţi”, iar de la Mărica, fata Capşei, tot cu 60 taleri, „a patra parte de sat Roşiori ce se cheamă acum Geamănu, cumpărătura tatălui ei Capşea de la Radul vodă”[914].

1644, aprilie 8: Întărit de Vasile Lupu voievod stolnicului de gloată Neniul, care primește uric pentru „din a treia parte din satul **Hălăsenii** (lângă Itești, comuna Berești-Bistrița, Bacău), a patra parte, ce este în ținutul Neamțului, cu vad de moară pe pârâul Limpede, cumpărată de la Iachim, fiul lui Roman, și de la Vasile, fiul lui Andreica, nepotul doamnei Marica, și de la Groza, fiul Antimiei, nepotul Românisei, strănepotul doamnei Marica, pentru 50 de taleri argint. / Și de asemeni, cât se va alege partea lui Crăciun și cu două pământuri în țarină, curățitură lângă limpedea, ce el a cumpărat de la Maftei, fiul lui Crăciun, pentru 20 taleri de argint. Și de asemeni, dintr-un bătrân din același sat Hălăsenii, două părți, cu parte din vadul de moară în Limpedea, ce el a cumpărat de la Simion Viisa, fiul lui Ionașco, și de la nepotul lui Vasile, fiul lui Păcurar, și de la surorile lui Viisa, Agahia, Nastasia și Solomia, și de la Arsănie, nepotul lui Veisa, pentru 60 de taleri de argint. Și de asemeni, a treia parte din a patra parte, din partea Golăeștilor, ce el a cumpărat de la Scânteie, fiul Odochiei, nepotul lui Mitre, pentru 50 taleri de argint. Și de asemeni, altă parte din același sat, peste Limpede, cât se va alege partea lui Scânteie și cu

914 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 76, p. 74

alți frați ai lui, ce le este lor moștenire, pentru 30 taleri de argint. / Și i-am întărit două părți din satul **Mănăilești** (azi Mănoaia, comuna Costișa, Neamț), ce este în ținutul Bacău, pe râul Bistrița, și din altă a noua parte, jumătate de vad de moară pe Bistrița și pe Limpede, ce el a cumpărat de la Simion și soția lui lui Marica, și sora ei Ștefania, soția lui Zapaliță, și de la alți frați ai lor: Ionașco, Ghirman, Andrii și Rucsanda, fiii lui Grigori șetrar, pentru 50 taleri de argint. / Și i-am întărit a cincea parte din satul **Roșiori** (lângă Chilișoaia, comuna Dumești, Iași), din vatra satului și din câmp, în ținutul Cârligătura, și, de asemenea, din a patra parte din același sat, jumătate, ce el a cumpărat de la Busca, fiica Tofanei Piilișoaia, pentru 90 taleri de argint. Și de asemeni, din a patra parte a treia parte din același sat Roșiori, ce se numește **Geamănul de Jos** (lângă Horlești, comuna Rediu, Iași), ce el a cumpărat de la Marica, fiica lui Capșea, drept 20 taleri numărați. / Și de asemeni, i-am întărit din jumătatea satului **Băloșini** () a treia parte, cumpărătură de la Lupul Cogciug, pentru 35 de ughi”[915].

ROŞIORI

(satul Ruşii, azi Roşiori, comuna Răchiţi, Botoşani).

1632, decembrie 14: Întărit de Alexandru Iliaş voievod uricarului Cârstea şi cămăraşului Căzacul, care primesc uric pentru „un sat al nostru drept domnesc,

[915] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 283, pp. 258- 261

anume **Ruşii** (azi Roşiori, comuna Răchiţi, Botoşani), mai sus de Botăşeni, care este ţin ţinutul Hârlău, ascultător de ocolul târgului nostru Botăşeni, cu locuri de iazuri şi de mori pe Setna, de asemenea şi la alte văi cu locuri de iazuri şi de râbnice şi cu tot venitul”[916].

1633, martie 22: Întărit de Alexandru Iliaş voievod lui Cârstea Chiusea Brăileanul, care primeşte uric pentru „un sat al nostru drept domnesc, ascultător de ocolul târgului nostru Botăşeani, anume **Ruşii**, mai sus de Botăşeni, cu locuri de iazuri şi de mori pe Sitna, de asemenea şi în alte văi, cu locuri de iazuri şi de râmnice, şi cu grădini... pentru că el s-a aflat la nevoia domniei mele şi a dat 250 taleri de argint în visteria domniei mele şi s-au dat în trebuinţa ţării”[917].

1634, mai 11: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Cârstea Chiusea Brăileanul, care primeşte uric pentru „un sat, anume **Ruşi**, mai sus de Botăşeani, care acel sat a fost mai înainte drept al nostru domnesc, ascultător de ocolul târgului nostru Botăşeani… danie, miluire şi visluşenie de la Alexandru Iliaş voievod”[918].

1902: „**Roşiori**, sat în judeţul Botoşani, aşezat pe coasta dealului Teişoara, în partea de sud-est a comunei Popouţi, cu o suprafaţă de 1.002 hectare şi o populaţie de 130 familii sau 518 suflete. Satul e înfiinţat pe moşia statului Popouţi, cu noii împroprietăriți în 1870. Se află 3 cârciumi, 3 comercianți și 2 meseriași, Are o biserică,

---

[916] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 258, pp. 326, 327

[917] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 319, pp. 411-413

[918] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 120, p. 129

deservită de 1 preot și 1 cântăreț; 1 şcoală, condusă de 1 învățător şi frecventată de 40 copii. Vite: 200 vite mari cornute, 32 cai, 310 oi şi 50 porci”[919].

ROŞU

(sat şi comună în raionul Cahul, Moldova).

1425, mai 12: Întărit de Alexandru cel Bun lui Stroici, printr-un uric pentru „două sate, anume Levoşă-uţi, cu toate cuturile sale, şi Nepolocăuţi (ambele în Bucovina – n. n.), şi două selişti pustii: una Derenăuţi, şi alta pe **Roşul**, în dreptul movilei celei mari. / Iar hotarul acestor două sate să fie după hotarele vechi, pe unde din veac au folosit; iar hotarul acestor două pustii să fie după hotarele vechi, pe unde a folosit Zubrea… / Şi încă i-am dat uric pentru satele lui Ravas de la Suceava şi de la Jijia şi pentru tătari, pentru ca ei şi neamul lor să nu mai pomenească niciodată şi nici să nu mai vorbească nimic, niciodată, pentru satele lui Ravas şi pentru tătari”[920].

1502, iulie 2: Întărit de Ştefan voievod, mănăstirii Putna, căreia îi dăruieşte: „o bucată de loc din **hotarul Boiştei** (comuna Roşu, raionul Cahul, Moldova), puţin mai jos de gura Boiştei şi vărsătura gârlii, unde iese din Talharu şi până unde dă în iezerul **Cerlenul** (sate în comuna Roşu, raionul Cahul, Moldova)şi cu toate gârlele şi cu toate băltiuganele, cum şi satul pe Frumuşica, **unde**

---

[919] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 277, 278

[920] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 61, pp. 88, 89

a fost Falcin (sat în comuna Roşu, raionul Cahul, Moldova), mai jos de Andrieş”, pe care le cumpărase, cu 100 zloţi tătăreşti, de la Muşa, fata Dumei Mădoia, de la feciorii ei Lupe şi Nastea, şi de la nepoţii ei de soră Ignat şi Malea, toţi nepoţii Dumei Mădoia; „un iezer peste Prut, anume iezerul Cerlenul, şi în marginea acestuia satul **Balinteşti** (lângă Roşu, raionul Cahul, Moldova), şi din jos de Balinteşti, **seliştea Manei** (lângă Roşu, raionul Cahul, Moldova) în gura Frumuşiţei, cumpărate cu 500 zloţi tătăreşti de la fraţii şi nepoţii de soră ai lui Tuduran, Vlad, Luca Joriţă, Toader Păcurariul, Birţcu, Marta, Danciul, feciorul lui Marcu, Ignat şi Ivan, Rada, fata Oanei Lărgianului, şi de la fata lui Stoian, şi de la tot neamul şi sământa lor, nepoţii Cristei Negrului şi a frăţâne-său Giurgiu; „trei sate peste Prut, pe Frumoasa, anume **Frăcenii** (Fărceni, lângă Cahul, raionul Cahul, Moldova) din jos de Troian şi cu moară, şi **Şcheia** (lângă Cahul, raionul Cahul, Moldova) în gura Frumoasei, şi la **Fântâna lui Maciş** (Fântâna Măceşul, între Roşu şi Cahul, raionul Cahul, Moldova), ce-i în capul cel de jos a iezerului Cerlenul şi cu toate gârlele ce sunt în dreptul acelor sate şi până la Prut”, cumpărate de Ştefan Vodă. cu 330 zloţi tătăreşti, de la fraţii Manuil Păşco şi Toader şi de la nepoata lor de soră Niaga, nepoţii logofătului Niagoiul”[921]. Hotarul, din veci.

[921] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 282, pp. 501, 502

ROŞUŞLI

(raionul Chelmenţi, Ucraina).

1770-1772: Satul **Rosuşlii**, ţinutul Hotinului, ocolul Mijlocului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[922], **toată suma caselor: 29**. Scădere rufeturi 1: 1 popă. Rămân birnici 28. / **Birnicii**: Ivan, morari / Matei Bordei / Matei, pânzari / Mihalache, vornic / Gheorghe fiul lui Toader / Ion Tobascul / Sânco, văcar / Gavrilaș / Gavril, rus /Vasile Ciornei / Andreeș al lui Cucul / Ioniță, păscariul (pescarul – n. n.) / Mihai Șchiopul / Ion fiul Catrinii / Pavăl Onciul / Toader fiul Catrinii / Vasile, cioban / Ion Lungul / Marco fiul lui Huțul /Alecsa Cimpoeș / Grigoraș nepot lui Ionuc / Ioniță Giosan / Nicolae Fărmuș / Costandin Căruntul / Irimia al lui Țicului / Dănilă Homil / Mihai Vesca / Toderică. // **Rufeturi:** Popa Vasile.

ROTOMPĂNEŞTI

(lângă Cernaţi, ulterior Greci, Vaslui).

1604, iunie 5: Zapisul lui Necola Frăgăul şoltuz şi al celor 12 pârgari de **Bârlad**, în care scriu „cum au venit Medelean, Anghelina, Arimiia şi Maria, copiii Şendroa-

---

922 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 155

ei… şi au vândut moşia din satul **Rotompăneşti**, din a cincea parte, partea de sus, a treia parte lui Drăgan, Mihului şi lui Postolachi, pentru 100 zloţi tătăreşti”[923].

1625, iunie 15: Întărit de Radul voievod uricarului Focea şi soţiei sale Marica, fiii lui Ţuţurman, nepoţii lui Banul, strănepoţii lui Toader Tazlău, care primesc uric pentru „două părţi de ocină din satul **Rotompăneşti** pe Bogdana, în ţinutul Tutovei”[924].

1630, iunie 27: Simion şoltuzul de **Bârlad**, cu 12 pârgari şi Ursul vântul cupeţ, Ionaşco Dinga şi Microv cărturisesc cum „a venit Neculai, ginerele lui Simion portarul, şi s-a jeluit cu multe mărturii, anume cu Efrim de **Zmeiani**, Bălan, Radul, Toma şi popa Dragoşe din **Greci**, Vasile Prăpalea de **Răduești** şi mulţi oameni buni, mărturisind cum dresele de cumpărătură, ce a avut socrul său Simion portarul, din satul **Greci**, din partea de sus, partea lui, trei pământuri în frunte, din deal în deal, până unde se împreunează cu alte hotare – aceste drese au pierit când au fost tătarii la **Trestiana**, de s-au bătut cu Nicoară hatmanul şi-au pierit Soica Armaşul, Erimiia Potlogeanul şi mulţi ca dânşii, atunci au lovit pe Smila şi l-au prădat, de i-au luat toate ce-a avut şi i-au luat acele drese. / Deci noi i-am făcut această scrisoare, ca să-i fie de credinţă, până-şi va face şi ispisoc domnesc, ca să se ştie”[925].

---

923 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iaşi 1907, pp. 288, 289

924 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 343, p. 416

925 Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 114, pp. 125, 126

1632, septembrie 6: Dima şoltuzul şi cu 12 pârgari din târgul **Bârlad** mărturisesc „cum a venit Constantin din Greci şi a vândut a sa parte de ocină din **Greci**, partea din mijloc, ce se va alege, cu vad de moară în apa Bogdanii şi săpături ce sunt ale tătâne-său Grecului… lui Ionaşco Bâtcoveci şi fratelui său Condrea, drept 7 taleri bătuţi”[926].

1632, decembrie 9: Zapisul marilor boieri, în care scriu „cum au venit Bălan Hulpe, nepoţii săi Toader şi Cristea, fiii Sorei, şi Arimiica, nepot Florei… şi au vândut „ce a cumpărat părintele lor Păcurar Hulpe, din satul **Rotompăneşti ce se numeşte Grecii**, din partea de sus, 3 pământuri în frunte şi 3 pământuri şi jumătate din partea de jos, iarăşi în frunte, cu loc de prisacă, de fânaţe şi cu bucate lui Dumitraşco Gheuca, fost vornic de gloată, pentru 50 zloţi bătuţi”, iar Alexa şi Mărica, fiii lui Matei Caras, nepoţi lui Necoară, i-au vândut, pentru 20 taleri bătuţi, părţile lor „din satul **Grădeşti** pe Tutova şi din **Strâmba**, cu loc de piuă şi de fânaţ”[927].

1634, iunie 21: Întărit de Vasile Lupu voievod fraţilor Ionaşco Bâtcovici diac şi Condrea, fiii lui Lazor Bâtcovici, care primesc uric pentru „partea lor din satul **Greci** (lângă Cernaţi, contopit cu Cepeşti, comuna Bogdăniţa, Vaslui), pe pârâul Bogdana, cu parte din moară şi cu tot venitul. Şi de asemenea le-am întărit… o parte de ocină din acelaşi sat Greci, ce este lui cumpărătură de la Constantin, pentru 12 taleri de argint… de asemenea, partea unui bătrân din acelaşi sat Greci, cu parte de moară

---

[926] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 116, pp. 128, 129

[927] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iaşi 1907, pp. 300, 301

şi cu tot venitul, care acel bătrân, partea lui, este a slugii domniei mele, însuşi Ionaşco Bâtcovici diac, care este lui danie de la Salomiia, fiica lui Păcurar Mâţul, pentru sufletul ei şi al părinţilor ei”[928].

1636, martie 20: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui postelnic Dumitraşcu Gheuca, în baza unui zapis de mărturie de la marele vornic Savin Prăjescul şi de la marele şetrar Chicoş, „scriind că au venit înaintea lor Bălan Vulpe, cu lui Toader şi Cârstea, fiii Sorei, şi Arimiica, nepoata florii, şi au vândut, „din satul **Rătumpăneşti** (Grecii, lângă Cepeşti, comuna Bogdăniţa, Vaslui), care se numeşte Grecii, trei pământuri în frunte, din partea de sus, şi trei pământuri şi jumătate din partea de jos, iarăşi în frunte… lui Dumitraşco Gheuca, pentru 50 zloţi bătuţi, cumpărătură lui Păcurar de la Vasilca, fiica Măriei, şi de la fratele ei Grozav şi din partea unchiului lor Negrită… / de la Alexa şi Măriica, fiii lui Maftei Căras, nepoţii lui Nicoară… dreapta lor ocină şi dedină din satul **Grădeşti** (comuna Puieşti, Vaslui), pe Tutova, şi din **Strânba** (azi Cetăţuia, comuna Puieşti, Vaslui), pentru 20 zloţi bătuţi/ Şi îi întărim, din ispisoc de cumpărătură de la Alexandru Iliaş voievod, o parte de ocină din satul **Costeşti** (lângă Unţeşti, comuna Bogdăneşti, Vaslui), pe Horăiata, care i-au dat-o Toader şi Cârstea, fiii lui Robul, pentru un cal bun, biciuluit la 50 zloţi. / Şi un loc de prisacă în satul **Răchitoasa** (comuna Răchitoasa, Bacău), pe Zeletin, pe care i l-a dat şi dăruit Varnava, cu fiii lui Miftodie, Andronic şi Ionaşco… unde vrea el să

---

928 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 162, pp. 184, 185

întemeieze o prisacă, cu cât va arunca împrejur cu securea”[929].

1639, aprilie 29: Scrisoarea vornicului de gloată Neaniul, de „aicea, la sat la **Greci** (înglobat în Cepeşti, comuna Bogdăniţa, Vaslui) şi la **Cernaţi** (înglobat în Cepeşti, comuna Bogdăniţa, Vaslui) pe Bogdana, pentru pâra ce-au avut vornicul Dumitraşco cu Ionaşco Bâtcovici de Greci şi cu răzeşii lui, pentru o bucată de pământ şi pentru nişte stâlpi ce au fost stricaţi şi i-a mutat pârcălăboaia de Hotin din hotarul Grecilor în sus, în hotarul Cernaţilor, în zilele lui Constantin vodă… / Şi semnele încă s-au aflat, ale Cernaţilor, în costişa dinspre apus, până în capetele pământurilor ce vin în sus şi în jos, până în hotarul Grecilor, iar la deal până în culmea dealului, unde este stâlp; de aici, peste vale, spre răsărit, din hotar la deal, într-un stâlp ce-i în culmea dealului, pe unde vin pământurile iar în sus şi în jos şi se suie hotarul la deal, prin capetele pământurilor, prin Vâlceaua Cornei, unde este stâlp, şi se suie la deal pe Vâlceaua Cornei, prin viezuni, şi merge printre Lacurile Gemene şi se coboară la Fântâna lui Bordas; de acolo, în sus, pe marginea poienii, în cap gavnul dinspre costişă, până în movila găunoasă, de acolo în sus, până ce se întâlneşte cu **Rădceşti** (Rădueşti, azi Rediu Galian, comuna Codăeşti, Vaslui)”[930].

1646, februarie 22: Zapis de la Ioniţă namesnic de Bârlad, Chicoş ce-a fost şetrar, Raclăş căpitanul, Gheorghe pârcălabul de **Zorileni**, Crăciun cupeţ de **Bârlad**,

---

[929] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 366, pp. 412-414

[930] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 121, p. 135

multe slugi domneşti ce s-au prilejit la zi de târg la Bârlad, şi mulţi orăşeni buni şi bătrâni, în care mărturisesc cum au vândut Bălan Hulpe şi nepotul său Arimiica din **Greci** (lângă Cepeşti, comuna Bogdăniţa, Vaslui), lui Dumitraşcu Gheuca, „toată partea lor din satul Greci”. / Aşijderi, şi Bălan, feciorul Catrinei din Greci, şi Istratie, feciorul Agahiei, pentru toate aceste părţi Gheuca plătind „24 ughi (ducaţi ungureşti”[931].

1668, ianuarie 12: „Pavăl şi Bejan (Bâtcă) şi cu soara lor Iliana Trofin vând partea lor de moşie din **Greci** lui Ion vornicul şi surorii lui Angheliţa”[932].

1669, martie 24: Ionaşco Biliş dăruieşte stolnicului Toader Păladie „partea de ocină din **Hulpeşti**, din jos de **Greci**, ce i se va alege din a celor 2 fraţi ai lui, Neculai şi Simion”[933].

1676, septembrie 1: Toader sin (fiu) lui Ionaşco Beliş din Greci, dăruieşte vistiernicului Păladie „partea sa de moşie din **Greci**, partea din jos, ce se cheamă Hulpeşti, din jumătate de bătrân, din bătrânul lui Hulpe, a treia parte”[934].

1677, aprilie 1: Ionaşco sin (fiu) popa Nichita din satul **Costeşti** ot Horiiata, nepot Rusului ot Greci, cu femeia şi feciorul său dăruiesc vistiernicului Toader Păla-

---

[931] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 297, pp. 237, 238

[932] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 118, p. 130

[933] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 119, p. 130

[934] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 120, p. 130

die „partea sa de ocină din Hulpeşti, mai jos de **Greci**, pe Bogdana, unde a dat şi Ionaşco Bilici”[935].

1677, iulie 22: Simion, fratele lui Ionaşco Beliş, dăruieşte vistiernicului Toader Păladie „partea sa de ocină din Hulpeşti, ce este din jos de **Greci**, pe Bogdana”[936].

1677, august 27: Ion şi femeia lui Anghelița, fata lui Ionaşco Bâtcă din Greci, dăruiesc vistiernicului Toader Păladie „partea lor de moşie din **Greci**, cum şi partea cumpărată, cu 70 lei, de la fraţii lor Pavăl Bâtcă, Bejan, Trofina şi Iliana”[937].

1677, noiembrie 15: Maria, femeia lui Tudosă Grecul, şi nepotul ei Gavril, feciorul fratelui ei Pavăl Bâtcovici din **Hulpăşeni**, vând vistiernicului Toader Pălade „o parte din seliştea **Grecilor**, care a fost a lui Neculai, ginerele lui Simeon Portariul, şi ne-a vândut-o nouă drept doi boi, şi boii i-am dat şi zapis nu a apucat să ne facă, căci tocmeala ne-a fost să-i dăm peste acei boi cât vor socoti oameni buni că este preţul moşiei; iar acum, întâmplându-se că a căzut în mâinile vistiernicului Pălade, n-am putut noi ca să ţinem împreună cu dumnealui acea parte, ci o am dat dumnealui, iar dumnealui ne-a dat acei doi boi, pe care i-am fost dat noi”[938].

1685, august 20: Întărit de Constantin voievod agăi Lupaşco Bogdan, feciorul fostului comis Gheorghiţă, care arată zapise de mărturie „de la Ion, Ilie şi Nedelcu

---

[935] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 121, pp. 130, 131

[936] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 122, p. 131

[937] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 123, p. 131

[938] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 124, pp. 131, 132

din **Denisăşti**, scriind cum Varvara, fata Stancăi, a vândut toată partea sa, un bătrân din Dănişăni lui Vasile Dămian, drept 80 taleri de argint, iar Vasile a vândut comisului Gheorghe Bogdan… / de la Ion Udre, Grigore a Ursoaei, Tofan Răpede, Vasile fratele lui Tofan şi Grăjdeanu din **Glăvăneşti**, scriind cum Simeon, feciorul Dobrii de Glăvăneşti a vândut a sa dreaptă ocină şi moşie, un vad de moară în apa Zeletinului, vadul de jos, lui Ion Rusăi din **Putredeni**, iar Ion Rusă l-a vândut lui Gheorgiţă Bogdan comisul, drept 60 taleri bătuţi… / de la Toader Paladi, Toader şi Ion Bujoranul, Constantin şi Pavăl Bâtcă din **Greci** şi Simeon din **Hulpăşeşti**, scriind cum Mereuţă cu feciorii săi au vândut partea socru-său Gavril şi a soacrăsi Ioana din satul **Ibăneşti**, din bătrânul Putnenilor, ce este în ţinutul Tutovei, lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 de taleri… / de la Ianachi vistiernic, Constandin jicnicer, Negre stolnic, Roşca şi Vetriş vornici de poartă, scriind că Ioana Căzăceasa, cu feciorii ei Ion şi Gavril, au vândut partea din **Hulpăşeni** şi din **Ibăneşti**, ce sunt pe Smila, în ţinutul Tutovei, lui Gheorghe Bogdan comis, drept 40 galbeni… / de la aceiaşi boieri, scriind cum Ionaşco, feciorul lui Ionaşco din **Negreşti** a vândut ale sale drepte ocini şi moşii din satl **Hulpăşeşti** şi din **Ibăneşti** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 20 taleri de argint… / de la Crăciun, Porhirie şi Necula din **Floreni**, Strătulat din **Pătrăşcani**, Postolache şi Simion din **Bicani**, scriind cum Toader, feciorul lui Iftodi din Hulpăşeni a dăruit ale sale drepte părţi din **Hulpăşeni** şi din **Ibăneşti** lui Gheorghe Bogdan comis … / de la Neculai, feciorul lui Frim din **Zmeeni**, Ionaşco Şălarul de **Suseni**, Stratul de **Băcani**, Pavăl fecior lui Bâtcă şi popa Buguţa de **Portăreşti**, scriind cum fraţii Constantin Şoitul şi Du-

mitraşco au vândut a treia parte dintr-un bătrân din satul **Ibăneşti** şi din **Hulpăşeni** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 90 taleri de argint… / de la Racleş vătavul de **Stolniceni**, Toader Bujoranu şi Grădescul pitar, scriind cum Neculai, feciorul lui Zavantie de **Ivăneşti**, a vândut partea câtă i se va alege după mamă-sa Nastasia, fata lui Hilimon, din satul **Ibăneşti**, din bătrânul Hilimoneştilor lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri de argint… / de la Toader Paladi stolnicul, Gavril şi Ciochină – vornici de Bârlad, Constantin Isar, Echim călugărul de **Portă-reşti**, popa Andrei din **Băcani**, Neculai şi Buciumaş de **Zmeeni** şi Toader Bujoranu de **Fruntişăşti**, scriind cum Stratul, feciorul Irimiei Sărăcuţul de **Băcani**, a vândut părţile de moşie ale lui Vasile Cheptănariul de la **Ibăneşti** şi de la **Hulpăşeni**, din bătrânul Putnenilor lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri de argint… / de la Simion medelnicerul, Liciul, Ion Nuţul, Alexandru şi Ion Mă-ciucă de **Polocineşti**, scriind cum a vândut Ion Giudele de Polocineşti a sa parte de sat din **Ibăneşti**; şi cu femeia sa şi-a vândut partea lor de ocină din **Şărbăneşti**, cât se va alege; şi Tudor din Poloceni a vândut partea lor din Şărbăneşti lui Şandru, iar Şandru a vândut lui Gheorghe Bogdan comis, drept 100 taleri de argint… / de la Dumi-traşco Călin, ţoltuzul, cu 12 pârgari din târgul **Bâr-ladului**, şi Crâste Gavriţa şi popa Gavril tot de acolo, scriind cum Gavril, feciorul lui Vasile, fratele lui Tămâie, nepot lui Căpăţână, a dăruit a sa dreaptă ocină de la **Poloceni**, ce este de la părinţii săi şi altă parte. Ce-i este cumpărătură de la Neagul, lui Gheorghe Bogdan comis … / de la Zota, Toader Grădescul şi popa Costachi, scrie-ind cum Ţigan de **Huşi** a vândut a sa dreaptă ocină din satul **Belceşti** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri

de argint”[939].

1686, iulie 20: Hilip sin (fiu) lui Pătrăşcan din **Coroeşti** dăruieşte postelnicului Ion Pălade „a sa moşie dintre **Greci** şi dintre **Cernaţi**, ce i se va alege din bătrânul Cepeştilor”[940].

1711, mai 20: Nastasia Buciumăşoaia, cu feciorii ei Oprişan, Ion şi Dumitraşco, „căzând feciorul meu la greu, pentru nişte bani ce-a luat mai mult unor oameni din **Măciucani** şi cerşind şi oamenii banii şi neavând de unde îi da, am căzut cu rugăminte la vistiernicul Ioan Păladi şi i-am bândut dumisale 6 pământuri, partea noastră, în frunte, din satul **Greci**, pe apa Bogdanii”[941].

ROZNOV

(azi oraşul Roznov, Neamţ).

1595, iunie 1: Carte de împuternicire, dată de Ştefan Răzvan voievod mănăstirii Bistriţa, „ca să fie tare şi puternică a avea şi ţine satul **Roznov**, care este pe Bistriţa, danie şi întăritură de la Alexandru voievod cel Bun, de la Ştefan voievod cel bătrân şi de la alţi domni”[942].

---

939 Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 76, pp. 123-128

940 Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 125, p. 132

941 Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 126, p. 132

942 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iaşi 1930, pp. 193, 194

1591: Ispisoc de judecată de la Petru (Şchiopul) voievod, după ce „preotul Mihail şi Ionciul din **Itrineşti** s-au judecat pentru **Roznov**, pentru o poiană ce se cheamă Piha; după aceea, noi am făcut carte către Başotă şi Dupniţ ca să cerceteze cu oameni buni şi, preum vor afla, să ne dea de ştire… şi aşa au aflat, că acea poiană este a lor dreaptă ocină… şi am întărit acea poiană şi de la noi”[943].

1625, februarie 23: Scrisoarea de mărturie a Singlitichiei, jupâneasa răposatului Bilăi vornicul, fata lui Gavril logofăt, care, fiind îngrijită, la bătrâneţe, de nepotul ei, logofătul cel mare Dumitraşcu, feciorul lui Ştefan logofătul, şi de soţia acestuia Zinica, le dăruieşte „un sat, anume **Roznovul**, ce-i în ţinutul Neamţului… care sat în multe chipuri s-au ispitit călugării de la Bistriţa ca să-l poată lua din mâna noastră”, şi „alt sat, anume **Cămileştii**, în ţinutul Tecuciului”[944].

1627, martie 20: Întărit de Miron Barnovschi voievod marelui logofăt Dumitraşco Ştefan, care primeşte urice pentru „dreapta lui ocină şi danie din privilegiul de întărire pe care l-a avut mătuşa lui, cneaghina Seclintichia Bilăiasa, de la Radul voievod. Un sat anume **Roznovul** pe râul Bistriţa şi cu vad de moară pe Bistriţa, care este în ţinutul Neamţului; care sat a fost dreaptă cumpărătură… de la Petru voievod, pentru 500 zloţi tătăreşti şi 8 cai buni, pentru că acel sat a fost drept domnesc, ascultător de ocolul Piatra. Iar în zilele lui Ştefan Tomşa vodă, un aprod al lui, anume Petrea, care a fost ureadnic în târgul

---

943 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iaşi 1930, p. 191

944 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 282, p. 353

Piatra, a luat privilegiul pe care l-a avut ea pe acel sat, din mâinile călugărilor de la mănăstirea Bisericani, când a fost trimis de Ştefan Tomşa voievod să ia averea boierilor pribegi de la mănăstiri şi de unde se va afla în ţară… Radul voievod i-a întors acel sat şi i-au făcut privilegii şi a spus şi lui Athanasie episcop să-i întoarcă acel uric, pe care l-a luat de la acel aprod. Iar el s-a lepădat de acel uric şi a spus că nu ştie nimic. Siclintichia Bilăiasa, dacă a văzut că este bătrână şi neputincioasă şi copii din trupul ei n-a avut, şi din neamurile ei nimeni nu s-a aflat să o ţină, numai cât a avut ea căutare de la nepotul ei, pan Dumitraşco Ştefan… şi i-a dat lui acel sat Roznovul"; / „alt sat, anume **Maxineştii** cu iazuri, în ţinutul Sucevei, care sat a fost drept de moştenire al fiilor lui Dumitru uricar, Ionaşco, Drăgan, Vărvara şi Marica. Şi s-au sculat ei, în zilele lui Constantin Moghila voievod şi au pus zălog acel sat la Procop Caraiman vistiernic, pentru 280 ughi galbeni şi, cu acei bani şi-au cumpărat un alt sat, anume **Malenţii** în ţinutul Hotinului, Şi după aceea, n-au putut să plătească acei bani lui Procop Caraiman vistiernic, ci au lăsat acel sat de pierzare. Iar după aceea a venit Drăgan, fiul lui Dumitru uricar, cu cuvinte mincinoase la Dmitraşco Ştefan şi a luat de la el 270 ughi galbeni pentru acel sat. Iar când au fost zilele lui Gaşpar voievod, Nastasiia, cneaghina lui Caraiman vistiernic, s-a întrebat, înaintea lui Gaşpar voievod, cu Dumitraşco logofăt pentru acel sat şi li s-a găsit judecata să stăpânească fiecare câte o jumătate din acel sat, pentru că altceva n-au avut ce să ia de la acel Drăgan"[945].

[945] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 168, pp. 211-216

1627, aprilie 20: Catastiful satelor marelui logofăt Dumitraşco Ştefan şi ale cneaghinei sale Ziniica, fiica lui Mogâldea vornic: „Satul **Roznovul**, în ţinutul Neamţului, fost-a cumpărătură dreaptă lui Bilăi vornicul, cu jupâneasa lui Siclentichiia, mătuşă-mea, sora tătâne-meu, de la Petru vodă, căci a fost domnesc, ascultând de ocolul Pietrii, şi le-a făcut uric acel domn. Iar când au fost în zilele lui Ştefan Tomşa vodă, în domnia dintâi, trimis-a Ştefan vodă oamenii săi, în toată ţara şi la mănăstiri, unde vor găsi avuţie şi bucate de-ale viclenilor lui, să ia toate, care boier i-a fost viclean. Mers-a şi la mănăstire la Bistriţa un aprod, anume Petrea Sârbul, care a fost diregător în Piatră, şi a luat ce a găsit la acea mănăstire. Tâmplatu-s-au şi nişte unelte şi uricele mătuşii Bilăiasă. Deci le-au luat. Iar dacă a oblicit vlădica Aftănasie de uricul acelui sat, dat-a un cal acelui aprod, Petrei, şi a luat acel uric. Iar când a fost în zilele Radului vodă, în domnia dintâi, mătuşă-mea Bilăiasă, şi cu feciorul ei Ionaşco, întrebatu-ş-au cu vlădica Aftanasie pentru acel sat şi pentru acel uric. Iar el s-a tăgăduit cum nu ştie nimic, nici a luat acel uric. Iar Radul vodă, dacă a văzut că a mărturisit tot sfatul lui, boierii cei mari şi cei mici, cum este acel sat cumpărătură dreaptă lui Bilăi vornicul şi cu jupâneasa lui Seclentichiia, mătuşă-mea, şi nici cu o vină n-au fost lui Ştefan vodă, datu-i-a şi i-a întors acel sat înapoi şi i-a făcut urice şi ispisoace şi a zis şi vlădicăi să-i întoarcă acel uric, iar el tot s-a tăgăduit. După aceea, mătuşă-mea Bilăiasă, văzând că i s-a sfârşit feciorul ei Ionaşco şi a rămas însăşi fără feciori, şi a fost bătrână şi neputincioasă, şi n-a avut de la nimeni nici o milă de bătrâneţile ei, ci din toată ruda ei şi din nepoţi aflatu-ne-am noi de o am socotit şi o am grijit la bătrâneţile ei şi la bolile ei, de ce i-a trebuit, de tot, căci ne-a

fost ca o maică, că a fost sora părintelui meu, lui Ştefan logofătul, Dumnezeu să-l pomenească, iar ea de bunăvoia ei datu-ne-a acel sat Roznovul. Şi mi-a dat şi alt sat, anume **Cămileşti**, în ţinutul Tecuciului, cu mori pe Bârlad şi cu tot venitul; ci acel sat a fost cumpărătura lor de la Petru vodă. Apoi Radul vodă l-a fost luat şi l-a dat lui Bărnat postelnicul. Apoi, dacă a văzut uric de cumpărătură de la Petru vodă, iarăşi a întors satul mătuşii mele înapoi. Deci mi le-a dat mie şi cuconilor mei, deosebit de altă rudă, ca să o grijesc până va fi vie şi după moartea ei să comând cum se cade ca pe un om mort. Şi mi-a făcut şi drese domneşti cu mâna sa"[946].

1774, iunie: Satele **Roznovul, Brăşăuţii** şi **Zăneştii**, ţinutul Neamţului, ocolul Bistriţei, după recensământul lui Rumeanţev[947], aveau **toată suma caselor 349**. Scădere rufeturi 115: 9 popi, 1 mazil, 5 văduve, 60 ţigani, 40 case pustii. Rămân birnici 234. / **Birnici**: Onul Suciul / Dumitru Hilipe / Ion Mărginian / Toader, cojocar / Ion a Petricăi / Vasile, vezeteu / Ion Paisa / Ioniţă a Tomulesii / Gavril Negru / Nistor a Tomulesii / Vasile Ignat / Ion Rostuşan / Pintelei, ungurian / Istrate Roman / Andrieş Tofan / Neculai Horşu / Dumitru brat (frate) lui / Irimie Grigore / Sârghii Tofan / Ion, ungurian / Vasile Tofan / Andrei Buciulica / Toader Drăguşan / Ştefan Bâtlan / Ştefan, craiovan / Savin Bâtlan / Macovei, ungurian / Sandul lui Ilie / Ion Plăcintă / Zaharie Măroi / Ion Vereş / Toader Plăcintă / Ştefan Paisie / Apostol a Pascăi / Chirilă Paisie / Blaga Onu / Vasile, păcurar / Dumitru

---

946 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 186, pp. 243, 244

947 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 23, 24

Drăgan / Vasile Cătană / Vasile, văcar / Costantin Tărsân / Ion fiul lui Ştefan Bâtlan / Ioniţă Epure / Mitre, morar / Zaharie, rus / Macarie a Ghirvasii / Flore zet (ginere) Tomoşei / Vasile a Ilincăi / Toader Lite / Simeon, dascăl / Mihăilă, rotar / Vasile Martin / Sandul al Urâtii / Simeon Ceucăşel / Vasile, şindilar / Toader fiul chelarului / Pavăl, şindilar / Acsenti, grădinar / Costantin Botoşan / Gavril din Ceucăşeni / Costantin, vătăman / Ioniţă, muntean / Iftimi Tudosă / Ion, grădinar / Toader fiul vornicului Vasilache / Dumitraşco Bărhan / Ichim Vrila / Simeon Albu / Ştefan, baci / Ion Răzmeriţă, vornic / Vasile, păscar / Toader, vătăman / Grigoraj Corchez / Toader Moşniaga / Sandu Corchez /Andrei Dănilă / Ioniţă Botoşan / Ion, morar / Ioniţă, muntean / Irimie, baci / Ion, bârsan / Nistor Moroşan / Andrieş Drăguşan / Toader fiul lui Drăguşan / Ion Ţurcan / Ion Loghin / Iftimie, fratele lui / Ştefan Mereuţă / Simeon Ţurcan / Ştefan Ţurcan / Toader Cresteţ / Ion Brebine / Ion Mereuţă / Ion, vrâncean / Vasile, muntean / In (alt) Vasile, muntean / Vasile, ciobotar / Toader, muntean / Preda, muntean / Stan, muntean / Ion, muntean / Stan, muntean, tij (la fel) /Radu, muntean / Opre, muntean / Aniţa, babă cu holtei / Marin, muntean / Iftimii, muntean, cojocar / Vasile, muntean / Gheorghiţă, muntean / Luca, muntean / Lupul, muntean / Toader, muntean / Radu Moşniaga / Dumitraşco, muntean / Costantin, muntean / Dumitraşco / Toader, muntean / Ioniţă, muntean / Costantin Prutian / Vasile, muntean / Sandul, păscar / Vasile, baci / Pavăl, baci / Costantin, bejenar / Sandu, ciobotar / Acsănti Dămian / Vasili Dămian / Maftei / Vasile Cumpătă / Stan al lui Gheucar / Vasile, puşcaş / Costantin, muntean / Ioniţă, baci / In (alt) Ioniţă, baci / Ion, păscar / Vasile al

ciubotăriţei / Miron fiul lui Şerban / Pălade / Dumitru Gânju / Nica / Sava cumnat lui Dămian / Iftimii cumnat Bulandrii / Vasile fratele lui Iftimi / Tudosă / Lupu Găucan / Ioniţă nepot Mircii / Dumitru fiul lui Şerban / Iancul, jidov din Roznov / Toader, slugă / Ilii fiul lui Grigore / Toader, plugar / Gheorghe Tofan, slugă / Dănilă, vornic / Sandul Ştuverdian / Tănasă, vezeteu / Gheorghe Jipa / Vasile, crav / Acsenti Turculeţ / Apostol, chelar / Ilie, blănar / Ioniţă, bărbier / Petre / Calistru, pânzar / Ioniţă, prisăcar / Iftimi Coloban / Dumitru, slugă / Ioniţă, stoler / Neculai, trăistar / Ion, rotar / Lazor, plugar / Toader Buliandră / Stanciul, bucătar / Ştefan, vier / Zaroschii, herghelegiu / Manolache, pânzar / Ioniţă, herghelegiu / Gheorghe Stupăcian, văcar / Costantin, panţăr, plugar / Gheorghe Pârjoale / Vasile, crainic / Vasilache, crainic / Andrei, ungurian, morar / Mihai, ungurian, morar / Andrei, butnar / Mihălachi / Miron Cumpătă, plugar / Simeon fiu lui vrâncean / Ştefan, vrâncean, plugar / Ioniţă, plugar / Dobre fiul lui Ivan / Niagu fiu lui Lupu / Gheorghe fiu lui Ion / Şerban fiu lui Lupu / Pavăl fiu lui Ion / Dragotă fiu lui Grigore / Barbu fiu lui Toader / Stan fiu lui Stanciu / Ion fiu lui Stanciu / Andrei, cojocar / Dumitraşco Mănilă / Stanciul, râmnicean / Dragu Simion / Gheorghiţă fiu lui Ion / Mihăilă Custă / Matei fiu lui Ion / Pascul fiu lui Stanciul / Neculai Ghine / Andrei fiu lui Hanga / Iordache fiu lui Toader / Nedelcu frate lui Pascul / Ion al lui Dobre / Stanciul frate lui Nedelco / Lepădatu fiul lui Niagu / Voinia / Ifrim fiu lui Pavăl / Ion Uşeriul / Gheorghe fiu lui Voinia / Petre fiu lui Vasile / Costantin Golecan / Ion, ungurian / Stan Balchez / Nedelco fiu lui Vasile / Toma, butnar / Gheorghe Botoşan / Moisa, jidov / Eni, grec /

Gheorghe, grec / Costantin, ciobotar. // **Rufeturi:** Popa Vasile / Popa Gavril / Diaconul Ioniţă / Diaconul Vasile / Diaconul Costantin / Popa Ştefan / Popa Dumitru / Ion fiu lui Popa / Vasile, diacon / Costantin Negel, mazil / Magdalina, văduvă / Aniţa / In (altă) Aniţa / Gafiţa / Lupa / Andrei, ţigan / In (alt) Andrei, ţigan / Ion, vezeteu / Vasile Văşcuş / Pricopii, lăcătuş / Manolache, ţigan / Vasile, ţigan / Toader, herar / Sârghii, scripcar / Costantin, cobzar / Vasile Chiţa, ţigan / Costantin, ţigan / Ştefan, scripcar / Ioniţă, ţigan / Andrei, lingurar / Pascu, ţigan / Proca, scripcar / Gheorghe, scripcar / Gheorghe, pitar / Costantin, dârvar / Vasile, căldărar / Iftimi, ţigan / Antohi, crav, ţigan / Neculai, dârvar, ţigan / Grigoraş, grădinar, ţigan / Ion, chetrar, ţigan / Costantin, crav, ţigan / Ştefan, ţigan / Costantin, ţigan / Grigoraş, ţigan / Petre, bucătar / Andrei, zlătar, ţigan / Maftei, jude / Grigore, ţigan / Costantin, ţigan / Roman, lăieş / Toader, ţigan / Strătule, ţigan / Ion, ţigan / Ursul, ţigan / Neculai, ţigan / Costantin, ţigan / Pavăl, ţigan / Vasile herar / Gheorghe, vezeteu / Costantin, ţigan / Dumitru, ţigan / Gheorghe, ţigan / Nechita, ţigan / Pangu, cobzar / Vasile Balungu / Sandu, vezeteu / Grigore, ţigan / Dumitru, pitar / Ion, herar / Sandu, ţigan / Costantin Căldare, ţigan. // **40 case pustii**.

1902: „**Roznovul**, comună rurală situată în partea de nord a plăşii Bistriţa, judeţul Neamţ, formată din cătunele: Roznovul, Chintinici, Slobozia, Cuteni, Dumbrava Roşie de Jos, Săvineşti şi Brăşăuţi, cu o populație de 4.144 suflete. Dintre locuitorii împroprietăriță în anul 1864, sunt astăzi 73 care trăiesc, stăpânindu-și singuri locul lor; iar ca urmași ai acelor împroprietăriți sunt 415 locuitori, care au moștenit locurile de la părinții lor, că-

rora li s-au dat 1.350 fălci. Din anul 1878, sunt astăzi în viață 47 locuitori care-și stăpânesc locurile lor; iar ca urmași sunt 65, care stăpânesc locurile de la părinții lor. În anii 1896 şi 1898 s-a vândut locuitorilor pământ de pe moșia statului Săvinești (85 loturi mici, de 5 hectare fiecare, 11 loturi mari, din care 4 de 25 hectare şi 7 de 10 hectare). Locuitorii se ocupă cu agricultura și plutăria pe râul Bistriţa. Agricultura se face în comună pe o întindere de 3.514 hectare. Imașul are o întindere de 950 hectare, nutrind peste 3.000 vite. / În comună sunt două parohii: Roznovul și Săvinești; în parohia Roznovul sunt 2 biserici, din care una a fost construită din nou de proprietar, colonel G. Ruset-Roznovanu şi soția sa Alexandrina, născută Câmpineanu, şi e deservită de 2 preoţi şi 3 cântăreți; în parohia Săvinești sunt tot 2 biserici, deservite de 1 preot și 2 cântăreți. Sunt 3 şcoli rurale, conduse de 3 învățători, frecventate de 238 elevi, din care 200 băieţi şi 38 fete. / În satul Roznovul este un spital rural, cu 30 paturi, întreținut de stat. Se mat aflâ în comună o farmacie filială, una fabrică de petrol; un birou poştal judeţean, o gară a drumului de fier Piatra-Bacău, unde sunt. 4 depozite de cherestea ale fabricilor Tazlăul, Nechitul, Neguleşti şi Calul. / La oficiul primăriei este instalat un post de telefon, ce este în legătură cu orașul Piatra, cu comunele din plasa Bistriţa şi cu spitalul, jandarmeria, depozitul de cherestea. / Este o secţiune de jandarmi în cătunul Slobozia; în cătunul Chinţinici este reşedinţa companiei a 12-a de Dorobanţi din Regimentul 15 Războieni. / Vite: 168 cai, 214 iepe, 60 mânzi, 9 tauri, 444 boi, 860 vaci, 200 viței, 200 vițele, 208 junci şi mânzaţi, 200 junce și mânzate, 4 bivoliţe, 150 berbeci, 3.800 oi, 1 ţap, 1 capră şi 289 râmători. / Un rateș (han) mare, proprietatea

domnului colonel G. Ruset-Roznovanu, o brutărie, care serveşte pentru populația din această comună și satele vecine şi 8 comercianţi de băcănie şi lipscănie sunt în cuprinsul comunei Roznovul. Sunt 3 mori, cu 10 perechi de pietre umblătoare, din care una în cătunul Slobozia, pe apa Cracăul, una în satul Roznovul, pe apa râului Bistriţa și 3 în cătunul Chintinici, pe apa Pârâului Iepei. / **Roznovul**, sat în comuna Roznovul, situat în crucișul şoselelor Dobreni-Moineşti şi Bacău-Piatra, la 14 km de orașul Piatra. Are o populație de 680 suflete. Aci se află reședința comunei; o gară a drumului de fier Piatra-Bacău; 2 biserici, din care una zidită din nou, din piatră cioplită şi acoperită cu aramă de domnul proprietar colonel G. Ruset-Roznovanu, deservită de un preot paroh și 2 cântăreți; o școală primară rurală, cu un învăţător; un spital rural, cu 30 paturi; o farmacie; un rateș (han) mare; o brutărie; 2 cârciumi, o băcănie, o moară cu 4 perechi pietre. / În sat se ţin 34 iarmaroace pe an, în următoarele zile: la 1, 7, 17 şi 30 ianuarie; 2, 8, 10 şi 24 fevruarie; 9, 14, 25 şi 26 martie; 8 și 23 aprilie; 8 și 21 mai; 24 iunie; 20 și 27 iulie; 6, 15 şi 21 august; 8 și 23 septembrie; 14 şi 26 octombrie; 3, 13, 21 şi 30 noiembrie; 6, 12, 20 şi 27 decembrie”[948].

[948] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 285, 286

RUCŞIN

(comuna Rucşin, regiunea Cernăuţi, Ucraina)

1634, februarie 22: Porunca lui Moise Moghila voievod, dată fostului mare vornic Gavrilaş şi pârcălabului de Hotin Constantin Ciogolea, după ce s-a jeluit la domnie „Onciul Iuraşcovici pe sătenii vecini Condrei, vameşului din **Rucşin** (comuna Rucşin, regiunea Cernăuţi, Ucraina), zicând că au mers aceşti vecini din Rucşin ai Condrei vameşului de au îmblăcit nişte pâine a jupânu-său la **Vasileu** (Vasilău, comuna Vasilău, raionul Zastavna, Bucovina, Ucraina) şi apoi au aprins un pojar de au ars pâinea Onciului, un stog de secară, preţ ca de 40 de saci. Drept aceea, voi să aveţi a le face lege dreaptă, ca să plătească Onciului acea pâine sătenii Rucşinului. Mai multă jalobă să nu vie”[949].

1770-1772: Satul **Rucşinul**, ţinutul Hotinului, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanţev[950], **toată suma caselor: 56**. Scădere rufeturi 1: 1 popă. Rămân birnici 55. / **Birnicii**: Tudose Cuderciuc / Fager sin (fiu) Macsim / Onofrei, rus / Nicolae / Hrior, rus / Vir Bichita / Ştefan Orban / Onofrei, rus / Ivan Nicolae / Andrei Zabolot / Ştefan Plivici / Vasile, rus / Ştefan Liasă / Pavăl Postică / Vasile Chinţă / Ion Cernicu / Ivan Malimal / Ivan Predroş / Ivan Rudei / Toader

---

[949] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 61, p. 66

[950] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 128, 129

Căzacu / Sămanco Misnic / Toader Sfaliuc / Ivan cel mic / Vasile Olodni / Andrei / Simion, rus / Andrei, altul / Miron Colişnic / Nicola Mileţchi / Alecsa / Ion, rus / Gavril Ozac / Irimia / Fodor Lungul / Boicul Fodu / Hrior Cimpoeşul / Ivan Nemiş / Caci Faeş / Mihail Strate / Vasile Cincic / Vasile Slobozan / Ivan ot (din) Coleuţi / Alecse / Vasile Giambaşic / Hrăil Venic / Luca Proşic / Vasile zet (ginere) crâşmarului / Andrei din Sângera / Fodor, crâşmar / Ivan / Ivan Criva / Ştefan Volos / Ilaş Barbaciuc / Ignat / Nichita, vătăman. // **Rufeturi**: Popa Grigore.

1904: „**Rucşin**, sat mare în judeţul Hotin, centrul volostei cu acelaşi nume, aşezat pe pârâul Beresta, la 7 km de Hotin. Are 407 case, cu o populaţie de 3.442 suflete de români şi ruteni; biserică; şcoală elementară rusă, frecventată de 61 elevi, din 606 copii în vârstă de şcoală; 619 vite mari”[951].

RUGET

(comuna Vidra, Vrancea).

1639, iulie 17: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-a jeluit Partenie de la mănăstirea Bisericani că, întâmplându-i-se „să umble cu treburile sale la Gârla Putnei, a văzut acolo, pe un deal mare, o vie în loc pustiu, în pădurea întreagă, unde nu a fost vie, nici pomet niciodată, din veac, ci a făcut rugătorul nostru la

[951] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 179

un schit al lui, singur, cu cheltuiala şi cu mâinile sale, cu multă sârguinţă. Şi s-au întâmplat atunci, în acel loc, Banul mare medelnicer, Dumitraşco stolnic şi Dabijea pârcălab şi au iscălit cu mâinile lor în acel zapis de la părintele Varlam mitropolit şi aşa mărturisind, cu mare blestem în acel zapis, ca să nu aibă nimeni altul a se amesteca, niscaiva răzeşi sau alţi oameni la acea vie, pentru că singur Partenie şi-a făcut această vie în pădure pustie. / Iar după aceea, s-a sculat un om, anume Ionaşco Negoiţă, şi s-a aşezat acolo, la acel loc, şi şi-a făcut el altă vie, lângă aceasta, pe care a făcut-o Partenie egumen, şi a vrut să se lege de acei călugări de la schitul lui Partenie, din acea vie. Însă ctitorii acestui sfânt schit s-au sculat şi au strâns oameni buni, anume: Stoica şi Procopie din **Scorţeşti** (lângă Clipiceşti, comuna Ţifeşti, Vrancea), Ghervasie, Eremia, Murgilă, Mierăuţă, Tărchilă, Todosie, Ion Ţăpa, Crăciun, Pavel şi Gheorghe din **Cucuiaţi** (comuna Vidra, Vrancea), Lupul din **Giuleşti** (lângă Ţigăneşti, comuna suburbană Munteni, inclusă în Tecuci, Galaţi), Pavel, Vasile şi Toader din **Clipiceşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea), Ionaşco Boldescul, Procopie diac şi Maftei din **Valea Sărei** (comuna Valea Sărei, Vrancea), Ion Bucate Drepte, Alexa fiul lui Obrejie, şi Nicula fiul Zlatei din **Ruget** (comuna Vidra, Vrancea) şi Dănilă din **Muncel** (Muncelu, comuna Străoani, Vrancea). Toţi aceşti oameni au umblat şi au cercetat acolo, la acest loc… şi s-au împăcat Partenie egumen cu Ionaşco Negoiţă, ca de acum, înainte, să nu mai aibă a se amesteca Ionaşco la acea vie, nici să facă ceartă cu călugării de la acel schit… / Şi au venit înaintea noastră Ionaşco, fiul popii Baciul şi cu răzeşii săi Roşca fiul lui Iachim, Marica fata lui Gavril Clatea, şi Maftei fiul lui Pietrea şi au

vândut părţile lor dintr-un vad de moară, din moara de jos din Gârla Putnei, de la satul **Ţifeşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea)… rugătorului nostru, egumenul Partenie, drept 70 lei bătuţi. / Şi au venit Iftodie şi cu soţia sa Protasiia, fiica lui Todosie, nepoata lui Nasoe… şi au dăruit toată partea lor din acelaşi vad de moară de la satul Ţifeşti… pentru sufletul lor şi al părinţilor lor”[952].

1661, mai 20: Tudose Rugeţeanu şi femeia lui vând preotului Stan din **Căliman** un pământ la **Ruget**, pe din jos de pom şi bolovan”[953].

1673, mai 13: Nichita din **Ruget** vinde lui Melintii din **Colac**, (un pământ) din secătura lui Băluş, în deal, şi până în secătura Călimăneştilor şi în jos, drept 8 lei bătuţi”[954].

1719, mai 19: Petrea, Constantin şi Spiridon, nepoţii lui Bălan, şi Ioniţă vând lui Vasile Dalica ot **Năruja**, drept 3 lei şi jumătate bani gata, „o groapă în Munceii Peţicului, de fân şi loc de casă, 3 fălci şi jumătate”, după ce „ne-am întrebat toţi fraţii noştri şi toate rudele noastre şi nimeni n-a vrut să cumpere”. Martori: „Toader Baltag, Acsinte ot **Ruget**”[955].

1770, mai 25: Lupu Nicula ot **Ruget**, Vasile Poşchină, Ioniţă Căpracea şi Toader Poşchin vând lui Radu Stănilă „o bucată de loc sterp codru, ca să facă secătură, însă locul peste vale şi în deal, la Lacul cu Răchiţile, din

---

[952] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 177, pp. 186-188

[953] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 31, p. 22

[954] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 33, p. 23

[955] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, II, *Vrancea / Ireşti-Câmpuri*, Chişinău 1931, doc. 18, p. 12

zarea dealului, până în coada lacului, şi devale spre hotarul Călugărului, până în pripor şi până în botul piscului şi până în zarea muchiei celei înalte, de se vede Putna”[956].

1785, aprilie 22: Maria, fiica lui Ioanchie monah din **Ruget**, „vinde partea sa de moşie coasă, ce a scos-o dintr-a fraţilor ei, cumnatului Toader Lădariu şi vară-si Safta”[957].

1902: „**Rugetul**, cătun în judeţul Putna, plasa Vrancea, comuna Tichirişul, situat pe coasta dealului ce formează podişul care merge până în apa Putnei. Are o populaţie de 278 suflete; 1 biserică filială, cu hramul Sf. Dumitru”[958].

RUGINENI

(comuna Cavadineşti, Galaţi).

Întărit, în **16 ianuarie 1495**, de Ştefan voievod, surorilor Neaga şi Stana, fetele lui Dragomit Tăutul, care primesc uric pentru „ale lor drepte ocini şi moşii, anume pe satul Tăuţii la Horince, şi Rujenii tij pe Horince, şi la Chighiacii jumătate de la Leuşteni, iar cealaltă jumătate

---

[956] Sava, Aurel V, *Documente Putnene,* I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 150, p. 102
[957] Sava, Aurel V, *Documente Putnene,* I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 172, p. 118
[958] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 290

de sat să fie a seminţiei lor, dumnealui Tăutul vel logofăt”[959].

1902: „**Rugineni**, sat în judeţul Covurlui, comuna Cavadineşti, plasa Horincea, cu 755 suflete și o biserică”[960].

RUGINEŞTI

(comuna Ruginești, Vrancea).

1634, mai: Zapisul lui Vasile Crucean din **Ionăşăşti** (comuna Nicoreşti, Galaţi) şi Ioniţă din **Călimăneşti** (comuna Siretu, înglobat în oraşul Mărăşeşti, Vrancea), care, din porunca lui Vasile Lupu voievod, au strâns martori şi au mers „la sat la **Todereşti** (pe Siret, ţinutul Adjud, Bacău), să-i hotărâm şi să-i alegem (pârcălabului Dabija) a sa dreaptă ocină şi cumpărătură de la Ileana comisoaia şi de la Vasile Boboc, jumătate de sat de Todereşti, partea de sus, drept 50 de galbeni, şi din partea de jos două pământuri de frunte, ce au cumpărat iarăşi de la Vasile Boboc şi cu loc de casă în vatra satului. / Deci noi am strâns oameni buni şi bătrâni, anume: Gligorie Susanul din **Torceşti** (comuna Umbrăreşti, Galaţi), popa Dumitru din **Rugineşti** (comuna Rugineşti, Vrancea), Ţuţuian de **Păuneşti** (comuna Păuneşti, Vrancea), Piialeş de **Jevreni** (azi Viişoara, comuna Ştefan cel Mare, înglobat în Oneşti, Bacău), Iosip şi Constantin, Simion,

---

959 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 166, p. 304

960 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 291

Vasile şi Acsinte de **Dănăeşti** (sau Dăneşti, în Mănăstioara, comuna Fitioneşti, Vrancea), Irimia de **Turburea** (ţinutul Adjud, Bacău), Andrei Ţiţul de Ionăşeşti, Gheorghe de **Drăghiceşti** (Drăguşeşti, comuna Helgiu, Bacău), Bosiiuc, Ion şi Sava de **Măreşeşti** (oraşul Mărăşeşti, Vrancea), Buda de **Văleni** (comuna Rugineşti, Vrancea), Cârstian, Cohan, Dărman, Ghirvasie, Vasilie Corbul şi Ionaşco Pălici de **Domneşti** (comuna Pufeşti, Vrancea), Silion de **Copăceşti** (comuna Rugineşti, Vrancea) şi mulţi oameni buni din sus şi din jos, dimprejur megieşi. Şi am ales jumătate de sat Todereşti, partea de sus, şi din partea de jos un răzor de frunte şi cu loc de casă, cu toate nemeasterile, iar trei răzoare le-au lăsat pentru tocmeala cea bună. Însă vânzarea acestui răzor din partea de jos şi cu casele, şi pivniţă şi alte nemeasteri s-a biciuluit drept 300 de taleri”[961].

1634, septembrie 4: Zapisul comisoaiei Ileana, mătuşa lui Toderaşcu pitar, şi al fratelui ei Vasile Boboc, cu nepoţii Anghelina, Lola şi Maria, fetele lui Obrejan Ţigan, şi Condrea, nepotul lui Ţigan, prin care mărturisesc că au vândut „jumătate de sat din **Todereşti** (ţinutul Adjud, Bacău), partea din jos, ce este pe apa Siretului, în ţinutul Adjudului… Dabijei ce a fost pârcălab, drept 70 ughi… Şi într-această tocmeală au fost Vasile Crucean şi Necula de **Ionăşeşti** (comuna Nicoreşti, Galaţi), Haret şi Dumitraşcu de **Călimăneşti** (comuna Siretu, inclus în Mărăşeşti, Vrancea), Simion şi Iosip de **Dăneşti** (în Mănăstioara, comuna Fitioneşti, Vrancea), popa Dumitru ot **Rugineşti** (comuna Rugineşti, Vrancea), popa Mihai ot **Păuneşti** (comuna Păuneşti,

---

961 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 109, pp. 120, 121

Vrancea), David de la Boul, Peleş de **Turburea** (ţinutul Adjud, Bacău) şi mulţi oameni buni dimprejur megieşi”[962].

1644, mai 4: Condrea, feciorul Nastasiei de Toderești, vinde Dabijăi ce-a fost pârcălab, drept 20 ughi (ducați ungurești), „toată partea noastră din satul **Toderești** (comuna Priponești, Galați) și din **Mihăilești** (comuna Sascut, Bacău), din vatra satului, din câmp și din pădure... dinaintea popii Dumitru de **Ruginești** (comuna Putna, Vrancea), Necula Crucean de **Ionășăști** (comuna Nicorești, Galați), Tofan, Iosip și Vasile Buboc de **Toderești**, Albotă și Gligorie de **Păunești** (comuna Putna, Vrancea)”[963].

1644, decembrie 29: Petre Micicoiu vinde „o parte de ocină, ce am avut cumpărătură la satul **Văcărești** (comuna Garoafa, Vrancea) de la Căprianu, feciorul Bacei, nepotul Ghindei, și Irimia lui Cârstiianu, din moară a patra parte, din sat, din câmp și din tot locul ce se va alege partea Ghindei, de 16 galbeni. Și în tocmeală au fost Postolache, Apostol Ghince și Iane ce-a fost șoltuz de târgul **Agiudu** (Adjud, Vrancea), Dubenschi și Cârstian feciorul Mensei de **Ruginești** (comuna Ruginești, Vrancea), și mulți oameni buni”[964].

1646, ianuarie 15: Ionaşco, feciorul Măriei din Şchiupeni vinde Dabijei pârcălabul, drept 6 galbeni, „o parte de ocină din **Şchiupeni** (Şchiopeni, lângă Conţeşti,

---

[962] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 253, p. 284

[963] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 313, p. 304

[964] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 474, p. 454

comuna Sascut, Bacău), din a treia parte dintr-un bătrân, două părţi… / Şi în tocmeala noastră au fost Dumitraşcu, feciorul Cozmei, Simion a lui Mihăilă, Vasile Păpucea, Gligorie a Nedelei din **Şchiupeni**, Drăgan de **Rugineşti** (comuna Rugineşti, Vrancea) şi mulţi oameni buni şi bătrâni”[965].

1658, februarie 16: Vasile hatmanul vinde „fratelui nostru Dabijei, vornicului celui mare, pentru 700 lei bani gata… satul întreg **Popenii** şi părţile noastre din **Poşorcani**, ce este în ţinutul Trotuşului, cu vecini şi cu tot venitul, şi cu trei prisăci de stupi, ce sunt acolo, o prisacă la **Bălca**, altă prisacă la **Ruginoasa** şi o prisacă la **Angheleşti**¸cu 300 ce sunt într-însele”[966].

1662, mai 15: Întărit de Evstratie Dabija voievod lui Alexa, feciorul popii Ionaşco, nepotul lui Necoară Ciocârlie vatav, şi seminţiei lui feciorii lui Mihăilă, iar nepoţii lui Necoară Ciocârlie, în baza unui zapis de la Bobanul, ce a fost şoltuz la **Agiud** şi cu 12 pârgari şi de la mulţi oameni buni, despre cum a venit Ion Buzea din satul **Huşi**, ce este în hura Tutovei, şi le-a vândut moşia din satul **Găişteni** şi din **Conţeşti**, partea lui, din a opta parte, jumătate, partea Stancăi, din amândouă satele ce sunt la ţinutul Putnei, drept 370 lei; / şi din alt zapis de mărturie, de la Vasile Morar şi Dinga din **Dănăeşti**, Vasile Popăscul, Roşca, Ion Pruş, Mărdarie, Drăgan, Strătulat şi Vasile Luhul din **Rugineşti**, scriind cum au venit Iftimie şi surorile lui Vărvara şi Maria, şi nepoatele lui, fetele lui Avram, şi i-au vândut din satul **Deleni**, jumătate de bătrân, partea maicii lor şi a moaşei (bunicii) lor, sora

---

[965] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 275, p. 218
[966] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XI, Iassi 1889, p. 209

popii Gheorghe din Deleni, din partea Monei, din şapte bătrâni, jumătate de bătrân al Monei, drept 3 galbeni de argint; şi alt zapis, de la Vasile Morariu, Dima şi Luca din **Dănăeşti**, Vasile Popăscul, Roşca, alt Vasile, Condrea păhărnicel, popa Budaş şi Strătulat din **Rugineşti**, scriind cum au venit Gheorghe cu fratele său şi i-au vândut o săpătură, ce o făcuse tatăl lor, în **Dumbravă** mereae, alături cu săpătura Cozmei, ce este la ţinutul Putnei, drept 4 galbeni”[967].

1707, noiembrie 20: Întărit de Mihai Racoviţă voievod fostului mare vistiernic Ilie Catargiul, care primeşte ispisoc pentru părţile lui din satul „**Turburea, ce se cheamă Pufeştii**”, în baza unui zapis de la Vasile Hardalupa, Alexa Puful, Dumitraşco Puful, Iachim şi Dumitru Puful, Onmianghia, Vasilache şi Ştefan Pealeş, în care „mărturiseau cu sufletele lor cum ştiu ei că a cumpărat răposatul Dabija vodă jumătate de bătrân din **Turnurea**, din partea Puceleştilor, ce se împarte pe 9 bătrâni, a cumpărat Dabija vodă jumătate de bătrân, ce se hotărăşte fin apa Siretului, până în hotatul Spăriaţilor, din partea **bătrânului Bagulias**; / şi alt zapis, de la Ursul Găndacul, feciorul lui Iosip din **Drăghiceşti**, şi de la femeia lui Ştefania, care i-au vândut un pământ în frunte la Pufeşti, la Turburea, ce este din **bătrânul Ursul**, din apa Siretului, până în hotarul Spăriaţilor, ce se cheamă drumul Furilor… / şi alt zapis, de la Alexa Puful, femeia lui Ioana şi feciorii lor Simion şi Grozav, care i-au vândut un pământ de frunte în Turburea, din **bătrânul Drăgălina şi Cortei**, cu selişte de sat… /şi alt zapis, de la Ursul fecior Donosii de **Drăghiceşti**, femeia lui şi feciorul

---

967 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 312-314

Toader, care i-au vândut 3 răzoare în Turburea, din **bătrânul lui Ursu**… / şi alt zapis, de la Durac şi Gherghina, feciorii Cărstei, de la femeia lui Mărina, fata Struţăi, nepoată lui Irod de la Pufeşti, care i-au vândut partea mamei lor Marina din partea **bătrânilor lor Struţ şi Irod**, învoindu-se cu soră-sa Gherghina să vândă şi partea ei de la Pufeşti, iar ea să ţină partea frăţâne-său Durac de la **Rugineşti**… / alt zapis, de la Hilimon, fecior lui Simion a Damaschinei de **Ioneşeşti** şi de la femeia lui Nastasia şi de la feciorii lor Ion şi Ioana, care le-au vândut un răzor în frunte la Turburia, din **bătrânul Pieleseştilor** care se cheamă Pufeşti… şi un răzor în frunte, la selişti, din **bătrânul Frenţăştilor**, ce este la **Ionăşeşti**. / Şi alt zapis, de la Vasile, fecior lui Gheorghe Grecul, nepot Cornei din Turburea, şi de la Hilimon, ginerele lui Gheorghe Negrul, care i-a vândut un pământ de frunte la **Mihăileşti**, de pe **moşul** (bunicul) **lor Cornea**… Aşijderi, i-a mai vândut un răzor de frunte la Turburea… / şi alt zapis, de la Tănasie Drăguţul şi femeia lui Tudosia, din satul **Păuneştii**, care i-au vândut un bătrân, ce este la Bahlui, lângă Căretna, lângă Păuneşti, în ţinutul Putnei, care jumătate de bătrân le-a fost cumpărătură din Hedul şi jumătate din Condrat; şi tot într-acel zapis, pentru un bătrân, iar la Bahlui, ce l-au fost cumpărat Alexandru Albotă, vornicul de **Domneşti**, şi murind Albotă şi rămânând un fecior al lui, Istrate, şi căzând la o datorie, a plătit acea datorie un nepot al lui Ion a Palaghii, care a luat moşia şi a vândut-o vistiernicului Ilie Catargiul”[968].

1707, noiembrie 20: Întărit de Mihai Racoviţă voievod fostului mare vistiernic Ilie Catargiul, care pri-

---

[968] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iaşi 1914, pp. 201-204

meşte ispisoc pentru părţile lui din satele **Şerbăneşti** şi **Topileni**, în baza unui zapis de la Lupaşco, fecior lui Sălăvăstru de **Başcani**, femeia lui Todosia, fata lui Constantin de **Hănţăşti**, şi de la feciorii lor, de la Dumitraşco Balaci, feciorul lui Bălan de Başcani şi femeia lui Maria, fata lui Eftemie de Başcani, cu feciorii lor, de la Pascal din **Ploscuţiani** şi femeia lui Catrina, de la Vasile Hardalupa, Femeia lui Varvara şi feciorii lor Iosup şi Nicula. De la Dumitraşco Candia, fecior lui Şeptelici de **Poiana**, Ioniţă Ţăpăluş, fecior lui Dumitraşco Ţăpăluş de **Dănăeşti**, care i-au vândut… moşia din satul **Şărbăneşti**, ce este în ţinutul Putnei, pe apa Trotuşului, care sat este alături cu satul dumisale **Topileanii**, însă fără partea Ghindei, cât este în capul hotarului de sus, drept 100 lei bătuţi, însă având şi Miera, ispravnicul Lupului Bogdan hatmanul parte în acel sat, dimpreună cu frate-său Lupaşco, feciorul lui Sălăvăstru, a vândut frate-său şi partea Mierăi, zicând că s-au învoit a-i da lui într-alte locuri pe unde mai au moşii… / şi alt zapis, ce-a cumpărat din satul **Topileani**, un bătrân care se cheamă bătrânul Zmeachei, şi acel bătrân este a treia parte de sat, căci acel sat îmblă pe 3 bătrâni… / şi alt zapis, de la Pavăl Proţap, fecior Irimiei Proţap, şi de la femeia lui Dochiţa, fata lui Şeptilici, şi de la feciorii lor, care i-au vândut un bătrân ce au avut la Topiliani, ce se hotărăsc cu satul dumisale **Domneşti**, unde dă Trotuşul în Siret, care se cheamă acel bătrân Drăghici… / şi alt zapis, de la Ion, fecior lui Mierăuţ Scănteai, şi de la femeia lui Ioana, fata lui Maxin Cotcodaci, şi de la Tanasie, fecior lui Maxin Corcodaci de **Rujineşti**, şi de la femeia lui Nastasia, nepoata Cozmei lui Ţihte, care i-au vândut un bătrân din satul Topileani, ce le-a fost lor moşie din moşi şi părinţi, au vândut şi ei al

treilea bătrân, care s-au făcut satul… / şi alt zapis, ce-a cumpărat de la răzeşii din **Răspopi**, tot la ţinutul Putnei, un zapis de la Ioana, femeia lui Ionaşcă Veaveriţ, de la feciorii ei Gligoraş şi Toader, care i-au vândut, din hotarul Răspopilor, ce-a fost cumpărat Ionaşco Veaveriţ din partea de jos, 7 pământuri, de la Chiul, şi 6 pământuri de la Iliana Bobjiloai, iar din partea de jos, şi 6 pământuri de la Necuţa, iar din hotarul de jos, care fac 18 pământuri, şi 9 pământuri de la Toader Căluţanul, 6 pământuri de la femeia lui Ioana, care sunt acele 9 pământuri de la Papareţ, din sus de hotarul Răspopilor, şi 3 pământuri de la Simion Caul, iar de la Papareţ din sus, şi 3 pământuri de la Gligoraşco Diacăş, tot dintr-acel hotar din sus al Răspopilor, drept 40 lei bătuţi… / şi alt zapis, de la Necula, cu femeia lui Aniţa şi cu feciorii lor, de la Vasile, Rusanda şi Salonca, feciorii lui Gheorghe Zavul, Măriia, cu feciorii ei Condrachi, Cărstea şi Ioneş, de la Groze, fata lui Negoiţ Zavul, şi Partenie, cu femeia lui Savina, nepoată de fată lui Tudosie Zavul, care i-au vândut 7 pământuri şi un răzor în satul **Răspopi**, care acea moşie le-a fost lor cumpărătură de la Grozava şi Mărica, şi de la Irimia, fata lui Urmoş, nepoata lui Anghel cel mare… şi tot într-acel zapis, 4 pământuri şi un răzor în satul Răspopi, cumpărate de la Marica, fata lui Hoidac, nepoata lui Nistor… / Mai arătat-a vistiernicul Ilie Catargiul un zapis de la popa Neculai şi de la feciorii lui Pârvul, Manolache şi fata lui Safta din târgul Adjud, care i-au vândut a patra parte din **Papareţ**, ce este pe apa Trotuşului, din jod de **târgul Adjud**, ce i-a fost lui de la moşii (bunicii) lui Ghidioan şi Creţul, de la Pahiia şi Armanca, preum arată uricul de la Pătru voievod… Aşijderi, tot într-acel zapis, i-au mai vândut popa Neculai, cu

feciorii lui, un bătrân în Papareţ, care este din jos de hotarul Creţului, alături de partea lui Crăciun, ce i-a fost de la părintele lui, Vasile de Adjud, cumpărătură de la nepoţii lui Crăciun din Papareţ… / Şi alt zapis, de la Vasile Haret, ginerele lui Gligorie Stavăr, şi de la femeia lui Iliana, care i-au vândut un loc de crâşmă, de casă, de pivniţă, de grajd, care loc este pe locul Stăvăraşilor, unde este Alxa Măreaiu, drept 10 lei bătuţi… / Mai arătatu-ne-a vistiernicul trei zapise, ce-a cumpărat în **Şendreşti** pe Polocini, iar în ţinutul Putnei, un zapis de la Gavril, ginerele Ştefanii Cărcioae, fata lui Toader Volovatul din Şendreşti, şi de la feciorii lor Enachi, Ursul şi Dochia, care i-au vândut un bătrân de moşie din Şendreşti… / Şi alt zapis, de la Alecsandru Posmag de **Sascut**, fecior lui Dumitraşco Miaună de **Lieşti**, de pe Polocini, de la femeia lui Ioana, fata lui Vasile, şi de la feciorii lor Ion, Vasile, Iliana, Paraschiva şi Tofana, care i-au vândut jumătate de bătrân din satul Şendeşti pe Polocini, din bătrânul Toader Gârneţ, drept 35 lei bătuţi…. Şi alt zapis, de la Ion Tocilă, fecior Petrei Tocilă, şi de la femeia lui Todosica, fata lui Tofan Volovatul, care i-au vândut, în satul Şăndreşti, jumătate de bătrăn din bătrânul Toader Gârneţ”[969].

1741, august 12: Carte de împuternicire, dată de Grigore Ghica voievod „rugătorului nostru, preotului Macovei şi altor fraţi de-ai săi, să fie volnici a ţine şi a stăpâni şi a dijmui nişte părţi de moşie ce sunt la **Zebraucu** şi la **Rugineşti** ot ţinutul Putnei, şi să-şi din a zecea”[970].

---

[969] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. IX, Iaşi 1914, pp. 201-204

[970] Codrescu, Theodor, *Uricarul,* vol. X, Iassi 1888, pp. 59, 60

1753, aprilie 9: Efrim Michiu monah dăruieşte „vărului Toader Danu… beavând roadă, adică copii, părţile care le am dreaptă ocină de la moşul (bunicul) meu Michiul comis, adică toate părţile mele de la ţinutul Putnei: la **Ruginești, Păuneşti, Bou, Angheleşti** şi **Uricheştii din jos**, câte le-am stăpânit eu”[971].

1774, iunie 26: Satul **Rugineştii**, ţinutul Putnii, ocolul Luncii, după recensământul lui Rumeanţev[972], avea **toată suma caselor 68**. Scădere rufeturi 6: 1 mazil, 3 popi și diaconi, 1 poştaș, 1 nevolnic, 1 volintir. Rămân birnici 62. / **Birnici**: Zaharie / Lazor Cloțcă, vornic / Simion / Panfilie / Enache, rotar / Ion Mușat / Matei Macoveiu / Ion Macoveiu / Grigori Macoveiu / Nechita / Gavril Mateiu / Petre, muntean / Ion Popurluca / Ștefan fratele lui / Pavel Susan / Gavril Ursuleț / Echim Glăvan / Iftode Botoșan / Toader Mateiu / Grigore Mateiu / Lupul Năstasă / Toader a Gheniții / Ștefan a Gheniții / Pricopie, olar / Ștefan Pitirle / Mane / Sava, dascăl / Mușat Glăvan / Ioniță Fiastru / Zaharie Alecsa / Petre, ungur / Pricopie, vier / Ion, chelar / Sandul Cloșcă / Gheorghe Cloșcă / Ioniță Cloșcă / Grigore Ghergheniș / Ioniță, cărnar / Ion a Burinii / Vasile Tetul / Simion, sucmănar / Ștefan Popurluca / Ștefan Manolici / Sandul Enache / Mane, muntean / Ioniță Susan / Sandul, olar / Ioniță Bozaca / Neculai Botoșan / Neculai Mateiu / Ion Săvoiul / Ilie fiul lui Arsănie / Ion Carșoche / Lepădatu Pascul / Ion Asănoiu / Ștefan Miron / Neculai Țoiul / Enachi fiul lui rotar / Acsănti, dohotar / Pintiliiu, dohotar. // **Rufeturi:** Toader, căprar, volintir dus la oaste / Toader, chihae,

[971] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 74, 75
[972] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 282, 283

poştaş la Păuneşti / Neculai Mole, nevolnic / Ilie Zota, monah / Popa Neculaiu / Gheorghe Tomuzeiu, ruptaş de cămară (fisc – n. n.).

1815, iulie 2: Scrisoarea diaconului Simion ot **Panciu**, care „a făcut arătare că în hotarul moşiei **Rugineşti** are şi el baştină, de pe popa Burdugan Buga, şi osebit şi la **Iteşti** mai are cumpărături de pe moşul (bunicul) său, diaconul Buzinschi, şi din întâmplarea vremilor, neavând scrisorile faţă, s-a ăndepărtat de stăpânire; iar după ce a găsit scrisorile, îndată a mers cerând dreptul său… şi a arătat zapisul de cumpărătură al diaconului Buzinschi din leat 1603 (7111), cuprinzător că de la Irimia sin (fiu) Lazor şi Odobaşa sin Portasi a cumpărat a patra parte, a Tetiului Laţcu, de la **Iteşti** şi de la Acsinte, partea Belei, a patra parte toată din bătrânul de la Iteşti; a doua, a arătat o carte gospod din 1741 (7249) august 12, cuprinzătoare că dă acea carte la mâna preotului Macovei şi a altot fraţi ai lui, ca să fie volnici a stăpâni… părţile de moşie de la **Zebrăuţi** şi de la **Rugineşti** ot ţinutul Putnei”[973].

1902: „**Rugineşti**, comună rurală în judeţul Putna, plasa Şuşiţa, situată în valea Domoşiţei, la jumătate de ceas departe de Adjud şi la 39 km de reşedinţa judeţului. Este udată de râul Trotuşul. În comună sunt trei movile, care, se zice, datează din timpul lui Vlad Ţepeş. Are o populaţie de 1.278 suflete; o biserică parohială, cu hramul Naşterea Maicii Domnului, şi una filială, cu hramul Cuvioasa Paraschiva; o şcoală mixtă, frecventată de 78 copii, în 1899-1900). Locuitorii posedă: 20 pluguri de lemn, 50 pluguri de fier şi un scarificator; 269 boi, 185

[973] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 84, 85

vaci, 57 cai, 471 oi, 11 capre şi 266 porci. Vii sunt pe o întindere de vreo 400 hectare”[974].

RUGINOASA

(comuna Ruginoasa, Iaşi).

1596, februarie 21: Ispisoc de judecată de la Eremia Moghilă voievod, după ce „Ionăşcel şi soră-sa Mărica din **Rugioasa** s-au pârât de faţă cu Tudora, cneaghina răposatului Ghianghia fost pitar pentru 8 case cu ocină din satul Rugisoasa, care fostu-le-a dânsa cumpărat, cu jupânul ei Gheanghe, de la Gligorie, vărul lui Ionăşcel şi al Măricăi. / Deci vrut-au ei să întoarcă banii cneaghinei Tudora, 100 taleri… căci fost-au dânşii seminţia lui Gligorie… dar n-au avut de unde să le întoarcă la zi”[975].

1603, decembrie 21: Întărit de Eremia Moghilă voievod logofătului Nicoară, care cumpără, cu 200 ughi (dicaţi ungureşti), de la Dumitru, fiul Bahluianului, nepot Marcăi, strănepot Agafiei, fata lui Ivan pitar „a sa dreaptă ocină şi moşie din satul **Ruginoasa**, din a treia parte de sat, jumătate şi cu loc de heleşteu şi de moară”, iar cu 28 taleri de argint, de la Dumitru Rugină, fiul lui popa Vasile, nepot Onicenului, „a sa dreaptă ocină şi moşie, o

---

[974] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 291

[975] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 43, 44

casă din satul **Oniceani** (unde a fost Onica, la Fântâna Onicenilor, inclus în Hărmăneşti[976], Iaşi)"[977].

1609, septembrie 12: Gavril, fratele Ruscăi, cumnatul Petrei din Ruginoasa vinde lui Gheanghea spătarul cel mare „o casă din **Ruginoasa** şi o jirebie, drept 30 taleri bani gata"[978].

1617, mai 18: Întărit de Radul voievod lui vistiernicului Nicoară şi, respectiv, vistiernicelului Ionaşco şi fratele său Iordache, feciori Costandei, nepoţi lui Stan Bărlici, după un schimb de moşii, prin care Nicoară a dat „a şasea parte din satul **Roginoasa**, cu heleşteu şi cu mori în pârâul satului, cumpărătură de la Dumitru Bahluianul, nepot Maricăi, strănepot Agafiei, fata lui Ivanco pitar", primind de la fraţii Ionaşco şi Iordache, nepoţii lui Bârlici, „din jumătate de sat **Buicăcenii** (Buşcăteni, Buţcăteni, azi Boscoteni), a opta parte, şi din **Şopârleani**, ce li se va alege; şi încă s-a mai sculat Ionaşco visternicel şi a întors lui Nicoară 100 ughi (ducaţi ungureşti) de aur"[979].

1622, iunie 17: Întărit de Ştefan Tomşa voievod slujitorului domnesc Ionaşco, care cumpără, cu 70 taleri de argint, Ionaşco, fiul Salomiei, nepot Agafiei, strănepot lui Ivanco pitar, „două bordeie (hije) din satul **Ruginoa-**

[976] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 180

[977] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XX, Iaşi 1928, pp. 123, 124

[978] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XX, Iaşi 1928, p. 182

[979] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XX, Iaşi 1928, pp. 224, 225

sa, ce-i în ţinutul Sucevei, şi cu părţi din heleşteie, din moară, din câmpie şi din fâneţe"[980].

1627, decembrie 29: Întărit de Miron Barnovschi voievod stolnicelului Ionăşcel, care răscumpără, de la Gheanghea vornicul, partea nepotului lui Ionăşcel, Costin din **Ruginoasa**, care vânduse vornicului Gheanghea, cu 50 de zloţi, 2 iepe, 2 boi şi o vacă, „a sa dreaptă ocină şi moşie, ce a avut în Ruginoasa, din partea ce a avut cu unchiul său… iar după această tocmeală s-a sculat unchiul lui Costin, Ionăşcel, ş-a întors acei bani şi acele iepe şi acele trei vite"[981].

1628, iunie 22: Zapisul lui Pătraşco Başotă, al doilea logofăt, şi al altor boieri, în care mărturisesc că a venit înaintea lor Costin, feciorul Mariicăi, nepotul Tomei lui Hârtan de Ruginoasa şi a „vândut toată partea sa, din trei sorţi, jumătate, din sat din **Ruginoasa**, cu heleşteu gata şi cu moară gata, cu tot venitul, Lupului Prăjescul, drept 70 zloţi bătuţi, două iepe cu mânji şi doi boi şi două vaci cu viţei"[982].

1632, iulie 4: Zapisul lui Lazar Moţoc şi Bernat diacul din **Cozmeşti** (comuna Stolniceni-Prăjescu, Iaşi), preotul Ştefan din **Hăleşteiani** (Heleşteni, comuna Heleşteeni, Iaşi), preotul Anton din **Oborociani** (Oboroceni, comuna Heleşteni, Iaşi), Irimia din **Săoni** (Săoani, lângă Şcheia, comuna Al. I. Cuza, Iaşi), Alexa din **Boroseni** (lângă Rânghileşti, comuna Santa Mare, Botoşani) şi

---

980 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 240, 241

981 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 280, pp. 376, 377

982 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 368, pp. 512, 513

Focşia de **Ruginoasa** (comuna Ruginoasa, Iaşi) , prin care mărturisesc cum au venit înaintea lor Toader din Săoni, feciorul lui Tudoran, Oncul şi Nacul, feciorii lui Gligorie, nepoţii lui Tudoran, şi Grozava, fata lui Tudoran, strănepoţii Hromşei, „şi au vândut dreapta ocină şi moşie din sat de Săoni, ce sunt pe apa Siretului, a noua parte din tot satul… Lupului Prăjescului, ce a fost postelnic, drept 60 de taleri buni”[983].

1632, iulie 5: Întărită de Alexandru Iliaş voievod lui Focşea, fiul lui Ionaşco din Ruginoasa, care fusese pârât la domnie de Ionaşco, fiul Solomiei, nepotul Agafiei, strănepotul lui Ivanco pitar, „pentru o parte de ocină, pentru două bordeie din satul Ruginoasa, ce este în ţinutul Suceava, din partea de jos, cu parte din iaz, din moară şi din câmp şi din fâneţe”[984].

1634, februarie 17: Zapisul marelui logofăt Ghianghia, prin care mărturiseşte că a dat „satul **Ruginoasa**, ce este în ţinutul Sucevei, ginerelui meu Lupului Prăjescul clucerul şi fie-mi Saftei, şi nepoţilor mei, ca să le fie lor dare de la mine”[985].

1635, septembrie 1: Ispisoc de întărire, dat de Vasile Lupu voievod moştenitorilor lui Ghenghe vel (mare) logofăt: / „Și s-au venit partea boierului nostru, Lupul Prăjescul vel clucer și jupânesei lui, Saftei, satul **Chilmeștii** (azi oraşul Chelmenţi, raionul Chelmenţi, Ucraina), la ținutul Hotinului, și o parte de ocină din

---

[983] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 142, pp. 180, 181

[984] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 143, pp. 181, 182

[985] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 59, pp. 64, 65

Lățcani (Leţcani, comuna Doljeşti, Neamţ), la ținutul Romanului, și jumătate de sat de **Scoposăni** (Scoposeni, comuna Horleşti, Iaşi), la ținutul Cârligăturii, și satul **Văscăuții** (ţinutul Orhei, Moldova), la Orhei, și jumătate de sat de **Mărășăni** (comuna Marşinţi, raionul Novoseliţa, Ucraina), la Hotin, și satul **Noua Suliță** (comuna Novosiliţa, raionul Chelmenţi, Ucraina), tij la Hotin, și jumătate de sat din **Negrești** (oraşul Negreşti, Vaslui), la Vaslui, și o seliște, anume **Lineștii** (lângă oraşul Negreşti, Vaslui), tij la Vaslui, și satul **Ruginoasa** (comuna Ruginoasa, Iaşi), la Suceavă, care i-au fost lui dreaptă danie de la părintele lui, Ghenghe logofăt, încă fiind viu, osebit de a altor frați. / Iar în parte slugii noastre Lupul Ghenghe i s-au venit jumătate de sat de Vlădeni (Arghira-Oreuteşti, Suceava), la Suceavă, și jumătate de sat de **Volcinești** (Volcineţ, azi Maiovka, comuna Ocniţa, raionul Ocniţa, Moldova), la Hotin, și o parte de ocină din **Costești** (înglobat în Târgu Frumos, Iaşi), la Roman, și o parte din satul **Strășnenii** (lângă Ghireni, comuna Coţuşca, Botoşani), la Dorohoi, și satul **Surdeștii** (lângă Ciortolom, comuna Tutova, Vaslui), la Tutova, cu moară în Bârlad, și jumătate de sat din Șărbăuți (Bucovina), la Cernăuți, și satul **Mălăeștii** (comuna Vutcani, Vaslui) și **Leoștii** (comuna Pădureni, Vaslui), la Fălciu, și o siliște Șărbăuții (Bucovina), la Cernăuți. / Iar în parte slugii noastre Dumitrașcu Ghenghe i s-au venit jumătate de sat **Jioldești** (satul Joldeşti, comuna Vorona, Botoşani), la Suceavă, și satul Stârcenii (Bucovina), la același ținut, și cu moară în Siret, și jumătate de sat de **Vorona** (comuna Vorona, Botoşani), tij la Suceavă, și satul **Măgiurcanii** (azi Iveşti, comuna Iveşti, Vaslui), la Tutova, și satul **Popii** (azi Pochidia, comuna Tutova, Vaslui), tij acolo, și

jumătate de sat **Tole** (Coteleva, comuna Koteleve, raionul Nevoseliţa, Ucraina), la Hârlău, și o siliște, **Doljăștii** (Dolheşti, lângă Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), la Tutova. / Iar în parte lui Ion Ciolpan i s-au venit satul Arăteștii (Suceava), la Suceavă, și jumătate de sat de **Bilăuți** (comuna Bilăuţi, raionul Hotin, Ucraina), la Hotin, și jumătate de sat Lucovița (Bucovina), la Cerăuți, și satul **Târauca** (comuna Târnauca, raionul Herţa, Ucraina), tij la Cernăuți, și jumătate de sat Dobrinăuți (Bucovina), tij la Cernăuți, și satul **Costeștii** (în hotarul oraşului Târgu Frumos, Iaşi), la Tutova, și o siliște, anume **Ruptura** (lângă Gefu, comuna Ghidiceni, Galaţi), tij la Tutova… / Iar pentru o datorie a Lupului Prăjescu clucer, care are și zapis de la părintele lor, Ghenghe logofăt, drept 497 ughi, au dat ei toți un sat, anume **Săvenii** (oraşul Săveni, Botoşani), la Dorohoi, și alt sat, Boian (Bucovina), la Cernăuți, pentru acea datorie”[986].

1636, ianuarie 28: Zapisul lui Dumitraşco Gângă, Gheorghe Năvrăpăscul, Lazor Moţoc, Focşa din **Ruginoasa** (comuna Ruginoasa, Iaşi), Pătraşco ot **Tomeşti** (înglobat în Nisporeşti, comuna Boteşti, Neamţ), Misaiu sluga lui Dumitraşco, Luca aprodul din târgul **Iaşi** şi Zaharia din Ruginoasa, prin care mărturisesc „cum au venit Mărica Ionăşcoae şi cu feciorii ei, Ipifanie, Dumitru şi Irina, şi au vândut… o vie la **Băiceni** (comuna Todireşti, Iaşi), pe lângă via vlădicăi, lui Pavăl, şi pe lângă via Blendei, lui Lupul Prăjescul clucerul cel mare”[987].

---

[986] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 227, pp. 266, 267
[987] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 322, p. 364

1637, ianuarie 25: Porunca dată de Vasile Lupu voievod vornicului de gloată Bârsan, după ce a pârât Costin din **Ruginoasa** (comuna Ruginoasa, Iaşi) şi cu alţi oameni ai săi pe Cujbă vornicul, pentru nişte părţi de ocină din sat din **Păniceşti** (Pănceşti, comuna Poenari, Neamţ), ce este în ţinutul Iaşilor, partea Ruscăi şi a Ţigancăi, zicând că le împresură vornicul fără de nici o plată. Iar vornicul Cujbă a arătat ispisoc de cumpărătură de la Constantin vodă, zapis şi uric de întăritură de la Radul vodă pe acele părţi de ocină… tu să strângi oameni buni şi să socotiţi şi să alegeţi partea vornicului, cum vei afla mai cu dreptul, nimănui să nu făţăriţi"[988].

1638, aprilie 29: Zapis de la Pătraşcu Ciogole hotnogul de curte din ţinutul Sucevei, Toader, Vasile şi Ionaşco din **Todereşti** (Todireşti, comuna Todireşti, Iaşi), Ştefan şi Toader din **Drăgoteni** (lângă Hărmăneşti, comuna Todireşti, Iaşi) şi de la Focşea, Larion şi Gligorie din **Ruginoasa** (comuna Ruginoasa, Iaşi), în care mărturisesc cum au mers să aleagă, „din sat de **Boldeşti** (comuna Todireşti, Iaşi), o parte de ocină de la feciorii lui Gheorghe Calapod, loc de patru case şi jumătate şi cu 70 de pământuri în ţarină"[989].

1644, octombrie 15: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Bălan din **Tofănești** (lângă Brătuleni, județul Ungheni, Moldova), după ce s-au pârât Cujbă vornic cu Costin, feciorul Maricăi din **Ruginoasa** (comuna Ruginoasa, Iași), pentru o parte de ocină din **Pănicești** (județul Bălți, Moldova)... / iară tu să socotești cu oameni buni de-

---

[988] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 19, p. 16

[989] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 341, p. 337

şi va fi pus casa Costin pe locul boierului nostru, să-i puneți zi să-și mute casa. Așijderea, câtă pâine va fi semănat pe locul dumisale să aibă a-i lua a zecea, iară fânul să-l oprească tot, cât va fi cosit pe partea vornicului"[990].

1774, iunie: Satul **Ruginoasa**, al banului Ştefăniţă Sturza, ocolul Satele de la Suceavă, după recensământul lui Rumeanţev[991], avea **toată suma caselor 68**. Scădere rufeturi 16: 1 popă, 11 țigani, 4 văduve. Rămân birnici 52. / **Birnici:** Toader, slugă / Căsian, bărbieriu / Ion Brânză, slugă / Radul Osoianul, slugă / Toader Chirița, slugă / Ioniță din Mitești, priș (vine) din Ciohorăni / Simeon, plugar / Costandin Fulga / Vasile sin (fiul) lui Fulga / Ursul, plugar / Ion, vornic / Ioniță, petrar / Vasile, văcar / Sandul, rotar / Trif, rotariu / Enache Măciucă / Toader, plugar / Toader Băltiță, pas din Giurgești / Toader, vier / Gligoraș, la fel / Vasile Mustiață, stoler / Vasile Măciucă, grădinar / Ștefan Chira / Nechita Ghirvasă / Iftimi Măciucă, plugar / Vasile fiul Lupei / In (alt) Vasile zet (ginere) lui Măciucă / Toader fiul lui Neculai Mihai, butnariu / Vasile / Nițul / Ursache Bobul / Costantin Leontii / Ștefan Budărău / Sava / Mihalache Bobul / Gligoraș Chira / Lupul fiul lui Măciucă / Velișco, cibotar / Ștefan / Ghirvasă, plugar / Gheorghi Puiul / Toader Dohoc / Ion Zup / Ștefan Bejan / In (alt) Ștefan Măciucă / Ursul Cozma / Vasile fiul lui Mihăilă / In (alt) Vasile, vezeteu / Pavăl, pas din Drăgotești / Avram, vier din Costești / Gheorghi, vier, la fel, din Costești / Nistor, vier de acolo. // **Rufeturi**: Popa Gavril / Ioniță, țigan /

---

990 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 439, p. 420

991 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 284

Toader, lăcătuș, tij (la fel) / Ion, crav, la fel / Ion, țigan / Vasile, la fel / Gavril, la fel / Ștefan, la fel / Toader, la fel / Iftimi, la fel / Pricope, la fel / Grigoraș, la fel / Nica / Măriuța, țigancă / Maria, țigancă / Paraschiva, țigancă.

1902: „**Ruginoasa**, comună rurală în judeţul Suceava, plasa Siretul de sus, spre est și la 61 km de Fălticeni. Se mărginește, spre est, cu comunele Băiceni din judeţul Iaşi şi Criveşti din judeţul Roman, la vest cu comunele Paşcani şi Stolniceni, la sud, cu comuna Heleştieni, la nord, cu comuna Văscani. E formată din satele: Bugioaia, Rădiul, Dumbrăviţa, Giurgeşti, Costeşti cu Pietrişurile şi Corneşti, cu reşedinţa în Bugioaia. Are o populaţie de 1.046 familii sau 3.925 suflete; 4 biserici, deservite de 6 preoţi şi 6 cântăreţi; două şcoale mixte, conduse de 2 învățători. / Vite: 277 cai, 1.068 boi, 630 vaci, 3.675 oi, 4 capre şi peste 600 porci. E udată de pâraiele: Dumbrăviţa, Rădiul, Bahlueţul Rece, Giurgeşti şi Pârâu Văii Bune. Moşia, fostă a Domnitorului Al. Ion I Cuza, are 8.445 hectare, din care 2.210 hectare pădure, 5.855 hectare cultivabile, 350 hectare fân și imaş şi restul mlaștini. Împroprietăriți în 1864 sunt: 38 fruntaşi, 316 pălmași şi 284 codași, stăpânind 3.554 hectare. În comună sunt: un croitor, un cizmar, 8 fierari, 3 stoleri, un dogar și mai mulţi rotari; 4 băcănii, 2 hanuri şi 10 cârciumi. / **Ruginoasa**, sat pe moşia şi în comuna cu acelaşi nume. E străbătut de pâraiele Dumbrăviţa, Rădiul și Bugioaia. E împărţit în: Bugioaia, Dumbrăviţa şi Rădiul şi, în parte, locuit de ţigani casaşi. Vatra satului ocupă 238 fălci, cu o populaţie de 2.435 suflete. Împroprietăriţi la 1864 sunt: 66 fruntaşi, 166 pălmaşi şi 155 codaşi, stăpânind 1.420 fălci 20 prăjini. Are o biserică, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, zidită de Sandulache Stur-

dza, în 1801, şi restaurată de Alexandru Ioan Cuza, deservită de 2 preoţi şi 2 cântăreţi, o şcoală mixtă, înfiinţată în 1865. Drumuri principale sunt: la Costeşti (7 km), la Pășcani (12 km), la Stroești (14 km), la Hărmăneşti (4 km) şi la Văscani (4 km). ESatul Ruginoasa şi curţile boierești au fost arse, suferind multe stricăciuni de la leşii lui Sobieski și tătari, pe timpul lui Constantin Cantemir" (I. Neculce, *Letopiseţul*, tom II, p. 233). În ograda bisericii din Ruginoasa zac rămăşiţele pământeşti ale lui Cuza Vodă și a celor doi fii ai săi, Dimitrie şi Alexandru, având un frumos monument, dintr-un singur bloc de marmură neagră, reprezentând un trunchi de copac tăiat. În cavoul familiei, dinăuntrul bisericii, deasupra locului unde fusese depus mai întâi sicriul Domnitorului Cuza, se citeşte cunoscuta poezie a lui Alecsandri, intitulată *Cuza-Vodă*"[992].

RUGINOASA

(lângă Văleni, Neamţ).

1774, iunie: Satul **Ruginoasa,** din ţinutul Neamţului, ocolul Mijlocului, după recensământul lui Rumeanţev[993], avea **toată suma caselor 59**. Scădere rufeturi 33: 1 ţigan, 32 case pustii. Rămân birnici 26. / **Birnici:** Dumitru Marce / Gherghel, ungurian / Ion Frunză / Ion, ungurian / Toma, cojocar / Mihăilă Cobuz / Obreja,

---

[992] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 291, 292

[993] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 42

vornic / Stan, berar / Crâstia Iacob / Vasile, morar / Ion, chioariul / David, ungurian / Costantin, grădinar / Ştefan, vier / Vasile sin (fiu) Andoni / Ion Iosip / Pricopi, ungurian / Zaharie, moldovan / Toader, ungurian / Ion, ungurian / Mihai, moldovan / Toader, ungurian / Floare Ababii / Nechita / Toader Macovei / Macovei. // **Rufeturi:** Pavăl, ţigan. // **32 case pustii**.

1902: „**Ruginoasa**, sat în judeţul Neamţ, plasa de Sus-Mijlocul, aşezat sub culmile dinspre sud ale dealului Comori, ce se întinde în prelungirea dinspre est a dealului Cetățuia şi la nordul târguşorului Bozieni. Are o populaţie de vreo 224 familii românești, mutaţi aci prin stăruința proprietarului de pe atunci al moșiei Bozieni, Lupu Balş. În sat se aflǎ o biserică, deservită de 2 preoţi și 2 dascăli; o şcoală”[994].

RUGINOŞI

(înglobat în Oşeşti, comuna Oşeşti, Vaslui).

1636, martie 15: Scrisoarea vornicului Dumitru şi a armaşului Lungul, după cercetarea pricinii dintre Porce şi Postolachi cu fostul vornic Dumitru Gheuca „pentru un loc, unde a fost mănăstirea Rafailă… loc de-a fost făcut Băisanul o mănăstioară cu poiene”, lângă **Oşeşti** (comuna Oşeşti, Vaslui). Martorii chemaţi de trimişii domneşti au fost Sanson şi Gavril Ciurlan de **Albeşti** (comuna Deleşti,

[994] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 291

Vaslui), Gavril de **Ruginoşi** (înglobat în Oşeşti, comuna Oşeşti, Vaslui), Gligore, Pavel şi Cârstea Zăpodie de **Cozmeşti** (comuna Deleşti, Vaslui), Porcea de **Băleşti** (comuna Deleşti, Vaslui), Dumitraşco de **Pietreşti** (azi Chetreşti, comuna Bălteni, Vaslui), Busul şi Ştefan de **Fâstâci** (fostă schitul Racoviţă, comuna Deleşti, Vaslui) – „toţi de valea Stemnicului", şi Pinul şi Lazor din **Hultureşti** (comuna Vultureşti, Vaslui), Constantin de **Tărâceni** (lângă Unceşti, comuna Zăpodeni, Vaslui), Dumitraşco şi Pascal de **Buhăeşti** (Buhăieşti, comuna Vultureşti, Vaslui), Portărescul de **Condreşte** (lângă Ciofeni, comuna Zăpodeni, Vaslui), Macsin de **Meleşcani** (lângă Dumeştii Noi, comuna Dumeşti, Vaslui), Dumitru Popăscul, Gorcea, Raţea şi Dumitru Gâdea de **Ţigăneşti** (înglobat în Dumeştii Noi, comuna Dumeşti, Vaslui), Bejan şi Melintie de **Dumeşti** (comuna Dumeşti, Vaslui), Vicol şi Florea de **Borăşti** (azi Cuza Vodă, comuna Ipatele, Vaslui), Dumitru şi Silion de **Armeneşti** (lângă Cotic, comuna Todireşti, Vaslui) – „toţi de pe apa Bârlădzelului", şi Gligore şi Bogonie de **Gârcini** (azi Gârceni, comuna Gârceni, Vaslui) şi Căzacul de **Curceci** (azi Curseşti Deal, comuna Pungeşti, Vaslui) – „de pe apa Racovei". Acestora le-au „pus brazde de pământ în capetele lor şi-au mers pe unde au ştiut că merge hotarul Oşeştilor şi se întâmpină cu hotarele satelor dinspre Bârlădzel; dinspre altă parte, cu hotarele Racovei. Deci am mers, de-am înconjurat hotarul Oşeştilor şi am pus stâlpi. Iar pe acel loc ce-a fost mănăstirea ce se cheamă Rafailă nu a fost loc domnesc, ci este hotarul Oşeştilor. Iar acelui uric, cel are Dumitraşco Gheuca, nu i s-a găsit hotar, nici loc"[995].

---

[995] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII,

1639, iunie 7: Dragomir şi femeia lui Antoniia vând Porcei de **Oşăşti** (Oşeşti, comuna Oşeşti, Vaslui), pentru 2 lei, partea lor „din sat din **Sacalâşa** (Sădăluşa, înglobat în Munteneşti, comuna Ştefan cel Mare, Vaslui)… dinaintea lui Huhulea călugărul şi Tronchi de **Negreşti** (oraşul Negreşti, Vaslui), Oana, Ionaşco şi Bejan de **Oşăşti**, Gligor ot **Cozmeşti** (comuna Deleşti, Vaslui) şi Gavril ot **Ruginoşi** (înglobat în Oşeşti, comuna Oşeşti, Vaslui)”[996].

RUGINŢI

(ţinutul Hotin)

1637, iulie 1: Ispisoc de întărire, dat de Vasile Lupu voievod marelui logofăt Gavrilaş „pe părţile ce a cumpărat dom această moşie, **Ruginţii**, din ţinutul Hotin, de la popa Păcurarul şi soru-sa Aniţa, fiii lui Dumitru Solomonescu”[997].

Bucureşti 1996, doc. 360 şi 361, pp. 404, 405

[996] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 145, p. 161

[997] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 133, p. 126

RUJAVINŢI

(Rujaviniţi, comuna Rjavinţi, raionul Zastavna, Ucraina).

1587, august 1: Întărit de Petru (Şchiopul) voievod vătavului Andreica, după ce cumpără, de la Dragoş şi Salomia, copiii lui Alexe şi de la nepotul lor de frate Groza aprodul, feciorii Iurşăi, nepoţi şi strănepoţi Stanei, fata lui Căloian (sau Călian – n. n.), „din jumătate de sat **Rujavinţi**, cea din sus, din patru părţi, trei părţi, cele mai din jos, cu locuri de moară, din uricul bunicii lor Stana, fata lui Călian, de la bătrânul Ştefan vodă; / şi de la Lupul, feciorul Tudosei, nepot al numitei Stana, fata lui Călian… din jumătatea cea de jos a satului Rujavinţi, din a treia parte, o jumătate, partea cea de sus dintr-acelaşi dres”[998].

1636, iulie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod prin carte de împuternicire aprodului Prodan, care „să fie tare şi puternic a opri şi a ţine părţile de ocină a lui Cadirco din **Rujaviniţi** (Rujavinţi, comuna Rjavinţi, raionul Zastavna, Ucraina) şi din **Horbineşti** (Gordineşti, comuna Gorbineşti, raionul Edineţ, Moldova), cum vor spune dresele”[999].

1770-1772: Satul **Rujavniţa**, ţinutul Hotinului, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumean-

[998] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, p. 208

[999] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 449, p. 511

ţev[1000], **toată suma caselor: 56**. Scădere rufeturi 3: 2 mazili, 1 popă. Rămân birnici 53. / **Birnicii**: Toader sin (fiu) Pajură / Ostahe Micul / Grigoraş Iliciuc / Ion Cambur / Vasile, rus / Oloca, rus / Ivan Oloca / Istrate, rus / Ilia / Ion zet (ginerel) lui Pajură / Macsin zet Pajură / Iacob, morar / Onofrei / Agapie sin (fiu) Petre / Petre / Ion Cornilă / Ion, pâslariu / Gavril Nicolae / Onofraş / Mihalaş sin Gavril / Gavril Moşniaga / Petre / Petria, rus / Toader zet (ginere) lui Ilie / Ilaş Moşniaga / Toader Gologan / Toader Ţurcanul / Iacob cumnat Ţurcanului / Ştefan Chistrugă / Grigoraş Duciac / Vasile Habulia /Andreeş Ciolpica / Ştefan Urinco / Mihălaş Gurinco / Onofrei zet vornicului / Gheorghiţă, vornic / Toader Curjos / Andreeş Curjos / Ştefan Bulubăşinco / Andronic Bulubăşinco / Vasile sin Gavrilaş / Dumitraşco Chifenco / Toader Duciac / Ştefam, vătăman / Ion Arseni / Dumitraşco sin văcăriţii / Sandul Lăcustiacă / Mihălaş nepot lui Ghelici / Dumitraşco Moldovan / Ivan Uţuliac / Vasile sin Chirilă / Mihalaş sin Chirilă / Anton. // **Rufeturi**: Ştefan Săvescul, mazil priş ot Cernăuţi / Grigoraş Brânzei, mazil / Popa Vasile.

[1000] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 130, 131

RUJNIŢA

(Rojiiţi, azi Rujniţa, comuna Bârlădeni, raionul Ediniţa, Moldova).

1633, februarie 16: Întărit de Alexandru Iliaş voievod jupânesei logofătului Beldiman, care logofăt îi dăduse cu 100 de taleri bătuţi zlătarului de Suceava Ionaşco Bolea, „să facă două aripi de la acea sfântă mănăstire, care bani i-a fost dat dumnealui adaos după sat, după **Rojiiţi** (Rujniţa, comuna Bârlădeni, raionul Ediniţa, Moldova), ce este pe Ciuhru, în ţinutul Iaşilor, şi ei i-au dat **Negoeştii** (sat pe Orbic, Neamţ), pe Orbic, în ţinutul Neamţului. / Într-aceea s-a întâmplat svrăşenie lui Beldiman logofătul, iar Ionaşco Bolea n-a lucrat mănăstirii cum a fost tocmeala, ci a cheltuit banii toţi. Într-aceea ei au poftit şi grăit cu jupâneasa lui Beldiman şi cu feciorii săi, Toader, Mihăilaş şi Maria, să facă acele aripi după cum le-a fost tocmeala, iar jupâneasa Beldiman strâns-a pe Ionaşco Bolea zlătarul şi pe femeia sa ca să lucreze acel lucru sau să dea banii, acea sută de taleri. Ei bani n-au avut să-i dea, nici cu altă n-au avut cu ce plăti, ci au dat două fălci de vie ce-au avut la **Cotnar**, în Ţombric, şi casa lor din Suceava, de pe Uliţa Mitropoliei. / Într-aceea, jupâneasa Beldimăneasa şi cu feciorii săi i-au rugat să ia acele vii şi casele; iar lor nu le-au trebuit nici viile, nici casele, ci le-a dat întru mâinile lor acei bani deplin, o sută

de taleri: Iar viile şi casa să le ţie jupâneasa Beldimăneasa cu feciorii săi”[1001].

1904: „**Rujniţa**, sat în judeţul Soroca, volosti Climăuţi, aşezat pe ţărmul drept al Ciuhurului, în faţa satului Bârlădeni. Are 140 case, cu o populaţie de 980 suflete; biserică; şcoală; 210 vite mari cornute; 204 cai”[1002].

RUNCUL

(pe Bistriţa, Neamţ).

1774, iunie: Satul **Runcul**, ţinutul Neamţului, ocolul Bistriţei, după recensământul lui Rumeanţev[1003], avea **toată suma caselor 15**. Scădere rufeturi 6: 1 popă, 5 ţigani. Rămân birnici 9. / **Birnici:** Grigoraş Coşvaş / Ştefan / Miron / Gheorghe / Ursul Teliţă / Macovei / Lupul / Sava, morar / Ioniţă, dascăl. // **Rufeturi:** Popa Vârlan / Andrei, ţigan / Gheorghe, ţigan / Ilie, ţigan / Ştefan, ţigan / Ion, ţigan.

1902: „**Runcul**, sat în judeţul Neamţ, plasa Bistriţa, comuna Siliştea, situat spre marginea judeţului Roman. Are o întindere de 558 hectare 60 ari, cu o populaţiune de 13 familii sau 44 suflete; o biserică de piatră,

---

[1001] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 290, pp. 369, 370

[1002] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 179

[1003] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 30

zidită de Ștefan cel Mare, care a servit, până la 1860, de schit de călugăriţe"[1004].

RUPTURA

(lângă Gefu, comuna Ghidiceni, Galaţi).

1603, iunie 14: Crucean Bumbar şi Chiţa zălogesc lui Chicoş stolnicul, „drept 100 de lei, în 2 luni… jumătate de sat **Sârbi**, ce este pe apa Bârladului, cu locuri de prisăci şi cu vad de moară pe apa Bârladului… Şi am mai vândut 40 de pământuri, în 40 lei, la **Ruptură**, din Cojeni, din hotarul Sârbilor. / Şi când am făcut acest zapis au fost şoltuzul Sandul din **Bârlad**, cu 12 pârgari, care şi-au pus peceţile: Gligori, Gavril, Dumitraşcu, Neculai, Ioan, Ursul, Guiul, Căzacul, Dediul, Taşlica, Ursul, Dumitraşcu"[1005].

1623, aprilie 12: Întărit de Ştefan Tomşa voievod marelui logofăt Ionaşcu Ghenghea, care primeşte uric pentru „satul **Mărgiucanii** (azi satul Iveşti, comuna Iveşti, Vaslui) pe pârâul Tutovii, dinspre răsărit, cu mori pe apa Tutovei, ce este în ţinutul Bârladului. Care acel sat a fost drept domnesc, ascultător de ocolul târgului Bârladului, l-a cumpărat şi el de la Alexandru Ilieş voievod, drept şase cai buni şi 300 galbeni ungureşti, care acei cai şi acei bani s-au dat la trebuinţele pământeşti, unde aveau

[1004] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 294

[1005] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 23, pp. 43, 44

pâră nevolnicii"; „jumătate de sat din **Ruptura** (lângă Gefu, comuna Ghidiceni, Galaţi)**,** cu vad de moară în pârâul Bârladului, ce este în ţinutul Bârladului, care aceia este lui cumpărătură de la Buculei, ginerele Jăvroai, şi de la toţi cumnaţii lui: Iacob Scântei, Nistor şi Ioan, şi de la fraţii lui, drept 100 taleri de argint, bani buni, dintr-al lor drept uric ce au avut de la moşii lor. / Aşijderea şi cealaltă jumătate dintr-acelaşi sat de Ruptură, dintru acelaşi ispisoc, ce-l au de la însuşi domnia mea. Cari aceea el au cumpărat de la Andonii, fecior Petrii, şi de la toţi fraţii lui, şi de la Istrati, fecior lui Trifan Răuliţi, şi de la Tropotei, ginerele Barbului, şi de la Toader, fecior lui Trifan Gladii, şi de la Zahariia, ginerele Săsoai, şi de la Leoa, fecior lui Pavăl, şi de la Manea, fecior pitarului, şi de la Bălan, fecior Ţârului, toţi nepoţii şi strănepoţii Danului, întru 100 taleri de argint, bani buni, dintru acelaşi uric ce au avut ei de moşii. / După aceea, iar au venit, înaintea noastră şi înaintea a tuturor boierilor noştri, ai Moldavii, mari şi mici, Todosiia, fata Nastasâii, nepoata lui Toader Poniţi… ş-a vândut a ei dreaptă ocină şi moşie, a treia partie din sat **Tomeştii** (sat în ţinutul Hârlău. Botoşani), la Cazancea, ce este în ţinutul Hârlăului, cu loc de iaz şi cu tot venitul, care acea parte a luat-o de la feciorii şi nepoţii bătrânului Tomăscu, căci a vândut parte ei, Tomăscul, din satul **Lucenii**, ce este pe Prut, în ţinutul Ieşii, şi partea ei din satul **Socrojănii** (sat în ţinutul Hârlău, Botoşani), iarăşi până în Căzanciul. Aceea au vândut-o boierului nostru mai sus scrisul, dumisale Ionaşcu Ghenghea, marelui logofăt, drept 200 taleri de argint, înainte noastră şi înaintea boierilor noştri. / Aşijderea au cumpărat lui şi altă parte dintru acelaşi sat din Tomeşti, din a treia parte din mijloc, jumătate de parte, cu părţi de iaz şi

cu tot venitul. Aceea au cumpărat lui şi de la Lupul, şi de la frate-său Pătraş Costin şi soru-sa Marâia, toţi feciorii lui Sămion Oţăl, nepoţi Drăganii, fetii Danciului Tomăscul, strănepoţi lui Ichim Piliialoviciu, drept 50 galbeni ungureşti, din drepte privilegii ce au de mărturii de la Petru voievod şi din ispisoc de întăritură ce au avut de la Irimia voievod"[1006].

1635, august 2: Zapisul de împărţeală între Lupul Prăjescul clucer, Lupul Ghenghe, Dumitraşco Ghenghe şi Ion Ciolpan „a moşiilor ce le-au rămas de la părintele lor, de la Ghianghe logofăt. Deci lui Ion Ciolpan i s-au venit satul Frăteştii (comuna Dolhasca, Suceava), la Suceavă, jumătate de sat **Bilăuţi** (comuna Bilăuţi, raionul Hotin, Ucraina), la Hotin, jumătate de Locoveţ (Lucaveţ, Bucovina), satul **Ternauca** (comuna Târnauca, raionul Herţa, Ucraina), jumătate din satul Dobrinăuţi (Bucovina) ot Cernăuţi, satul **Costeşti** (înglobat în Târgu Frumos, Iaşi) ot Tutova, şi o selişte, **Ruptura** (lângă Gefu, comuna Ghidiceni, Galaţi), tij (la fel) ot Tutova"[1007].

1635, septembrie 1: Ispisoc de întărire, dat de Vasile Lupu voievod moştenitorilor lui Ghenghe vel (mare) logofăt: / „Și s-au venit partea boierului nostru, Lupul Prăjescul vel clucer și jupânesei lui, Saftei, satul **Chilmeștii** (azi oraşul Chelmenţi, raionul Chelmenţi, Ucraina), la ținutul Hotinului, și o parte de ocină din **Lățcani** (Leţcani, comuna Doljeşti, Neamţ), la ținutul Romanului, și jumătate de sat de **Scoposăni** (Scoposeni, comuna Horleşti, Iaşi), la ținutul Cârligăturii, și satul **Văscăuții** (ţi-

---

[1006] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 57, pp. 88-90

[1007] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 188, p. 225

nutul Orhei, Moldova), la Orhei, și jumătate de sat de **Mărășăni** (comuna Marşinţi, raionul Novoseliţa, Ucraina), la Hotin, și satul **Noua Suliță** (comuna Novosiliţa, raionul Chelmenţi, Ucraina), tij la Hotin, și jumătate de sat din **Negrești** (oraşul Negreşti, Vaslui), la Vaslui, și o seliște, anume **Lineștii** (lângă oraşul Negreşti, Vaslui), tij la Vaslui, și satul **Ruginoasa** (comuna Ruginoasa, Iaşi), la Suceavă, care i-au fost lui dreaptă danie de la părintele lui, Ghenghe logofăt, încă fiind viu, osebit de a altor frați. / Iar în parte slugii noastre Lupul Ghenghe i s-au venit jumătate de sat de Vlădeni (Arghira-Preuteşti, Suceava), la Suceavă, și jumătate de sat de **Volcinești** (Volcineţ, azi Maiovka, comuna Ocniţa, raionul Ocniţa, Moldova), la Hotin, și o parte de ocină din **Costești** (înglobat în Târgu Frumos, Iaşi), la Roman, și o parte din satul **Strășnenii** (lângă Ghireni, comuna Coţuşca, Botoşani), la Dorohoi, și satul **Surdeștii** (lângă Ciortolom, comuna Tutova, Vaslui), la Tutova, cu moară în Bârlad, și jumătate de sat din Șărbăuți (Bucovina), la Cernăuți, și satul **Mălăeștii** (comuna Vutcani, Vaslui) și **Leoștii** (comuna Pădureni, Vaslui), la Fălciu, și o siliște Șărbăuții (Bucovina), la Cernăuți. / Iar în parte slugii noastre Dumitrașcu Ghenghe i s-au venit jumătate de sat **Jioldești** (satul Joldeşti, comuna Vorona, Botoşani), la Suceavă, și satul Stârcenii (Bucovina), la același ținut, și cu moară în Siret, și jumătate de sat de **Vorona** (comuna Vorona, Botoşani), tij la Suceavă, și satul **Măgiurcanii** (azi Iveşti, comuna Iveşti, Vaslui), la Tutova, și satul **Popii** (azi Pochidia, comuna Tutova, Vaslui), tij acolo, și jumătate de sat **Tole** (Coteleva, comuna Koteleve, raionul Nevoseliţa, Ucraina), la Hârlău, și o siliște, **Doljăștii** (Dolheşti, lângă Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), la Tutova. / Iar în parte lui Ion

Ciolpan i s-au venit satul Arăteștii (Suceava), la Suceavă, și jumătate de sat de **Bilăuți** (comuna Bilăuţi, raionul Hotin, Ucraina), la Hotin, și jumătate de sat Lucovița (Bucovina), la Cerăuți, și satul **Târauca** (comuna Târnauca, raionul Herţa, Ucraina), tij la Cernăuți, și jumătate de sat Dobrinăuți (Bucovina), tij la Cernăuți, și satul **Costeștii** (în hotarul oraşului Târgu Frumos, Iaşi), la Tutova, și o siliște, anume **Ruptura** (lângă Gefu, comuna Ghidiceni, Galaţi), tij la Tutova… / Iar pentru o datorie a Lupului Prăjescu clucer, care are și zapis de la părintele lor, Ghenghe logofăt, drept 497 ughi, au dat ei toți un sat, anume **Săvenii** (oraşul Săveni, Botoşani), la Dorohoi, și alt sat, Boian (Bucovina), la Cernăuți, pentru acea datorie"[1008].

1774, iunie 26: Satul **Ruptura**, ţinutul Tecuciului, ocolul Târgului, după recensământul lui Rumeanţev[1009], avea **toată suma caselor 36**. Scădere rufeturi 4: 3 nevolnici, 1 văcar. Rămân birnici 32 călăraşi. / **Călăraşi**: Ioniţă Suliman, chihaia / Damaschin / Ştefan Prosâi / Voicul Grade / Gheorghi Gane / Năstasii Frunză / Neculai Răducul / Costandin Stănică / Vasili Procopii / Dumitru Procopii / Mihăilă Procopii / Neculai Melintii / Pârvul Gania / Radul Gania, văduvoi / Niacşul / Gheorghi Dinul / Stan Gania / Toader Chefanii / Niagul / Vasili Chefanii / Dănilă Chefanii / Stanciul / Radu Parfeni / Gheorghi Suleman ot (din) Durăşti / Ion Melinti / Ştefan Pricopii / Radu Pricioroga / Vasili Pricioroga / Ion Bosuioc / Dobria Bosuioc / Ioniţă Marin / Ştefan Melinti ot (din)

[1008] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 227, pp. 266, 267

[1009] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 563, 564

Slobozia Focşei. // **Rufeturi**: Costandin Bosuioc, nevolnic / Radu ot Torceşti, nevolnic / Andreiu Gradia, nevolnic / Marin, văcar.

RUPTURA

(azi Izvoare, comuna Bahna, Neamţ).

1632, martie 1: Zapisul fiilor lui Simion Jorea, Ionaşco, Gheorghe şi Grăpina, şi al nepoatei lor Safta, care îşi împart moşiile moştenite după „părinţii noştri Simion Jorea şi maica noastră Anna Joroae". „Deci s-au venit în partea lui Ionaşco Jorea jumătate de **Ruptură** (azi Izvoare, comuna Bahna, Neamţ) în ţinutul Neamţului, a patra parte de **Seliştea** (azi Slobozia-Silişcani, comuna Mihălăşeni, Botoşani), în ţinutul Hotinului, jumătate din a patra parte de **Măndăcăuţi** (Mendicăuţi, comună în raionul Hotin, Ucraina) de acolo şi a patra parte de Onut (scris „Unotu") în ţinutul Cernăuţilor"; / „Iar lui Gheorghie Jora s-au venit jumătate de **Costeşti** (comuna Duruitoarea, raionul Râşcani, Moldova) în ţinutul Hotinului şi jumătate din a patra parte de Măndăcăuţi de acolo şi a patra parte din Onut, în ţinutul Cernăuţilor, şi a patra parte din **Creceşti** (azi Chirceşti, comuna Micleşti, Vaslui) şi jumătate e **Ruseni** (sat, Vaslui), în ţinutul Vasluiului"; / „Iar surorii noastre, Grăpinei, s-au venit jumătate de sat **Zubriceni** (azi Zăbriceni, comună în raionul Ediniţa, Moldova), în ţinutul Hotinului, şi jumătate de **Părceleni**, de acolo, şi a patra parte de **Zăvădeni** (sat, raionul Hotin, Ucraina) şi o falce şi un fărtai de vie în **Cot-**

nar; / Iar nepoatei noastre, Saftei, fetei Nastasiei, surorii noastre, s-au venit jumătate de sat **Porceleni** (Oneşti, fost Porciuleanca, comuna Zăbriceni, raionul Ediniţa, Moldova), în ţinutul Hotinului, jumătate de Zăvodeni de acolo şi a patra parte de Zăvedeni, iarăşi de acolo, şi două fălci de vie la Cotnar. Însă cea moară din jos de **Pojogeni** (raionul Ediniţa, Moldova) să fie în două Grăpina cu Safta. Şi dintr-acele heleşteie să le fie după părţi"[1010].

1774, iunie: Satul **Ruptura**, ocolul Siretului, după recensământul lui Rumeanţev[1011], avea **toată suma caselor 18**. Scădere rufeturi 3: 2 văduve, 1 ţigan. Rămân birnici 15. / **Birnici:** Gheorghe, morar / Pavăl Gage / Ion zet (ginere) lui / Vasile Gocă / Ion sin (fiu) lui Acsănti / Dumitru, morar / Dumitru Negraeş / Ion, ungurian / Ilii fiul lui / Nechita al lui ungurian / Iftimi cumnat Făgheţel / Nechita Spataru / Andrei al Honcului / Ion Guguţă / Dinul Goga. // **Rufeturi:** Mălanca, văduvă / Măriuţa / Gheorghiţă, ţigan, // **Liuzii** dumisale vornicului Costantin Roset din **Ruptura** şi din **Corneşti**, toată suma caselor: 17. Rămân birnici 17: Neculai, mocan / Ion, mocan / Vasile, mocan / Savin, mocan / Ion Fălfăroi / Vâlcu, mocan / Toader, mocan / Dumitru, mocan / Andrei, porcar / Crăciun, porcar /Dămian Zbâncu / Ion Zbâncu / Toader al lui Ciocan, la luncă / Radu, muntean de acolo / Sandu, muntean de acolo / Şerban, muntean de acolo / Apostol al lui Gioncul de acolo.

[1010] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 10, pp. 9, 10

[1011] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 66

RUPTURA

(lângă Oţeleşti, comuna Izvorul Berheciului, Bacău).

1638, aprilie 10: Carte de judecată de va Vasile Lupu voievod, prin care întăreşte lui Neniul Brahnă şi lui Vasile, după pâra împotriva lui Ion, Safte şi Maria, „parte de sat din **Ruptura** (lângă Oţeleşti, comuna Izvorul Berheciului, Bacău), în ţinutul Tecuciului, partea de jos, cu loc de moară în Berheci”[1012].

RUPTURI

(lângă Iveşti, Galaţi).

1646, februarie 2: Se împart între moştenitori „ocinile unchiului nostru Miera pârcălabul şi alte moşii, care au fost neîmpărţite, de la moşii noştri. / Şi s-au venit în partea lui Grigore Ureche vornicul satul **Mănceştii** (pe Bâc, în Lăpuşna, Moldova), ce sunt pe Bâc, la ţinutul Lăpuşnii, şi jumătate de sat **Criceşti** (comuna Micleşti, Vaslui), ce este în ţinutul Vasluiului, şi partea din **Pădureni** (lângă Popricani, Iaşi), ce se va alege, ce este în ţinutul Iaşilor, de moşii şi de cumpărătură ale mătuşii noastre, a Berhecioai. / Şi lui Isac Mesehănescul, nepotul lui Toader

---

[1012] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 310, p. 307

Jorea, s-au venit jumătate de **Piscani** (lângă Vlădeni, Galaţi), jumătate de **Măciucaşii de Jos** (la nord de Ciotolom, Vaslui) şi părţi ce se vor alege din **Leurdeşti** (comuna Tamaşi, Bacău). / Aşijderea, s-au venit în partea lui Ionaşco Jorii fost vornic, feciorul lui Simion Jorii, şi lui Gligoraşco, nepotul său, jumătate de **Măciucaşii de Jos,** jumătate de **Rupturi** (lângă Iveşti, Galaţi), jumătate de **Bârzăeşti** (Bârzăieşti, pe Bârlad, ţinutul Tutova, Vaslui) şi jumătate de **Sauleşti** (Săuleşti, comuna Vetrişoaia, Vaslui). / Şi lui Gheorghe Ştefan mare sulger, Roşcăi fost vistiernic, lui Cărăiman fost pitar, lui Pavăl vornic de gloată, lui Ionaşco Rusul pârcălabul şi Sturzăi, nepoţii Solomiei Mogâldoaie, li s-au venit, în partea lor, jumătate de **Piscani**, jumătate de **Măciucaşii de Jos**, jumătate de **Măciucaşii de Sus** şi partea ce se va alege din **Româneşti** (lângă Bălăbăneşti, Galaţi)”[1013].

RUSCANI

(lângă Buznea şi Fântâna lui Ştiubei, în Târgu Frumos, Iaşi; numit, din 1732, Buznea[1014]).

1466, decembrie 8: Menţionat de Ştefan voievod, atunci când întăreşte lui Moica şi fratele său Costea, care cumpăraseră, cu 105 zloţi tătăreşti, de la Popâcica şi nepotul său Costea, „un loc din pustie la Cârligătură, între

---

1013 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 284, p. 224, 225
1014 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 86

Popâciani şi Ruscani şi Găneşti, la Fântâna lui Ştiubei… Iar hotarul acestui loc să fie începând de la pârâul lui Dragoş, pe drum, la vârful dealului, apoi, pe deal, la stâlp, iar de la stâlp, pe vârful dealului, apoi, peste ţarină, până la mijlocul ţarinei, unde au aşezat stâlp, apoi de la stâlp, pe drum, la vârful dealului, la stejarul însemnat, iar de la stejar, peste rediu, la drumul mare, apoi la alt stejar însemnat, iar de acolo, pe drumul mic, peste rediu, la poiana Piscului, chiar la drumul mare care duce la Găneşti, iar de la drumul mare, peste câmp, până la hotarul lui Caşotă. Acesta le este tot hotarul dinspre această parte, iar dinspre Găneşti să le fie pe hotarul vechi"[1015].

1467, ianuarie 1: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Moico şi Costea, care primesc uric pentru „dreapta vislușenie şi cumpărătură, o selişte (**Moiceşti**), unde se cheamă fântâna lui Ştiubei, între Găneşti, **Ruscani** şi între **Coşeşti**, ce ei au cumpărătură de la Costea, fratele lui Popâcica, drept 125 zloţi tătăreşti"[1016].

1635, iunie 28: Ispisoc de judecată al lui Vasile Lupu voievod după pâra vornicului de gloată Tănasie „cu rugătorii noştri, călugării de la sfânta mănăstire Hangu… zicând Tănasie vornic că i-a dat şi la miluit Radul voievod cu o selişte, anume **Ruscanii** (lângă Buznea, în componenţa Târgului Frumos, Iaşi)… şi ajunge hotarul acelei selişti în iazul călugărilor de la Hangu, iaz cu mori, făcut de Miron Barnovschi voievod la **Târgu Frumos** şi l-a dat acelei mănăstiri. Însă, la un vad, care este pe un pârâu ce se numeşte Plotuniţa şi din jos de acel iaz iarăşi are Tănasie vornic altă selişte, anume **Avrămeşti** (lângă Pri-

---

[1015] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 143, pp. 206, 207

[1016] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 99

porenii Mari, intrat în componenţa Târgului Frumos, Iaşi), dania şi miluirea lui de la Alexandru voievod, şi voieşte a se întinde cu acele două selişti în acel iaz… / Şi am ales boieri şi i-am trimis acolo, să cerceteze cu oameni buni şi bătrâni, megieşi dimprejur… şi au ales 12 oameni buni, voind a le pune brazdele în capete, să arate ei cu sufletele lor pe unde este hotarul acelei seliştii, dar acei oameni buni n-au vrut să ia brazdele pe capetele lor, ci au arătat drept că nu ajunge hotarul seliştii Ruscani pe valea Plotoniţei – pentru că s-a aflat şi uricul pe care l-a avut Târgul Frumos de la Ştefan voievod cel Bătrân – şi seliştea Plotoniţa, la Rediu, cu valea ei, n-a fost dată lui Tănasie vornic de nici un domn şi să nu aibă nici o treabă cu Plotoniţa”[1017].

1636, noiembrie 26: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după pâra dintre Tănase vornic, proprietar în **Prigoreni**, şi vornicul Neaniul, pentru seliştea pe care o vânduse lui Neaniul, „zicând Tănase că această selişte Prigorceanii, pe Plotoniţă, sun Rediu, este o selişte a **Avrămeştilor**”. Citind uricul „de la Ştefan vodă bătrânul, Vasile Lupu constată că „această selişte este deosebită de Avrămeşti, între **Ruscani** şi Avrămeşti pe Plotoniţa”, deci „dă rămas pe Tănase vornic, miluind pe Neaniul vornic cu seliştea Prigorenii”[1018].

1663, decembrie 17: Ion Hăbăşescul vinde marelui medelnicer Neculai Buhuş, drept 20 galbeni, un loc de prisacă „în hotarul Căcăceştilor (Ruscani, deci Buznea)… danie de la nănaşul meu Banul vistiernic, când m-a bo-

---

[1017] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 144, pp. 181, 182

[1018] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 87

tezat”[1019].

1673, noiembrie 23: Hotarul Câcăceştilor dinspre **Găneşti**, făcut de vornicul de poartă Irimicea: „Hotarul Găneştilor şi **Moiceştilor** dinspre apus, dinspre hotarul **Câcăceştilor**, se începe din dealul mare, dinspre Hăndreşti, în sus, pe pisc, la dealul lui Arvinte, pe muchia dealului lui Arvinte la vale, la fântâna Răcea, de la fântâna Răcea în sus, pe deal, până la Crăpături, de acolo iarăşi în sus, pe deal, până la o movilă deasupra prisăcii lui Tălmaciu, şi de la movilă la vale, spre răsărit, şi peste valea ce vine de la Răcea, în deal, în movilă, lângă perii **Ruscanilor**, şi de acolo la vale, pe din jos de iaz, la deal, la movilă, în deal dinspre Orpaz, aşa au ridicat ei cu sufletele lor, cum pe larg arată hotarnica aceasta”[1020].

1675, aprilie 2: Scrisoarea hotarnică a lui Miron Costin mare vornic, în care mărturiseşte „cum au venit Anghelachi şi Constantin de **Popişcani**, cu cartea Măriei Sale, scriind să mergem, să socotim cu oameni buni pentru un loc de prisacă, căci au ei gâlceavă cu Tălmăcioae păhărniceasa, zicând Tălmăcioaea că acel loc de prisacă este pe hotarul satului **Ruscanilor**, iar Anghelache şi Constantin au dat seamă că acel loc este pe hotarul **Popişcanilor**… Mers-am acolo, strâns-am oameni buni, bătrâni şi târgoveni (din Târgu Frumos), şi s-ai întâmplat şi Manolachib comisul. Adus-au şi **uricul Târgului Frumos**, care scrie în semne, din movile în movile. Pentru care lucru arată că Ruscanii au fost de ocolul Târgului Frumos… deci aşa am ales cu sufletele noastre că acel loc de prisacă este pe hotarul Popişcanilor… precum am văzut movilele de hotar. Este prisaca aceea pe locul

[1019] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 87
[1020] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 87

Popişcanilor, mai jos de movila ce le este hotar”[1021].

1708, februarie: Întărit de Mihail Racoviţă voievod paharnicului Ion Sturza, care primeşte ispisoc pentru o „parte de loc din hotarul **Târgului Frumos**, fiind loc domnesc… din matca pârâului ce vine dinspre Criveşti şi până în hotarul **Ruscanilor**, şi din sus, dinspre apus, din hotarul Plotoneştilor, până în hotarul satului ce se cheamă Biserica de piatră (**Prigorceni**)”[1022].

1725, mai 18: Ion Neculce se plânge Domniei că „i se împresoară seliştea ce se cheamă **Biserica de piatră** (**Prigorceni**) de către feciorii răosatului vornic Sturza cu un sat al lor, **Ruscanii**, şi i-au luat venitul de pe acea bucată de loc”[1023].

1725, iunie 25: Zapisul lui Vasile Hascul din **Târgu Frumos**, dată la mâna lui „Bărboi Sturza, stăpânul moşiei **Buznea**”, în care mărturiseşte „că fiind la o clacă de coasă, ce vornicul Manolachi, stăpânul de mai înainte al moşiei **Buznea** o făcuse pe acea moşie, la Fântâna Răcea, a auzit pe oameni vorovind că hotarul dintre moşia Buznea şi moşia **Găneşti** estematca pârâului Răcea, partea dinspre răsărit Găneştii, şi partea dinspre apus Buznea”[1024].

1734, iulie 1: Zapisul lui Neculai Fulga, în care mărturiseşte că, „trăind la **Buznia**, la o prisacă, a trimis vornicul Ştefan pe popa Ioan din **Găneşti** de a potcit din pârâu, şi dincoace, şi dincolo, şesul din fânaţ şi, trăind jupânul vornic, a mers şi el şi i-au spus cum a potcit de la vornicul Ştefan iarba şi dincolo de pârâul Răcei, până

[1021] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An VIII, Fasc. VIII, 1930, p. 26
[1022] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An VI, Fasc. VI, 1926, pp. 91, 92
[1023] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 92
[1024] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 92

acum, şi vornicul Ştefan le-a dat pace”[1025].

1755, iulie 18: Hotarnica Târgului Frumos menţionează Dania lui Ion vornicul Sturdzii care i-a dat-o Mihai vodă cu ispisoc, în hotarul Târgului şi hotarul acestei danii este pârâul Criveştilor în jos şi merge până unde se întâlneşte cu hotarul vornicului Ion Neculce, unde se cheamă Biserica de piatră”[1026].

1803, Condica liuzilor: Satul Buznea, al bănesei Maria Sturza, avea „13 liuzi”[1027], adică oameni aduşi din ţări străine, care nu plăteau bir.

1820, Catagrafia Cârligăturii: „Satul Buznea, al casei răposatului ban Costachi Sturza… nu avea nici biserică, nici preoţi. Avea 27 liuzi, între ei Ioniţă Mafteiu / Alexandru Manolachi / Toader Mândrilă / Grigore Broşban / Ştefan Rusul / Toader Perjul / Ştefan Moisă / Iftimie Creţul / Toader Scutelnicul / Alexandru Onuţul. Erau şi 5 slugi ale moşiei”[1028].

1831, Catagrafia Cârligăturii: „Satul Buznea, al vornicului Ştefan Catargiu, încă nu avea biserică şi nici preoţi. Între locuitorii de atunci, se aflau **5 nevolnici iertaţi de bir**: Flore sin (fiu) Zota / Grigore sin Vasile Braşovanu / Ion sin Ion Băitinaş / Vasile sin Toader Tănasă / Ilie sin Burlacu; / **8 văduve**: Paraschiva lui Ion Puşcuţă / Acsinia lui Toma / Paraschiva lui Macovei Sasu / Maria Rusca, străină / Irina lui Nistor Zancu / Catrina lui Maftei Rusu / Zamfira lui Grigore Maftei / Smaranda lui Toader Acsinte; / **2 birnici havalegii, 10 slugi** a rangului şi a moşiei, între care: Filip sin Toader Solomon

---

[1025] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 92
[1026] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An VI, Fasc. VI, 1926, pp. 92, 93
[1027] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 96
[1028] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 96

/ Constantin sin Ion Carâmbu / Ion sin Ioniţă Dragomir / Iordachi sin Neculai Sasu / Gavril sin Simion ungurean / Iftemi sin Zota / Grigori sin Ion Tearfă / Vasile Gugeanu / Ion şin Gheţul… şi 2 oameni străini fără cpătâi”[1029].

RUŞCIORI

(comuna Dochia, Neamţ).

1601, martie 4: Zapis de mărturie de la marii boieri, în care scrie „cum s-au tocmit dinaintea noastră Gligorie pitar, frate-său Cristea şi sora lor Ghrvasia, fiii Dumşei, nepoţii Rangului, / şi seminţia lor Safta şi sora ei Candachia, şi cu fii ei, Albotă vatag din **Ruşciori**, şi fratele său popa Ion, şi surorile lor Odochia şi Părasca, şi nepoata lor Tudosica, şi dratele ei Mera, toţi nepoţii Randului, pentru partea din jos din **Boldeşti**, cu heleştee şi cu moară, şi au vândut, drept 150 taleri, lui Nicoară logofăt”[1030].

[1029] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 96
[1030] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 101-103

RUŞCIORI

(lângă Jideşti, contopit cu Dochia,
comuna Girov, Neamţ).

1624, noiembrie 12: Întărit de Radul voievod mănăstirii Săcul, care primeşte uric pentru „două sate, anume Ruşciorii şi Jideştii, care sunt în ţinutul Neamţ", danie „cu mare blestem de Dămian fost vistiernic"[1031].

1632, aprilie 30: Întărit de Alexandru Iliaş voievod mănăstirii Secul, care primeşte uric pentru „satele anume **Ruşciorii** şi **Jideştii**, ce sunt în ţinutul Neamţ, cu loc de mori şi de iazuri, care acele mau sus scrise sate le-a fost dat răposatul Dămian şi cneaghina lui Nastasia, pentru pomenirea lor şi a părinţilor lor"[1032].

1634, aprilie 25: Zapisul popii Ionaşco şi al fratelui său Gheorghe din **Ruşciori** (lângă Jideşti, contopit cu Dochia, comuna Girov, Neamţ), prin care mărturisesc că au vândut a lor „dreaptă moşie din sat din **Aldeşti** (înglobat în Cârligi, comuna Filipeşti, Bacău), din jumătate de sat jumătate, adică din tot satul Aldeşti, a patra parte de sat… jupânesei Nastasia slugeroaei, jupâneasa lui Gheorghe Arapul ce-a fost sulger mare şi cuconilor dumisale, drept 120 lei… Şi în tocmeala noastră au fost preotul Trifan şi Albul ot **Costiani** (Costeni, lângă Podoleni, Neamţ), Ionaşco vătămanul ot **Podoliani** (comuna Podo-

---

[1031] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 240, pp. 308-310

[1032] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 46, pp. 51, 52

leni, Neamţ), Pântelei şi Dumitraşco sinovi Pântelei ot **Hărliceşti** (înglobat în Orbic, contopit cu oraşul Buhuşi, Bacău), Constantin Bantăş, ot **Fauri** (contopit cu Zăneşti, comuna Zăneşti, Neamţ) şi mulţi oameni buni s-au prilejit"[1033].

1634, mai 14: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Secul, care primeşte urice pentru „satele anume **Ruşciori** şi **Jideşti**, ce sunt în ţinutul Neamţ, cu loc de mori şi de iazuri, pe care le-a dat răposatul Dămian şi cneaghina lui Nastasia pentru pomenirea lor şi a părinţilor lor"[1034].

RUŞCIORI

(pe Siret, înglobat în Bogdăneşti, comuna Traian, Bacău).

1502, aprilie 17: Întărit de Ştefan (cel Mare) voievod fraţilor Tăbuci Mititelul şi Frece, care „au adus dresuri ce au de la moşul (bunicul) domniei mele Ştefan voievod, pe satul **Disculţii** (pe Trotuş, inclus în Borzeşti[1035], Bacău), ce este în ţinutul Trotuşului, pe jumătate din **Găureana** pe pârâul Turbata, pe satul **Ciorşeceşti** ce se cheamă acum **Arămeşti**, unde a fost Avram jude, ce este în ţinutul Neamţului, pe satul **Hărmăneştii** (Hrăneşti

---

[1033] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 104, p. 116

[1034] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 129, pp. 141, 142

[1035] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 82

pe Siret, aprpape de Roman[1036], Bacău), **Rusciorii** pe Siret, dinspre amiază-noapte, peste Cobâla, în ţinutul Romanului, unde a fost Stan jude, dinspre amiază peste Cobâla, valea pe Siret, satul **Dumbrăviţa** (pe Siret, la Cobâle[1037], Bacău), unde a fost Giurge jude, satul **Petreştii** (pe Siret, lângă Adjud[1038], Bacău) pe pârâul Diineţului, unde a fost Gavrilă diacu jude, din capul pârâului Diineţului, valea pe amndouă părţile ape Diineţului, până la pârâul Zmeului, ce este în ţinutul Ajudii"[1039].

1635, martie 25: Scrisoarea de mărturisire a pârcălabului de Neamţ Fortuna, în care scrie „cum a furat Gligorie, feciorul lui Vasilie şi Anghelina de **Moseteşti** (Muşeteşti, comuna Letea Veche, Bacău), din ţinutul Neamţului, 17 stupi ai lui Lazor şi ai lui Cocolui de **Prăjeşti** (comuna Traian, Bacău) şi 14 stupi ai Blagăi de **Ruşciori** (comuna Traian, Bacău). Deci l-au prins, de l-au adus la mine. Eu l-am întrebat, dinaintea unor oameni buni: furatu-i-a au năpastă este; el a spus că i-a furat alţi soţi. Deci, am vrut să-l duc la Iaşi, în temniţă. El s-a rugat să-l las să plătească bucatele păgubaşilor şi gloaba mea. Deci bucatele păgubaşilor a plătit, iar gloaba mea n-a avut cu ce plăti, ci au luat Gligorie şi tată-său Vasilie, şi mumă-sa Anghelina, de la Bechea, pârcălabul de **Bogdăneşti** (comuna Traian, Bacău), 10 stupi ne-roiţi, în Vinerea Paştilor, şi 10 bezmeni de ceară lămurită, de mi-au dat mie, de şi-au plătit gloaba, dinaintea lui Marcu

---

[1036] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 118
[1037] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 93
[1038] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 189
[1039] Codrescu, Theodor, *Uricarul,* vol. XIV, Iassi 1889, pp. 105-107

Feşchea şi a lui David de **Bogdăneşti**, şi dinaintea scaunului. Iar Vasilie şi Anghelina, şi feciorul lor Gligorie au dat Bechei pârcălabului partea de ocină a mâne-sa, a Mariicăi, de sat din **Bogdăneşti**, cu tot venitul, cu voia tuturor fraţilor Anghelinei, drept acele bucate ce au luat de la Bechea, iar dinaintea acelor oameni ce mai sus sunt scrişi"[1040].

1635, iulie 8: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Marcu Blaga din **Ruşciori** (înglobat în Bogdăneşti, comuna Traian, Bacău), după ce i s-a jelui Loghina, fata lui Ion de **Bogdăneşti** (comuna Traian, Bacău), pe ai săi răzeşi, zicând că are ocină şi moşii cu dânşii la Bogdăneşti. Drept aceea… tu să strângi oameni buni, să socotiţi câtă parte i se va alege, partea tătâne-său să o alegeţi de către alţi fraţi, ce se va alege în ţarină, în fânaţ, în curătură, în vatra satului şi în tot locul şi să o dai fetei lui Ion, pentru că este a ei moşie dreaptă. Iar acelor răzeşi, de le va părea cu strâmb, tu să le dai zi, să stea de faţă înaintea domniei mele"[1041].

1637, iulie 8: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Marcu Blaga de **Ruşciori**, după ce „s-a jeluit Loghina, fata lui Ion din **Bogdăneşti**, pe ai săi răzeşi, zicând că are ocină şi moşie cu dânşii… / tu să strângi oameni buni, să socotiţi câtă parte i se va alege, partea tată-său, tu să o alegi de către alţi fraţi"[1042].

[1040] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 70, p. 85

[1041] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 163, p. 199

[1042] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. III, Iaşi 1907, p. 205

RUSENI

(Poiana Săcăturilor, satul Ruseşti, contopit cu Cernu, comuna Poduri, Bacău).

1443, aprilie 16: Întărit de Ştefan voievod lui Tâmpa şi fiilor lui, Miclăuş, Giurgiu, Iancul, Mihău şi surorii lor Maruşca, care primesc uric pentru „satele, anume: Ruseşti, sub Cridă, şi, pe Siret, Sclipoteşti… Iar hotarele acestor sate mai sus scrise să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”[1043].

1634, noiembrie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului căminar Tofan Sechil, după ce se pârâse „cu Ionaşco Văleşte, feciorul Micului, pentru a treia parte de sat din **Forloeşti** (sat pe Tazlău, Bacău) şi a treia parte de **Ongheni** (sat pe Tazlău, Bacău), unde cade Pârâul Sărat în poiana Tazlăului, şi a treia parte din **Poiana cu Păcurile** (satul Scorţeni, comuna Scorţeni, Bacău), şi a treia parte din păcuri, şi a treia parte din dealul Tazlăului, din **Poiana Preluncilor** (Preluci, comuna Agăş, Bacău), şi a treia parte din **Poiana Săcăturilor** (Ruseni, contopit cu Cernu, comuna Poduri, Bacău), şi a treia parte din poiana a chiliei şi a treia parte pe vârful Tazlăului, în deal la Geamăna, şi a treia parte din **Frumoasa** (comuna Balcani, Bacău), unde este poiana Costovei”[1044].

[1043] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 226, pp. 317, 318
[1044] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 278, pp. 311, 312

RUSENI

(pe Tutova, comuna Plopana, Bacău).

1503, septembrie 18: Întărit de Ştefan voievod tălmaciului Ion, care cumpără, cu 250 zloţi, de la Vlad, fiul Stanei, nepotul lui Rus Toader, „un sat pe Tutova, anume Ruseni”[1045]. Hotarul, din veac.

1529, martie 16: Întărit de Petru (Rareş) voievod fraţilor Pârvul, Ion şi Niacşa, feciorii Oanei Tîlmaci, care primesc ispisoc pentru moşiile „tatălui lor Oană Tălmaci, din uric şi din dresuri ce au de la părintele domniei mele Ştefan voievod… un sat, anume **Ruseni** pe Tutova, trei părţi din satul **Davideşti** pe Berheci, unde a şezut David, părţile cele din jos ale satului **Simineşti** pe Tutova şi pe Bârlad, satul **Neagomireşti**¸unde a şezut Dragomir Petre, din sus de Criveşti, şi peste Prut, satul la Maluri **Tomeştii**, cu moară, un loc în pustiu, din sus de Troian, pe Cahul, la fântâna Zeletinului, anume **Spriia**, şi pe Tutova, satul unde a şezut Mir, două locuri din pustiul Tecuciului, şi o selişte pe Dimaci, unde se cheamă seliştea **Lalova**, şi moară în Dimaci, şi altă selişte din pustiu, la **Olteni**, între Caloianu şi Naneştii, anume **Lungociul**”[1046].

[1045] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 292, pp. 518-520

[1046] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iaşi 1914, pp. 16, 17

RUSENI

(lângă Protopopeşti, comuna Tăcuta, Vaslui).

1632, martie 1: Zapisul fiilor lui Simion Jorea, Ionaşco, Gheorghe şi Grăpina, şi al nepoatei lor Safta, care îşi împart moşiile moştenite după „părinţii noştri Simion Jorea şi maica noastră Anna Joroae". „Deci s-au venit în partea lui Ionaşco Jorea jumătate de **Ruptură** (azi Izvoare, comuna Bahna, Neamţ) în ţinutul Neamţului, a patra parte de **Seliştea** (azi Slobozia-Silişcani, comuna Mihălăşeni, Botoşani), în ţinutul Hotinului, jumătate din a patra parte de **Măndăcăuţi** (Mendicăuţi, comună în raionul Hotin, Ucraina) de acolo şi a patra parte de Onut (scris „Unotu") în ţinutul Cernăuţilor"; / „Iar lui Gheorghie Jora s-au venit jumătate de **Costeşti** (comuna Duruitoarea, raionul Râşcani, Moldova) în ţinutul Hotinului şi jumătate din a patra parte de Măndăcăuţi de acolo şi a patra parte din Onut, în ţinutul Cernăuţilor, şi a patra parte din **Creceşti** (azi Chirceşti, comuna Micleşti, Vaslui) şi jumătate e **Ruseni** (sat, Vaslui), în ţinutul Vasluiului"; / „Iar surorii noastre, Grăpinei, s-au venit jumătate de sat **Zubriceni** (azi Zăbriceni, comună în raionul Ediniţa, Moldova), în ţinutul Hotinului, şi jumătate de **Părceleni**, de acolo, şi a patra parte de **Zăvădeni** (sat, raionul Horin, Ucraina) şi o falce şi un fărtai de vie în **Cotnar**; / Iar nepoatei noastre, Saftei, fetei Nastasiei, surorii noastre, s-au venit jumătate de sat **Porceleni** (Oneşti, fost Porciuleanca, comuna Zăbriceni, raionul Ediniţa, Moldova), în ţinutul Hotinului, jumătate de Ză-

vodeni de acolo şi a patra parte de Zăvedeni, iarăşi de acolo, şi două fălci de vie la Cotnar. Însă cea moară din jos de **Pojogeni** (raionul Ediniţa, Moldova) să fie în două Grăpina cu Safta. Şi dintr-acele heleşteie să le fie după părţi"[1047].

1640, iulie 10: Porunca dată de Vasile Lupu voievod căpitanului Mihalce, lui Vasile Burnii şi lui Isac, după ce „s-au jeluit Gavril şi Vasile, nepoţii lui Călmăţui, şi popa Matei din **Mirceşti** (comuna Tăcuta, Vaslui) pe Gavril Ion şi pe Ionaşcu, zicând că au trei sate moşii **Nuoreştii** (Noureşti, comuna Ciorteşti, Iaşi), **Criceşti** (Chiriceşti, comuna Micleşti, Vaslui) **Rusenii** (Ruleni, lângă Protopopeşti, comuna Tăcuta, Vaslui) şi **Poiana Cârnului** (Poiana, comuna Schitu Duca, Iaşi) şi sunt neîmpărţite… să meargă la acele sate şi să socotească cum va fi drept, şi să facă scrisoare"[1048].

1644, decembrie 19: Ispisoc de împărțeală de la Vasile Lupu voievod între nepoții și strănepoții Vărvarei și a Tudorei, partea popii Maftei ... / Și s-a cuvenit în partea popii Mafteiu satul **Rusenii** (comuna Tăcuta, Vaslui), cu jumătate din vadul de moară care este pe râul Vasluiului, și jumătate din **Poiana Cârnului** (Poiana, comuna Schitu Duca, Iași), și cu jumătate din **Chiujdeni** (comuna Miclești, Vaslui), și cu jumătate din vadul de moară pe râul Vaslui"[1049].

[1047] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 10, pp. 9, 10
[1048] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 392, p. 400
[1049] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 451, pp. 429, 430

RUSENII RĂZEŞI şi DE SUS

(numit şi Buecani, şi Băicani, azi Rusenii de Sus şi Rusenii Răzeşi, comuna Plopana, Bacău).

1632, iunie 9: Întărit de Alexandru Iliaş voievod comisului Corui, care primeşte uric pentru ocina din „sat din **Făureni** (lângă Rusenii Răzeşi, comuna Plopana, Bacău), aproape de **Băicani** (Rusenii Răzeşi, comuna Plopana, Bacău), cu vad de moară, ce-i în ţinutul Tutovei", cumpărată, cu 10 ughi de aur şi nişte postav de Flandra, preţuit drept 7 zloţi bătuţi, de la fostul şetrar Lazor Chişinău, care îi vinde „toată partea lui David, ce a avut-o de moştenire de la neamul lui"; / „ocina ce se va alege din satul **Obârşie** (Obârşia, comuna Izvorul Berheciului, Bacău), ce este în ţinutul Tecuciului, cumpărată, cu 20 taleri, în baza unui zapis de mărturie de la Ştefan Bechea şi Marcu pitarul din **Bogdăneşti** (comuna Traian, Bacău), Stratie spătărel din **Certiiani** (lângă Izlaz, contopit cu Poiana, comuna Negri, Bacău), Zapalce, popa Gavril şi popa Ştefan din **Săcuiani** (Secuieni, comuna Secuieni, Bacău), Daniil, Lazor, Ichim, Toader şi Gavriţa din **Prăjeşti** (comuna Traian, Bacău), de la Vicol din Prăjeşti, fiul Dochiei, nepotul Alexei, şi de la Petrea, Ipatie, Chelsie şi Ahilie, feciorul lui Leul din Prăjeşti, toţi nepoţi lui Alexa; / „ocină din satul **Buecani** (Băicani, adică Ruseni), din tot locul 12 pământuri şi cu loc de casă şi cu grădină", cumpărată, cu 21 taleri de argint, de la fraţii Zaharia şi Ioniţă, şi de la fiii lor"; / „a treia parte din partea Ţopei, din satul **Făureni**, ce ăi este lui zestre de la

socrul său Dumitraşco, vornic de gloate, care i-a fost lui cumpărătură de la fiica Ţopei, drept 150 zloţi tătpreşti"; / „dreapta ocină şi dedină din jumătatea satului **Ruseni** (numit şi Buecani, şi Băicani, azi Rusenii de Sus şi Rusenii Răzeşi, comuna Plopana, Bacău), ce se numesc acum **Băicani**, a şasea parte, ce-i este zestre de la socrul său Dumitraşco vornic, cumpărătură de la Ion şi de la feciorii lui Toader, Petrea, Sanhira, nepoţii lui Lazor popa, pentru 50 taleri"[1050].

RUSENI

(pe Nistru, raionul Secureni, Ucraina).

1770-1772: Satul **Rusenii**, ţinutul Hotinului, ocolul Nistrului, avea, după recensământul lui Rumeanțev[1051], **toată suma caselor: 44**. Scădere rufeturi 2: 1 popă, 1 dascăl. Rămân birnici 42. / **Birnicii**: Ioniță Spătariul / Matei, morar / Anton, morar / Ioniță Lipsă / Constandin Bădărău / David al lui Bădărău / Mihail al lui Bădărău / Lupul Bădărău / Ion fiul lui Mareș / Andrei Bănariul / Vasile Râșchitori / Ștefan Dinic / Postolache nepot lui Mihail / Acsenti fiul lui Lupașco / Grigore fiul lui Ursul / Floria Bojorianul / Gavril Râșchitori / Ștefan Cuțuchi / Ivan Cuțuchi / Toader Halișcu / Simion Prepeliță / Vasile Fote / Sava Fote / Ioniță fiul lui

[1050] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 115, pp. 140-143

[1051] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 152, 153

Bădărău / Ivan Fote / Sava Grozavu / Păvălucă / Ioan Oloi / Ioniță Bătrânul / Ernian fiul lui Istrate / Sirghie fiul lui Vulcia / Iosip fiul lui Fote / Niagul, munteanu / Irimia al lui Niagul / Ioan, haidău / Chiriac Mareș / Andrei, harabagiu / Vasile Focșa / Ștefan Moghila / Ștefan Pochirgol / Ștefan Rusanoșchie / Toma nepot lui Ștefan. // **Rufeturi:** Popa Grigore / Hilip, dascăl.

1904: „**Ruseni**, sat în judeţul Soroca, volosti Târnova, aşezat pe ţărmul drept al pârâului Cuigur, în faţa satului Goleni. Are 241 case, cu o populaţie de 1.824 suflete de răzeşi; biserică; heleşteu; 4 mori de vânt; grădini; 480 vite mari cornute, 90 cai”[1052].

RUSĂŞTI

(pe Botna, Orhei, Moldova).

1706, aprilie 30: Porunca dată de Antioh Constantin voievod (Cantemir) lui Bogos, pârcălabul de Lăpuşna, şi mazilului Panăş, după ce i s-a „jeluit Mihne căpitanul şi ne arată un zapis cu multe mărturii de la nişte oameni din acel ţinut, anume de la Postiţ, Niţul, Ştefan, Pahomie, Negruţ, Păntelei şi de la femeile şi feciorii lor, scriind precum au vândut Mihnei căpitanul o bucată de loc din sus de **Rusăşti**, în Botna, care este stâlpită şi din sus, şi din jos, ce se cheamă **Lunca Mare**, cu iaz, cu tot, care merge de-a curmeziş peste Botna, spre amiazăzi,

1052 Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 179

apoi merge hotarul prin gura Năsipei şi se suie, la deal, până dinspre Cogâlnic, şi loveşte hotarul pe din jos de gura Văii Corbului, şi trece curmeziş peste pârâul Văi Fânului, şi iar se suie până în deal, spre Galbăna, jumătate de bătrân din vatra satului, din **Borâle** cu poamă, cu loc de prisacă, drept 60 lei bătuţi, şi s-a cheltuit Mihne şi-a gătit şi moara, iar acum s-au sculat unii răzeşi şi l-au scos pe Mihne căpitanul dintr-această, căci vânzătorii numiţi au fost vândut rău, şi au avut şi întrebare şi cu judecata l-au rămas pe Mihne, căci din toată moşia aceasta s-a aflat moşie dreaptă a vânzătorilor numai a patra parte, iar trei părţi s-au aflat altora. / De care lucru voi să daţi strânsoare acelor vânzători şi ori să cumpere cele trei părţi, ce le-au vândut rău, de la răzeşii lor şi să le ţie Mihne, precum i-au vândut, ori să-i dea altă moşie deopotriva locului ce s-a vândut”[1053].

1724, noiembrie 22: Scrisoarea lui Dădachi serdar şi a lui Constandin Clucerescu, în care îl înştiinţează pe vodă că, „venind la dânşii Ioniţă Neagul, Ştefan Bivol, Cârlan, Mihălachi şi Severin”, cu porunca domnească au mers la satul **Pojorăni**, au strâns martori din împrejurimi, pe preotul Istrati, Toma şi Matei Ghinpe din **Bardar**, Trohin din **Rusăşti**, Donică, Dorin şi Sandul, răzeşi din **Pojorăni**, care „au dat seamă că satul Pojorăni umblă în doi bătrâni, afară de cel domnesc, anume Cărpoai şi-l dă în două cu Măriuţa; al doilea bătrân, Mager, dându-l în două cu Mână Lungă, iar bătrânul lui Vodă Cantemir au dat seamă că nu-i ştiu numele, dar este stâlpit, cum şi seliştea Domniei Sale este stâlpită, din râpă, în jos. Iar cei doi bătrâni sunt stăpâniţi din râpă în sus, în două, iar

[1053] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 124, pp. 149, 150

pentru Severin, nepot Horăi, ce are mărturia logofătului Ionaşco, n-au vrut moşenii să-i dea moşie şi că, după porunca domnească, au ales să jure patru moşeni, precum că n-are Horea moşie”[1054].

1774, iunie 5: Satul **Rusăştii**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Botnii, după recensământul lui Rumeanţev[1055], avea **toată suma caselor 24**. Scădere rufeturi 12: 8 volintiri, 1 ruptaş, 1 popă, 2 femei sărace. Rămân birnici 12. / **Birnici:** Andrei Stăvilă / Vasile, prisăcar / Ştefan Meşină / Grigoriţă Bâcă / Alecsandru / Sava, vornic / Petre Ghimpul / Andrei Sacul / Zaharie Ghimpul / Toderaşco fiul Gafiţii / Alecsandruţă / Grigoraş Cucu. // **Rufeturi:** Constandin, dulgher, volintir / Constandin Cucu, volintir / Ion Briahnă, volintir / Andrii Ţapuş, volintir / Ioniţă Meşină / Istratie Curnegru, volintir / Gheorghiţă Ghimpul, volintir / Grigoraş, volintir / Iordache, ruptaş / Ilinca, femeie săracă / Lupa, săracă / Ion, popa.

1902: „**Rusăştii Noi**, sat în judeţul Chişinău, volosti Vasieni, aşezat în valea Botnei, pe partea dreaptă. Are 382 case, cu o populaţie de 1.897 suflete de răzeşi, care posedă pământ 582 deseatini, Este şi o familie de ţărani, care are 3 deseatini. Satul are o şcoală, întreţinută de Ministerul de instrucţiune al Rusiei, cu o clasă, unde se învaţă numai ruseşte. Împrejurul satului sunt vii şi grădini cu pomi. / **Rusăştii Vechi**, sat în judeţul Chişinău, aşezat pe fundul unei văi, ce se desprinde din dreapta în valea Botnei. Are 30 case, cu o populaţie de 290 suflete

---

[1054] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 137, pp. 161, 162

[1055] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 455

de ţărani români. Locuitorii posedă pământ de împroprietărire 104 deseatini. Proprietarul, moştenitorul lui Chariton Uscatu, are 727 deseatini pământ. Satul este înconjurat de păduri şi vii”[1056].

RUSINEŞTI

(sau Rusăneşti pe Prut, lângă Călineşti,
raionul Făleşti, Moldova).

1565, iunie 11: Întărit de Petru voievod, „fiul marelui şi prea bunului Mircea voievod”, lui Dobroslav şi fiilor săi Dragul, Vişana, Dobroneagra şi Neagoea, care primesc ispisov pentru „ocina în **Rusineşti** (sau Rusăneşti pe Prut, lângă Călineşti, raionul Făleşti[1057], Moldova), partea tatălui lor Dobroslav… Iar după aceea a venit Dobroslav singur înaintea domniei mele, de a dat şi a pus părţi fetelor mai sus zise, Ana, Vişana, Neagoia şi Dobroneaga, pe partea sa de ocină din Rusineşti, însă pe jumătate; iar altă jumătate să fie numai lui Dragoslav şi fiului său Dragul… / Şi a mai cumpărat Dragul paşi 7, drept 200 aspri, de la Vişana, ocină în Rusineşti… şi iarăşi a cumpărat Neagul şi Găvănil moşie în Rusineşti, partea lui Iane, paşi 22, drept 320 aspri; şi iarăşi au cumpărat Stoica şi Dragul ocină în Rusineşti partea lui

---

[1056] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 179

[1057] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 218

Dobroslav, paşi 7, drept 200 aspri; şi iarăşi au cumpărat Ştefan şi Radul partea lui Stoican şi Băraş, paşi 28, drept 1.200 aspri de argint; şi iarăşi a cumpărat Cristea ocină în Rusineşti, un loc de vie, de la Preda, paşi 12, drept 40 aspri"[1058].

1576, martie 18: Întărit de Alexandru voievod, „fiul prea bunului Mircea voievod, fiul Mihnei voievod" lui Stoica şi jupâniţei Sorca, după ce cumpără, de la Rudul, cu 4.000 aspri de argint, o „ocină în **Rusineştii de sus**, din delniţa Radului din Plaviş o funie întreagă"[1059].

1648, martie 21: Întărit de Vasile (Lupu) voievod fostului mare vornic Ionaşco Cujbă, care primeşte ispisoc, „din ispisocul de cumpărătură ce a avut de la Alexandru Iliaţ vodă, din tot satul **Vladomira** (pe Prut, fosta parte de sus din Tatomira, raionul Făleşti, Moldova), din jumătate de sat, a parea parte pe Prut, ce este în ţinutul Iaşilor, din sus de Cornul lui Sas, ce şi-a cumpărat de la Ambrochia, feciorul Tirii, nepotul Micului Mititelu şi strănepot lui Tatomir; / şi iarăşi, cât se va alege partea lui din siliştea lui Ţiplică, drept 60 de taleri, ce i-a plătit capul de la un turc, Ali ceauş de la Diio, căzând într-o noapte năpaste dinspre acel turc, în zilele Radului vodă, şi l-a dat la închisoare, de a şezut până în zilele lui Gaşpar vodă tot închis, şi negăsindu-se nimeni dintre fraţi, dintre surorile sau din rudeniile lui să-l plătească din acea năpastă, Cujbă vornicul a dat aceo bani; deci să-i fie lui şi de la noi… / şi iarăşi îi dăm şi îi întărim, din uricul ce a avut moşul (bunicul) său Dragomir de la Bogdan vodă, din

---

[1058] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 65-67

[1059] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 96-98

jumătate sat **Tatomira** (pe Prut, raionul Făleşti, Moldova), partea din sus, care acum se cheamă **Vladomira**, într-acelaşi ţinut, cumpărată de la Mărica, fata Antemiei, nepoata lui Dragomir Tatu, din uricul bunicului său Dragomir de la Bogdan vodă, drept 30 taleri bătuţi… / Aşijderea, Ruja, femeia lui Simion Holceag, i-a vândut, dintr-acelaşi sat Vladomira, din partea de sus, a opta parte, din uricul de cumpărătură ce a avut de la Eremia vodă, drept 30 taleri bătuţi… / Drăgan, Micotici şi Sofiica, feciorii lui Simion, nepoţi lui Dimitru, i-au vândut, din jumătate de sat Vladomira, a treia parte, drept 35 taleri. / Aşijderea, Vărvara, fata Măricăi, nepoata Tomei Faur, şi Ghervasia, fata Catrinei, nepoata lui Faur, i-au vândut, din acelaşi sat Vladomira, din jumătate de sat, a treia parte, drept 30 lei bătuţi. / Aşijderi, Ursu, Nastasia, Ileana şi Antemia, feciorii Frăsinei, fraţii Gavrilaş, Andrei şi Ştefana, feciorii Nastei, toţi nepoţi lui Simion Horceag, i-au vândut, din satul **Onţeanii** (lângă Ungheni, Moldova) pe Prut, în ţinutul Iaşilor, a patra parte, drept 50 galbeni… / David şi Aniţa, feciorii lui Ionaşco Ţâţul, nepoţii lui Nicoară Liciul, i-au vândut, din satul **Rusăneşti** (lângă Călineşti, raionul Făleşti[1060], Moldova), partea din sus, ce este pe Prut, în ţinutul Iaşilor, care acea jumătate de sat a fost, demult, zălogită de tatăl lor Ionaşco Ţâţul vornicului Cujbă, drept 45 galbeni, şi au pus şi zi ca să întoarcă acei bani, şi n-au avut să-i dea, ci s-au tocmit şi i-au vândut acea jumătate de sat drept 95 galbeni"[1061].

[1060] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 218

[1061] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889, pp. 224-226

RUŞII de JOS şi de SUS

(pe Bârlad, fost şi Stolniceni, comuna Costeşti, Vaslui).

1479, decembrie 30: Întărit de Ştefan voievod stolnicului Radul Gârbovăţ, care primeşte „privilegiu pentru trei sate: Ruşi, Buciumi şi Bârgăoani”[1062].

1508, martie 2: Întărit de Bogdan voievod spătarului Clanău (Câlnău) şi jupânesei Dragna, care au cumpărat, cu 300 de zloţi tătăreşti, de la fraţii Mihul şi Ion şi de la rudenia lor Iliana, nepoţii lui Gârbovăţ, „satele de pe Bârlad **Ruşii**, şi mai din jos **Buciumii** şi mai din sus **Bârgăoanii**; şi acele trei sate le-a cumpărat unchiul lor, Radu Gârbovăţ stolnicul, de la Grăpina, fata lui Toader Rusul, din dresuri ce a avut tatăl ei Toader Rusul de la strămoşul nostru Alexandru voievod. / Aşijderi, un sat pe Bilahoi, anume **Rădeştii**, cumpărat de la Marina, fata Dumii Isaescul, nepoată lui Ştibor celui bătrân şi Zoiţei, jupânesei Fătului Iacobăscul, drept 90 zloţi tătăreşti. / Încă alt sat, în Gura Strajnicului, anume **Radosloveştii**, pe care l-a cumpărat răposatul părintele domniei mele, Ştefan vodă, de la Sângur şi sora lui Stanca, feciorii Anuşcăi, nepoţi lui Ivan Frenciuc, drept 32 zloţi tătăreşti, şi a miluit pe al nostru creincios Clanău spătarul şi pe nepoata sa, şi nouă rudenie, Dragna, şi le-a dat lor acel sat Radosloveştii”[1063].

[1062] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 222, p. 339

[1063] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 9, pp. 16-18

1647, februarie 25: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „rugătorii călugări de la sfânta mănăstire Uspenie s-au pârât de faţă cu fraţii Toader, Cozma, Pătraşco, popa Statie şi Anghelina, şi feciorii Sofroniei, toţi feciorii Varvarei, nepoţi ai Plâvsoaei, strănepoţi lui Clănău spătar, pentru nişte mori la **Corţeşti**, pe apa Bârladului, în ţinutul Vasluiului, Toader şi Cozma şi alţi fraţi ai lor au zis cum acele mori, pe hotarul satului Corţeştilor, ce sunt pe hotarul unui sat de-al lor, ce se cheamă **Ruşii de jos**… / Şi-am trimis acolo oe Ursul, vornic de gloată, de a strâns oameni buni, şi le-au socotit hotarele cele bătrâne, şi nu s-au aflat acele mori pe hotarul sfintei mănăstiri, Corţeştii, ci s-a aflat pe hotarul Ruşilor de jos… ei toţi mărturisind cu sufletele lor cum au Toader, Cozma şi alţi fraţi ai lor două vaduri de mori, la trei sate ale lor, unul lângă altul, anume **Ruşii de sus, Buciumeanii** şi satul **Ruşii de jos**, ce-s dinspre satul Corţeşti, unde li se împreună hotarele… deci rugătorii noştri călugări au rămas din toată legea noastră şi a ţării”[1064].

1704, noiembrie 26: Pârcălabii de Tutova, trimişi de vodă cu păgubaşul Gavril de **Ruşi**, fost vornic de poartă, să-i „împlinească 50 de lei de la Gavril Pascal armaşul, pentru jumătate de heleşteu din **Zmieni** pe Bogdana… care le-a fost împreună şi-au fost neguţat Gavril vornicul şi cumnatu-său Pascal cu Gheorghe Bogdan, ce-a fost jitnicer, drept 100 lei, şi bani nu le-a dat atunci şi le-a făcut zapis, să le dea bani la o zi… când nu le-a dat banii şi i-a urnit din zi în zi până s-a întâmplat de a murit Gheorghe Bogdan şi a rămas zapisul cel de bani

[1064] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. III, Iaşi 1907, pp. 189, 190

la Pascal, tatăl armaşului Gavril, şi s-a întâmplat de a murit şi Pascal… iar Gavril armaşul, feciorul lui Pascal, a luat zapisul şi l-a dat Lupului Bogdan, ce-a fost hatman, şi a luat el banii pe heleşteu, şi unchiului său Gavril vornicul nu i-a dat nimic. / Deci… am mers la casa lui Gavril armaşul şi am luat nişte vite, şi le-am dus în târgul Bârlad, şi am strâns preoţi şi orăşeni bătrâni şi le-am preţuit: 4 boi 24 lei, 2 vaci 10 lei, o mânzată 2 lei, 11 mascuri mari mici, din iarbă, neumblaţi în jir, 11 lei. Şi au mai rămas 3 lei, şi a pus zălog două junci, un mânzat şi o mânzată, în două săptămâni, de n-a da banii, să fie istovit; şi s-a pus şi zi, din 16 noiembrie, până în două săptămâni. Şi am făcut această mărturie”[1065].

1720, octombrie 26: Stamati pârcălabul, feciorul lui Gavril, vornic de gloată ot **Ruşi**, vinde fostului mare spătar Păladi „jumătate de sat **Români**, ce-i pe apa Smilii, din jos de Băcani, ot Tutova; care îmblă acet pol sat pe 5 bătrâni, deci 3 bătrâni sunt Arsinia, moaşa (bunica) noastră, Sohiica, sora moaşei noastre, şi Măricuţa Fulgeroae, tij (la fel) soră; dintr-aceşti 3 bătrâni, am vândut pol (jumătate), care este partea părinţilor mei, iar pol dintr-aceşti 3 bătrâni rămâne lui Ion Ciornei diacul, ce-a ţinut pe vară-mea Ancuţa, fata unchiului meu Pascal căpitan; şi am mai vândut un bătrân, al Cazacului, frate moaşă-mi, care acest bătrân este cumpărat chiar de tatăl meu… / Osebit de aceştia, am mai vândut pol de sat din **Zmiiani**, ce împărţim cu Buciumăşeştii, ce ţin **Buciumăneştii** pol şi noi pol, din apa Smilii, dinspre răsărit, ce trece peste apa Bogdănii, ce se împarte, ca şi Românii, pe 5 bătrâni: şi am vândut 2 bătrâni pol (şi jumătate), partea noastră, şi

[1065] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 98, pp. 160, 161

1 bătrân pol, şi rămâne lui Ciornei 1 bătrân, danie de la Ursul; la fel, am vândut, din partea Buciumăşeştilor, partea Chialsii, sora lui Tănasă Buciumaş, care ne este danie"[1066].

1745, iunie 1: Iftimie Bogzea, fecior lui Toader Bogze ot **Giuleşti** ot ţinutul Neamţului, ce a fost pârcălab, nepot lui Istrati, strănepot Vărvarei de acolo, şi femeia lui Dochiţa, cu feciorii lor Ioniţă şi Constantin; aşijderea Toader, fecior lui Ştefan Bogza, Petrea, feciorul lui Vasile Bogzea, toţi nepoţi lui Istratie şi strănepoţi Vărvarei, vând „moşia ce avem la ţinutul Vasluiului, pe apa Bârladului, unde acum se numeşte **Babare**, din trei hotare, ce se cheamă **Ruşii**, **Bărgăoanii** şi **Buciumi**, ce sunt tot într-un hotat, cu trei selişti şi trei hotare, partea bătrânului nostru, jumătate de sat, care nouă ne este de la strămoşul nostru Călnău spătarul cumpărătură şi danie, ce-a avut el de la Bogdan vodă… lui Andrei Hărmeziu ot vistierie şi jupânesei Nastasia, drept 80 lei"[1067].

1745, iunie 9: Toader Giuncul, Nicolai sin (fiu) Ion, Maria, Gavrilaş, Vasile sin Gligorie, Vasile sin Toader Giuncul şi Sandul Giuncul, feciorii lui Vasile Giuncul, nepoţii lui Toader Giuncul, strănepoţi Vărvarei, vând „moşia ce avem la ţinutul Vasluiului, pe apa Bârladului, din jos de târgul Vasluiului, ce se cheamă **Ruşii**, **Bărgăoanii** şi **Buciumi**, ce sunt tot într-un hotat, cu trei selişti şi trei hotare, partea care nouă ne este dinspre strămoaşa noastră Vărvara, fata Plaxei, nepoata lui Căl-

---

[1066] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 54, pp. 73, 74

[1067] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iaşi 1930, p. 26

nău spătarul cumpărătură … neamului nostru Andrei Hărmeziu, drept 100 lei”[1068].

RUŞI

(lângă Poenile, ţinutul Roman, Bacău).

1624, februarie 1: Zapis de mărturie de la marele logofăt Ghianghea, fostul vornic Ion „şi alţi oameni buni de la ţară, anume Vasile păhărnicel din **Iucşeşti** (sat pe Siret, comuna Iucşeşti, Neamţ), şi Păntelei păhărnicel din **Băloşeşti** (lângă Buruieneşti, comuna Doljeşti, Neamţ), şi Bosiioc din **Bătrâneşti** (comuna Bătrâneşti, Neamţ), şi Zaharia din **Glodeni** (sat inclus în Bucium, comuna Valea Ursului, Neamţ), şi Raţă vătahul din **Ruşi** (ţinutul Roman, Bacău), precum fostul pârcălab de Roman, Apostol, a cumpărat, cu 110 taleri buni, de la fraţii Vasile Hasnăş, Todosiia şi Nastasiia, „partea lor, cât se va alege, din Băloşeşti”[1069].

1774, iunie 26: Satul **Ruşii**, al Episcopiei Romanului, ţinutul Romanului, ocolul de Jos, după recensământul lui Rumeanţev[1070], avea **toată suma caselor 10**. Scădere rufeturi 10: 4 preoţi și diaconi, 3 mazili, 1 călăraș, 2 văduve. / **Rufeturi**: Ion, mătăsar, ruptaș /

[1068] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iaşi 1930, pp. 27, 28

[1069] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 167, p. 218

[1070] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 271

Ioniță, căpitan, mazil, priș ot (vine din) Tutova / Pavăl Nichita, călăraș / Popa Ștefan / Popa Ioniță / Gavril, diacon / Tănasă, diacon / Anița, săracă / Chelsia, săracă.

RUŞI

(pe Siret, ţinutul Suceava, apoi Iaşi)

1624, aprilie 5: Zapis de mărturie a Măgdălinei, preoteasa din **Pereni** (Perieni, Iaşi), a feciorilor ei Constantin şi Vasile, şi a lui Arvasie Hoşmăndioie, cu feciorii lui Nastasie şi cu Acsinie", prin care mărturisesc „cum a căzut un cal a dumisale, al lui Dumitraşcu diacul, feciorul şetrarului, întru grupa noastră şi n-am avut cu ce-l plăti, că l-au biciuluit oameni buni drept 25 de lei. / Deci noi, de a noastră bunăvoie, de nimeni nevoiţi, nici asupriţi, am dat a noastră dreaptă ocină şi moşie din sat den Pereni, ce este în ţinutul Ieşilor, pe Turie, din a cincea parte din tot satul, a treia parte, cu tot venitul, în tot locul şi ne-a mai dat Dumitraşcu şi 7 lei bani gata. Deci noi i-am dat ca să-i fie lui şi feciorilor lui şi a cui se va alege din sămânţa lui, în veci; şi nimeni dintru sămânţa noastră să n-aibă a se amesteca, în veci. / Şi la această tocmeală a noastră au fost popa Toader de **Stâlpeni** (lângă Găureni, azi Vâlcele, Iaşi), şi Pavăl ce-a fost pârcălab, şi Barna de **Zaboloteni** (pe Prut, Iaşi), Calapod aprod de **Rusi** (pe Siret, Suceava, apoi Iaşi), şi Tiron diacul de Stâlpeni, şi Necufor Machi-

dun pitar de Zaboloteni, şi Gavril Ciurlic de **Trifeşti** (pe Prut, Iaşi) şi mulţi oameni buni megieşi”[1071].

1774, iunie: Satul **Ruşii**, ţinutul Hârlăului, ocolul Bahluiului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[1072]**, toată suma caselor: 40**. Scădere rufeturi 2: 1 popă, 1 dascăl. Rămân birnici 38. / **Birnici:** Nistor, cioban / Mihălachi Ciomaga / Pavăl zet (ginere) lui căprar / Ivan al lui Ciomaga / Ion Sima / Vasili Ciomaga / Dumitru, târsinar / Gavril, plugar / Ion Jalobă, cioban / Grigoraş Codrian, cioban / Andrunachi, scutar / Opre, bârsan / Toader Copan / Ilie, cojocar / Ştefan Bolovan / Pavăl Bosiuc / Ilie Baltă / Dumitraşcu, cărăuş / Ursu Bosiuc / Vasili Târsină / Toader, muntean / Trohin / Ion, vătăman / Lupaşcu Târsin / Toader Mâţcan / Ion Cârstei / Sava Sima / Mihălachi, cârciumar / Ion, vornic / Silion, murar / Vasili Sterpu / Ursu al lui murar / Gavril Sima / Timofti / Miron Pleşca / Grigori Hlibocian /Ion Hlibocian / Ion Bosioc // **Rufeturi:** Popa Vasile / Dacălul Vasili.

RUŞI

(pe Ezer, fostul sat Cociuba, comuna Puieşti, Vaslui).

1443, mai 27: Întărit de Ştefan voievod lui Gherei, care primeşte uric pentru „satele anume Nena, pe Studineţ, unde este casa lui, pe din sus de Mic Jăurescu,

---

[1071] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 191, p. 264, 265

[1072] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 232, 233

unde a fost Clopot, şi, pe din jos de Iazăru, Bălăceştii, şi pe din jos de Bălăceştii, o fântână, anume Prozioane, pe din sus de Ezăreanu, să-şi aşeze acolo sat, şi, deasupra Cociubii, o fântână, să-şi aşeze iarăşi sat, şi, la Vatice, unde au fost Ştefan Răspop, şi, la Chengaci, unde au fost Cergăşă, şi, pe Prut, unde au fost Badea Bratişanul, şi loc de moară şi selişte… Iar hotarul tuturor acelor sate să fie cu toate hotarele lor cele vechi, pe unde au apucat din veci”[1073].

1606, decembrie 20: Întărit de Eremia Moghilă voievod lui Pârvan, fost agă, care primeşte ispisic pentru „a lui drepte ocini şi cumpărături, jumătate de sat **Ruşi** (sat pe Ezer, ţinutul Tutova[1074], Vaslui), care este **pe Ezer**, partea din sus şi cu loc de moară în iezer, cumpărată de la Constantin, fiul Mecei, nepot bătrânului Meci, / şi de la Focşa, fiul Cârstei, cu 70 taleri de argint, din dresele ce a avut de la Ştefan voievod, / şi altă parte, din jumătatea de jos a satului Ruşi, cumpărată de la Ion, fiul Ştefului, şi de la Zaharia, fiul Petrei, drept 60 taleri de argint, şi altă parte, din jumătatea de jos din satul Ruşi, cumpărată de la Nedelea, fata Ilenei, nepoata Hilipei, drept 20 taleri, din dresele ce le-a avut de la Ştefam voievod”[1075].

1632, noiembrie 7: Zapisul ureadnicului de **Bârlad** Andrei, al lui Glegorie Surtă şi Glegorie din **Cociuba** (în Rusi, comuna Puieşti, Vaslui), al lui Gavril Mustaţă şi

---

1073 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 233, pp. 327, 328

1074 Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, pp. 218, 219

1075 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. II, Iaşi 1907, pp. 240-244

Gavril, feciorul lui Surtă, Ursul, feciorul Zaharei din **Ghergheşti** (comuna Ghergheşti, Vaslui), şi Strătulat, şi Frăteiu, prin care mărturisesc cu sufletele „cum au venit în faţa noastră Focşa din **Băliţeşti** (în Hălăreşti, comuna Iana, Vaslui) şi cu feciorii săi… şi au vândut din sat din Băliţeşti a cincea parte, cu vad de moară şi cu tot venitul, lui Ifrim şi femeii sale Hilinei, drept un cal şi patru oi, şi s-a biciuluit calul drept 30 de lei şi oile câte un leu”[1076].

1634, septembrie 1: Întărit de Vasile Lupu voievod vornicului Dumitraşco Gheuca, care primeşte uric pentru jumătate din satul **Ruşi** (comuna Puieşti, Vaslui), partea de sus, cu loc de moară şi de iaz, ce i-a fost cumpărătură de la Constantin, fiul lui Mecea, nepotul lui Mecea bătrânul, şi de la Focşa, fiul lui Cârstea, pentru 70 taleri de argint; şi altă parte de ocină, din acea jumătate de sus, ce şi-a cumpărat-o de la Ion, fiul lui Şteful, şi de la Zaharia, fiul lui Petrea, care parte a lui Ion şi de la Zaharia este din jumătatea de jos a satului Ruşi şi a cumpărat-o pentru 60 taleri de argint; şi altă parte de ocină, cumpărătură de la Nedeală şi Ileana, nepoţii lui Hilip, pentru 20 taleri de argint. Şi acele părţi cumpărate de la Gheorghe şi Cârstea, nepoţii lui Pârvan fost armaş, pentru 60 ughi buni”[1077].

1640, septembrie 1: Toma şi cumnaţii lui Apostol şi Andonie, feciorii Pintelui **Cucioba** (lângă Ghergheşti, comuna Ghergheşti, Vaslui) vând lui Toader, ginerele Focei, şi femeii lui Iftinca, drept nouă galbeni („am luat doi boi”), „jumătate de bătrân din **Stănigeştii** (lângă Gâl-

---

[1076] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 242, pp. 301, 302

[1077] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 248, pp. 278, 279

ţeşti, comuna Puieşti, Vaslui), ce am avut cumpărătură de la feciorii Focei… Şi la tocmeală au fost Lazar şi Iusip din **Oneşti** (comuna Puieşti, Vaslui), popa din **Cuciuba**, Ursul şi Dăbăilă din **Găleştii** (Gâlţeşti, comuna Puieşti, Vaslui), Micul şi Ivan din **Ruşi** (comuna Puieşti, Vaslui). Iar Grigoraş a scris"[1078].

RUŞII

(sau Ruseni, apoi Cotu, sat înglobat în oraşul Botoşani).

1626, aprilie 20: Carte de întăritură de la Miron Barnovschi voievod pentru Toader, păhărnicel din **Stănceşti**, să fie tare şi puternic să stăpânească şi să-şi apere dreapta lui ocină şi dedină, un loc dinspre târgul **Botăşenilor**, care loc a fost contopit de demult de către satul **Ruşii** şi de **Popouţi**. Şi să nu aibă ei nici o treabă cu acel loc; nu are nici Ruşii, nici Popovoţii, ci să-şi stăpânească Toader acest loc, după cum îi spun şi diresele pe care le are"[1079].

1635, martie 24: Întărit de Vasile Lupu voievod aprodului Toader, care primeşte urice pentru „o parte de ocină din satul **Stânceşti** (comuna Mihai Eminescu, Botoşani), a patra parte din jumătate de sat, sub Codru, care este în ţinutul Hârlăului, cu părţi de iazuri şi de mori… cumpărată de la Păntelei Haruţul şi de la fratele său Io-

[1078] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 447, p. 443

[1079] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 44, pp. 61, 62

naşco, fiii lui Petru, nepoţii lui Buzdugan, pentru 100 de taleri de argint, iar lor le-a fost cumpărătură de la unii oameni de ai lor, ce se numesc **Ruşi** (sau Ruseni, sat înglobat în oraşul Botoşani). / Şi de asemenea, altă parte din Stâneşti, a patra parte din jumătate de sat, cu loc de iaz şi cu parte de mori şi de grădini… cumpărată de la însuşi Pântelei Haruţul, fiul lui Petru, nepotul lui Buzdugan, pentru 80 taleri de argint, iar lui i-a fost dreaptă moştenire. / Şi întru aceea îi dăm şi îi întărim o bucată de pământ, care acea bucată de hotar fusese cotropită de satul **Ruşii** şi de **Popouţi** (Popăuţi, sat înglobat în oraşul Botoşani), până în hotarul lor din ocolul Botăşenilor", bucată hotărnicită, sub Moise voievod de Cotârlă paharnic şi Dumitraşco diac din **Epoteşti** (Ipoteşti, comuna Mihai Eminescu, Botoşani), Ionaşco păhărnicel din **Orăşeni** (Deal şi Vale, comuna Curteşti, Botoşani), şi cu alţi megieşi din **Ruseni** (Ruşi)"[1080].

1639, iunie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod Cârstei Brăileanul, care primeşte ispisoc pentru moşia „**Ruşilor** (sau Ruseni, înglobat în oraşul Botoşani) de la Bătăşeni", hotărâtă de Vasile Banul, medelnicerul cel mare, Toderaşco Şoldan, vornicul de **Botoşani**, Toader Buniţa din **Stânceşti** (comuna Mihai Eminescu, Botoşani), Dumitraţco din **Epoteşti** (comuna Mihai Eminescu, Botoşani), Gligorie şoltuzul din Botăşeni, Dumitru ce a fost şoltuz, „Gheorghiţă din Botăşeni, Pavăl şi popa Ionaşco de la biserica domniei mele de la curte din Botoşeni"[1081].

[1080] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 65, pp. 72, 73

[1081] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 144, p. 161

1647, aprilie 13: Hilip, feciorul Anei, nepotul lui Şteful de **Oişani** (pe Jijia, anterior Săuleşti, comuna Golăeşti[1082], Iaşi), vinde lui Toderaşco de **Ruşi**, pentru 15 galbeni, „din jumătate de sat, a patra parte, ce se cheamă dinspre partea **Duşmanilor** (pe Dubovăţ, raionul Glodeni[1083], Moldova)… în casa popii Gheorghe de Iaşi, de la biserica sveti Ioan de la Măji, dinaintea lui Gligorie Barna de **Zabulutiani**, Toader Ciurlic de **Trifeşti**, Anton cel bătrân de **Oişani** şi feciorul lui Anton, Simion”[1084].

1774, iunie 10: Satul **Ruşii**, ţinutul Botoşani, ocolul Târgului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[1085]**: Toată suma caselor: 28**. Scădere rufeturi 28: 21 scutelnici / 2 popi / 2 mazili / 1 ruptaş / 1 argat. // **Scutelnicii**: Vasile Ciuntul, scutelnic şetrăroaei lui Izmană / Pavăl Ciuntul, tij (la fel) / Costandin Căzac, tij / Miron, butnar, tij / Pricop, rus, tij / Somne, rotar, tij / Toader Lungul, tij / Neculai Roşca, tij / Ion Totoiu, tij / Ion, cioban, tij / Grigore Pambarău, scutelnic jicnicerului Pavăl Banteş / Iacob, tij, scutelnic / Tudosi Belciug, tij / Ion zet (ginere) Ivan, tij / Nechita, tij / Lupul, argat / Gavril sin (fiu) Cârste, tij /Apostol sin Acsinti, tij / Ioniţă, hitincian, scutelnic paharnicului Ioniţă Banteş / Costandin Bâgul, tij / Costandin, slugă, tij. // **Rufeturile**: Popa Costandin / Popa Ion / Toader Goian, mazil / Neculai Blebe, mazil / Ion Blândul, ruptaş / Pavăl, argat lui

---

1082 Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 179

1083 Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 94

1084 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iaşi 1914, pp. 141, 142

1085 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 202, 203

Neculai Blebe, mazil /Istrati, argat lui / Neculai Blebe, mazil.

RUŞI

(azi Roşiori, comuna Răchiţi, Botoşani).

1632, decembrie 14: Întărit de Alexandru Iliaş voievod uricarului Cârstea şi cămăraşului Căzacul, care primesc uric pentru „un sat al nostru drept domnesc, anume **Ruşii** (azi Roşiori, comuna Răchiţi, Botoşani), mai sus de Botăşeni, care este ţin ţinutul Hârlău, ascultător de ocolul târgului nostru Botăşeni, cu locuri de iazuri şi de mori pe Setna, de asemenea şi la alte văi cu locuri de iazuri şi de râbnice şi cu tot venitul”[1086].

1633, martie 22: Întărit de Alexandru Iliaş voievod lui Cârstea Chiusea Brăileanul, care primeşte uric pentru „un sat al nostru drept domnesc, ascultător de ocolul târgului nostru Botăşeani, anume **Ruşii**, mai sus de Botăşeni, cu locuri de iazuri şi de mori pe Sitna, de asemenea şi în alte văi, cu locuri de iazuri şi de râmnice, şi cu grădini... pentru că el s-a aflat la nevoia domniei mele şi a dat 250 taleri de argint în visteria domniei mele şi s-au dat în trebuinţa ţării”[1087].

1636, aprilie 14: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Cârstea Chiusea Brăileanul, care primeşte uric pentru

---

[1086] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 258, pp. 326, 327

[1087] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 319, pp. 411-413

„un sat, anume **Ruşii**, mai sus de Botăşeni, cu locuri de iazuri şi de mori pe pârâul Sitna… danie şi miluire de la Alexandru Iliaş voievod… pentru că a dat atunci 250 de ughi în treaba Domniei Sale şi a ţării… Iar hotarul să fie… peste Huc, în capul iazului lui Pătrănescul, dinspre Stânceşti, până la alt stâlp de piatră, la alt stâlp, lângă Fântâna lui Crăciun, pe din sus, de acolo, peste Sitna, mai sus de Verteb şi la vale”[1088].

RUŞII GOEI

(sat în hotar cu Poieni, comuna Roşiori, Bacău).

1623, iulie 15: Întărit de Ştefan Tomşa voievod Păscălinei Iacomiasa, care, în baza unui zapis de mărturie de la negustorii ieşeni Procop, Arsenia şi Ionaşco, primeşte uric pentru „o parte ocină din satul Rusii Goei, a şasea parte din câmp şi din pădure şi din apă”[1089], pe care o cumpărase de la Nastasia şi Erina, fiicele lui Petrea spătar, cu 20 de galbeni ungureşti.

1628, februarie 8: Zapisul popii Bernat, al diacului Iuraşco, al lui Erimiia din Cucovi, Vasile Blăgea diac şi Toader, prin care mărturisesc cum au venit în faţa lor Anghelina, fata Măriicuţăi, nepoata popii Ianului şi a vândut „cât se va alege din tot locul, şi din câmp, şi din vatra

---

[1088] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 399, pp. 460-462

[1089] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 100, pp. 146, 147

satului şi cu eleşteu de peşte, din sat din **Ruşii Goei**… mătuşii sale, Păscălinei, drept 18 galbeni de aur”[1090].

1628, martie 21: Întărit de Miron Barnovschi voievod Păscălinei, cneaghina lui Iacomi postelnic, în baza unui zapis de mărturie de la popa Bernat, Iuraşco diac şi Eremia din **Cucova**, Vasile Băgea diac, Toader şi de la alţi oameni buni, care mărturisesc că a venit înaintea lor Anghelina, fiica Măricuţei, nepoata popii Ianului, şi a „vândut ce i se va alege din satul **Ruşii Goii**, cu loc de iaz şi cu tot venitul din câmp şi din pădure şi din vatra satului… sus-scrisei Păscălina, cneaghina lui Iacomi, pentru 18 ughi galbeni”[1091].

1632, octombrie 20: Zapisul lui Iuraşco, în care scrie şi mărturiseşte că a vândut „ce se va alege partea Arvasiei, fiică Cătălinii, din sat den **Rosi** (Ruşii Goei, contopiţi cu Roşiori, comuna Roşiori, Bacău), din vatra satului şi cu iaz iezit şi din câmp şi din ţarină, şi din deal şi din vale, şi din pădure… jupânesei Păscălinei şi fiului ei Dumitrache, drept 40 taleri bătuţi… Şi în tocmeală au fost popa Ionaşco din **Căteşeni** (Căuteşani, Căutişeni, contopit cu Izlaz, contopit cu Poiana, Bacău), popa Avram şi Petre hotnogul din **Piticeni** (Chiticeni, comuna Secuieni, Bacău), Vasile şi Ştefan de **Mesăhăneşte** (Misihăneşti, comuna Roşiori, Bacău), Costân de **Rosi**, Toader de **Negoşeni** (Neguşeni, comuna Roşiori, Bacău) şi mulţi oameni buni”[1092].

[1090] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 306, p. 418

[1091] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 328, pp. 446, 447

[1092] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 230, p. 286

1632, decembrie 12: Întărit de Alexandru Iliaş voievod cneaghinei Păscălina şi fiului ei Dumitrache, care cumpărase de la Anghelina, fiica Măricuţii, nepoata popii Ianul, cu 40 ughi, partea ei din satul **Joldeşti**… cu vad de moară la pârâul Albâia, ce este la răul Siret, în ţinutul Roman… / de la Iuraşco, cu 40 lei, „dreapta lui ocină şi cumpărătură din satul **Ruşii Goii**, parte ce era cumpărătură lui Iuraşco de la Arvasiia, fata Cătălinii… / de la Toader Fărţol din Crucea de Jos, cu 120 taleri, „o vie de la **Crucea de Jos**", martorii menţionaţi de zapise fiind Ştefan Bechea diac, Petrea hotnod şi popa avram din **Pitceni**, popa Ionaşco, Gavril şi Saconie din **Căuteşani**, Toader din **Neguşeni**, Ştefan şi Vasile din **Meseheneşti**, Costin din **Ruşi** „şi alţi oameni buni"[1093].

1634, septembrie 5: Porunca dată de Vasile Lupu voievod slujitorilor domneşti să caute martori şi să stâlpească „dreapta ocină şi moşie din sat din **Ruşi** a dumisale a jupânesei Păscălinei Iacomiiasa (văduva lui Iacomi) şi cu Costin de acolo, ca să ştie să-şi ţină cineşi ocina"[1094].

1645, decembrie 20: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Pavel, fiul popii Ionaşcu din Căuteşeni, care cumpără, pentru 50 galbeni ungureşti, de la Dochiţa, Dafina şi Andrei, nepoţii lui Vasile bătrânul, strănepoţii lui Toader, „dreapta lor ocină şi dedină din satul **Căuteşeni** (Căuteşeşti, înglobat în Poiana, comuna Ilişeşti, Bacău), ce este în ţinutul Roman… dinaintea lui Gavrilaş, Dinga, Dumitraşco, Grozav, Nicula, Vasile şi Marco din **Cău-**

[1093] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 257, pp. 322-323
[1094] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 255, p. 285

teşeni, cneaghina Iacomiasa şi Costin din **Ruşi** (înglobat în Roşiori, Bacău), Sava Călinescu şi fiul lui Iordache din **Dămineşti** (comuna Dămineşti, Bacău), Vasile şi fratele lui Constantin din **Neguşeni** (comuna Roşiori, Bacău) şi Silion din Vaslui"[1095].

RUŞII ZAVOLUI

(sat inclus în Călugăreni, Bacău).

1624, martie 20: Întărit de Radul Mihnea voievod lui Lupu, al doilea logofăt, care cumpără, cu 30 taleri, de la Grigori, ficior Anii, nepot Zahariei şi strănepot Anuşcăi, „cât se va alege partea lui din satul **Ruşii Zavolui** (sat inclus în Călugăreni, Bacău), din vatra satului şi din curătură, şi din eleşteu, şi din livezi, şi cu loc de prisacă şi din ţarină 12 pământuri, şi iarăşi patru pământuri, ce şi le-a cumpărat el de la Ioan Ciuntul, ficiorul Maricăi, nepot Stancăi, prestrănepot Anuşcăi… / Şi iarăşi au venit înaintea noastră Larion şi sora lui Antimiia, feciorii Petrii, nepoţii Zaharii, prestrănepoţii Anuşcăi, ş-au vândut a lor dreaptă ocină şi moşie, dintr-acelaşi uric şi dintr-acelaşi sat, toate părţile lor, câte să vor alege din vatra satului şi din curătură şi din fânaţ, şi din loc de moară şi din ţarină, 12 pământuri şi din tot venitul, iarăşi mai sus numitului boierului nostru, drept 24 taleri, bani gata, număraţi. / Şi iarăşi au venit… Sirghii, ficior Zahii, nepot Anghelinii,

[1095] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 263, pp. 208, 209

prestrănepot a lui Zavula, ş-au vândut toată parte lui de ocină, câtă să va alege dintr-acelaşi sat, din vatra satului şi din heleşteu şi din curături şi din ţarină, şi din tot venitul, iarăşi boieriului nostru, drept 30 taleri de argint, şi moşii, şi cumpărătură. / Şi iarăşi au venit… Nastasiia fata lui Ioan, nepoata Zaharii şi strănepoata Anuşcăi, ş-au vândut moşia sa dintr-acelaşi sat, câtă se va alege partea ei din tot venitul şi din ţarină, două pământuri, drept doi galbini de aur ungureşti. / Şi iarăşi au venit… Grigorii, ficior Anii, nepot Zaharii, ş-au vândut a lui una parte de ocină dintr-acelaşi sat Rusii, ce şi l-au cumpărat el de la Cozma, ficior Tomii, strănepot Baliceoai, câtă să va alege parte Cozmii, din tot venitul şi din ţarină, opt pământuri şi jumătate, pe acelaşi au vândut-o mai sus numitul slugii noastre, drept 20 taleri, bani gata, număraţi. / Şi iarăşi au venit… Mariia şi soru-sa Ştefana, şi fratele lor, Toader, ficiorii Arsănii, ficiorii lui Micul, nepotul Tomii şi prestrănepot Onişcăi, şi ş-au vândut o parte de ocină din satul **Dămieneştii** (sat din comuna Dămieneşti, Bacău), ce i-au fost lui cumpărătură de la soacră-sa Stanca, din vatra satului şi din heleşteu şi din tot venitul şi din ţarină, opt pământuri, pe aceeaşi au vândut-o mai sus numitului boierului nostru, drept 20 de taleri. / Şi iarăşi au venit… Gavrilaş pitar şi fratele său Coste, şi sora lor Nastasiia, ficiorii Anghelinii, câtă se va alege dintr-acelaşi sat Rusii, din vatra satului şi din heleşteu şi din tot venitul şi din ţarină, unsprezece pământuri, iarăşi mai sus numitului boierului nostru Lupul logofăt, drept 30 de taleri de argint”[1096].

[1096] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 175, pp. 226, 227

1624, august 31: Zapisul de vânzare al Uliancăi şi al copiilor ei Drăgan, Chirilă şi Dronţa, care dau vărului lor, popa Gligorie din Dămieneşti, în contul dabilelor domneşti plătite de acesta pentru verii săi şi pentru încă 50 de taleri, „partea noastră de ocină ce am avut în hotarul Dămieneştilor, vatra satului şi din ţarină, şi cu heleşteu, şi cu prisacă, şi cu livezi… şi alte părţi ale noastre de ocină ce am avut în hotarul Rusilor Zavului”[1097].

1633, septembrie 10: Întărit de Moise Moghila voievod jupânesei Zanfira din târgul **Iaşi**, în baza unor zapise de la Ştefan logofăt, Petria şi Sava din **Dămieneşti** (comuna Dămieneşti, Bacău), Vasile Buliga din **Bătrâneşti** (comuna Icuşeşti, Neamţ), Constantin Tropoteiu şi Lazăr din **Ruşi** (Ruşii Zavului, contopit cu Roşiori, comuna Roşiori, Bacău), Nechifor fost hortnog şi Andronachi vistiernic din **Pădureni** (comuna Dămieneşti, Bacău), Grigore, Trifan vistiernic şi Zaharia uşer din **Bucium** (comuna Valea Ursului, Neamţ), Vico armăşel şi Istrati vistiernic din **Drăjăşti** (Drăgeşti, comuna Dămieneşti, Bacău), care mărturisesc „cum că ea şi-a cumpărat, de la Lazor şi Vasile, feciorii lui Neniul, toată partea câtă se va alege din satul ce se numeşte **Ruşii Zavolovii**, ce este la ţinut Romanului, drept 80 zloţi… / Şi iarăşi, o parte de ocină dintr-acelaşi sat Ruşii, de la Anghelina, fata lui Ştefan paharnic, cât se va alege partea moşului ei Raţi Moişăscul, drept 60 taleri… / Şi iarăşi, într-acelaşi sat Ruşii, de la Vasile şi Ana, fecorii lui Ne-

---

[1097] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 233, p. 301

niul, nepoţi de fii ai Răţoai, şi de la Lazor, fecior Dochiei, toate părţile Răţoai şi a Dochiei, drept 30 zloţi bătuţi”[1098].

1643, noiembrie 10: Agapie, feciorul Alecsandrei, nepotul preotesei popii Zaharia, vinde vornicului Cujbă, drept 12 taleri, „toată partea mâne-mea Alecsandrei din satul **Păniceşti** (lângă Taxobeni, comuna Horeşti, judeţul Bălţi, Moldova), dintr-a patra parte de sat cât se va alege… dinaintea lui Dumitraşcu şoimarul, Niculei din **Bălteni** (comuna Probota, Iaşi), Tuderaşco de **Ruşi** (Ruşii Zavului, inclus în Călugăreni, comuna Dămieneşti, Bacău), Oprea, Nicula şi Mihul din Iaşi”[1099].

1644, august 10: Frații Iordache, Apostol și Lupașco, feciorii Goiei, fac schimb de moșii cu jupâneasa Păscălina și cu frații ei Dumitru și popa Vasile: „datu-i-am partea noastră de cumpărătură din satul **Ruși** (Rușii Zavodului, inclus în Călugăreni, comuna Dămienești, Bacău) a șasea parte și alte părți le-am dat lor, pentru că este moșie mai bună în **Doljești** (comuna Doljești, Neamț) decât în Ruși”[1100].

1098 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 390, pp. 491, 492

1099 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 208, p. 190

1100 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 393, p. 377

RUŞI

(înglobat în Moldoveni, comuna Moldoveni, Neamţ).

1634, august 29: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului cupar Neculae Sechil şi mamei lui Nastasia Secheloae, după judecarea pârei lui Luca Fuştele, ginerele lui Zosim, „pentru jumătate din satul **Ruşii** (înglobat în Moldoveni, comuna Moldoveni, Neamţ), ce este în ţinutul Neamţ, pe pârâul Orbic, şi cu mori pe acel pârâu, zicând el că acea jumătate de sat a fost dreaptă moştenire a socrului său Zosim, şi nu a vândut Zosim, socrul lui, acea jumătate de selişte, Ruşii, ci bunicul lui Neculae, anume Simion Sechil, i-a cotropit cu mare asuprire acea jumătate de selişte. Iar sluga noastră Neculae Sechil a spus, înaintea noastră, că acea jumătate de selişte Ruşii a fost dreaptă cumpărătură a lui Simion Sechil de la Ştefana, fiica socrului său Zosim, fiul lui Dracsin, nepotul Nastasiei, iar cealaltă jumătate de selişte îi era cumpărătură de la Dumitru uricar, pentru 1.000 de zloţi, cum a arătat înaintea noastră privilegii şi drese de cumpărătură şi de pâră, ce au avut bunicul lui, Simion Sechil, şi Neculae de la Eremia voievod, de la Ştefan Tomşa voievod şi de la Radul voievod, şi de întărire de la alţi domni de mai înainte”[1101].

1634, septembrie 3: Zapisul de mărturie al marilor boieri, privind împărţirea moşiilor între neamurile Sea-

[1101] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 245, pp. 274-276

chil. „Şi s-a venit partea lui Toader Seachil jumătate din **Goşmani** (comuna Români, Neamţ) şi din cealaltă jumătate de sat, a patra parte şi jumătate de sat din **Arămeşti** (comuna Bahna, Neamţ). Şi ceste părţi de sat fost-au date şi tatăl lui Neculai Seachil frăţâne-său Tofan. / Aşijderea, Neculai Seachil şi cu văru-său Constantin au mai dat partea din **Ţuţcani** (comuna Bahna, Neamţ), câtă se va alege, cu tot venitul. / Aşijderea, în partea lui Neculai Seachil s-au venit trei părţi din sat de **Bârjoveni** (contopit cu Siliştea, comuna Români, Neamţ), iar a patra parte de sat este a răzeşilor, şi jumătate de sat din **Feleşti** (înglobat în Brănişteni, comuna Trifeşti, Neamţ). / Iar siliştea **Ruşii** (comuna Moldoveni, Neamţ) s-a venit, de pe partea moaşă-sa Stancăi, ce s-a dat cu partea ei mamei lui Neculai Seachil. / Iar partea lui Constantin Buhuş s-a venit satul **Siliştea Rumânii** (azi Siliştea, comuna Români, Neamţ)… Iar cine va porni pâră, să aibă a da porţii 50 de boi”[1102].

RUŞI

(cătun, comuna Stănileşti, Vaslui).

1635, ianuarie 5: Carte de hotărât satul **Stănileşti** (comuna Stănileşti, Vaslui) şi cutul **Ruşilor** (comuna Stănileşti, Vaslui), partea lui Cehan, de **Stărpenii** (comuna Stănileşti, Vaslui), cu cutul **Muntenilor** (comuna Stănileşti, Vaslui), partea Roşcăi, în ţinutul Lăpuşna, semnată

[1102] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 252, pp. 282, 283

de Cujbă vornic, Duca comis, Dumitraşco feciorul Şetrarului, Iuga din **Horjeşti** (comuna Mingir, raionul Hânceşti, Moldova), Mihalcea, Pavel şi Creţul din **Gurbăneşti** (lângă Hănăsenii Noi, raionul Leova, Moldova), Păntelei din **Budeşti** (raionul Leova, Moldova), Ciorba din **Cârlegaţi** (azi Pădureni, comuna Pădureni, Vaslui), Dieniş şi Gligorie din **Plotoneşti** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Gherman din **Clocicari** (lângă Văleni, comuna Pădureni, Vaslui), Ciocan din **Leoşti** (comuna Pădureni, Vaslui), Pavel din **Plăvăţeni** (lângă Urlaţi, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Modruz din **Urlaţi** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Colac, Andronic şi Gheorghe din **Vârâţi** (înglobat în Lunca Banului, comuna Lunca Banului, Vaslui), Gligorie din **Cioreceşti** (înglobat în Lunca Banului, comuna Lunca Banului, Vaslui), Gligorcea din **Broscăşeni** (Broscoşeşti, comuna Lunca Banului, Vaslui), Pătraşco şoltuz, Giurgea, Pătrăşcan şi Ştefan Galbăn din **Huşi**. / Şi s-a stâlpit din ţarină şi din vatra satului, cum am aflat cu oameni buni. Aşijderea, ce s-au aflat bălţi pe hotarul Stărpenilor, din capul satului din jos, jumătate din iezerul Lungul, iar jumătate este a Măcicanilor. De aici, de la Lungul în sus, este Balta Simei; de-aici, mai sus, este Balta Avraamului; de-aici este Gârla Lungului; de-aici este Racela, în capul hotarului de sus, iar din jos este hotarul Stărpenilor, până în vadul Pruteţului. Aceste bălţi sunt peste Prut, dinspre răsărit; iar bălţile ce sunt pe hotarul Stănileştilor sunt de ceastă parte de Prut, dinspre apus, şi se împreună cu ale Volosenilor. De aceasta scriem şi dăm ştire Măriei Dumitale”[1103].

1103 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 2, pp. 2, 3

RUŞI

(Ruşi-Ciutea, comuna Letea Veche, Bacău).

1635, noiembrie 6: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după pâra lui Toder Beldiman, soţia sa Candachia şi sora ei Drăgulina Gherghiloae, fetele lui Pătrăşcan biv clucer „şi stând de faţă cu Moglan, Toder, Naşcul şi cu Ionaşco ce-a fost hotnog, şi cu Samoilă şi cu alţi oameni ai lor din satul **Muşăteştii** (Moşoteşti, înglobat în Letea Veche, Bacău), zicând Beldiman cum că li s-ar fi împresurând o bucată de moşie din satul **Ruşii** (Ruşi-Ciutea, comuna Letea Veche, Bacău) fără de ispravă, iar acei oameni, arătând scrisoare din satul Muşăteştii, zicând că este acea bucată de hotar dreaptă a lor moşie şi ocină. / Iar Noi… am rânduit pe Tănasie vornic de Poartă, ca să meargă la cele sate şi să facă cercetare printre megieşi. Şi, mergând Tănasie vornic, cu alţi oameni domneşti, ei au stătut şi s-au dovedit, şi au ascuns scrisorile lor care arată că au pe acea bucată de hotar, ci au mărturisit pentru acea bucată de hotar din satul Ruşii, din ţinutul Bacăului, peste Bistriţa, cum că acea bucată de hotar a fost stâlpită de Alexandru voievod, fecior lui Ştefan voievod; şi a rămas rea acea scrisoare a lui Moglan, Naşcul, Ionaşco hotnog şi a lui Samoilă din Muşăteşti, şi au întors cheltuiala, 12 zloţi,

slugii noastre Toader Beldiman"[1104].

1774, iunie 15: Satul **Fundul** şi **Ruşii**, ţinutul Bacău, ocolul Bistriţei de jos, satul şătrarului Ciutii, avea, după recensământul lui Rumeanţev[1105]**: Toată suma caselor**: 37. Scădere rufeturi, însă 15: 1 popă, 1 diacon, 3 ruptaşi, 3 ţigani, 7 scutelnici ai şătrarului Ion Ciute. Rămân birnici 22. / **Birnici:** Vasile, plugariul / Chirilă, văcariul / Preda, bejenar / Grigori Roşca, cioban / Iordachi, grădinar / Ion, ungurian, herghelegiu / Ion Gurămare / Drăghici / Albul / Mihaiu Dragomir / Şerban, muntean / Ianăş Jorat / Mihaiu Iştoc / Petre Pătraşco / Martin fratele lui Ianăş / Ianăş Chedecheş / Petre Sare / Giurgiu Doboş / Ianăş Bejan / Tănase Bucă, slugă / Ilii Bucă / Sava, chelariul / Mafteiu, vătah / Ilii Cârsteiu / Iacob, păscar (pescar) isprăvnicesc / Andona, pescar isprăvnicesc // **Rufeturi:** Popa Andreiu / Diaconul Vasile / Antohi Hociuc, ruptaş / Hurmuzachi Gorgoi, ruptaş / Ioniţă Râşniţă, ruptaş / Costandin, ţigan / Ion, ţigan / Vasile, ţigan.

RUŞI

(înglobat în Verşeşti, comuna Sănduleni, Bacău).

1636, iulie 13: Întărit de Vasile Lupu voievod Schitului Drăguşani, care primeşte uric pentru „jumătate din satul **Băseşti** (comuna Pârjol, Bacău) ce este pe

---

[1104] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 261 pp. 302, 303

[1105] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 293

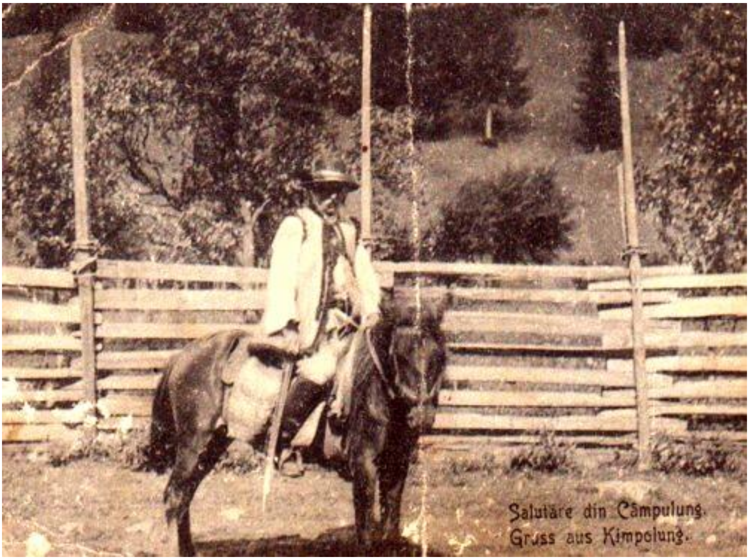
Tazlău, în ţinutul Bacăului… cumpărat de la Marga din **Ruşi** (înglobat în Verşeşti, comuna Sănduleni, Bacău), Băncea fiul lui Dumitru, Mărica fiica Măgdălinei, Lupul şi Dănilă, fiii lui Hăinal, pentru 271 zloţi tăreşti; şi altă parte din această jumătate, dreaptă danie de la Petrea fiul lui Ionaşco. / Şi a opta parte din jumătate din satul **Edumireşti** (azi Scorţeni, comuna Scorţeni, Bacău), tot din acest ţinut Bacău, cu locuri de mori pe pârâul Solonţ şi pe Tazlău, şi cu loc de prisacă şi cu Poiana Boului, cumpărată de la Lupul şi de fa fiii lui, pentru 27 de ughi şi să-i scrie în sfântul pomelnic. / Şi alta, au avut, acum, pâră Nastasia Solomoneasa şi fiii ei pentru aceste părţi din satul Băseşti şi Edumireşti, spunând cneaghina Solomoneasa că îi este dreaptă ocină şi dedină. Noi am spus să-şi scoată dresele de moştenire şi de cumpărătură, dar ea n-a avut nici un dres: Iar rugătorii noştri, călugării, au arătat aceste drese mai sus scrise”[1106].

[1106] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 459, pp. 518-520

Cuprins

RUŞI p. 703
RUŞI p. 704

Diferenţele dintre cultura răzeşească şi cea iobăgească (ţărănească, înfăptuită de „vecini" rusini şi ardeleni) avea să fie confirmată, de unii cărturari, dar în vremi entuziaste, în care deja se practica egalitarismul

păgubos pentru răzeşi, care va începe după 1848-1864, şi tocmai de aceea, specificităţile fie trec neobservate, fie sunt ignorate în mod premeditat.